

ספר ויקרא
Leviticus

Formatting by Nathan Kasimer

With the Targum, 1917 JPS Translation, and Rashi

©Nathan Kasimer, 2021 (5782). This text may be re-used under the terms of the Creative Commons Sharealike 2.0 license (CC-BY-SA), the terms of which are available here: <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/2.0/>. This book includes the following texts:

- Miqra According to the Masora
  - License: CC-BY-SA
  - Source: https://he.wikisource.org/wiki/מקרא_על_פי_מסורה
- Targum Onkelos, vocalized according to the Yemenite Taj
  - License: CC-BY-SA
  - Source: https://he.wikisource.org/wiki/תרגום_אונקלוס
- Rashi Chumash, Metsudah Publications, 2009
  - License: CC-BY

All these texts were retrieved from Sefaria. It was typeset and formatted using L^AT_EX, using the Shlomo font by Shlomo Orbach from <https://sites.google.com/site/orlaeinayim/download> and the EB Garamond font by Georg Duffner from <http://www.georgduffner.at/ebgaramond/index.html>. Both of these were used under the terms of the SIL Open Font License.

תוכן העניינים

v	Introduction
vi	Guide Usage
1	פרשת ויקרא
19	פרשת צו
34	פרשת שמיני
48	פרשת תזריע
59	פרשת מצרע
72	פרשת אחרי מות
84	פרשת קדשים
95	פרשת אמור
114	פרשת בהר
124	פרשת בחקתי
139	פרשת במדבר
141	הפטרות
141	הפטרת ויקרא
143	הפטרת צו
146	הפטרת שמיני
149	הפטרת תזריע
152	הפטרת מצרע
154	הפטרת אחרי מות
156	הפטרת קדשים
157	הפטרת אמור

159	הפטרת בחר
161	הפטרת בחקתי
163	מפטיר לשבת ראש חודש
163	הפטרת שבת ראש חודש
166	הפטרת שבת מחר חודש
168	פרשת זכור
169	הפטרת פרשת זכור
172	פרשת פרה
174	הפטרת פרשת פרה
176	מפטיר לפרשת החודש
178	הפטרת פרשת החודש
181	הפטרת שבת הגדול

Introduction

This ḥumash is intended primarily for learning *Shnayim Mikra veEchad Targum*, but to be versatile enough to be usable in a synagogue. To that end, it includes multiple texts used as the "Targum"—Targum Onkelos itself, the commentary of Rashi, and a translation into English. For Haftarot, special Maftir portions, and Shabbat Minḥa readings, only Hebrew and English are printed, since these sections are included for ease of use in synagogues rather than for study use.

The text of the Torah itself is from the *Mikra al pi Masorah* project. The text was selected for its open licensing, extensive source documentation, and accuracy in presenting the masoretic text. The text of Targum is the Wikisource Targum, which is based on Yemenite texts (particularly the 1901 edition of the Taj). It was selected for its accurate vocalization. The English translation is the 1917 JPS translation, and text of Rashi is from the Metsudah edition. All these texts were retrieved from Sefaria. Data for aliya divisions, haftarot, and lengths of parshiyot was pulled from Hebcal. Information on which special *Maftir* and *Haftarot* can occur on which Sabbaths is from the Koren Shabbat Chumash. Sedarim data was pulled from *Mikra al pi Masorah*.

I hope this text will be helpful to those who use it.

Usage Guide

This text has minimal notations about various textual differences in the Masoretic text of the Torah. For information where this text varies from others, see the notes of the *Mikra al pi Masorah* project, or notes in *Minḥat Shai*. The *Mikra al pi Masorah* project also has information in its notes about variations in customs about where to divide aliyot. Only differences that affect the consonantal text as it appears in a Seder Torah are noted. Kamatz Katan is indicated with a special symbol for the text of the Torah, but not in the text of the Targum.

To reduce confusion, different numbering systems used for running verse references are numbered differently. Roman numerals are used for chapters, Hindu-Arabic numerals for verses, and Hebrew letters for Sedarim. In verse references in notes, however, chapters are listed in Hindu-Arabic numerals. Where there are seder divisions that are not included in the traditional 154-seder count, the number is printed with an asterisk. Instances where there are variations in tradition for the start of a seder are in brackets or parentheses. Names of parshiyot, aliyot, and the number of verses in each parsha are noted in Rashi script. The weekday aliyot can be assumed to end where the second aliya begins. The ending is noted if that is not the case. **לוי** and **ישראל** indicate the weekday aliyot. Aliyot for doubled parshiyot are in parentheses.

Parsha breaks are indicated with a **פ** or **ס** in parentheses. A petuḥa is a paragraph break that ends a line, a setuma is a break where a blank space is left mid-line. Keri ukhetiv instances are noted with brackets and letters indicating which text is the keri and which is the ketiv.

<p>I And the LORD called unto Moses, and spoke unto him out of the tent of meeting, saying:</p>	<p>ויקרא אל־מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר יְהוָה מִמִּשְׁכַּן זִמְנָא לְמִימַר:</p>	<p>ויקרא אֶל־מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר יְהוָה אֵלָיו מֵאֹהֶל מוֹעֵד לֵאמֹר:</p>
<p>2 Speak unto the children of Israel, and say unto them: When any man of you bringeth an offering unto the LORD, ye shall bring your offering of the cattle, even of the herd or of the flock.</p>	<p>דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֲדֹם כִּי־יִקְרִיב מִכֶּם קֹרְבַּן לַיהוָה מִן־הַבְּהֵמָה מִן־ הַבָּקָר וּמִן־הַצֹּאן תִּקְרִיבוּ אֶת־ קֹרְבָנְכֶם:</p>	<p>דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֲדֹם כִּי־יִקְרִיב מִכֶּם קֹרְבַּן לַיהוָה מִן־הַבְּהֵמָה מִן־ הַבָּקָר וּמִן־הַצֹּאן תִּקְרִיבוּ אֶת־ קֹרְבָנְכֶם:</p>
<p>3 If his offering be a burnt-offering of the herd, he shall offer it a male without blemish; he shall bring it to the door of the tent of meeting, that he may be accepted before the LORD.</p>	<p>אם עֲלֹתָ קֹרְבָנִיה מִן תֹּרֵי דְּכַר שְׁלִים יִקְרְבֶנִיה לַתֶּרֶע מִשְׁכַּן זִמְנָא יִקְרִיב יְתִיה לְרַעוּא לִיה קָדָם יי:</p>	<p>אם־עֲלָה קֹרְבָנוֹ מִן־הַבָּקָר זָכָר תָּמִים יִקְרִיבֵנו אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד יִקְרִיב אֹתוֹ לְרַעְנוֹ לִפְנֵי יְהוָה:</p>

(1) ויקרא אל משה. לכל דברות ולכל אמירות ולכל צווים קדמה קריאה, לשון חבה, לשון שמלאכי השרת משתמשין בו, שנאמר, וקרא זה אל זה (ישעיה ו, ג), אצל לנביאי האומות עכו"ם נגלה אליהן בלשון ערבי וטומאה, שנאמר ויקרא ללהים אל בלעם (במדבר כג, ד): ויקרא אל משה. הקול הולך ומגיע לאזניו, וכל ישראל לא שומעין. יכול אף להפסקות היתה קריאה, תלמוד לומר וידבר, לדבור היתה קריאה ולא להפסקות, ומה היו הפסקות משמשות, ליתן ריוח למשה להחזונו בין פרשה לפרשה ובין ענין לענין, קל וחומר להדיט הלומד מן ההדיט: אליו. למעט את אהרן, רבי יהודה אומר י"ג דברות נאמרו בתורה למשה ולא אהרן, וכנגדן נאמרו י"ג מיעוטים, ללמדך שלא לאהרן נאמרו אלא למשה שיאמר לאהרן, ואלו הן י"ג מיעוטים לְדַבֵּר אֹתוֹ (במדבר ז, פט), מְדַבֵּר אֵלָיו (שם), וַיְדַבֵּר אֵלָיו, וַיִּנְעֲדָתִי לָךְ (שמות כה, כב), כולן בתורת כהנים, יכול ישמעו את קול הקריאה, תלמוד לומר קול לו, קול אליו, משה שומע וכל ישראל לא שמעו: מאהל מועד. מלמד שהיה הקול נפסק ולא היה יוצא חוץ לאהל, יכול מפני שהקול נמוך, תלמוד לומר אֶת הַקּוֹל (במדבר ז, פט), מהו הקול, הוא הקול המפורש בתהלים קול ה' צִפְתָּ, קול ה' צִפְדָּר, קול ה' שִׁבְרַת הַרְצִים (תהלים כט ד, ה), אס כן למה נאמר מאהל מועד, מלמד שהיה הקול נפסק, כיצא בו וקול פקפי הקרובים נשמע עד הקצה החיצנה (יחזקאל י, ה), יכול מפני שהקול נמוך, תלמוד לומר קָקוֹל אֵל שְׂדֵי צִדְדָּרָו (שם), אס כן למה נאמר עד החצר החיצונה, שכיון שמגיע שם היה נפסק: מאהל מועד לאמר. יכול מכל הצית, תלמוד לומר מעל הפִּפְתָּה (במדבר ז, פט), יכול מעל הכפורת כולה, תלמוד לומר מִצֵּין שְׂגֵי הַבָּרָדִים (שם): לאמר. לא ואמור להם דברי כבשים, בשצילכם הוא נדבר עמי, שכן מצינו שכל ל"ח שנה שהיו ישראל במדבר כמנודים מן המרגלים ואילך, לא נתייחד הדבור עם משה, שנאמר וַיְהִי כַּאֲשֶׁר פָּטְמוּ כָל אֲנָשֵׁי הַמַּלְאָכָה לְמוֹת. וַיְדַבֵּר ה' אֵלָי לֵאמֹר (דברים כט, יז), אלי היה הדבור. דבר אחר, לא ואמור להן דברי, והשיבני אס יקבלום, כמו שנאמר וַיִּשָּׁב מֹשֶׁה אֶת דְּבָרֵי הָעָם וְגו' (שמות יט, ח):

(2) אדם כי יקריב מכם. כשיקריב, בקרבנות נדבה דָּבָר הענין: אדם. למה נאמר, מה אדם הראשון לא הקריב מן הגזל שהכל היה שלו, אף אתם לא תקריבו מן הגזל: הבהמה. יכול אף חיה בכלל, תלמוד לומר בקר ואֵל: מן הבהמה. ולא כולה, להוציא את הרוצע ואת הנרצע: מן הבקר. להוציא את הנעבד: מן הצאן. להוציא את המוקצה: ומן הצאן. להוציא את הנוגח שהמית, כשהוא אומר למטה מן הענין מן הצקר, שאין תלמוד לומר, להוציא את הטריפה: תקריבו. מלמד ששנים מתנדבים עולה בשותפות: קרבנכם. מלמד שהיא צאה נדבת צבור, היא עולת קין המזבח הצאה מן המותרות (שזועות יב, ב):

(3) זכר. ולא נקבה, כשהוא אומר זכר למטה, שאין תלמוד לומר, זכר ולא טומטום ואנדרוגינוס (זכורות מא, ב): תמים. בלא מום: אל פתח אהל מועד. מטפל בהצאתו עד העזרה. מהו אומר יקריב יקריב, אפילו נתרצה עולת ראובן בעולת שמעון יקריב כל אחד, לשם מי שהוא, וכן עולה בחולין ימכרו החולין לזרכי עולות, והרי הן כולן עולות, ותקרב כל אחת לשם מי שהוא, יכול אפילו נתרצה בפסולין או בשאינו מינו, תלמוד לומר יקריבו: יקריב אותו. מלמד שכופין אותו, יכול בעל כרחו תלמוד לומר לרצונו, הא כיצד, כופין אותו עד שיאמר רוצה אני (ראש השנה ו, א): לפני ה' וסמך. אין סמיכה צְדָמָה:

4	And he shall lay his hand upon the head of the burnt-offering; and it shall be accepted for him to make atonement for him.	וּסְמַךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ הָעֹלָה וַיִּסְמֹךְ יָדָיו עַל רִישׁ עֲלֹתָא וַיִּתְּרָעִי לַיהוָה לְכַפֵּר עָלָיו:	4
5	And he shall kill the bullock before the LORD; and Aaron's sons, the priests, shall present the blood, and dash the blood round about against the altar that is at the door of the tent of meeting.	וַיַּחַדֵּם אֶת-בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת-הַדָּם וַיִּזְרְקוּ אוֹתוֹ עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב אֲשֶׁר-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:	5
6	And he shall flay the burnt-offering, and cut it into its pieces.	וַיִּשְׁלַח יָת עֲלֹתָא וַיַּפְלִיג יִתָּה לְאַבְרָהָא:	6
7	And the sons of Aaron the priest shall put fire upon the altar, and lay wood in order upon the fire.	וַיִּתְּנוּ בְּנֵי אַהֲרֹן כֹּהֲנָא אִשָּׁתָא עַל מִדְבָּחָא וַיִּסְדְּרוּן אֲעֵיָא עַל אִשָּׁתָא:	7
8	And Aaron's sons, the priests, shall lay the pieces, and the head, and the suet, in order upon the wood that is on the fire which is upon the altar;	וַיִּסְדְּרוּן בְּנֵי אַהֲרֹן כֹּהֲנָא יִתָּה אֲבָרָיָא יִתָּה רִישָׁא וַיִּתָּה תַבְּרָא עַל אֲעֵיָא דְעַל אִשָּׁתָא דְעַל מִדְבָּחָא:	8

(4) על ראש העלה. להביא עולת חוצה לסמיכה, ולהביא עולת האֵלֶן: העלה. פרט לעולת העוף: ונרצה לו. על מה הוא מרצה לו, אם תאמר על כריתות ומיתות "ד, או מיתה בידי שמים, או מלקות, הרי עונשן אמור, הא אינו מרצה אלא על עשה, ועל לא שנחק לעשה:

(5) ושחט והקריבו הכהנים. מקצלה ואילך מות כהונה, למד על השחיטה שכשרה בזר: לפני ה'. צעורה: והקריבו. זו קבלה שהיא הראשונה, ומשמעה לשון הולכה, למדנו שתיקן (ס"א ששחיתן) צבני אהרן (חגיגה יא.). בני אהרן. יכול חללים, תלמוד לומר הכהנים: את הדים וזרקו את הדים. מה תלמוד לומר דס דס צ' פעמים, להביא את שנתערב צמינו או בשאינו מינו, יכול אף בפסולים, או בחטאות הפנימיות, או בחטאות החיצוניות, שאלו למעלה והיא למטה, תלמוד לומר במקום אחר אַתְּ דָּמּוּ (פסוק יא): וזרקו. עומד למטה, וזרק מן הכלי לכותל המזבח למטה מחוט הסיקרא כנגד הזויות, לכך נאמר סביב, שהיא הדס ניתן בד' רוחות המזבח, או יכול יקיפנו כחוט, תלמוד לומר וזרקו, ואי אפשר להקיף צוריקה, אי וזרקו יכול צוריקה אחת, תלמוד לומר סביב, הא כיצד, נותן שתי מתנות שדן ד': אשר פתח אהל מועד. ולא צומן שהוא מפורק:

(6) והפשיט את העולה. מה תלמוד לומר העולה, לרבות את כל העולות להפשט ונמוס: אותה לנתחיה. ולא נמסיה לנמסין (חולין יא.):

(7) ונתנו אש. אף על פי שהאש יורדת מן השמים, מורה להביא מן ההדיוט: בני אהרן הכהן. כשהוא צכיהונו, האם עזר צצגדי כהן הדיוט, עבודתו פסולה:

(8) בני אהרן הכהנים. כשהם צביהוּס, הא כהן הדיוט שעצד בשמונה בגדים, עבודתו פסולה: את הנתחים את הראש. לפי שאין הראש בכלל הפשט, שכבר הותו בשמיטה, לפיכך הותרך למנותו לעצמו (חולין כז.). ואת הפדר. למה נאמר, ללמדך שמעלהו עם הראש ומכסה זו את בית השמיטה, וזהו דרך כבוד של מעלה: אשר על המזבח. שלא יהיו הגזירין יואזין חוץ למערכה:

<p>but its inwards and its legs shall he wash with water; and the priest shall make the whole smoke on the altar, for a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וְקָרְבוּ וּכְרָעוּ יָרֵתָיו בְּמַיִם וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת-הַכֹּל הַמִּזְבֵּחַ עֲלֶיהָ אֵשׁ רֵיחַ-נִיחֹחַ לַיהוָה: (ט)</p>	<p>9 וְקָרְבוּ וּכְרָעוּ יָרֵתָיו בְּמַיִם וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת-הַכֹּל הַמִּזְבֵּחַ עֲלֶיהָ אֵשׁ רֵיחַ-נִיחֹחַ לַיהוָה: (ט)</p>
<p>And if his offering be of the flock, whether of the sheep, or of the goats, for a burnt-offering, he shall offer it a male without blemish.</p>	<p>וְאִם מִן עֹמֵר קֹרְבָנֵהוּ מִן הַכְּשָׁבִים אוֹ מִן-הָעִזִּים לַעֲלֹה זָכָר תָּמִים וְקָרִיבֵנּוּ:</p>	<p>ישראל וְאִם מִן-הַצֹּאן קֹרְבָנוֹ מִן הַכְּשָׁבִים אוֹ מִן-הָעִזִּים לַעֲלֹה זָכָר תָּמִים וְקָרִיבֵנּוּ:</p>
<p>And he shall kill it on the side of the altar northward before the LORD; and Aaron's sons, the priests, shall dash its blood against the altar round about.</p>	<p>וְשָׁחֵט אֹתוֹ עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ צִפְנָה לִפְנֵי יְהוָה וְזָרְקוּ בְנֵי אֹהֶלן הַכֹּהֲנִים אֶת-דָּמּוֹ עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:</p>	<p>11 וְשָׁחֵט אֹתוֹ עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ צִפְנָה לִפְנֵי יְהוָה וְזָרְקוּ בְנֵי אֹהֶלן הַכֹּהֲנִים אֶת-דָּמּוֹ עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:</p>
<p>And he shall cut it into its pieces; and the priest shall lay them, with its head and its suet, in order on the wood that is on the fire which is upon the altar.</p>	<p>וַנִּתַּח אֹתוֹ לְנִתְחָיו וְאֶת-רֹאשׁוֹ וְאֶת-פָּדְרוֹ וְעֶרְךָ הַכֹּהֵן אֹתָם עַל-הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל-הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל-הַמִּזְבֵּחַ:</p>	<p>12 וַנִּתַּח אֹתוֹ לְנִתְחָיו וְאֶת-רֹאשׁוֹ וְאֶת-פָּדְרוֹ וְעֶרְךָ הַכֹּהֵן אֹתָם עַל-הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל-הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל-הַמִּזְבֵּחַ:</p>
<p>But the inwards and the legs shall he wash with water; and the priest shall offer the whole, and make it smoke upon the altar; it is a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וְהִקְרִיב וְהִכְרַעַם יָרֵתָיו בְּמַיִם וְהִקְרִיב הַכֹּהֵן אֶת-הַכֹּל וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ עֲלֶיהָ הוּא אֵשׁ רֵיחַ-נִיחֹחַ לַיהוָה: (פ)</p>	<p>13 וְהִקְרִיב וְהִכְרַעַם יָרֵתָיו בְּמַיִם וְהִקְרִיב הַכֹּהֵן אֶת-הַכֹּל וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ עֲלֶיהָ הוּא אֵשׁ רֵיחַ-נִיחֹחַ לַיהוָה: (פ)</p>
<p>And if his offering to the LORD be a burnt-offering of fowls, then he shall bring his offering of turtle-doves, or of young pigeons.</p>	<p>וְאִם מִן-הָעוֹף עֲלֹה קֹרְבָנוֹ לַיהוָה וְהִקְרִיב מִן-הַתֹּרִים אוֹ מִן-בְּנֵי הַיוֹנָה אֶת-קֹרְבָנוֹ:</p>	<p>שני וְאִם מִן-הָעוֹף עֲלֹה קֹרְבָנוֹ לַיהוָה וְהִקְרִיב מִן-הַתֹּרִים אוֹ מִן-בְּנֵי הַיוֹנָה אֶת-קֹרְבָנוֹ:</p>
<p>And the priest shall bring it unto the altar, and pinch off its head, and make it smoke on the altar; and the blood thereof shall be drained out on the side of the altar.</p>	<p>וְהִקְרִיבוּ הַכֹּהֵן אֶל-הַמִּזְבֵּחַ וּמָלְקוּ אֶת-רֹאשׁוֹ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ וַנִּמְצָה דָּמוֹ עַל קִיר הַמִּזְבֵּחַ:</p>	<p>15 וְהִקְרִיבוּ הַכֹּהֵן אֶל-הַמִּזְבֵּחַ וּמָלְקוּ אֶת-רֹאשׁוֹ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ וַנִּמְצָה דָּמוֹ עַל קִיר הַמִּזְבֵּחַ:</p>

(9) עולה. לשם עולה יקטירונו: אשה. כשישחטנו יהא שחטנו לשם האש, וכל אשה לשון אש, פושיי"ר בלע"ז: ניחוח. נחת רוח לַפְנֵי, שאמרתי ונעשה רצוני:
(10) ואם מן הצאן. וי"ו מוסיף על ענין ראשון, ולמה הפסיק, ליתן ריוח למשה להצטונן בין פרשה לפרשה: מן הצאן מן הכשבים או מן העזים. הרי אלו ג' מיעוטין, פרט לזקן לחולה ולמזוהם:
(11) על ירך המזבח. על צד המזבח: צפונה לפני ה'. ואין צפון צממה:
(14) מן העוף. ולא כל העוף. לפי שנאמר פָּמִים וְכָר צִבְקָר צִבְקָצִים וְעֵצִים (להלן כז, יט), תמות וזכרות צממה, ואין תמות וזכרות צממות, יכול אף מחוסר אבר, תלמוד לומר מן העוף: התורים. גדולים ולא קטנים: בני היונה. קטנים ולא גדולים: מן התורים או מן בני היונה. פרט למחלת הציפור, שצוה ושצוה שהוא פסול, שהוא גדול אלל בני יונה וקטן אלל תורים:

- 16 And he shall take away its crop with the feathers thereof, and cast it beside the altar on the east part, in the place of the ashes. **וְהִסִּיר אֶת־מִרְאָתוֹ בְּנֻצָּתָהּ וְהִשְׁלִיךְ אֹתָהּ אֶצְלַת הַמִּזְבֵּחַ קִדְמָה אֶל־מְקוֹם הַדָּשָׁן:** **וְיַעֲדִי יָת וְזָפְקִיהָ בְּאוֹכְלֶיהָ וְיִרְמִי יָתָהּ בְּסִטֵּר מִדְּבַחָא קִדְמָא בְּאַתֵּר דְּמִקְרִין קִטְמָא:**
- 17 And he shall rend it by the wings thereof, but shall not divide it asunder; and the priest shall make it smoke upon the altar, upon the wood that is upon the fire; it is a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD. **וְשָׁסַע אֹתוֹ בְּכַנְפֵּיָו לֹא יַבְדִּילֵהוּ וְהִקְטִיר אֹתוֹ הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ עֹלָה הִוא אֲשֶׁה רִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (ס)** **וְיַפְרִיק יִתִּיהָ בְּכַנְפֹּהֶיּ לֹא יַפְרִישׁ וְיִסִּיק יִתִּיהָ כְּהֵנָּה לְמִדְּבַחָא עַל אֲעִיָּא דְעַל אִישָׁתָא עֲלֵתָא הוּא קוֹרְבָּן דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעְוָא קָדָם יי:**
- II And when any one bringeth a meal-offering unto the LORD, his offering shall be of fine flour; and he shall pour oil upon it, and put frankincense thereon. **וְנִפְשׁ כִּי־תִקְרִיב קֶרְבָּן מִנְחָה לַיהוָה סֶלֶת יִהְיֶה קֶרְבָּנוֹ וַיִּצַּק עָלֶיהָ שֶׁמֶן וַנִּתֵּן עָלֶיהָ לִבְנָה:** **וְאִנְשׁ אֲרִי יִקְרִיב קוֹרְבָּן מִנְחָתָא קָדָם יי סוֹלֵתָא יְהִי קוֹרְבָּנִיהָ וְיִרִיק עָלֶיהָ מִשְׁחָא וַיִּתֵּן עָלֶיהָ לִבְנֹתָא:**

(15) והקריבו. אפילו פרידה אחת יציא: הכהן ומלך. אין מליקה בכלי, אלא בעצמו של כהן, קוֹנֵץ בַּפֶּרֶט מִמּוֹל הָעוֹרֶף וחותך מפרקת עד שמגיע לסמינין וקוֹנֵץ: ונמצא דמו. לשון מִן אֶפֶס (משלי ל, ג), כִּי אֶפֶס הֵמָּן (ישעיה טז, ד), כּוֹבֵשׁ בית השחיטה על קיר המזבח, והדם מתמנה ויורד: ומלך והקטיר ונמצא. אפשר לומר כן, מאחר שהוא מקטיר הוא מוֹנֵה, אלא מה הקטרה הראש בעצמו והגוף בעצמו וכו', אף מליקה כן. ופשוטו של מקרא מסורס הוא ומלך והקטיר, וקודם הקטרה ונמצא דמו כזר:

(16) מראתו. מקום הרעי, וזה הזפק: בנוצתה. עם בני מעיה (זכחים סד:), ונוֹנֵה לשון דבר המאוס, כמו כִּי נָזַו גַּם קָעו (איכה ד, טו), וזהו שתרסם אוֹנְקִלוֹס בְּאוֹקְלִיהָ, וזה מדרשו של אבא יוסי בן חנן, שאמר, נוטל את הקורקבן עמה. ורבותינו ז"ל אמרו, קודר סביב הזפק בסכין כעין ארובה ונוטלו עם הנוֹנֵה שעל העור (זכחים סה:). בעולת בהמה שאינה אוכלת אלא בצבוס בעליה, נאמר והקרב והכרעים ירחץ במים, והקטיר, בעוף שנוזן מן הגזל, נאמר, והשליך את המעים שאכלו מן הגזל: אצל המזבח קדמה. צמורו של כבש: אל מקום הדשן. מקום שנותנין שם תרומת הדשן בכל צוקר, ודישון מזבח הפנימי, והמנורה, וכולם נבלעים שם במקומן (יומא כא:).

(17) ושסע. אין שיסוע אלא ציד, וכן הוא אומר צִמְצִימוֹ וְשִׁסְעוּהוּ קִשְׁעָהוּ הַגָּדִי (שופטים יד, וזכחים סה:). בכנפיו. עם כנפיו, אינו צריך למרוט כנפיו נוֹנֵה: בכנפיו. נוֹנֵה ממש. והלא אין לך הדיוט שמריח ריח רע של כנפים נשרפים ואין נפשו קלה עליו, ולמה אמר הכתוב והקטיר, כדי שיהא המזבח שָׁצַע ומהודר בקרבנו של עני: לא יבדיל. אינו מפרקו לגמרי לצ' חתיכות, אלא קורעו מגזו. נאמר בעוף ריח ניחוח (פסוק ט), ונאמר בצבחה ריח ניחוח, לומר לך אחד המרצה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין את לבו לשמים:

(1) ונפש כי תקריב. לא נאמר נפש בכל קרבנות נדבה אלא צמנחה, מי דרכו להסתנדז מנחה, עני, אמר הקצ"ה מעלה אני עליו כאלו הקריב נפשו (מנחות קד:). סלת יהיה קרבנו. האומר הרי עלי מנחה סתם, מביא מנחת סלת, שהיא הראשונה שצמנחות (שם) ונקמט כשהיא סלת, כמו שמפורש בענין. לפי שנאמרו כאן ה' מיני מנחות, וכולן באות אפיוות קודם קמיצה חוץ מזו, לכך קרויה מנחת סלת: סלת. אין סלת אלא מן החטין, שנאמר סֶלֶת חֲטִיִּים (שמות כט, ז), ואין מנחה פחותה מעשרון, שנאמר וְעֶשְׂרֹן סֶלֶת לְמִנְחָה (להלן יד, כא), עשרון לכל מנחה: ויצק עליה שמן. על כולה: ונתן עליה לבונה. על מקצתה, מניח קומץ לבונה עליה לצד אחד, ומה ראית לומר כן, שאין ריבוי אחר ריבוי צתורה אלא למעט ד"א שמן על כולה מפני שהוא נבלל עמה, ונקמץ עמה, כמו שנאמר מסלתה ומשמנה, ולבונה על מקצתה שאינה נבללת עמה ולא נקמט עמה, שנאמר על כל לבונה, שלאחר שקמץ מלקט את הלבונה כולה מעליה, ומקטירה: ויצק ונתן והביאה. מלמד שיתקה ויבליה כשרים בזר:

<p>And he shall bring it to Aaron's sons the priests; and he shall take thereout his handful of the fine flour thereof, and of the oil thereof, together with all the frankincense thereof; and the priest shall make the memorial-part thereof smoke upon the altar, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וַיָּבִיאוּהָ אֶל־בְּנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים וְקִמֹּץ מִשֶּׁם מִלֵּא קִמְצוּ מִסֵּלֶתָהּ וּמִשְׁמֶנָּה עַל כָּל־לִבְנֶתָהּ וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־אֲזִכָּרְתָהּ הַמִּזְבֵּחַ אֵשׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה:</p>	<p>2 וַיָּבִיאוּהָ אֶל־בְּנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים וְקִמֹּץ מִשֶּׁם מִלֵּא קִמְצוּ מִסֵּלֶתָהּ וּמִשְׁמֶנָּה עַל כָּל־לִבְנֶתָהּ וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־אֲזִכָּרְתָהּ הַמִּזְבֵּחַ אֵשׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה:</p>
<p>But that which is left of the meal-offering shall be Aaron's and his sons'; it is a thing most holy of the offerings of the LORD made by fire.</p>	<p>וְהַנּוֹתֵרֶת מִן־הַמִּנְחָה לְאֶהֱרֹן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קְדָשִׁים מֵאֲשֵׁי מִקְוִיָּבָנִיא דִּי:</p>	<p>3 וְהַנּוֹתֵרֶת מִן־הַמִּנְחָה לְאֶהֱרֹן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קְדָשִׁים מֵאֲשֵׁי מִקְוִיָּבָנִיא דִּי: (ס)</p>
<p>And when thou bringest a meal-offering baked in the oven, it shall be unleavened cakes of fine flour mingled with oil, or unleavened wafers spread with oil.</p>	<p>וְכִי תִקְרַב קֶרְבֶּן מִנְחָה מֵאֹפֶה תִנּוּר סֵלֶת חֲלוּת מִצֹּת בְּלוּלָת בִּשְׁמֵן וּרְקִיקֵי מִצֹּת מְשֻׁחִים בִּשְׁמֵן: (ס)</p>	<p>4 וְכִי תִקְרַב קֶרְבֶּן מִנְחָה מֵאֹפֶה תִנּוּר סֵלֶת חֲלוּת מִצֹּת בְּלוּלָת בִּשְׁמֵן וּרְקִיקֵי מִצֹּת מְשֻׁחִים בִּשְׁמֵן: (ס)</p>
<p>And if thy offering be a meal-offering baked on a griddle, it shall be of fine flour unleavened, mingled with oil.</p>	<p>וְאִם־מִנְחָה עַל־הַמַּחֲבֵת וְאִם מִנְחָתָה עַל מִסְרִיתָה קֶרְבֶּנָּה סֵלֶת בְּלוּלָה בִּשְׁמֵן מְשֻׁחַ פִּטִּיר תִּהְיֶה:</p>	<p>5 וְאִם־מִנְחָה עַל־הַמַּחֲבֵת וְאִם מִנְחָתָה עַל מִסְרִיתָה קֶרְבֶּנָּה סֵלֶת בְּלוּלָה בִּשְׁמֵן מְשֻׁחַ פִּטִּיר תִּהְיֶה:</p>
<p>Thou shalt break it in pieces, and pour oil thereon; it is a meal-offering.</p>	<p>בָּצַע יָתָה בְּצוּעִין וְתָרִיק עָלֶיהָ מִשְׁחָה מִנְחָתָה הִיא:</p>	<p>6 פָּתוֹת אֹתָהּ פָּתִים וְיִצְקֶתָ עָלֶיהָ שֶׁמֶן מִנְחָה הוּא: (ס)</p>

(2) הכהנים וקמץ. מקמיצה ואילך מנות כהונה: וקמץ משם. ממקום שרגלי הזר עומדות, ללמדך שהקמיצה כשרה בכל מקום בעזרה, אף כי לא אמה של מקום דריסת רגלי ישראל (וימא טז): מלא קמצו. יכול קצץ, קצץ ויוצא לכל זה, תלמוד לומר במקום אחר וקמץ (להלן ו, ח), לא יחא כשר אלא מה שבתוך הקומץ, אי קמצו יכול חסר, תלמוד לומר מלא, הא כיצד, חופה ג' אצבעותיו על פס ידו (מנחות יא), וזהו קומץ כמשמע, לשון העברית: על כל לבונתה. לצד כל הלבונה יחא הקומץ מלא: לבונתה והקטיר. אף הלבונה כהקטרה: מלא קמצו מסלחה ומשמנה. הא אם קמץ ועלה בידו גרגיר מלא או קורט לבונה פסולה: אזכרתה. הקומץ העולה לגבוה הוא זכרון המנחה, שזו נזכר עליו לטובה ולנחת רוח:

(3) לאהרן ולבניו. כהן גדול נוטל חלק בראש שלא במחלוקת, והעדיוט במחלוקת: קדש קדשים. היא להם: מאשי ה. אין להם חלק בה אלא לאחר מנחות האישים:

(4) וכי תקריב וגו'. שאמר הרי עלי מנחת מאפה תנור, ולימד הכתוב שיביא או חלות או ריקין, החלות בלולות, והריקין משוחין (מנחות עד); ונחלקו רבותינו במשיחתן (שם עה), יש אומרים מושחין וחורין ומושחין עד שיכלה כל השמן שבלוג, שכל המנחות טעונות לוג שמן, ויש אומרים מושחין כמין כף יוונית, ושאר השמן נאכל בפני עצמו לכהנים, מה תלמוד לומר בשמן בשמן שני פעמים, להכשיר שמן שני ושלישי היוצא מן הזיתים, ואין צריך שמן ראשון אלא למנורה שגאמר בו וך. ושנינו במנחות (עו). כל המנחות האפופיות לפני קמיצתן ונקמזות על ידי פתיחה כולן באות עשר עשר חלות, והאמור זה ריקין צא עשר ריקין:

(5) ואם מנחה על המחבת. שאמר הרי עלי מנחת מחבת, וכלי הוא שהיה במקדש שאופין בו מנחה על האור בשמן, והכלי אינו עמוק אלא קף, ומעשה המנחה שבתוכו קשין, שמתוך שהיא צפה האור שורף את השמן (מנחות סג), וכולן טעונות 'ממנות, שמן יניקה, ובלילה, ומתן שמן ככלי, קודם לעשייתן: סלת בלולה בשמן. מלמד שבלולן בעודן סלת:

7	And if thy offering be a meal-offering of the stewing-pan, it shall be made of fine flour with oil.	וְאִם־מִנְחַת מִרְחֶשֶׁת קִרְבֶּנֶךָ וְאִם מִנְחָתָא רִדְתָּא קִירְבֶּנֶךָ סֵלֶת בַּשֶּׁמֶן תַּעֲשֶׂה: סֵלֶת בַּמֶּשֶׁחַ תִּתְעַבֵּד:	שלישי
8	And thou shalt bring the meal-offering that is made of these things unto the LORD; and it shall be presented unto the priest, and he shall bring it unto the altar.	וְהֵבֵאתָ אֶת־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מֵאֵלֶּה לַיהוָה וְהִקְרִיבָהּ אֶל־הַכֹּהֵן וְהִגִּישָׁהּ אֶל־הַמִּזְבֵּחַ: וְתִיתִי יָדְךָ מִנְחָתָא דִּתְעַבֵּיד מֵאֵלֵין קִדָּם יי ויקרבנה לקהנא ויקרבנה למדבחה:	8
9	And the priest shall take off from the meal-offering the memorial-part thereof, and shall make it smoke upon the altar—an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.	וְהָרִים הַכֹּהֵן מִן־הַמִּנְחָה אֶת־אִזְכָּרְתָּהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַהּ אֵשָׁה רִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: וַיִּפְרִישׁ כֹּהֵנָא מִן מִנְחָתָא יָד אִזְכָּרְתָּהּ וַיִּסֵּק לְמִדְבַּחָא קִירְבֶּן דִּמְתַּקְבֵּל בְּרַעְוָא קִדָּם יי:	9
10	But that which is left of the meal-offering shall be Aaron's and his sons'; it is a thing most holy of the offerings of the LORD made by fire.	וְהַנּוֹתֵרֶת מִן־הַמִּנְחָה לְאֹהֲרֹן וּלְבָנָיו קִדָּשׁ קִדָּשִׁים מֵאֲשֵׁי יְהוָה: וְיִשְׁתָּאֵר מִן מִנְחָתָא לְאֹהֲרֹן וּלְבָנָיו קִדָּשׁ קִדָּשִׁים מֵאֲשֵׁי יְהוָה: וְיִקְרְבֻנָּא דִּיִּי: מְקִירְבֵּנָא דִּיִּי:	10
11	No meal-offering, which ye shall bring unto the LORD, shall be made with leaven; for ye shall make no leaven, nor any honey, smoke as an offering made by fire unto the LORD.	כָּל־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר תִּקְרִיבוּ לַיהוָה לֹא תַעֲשֶׂה חֶמֶץ בִּי כָל־שְׂאֵר וְכָל־דָּבָשׁ לֹא־תִקְטְרוּ מִמֶּנּוּ אֵשָׁה לַיהוָה: כָּל מִנְחָתָא דִּתְקַרְבוּן קִדָּם יי לֹא תִתְעַבֵּיד חֲמִיעַ אֲרִי כָל חֲמִיר וְכָל דָּבָשׁ לֹא תִסְקֹן מִנֶּיהָ קִירְבֵּנָא קִדָּם יי:	11
12	As an offering of first-fruits ye may bring them unto the LORD; but they shall not come up for a sweet savour on the altar.	קִרְבֶּן רֵאשִׁית תִּקְרִיבוּ אֹתָם לַיהוָה וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא־יַעֲלוּ לְרִיחַ נִיחֹחַ: קִירְבֶּן קִדְמָאֵי תִקְרְבוּן יִתְהוּן קִדָּם יי וְלִמְדְבַחָא לֹא יִתְסָקֹן לְאִתְקַבֵּל בְּרַעְוָא:	12
13	And every meal-offering of thine shalt thou season with salt; neither shalt thou suffer the salt of the covenant of thy God to be lacking from thy meal-offering; with all thy offerings thou shalt offer salt.	וְכָל־קִרְבֶּן מִנְחָתְךָ בִּפְלֹחַ תְּמָלַח וְלֹא תִשָּׁפֵת מֶלַח בְּרִית אֱלֹהֶיךָ מֵעַל מִנְחָתְךָ עַל כָּל־קִרְבֶּנְךָ תִּקְרִיב מֶלַח: (ס) וְכָל קִירְבֶּן מִנְחָתְךָ בִּפְלֹחַ תְּמָלַח וְלֹא תִשָּׁפֵת מֶלַח בְּרִית אֱלֹהֶיךָ מֵעַל מִנְחָתְךָ עַל כָּל־קִירְבֶּנְךָ תִּקְרִיב מֶלַח:	13

- (6) פתות אותה פתים. לרצות כל המנחות הנאפות קודם קמיאה לפתיחה (סס עה). ויצקת עליה שמן מנחה הוא. לרצות כל המנחות ליציקה, יכול אף מנחת מאפה תנור כן, תלמוד לומר עליה, אוריאל את החלות ולא אוריאל את הרקיקין, תלמוד לומר הוא:
- (7) מורחשת. כלי הוא שהיה צמקדש עמוק, ומחוץ שהיא עמוקה שְׁמֶנֶה צָדוֹר ואין האור שורפו, לפיכך מעשה מנחה העשויין למוכה רוחשין, כל דבר רך ע"י משקה נראה כרוחש ומנענע:
- (8) אשר יעשה מאלה. מאחד מן המינים הללו: והקריבה. צעליה אל הכהן: והגישוה. הכהן: אל המזבח.
- מגישו לקרן דרומית מערבית של מזבח (זבחים סג):
- (9) את אזכרתה. הוא הקומץ:
- (10) וכל דבש. כל מתיקת פרי קרוי דבש:
- (11) קרבן ראשית תקריבו. מה יש לך להציא מן השאור ומן הדבש, קרבן ראשית, שמי הלחם של עזרת הצאים מן השאור, שנאמר קִמְץ תִּקְטְפוּ (להלן כג, יז), וזכורים מן הדבש, כמו זכורי תאנים ותמרים (מנחות נח).

<p>14 And if thou bring a meal-offering of first-fruits unto the LORD, thou shalt bring for the meal-offering of thy first-fruits corn in the ear parched with fire, even groats of the fresh ear.</p>	<p>וְאִם-תִּקְרִיב מִנְחַת בִּכּוּרִים לַיהוָה אֲבִיב קִלְי גֶרֶשׁ פִּירֹקֶן רִפְיוֹן תִּקְרִיב יָת מִנְחַת בִּכּוּרֶיךָ:</p>	<p>14 וְאִם-תִּקְרִיב מִנְחַת בִּכּוּרִים לַיהוָה אֲבִיב קִלְי גֶרֶשׁ פִּירֹקֶן רִפְיוֹן תִּקְרִיב יָת מִנְחַת בִּכּוּרֶיךָ:</p>
<p>15 And thou shalt put oil upon it, and lay frankincense thereon; it is a meal-offering.</p>	<p>וְנָתַתָּ עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְשִׁמְתָּ עָלֶיהָ לְבִנְיָה מִנְחָה הִוא:</p>	<p>15 וְנָתַתָּ עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְשִׁמְתָּ עָלֶיהָ לְבִנְיָה מִנְחָה הִוא:</p>
<p>16 And the priest shall make the memorial-part of it smoke, even of the groats thereof, and of the oil thereof, with all the frankincense thereof; it is an offering made by fire unto the LORD.</p>	<p>וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת-אֲזִקְרָתָהּ מִגֶּרֶשָׁהּ וּמִשְׁמֶנָּה עַל-כָּל-לְבִנְתָּהּ אֲשֶׁה לַיהוָה: (פ)</p>	<p>16 וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת-אֲזִקְרָתָהּ מִגֶּרֶשָׁהּ וּמִשְׁמֶנָּה עַל-כָּל-לְבִנְתָּהּ אֲשֶׁה לַיהוָה: (פ)</p>
<p>III And if his offering be a sacrifice of peace-offerings: if he offer of the herd, whether male or female, he shall offer it without blemish before the LORD.</p>	<p>וְאִם נִכְסֵת קֹדֶשִׁיא קֹרְבָנִיהָ אִם מִן תּוֹרֵי הִוא מִקְרִיב אִם דָּכָר אִם נִקְבָּא שְׁלִים יִקְרְבֶנָּה קֹדֶם יי:</p>	<p>רצעי וְאִם-יָזַבַח שְׁלָמִים קֹרְבָנוֹ אִם מִן-הַבָּקָר הִוא מִקְרִיב אִם-זָכָר אִם-נִקְבָּה תָּמִים יִקְרִיבֶנּוּ לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>2 And he shall lay his hand upon the head of his offering, and kill it at the door of the tent of meeting; and Aaron's sons the priests shall dash the blood against the altar round about.</p>	<p>וְיָסַד יָדוֹ עַל רִישׁ קֹרְבָנִיהָ וַיַּכְסִּינָהּ בַּתֵּרֶע מִשְׁכָּן זִמְנָא וַיִּזְרְקוּן בְּנֵי אֹהֶל־מִדְבָּחָא סָחוּר סָחוּר:</p>	<p>2 וְיָסַד יָדוֹ עַל-רֹאשׁ קֹרְבָנוֹ וַיַּשְׁחֲטוּ פֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּזְרְקוּ בְּנֵי אֹהֶל־הַפָּהֳתִים אֶת-הַדָּם עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:</p>
<p>3 And he shall present of the sacrifice of peace-offerings an offering made by fire unto the LORD: the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,</p>	<p>וַיִּקְרִיב מִזִּבְחַת הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁה לַיהוָה אֶת-הַחֲלָל הַמִּכְסָּה אֶת-הַקֶּרֶב וְאֵת כָּל-הַחֲלָל אֲשֶׁר עַל-הַקֶּרֶב:</p>	<p>3 וַיִּקְרִיב מִזִּבְחַת הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁה לַיהוָה אֶת-הַחֲלָל הַמִּכְסָּה אֶת-הַקֶּרֶב וְאֵת כָּל-הַחֲלָל אֲשֶׁר עַל-הַקֶּרֶב:</p>

(13) מִלַּח בְּרִית. שֶׁהַצְרִית כְּרוּתָה לְמִלַּח מִשְׁשֶׁת יָמֵי צְרָאשִׁית שֶׁהוֹצֵטוּ הַמִּים הַתַּחֲתוֹנִים לִיקְרָצַ צְמוּצָה צְמֻלָּה, וְנִסְוֹן הַמִּים צָחוּ: עַל כָּל קֶרֶבֶד. עַל עוֹלָת צָהֳמָה וְעוֹף, וְאִמּוּרֵי כָּל הַקֹּדֶשִׁים כּוֹלֵן (מִנְחוֹת כ):

(14) וְאִם תִּקְרִיב. הִרִי אִם מִשְׁמֶשׁ צִלְשׁוֹן כִּי, שֶׁהִרִי אִין זֶה רְשׁוֹת, שֶׁהִרִי צְמֻנָּח הַעוֹמֵר הַכְּתוּב מִדְּצֵר שֶׁהִיא חוּצָה, וְכֵן וְאִם יִהְיֶה הַיּוֹצֵל וְגו' (צְמִדְצֵר לו, ז): מִנְחַת בְּכוֹרִים. צְמֻנָּח הַעוֹמֵר הַכְּתוּב מִדְּצֵר, שֶׁהִיא צָהֳמָה אֲדִיב צִשְׁעַת צִשׁוֹל הַתְּצוּאָה, וּמִן הַשְּׁעוּרִים הִיא צָהֳמָה, נִאֲמָר כֹּאן אֲדִיב, וְנִאֲמָר לֵהֲלֵן כִּי הַשְּׁעוּרָה אֲדִיב (מִנְחוֹת סח): קִלְי בֹאשׁ. שְׁמִיבִשִּׁין אוֹתוֹ עַל הָאוֹר צָאצָב שֶׁל קִלְאִים, (פִּירֶשׁ"י צְמֻנָּחֹת שֶׁס הַכֹּלִי שֶׁל מוֹכְרֵי קִלְיוֹת) שֶׁאֵלּוּלֵי כֵן אֵינֶה נְטֻחָת צְרִיחִים לְפִי שֶׁהִיא לַחָה: גֶּרֶשׁ כְּרִמֶּל. גְּרוּסָה צְעוּדָה לַחָה: גֶּרֶשׁ. לְשׁוֹן שְׁצִירָה וְטַחֲסִינָה גְרוּסָה צְרִיחִים שֶׁל גְּרוּסוֹת, כְּמוֹ וַיִּגְרָס בְּקֶלֶךְ (אִיכָה ג, טז), וְכֵן גְּרָקָה נִפְשִׁי (תְּהִלִּים קיט, כ): כְּרִמֶּל. צְעוּד הֵכֵר מִלָּא (מִנְחוֹת סו), שֶׁהַתְּצוּאָה לַחָה וּמִלָּאָה צָקִין שֶׁלָּה, וְעַל כֵּן נִקְרָאִים הַמִּלִּילוֹת כְּרִמֶּל, וְכֵן פֶּקֶדֶל בְּקֶלֶסוֹ (מִלְכִּים ז, ז):

- (1) שְׁלָמִים. שְׁמִטִּילִים שְׁלוֹם צְעוּלָם. דְּצֵר אַחֵר שְׁלָמִים שִׁישׁ צָהֳמָה לְמֻצָּח וּלְכַהֲנִים וּלְצַעֲלִים:
- (3) וְאֵת כָּל הַחֲלָל וְגו'. לְהַצִּיא חֲלָצַ שְׁעֵל קֶצֶה דְּצִירֵי רִצִּי יִשְׁמַעֲאֵל, רִצִּי עִקִּיבָא אוֹמֵר, לְהַצִּיא חֲלָצַ שְׁעֵל הַדְּקִין:

<p>and the two kidneys, and the fat that is on them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away hard by the kidneys.</p>	<p>וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיִת וְאֶת־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עָלֶיהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הִיתְרָתָהּ עַל־הַכֶּבֶד עַל־הַכְּלָיִת וְיִסְרְנָהּ:</p>	<p>וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיִת וְאֶת־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עָלֶיהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הִיתְרָתָהּ עַל־הַכֶּבֶד עַל־הַכְּלָיִת וְיִסְרְנָהּ:</p>
<p>And Aaron's sons shall make it smoke on the altar upon the burnt-offering, which is upon the wood that is on the fire; it is an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וְהִקְטִירוּ אֹתוֹ בְּנֵי־אֶהֱרֹן הַמִּזְבֵּחַ עַל־הָעֹלָה אֲשֶׁר עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ רִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (פ)</p>	<p>וְהִקְטִירוּ אֹתוֹ בְּנֵי־אֶהֱרֹן הַמִּזְבֵּחַ עַל־הָעֹלָה אֲשֶׁר עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ רִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (פ)</p>
<p>And if his offering for a sacrifice of peace-offerings unto the LORD be of the flock, male or female, he shall offer it without blemish.</p>	<p>וְאִם מִן עֶזְא קֹרְבָנִיה לְנֶכֶסֶת קֹדֶשִׁיא קָדָם יְיָ דְּכָר אִו נִקְבָּא שְׁלִים יִקְרְבֶנָה:</p>	<p>וְאִם־מִן־הָעֶזְאן קָרְבָּנוֹ לְזִבַּח שְׁלָמִים לַיהוָה זָכָר אִו נִקְבָּה תָּמִים יִקְרִיבֶנּוּ:</p>
<p>If he bring a lamb for his offering, then shall he present it before the LORD.</p>	<p>אִם אֹמֵר הוּא מִקְרִיב יֵת קֹרְבָנִיה וְיִקְרִיב יֵתִיה קָדָם יְיָ:</p>	<p>אִם־כֶּשֶׁב הוּא־מִקְרִיב אֶת־קָרְבָּנוֹ וְהִקְרִיב אֹתוֹ לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>And he shall lay his hand upon the head of his offering, and kill it before the tent of meeting; and Aaron's sons shall dash the blood thereof against the altar round about.</p>	<p>וְיִסְמֹד יֵת יְדִיה עַל רִישׁ קֹרְבָנִיה וְיָכֹס יֵתִיה קָדָם מִשְׁכַּן זִמְנָא וְיִזְרְקוּן בְּנֵי אֶהֱרֹן יֵת דְּמִיה עַל מִדְּבַחָא סָחוּר סָחוּר:</p>	<p>וְסָמַד אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁ קָרְבָּנוֹ וְשָׁחַט אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְנֵי אֶהֱרֹן אֶת־דָּמֹו עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:</p>
<p>And he shall present of the sacrifice of peace-offerings an offering made by fire unto the LORD: the fat thereof, the fat tail entire, which he shall take away hard by the rump-bone; and the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,</p>	<p>וְיִקְרִיב מִנְּכֶסֶת קֹדֶשִׁיא קֹרְבָנָא קָדָם יְיָ תְּרַבִּיה אֱלִיתָא שְׁלֵמָתָא לְקַבִּיל שְׁזֶרְתָּא יַעֲדִינָה וְיֵת תְּרַבָּא דְּחִפִּי יֵת גִּזָּא וְיֵת כָּל תְּרַבָּא דְּעַל גִּזָּא:</p>	<p>וְהִקְרִיב מִזִּבְחַ הַשְּׁלָמִים אִשָּׁה לַיהוָה חֲלָבֹו הָאֵלִיָּה תְּמִימָה לְעִמַּת הָעֶצָה יִסְרְנָה וְאֶת־הַחֹלֶב הַמְכֻסָּה אֶת־הַקֶּרֶב וְאֶת־כָּל־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב:</p>
<p>and the two kidneys, and the fat that is upon them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by the kidneys.</p>	<p>וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיִת וְאֶת־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עָלֶיהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הִיתְרָתָהּ עַל־הַכֶּבֶד עַל־הַכְּלָיִת וְיִסְרְנָהּ:</p>	<p>וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיִת וְאֶת־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עָלֶיהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הִיתְרָתָהּ עַל־הַכֶּבֶד עַל־הַכְּלָיִת וְיִסְרְנָהּ:</p>

- (4) הכסלים. (פלנקין"ן בלע"ז) שהחלז שעל הכליות כשהזהמה חיה הוא בגובה הכסלים, והם מלמטה, והוא החלז שחמת הממנים שקורין בלע"ז לונזילו"ש, לוכן הנראה למעלה בגובה הכסלים, ובמחמתו הצער חופהו: היותה. היא דופן המסך שקורין איברי"ש, ובלשון ארמי תִּקְרָא דְּכָדָא: על הכבד. שיטול מן הכבד עמה מעט, ובמקום אחר הוא אומר וְאֵת הַיִּסְרָה מִן הַכָּבֵד: על הכבד על הכליות. לבד מן הכבד, ולבד מן הכליות יסירנה לזו:
- (5) על העולה. מלבד העולה, למדנו שמקדים עולה תמיד לכל קרבן, על המערכה:
- (7) אם כשב. לפי שיש צאימורי הכבד מה שאין צאימורי העז, שהכבד אלימו קריבה, לכך נחלקו שני פרשיות:
- (8) וזרקו. שני ממנות שהן ד', ועל ידי הכלי הוא זורק, ואינו נותן באצבע אלא בחטאת:
- (9) חלבו. המוצר שזו, ומהו, זה האליה תמימה: לעמדת העצה. למעלה מן הכליות היועזות (חולין יא.).

<p>And the priest shall make it smoke upon the altar; it is the food of the offering made by fire unto the LORD.</p>	<p>וְהִקְטִירוּ הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ לֶחֶם וְיִסְקֶנָה כֹהֵנָא לְמִדְבָּחָא לְחִים קֹרְבָנָא קָדָם יי:</p>	<p>וְהִקְטִירוּ הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ לֶחֶם וְיִסְקֶנָה כֹהֵנָא לְמִדְבָּחָא לְחִים קֹרְבָנָא קָדָם יי: (פ)</p>
<p>And if his offering be a goat, then he shall present it before the LORD.</p>	<p>וְאִם מִן בְּנֵי עִזָּא קֹרְבָנִיה וְיִקְרְבֶנָה קָדָם יי:</p>	<p>וְאִם עִז קֹרְבָנוֹ וְהִקְרִיבוּ לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>And he shall lay his hand upon the head of it, and kill it before the tent of meeting; and the sons of Aaron shall dash the blood thereof against the altar round about.</p>	<p>וְיִסְמֹךְ יָת יְדֵיהּ עַל רִישֶׁיהּ וְיִכּוֹס יְתִיה קָדָם מִשְׁכַּן זִמְנָא וְיִזְרְקוּן בְּנֵי אַהֲרֹן יְת דַּמֶּיהּ עַל מִדְבָּחָא סָחוּר סָחוּר:</p>	<p>וְסִמָּךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁוֹ וְשָׁחַט אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְיִזְרְקוּ בְנֵי אַהֲרֹן אֶת־דָּמֹו עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:</p>
<p>And he shall present thereof his offering, even an offering made by fire unto the LORD: the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,</p>	<p>וְיִקְרִיב מִנֶּיהּ קֹרְבָנִיה קֹרְבָנָא קָדָם יי יְת תִּרְבָּא דְחִפִּי יְת גִּזָּא וְיֵת כָּל תִּרְבָּא דְעַל גִּזָּא:</p>	<p>וְהִקְרִיב מִמֶּנּוּ קֹרְבָנוֹ אֲשֶׁר לַיהוָה אֶת־הַחֹלֶל הַמְכַסֶּה אֶת־הַקֶּרֶב וְאֵת כָּל־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב:</p>
<p>and the two kidneys, and the fat that is upon them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by the kidneys.</p>	<p>וְיֵת תְּרֵתִין כּוֹלִין וְיֵת תִּרְבָּא דְעַל־יְהוֹן דְעַל גִּסְסִיא וְיֵת חֲצָרָא דְעַל כְּבִדָּא עַל כּוֹלִיתָא יַעֲדִינָה:</p>	<p>וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלִיֹּת וְאֶת־הַחֹלֶל אֲשֶׁר עֲלֵהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכְּבִד עַל־הַכְּלִיֹּת יִסִּירָנָה:</p>
<p>And the priest shall make them smoke upon the altar; it is the food of the offering made by fire, for a sweet savour; all the fat is the LORD'S.</p>	<p>וְיִסְקֶנּוּן כֹהֵנָא לְמִדְבָּחָא לְחִים קֹרְבָנָא לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעְנָא כָּל תִּרְבָּא קָדָם יי:</p>	<p>וְהִקְטִירָם הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ לֶחֶם אֲשֶׁר לַיהוָה נִיחֹחַ כָּל־חֹלֶב לַיהוָה:</p>
<p>It shall be a perpetual statute throughout your generations in all your dwellings, that ye shall eat neither fat nor blood.</p>	<p>קִים עֲלֵם לְדִרְיֹכֹן בְּכָל מוֹתְבִיכֹן כָּל תִּרְבָּא וְכָל דִּמָּא לֹא תִכְלֹן:</p>	<p>חֻקַּת עוֹלָם לְדִרְתֵיכֶם בְּכָל מוֹשְׁבֵיכֶם כָּל־חֹלֶב וְכָל־דָּם לֹא תֹאכְלוּ: (פ)</p>
<p>And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וּמַלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>
<p>Speak unto the children of Israel, saying: If any one shall sin through error, in any of the things which the LORD hath commanded not to be done, and shall do any one of them:</p>	<p>מַלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימַר אֲנִשׁ אֲרִי יְחֹב בְּשָׁלוֹ מִכָּל פְּקוּדֵיָא דִּי דְלֹא כְשָׁרִין לְאַתְעִבְדָּא וְיַעֲבִיד מִן חַד מִנְהוֹן:</p>	<p>דְּבָר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר נֶפֶשׁ כִּי־תַחַטָּא בְּשִׁגְגָה מִכָּל מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא תַעֲשֶׂינָה וַעֲשֶׂה מֵאֲחַת מֵהֵנָּה:</p>

חמישי
ב

(11) לחם אשה לה. לחמו של אש לשם גזזה: לחם. לשון מאכל, וכן נִשְׁחִטָה עַן בְּלָחֶמוֹ (ירמיה יא, יט), עַד זֶקֶס רַב (דניאל ה, א), לְשִׁחּוֹק עֲשִׂים לָקֶס (קהלת י, יט):
(17) חקת עולם. יפה מפורש צמורת כהנים (פרק כ, ו) כל הפסוק הזה:

<p>if the anointed priest shall sin so as to bring guilt on the people, then 3 let him offer for his sin, which he hath sinned, a young bullock without blemish unto the LORD for a sin-offering.</p>	<p>אם כהִנֵּן רֹבֵא יָחִיב לְחֹבֶת עֲמָא וַיִּקְרִיב עַל חֹבְתִיהָ דְחָב תֹּור בֶּר תֹּורי שְׁלִים קָדָם יי לַחֲטָאתָ:</p>	<p>אם הכֹהֵן הַמְשִׁיחַ יִחַטֵּא לְאַשְׁמַת הָעָם וַיִּקְרִיב עַל חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא פֶּר בֶּן־בָּקָר תָּמִים לַיהוָה לַחֲטָאתָ:</p>
<p>4 And he shall bring the bullock unto the door of the tent of meeting before the LORD; and he shall lay his hand upon the head of the bullock, and kill the bullock before the LORD.</p>	<p>וַיָּבִי ית תֹּורָא לְתַרְע מִשְׁכָּן זְמָנָא לְקָדָם יי וַיִּסְמֹךְ ית יְדִיהָ עַל רִישׁ תֹּורָא וַיִּכּוֹס ית תֹּורָא קָדָם יי:</p>	<p>וַיָּבִיָא אֶת־הַפֶּר אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לִפְנֵי יְהוָה וְסִמָּךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁ הַפֶּר וַשְׁחַט אֶת־הַפֶּר לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>5 And the anointed priest shall take of the blood of the bullock, and bring it to the tent of meeting.</p>	<p>וַיִּסֹּב כְּהֵנָּא רֹבֵא מִדְמָא דְתֹורָא וַיַּעֲלֵל יְתִיהָ לְמִשְׁכָּן זְמָנָא:</p>	<p>וַלָּקַח הַכֹהֵן הַמְשִׁיחַ מִדָּם הַפֶּר וַיָּבִיָא אֹתוֹ אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>6 And the priest shall dip his finger in the blood, and sprinkle of the blood seven times before the LORD, in front of the veil of the sanctuary.</p>	<p>וַיִּטְבֹּל כְּהֵנָּא ית אֶצְבָּעִיהָ בְּדָמָא וַיִּדִּי מִן דְמָא שִׁבְעַ זְמָנִין קָדָם יי קָדָם פְּרוֹכְתָא דְקִוְדָשָׁא:</p>	<p>וַיִּטְבֹּל הַכֹהֵן אֶת־אֶצְבָּעוֹ בַּדָּם וַיִּהְיֶה מִן־הַדָּם שִׁבְעַ פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה אֶת־פָּנֵי פֶרֶכֶת הַקֹּדֶשׁ:</p>
<p>7 And the priest shall put of the blood upon the horns of the altar of sweet incense before the LORD, which is in the tent of meeting; and all the remaining blood of the bullock shall he pour out at the base of the altar of burnt-offering, which is at the door of the tent of meeting.</p>	<p>וַיִּתֵּן כְּהֵנָּא מִן דְמָא עַל קַרְנֹת מִזְבֵּחַ קְטֹרֶת בְּסִמְיָא קָדָם יי דְבִמִּשְׁכָּן זְמָנָא וַיִּת כָּל דְמָא דְתֹורָא יִשְׁפֹּךְ לִיסוּדָא דְמִזְבֵּחַא דְעֻלָּתָא דְבִתְרַע מִשְׁכָּן זְמָנָא:</p>	<p>וַנָּתֵן הַכֹהֵן מִן־הַדָּם עַל־קַרְנֹת מִזְבֵּחַ קְטֹרֶת הַסִּמִּים לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֵתוֹ כָּל־דָּם הַפֶּר יִשְׁפֹךְ אֶל־יִסוּד מִזְבֵּחַ הָעֹלָה אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>8 And all the fat of the bullock of the sin-offering he shall take off from it; the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,</p>	<p>וַיִּת כָּל תְּרַב תֹּורָא דְחֲטָאתָא יִפְרִישׁ מִנֶּיהָ ית תְּרַבָּא דְחִפִּי עַל גִּנָּא וַיִּת כָּל תְּרַבָּא דְעַל גִּנָּא:</p>	<p>וְאֵת־כָּל־חֵלֶב פֶּר הַחֲטָאתָא יָרִים מִמֶּנּוּ אֶת־הַחֵלֶב הַמִּכֶּסֶה עַל־הַקֶּרֶב וְאֵת כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב:</p>

- (2) מכל מצות ה'. פירשו רבותינו אין חטאת צאה אלא על דבר שזדונו לאו וכתב וסגגתו חטאת (שבת סט.). מאחת מהנה. ממקלט אחת מהן, כגון הכותב בשבת, שם משמעו, נח מנחור, דין מדניאל:
- (3) אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם. מדרשו אינו חייב אלא צהעלם דבר עס סגגת מעשה, כמו שנאמר לאשמת העם. ונעלם דבר מעיני הקהל ועשו. ופשוטו לפי אגדה כשהכהן גדול חוטא אשמת העם הוא זה, שהן תלוין צו לכפר עליהם ולהתפלל בעדם, ונעשה מקולקל: פֶּר. יכול זקן תלמוד לומר בן, אי בן יכול טן, תלמוד לומר פֶּר, הא כיצד, זה בן ג':
- (5) אל אהל מועד. למשכן. וצבית עולמים להיכל:
- (6) את פני פרכת הקדש. כנגד מקום קדושה, כוון כנגד צין הצדים, ולא היו נוגעים דמים בפרכת, ואם נגעו נגעו (יומא נז.):
- (7) ואת כל דם. שירי הדם:

(8) ואת כל חלב פֶּר. חלצו היה לו לומר, מה תלמוד לומר פֶּר, לרבות פֶּר של יוס הכפורים לכליות ולחלצים ויותרת: החטאת. להציא שעירי עזודת אלילים לכליות ולחלצים ויותרת: ירים ממנו. מן המחובר, שלא יתחננו קודם הסרת חלצו

<p>and the two kidneys, and the fat 9 that is upon them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by kidneys,</p>	<p>וְאֶת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת־הַחֵלֶב 9 אֲשֶׁר עָלֵיהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיֶּתֶרֶת עַל־הַכֶּבֶד עַל־ הַכְּלָיֹת יְסִירֶנָּה: וְיָתֵן כּוֹלֵין וְיָתֵן תִּרְתִּין וְיָתֵן תִּרְבָּא דְּעַלְיָהוֹן דְּעַל גִּסְסִיָּא וְיָתֵן חֲצָרָא דְּעַל כִּבְדָּא עַל כּוֹלֵיתָא יַעֲדִינָה:</p>	<p>וְאֶת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת־הַחֵלֶב 9 אֲשֶׁר עָלֵיהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיֶּתֶרֶת עַל־הַכֶּבֶד עַל־ הַכְּלָיֹת יְסִירֶנָּה: וְיָתֵן כּוֹלֵין וְיָתֵן תִּרְתִּין וְיָתֵן תִּרְבָּא דְּעַלְיָהוֹן דְּעַל גִּסְסִיָּא וְיָתֵן חֲצָרָא דְּעַל כִּבְדָּא עַל כּוֹלֵיתָא יַעֲדִינָה:</p>
<p>as it is taken off from the ox of the 10 sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make them smoke upon the altar of burnt-offering.</p>	<p>כִּמָּא דְּמִתְפָּרֵשׁ מִתּוֹר גִּבְסָת קוֹדֶשִׁיא וְיִסְקִנּוּן כְּהֵנָּא עַל מִדְבַּחָא דְּעֻלָּתָא:</p>	<p>כִּמָּא דְּמִתְפָּרֵשׁ מִתּוֹר גִּבְסָת קוֹדֶשִׁיא וְיִסְקִנּוּן כְּהֵנָּא עַל מִדְבַּחָא דְּעֻלָּתָא: כַּאֲשֶׁר יוֹרֵם מִשּׁוֹר זָבַח הַשְּׁלָמִים וְהַקְטִירֶם הַכֹּהֵן עַל מִזְבֵּחַ הָעֹלָה:</p>
<p>But the skin of the bullock, and all 11 its flesh, with its head, and with its legs, and its inwards, and its dung,</p>	<p>וְיָתֵן מִשְׁךְ תּוֹרָא וְיָתֵן כָּל בִּסְרִיָּה עַל רִישִׁיָּה וְעַל כְּרַעְוֵיהּ וְגוֹיָהּ וְאוֹכְלִיָּהּ:</p>	<p>וְיָתֵן מִשְׁךְ תּוֹרָא וְיָתֵן כָּל בִּסְרִיָּה עַל רִישִׁיָּה וְעַל כְּרַעְוֵיהּ וְגוֹיָהּ וְאוֹכְלִיָּהּ: וְהוֹצִיא אֶת־כָּל־הַפֶּה אֶל־ מַחוּץ לַמַּחֲנֶה אֶל־מְקוֹם טְהוֹר אֶל־שֹׁפַךְ הַדָּשָׁן וְשָׂרַף אֹתוֹ עַל־עֵצִים בָּאֵשׁ עַל־שֹׁפַךְ הַדָּשָׁן יִשְׂרָף: (פ)</p>
<p>even the whole bullock shall he 12 carry forth without the camp unto a clean place, where the ashes are poured out, and burn it on wood with fire; where the ashes are poured out shall it be burnt.</p>	<p>וְיַפִּיק יָת כָּל תּוֹרָא לְמִבְרָא לְמִשְׁרִיתָא לְאַתֵּר דְּכִי לְאַתֵּר בֵּית מִיִּשָׁד קִטְמָא וְיִקִּיד יִתִּיה עַל אֵעִיא בְּאִישְׁתָּא עַל אֵתֵר בֵּית מִיִּשָׁד קִטְמָא יִתְקַד:</p>	<p>וְיַפִּיק יָת כָּל תּוֹרָא לְמִבְרָא לְמִשְׁרִיתָא לְאַתֵּר דְּכִי לְאַתֵּר בֵּית מִיִּשָׁד קִטְמָא וְיִקִּיד יִתִּיה עַל אֵעִיא בְּאִישְׁתָּא עַל אֵתֵר בֵּית מִיִּשָׁד קִטְמָא יִתְקַד: וְהוֹצִיא אֶת־כָּל־הַפֶּה אֶל־ מַחוּץ לַמַּחֲנֶה אֶל־מְקוֹם טְהוֹר אֶל־שֹׁפַךְ הַדָּשָׁן וְשָׂרַף אֹתוֹ עַל־עֵצִים בָּאֵשׁ עַל־שֹׁפַךְ הַדָּשָׁן יִשְׂרָף: (פ)</p>
<p>And if the whole congregation of 13 Israel shall err, the thing being hid from the eyes of the assembly, and do any of the things which the LORD hath commanded not to be done, and are guilty:</p>	<p>וְאִם כָּל כְּנִשְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל יִשְׁתָּלוּן וְיִהִי מְכּוּסָא פְתֻגָּמָא מִעֵינֵי קְהֵלָא וְיַעֲבֹדוּן חַד מִכָּל פְּקוּדֵיָּא דִּי דִּלָּא כְּשָׂרִין לְאַתְעֲבָדָא וְיַחֲבוּבוּן:</p>	<p>וְאִם כָּל־עַדַּת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ 13 וְנַעֲלָם דְּכָר מִעֵינֵי קְהֵלָא וְעָשׂוּ אַחַת מִכָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא־תַעֲשִׂינָהּ וְאָשְׁמוּ:</p>
<p>when the sin wherein they have 14 sinned is known, then the assembly shall offer a young bullock for a sin-offering, and bring it before the tent of meeting.</p>	<p>וְתִתִּידַע חֻבְתָּא דְּחִבּוּ עֲלֶיהָ וְיִקְרְבוּן קְהֵלָא תּוֹר בֶּר תּוֹרִי לְחֻטָּאת וְיִיתָנוּן יִתִּיה לְקִדָּם מִשְׁכַּן זִמְנָא:</p>	<p>וְנִזְדַּעַה חֻטָּאת אֲשֶׁר חָטְאוּ 14 עָלֶיהָ וְהִקְרִיבוּ קְהֵלָא פֶּה בֶּן־ בָּקָר לְחֻטָּאת וְהֵבִיאוּ אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד:</p>

(ת"כ פרק ד, ה):

(10) כאשר יורם. מאותן אמורין המפורשין בשור זבח השלמים, וכי מה פירש בזבח השלמים שלא פירש כאן, אלא להקישו לשלמים, מה שלמים לשמן, אף זה לשמו, ומה שלמים שלום לעולם, אף זה שלום לעולם. ובשחטת קדשים (וזכרים מטי): מזריכו ללמוד הימנו, שאין למדין למד מן הלמד בקדשים, צפרק איזוהו מקומן: על הכבד על הכליות על ראשו ועל כרעיו. כולן לשון חוספת הן, כמו מלמד:

(12) אל מקום טהור. לפי שיש מחוץ לעיר מקום מוכן לטומאה להשליך אצנים מנוגעות ולזבית הקצרות, הוצרך לומר מחוץ למחנה, זה שהוא חוץ לעיר, שיהא המקום טהור: מחוץ למחנה. חוץ לשלש מחנות, וזבית עולמים חוץ לעיר, מו שפירשהו רבותינו זמס' יומא (סח). ובסנהדרין (מז): אל שפך הדשן. מקום ששופכין בו הדשן המסולק מן המזבח, כמו שנאמר והוציא את הדשן אל מחוץ למחנה (להלן ו, ד): על שפך הדשן ישרף. שאין תלמוד לומר, אלא תלמוד לומר, שאין שם דשן:

(13) עדת ישראל. אלו סנהדרין: ונעלם דבר. טעו להורות באחת מכל כריתות שצטורה שהוא מותר (הוריות ז): הקהל ועשו. שעשו צבור על פיהם:

15	And the elders of the congregation shall lay their hands upon the head of the bullock before the LORD; and the bullock shall be killed before the LORD.	וְסִמְכוּ זִקְנֵי הָעֵדָה אֶת־יְדֵיהֶם וְיָהוּן עַל־רִישׁ תּוֹרֵא קֹדֶם יי ויפֹס ית תּוֹרֵא קֹדֶם יי: וְשָׁחַט אֶת־הַפָּר לִפְנֵי יְהוָה:	15
16	And the anointed priest shall bring of the blood of the bullock to the tent of meeting.	וְהָבִיא הַכֹּהֵן הַמְּשִׁיחַ מִדָּמָם הַפָּר אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד: וַיַּעֲלֵל כָּהֵנָא רַבָּא מִדָּמָא דְתוֹרֵא לַמִּשְׁכָּן זְמָנָא:	16
17	And the priest shall dip his finger in the blood, and sprinkle it seven times before the LORD, in front of the veil.	וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶצְבָּעוֹ מִן־הַדָּם וַהֲזָה שֶׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה אֶת־פָּנָי הַפָּרְכָת: וַיִּטְבֹּל כָּהֵנָא אֶצְבָּעֵיהּ מִן דָּמָא וַיְהִי שֶׁבַע זְמַנִּין קֹדֶם יי קֹדֶם פְּרוּכְתָא:	17
18	And he shall put of the blood upon the horns of the altar which is before the LORD, that is in the tent of meeting, and all the remaining blood shall he pour out at the base of the altar of burnt-offering, which is at the door of the tent of meeting.	וּמִן־הַדָּם יִתֵּן עַל־קַרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֵת כָּל־הַדָּם יִשְׁפֹךְ אֶל־יִסּוּד מִזְבֵּחַ הָעֹלָה אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וּמִן דָּמָא יִתִּין עַל קַרְנֹת מִדְּבָחָא דְקֹדֶם יי דְּבַמִּשְׁכָּן זְמָנָא וְאֵת כָּל דָּמָא יִשְׁפֹךְ לִיסוּדָא דְּמִדְּבָחָא דְעֹלָתָא דְּבִתְרַע מִשְׁכָּן זְמָנָא:	18
19	And all the fat thereof shall he take off from it, and make it smoke upon the altar.	וְאֵת כָּל־חִלְבּוֹ יָרִים מִמֶּנּוּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַה: וְיִת כָּל תַּרְבִּיחָהּ יַפְרִישׁ מִנֶּיהָ וַיִּסֵּק לַמִּדְּבָחָא:	19
20	Thus shall he do with the bullock; as he did with the bullock of the sin-offering, so shall he do with this; and the priest shall make atonement for them, and they shall be forgiven.	וַעֲשֵׂה לַפָּר כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לַפָּר הַחַטָּאת כֵּן יַעֲשֶׂה־לוֹ וְכַפֵּר עֲלֵהֶם הַכֹּהֵן וְנִסְלַח לָהֶם: וַיַּעֲבִיד לְתוֹרֵא כְּמָא דְעַבִּיד לְתוֹרֵא דְחַטָּאת כֵּן יַעֲבִיד לֵיהּ וַיַּכְפֵּר עֲלֵיהוֹן כָּהֵנָא וַיִּשְׁתַּבֵּי לְהוֹן:	20
21	And he shall carry forth the bullock without the camp, and burn it as he burned the first bullock; it is the sin-offering for the assembly.	וַהֲזִיחַ אֶת־הַפָּר אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְשָׂרַף אֹתוֹ כַּאֲשֶׁר שָׂרַף אֶת הַפָּר הָרִאשׁוֹן חַטָּאת הַקֹּהֶל הוּא: (פ)	21

(17) את פני הפרכת. ולמעלה הוא אומר את פני פרכת הקדש, משל למלך שסרח עליו מדינה, אם מעוטה סרח פמליא שלו מתקיימת, ואם כולם סרחו, אין פמליא שלו מתקיימת, אף כאן כשחטא כהן משיח עדיין שם קדושת המקום על המקדש, משחטאו כולם ח"ו נסתלקה הקדושה (זכחים מא:):

(18) יסוד מזבח העולה אשר פתח אהל מועד. זה יסוד מערבי שהוא כנגד הפתח:
 (19) ואת כל חלבו ירים. ואע"פ שלא פירש כאן יותרת ושתי כליות, למדין הם מן עשה וגו'. ומפני מה לא נתפרשו צו, תנא דזיר ר' ישמעאל, משל למלך שזעם על אהבו, ומיעט בסרחונו מפני חיבתו (שם):
 (20) ועשה לפר. זה, כאשר עשה לפר החטאת כמו שפורש בפר כהן משיח, להזיח יותרת ושתי כליות, שפירש שם מה שלא פירש כאן, ולכפול במזנות העבודות, ללמד שאם חסר אחת מכל המתנות פסול, לפי שמזנינו בנייתנין על המזבח החיוני שנחנן במתנה אחת כפר, הוטרך לומר כאן שמתנה אחת מהן מעכבת:

<p>22 When a ruler sinneth, and doeth through error any one of all the things which the LORD his God hath commanded not to be done, and is guilty:</p>	<p>אם רבא יחוב ויעביר חד מכל פקודיא דיי אלהיה דלא כשרין לאתעבדא בשלו ויחוב:</p>	<p>22 אשר נשיא יחטא ועשה אחת מכל מצות יהוה אלהיו אשר לא תעשינה בשגגה ואשם:</p>
<p>23 if his sin, wherein he hath sinned, be known to him, he shall bring for his offering a goat, a male without blemish.</p>	<p>או אתידע ליה חובתיה דחב פה וייתי ית קורבניה צפיר בר עזין דכר שלים:</p>	<p>23 או הודע אליו חטאתו אשר חטא בה והביא את-קרבנו שעיר עזים זכר תמים:</p>
<p>24 And he shall lay his hand upon the head of the goat, and kill it in the place where they kill the burnt-offering before the LORD; it is a sin-offering.</p>	<p>ויסמוך ידיה על ריש צפירא ויפוס יתיה באתרא דיפוס ית עלתא קדם יי חטאת הוא:</p>	<p>24 וסמוך ידו על-ראש השעיר ושתט אותו במקום אשר ישתט את-העלה לפני יהוה חטאת הוא:</p>
<p>25 And the priest shall take of the blood of the sin-offering with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt-offering, and the remaining blood thereof shall he pour out at the base of the altar of burnt-offering.</p>	<p>ויסב כהנא מדמא דחטאת באצבעיה וייתן על קרנת מדבחה דעלתא וית דמיה ישפוך ליסודא דמדבחה דעלתא:</p>	<p>25 ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו וינתן על-קרנת מזבח העלה ואת-דמו ישפך אל-יסוד מזבח העלה:</p>
<p>26 And all the fat thereof shall he make smoke upon the altar, as the fat of the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make atonement for him as concerning his sin, and he shall be forgiven.</p>	<p>וית כל תרביה יסיק למדבחה כתרב נכסת קודשא ויכפר עלוהי כהנא מחובתיה וישתביק ליה:</p>	<p>26 ואת-כל חלב ואת-קמח חלב זבח השלמים וכפר עליו הכהן מחטאתו ונסלח לו: (פ)</p>
<p>27 And if any one of the common people sin through error, in doing any of the things which the LORD hath commanded not to be done, and be guilty:</p>	<p>ואם אנש חד יחוב בשלו מעמא דארעא במעבדיה חד מפקודיא דיי דלא כשרין לאתעבדא ויחוב:</p>	<p>שעי ואם-נפש אחת תחטא בשגגה מעם הארץ בעשתה אחת ממצות יהוה אשר לא תעשינה ואשם:</p>
<p>28 if his sin, which he hath sinned, be known to him, then he shall bring for his offering a goat, a female without blemish, for his sin which he hath sinned.</p>	<p>או אתידע ליה חובתיה דחב וייתי קורבניה צפירת עזי שלמא נוקבא על חובתיה דחב:</p>	<p>28 או הודע אליו חטאתו אשר חטא והביא קרבנו שעירת עזים תמימה נקבה על-חטאתו אשר חטא:</p>

- (22) אשר נשיא יחטא. לשון אשרי, אשרי הדור שהנשיא שלו נותן לז להציא כפרה על שגגתו, ק"ו שמתחרט על זדונותיו:
- (23) או הודע. כמו אם הודע הדבר, הרצה או יש שמשמשינן בשלשון אם, ואם במקום או, וכן או נודע פי שור נגח הוא (שמות כא, לו): הודע אליו. כשחטא היה סבור שהוא היתר, ולאחר מכלן נודע לו שאיסור היה:
- (24) במקום אשר ישתט את העולה. צלפון שהוא מפורש בעולה: חטאת הוא. לשמו כשר, שלא לשמו פסול:
- (25) ואת דמו. שירי הדם:
- (26) כחלב זבח השלמים. כאותן אמורין המפורשים צעו, האמור אלל שלמים:

<p>29 And he shall lay his hand upon the head of the sin-offering, and kill the sin-offering in the place of burnt-offering.</p>	<p>וּסְמוֹךְ אֶת־יָדוֹ עַל רֹאשׁ הַחֲטָאתָ וְשָׁחַט אֶת־הַחֲטָאתָ בַּמָּקוֹם הָעֹלָה:</p>	<p>29 וּסְמוֹךְ אֶת־יָדוֹ עַל רֹאשׁ הַחֲטָאתָ וְשָׁחַט אֶת־הַחֲטָאתָ בַּמָּקוֹם הָעֹלָה:</p>
<p>30 And the priest shall take of the blood thereof with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt-offering, and all the remaining blood thereof shall he pour out at the base of the altar.</p>	<p>וְיָסַב כֹּהֵנָא מִדָּמָה בְּאַצְבָּעֵיהּ וַיִּתֵּן עַל קַרְנֵת מִדְּבַחָא דְעֹלָתָא וַיִּתְּ כָּל דָּמָה יִשְׁפּוֹף לִיסוּדָא דְּמִדְּבַחָא:</p>	<p>30 וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּמָה בְּאַצְבָּעוֹ וַנָּתַן עַל־קַרְנֵת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה וְאֶת־כָּל־דָּמָה יִשְׁפֹךְ אֶל־יִסּוּד הַמִּזְבֵּחַ:</p>
<p>31 And all the fat thereof shall he take away, as the fat is taken away from the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make it smoke upon the altar for a sweet savour unto the LORD; and the priest shall make atonement for him, and he shall be forgiven.</p>	<p>וַיִּתְּ כָּל תַּרְבֵּה יַעֲדֵי כֶּמֶא דְּאַתְעֵדָא תִּרְבַּ מֵעַל נִכְסֵת קוּדְשִׁיא וַיִּסִּיק כֹּהֵנָא לְמִדְּבַחָא לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעְנָא קָדָם יי וַיְכַפֵּר עָלוּהִי כֹהֵנָא וַיִּשְׁתַּבֵּיב לִיהּ:</p>	<p>31 וְאֶת־כָּל־חֲלִבָּה יֹסִיר כַּאֲשֶׁר הוֹסֵר חֲלֵב מֵעַל זֶבַח הַשְּׁלָמִים וְהַקְטִיר הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ לַרִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן וְנִסְלַח לוֹ: (פ)</p>
<p>32 And if he bring a lamb as his offering for a sin-offering, he shall bring it a female without blemish.</p>	<p>וְאִם אִמֹר יִיתִי קוֹרְבָנִיה לַחֲטָאתָ נִקְבָּא שְׁלֵמָא יִיתִינָה:</p>	<p>32 וְאִם־כֶּבֶשׂ יָבִיא קֹרְבָנוֹ לַחֲטָאתָ נִקְבָּה תְּמִימָה יְבִיאָנָה:</p>
<p>33 And he shall lay his hand upon the head of the sin-offering, and kill it for a sin-offering in the place where they kill the burnt-offering.</p>	<p>וּסְמוֹךְ יִתְּ יָדֵיהּ עַל רֹאשׁ הַחֲטָאתָ וְשָׁחַט אֶת־הַחֲטָאתָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחָט אֶת־הָעֹלָה:</p>	<p>33 וּסְמוֹךְ אֶת־יָדוֹ עַל רֹאשׁ הַחֲטָאתָ וְשָׁחַט אֶת־הַחֲטָאתָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחָט אֶת־הָעֹלָה:</p>
<p>34 And the priest shall take of the blood of the sin-offering with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt-offering, and all the remaining blood thereof shall he pour out at the base of the altar.</p>	<p>וְיָסַב כֹּהֵנָא מִדָּמָה דְּחֲטָאתָ בְּאַצְבָּעֵיהּ וַיִּתֵּן עַל קַרְנֵת מִדְּבַחָא דְעֹלָתָא וַיִּתְּ כָּל דָּמָה יִשְׁפּוֹף לִיסוּדָא דְּמִדְּבַחָא:</p>	<p>34 וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הַחֲטָאתָ בְּאַצְבָּעוֹ וַנָּתַן עַל־קַרְנֵת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה וְאֶת־כָּל־דָּמָה יִשְׁפֹךְ אֶל־יִסּוּד הַמִּזְבֵּחַ:</p>
<p>35 And all the fat thereof shall he take away, as the fat of the lamb is taken away from the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make them smoke on the altar, upon the offerings of the LORD made by fire; and the priest shall make atonement for him as touching his sin that he hath sinned, and he shall be forgiven.</p>	<p>וַיִּתְּ כָּל תַּרְבֵּה יַעֲדֵי כֶּמֶא דְּמִתְעֵדָא תִּרְבַּ אִמֹר מִנְכֶּסֶת קוּדְשִׁיא וַיִּסִּיק כֹּהֵנָא יְתִהוֹן לְמִדְּבַחָא עַל קוֹרְבָנֵי דְּיי וַיְכַפֵּר עָלוּהִי כֹהֵנָא עַל חוֹבָתֵיהּ דְּחַב וַיִּשְׁתַּבֵּיב לִיהּ:</p>	<p>35 וְאֶת־כָּל־חֲלִבָּה יֹסִיר כַּאֲשֶׁר יוֹסֵר חֲלֵב־הַכֶּשֶׁב מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים וְהַקְטִיר הַכֹּהֵן אֹתָם הַמִּזְבֵּחַ עַל אֲשֵׁי יְהוָה וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל־חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר־חָטָא וְנִסְלַח לוֹ: (פ)</p>

(31) כאשר הוסר חלב מעל זבח השלמים. כאימורי עז האמורים בשלמים:

(33) ושחט אותה לחטאת. שמה שמיטתה לשם חטאת:

(35) כאשר יוסר חלב הכשב. שנמצאו אמורין ואלֵהֶם, אף חטאת כשהיא צאה כצבה טעונה חֵלְיָה עִם האמורין: על אֲשֵׁי ה'. על מדורות האש העשויות לשם, פואילי"ש צלע"ו:

<p>v And if any one sin, in that he heareth the voice of adjuration, he being a witness, whether he hath seen or known, if he do not utter it, then he shall bear his iniquity;</p>	<p>וְאִנֹּשׁ אֲרִי יְחֹב וְיִשְׁמַע קוֹל מוֹמִי וְהוּא סֵהִיד אוֹ חֵזָא אוֹ יָדַע אִם לֹא יַחֲזִי וְיִקְבִּיל חוֹבִיָּה:</p>	<p>*ב וְנִפְשׁ כִּי־תִחְטָא וְשָׁמְעָה קוֹל אֱלֹהִים וְהוּא עֵד אוֹ רֹאֶה אוֹ יָדַע אִם־לֹא יִגִּיד וְנִשָּׂא עוֹנוֹ:</p>
<p>2 or if any one touch any unclean thing, whether it be the carcass of an unclean beast, or the carcass of unclean swarming things, and be guilty, it being hidden from him that he is unclean;</p>	<p>אוֹ אִנֹּשׁ דִּיקְרַב בְּכָל מַדְעָם מִסָּאב אוֹ בְּנִבְלַת חֵיתָא מִסָּאבָתָא אוֹ בְּנִבְלַת בְּעִירָא מִסָּאבָא אוֹ בְּנִבְלַת רְחִישׁ מִסָּאב וְיִהִי מְכֹסֵּף מִנִּיה וְהוּא מִסָּאב וְחֹב:</p>	<p>2 אוֹ נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגְעַ בְּכָל־דְּבָר טָמֵא אוֹ בְּנִבְלַת חַיָּה טָמְאָה אוֹ בְּנִבְלַת בְּהֵמָה טָמְאָה אוֹ בְּנִבְלַת שְׂרָץ טָמֵא וְנִעְלָם מִמֶּנּוּ וְהוּא טָמֵא וְאָשָׁם:</p>
<p>3 or if he touch the uncleanness of man, whatsoever his uncleanness be wherewith he is unclean, and it be hid from him; and, when he knoweth of it, be guilty;</p>	<p>אוֹ אֲרִי יִקְרַב בְּסוֹאֶבֶת אִנֹּשָׁא לְכָל סְאוֹבְתִיה דִּיסְתָּאב בֵּיה וְיִהִי מְכֹסֵּף מִנִּיה וְהוּא יָדַע וְחֹב:</p>	<p>3 אוֹ כִי יִגַּע בְּטִמְאַת אָדָם לְכָל טִמְאַתּוֹ אֲשֶׁר יִטְמֵא בֵּיה וְנִעְלָם מִמֶּנּוּ וְהוּא יָדַע וְאָשָׁם:</p>
<p>4 or if any one swear clearly with his lips to do evil, or to do good, whatsoever it be that a man shall utter clearly with an oath, and it be hid from him; and, when he knoweth of it, be guilty in one of these things;</p>	<p>אוֹ אִנֹּשׁ אֲרִי יִקְיִים לְפָרְשָׁא בְּשִׁפְטֵי לֹא־בִּשְׂטָא אוֹ לֹא־טָבָא לְכָל דִּיפְרִישׁ אִנֹּשָׁא בְּקִיּוֹם וְיִהִי מְכֹסֵּף מִנִּיה וְהוּא יָדַע וְחֹב לְחֵדָא מֵאֲלִין:</p>	<p>4 אוֹ נֶפֶשׁ כִּי תִשָּׁבַע לְבִטָּא בְּשִׁפְטִים לְהַרְעוֹ אוֹ לְהִיטִיב לְכָל אֲשֶׁר יִבְטֵא הָאָדָם בְּשִׁבְעָה וְנִעְלָם מִמֶּנּוּ וְהוּא־יָדַע וְאָשָׁם לְאַחַת מֵאֵלֶּה:</p>
<p>5 and it shall be, when he shall be guilty in one of these things, that he shall confess that wherein he hath sinned;</p>	<p>וְיִהִי אֲרִי יְחֹב לְחֵדָא מֵאֲלִין וְיִוְדֵי דְחֹב עֲלֵהּ:</p>	<p>5 וְהָיָה כִּי־יֵאָשָׁם לְאַחַת מֵאֵלֶּה וְהִתְנַדָּה אֲשֶׁר חָטָא עָלֶיהָ:</p>
<p>6 and he shall bring his forfeit unto the LORD for his sin which he hath sinned, a female from the flock, a lamb or a goat, for a sin-offering; and the priest shall make atonement for him as concerning his sin.</p>	<p>וְיָבִיחַ יֵת אֲשָׁמִיהּ לְקָדָם יי על חוֹבְתִיה דְּחֹב נִזְקָבָא מִן עֵזָא אִמְרָתָא אוֹ צִפִּירַת עֵזָא לְחֵטְאָא וּכְפָר עֲלוּהִי כְּהֵנָּא מִחוֹבְתִיהּ:</p>	<p>6 וְהָבִיא אֶת־אֲשָׁמוֹ לַיהוָה עַל חֵטְאָתּוֹ אֲשֶׁר חָטָא נִזְבָּה מִן־הַצֹּאן כִּשְׁפָה אוֹ־שְׁעִירַת עִזִּים לְחֵטְאָת וּכְפָר עָלָיו הִפְהִין מִחֵטְאָתּוֹ:</p>

- (1) ושמעה קול אלה. בדבר שהוא עד צו, שהשביעוהו שבועה שאם יודע לו צעדות שיעיד לו:
 (2) או נפש אשר תגע וגר. ולאחר הטומאה הזו יאכל קדשים, או יכנס למקדש, שהוא דבר שזדונו כרת, במסכת שבועות
 (1.) נדרש כן: ונעלם ממנו. הטומאה: ואשם. צאכילת קודש או צביאת מקדש:
 (3) בטומאת אדם. זו טומאת מת: לכל טומאתו. לרבות טומאת מגע וצין וזבות: אשר ישמא. לרבות הנוגע בצועל נדה: בה. לרבות צולע נצלת עוף טהור: ונעלם. ולא ידע. ששכח הטומאה: ואשם. צאכילת קודש או צביאת מקדש:
 (4) בשפתיים. ולא בלש: להרע. לעצמו: או להיטיב. לעצמו כגון אוכל ולא אוכל אישן ולא אישן: לכל אשר יבטא. לרבות לשעצר (שבועות כו.). ונעלם ממנו. ועצר על שבועתו. כל אלה בקרבן עולה ויורד כמפורש כאן, אבל שבועה שיש בה כפירת ממון אינה בקרבן וזו אלא באשם:

<p>And if his means suffice not for a lamb, then he shall bring his forfeit 7 for that wherein he hath sinned, two turtle-doves, or two young pigeons, unto the LORD: one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering.</p>	<p>וְאִם לֹא תִמְצֵא יָדָיו כְּמִסַּת סִיטָא וְיִיתִי יָת חֹבֶבְתִּיהָ דְּחֶב תִּרְיִן שְׁפִנִּינִין אוֹ תִרְיִן בְּנֵי יוֹנָה לְקֹדֶם יְיָ חֵד לְחַטָּאת וְחֵד לְעֹלָה:</p>	<p>וְאִם לֹא תִמְצֵא יָדָיו כְּמִסַּת וְהָבִיא אֶת־אֲשָׁמוֹ אֲשֶׁר חָטָא שְׁתֵּי תְרִים אוֹ־שְׁנֵי בְנֵי־יוֹנָה לְיְהוָה אֶחָד לְחַטָּאת וְאֶחָד לְעֹלָה:</p>
<p>And he shall bring them unto the priest, who shall offer that which is for the sin-offering first, and pinch off its head close by its neck, but shall not divide it asunder.</p>	<p>וְיִיתִי יְתֵחוּן לְוֶת כְּהֵנָּא וּיְקָרִיב יָת דְּלְחַטָּאת קֹדְמוֹתָא וְיִמְלֹק יָת רִישָׁהּ מִקְבִּיל קֶדְלִיהָ וְלֹא יַפְרִישׁ:</p>	<p>וְהָבִיא אֹתָם אֶל־הַכֹּהֵן וְהִקְרִיב אֶת־אֲשֶׁר לְחַטָּאת רִאשׁוֹנָה וּמָלַק אֶת־רֹאשׁוֹ מִמּוֹל עֲרָפוֹ וְלֹא יַבְדִּיל:</p>
<p>And he shall sprinkle of the blood of the sin-offering upon the side of the altar; and the rest of the blood shall be drained out at the base of the altar; it is a sin-offering.</p>	<p>וְיָדֵי מִדְּמָא דְּחַטָּאתָא עַל כְּתָל מִדְּבָחָא וּדְיִשְׁתַּאֲר בְּדְמָא יִתְמָצִי לִיסוּדָא דְּמִדְּבָחָא חַטָּאתָא הוּא:</p>	<p>וְהִזָּה מִדָּם הַחַטָּאת עַל־קִיר הַמִּזְבֵּחַ וְהַנֶּשְׁאָר בָּדָם יִמָּצֶה אֶל־יְסוּד הַמִּזְבֵּחַ חַטָּאת הוּא:</p>
<p>And he shall prepare the second for a burnt-offering, according to the ordinance; and the priest shall make atonement for him as concerning his sin which he hath sinned, and he shall be forgiven.</p>	<p>וְיָת תַּנְיָנָא יַעֲבִיד עֹלָתָא כְּדָחוּזי וּיְכַפֵּר עֲלוּהִי כְּהֵנָּא מִחֹבֶבְתִּיהָ דְּחֶב וְיִשְׁתַּבֵּי לִיהָ:</p>	<p>וְאֶת־הַשֵּׁנִי יַעֲשֶׂה עֹלָה כְּמוֹשֶׁפֶט וְכַפֵּר עָלָיו חֲכֹתֵן מִחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר־חָטָא וְנִסְלַח לוֹ: (ס)</p>
<p>But if his means suffice not for two turtledoves, or two young pigeons, then he shall bring his offering for that wherein he hath sinned, the tenth part of an ephah of fine flour for a sin-offering; he shall put no oil upon it, neither shall he put any frankincense thereon; for it is a sin-offering.</p>	<p>וְאִם לֹא תִדְבִּיק יָדָיו לְתִרְיִן שְׁפִנִּינִין אוֹ לְתִרְיִן בְּנֵי יוֹנָה וְיִיתִי יָת קוֹרְבָּנִיהָ דְּחֶב חֵד מִן עֶסְרָא בִּתְלַת סָאִין סוּלְתָא לְחַטָּאתָא לֹא יִשְׂנִי עָלֶיהָ מִשְׁחָא וְלֹא יִתֵּן עָלֶיהָ לְבוֹנֶתָא אֲרִי חַטָּאתָא הִיא:</p>	<p>וְאִם לֹא תִשְׁגִּי יָדוֹ לְשְׁתֵּי תְרִים אוֹ לְשֵׁנִי בְנֵי־יוֹנָה וְהָבִיא אֶת־קֹרְבָּנוֹ אֲשֶׁר חָטָא עֲשִׂירַת הָאֶפֶה סֵלֶת לְחַטָּאת לֹא־יִשִּׁים עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְלֹא־יִתֵּן עָלֶיהָ לְבֹנֶה כִּי חַטָּאת הוּא:</p>
<p>And he shall bring it to the priest, and the priest shall take his handful of it as the memorial-part thereof, and make it smoke on the altar, upon the offerings of the LORD made by fire; it is a sin-offering.</p>	<p>וְיִיתִינָהּ לְוֶת כְּהֵנָּא וּיִקְמוּץ כְּהֵנָּא מִנָּה מְלִי קִמְצִיהָ יָת אֲדָכְרָתָהּ וְיִסִּיק לְמִדְּבָחָא עַל קוֹרְבָּנֵי דֵּי חַטָּאתָא הִיא:</p>	<p>וְהָבִיאהָ אֶל־הַכֹּהֵן וְקִמֵּץ חֲכֹתֵן מִמֶּנָּה מְלֹא קִמְצוֹ אֶת־ אֲזָכְרָתָהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ עַל־ אֲשֵׁי יְהוָה חַטָּאת הוּא:</p>

- (8) והקריב את אשר לחטאת ראשונה. חטאת קודמת לעולה למה הדבר דומה לפרקליט שנכנס לרשות, ריזה פרקליט נכנס דורון אחרייו (זכמים ז:). ולא יבדיל. אינו מולק אלא סימן אחד (חולין כא:). עורף. הוא גובה הראש המשופע לזד הנזאר: מול עורף. מול הרואה את העורף, והוא אורח כל אחורי הנזאר:
- (9) והזה מדם החטאת. צעולה לא הטעין אלא מזוי, ובחטאת הזאה ומזוי, אוחז צעורף ומזוי, והדס ניתז והולך למזבח (זכמים טז:). חטאת הוא. לשמה כשרה, שלא לשמה פסולה:
- (10) כמשפט. כדת האמור צעולה העוף של נדבה נראש הפרשה:
- (11) כי חטאת הוא. ואין צדין שיהא קרָבָנוּ מִהָדָר (מנחות ו:).

<p>And the priest shall make atonement for him as touching his sin that he hath sinned in any of these things, and he shall be forgiven; and the remnant shall be the priest's, as the meal-offering.</p>	<p>וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל־חַטָּאתוֹ וַיִּכְפֹּר עָלֹהֵי כֹהֵנָּה עַל אֲשֶׁר־חָטָא מֵאַחַת מֵאלֵה חֻבֹּתֶיהָ דָּחַב מִחֻדָּא מֵאֲלִין וְנִסְלַח לוֹ וְהִיתָה לַכֹּהֵן כַּמִּנְחָה: (ט)</p>
<p>And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר:</p>
<p>If any one commit a trespass, and sin through error, in the holy things of the LORD, then he shall bring his forfeit unto the LORD, a ram without blemish out of the flock, according to thy valuation in silver by shekels, after the shekel of the sanctuary, for a guilt-offering.</p>	<p>נֶפֶשׁ כִּי־תִמְעַל מֵעַל וְחַטָּאהּ בִשְׁגָגָה מִקֹּדֶשִׁי יְהוָה וְהִבִּיא אֶת־אֲשָׁמוֹ לַיהוָה אֵיל תָּמִים מִן־הַצֹּאן בַּעֲרֶכְךָ כֶּסֶף־שֶׁקֶלִים בְּשֶׁקֶל־הַקֹּדֶשׁ לְאֲשָׁם:</p>
<p>And he shall make restitution for that which he hath done amiss in the holy thing, and shall add the fifth part thereto, and give it unto the priest; and the priest shall make atonement for him with the ram of the guilt-offering, and he shall be forgiven.</p>	<p>וְאֵת אֲשֶׁר חָטָא מִן־הַקֹּדֶשׁ יִשְׁלַם וְאֶת־חֲמִישְׁתּוֹ יוֹסֶף עָלָיו וְנָתַן אוֹתוֹ לַכֹּהֵן וְהַכֹּהֵן יִכְפֹּר עָלָיו בְּאֵיל הָאֲשָׁם וְנִסְלַח לוֹ: (פ)</p>
<p>And if any one sin, and do any of the things which the LORD hath commanded not to be done, though he know it not, yet is he guilty, and shall bear his iniquity.</p>	<p>וְאִם־נֶפֶשׁ כִּי תַחַטָּא וַעֲשֶׂתָה אֶחָת מִכָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָהּ וְלֹא־יָדָע וְאֲשָׁם וְנִשָּׂא עֹנּוֹ:</p>

(12) חטאת הוא. נקמנה ונקטרה לשמה כשרה שלא לשמה פסולה:

(13) על חטאתו אשר חטא. כאן שנה הכתוב, שרי בעשירות וזדלות נאמר מחטאתו, וכאן זדלי דלות נאמר על חטאתו, דקדקו רבותינו (כריתות כו:): מכאן שאם חטא כשהוא עשיר והפריש מעות לכשזה או שעירה והעני, יציא ממקצתן שתי תורים, הפריש מעות לשתי תורים והעני, יציא ממקצתן עשירית האיפה, (לכך נאמר מחטאתו), הפריש מעות לעשירית האיפה והעשיר, יוסיף עליהן ויציא קרבן עשיר, לכך נאמר כאן על חטאתו: מאחת משלש כפרות האמורות בענין, או בעשירות, או זדלות, או זדלי דלות. ומה תלמוד לומר, שיכול הקמוריס שזהם יהיו כשזה או שעירה, והקלין יהיו בעוף, והקלין שזקלין יהיו בעשירות האיפה, תלמוד לומר מאחת מאלה, להשוות קלין לחמורין לכשזה ושעירה אם השיגה ידו, ואם החמורין לקלין לעשירות האיפה זדלי דלות (פי' פרק יט, י): והיתה לכהן כמנחה. ללמד על מנחת חוטא שיהיו שיריה נאכלין, וזה לפי פשוטו. ורבותינו דרשו (שם יא. מנחות עג:), והיתה לכהן, ואם חוטא זה כהן הוא, תהא כשאר מנחת נדבת כהן, שהוא קליל פקיה לא תפכל (ויקרא ו, טז):

(15) כי תמעל מעל. אין מעילה בכל מקום אלא שינוי (פי' פרשתא יא, יז), וכן הוא אומר וימעלו באלהי תצוניהם ויזנו אחריו בלתי עמי הארץ (דברי הימים ב, כה), וכן הוא אומר בסוטה וימעלה צו מעל (במדבר ה, יז): וחטאה בשגגה מקדשי ה'. שנהנה מן ההקדש, והיכן הוזהר, נאמר כאן חטא, ונאמר להלן חטא בטרומה ולא יפאז עליו חטא (ויקרא כב, ט), מה להלן הוזהר אף כאן הוזהר, אי מה להלן לא הוזהר אלא על האוכל אף כאן לא הוזהר אלא על האוכל, תלמוד לומר חמעות מעל ריבה (מעילה יח:): מקדשי ה'. המיוחדים לשם, יפאז קדשים קלים: איל. ליקשה, כמו ואת אילי הארץ לקח (יחזקאל יז, יג), אף כאן קשה בן שמי שנים: בערבך כסף שקלים. שיהא שוה שמי סלעים: (16) ואת אשר חטא מן הקדש ישרם. קרן וחומש להקדש (כריתות כו:):

<p>And he shall bring a ram without blemish out of the flock, according to thy valuation, for a guilt-offering, unto the priest; and the priest shall make atonement for him concerning the error which he committed, though he knew it not, and he shall be forgiven.</p>	<p>וְהָבִיא אֵיל תָּמִים מִן־הַצֹּאן בְּעֶרְכָּךְ לְאִשֶּׁם אֶל־הַכֹּהֵן וּכְפָר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל שְׁגִגָתוֹ אֲשֶׁר־שָׁגָג וְהוּא לֹא־יָדָע וְנִסְלַח לָּו: וְיִשְׁתַּבֵּי־לִיהּ:</p>
<p>It is a guilt-offering—he is certainly guilty before the LORD.</p>	<p>אִשֶּׁם הוּא אִשֶּׁם אִשֶּׁם אֲשָׁמָא הוּא עַל חֻבַּתִּיהּ דְּחָב אֲשָׁמָא יִקְרִיב קָדָם יי: לִיהוָה: (פ)</p>
<p>And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר:</p>
<p>If any one sin, and commit a trespass against the LORD, and deal falsely with his neighbour in a matter of deposit, or of pledge, or of robbery, or have oppressed his neighbour;</p>	<p>נֶפֶשׁ כִּי תִחַטָּא וּמַעַלָּה מַעַל בִּיהוָה וּכְחַשׁ בַּעֲמִיתוֹ בַּפְקָדוֹן אֹרְבִתְשׁוּמַת יָד אֹו בְגִזָּל אֹו עָשָׂק אֶת־עַמִּיתוֹ: אִנֹּשׁ אָרִי יְחֹוב וַיִּשְׁקֶר שִׁקֵּר קָדָם יי וַיִּכְדֹּב בַּחֲבֵרִיהּ בַּפְקָדָנָא אֹו בְשׁוּתָפוֹת יָדָא אֹו בְגִזְלָא אֹו עָשָׂק יֵת חֲבֵרִיהּ:</p>
<p>or have found that which was lost, and deal falsely therein, and swear to a lie; in any of all these that a man doeth, sinning therein;</p>	<p>אֹו־מִצָּא אֲבֵדָה וּכְחַשׁ בָּהּ אֹו אֲשַׁכַּח אֲבִידָתָא וַיִּכְדֹּב בָּהּ וְנִשְׁבַּע עַל־שִׁקֵּר עַל־אֶחָת מִכָּל אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה הָאָדָם לַחַטָּא בְּהוֹן: מִכָּל דְּיַעֲבִיד אִנֹּשָׁא לְמַחֲב בְּהוֹן:</p>

(17) ולא ידע ואשם והביא. הענין הזה מדבר במי שזא ספק כרת לידו ולא ידע אם עבר עליו אם לאו, כגון חֶלֶב ושומן לפניו, וכסוד ששחיתו היתר, ואכל את האחת, אמרו לו אחת של חֶלֶב הייתה, ולא ידע אם זו של חֶלֶב אכל, הרי זה מביא אשם חלוי ומגין עליו כל זמן שלא נודע לו שודאי חטא, ואם יודע לו לאחר זמן יציא חטאת: ולא ידע ואשם ונשא עונו. (ת"כ) ר' יוסי הגלילי אומר (שם פרשת יצ, ו), הרי הכתוב ענש את מי שלא ידע, על אחת כמה וכמה שיעניש את שידע. רבי יוסי אומר (שם): אם נפשך לידע מתן שכרן של צדיקים, זא ולמד מאדם הראשון, שלא נצטוו אלא על מצות לא תעשה, ועבר עליה, ראה כמה מיתות נקנסו עליו ולדורותיו, וכי איזו מדה מרובה, של טובה או של פורענות, הוי אומר מדה טובה, אם מדת פורענות המעוטה ראה כמה מיתות נקנסו לו ולדורותיו, מדה טובה המרובה, היושב לו מן הפגולין והנותרות והמתענה ביום הכיפורים, על אחת כמה וכמה שיזכה לו ולדורותיו ולדורות דורותיו עד סוף כל הדורות. ר' עקיבא אומר (שם יא) הרי הוא אומר על פי ב' עדים או ג' עדים וגו' (דברים יז, ו), אם מתקיימת העדות בשנים למה פרט לך הכתוב בג', אלא להביא שלישי להחמיר עליו ולעשות דינו כיוצא באלו לענין עונש והזמה, אם כך ענש הכתוב לנטפל לעוברי עבירה כעוברי עבירה, על אחת כמה וכמה שישלם שכר טוב לנטפל לעושי מצוה כעושי מצוה. ר' אלעזר בן עזריא אומר פי תְּקַזֹּר קְזִיךְ בְּשִׁדְךָ (דברים כד, יט) וְשָׁכַס עוֹמֵר בְּשִׁדְךָ (שם יג), הרי הוא אומר למען יזכרך וגו', קצב הכתוב זכרה למי שזאת על ידו מצוה בלא ידע, אמור מעתה היתה סלע זרורה בזנפיו, וגפלה הימנו, ומאפה העני ונתפרנס זה, הרי הקצ"ה קוצע לו זכרה: (18) בערכך לאשם. בערך האומר למעלה: אשר שגג והוא לא ידע. הא אם ידע לאחר זמן לא נחכפר לו באשם זה, עד שיציא חטאת, הא למה זה דומה, לעגלה ערופה שנתערפה ואח"כ נמצא ההורג, הרי זה ירהג (ת"כ פרק כא, ב): (19) אשם הוא אשם אשם. הראשון כולו קמץ שהוא שם דבר, והאחרון חזיו קמץ וחזיו פתח שהוא לשון פעל, ואם תאמר מקרא שלא לזרך הוא, כבר נדרש הוא בת"כ (פרק כא, ג): אשם אשם. להביא אשם שפחה חרופה שיהא חיל (בן שתי שנים) [שה שתי סלעים]. יכול שאני מרבה אשם נזיר ואשם מזורע תלמוד לומר, הוא: (21) נפש כי תחטא. אמר ר' עקיבא (שם פרק כב, ד) מה תלמוד לומר ומעלה מעל זה, לפי שכל המלוה והלוה והנושא והנותן אינו עושה אלא צעדים ובשטר, לפיכך בזמן שהיא מכחש, מכחש צעדים ובשטר, אצל המפקיד אצל חזירו ואינו רואה שחמד צו נשמה אלא שלישי שציניהם, לפיכך כשהוא מכחש, מכחש בשלישי שציניהם: בתשומת יד. שָׁשׁ צידו ממון להסתפק, או במלוה: או בגזל. שגזל מידו כלום: או עשק. הוא שכר שכיר:

<p>then it shall be, if he hath sinned, and is guilty, that he shall restore that which he took by robbery, or the thing which he hath gotten by oppression, or the deposit which was deposited with him, or the lost thing which he found,</p>	<p>וְהָיָה אֲרִי יְחָטִי וַיַּחֲבֹב וַיִּתֵּיב יֵת גְּזִילָא דְגִזְלָא אוֹ יֵת עוֹשֶׁקא דְעֶשֶׂק אוֹ יֵת פְּקֻדֹנָא דְאִתְפַּקֵּד לְוִתִּיהָ אוֹ יֵת אֲבִידָתָא דְאִשְׁכַּח:</p>	<p>וְהָיָה כִּי־יִחַטֵּא וְאָשָׁם וְהָשִׁיב אֶת־הַגְּזוּלָה אֲשֶׁר גָּזַל אוֹ אֶת־הָעֶשֶׂק אֲשֶׁר עָשָׂק אוֹ אֶת־הַפְּקֻדֹן אֲשֶׁר הִפְקִיד אֹתוֹ אוֹ אֶת־הָאֲבֵדָה אֲשֶׁר מָצָא:</p>	<p>23</p>
<p>or any thing about which he hath sworn falsely, he shall even restore it in full, and shall add the fifth part more thereto; unto him to whom it appertaineth shall he give it, in the day of his being guilty.</p>	<p>אוֹ מִכּוֹל אֲשֶׁר־יִשְׁבַּע עָלָיו לְשֹׁקֵר וְשָׁלֵם אֹתוֹ בְּרֵאשֵׁוֹ וַחֲמִשְׁתֵּי יֶסֶף עָלָיו לְאִשֶּׁר הוּא לֹא יִתְּנֶנּוּ בְּיוֹם אֲשֶׁמָּתוֹ:</p>	<p>אוֹ מִכּוֹל אֲשֶׁר־יִשְׁבַּע עָלָיו לְשֹׁקֵר וְשָׁלֵם אֹתוֹ בְּרֵאשֵׁוֹ וַחֲמִשְׁתֵּי יֶסֶף עָלָיו לְאִשֶּׁר הוּא לֹא יִתְּנֶנּוּ בְּיוֹם אֲשֶׁמָּתוֹ:</p>	<p>מפטיר</p>
<p>And he shall bring his forfeit unto the LORD, a ram without blemish out of the flock, according to thy valuation, for a guilt-offering, unto the priest.</p>	<p>וְיָבִיא לַיהוָה אֵיל תָּמִים מִן־הַצֹּאן בְּעֶרְכָּךְ לְאִשָּׁם אֶל־הַכֹּהֵן:</p>	<p>וְיָבִיא לַיהוָה אֵיל תָּמִים מִן־הַצֹּאן בְּעֶרְכָּךְ לְאִשָּׁם אֶל־הַכֹּהֵן:</p>	<p>25</p>
<p>And the priest shall make atonement for him before the LORD, and he shall be forgiven, concerning whatsoever he doeth so as to be guilty thereby.</p>	<p>וַיְכַפֵּר עָלָיו כֹּהֵן קָדָם יְיָ וַיִּשְׁתַּבֵּחַ לַיהוָה עַל חַטָּא מִכּוֹל דִּיעֲבִיד לְמַחֲבַב בָּהּ:</p>	<p>וַיְכַפֵּר עָלָיו הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה וַיְנַסְּלָח לוֹ עַל־אֲחַת מִכּוֹל אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה לְאִשְׁמָה בָּהּ: (פ)</p>	<p>ק"ה</p>

The Haftarah is Isaiah 43:21 – 44:23 on page 141. For Shabbat Zachor the maftir and haftarah are on page 168. On Shabbat HaHodesh read the Maftir and Haftarah on page 176.

<p>VI And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>	<p>15</p>
<p>Command Aaron and his sons, saying: This is the law of the burnt-offering: it is that which goeth up on its firewood upon the altar all night unto the morning; and the fire of the altar shall be kept burning thereby.</p>	<p>צֹו אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תֹּורַת הַעֹלָה הִוא הָעֹלָה עַל־מוֹקְדָה (בספרי תימן מוקדה במ"ם רגילה) עַל־הַמִּזְבֵּחַ כָּל־הַלַּיְלָה עַד־הַבֹּקֶר וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תִּקְדָּר בּוֹ:</p>	<p>צֹו אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תֹּורַת הַעֹלָה הִוא הָעֹלָה עַל־מוֹקְדָה (בספרי תימן מוקדה במ"ם רגילה) עַל־הַמִּזְבֵּחַ כָּל־הַלַּיְלָה עַד־הַבֹּקֶר וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תִּקְדָּר בּוֹ:</p>	<p>2</p>

(22) וכחש בה. שִׁכְּפַר עַל אֶחָת מִכָּל אֱלֹהִים אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָאָדָם לַחֲטוּא וּלְהַשְׁבֵּעַ עַל שֶׁקֶר לְכַפִּירַת מִמּוֹן:
(23) כִּי יִחַטֵּא וְאָשָׁם. כְּשִׁיכִיר בַּעֲמָמוֹ לְשׁוֹב צַחֲסוּצָה, וְלַדַּעַת וְלַהֲדוּדוֹת כִּי יִחַטֵּא (ג"ס"א וְצִדְעָתוֹ לַהֲדוּדוֹת כִּי חָטָא) וְאָשָׁם:

(24) בְּרֵאשֵׁוֹ. הוּא הַקֶּרֶן רֵאשׁ הַמִּמּוֹן: וַחֲמִשְׁתֵּי. (צ"ק קח). רִבְחָה תּוֹרַה חֲמִשִּׁית הַרְבֵּה לְקֶרֶן אֶחָת, שֶׁאִם כִּפַּר בְּחֹמֶשׁ וְנִשְׁבַּע וְהוֹדָה חֹזֵר וּמִצִּיא חֹמֶשׁ עַל אֹתוֹ חֹמֶשׁ, וְכֵן מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ עַד שִׁית־מֵעֶט הַקֶּרֶן שֶׁנִּשְׁבַּע עָלָיו פָּחוֹת מִשְׁוֵה פְּרוּטָה: לְאִשֶּׁר הוּא לֹא. (לִפְּקוּי בְּנוֹ וְשִׁלּוּחוֹ ח"כ) לְמִי שֶׁהִמָּמוֹן שָׁלוֹ:

(2) צֹו אֶת אַהֲרֹן. אֵין לוֹ אֱלֹהִים לְשׁוֹן זְרוֹז מִיד וְלַדּוֹרוֹת אֶרֶץ צִיּוֹת צִיּוֹת לְזִרְזוֹ בְּמִקּוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חֲסֵרוֹן כִּים: זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה וְגו'. הִרִי הַעֲנִין הַזֶּה בָּא לְלַמֵּד עַל הַקָּטָן חֲלָצִים וְאִצְרִים שֶׁיֵּהָא כֶּשֶׁר כָּל הַלֵּילָה (מַגִּילָה כ"א), וְלַלְמַד עַל הַפְּסוּלִין

- 3 And the priest shall put on his linen garment, and his linen breeches shall he put upon his flesh; and he shall take up the ashes whereto the fire hath consumed the burnt-offering on the altar, and he shall put them beside the altar.
- 3 וְלִבְשׁ הַכֹּהֵן מְדוּ בָד וּמְכַנָּסִי בָד יִלְבַּשׁ עַל-בְּשָׂרוֹ וְהָרִים אֶת-הַדָּשָׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת-הָעֵלָה עַל-הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוּ אֶצְלֵי הַמִּזְבֵּחַ:
- 4 And he shall put off his garments, and put on other garments, and carry forth the ashes without the camp unto a clean place.
- 4 וּפָשַׁט אֶת-בְּגָדָיו וְלִבְשׁ בְּגָדִים אֲחֵרִים וְהוֹצִיא אֶת-הַדָּשָׁן אֶל-מַחֲוֵץ לַמַּחֲנֶה אֶל-מְקוֹם טָהוֹר: לְאַתֵּר דָּבִי:
- 5 And the fire upon the altar shall be kept burning thereby, it shall not go out; and the priest shall kindle wood on it every morning; and he shall lay the burnt-offering in order upon it, and shall make smoke thereon the fat of the peace-offerings.
- 5 וְהָאֵשׁ עַל-הַמִּזְבֵּחַ תִּקְדֶּה-בּוֹ לֹא תִכְבֶּה וּבֹעֵר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן עֲצִים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר וְעֶרְבַּךְ עָלֶיהָ הָעֵלָה וְהַקְטִיר עָלֶיהָ חֲלָבֵי הַשְּׁלָמִים:
- 6 Fire shall be kept burning upon the altar continually; it shall not go out.
- 6 אֵשׁ תָּמִיד תִּקְדֶּה עַל-הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכְבֶּה: (ס)
- 7 And this is the law of the meal-offering: the sons of Aaron shall offer it before the LORD, in front of the altar.
- 7 וְזֹאת תֹּרַת הַמִּנְחָה הַקֹּלֶב אֹתָהּ בְּנֵי-אַהֲרֹן לִפְנֵי יְהוָה אֶל-פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ: וְדָא אֹרִיתָא דְּמִנְחָתָא דִּיקְרָבוּן יִתֵּה בְּנֵי אַהֲרֹן קֳדָם יְיָ לִקְדָם מִדְּבָחָא:

איזה אם עלה ירד, ואיזה אם עלה לא ירד, שכל תורה לרבות הוא צא, לומר תורה אחת לכל העולים, ואפילו פסולין, שאם עלו לא ירדו: הוא העולה. למעט את הרוצע ואת הנרצע, וכיוצא בהן, שלא היה פסולין בקדש שנפסלו קודם שצאו לעזרה (כל הענין צ"כ (פרשתא, ח) וזכאים פ"ג ופ"ד):

(3) מדו בד. היא הכתומה, ומה ת"ל מדו, שמהא כמדתו (ת"כ פרק ב, א): על בשרו. שלא יהא דבר חוץ צנתיים (ערכין ג:): והרים את הדשן. היה חותה מלא המחתה מן המאכלות הפנימיות ונותן במזרחו של כבש (תמיד כח:): הדשן אשר תאכל האש את העולה. ועשאתה דשן, מאותו דשן ירים תרומה: ושמו אצל המזבח. (על המזבח. מלא אצרים שעדיין לא נתאכלו, מחזירין על המזבח לאחר שחתה גחלים אילך ואילך ונטל מן הפנימיות שנאמר את העולה על המזבח (יומא מה.)):

(4) ופשט את בגדיו. אין זו חובה אלא דרך ארץ, שלא ילכלך צהאאת הדשן בגדים שהוא משמש בהן תמיד, בגדים שצשל בהן קדשה לרצו אל ימזוג בהן כוס לרצו, לכך ולצב בגדים אחרים, פחותין מהן (יומא כג:): והוציא את הדשן. הַקְּצוֹר צִפְפוֹת כשהוא קָצָה ואין מקום למערכה, מוציא משם (תמיד כח:): ואין זה חובה בכל יום, אצל התרומה חובה בכל יום:

(5) והאש על המזבח תוקד בו. ריבה כאן יקידות הרבה, על מוקדה, ואש המזבח תוקד בו, והאש על המזבח תוקד בו, אש תמיד תוקד על המזבח, כולן נדרשו צמס' יומא (מה). שנחלקו רבותינו צמנין המערכות שהיו שם: וערך עליה העולה. עולת תמיד היא תקדים (פסחים נח:). (צר"י ומנין שלא יהא דבר קודם על המערכה לתמיד של שחר, תלמוד לומר העולה עולה ראשונה) חלבי השלמים. אם יצאו שם שלמים. ורבותינו (שם נט). למדו מכאן עליה, על עולת הצוקר השלם כל הקרבנות כולם, מכאן שלא יהא דבר מאוחר לתמיד של צין הערבים:

(6) אש תמיד. אש שנאמר צה תמיד היא שמדליקין צה את הנרות שנאמר צה להעלות נר קָמִיד (שמות כו, כ), אף היא מעל המזבח החיון תוקד (יומא מה:): לא תכבה. המכבה אש על המזבח עובר בשני לאוין:

<p>And he shall take up therefrom his handful, of the fine flour of the meal-offering, and of the oil thereof, and all the frankincense which is upon the meal-offering, and shall make the memorial-part thereof smoke upon the altar for a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וְהָרִים מִמֶּנּוּ בְקִמְצוֹ מִסֵּלֶת הַמִּנְחָה וּמִשְׁמֶנֶה וְאֵת כָּל-הַלִּבְנָה אֲשֶׁר עַל-הַמִּנְחָה וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ רִיחַ נִיחָח אֶזְכְּרָתָה לַיהוָה:</p>	<p>וְהָרִים מִמֶּנּוּ בְקִמְצוֹ מִסֵּלֶת הַמִּנְחָה וּמִשְׁמֶנֶה וְאֵת כָּל-הַלִּבְנָה אֲשֶׁר עַל-הַמִּנְחָה וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ רִיחַ נִיחָח אֶזְכְּרָתָה לַיהוָה:</p>
<p>And that which is left thereof shall Aaron and his sons eat; it shall be eaten without leaven in a holy place; in the court of the tent of meeting they shall eat it.</p>	<p>וְהַנּוֹתֵרֶת מִמֶּנֶּה יֹאכְלוּ אֶהֱרֹן וּבָנָיו מִצֹּת תֹּאכֹל בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ בַּחֲצֵר אֹהֶל-מוֹעֵד יֹאכְלוּהָ:</p>	<p>וְהַנּוֹתֵרֶת מִמֶּנֶּה יֹאכְלוּ אֶהֱרֹן וּבָנָיו מִצֹּת תֹּאכֹל בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ בַּחֲצֵר אֹהֶל-מוֹעֵד יֹאכְלוּהָ:</p>
<p>It shall not be baked with leaven. I have given it as their portion of My offerings made by fire; it is most holy, as the sin-offering, and as the guilt-offering.</p>	<p>לֹא תֵאֲפֶה חֻמֶּץ חֲלָקָם נָתַתִּי אֹתָהּ מֵאֲשֵׁי קֹדֶשׁ קְדָשִׁים הִוא כַּחַטָּאת וּכְאָשָׁם:</p>	<p>לֹא תֵאֲפֶה חֻמֶּץ חֲלָקָם נָתַתִּי אֹתָהּ מֵאֲשֵׁי קֹדֶשׁ קְדָשִׁים הִוא כַּחַטָּאת וּכְאָשָׁם:</p>
<p>Every male among the children of Aaron may eat of it, as a due for ever throughout your generations, from the offerings of the LORD made by fire; whatsoever toucheth them shall be holy.</p>	<p>כָּל-זָכָר בְּבָנֵי אֶהֱרֹן יֹאכְלֶנָה חֲקֵעוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם מֵאֲשֵׁי יְהוָה כָּל אֲשֶׁר-יִגַע בָּהֶם יִקְדָּשׁ: (פ)</p>	<p>כָּל-זָכָר בְּבָנֵי אֶהֱרֹן יֹאכְלֶנָה חֲקֵעוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם מֵאֲשֵׁי יְהוָה כָּל אֲשֶׁר-יִגַע בָּהֶם יִקְדָּשׁ: (פ)</p>
<p>And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיֹּדְבֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>	<p>וַיֹּדְבֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>
<p>This is the offering of Aaron and of his sons, which they shall offer unto the LORD in the day when he is anointed: the tenth part of an ephah of fine flour for a meal-offering perpetually, half of it in the morning, and half thereof in the evening.</p>	<p>זֶה קָרְבַּן אֶהֱרֹן וּבָנָיו אֲשֶׁר-יִקְרִיבוּ לַיהוָה בְּיוֹם הַמִּשְׁחָ אֹתוֹ עֲשִׂירֵת הָאֶפָה סֵלֶת מִנְחָה תָמִיד מִחֲצִיתָהּ בַּבֹּקֶר וּמִחֲצִיתָהּ בָּעֶרֶב:</p>	<p>זֶה קָרְבַּן אֶהֱרֹן וּבָנָיו אֲשֶׁר-יִקְרִיבוּ לַיהוָה בְּיוֹם הַמִּשְׁחָ אֹתוֹ עֲשִׂירֵת הָאֶפָה סֵלֶת מִנְחָה תָמִיד מִחֲצִיתָהּ בַּבֹּקֶר וּמִחֲצִיתָהּ בָּעֶרֶב:</p>

- (7) וזאת תורת המנחה. תורה אחת לכולן להטעין שמן ולבונה האמורין בענין. שיכול אין לי טענות שמן ולבונה אלא מנחת ישראל שהיא נקמט, מנחת כהנים שהיא כליל מנין, תלמוד לומר תורת: הקרב אותה. היא הגשה בקרן דרומית מערבית: לפני ה'. הוא מערב, שהוא ללד אהל מועד: אל פני המזבח. הוא הדרוס שהוא פניו של מזבח, שהכבש נתון לאותו הרוח:
- (8) (וההרים ממנו. מהמחזור, שיהא עשרון שלם צבת אחת צשעת קמיה. צר"י) בקמצו. שלא יעשה מדה לקומץ (יומא מו.). מסלת המנחה ומושמנה. מכאן שקומץ ממקום שנתרצה שמנה (סוטה יד:). המנחה. שלא תהא מעורבת באחרת (ת"כ פרשתא ז, ה:). ואת כל הלבונה אשר על המנחה והקטיר. שמלקט את לבונה אחת לאחר קמיה ומקטירו, (ת"כ שם) ולפי שלא פירש כן אלא באחת מן המנחות דויקרא (לעיל ז, ז), הוצרך לשנות פרשה זו לכלול כל המנחות כמשפטן.
- (9) במקום קדש. ואיזהו, בחצר אהל מועד:
- (10) לא תאפה חמץ חלקם. אף השירים אסורים בחמץ (מנחות נה:). כחטאת וכאשם. מנחת חוטא הרי היא כחטאת, לפיכך קמצה שלא לשמה פסולה, מנחת נדבה הרי היא כאשם, לפיכך קמצה שלא לשמה כשרה (ת"כ פרק ג, ד:).
- (11) כל זכר. אפילו צעל מוס. למה נאמר, אם לאכילה, הרי כבר אמור לקם קלליו מקדשי הקדשים וגו' (ויקרא כא, כז), אלא לרבות צעלי מומין למחלוקת (זבחים קז:). כל אשר יגע וגו'. קדשים קלים או חולין שיגעו זה ויצלעו ממנה (ת"כ שם ו:). יקדש. להיות כמוה, שאם פסולה יפסלו, ואם כשרה יאכלו כחומר המנחה (שם זבחים נז:).

<p>14 On a griddle it shall be made with oil; when it is soaked, thou shalt bring it in; in broken pieces shalt thou offer the meal-offering for a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>עַל־מַחֲבֹת בַּשָּׁמֶן תַּעֲשֶׂה עַל מִסְרִיתָא בַּמֶּשֶׁחַ תִּתְעַבֵּיד רַבִּיכָא תִּתִּינֶה תּוֹפִינִי מִנְחַת בְּצוּעִין תִּקְרִיב לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעְנָא קָדָם יי:</p>	<p>14 עַל־מַחֲבֹת בַּשָּׁמֶן תַּעֲשֶׂה מִרְבֶּכֶת תִּבְיָאָנָה תִּפְיִנִי מִנְחַת פִּתִּים תִּקְרִיב רִיח־נִיחֹחַ לַיהוָה:</p>
<p>15 And the anointed priest that shall be in his stead from among his sons shall offer it, it is a due for ever; it shall be wholly made to smoke unto the LORD.</p>	<p>וְהִכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ תַּחֲתָיו מִבְּנָיו וְהִקְנֵא דִיתְרַבָּא תַחֲוֹתֵיהִי מִבְּנֵיהִי יַעֲבִיד יְתָה קִים עָלֶם קָדָם יי גְּמִיר תִּתַּסֵּק:</p>	<p>15 וְהִכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ תַּחֲתָיו מִבְּנָיו יַעֲשֶׂה אֹתָהּ חֶק־עוֹלָם לַיהוָה כָּלִיל תִּקְטָר:</p>
<p>16 And every meal-offering of the priest shall be wholly made to smoke; it shall not be eaten.</p>	<p>וְכָל מִנְחָתָא דִּכְהֵנָא גְּמִיר תְּהִי לֹא תִאָכֵל:</p>	<p>16 וְכָל־מִנְחַת כֹּהֵן כָּלִיל תִּהְיֶה לֹא תִאָכֵל: (פ)</p>
<p>17 And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וַיִּמְלִיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:</p>	<p>17 וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: דְּבַר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בְּנָיו לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת הַחֹטָאֹת בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר תִּשָּׁחַט הָעֹלָה תִשָּׁחַט הַחֹטָאֹת לִפְנֵי יְהוָה קָדָשׁ קָדָשִׁים הֵוא:</p>
<p>18 Speak unto Aaron and to his sons, saying: This is the law of the sin-offering: in the place where the burnt-offering is killed shall the sin-offering be killed before the LORD; it is most holy.</p>	<p>מִלִּיל עִם אַהֲרֹן וְעִם בְּנֵיהִי לְמִימַר דָּא אִוְרִיתָא דִּחֹטָאֹת בְּאַתְרָא דְּתַתְּנֻכִּיס עֲלֵתָא תַתְּנֻכִּיס חֹטָאֹת קָדָם יי קָדָשׁ קוֹדֶשִׁין הִוא:</p>	<p>18 דְּבַר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בְּנָיו לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת הַחֹטָאֹת בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר תִּשָּׁחַט הָעֹלָה תִשָּׁחַט הַחֹטָאֹת לִפְנֵי יְהוָה קָדָשׁ קָדָשִׁים הֵוא:</p>
<p>19 The priest that offereth it for sin shall eat it; in a holy place shall it be eaten, in the court of the tent of meeting.</p>	<p>כְּהֵנָא דְּמַכְפֵּר בְּדָמָה יִיכַלְנָה בְּאַתְרָא קֹדֶשׁ תִּתְאָכֵל בְּדֶרֶת מִשְׁכַּן זְמָנָא:</p>	<p>19 הַכֹּהֵן הַמַּחֲטֵא אֹתָהּ יֹאכַלְנָה בַּמָּקוֹם קָדָשׁ תִּאָכֵל בַּחֲצֵר אֹהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>20 Whatsoever shall touch the flesh thereof shall be holy; and when there is sprinkled of the blood thereof upon any garment, thou shalt wash that whereon it was sprinkled in a holy place.</p>	<p>כָּל דִּיקְרַב בְּבִשְׂרָהּ יִתְקַדֵּשׁ וְדִידֵי מִדָּמָה עַל לְבוּשָׁא דִּידֵי עֲלֵה תַחֲנוּר בְּאַתְרָא קֹדֶשׁ:</p>	<p>20 כָּל אֲשֶׁר־יִגַּע בְּבִשְׂרָהּ יִקְדָּשׁ וְאֲשֶׁר יִזֶּה מִדָּמָה עַל־הַבְּגָד אֲשֶׁר יִזֶּה עָלֶיהָ תִכְבֵּס בַּמָּקוֹם קָדָשׁ:</p>

(13) זה קרבן אהרן ובניו. אף ההדיוטות מקריצין עשירית האִיפה ציוס שהן מתחנכין לעבודה, אצל כהן גדול בכל יום, שנאמר מנחה תמיד וגו', והכהן המשיח תחתיו מצניו וגו' חק חקת עולם וגו' (מנחות נא:):

(14) מרבכת. חלוטה ברוחמין כל זרעה (ת"כ פרק ד, ה): תפיני. אפויא אפיות הרצה, שאחר חליטתה אופה בתנור, וחוזר ומטגנה במחצת (מנחות נ:): מנחת פחים. מלמד שטעונה פחיתה:

(15) המשיח תחתיו מבניו. המשיח מצניו תחתיו: כליל תקטיר. אין נקמט להיות שיריה נאכלין, אלא כולה כליל, וכן כל מנחת כהן של נדבה כליל תהיה:

(16) כליל. כולה שזה לגזרה:

(19) המחטא אותה. העובד עבודותיה, שהיא נעשית חטאת על ידו: המחטא אותה יאכלנה. הראוי לעבודה, יא' טמא בשעת זריקת דמים שאינו חולק בבשר (זבחים כט.), ואי אפשר לומר שאוסר שאר כהנים באכילתה חוץ מן הזורק דמה, שהרי נאמר למטה כל זכר כהנים יאכל אותה:

(20) כל אשר יגע בבשרה. כל דבר אוכל אשר יגע ויצלע ממנה: יקדש. להיות כמוה, אם פסולה תפסל, ואם היא כשרה תאכל כחומר שזה (שם נז:): ואשר יזה מדמה על הבגד. ואם הוזה מדמה על הבגד אותו מקום דם (הבגד אשר

21	But the earthen vessel wherein it is sodden shall be broken; and if it be sodden in a brazen vessel, it shall be scoured, and rinsed in water.	וּבְלִי-חֶרֶשׁ אֲשֶׁר תִּבְשַׁל-בּוֹ יִשְׁבֵּר וְאִם-בְּכֵלִי נִחֲשַׁת בְּשָׁלָה וּמָרָק וְשִׁטָּף בַּמַּיִם: וּמִן דְּחֹסֶף דִּתְתַּבְּשַׁל בִּיהָ יִתְבַּר וְאִם בְּמִנָּא דְנִחְשָׂא תִתְבְּשַׁל וְיִתְמָרִיק וְיִשְׁתַּטֵּף בַּמַּיִא:	21
22	Every male among the priests may eat thereof; it is most holy.	כָּל-זָכָר בִּכְהֹנִים יֹאכַל אֹתָהּ קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים הִוא: כָּל דְּכוּרָא בְּכֹהֲנָיָא יִיכּוֹל יָתָהּ קֳדָשׁ קֳדָשִׁין הִיא:	22
23	And no sin-offering, whereof any of the blood is brought into the tent of meeting to make atonement in the holy place, shall be eaten; it shall be burnt with fire.	וְכָל-חַטָּאת אֲשֶׁר יוּבָא מִדָּמָה אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ לֹא תֹאכַל בָּאֵשׁ תִּשְׁרָף: (פ) וְכָל חַטָּאת דִּיתַעַל מִדָּמָה לְמִשְׁכַּן זִמְנָא לְכַפֵּרָא בְּקֹדֶשׁא לֹא תִתְאָכִיל בְּנוּרָא תִתּוּקַד:	23
VII	And this is the law of the guilt-offering: it is most holy.	וְזֹאת תּוֹרַת הָאֲשָׁם קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים הִוא: וְדָא אוֹרִיתָא דְאֲשָׁמָא קֹדֶשׁ קֳדָשִׁין הִוא:	VII
2	In the place where they kill the burnt-offering shall they kill the guilt-offering: and the blood thereof shall be dashed against the altar round about.	בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַטּוּ אֶת-הָעֹלָה יִשְׁחַטּוּ אֶת-הָאֲשָׁם וְאֶת-דָּמָּו יִזְרֹק עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: בְּאַתְרָא דִּיכְסוּן יֵת עֲלֵתָא יְכַסּוּן יֵת אֲשָׁמָא וְיֵת דָּמִיהָ יִזְרֹק עַל מִדְּבָחָא סָחוּר סָחוּר:	2
3	And he shall offer of it all the fat thereof: the fat tail, and the fat that covereth the inwards,	וְאֵת כָּל-חֲלָבּוֹ יִקְרִיב מִמֶּנּוּ אֵת הָאֵלִיָּה וְאֶת-הַחֲלָב הַמְכֻסָּה אֶת-הַקֶּרֶב: וְיֵת כָּל תַּרְבִּיָּה יִקְרִיב מִנֶּיהָ יֵת אֲלִיתָא וְיֵת תַּרְבָּא דְחָפִי יֵת גִּנָּא:	3
4	and the two kidneys, and the fat that is on them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by the kidneys.	וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיִת וְאֶת-הַחֲלָב אֲשֶׁר עֲלֵיהֶן אֲשֶׁר עַל-הַכְּסָלִים וְאֶת-חֵיתָתָהּ עַל-הַכְּבֵד עַל-הַכְּלָיִת יִסְרְנָה: וְיֵת תַּרְתִּין כּוֹלִין וְיֵת תַּרְבָּא דְעֲלִיהוֹן דְעַל גִּסְסִיָּא וְיֵת חֲצָרָא דְעַל כְּבֵדָא עַל כּוֹלִיתָא יַעֲדִינָהּ:	4
5	And the priest shall make them smoke upon the altar for an offering made by fire unto the LORD; it is a guilt-offering.	וְהַקְטִיר אֹתָם הַפֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַה וְהִקְטִירָהּ אֲשָׁם הִוא: וְיִסִּיק יִתְהוֹן כְּהֵנָּא לְמִדְּבָחָא קֳדָשִׁין קֳדָם יְיָ אֲשָׁמָא הִוא:	5

יזה עליה) תכנס בתוך העזרה (מ"ב פרק ו, 1): אשר יזה. יזה נזה כמו וְלֹא יִטֶּה לְאָרֶץ מִנְלָם (איוב טו, כט), יזה נטוי: (21) ישבר. לפי שהזליעה שנזלעת צו נעשה נותר והוא הדין לכל הקדשים: ומרק. לשון פְּמָרוּקִי הַגָּשִׁים (אסתר ז, 3) אשקורי"ר צלעו": ומרק ושטף. לפלוט את צליעתו, אבל כלי חרס למדך הכתוב כאן שאינו יוצא מידי דפיו לעולם (פסחים 1:):

(22) כל זכר בכהנים יאכל אותה. הא למדת שְׁהִמְסָטָא אותה האמור למעלה לא להוציא שאר הכהנים, אלא להוציא את שאינו ראוי לְקַטוּי:

(23) וכל חטאת וגו'. שאם הכנים מדם חטאת החיצונה לפנים פסולה (זבחים פז). וכל. לרבות שאר קדשים: (1) קדש קדשים הוא. הוא קרצ ואין תמורתו קרצה (תמורה יז: מ"ב פרשתא ד, 3): (2) ישחטו. ריצה לנו שחטות הרצה, לפי שמצינו אשם צָבֹר נאמר ישחטו, רבים, ותלאו בעולה להביא עולת צבור לַצִּפּוֹן: (3) ואת כל חלבו וגו'. עד כאן לא נמפרשו אמורין צאשם לכך הוֹרֵךְ לפרשם כאן, אבל חטאת צבֹר נמפרשו צה צפרשת ויקרא: את האליה. לפי שאשם אינו צא אלא איל או כבש, ואיל וכבש נתרצו צאליה:

6	Every male among the priests may eat thereof; it shall be eaten in a holy place; it is most holy.	כָּל־זָכָר בַּכֹּהֲנִים יֹאכְלֶנּוּ כָּל דְּכוּרָא בְּכֹהֲנָיָא יִכְלִינֵה בְּמִקְוָם קָדוֹשׁ יֹאכֵל קָדָשׁ בְּאַתֵּר קָדִישׁ יִתְאַכִּיל קָדָשׁ קֹדְשִׁים הוּא:
7	As is the sin-offering, so is the guilt-offering; there is one law for them; the priest that maketh atonement therewith, he shall have it.	כַּחֲטָאת כַּאֲשֶׁם תּוֹרָה אַחַת כַּחֲטָאת לְהֵם הִפְתָּן אֲשֶׁר יִכְפֹּר־בּוֹ לֹא יִהְיֶה:
8	And the priest that offereth any man's burnt-offering, even the priest shall have to himself the skin of the burnt-offering which he hath offered.	וְהִפְתָּן הַמִּקְרִיב אֶת־עֹלֹת אִישׁ עוֹר הָעֹלָה אֲשֶׁר הִקְרִיב לִפְתָּן לֹא יִתְּנָה:
9	And every meal-offering that is baked in the oven, and all that is dressed in the stewing-pan, and on the griddle, shall be the priest's that offereth it.	וְכָל־מִנְחָה אֲשֶׁר תֵּאָפֶה בַּתִּנּוֹר וְכָל־נֶעֱשֶׂה בַּמִּרְחֶשֶׁת וְעַל־מַחֲבֹת לִפְתָּן הַמִּקְרִיב אֹתָהּ לֹא תִתֶּנָּה:
10	And every meal-offering, mingled with oil, or dry, shall all the sons of Aaron have, one as well as another.	וְכָל־מִנְחָה בְּלוֹלָה־בְּשֶׁמֶן וְחֹרֶבֶת לְכָל־בְּנֵי אַהֲרֹן תִּהְיֶה אִישׁ כְּאָחִיו: (פ)
11	And this is the law of the sacrifice of peace-offerings, which one may offer unto the LORD.	וְזֹאת תּוֹרַת זִבְחַת הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר יִקְרִיב לַיהוָה:
12	If he offer it for a thanksgiving, then he shall offer with the sacrifice of thanksgiving unleavened cakes mingled with oil, and unleavened wafers spread with oil, and cakes mingled with oil, of fine flour soaked.	אִם עַל־תּוֹדָה יִקְרִיבֶנּוּ וְהִקְרִיבוּ עַל־זִבְחַת תּוֹדָה וְיִקְרִיב עַל נֶכֶסֶת תּוֹדָתָא חֲלֹת מִצּוֹת בְּלוּלֹת בְּשֶׁמֶן וְרִיקִי מִצּוֹת מִשְׁחִים בְּשֶׁמֶן וְסֻלֹת מִרְבֶּכֶת חֲלֹת בְּלוּלֹת בְּשֶׁמֶן:

(5) אשם הוא. עד שינתק שמו ממנו, לימד על אשם שמתו צעליו או שנתכפרו צעליו אף על פישעומו להיות דמיו עולה לקין המזבח, אש שחטו סתם אינו כשר לעולה קודם שנתק לרעה. ואינו צא ללמד על האשם שיהא פסול שלא לשמו, כמו שדרשו, הוא הכתוב בצמח, לפי שאשם לא נאמר צו אשם הוא, אלא לאחר הקטרת אמורין, והוא עצמו שלא הוקטרו אמוריו כשר (וצחים ה: וע"ש צרש"י):

(6) קדש קדשים הוא. צמורת כהנים הוא נדרש (פרשתא ה, י):

(7) תורה אחת להם. צדצר זה: הכהן אשר יכפר בו. הראוי לכפרה חולק צו, פרט לטבול יוס ומחוסר כפורים ואונן:

(8) עור העולה אשר הקריב לכהן לו יהיה. פרט לטבול יוס ומחוסר כפורים ואונן שאין חולקים צמורות (וצחים קג:):

(9) לכהן המקריב אתה וגו'. יכול לו לצדו, תלמוד לומר לכל בני אהרן תהיה, יכול לכולן, תלמוד לומר לכהן המקריב, הא כיצד לביטא אז של אותו יוס שמקריבין אותו (ת"כ פרק י, ג):

(10) בלולה בשמן. זו מנחת נדבה: וחברה זו מנחת חוטא, ומנחת קנאות, שאין בהן שמן:

<p>13 With cakes of leavened bread he shall present his offering with the sacrifice of his peace-offerings for thanksgiving.</p>	<p>על-חלת לחם חמץ יקריב קרבנו על-זבח תודת שלמיו: יקריב קורבניה על נקסת תודת קודשיו:</p>	<p>13 על-חלת לחם חמץ יקריב קרבנו על-זבח תודת שלמיו:</p>
<p>14 And of it he shall present one out of each offering for a gift unto the LORD; it shall be the priest's that dasheth the blood of the peace-offerings against the altar.</p>	<p>ויקריב מניה חד מכל קורבנא אפרשותא קדם יי לקחנא דיוזוק ית דם נקסת קודשא דיליה יהי:</p>	<p>14 והקריב ממנו אחד מכל-קרבן תרומה ליהוה לפתח הזרק את-דם השלמים לו יהיה:</p>
<p>15 And the flesh of the sacrifice of his peace-offerings for thanksgiving shall be eaten on the day of his offering; he shall not leave any of it until the morning.</p>	<p>ובשר נקסת תודת קודשיו ביום קורבניה יתאכיל לא יצנע מניה עד צפרא:</p>	<p>15 ובשר זבח תודת שלמיו ביום קרבנו יאכל לא-יניח ממנו עד-בקר:</p>
<p>16 But if the sacrifice of his offering be a vow, or a freewill-offering, it shall be eaten on the day that he offereth his sacrifice; and on the morrow that which remaineth of it may be eaten.</p>	<p>ואם נדרא או נדבתא נקסת קורבניה ביומא דיקריב ית נקסתיה יתאכיל וביומא דבתרוהי ודישתאר מניה יתאכיל:</p>	<p>16 ואם-נדראו או נדבה זבח קרבנו ביום הקריבו את-זבחו יאכל וממחרת והנותר ממנו יאכל:</p>
<p>17 But that which remaineth of the flesh of the sacrifice on the third day shall be burnt with fire.</p>	<p>ודישתאר מבשר נקסתא ביומא תליתאה בנוקד יתוקד:</p>	<p>17 והנותר מבשר הזבח ביום השלישי באש ישרף:</p>

(12) אם על תודה יקריבנו. אם על דבר הודאה על נס שנעשה לו, כגון יורדי הים, והולכי מדברות, וחזושי בית האסורים, וחולה שנתרפא, שהם צריכין להודות שכחצו צהן יודו לה' סקדו ונסלאוסי לזגי אדם. וינצחו וצחי תודה (תהלים קו, כא-כז), אם על אחת מאלה נדר שלמים הללו, שלמי תודה הן, וטעונות לחם האמור בענין, ואינן נאכלין אלא ליום ולילה, כמו שמפורש כאן: והקריב על זבח התודה. ד' מיני לחם, חלות, ורקיקין, ורצוכה, ג' מיני מנה, וכתבי על חלת לחם חמץ וגו', וכל מין ומין י' חלות, כך מפורש במנחות (דף עז.), ושעורן ה' סאין ירושלמיות שהן ו' מדבריות כ' עשרון: מרבכת. לחם חלוט צרותחין כל צרכו:

(13) יקריב קרבנו על זבח. מגיד שאין הלחם קדוש קדושת הגוף (שם עח:). ליפסל ציוא וטבול יום, ומלצאת לחולין בפדיון עד שיטעם הזבח:

(14) אחד מכל קרבן. לחם אחד מכל מין ומין יטול לתרומה לכהן העוזד עבודתו והשאר נאכל לצעלים (מנחות עז:), ובשרה לצעלים חוץ מחזה ושוק שזה, כמו שמפורש למטה תנופת חזה ושוק בשלמים (פסוק לד), והתודה קרויה שלמים (זבחים ז:).

(15) ובשר זבח תודת שלמיו. יש כאן רצויין הרצה, לרצות חטאת ואשם, ואיל נזיר, וחגיגת י"ד, שיהיו נאכלין ליום ולילה (זבחים לו). ת"כ פרק יז, א: ביום קרבנו יאכל. וכומן בשרה זמן לחמה: לא יניח ממנו עד בוקר. אכל אוכל הוא כל הלילה, אם כן למה אמרו עד חלות, כדי להרחיק אדם מן העצירה (צרכות ז:).

(16) ואם נדר או נדבה. שלא הביאה על הודאה של נס, אינה טעונה לחם ונאכלת לב' ימים, כמו שמפורש בענין: וממחרת והנותר ממנו. צראשון, יאכל. (ס"א והנותר ממנו יאכל) וי"ו וז' יתירה היא, ויש כמוה הרצה במקרא, כגון ואלה גזי קציעו ואלה יענה (צראשית לו, כד) תת וקדש וקצא מרמס (דניאל ח, יג):

- 18 And if any of the flesh of the sacrifice of his peace-offerings be at all eaten on the third day, it shall not be accepted, neither shall it be imputed unto him that offereth it; it shall be an abhorred thing, and the soul that eateth of it shall bear his iniquity.
- 19 And the flesh that toucheth any unclean thing shall not be eaten; it shall be burnt with fire. And as for the flesh, every one that is clean may eat thereof.
- 20 But the soul that eateth of the flesh of the sacrifice of peace-offerings, that pertain unto the LORD, having his uncleanness upon him, that soul shall be cut off from his people.
- 21 And when any one shall touch any unclean thing, whether it be the uncleanness of man, or an unclean beast, or any unclean detestable thing, and eat of the flesh of the sacrifice of peace-offerings, which pertain unto the LORD, that soul shall be cut off from his people.
- 22 And the LORD spoke unto Moses, saying:
- 23 Speak unto the children of Israel, saying: Ye shall eat no fat, of ox, or sheep, or goat.
- וְאִם הָאָכַל יֹאכַל מִבֶּשֶׂר-זֶבַח שְׁלָמֵי בָנִים הַשְּׁלִישִׁי לֹא יִרְצֶה הַמִּקְרִיב אֹתוֹ לֹא יִחָשֵׁב לוֹ פְּגוּל יִהְיֶה וְהַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת מִמֶּנּוּ עֲוֹנָה תִשָּׂא:
- וְהַבֶּשֶׂר אֲשֶׁר-יִגַע בְּכָל-טֹמֵא לֹא יֹאכַל בָּאֵשׁ יִשְׂרָאֵל וְהַבֶּשֶׂר כָּל-טָהוֹר יֹאכַל בֶּשֶׂר:
- וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר-תֹּאכַל בֶּשֶׂר מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַיהוָה וּטְמֵאָתוֹ עָלָיו וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיהָ:
- וְנֶפֶשׁ כִּי-תִגַע בְּכָל-טֹמֵא בְטֵמֵאתָ אָדָם אֹו בְּבִהֵמָה טֵמֵאָה אֹו בְּכָל-שֶׁקֶץ טֹמֵא וְאָכַל מִבֶּשֶׂר-זֶבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַיהוָה וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיהָ: (פ) (אין פרשה בספרי ספרד ואשכנז)
- וּמִלֵּיל יִי עִם מִזְבֵּחַ לְמִימֹר:
- דִּבֶּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר כָּל-חֵלֶב שֹׁר וְכֶשֶׂב וְעִז לֹא תֹאכְלוּ:
- מִלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימֹר כָּל תֶּרֶב תֹּר וְאֹמֶר וְעִז לֹא תִכְלֹן:

(18) ואם האכל יאכל וגו'. במחשז בשחיטה לאכלו בשלישי הכתוב מדבר יכול אם אכל ממנו בשלישי יפסל למפרע, תלמוד לומר המקריב אותו לא יחשב, שעת הקרבה הוא נפסל, ואינו נפסל בשלישי (ת"כ פרשת ח, א). וכן פירשו שעת הקרבתו לא תעלה זאת במחשבה, ואם חשב פיגול יהיה: והנפש האכלת ממנו. אפילו בתוך הזמן, עונה תשא: (19) והבשר. של קדש שלמים אשר יגע בכל טמא לא יאכל: והבשר. לרבות אבר שיאמ מקצתו, שהפנימי מותר: כל טהור יאכל בשר. מה תלמוד לומר לפי שנאמר ודם יצק וקצק וקצק (דברים יב, כז), יכול לא יאכלו שלמים אלא הצעלים, לכך נאמר כל טהור יאכל בשר: (והבשר כל טהור יאכל בשר. כלומר כל מה שאסרתי לך בחטאת ואשם שאל יאז חוץ לקלעים אסורה, כמו שכתוב בחזר אהל מועד יאכלוהו, בבשר זה אני אומר לך כל טהור יאכל בשר, אפילו בכל העיר): (20) ושמאתו עליו. בטומאת הגוף הכתוב מדבר (זבחים מג:), אכל טהור שאכל את הטמא, אינו ענוש כרת, אלא אזהרה, והבשר אשר יגע בכל טמא וגו'. ואזהרת טמא שאכל את הטהור אינה מפורשת בתורה, אלא חכמים למדוה בגזירה שזה (ת"כ יד, ג. מכות יד:). ג' כריתות אמורות באוכלי קדשים בטומאת הגוף, ודרשוה רבותינו בשבועות (י, א), אחת לכלל, ואחת לפרט, ואחת ללמד על קרבן עולה ויורד שלא נאמר אלא על טומאת מקדש וקדשיו:

- 24 And the fat of that which dieth of itself, and the fat of that which is torn of beasts, may be used for any other service; but ye shall in no wise eat of it. וַחֲלֵב גִּבְלָהּ וַחֲלֵב טָרְפָה יַעֲשֶׂה לְכֹל-מִלְאכָהּ וְאָכַל לֹא תֹאכְלֶהוּ: וְתָרַב גְּבִילָא וְתָרַב תְּבִירָא יִתְעַבֵּיד לְכָל עֲבִידָא וּמִיכָל לֹא תִיכְלוּנִיהּ:
- 25 For whosoever eateth the fat of the beast, of which men present an offering made by fire unto the LORD, even the soul that eateth it shall be cut off from his people. כִּי כָל-אֹכֵל חֵלֶב מִן-הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר יִקְרִיב מִמֶּנָּה אִשָּׁה לַיהוָה וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת מֵעַמֶּיהָ: אָרִי כָל דִּיכּוֹל תִּרְבָּא מִן בְּעִירָא דִּיקְרִיב מִנָּה קוֹרְבָנָא קָדָם יְיָ וְיִשְׁתַּיְצִי אֲנָשָׁא דִּיכּוֹל מֵעַמֶּיהָ:
- 26 And ye shall eat no manner of blood, whether it be of fowl or of beast, in any of your dwellings. וְכָל-דָּם לֹא תֹאכְלוּ בְּכָל מוֹשְׁבֵיכֶם לְעוֹף וּלְבֵהֶמָה: וְכָל דָּמָא לֹא תִיכְלוּן בְּכָל מוֹתְבֵיכּוֹן דְּעוֹפָא וְדַבְעִירָא:
- 27 Whosoever it be that eateth any blood, that soul shall be cut off from his people. כֹּל-נֶפֶשׁ אֲשֶׁר-תֹּאכַל כָּל-דָּם וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמֶּיהָ: (פ) (אין פרשה בספרי תימן) כֹּל אָנָּשׁ דִּיכּוֹל כָּל דָּם וְיִשְׁתַּיְצִי אֲנָשָׁא הַהוּא מֵעַמֶּיהָ:
- 28 And the LORD spoke unto Moses, saying: וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵּאמֹר: וּמִלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימֵר:
- 29 Speak unto the children of Israel, saying: He that offereth his sacrifice of peace-offerings unto the LORD shall bring his offering unto the LORD out of his sacrifice of peace-offerings. דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הַמִּקְרִיב אֶת-זִבְחֵ שְׁלָמֵיו לַיהוָה יָבִיא אֶת-קֶרְבָּנוֹ לַיהוָה מִזִּבְחֵ שְׁלָמֵיו: מִלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימֵר דַּמְקְרִיב ית נְכַסְת קוֹדְשׁוֹהִי קָדָם יְיָ יִתִּי ית קוֹרְבָנִיהּ לְקָדָם יְיָ מִנְכַסְת קוֹדְשׁוֹהִי:
- 30 His own hands shall bring the offerings of the LORD made by fire: the fat with the breast shall he bring, that the breast may be waved for a wave-offering before the LORD. יָדָיו תְּבִיאֲנָה אֶת אֲשֵׁי יְהוָה אֶת-הַחֲלֵב עַל-הַחֹזֶה יְבִיאֻהוּ אֶת הַחֹזֶה לְהַנִּיף אֹתוֹ הַנּוֹפֵחַ לִפְנֵי יְהוָה: יְדוּהִי יִיתִין ית קוֹרְבָנֵיָא דִּי ית תִּרְבָּא עַל חֲדָיָא יִיתִינִיהּ ית חֲדָיָא לְאַרְמָא יִתִּיהּ אֲרָמָא קָדָם יְיָ:

(24) יעשה לכול מלאכה. זא ולימד על החלז שאינו מטמא טומאת נבלות (פסחים כג. ת"כ פרשתא י, ח): ואכל לא תאכלהו. אמרה תורה יצא איסור נצילה וטרפה ויחול על איסור חלב, שאם אכלו יחייבו אף על לאו של נצילה, ולא תאמר אין איסור חל על איסור (חולין לו):

(26) לעוף ולבהמה. פרט לדם דגים וחגזים: בכל מושבותיכם. לפי שהיא חוצת הגוף ואינה חוצת קרקע נוהגת בכל מושבות, ובמסכת קדושין צ"פ (לז): מפרש למה הוצרך לומר:

(30) ידיו תביאנה וגו'. שמהא יד הצעלים למעלה והחלז והחזות נחנין זה, ויד כהן מלמטה ומניפן (מנחות סא): את אש' ה'. ומה הן האשים, את החלז על החזה: יביאנו. כשמיצאו מבית המטבחים נותן החלז על החזה, וכשנותנו ליד הכהן המניף נמצא החזה למעלה והחלז למטה, וזהו האמור במקום אחר שזק הסרומה וסוה הסנופה על אש' החלזים יציאו להניף וגו' (ויקרא י, טו), ולאחר התנופה נותנו לכהן המקטיר, ונמצא החזה למטה, וזה שנאמר וישמינו את החלזים על הקזות ויקטרו החלזים המנופה (שם ט, כ), למדנו שג' כהנים זקוקין לה, כך מפורש במנחות (דף סז): את החלב על החזה יביאנו. ואת החזה למה מביא, להניף אותו הוא מביאו, ולא שיהא הוא מן האשים, לפי שנאמר את אש' ה' את החלז על החזה, יכול שיהא אף החזה לאשים, לכך נאמר את החזה להניף וגו':

<p>31 And the priest shall make the fat smoke upon the altar; but the breast shall be Aaron's and his sons'.</p>	<p>וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־הַחֶלֶב וְהַמִּזְבֵּחַ וְהָיָה הַחֹזֶה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו</p>	<p>31 וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־הַחֶלֶב וְהַמִּזְבֵּחַ וְהָיָה הַחֹזֶה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו</p>
<p>32 And the right thigh shall ye give unto the priest for a heave-offering out of your sacrifices of peace-offerings.</p>	<p>וְיָת שְׂקָא דִּימִינָא תַתְּנוּן אַפְרָשׁוּתָא לְכַהֲנָא מִנְכֶּסֶת קוּדְשִׁיכוֹן</p>	<p>32 וְאֵת שׁוֹק הַיָּמִין תִּתְּנוּ תְרוּמָה לַכֹּהֵן מִזִּבְחֵי שְׁלָמֵיכֶם</p>
<p>33 He among the sons of Aaron, that offereth the blood of the peace-offerings, and the fat, shall have the right thigh for a portion.</p>	<p>דְּמִקְרִיב יָת דָּם נְכֶסֶת קוּדְשִׁיא וְיָת תְּרֵבָא מִבְּנֵי אַהֲרֹן דִּילֵיה תְּהִי שְׂקָא דִּימִינָא לְחֶלֶק</p>	<p>33 הַמִּקְרִיב אֶת־דָּם הַשְּׁלָמִים וְאֶת־הַחֶלֶב מִבְּנֵי אַהֲרֹן לוֹ תִּהְיֶה שׁוֹק הַיָּמִין לְמִנְחָה</p>
<p>34 For the breast of waving and the thigh of heaving have I taken of the children of Israel out of their sacrifices of peace-offerings, and have given them unto Aaron the priest and unto his sons as a due for ever from the children of Israel.</p>	<p>אֲרִי יָת חֲדָיא דְאַרְמוּתָא וְיָת שְׂקָא דְאַפְרָשׁוּתָא נְסִיבִית מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִנְכֶּסֶת קוּדְשִׁיהוֹן וַיַּחֲבִית יְהוָהוֹן לְאַהֲרֹן כַּהֲנָא וּלְבָנָיו לְקִים עֹלָם מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל</p>	<p>34 כִּי אֶת־חֹזֶה הַתְּנוּפָה וְאֵת שׁוֹק הַתְּרוּמָה לָקַחְתִּי מֵאֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִזִּבְחֵי שְׁלָמֵיהֶם וְאֶתֶּן אֹתָם לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן וּלְבָנָיו לְחֶק־עוֹלָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל</p>
<p>35 This is the consecrated portion of Aaron, and the consecrated portion of his sons, out of the offerings of the LORD made by fire, in the day when they were presented to minister unto the LORD in the priest's office;</p>	<p>דָּא רְבוּת אַהֲרֹן וּרְבוּת בְּנָיו מְקוּרְבָנָא דִּי בְיוֹמָא דִּיקְרְבוּן יְהוָהוֹן לְשִׁמְשָׁא קֳדָם יי</p>	<p>35 זֹאת מִשְׁחַת אַהֲרֹן וּמִשְׁחַת בְּנָיו מֵאִשֵּׁי יְהוָה בְּיוֹם הַקְּרִיב אֹתָם לַכֹּהֵן לִיהוָה</p>
<p>36 which the LORD commanded to be given them of the children of Israel, in the day that they were anointed. It is a due for ever throughout their generations.</p>	<p>דְּפָקִיד יי לְמַתָּן לְהוֹן בְּיוֹמָא דִּירְבוּן יְהוָהוֹן מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קִים עֹלָם לְדִרְיָהוֹן</p>	<p>36 אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לָתֵת לָהֶם בְּיוֹם מִשְׁחוֹ אֹתָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל חֶקֶת עוֹלָם לְדֹרֹתָם</p>
<p>37 This is the law of the burnt-offering, of the meal-offering, and of the sin-offering, and of the guilt-offering, and of the consecration-offering, and of the sacrifice of peace-offerings;</p>	<p>דָּא אוּרִיתָא לְעֹלָתָא לְמִנְחָתָא וּלְחַטָּאתָא וּלְאַשְׁמָא וּלְקוּרְבָנָיא וּלְנְכֶסֶת קוּדְשִׁיא</p>	<p>37 זֹאת הַתּוֹרָה לְעֹלָה לְמִנְחָה וּלְחַטָּאת וּלְאַשָּׁם וּלְמִלּוּאִים וּלְזִבְחַת הַשְּׁלָמִים</p>

- (31) והקטיר הכהן את החלב. ואחר כך והיה החזה לאהרן למדנו שאין הצפר נאכל בעוד שהאימורים למטה מן המזבח (מ"כ פרק טז, 7):
- (32) שוק. מן הפרק של ארכוזה הנמכרת עם הראש עד הפרק האמצעי שהוא סובך של ירך (חולין קלד):
- (33) המקריב את דם וגו'. מי שהוא ראוי לזריקתו ולהקטיר חלציו, יא טמא בשעת זריקת דמים או בשעת הקטר חלצים שאינו חולק בצפר:
- (34) התנופה התרומה. מוליך ומביא מעלה ומוריד (סוכה לז):
- (37) ולמלוואים. ליום חינוך הכהונה:

<p>which the LORD commanded 38 Moses in mount Sinai, in the day that he commanded the children of Israel to present their offerings unto the LORD, in the wilderness of Sinai.</p>	<p>אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי בַּיּוֹם צִוָּהוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְהִקְרִיב אֶת־קִרְבָּנֵיהֶם לַיהוָה בְּמִדְבַּר סִינַי: (פ)</p>	<p>38 אשר צוה יהוה את־משה בהר סיני ביום צוהו את־בני ישראל להקריב את־קרבניהם ליהוה במדבר סיני: (פ)</p>
<p>VIII And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמַלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימְרָ:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמַלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימְרָ:</p>
<p>'Take Aaron and his sons with him, 2 and the garments, and the anointing oil, and the bullock of the sin-offering, and the two rams, and the basket of unleavened bread;</p>	<p>קָח אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו אִתּוֹ וְאֵת הַבְּגָדִים וְאֵת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְאֵת פֶּר הַחֲטָאת וְאֵת שְׁנֵי הָאֵילִים וְאֵת סֵל הַמִּצּוֹת:</p>	<p>2 קח את־אהרן ואת־בניו איתו ואת הבגדים ואת שמן המִשְׁחָה ואת פֶּר החטאת ואת שְׁנֵי האילים ואת סֵל המצות:</p>
<p>3 and assemble thou all the congregation at the door of the tent of meeting.'</p>	<p>וְאֵת כָּל־הָעֵדָה הַקְהֵל אֶל־ פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>	<p>3 ואת כָּל־הָעֵדָה הַקְהֵל אֶל־ פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>And Moses did as the LORD 4 commanded him; and the congregation was assembled at the door of the tent of meeting.</p>	<p>וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ וַתִּקְהַל הָעֵדָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>	<p>4 ויעש משה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אותו וַתִּקְהַל הָעֵדָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>And Moses said unto the 5 congregation: 'This is the thing which the LORD hath commanded to be done.'</p>	<p>וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָעֵדָה זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לַעֲשׂוֹת:</p>	<p>5 ויאמר משה אל־הָעֵדָה זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לַעֲשׂוֹת:</p>
<p>6 And Moses brought Aaron and his sons, and washed them with water.</p>	<p>וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־ בָּנָיו וַיִּרְחֹץ אֹתָם בַּמַּיִם:</p>	<p>6 ויקרב משה את־אהרן ואת־ בָּנָיו וַיִּרְחֹץ אֹתָם בַּמַּיִם:</p>
<p>And he put upon him the tunic, and girded him with the girdle, 7 and clothed him with the robe, and put the ephod upon him, and he girded him with the skilfully woven band of the ephod, and bound it unto him therewith.</p>	<p>וַיַּתֵּן עָלָיו אֶת־הַכֹּתֶנֶת וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ בְּאַבְנֵשׁ וַיַּלְבִּשׁ אֹתוֹ אֶת־ הַמְעִיל וַיַּתֵּן עָלָיו אֶת־הָאֶפֶד וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ בְּחֹשֶׁב הָאֶפֶד וַיֹּאפֶד לּוֹ בּוֹ:</p>	<p>7 ויתן עליו את־הַכֹּתֶנֶת וַיַּחְגֹּר אותו בְּאַבְנֵשׁ וַיַּלְבִּשׁ אֹתוֹ אֶת־ הַמְעִיל וַיַּתֵּן עָלָיו אֶת־הָאֶפֶד וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ בְּחֹשֶׁב הָאֶפֶד וַיֹּאפֶד לוֹ בּוֹ:</p>

- (2) קח את אהרן. פרשה זו נאמרה שבעת ימים קודם הקמת המשכן, שאין מוקדם ומאוחר בתורה: קח את אהרן. קחנו דגזרים ומשכחו: ואת פֶּר החטאת וגו'. אלו האמורים צענין לוואת המלואים בואתה תזוה (שמות כט) ועכשיו זיוס ראשון למלואים חזר וזרוז שבעת מעשה:
- (3) הקהל אל פתח אהל מועד. זה אחד מן המקומות שהחזיק מועט את המרובה:
- (5) זה הדבר. דגרים שמתראו שאני עושה לפניכם לזי הקצ"ה לעשות, ואל תאמרו לכבודי ולכבוד אחי אני עושה. כל הענין הזה בפרשת המלואים פירשתי בואתה תזוה (שם):

8 And he placed the breastplate upon him; and in the breastplate he put the Urim and the Thummim.	וַיִּשֶׂם עָלָיו אֶת־הַחֹשֶׁן וַיִּתֵּן אֶל־הַחֹשֶׁן אֶת־הָאוּרִים וְאֶת־הַתֻּמִּיִּם:	8 וַיִּשֶׂם עָלָיו אֶת־הַחֹשֶׁן וַיִּתֵּן אֶל־הַחֹשֶׁן אֶת־הָאוּרִים וְאֶת־הַתֻּמִּיִּם:
9 And he set the mitre upon his head; and upon the mitre, in front, did he set the golden plate, the holy crown; as the LORD commanded Moses.	וַיִּשֶׂם אֶת־הַמִּצְנֶפֶת עַל־רָאשׁוֹ וַיִּשֶׂם עַל־הַמִּצְנֶפֶת אֶל־מוֹל פָּנָיו אֶת־צִיץ הַזָּהָב גִּזְרֵי הַקֹּדֶשׁ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:	9 וַיִּשֶׂם אֶת־הַמִּצְנֶפֶת עַל־רָאשׁוֹ וַיִּשֶׂם עַל־הַמִּצְנֶפֶת אֶל־מוֹל פָּנָיו אֶת־צִיץ הַזָּהָב גִּזְרֵי הַקֹּדֶשׁ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:
10 And Moses took the anointing oil, and anointed the tabernacle and all that was therein, and sanctified them.	וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וַיִּמְשַׁח אֶת־הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בּוֹ וַיְקַדֵּשׁ אֹתָם:	10 וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וַיִּמְשַׁח אֶת־הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בּוֹ וַיְקַדֵּשׁ אֹתָם:
11 And he sprinkled thereof upon the altar seven times, and anointed the altar and all its vessels, and the laver and its base, to sanctify them.	וַיִּזֵּי מִמֶּנּוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ שִׁבְעָה פְעָמִים וַיִּמְשַׁח אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְאֶת־הַכִּיֹּר וְאֶת־כַּנּוֹתָיו לְקַדָּשָׁם:	11 וַיִּזֵּי מִמֶּנּוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ שִׁבְעָה פְעָמִים וַיִּמְשַׁח אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְאֶת־הַכִּיֹּר וְאֶת־כַּנּוֹתָיו לְקַדָּשָׁם:
12 And he poured of the anointing oil upon Aaron's head, and anointed him, to sanctify him.	וַיִּצֹק מִשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה עַל־רֹאשׁ אַהֲרֹן וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ לְקַדָּשׁוֹ:	12 וַיִּצֹק מִשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה עַל־רֹאשׁ אַהֲרֹן וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ לְקַדָּשׁוֹ:
13 And Moses brought Aaron's sons, and clothed them with tunics, and girded them with girdles, and bound head-tires upon them; as the LORD commanded Moses.	וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת־בְּנֵי אַהֲרֹן וַיַּלְבִּישֵׁם כִּתְיֹת וַיַּחְגֹּר אֹתָם אֲבָנִים וַיַּחְבֹּשׁ לָהֶם מִגְבָּעוֹת כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:	13 וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת־בְּנֵי אַהֲרֹן וַיַּלְבִּישֵׁם כִּתְיֹת וַיַּחְגֹּר אֹתָם אֲבָנִים וַיַּחְבֹּשׁ לָהֶם מִגְבָּעוֹת כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:
14 And the bullock of the sin-offering was brought; and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the bullock of the sin-offering.	וַיִּגָּשׁ אֵת פֶּרֶי הַחֲטָאת וַיִּסְמְךְ אַהֲרֹן וּבָנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ פֶּרֶי הַחֲטָאת:	14 וַיִּגָּשׁ אֵת פֶּרֶי הַחֲטָאת וַיִּסְמְךְ אַהֲרֹן וּבָנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ פֶּרֶי הַחֲטָאת:
15 And when it was slain, Moses took the blood, and put it upon the horns of the altar round about with his finger, and purified the altar, and poured out the remaining blood at the base of the altar, and sanctified it, to make atonement for it.	וַיִּשְׁחֹט וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם וַיִּתֵּן עַל־קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב בְּאֶצְבָּעוֹ וַיְחַטֵּא אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־הַדָּם יִצֹק אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ וַיְקַדֵּשׁוּהוּ לְכַפֵּר עָלָיו:	15 וַיִּשְׁחֹט וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם וַיִּתֵּן עַל־קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב בְּאֶצְבָּעוֹ וַיְחַטֵּא אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־הַדָּם יִצֹק אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ וַיְקַדֵּשׁוּהוּ לְכַפֵּר עָלָיו:

(8) את האורים. כמצשל שם המפורש:

(9) וישם על המצנפת. פחילי תכלת הקצועים ציץ נתן על המצנפת ומלא הציץ תלוי במצנפת:

(11) ויז ממנו על המזבח. לא ידעתי היכן נטוה זהוזה הללו:

(12) ויצק. וימשח. במחלה יוצק על ראשו, ואח"כ נותן בין ריסי עיניו, ומושך באצבעו מזה לזה (כריתות ה):

(13) ויחבש. לשון קשירה:

<p>16 And he took all the fat that was upon the inwards, and the lobe of the liver, and the two kidneys, and their fat, and Moses made it smoke upon the altar.</p>	<p>וַיִּקַּח יִתְּ כָּל תַּרְבָּא דְּעַל גֹּאֵא וַיִּתְּ חִצְרַא כְּבִדָּא וַיִּתְּ תַרְתִּין כּוֹלֵין וַיִּתְּ תַרְבֵּהוֹן וְאַסִּיק מֹשֶׁה לְמִדְבָּחָא:</p>	<p>16 וַיִּקַּח אֶת־כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב וְאֵת יִתְרַת הַכְּבֵד וְאֶת־שְׁתֵּי הַכְּלָיִת וְאֶת־חִלְבֵּהֶן וַיִּקְטֹר מֹשֶׁה הַמִּזְבֵּחַ:</p>
<p>17 But the bullock, and its skin, and its flesh, and its dung, were burnt with fire without the camp; as the LORD commanded Moses.</p>	<p>וַיִּתְּ תוֹרָא וַיִּתְּ מִשְׁכִּיָּה וַיִּתְּ בְּשָׂרֶיהָ וַיִּתְּ אוֹכְלֶיהָ אוֹקִיד בְּנוֹרָא מִבֵּרָא לְמִשְׁרִיתָא כְּמֹא דְּפִקִּיד יְיָ יִתְּ מֹשֶׁה:</p>	<p>17 וְאֶת־הַפָּר וְאֶת־עֲרוֹ וְאֶת־בִּשְׂרוֹ וְאֶת־פִּרְשׁוֹ שָׂרָף בָּאֵשׁ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:</p>
<p>18 And the ram of the burnt-offering was presented; and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the ram.</p>	<p>וַיִּקְרִיב יִתְ דְּכָרָא דְּעֻלְתָּא וּסְמָכוּ אֹהֲרֵן וּבְנוֹהֵי יִתְ יְדִיהוֹן עַל רִישׁ דְּכָרָא:</p>	<p>18 וַיִּקְרֹב אֶת אֵיל הָעֹלָה וַיִּסְמְכוּ אֹהֲרֵן וּבְנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הָאֵיל:</p>
<p>19 And when it was killed, Moses dashed the blood against the altar round about.</p>	<p>וַיַּכֵּס וַיִּזְרַק מֹשֶׁה יִתְ דָּמָא עַל מִדְּבָחָא סָחוּר סָחוּר:</p>	<p>19 וַיִּשְׁחָט וַיִּזְרַק מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:</p>
<p>20 And when the ram was cut into its pieces, Moses made the head, and the pieces, and the suet smoke.</p>	<p>וַיִּתְּ דְּכָרָא פְּלִיג לְאַבְרוּהֵי וְאַסִּיק מֹשֶׁה יִתְ רִישָׁא וַיִּתְּ אֶבְרִיא וַיִּתְּ תַרְבָּא:</p>	<p>20 וְאֶת־הָאֵיל נָתַח לְנִתְחָיו וַיִּקְטֹר מֹשֶׁה אֶת־הָרֹאשׁ וְאֶת־הַנִּתְחִים וְאֶת־הַפִּדָּר:</p>
<p>21 And when the inwards and the legs were washed with water, Moses made the whole ram smoke upon the altar; it was a burnt-offering for a sweet savour; it was an offering made by fire unto the LORD; as the LORD commanded Moses.</p>	<p>וַיִּתְּ גֹאֵא וַיִּתְּ כַרְעִיא חֲלִיל בְּמִיא וְאַסִּיק מֹשֶׁה יִתְ כָּל דְּכָרָא לְמִדְּבָחָא עֲלֻתָּא הוּא לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעוּנָא קוֹרְבָּנָא הוּא קָדָם יְיָ כְּמֹא דְּפִקִּיד יְיָ יִתְ מֹשֶׁה:</p>	<p>21 וְאֶת־הַקֶּרֶב וְאֶת־הַכְּרָעִים רָתַץ בְּמִים וַיִּקְטֹר מֹשֶׁה אֶת־כָּל־הָאֵיל הַמִּזְבֵּחַ עֹלָה הוּא לְרִיח־נִיחֹחַ אֲשֶׁה הוּא לַיהוָה כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:</p>
<p>22 And the other ram was presented, the ram of consecration, and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the ram.</p>	<p>וַיִּקְרִיב יִתְ דְּכָרָא תְּנִינָא דְּכַר קוֹרְבָּנִיא וּסְמָכוּ אֹהֲרֵן וּבְנוֹהֵי יִתְ יְדִיהוֹן עַל רִישׁ דְּכָרָא:</p>	<p>22 וַיִּקְרֹב אֶת־הָאֵיל הַשֵּׁנִי אֵיל הַמִּלֻּאִים וַיִּסְמְכוּ אֹהֲרֵן וּבְנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הָאֵיל:</p>
<p>23 And when it was slain, Moses took of the blood thereof, and put it upon the tip of Aaron's right ear, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot.</p>	<p>וַיַּכֵּס וַיִּקְטֹר מֹשֶׁה מִדְּמֵיהּ וַיַּחֲבֵב עַל רוּם אוֹדְנָא דְּאֹהֲרֵן דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן יְדִיהּ דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן רַגְלִיהּ דִּימִינָא:</p>	<p>23 וַיִּשְׁחָטוּ וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִדְּמוֹ וַיִּתֵּן עַל־תְּנוּדָא אֶזְנוֹ־אֹהֲרֵן תִּימָנִית וְעַל־בִּהֶן יְדֹ תִימָנִית וְעַל־בִּהֶן רַגְלוֹ תִימָנִית:</p>

(15) ויחטא את המזבח. סָטָאוּ וְטִהְרוּ מִזְבֵּחַ לִיכַס לְקֹדֶשֶׁה. וַיַּקְדִּשְׁהוּ. צַעְזֻדָּה זֹ: לְכַפֵּר עֲלָיו. מַעֲתָה כָּל הַכִּפּוּרִים:

(16) ואת יתרת הכבד. לְצַד הַכְּבֵד, שֶׁהִיא נוֹטֶל מֵעַט מִן הַכְּבֵד עִמָּה:

(22) אֵיל הַמִּלֻּאִים. אֵיל הַשְּׁלָמִים שֶׁמִּלֻּאִים לְשׁוֹן שְׁלָמִים שֶׁמִּמִּלֻּאִים וּמִשְׁלִימִים אֶת הַכֹּהֲנִים צִבְחוֹנָם:

- 24 And Aaron's sons were brought, and Moses put of the blood upon the tip of their right ear, and upon the thumb of their right hand, and upon the great toe of their right foot; and Moses dashed the blood against the altar round about.
- 25 And he took the fat, and the fat tail, and all the fat that was upon the inwards, and the lobe of the liver, and the two kidneys, and their fat, and the right thigh.
- 26 And out of the basket of unleavened bread, that was before the LORD, he took one unleavened cake, and one cake of oiled bread, and one wafer, and placed them on the fat, and upon the right thigh.
- 27 And he put the whole upon the hands of Aaron, and upon the hands of his sons, and waved them for a wave-offering before the LORD.
- 28 And Moses took them from off their hands, and made them smoke on the altar upon the burnt-offering; they were a consecration-offering for a sweet savour; it was an offering made by fire unto the LORD.
- 29 And Moses took the breast, and waved it for a wave-offering before the LORD; it was Moses' portion of the ram of consecration; as the LORD commanded Moses.
- וַיִּקְרָב אֶת־בְּנֵי אֶהֱרֹן וַיָּתֵן מֹשֶׁה מִן־הַדָּם עַל־תְּנוּךְ אָזְנוֹם הַיְמָנִית וְעַל־בִּהֶן יָדָם הַיְמָנִית וְעַל־בִּהֶן רִגְלָם הַיְמָנִית וַיִּזְרֹק מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:
- וַיִּקַּח אֶת־הַחֵלֶב וְאֶת־הַחֵלֶבֶת וְאֶת־כָּל־הַחֵלֶבֶת אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב וְאֶת־יִתְרַת הַכֹּפֶד וְאֶת־שְׁתֵּי הַכְּלִיֹּת וְאֶת־חִלְבֵּהֶן וְאֶת־שׁוֹק הַיְמָיִן:
- וּמִסֵּל הַמִּצּוֹת אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה לֶקַח חֹלֶת מִצָּה אַחַת וְחֹלֶת לֶחֶם שָׁמֶן אַחַת וְרִקִּיק אֶחָד וַיִּשֶׂם עַל־תְּחֻלָּבִים וְעַל שׁוֹק הַיְמָיִן:
- וַיִּתֵּן אֶת־הַכֹּל עַל כַּפֵּי אֶהֱרֹן וְעַל כַּפֵּי בָנָיו וַיַּנִּיף אֹתָם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:
- וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֹתָם מֵעַל כַּפֵּיהֶם וַיִּקְטֹר המִזְבֵּחַ עַל־הָעֹלָה מִלֵּאִים הֵם לַיהוָה נִיחֹחַ אִשָּׁה הוּא לַיהוָה:
- וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־תְּחֻזָּה וַיַּנִּיפָהּ תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה מֵאֵיל הַמִּלֵּאִים לְמֹשֶׁה הִיא לְמִנָּה כַּאֲשֶׁר צֻוְּהָ אֶת־מֹשֶׁה:
- וַיִּסֹּב מֹשֶׁה יָת בְּנֵי אֶהֱרֹן מֹשֶׁה מִן דָּמָא עַל רוֹם אוֹדְנָהוֹן דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן יָדְהוֹן דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן רִגְלָהוֹן דִּימִינָא וַיִּזְרֹק מֹשֶׁה יָת דָּמָא עַל מִדְבַּחָא סָחוּר:
- וַיִּסֹּב יָת תַּרְבָּא וַיָּת אֲלִיתָא וַיָּת כָּל תַּרְבָּא דְּעַל גּוֹא וַיָּת חֲצֵר כְּבִדָּא וַיָּת תַּרְתִּין כּוֹלִין וַיָּת תַּרְבָּהוֹן וַיָּת שָׁקָא דִּימִינָא:
- וּמִסֵּלָא דְּפִטְרִיָּא דְּקָדָם יִי נְסִיב גְּרִיצָתָא פִּטְרִיתָא חֲדָא וּגְרִיצָתָא דְּלָחִים מֹשֶׁה חֲדָא וְאַסְפּוּג חֲדָא וְשׁוֹי עַל תַּרְבִּיָּא וְעַל שָׁקָא דִּימִינָא:
- וַיִּהֲב יָת כּוֹלָא עַל יְדֵי אֶהֱרֹן וְעַל יְדֵי בְּנוֹהֵי וְאַרְיִם יִתְהוֹן אֲרָמָא קָדָם יִי:
- וַיִּסֹּב מֹשֶׁה יָתְהוֹן מֵעַל יָדְהוֹן וַאֲסִיק לְמִדְבַּחָא עַל עֲלָתָא קוֹרְבָּנָא אֲנּוֹן לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעְנָא קוֹרְבָּנָא הוּא קָדָם יִי:
- וַיִּסֹּב מֹשֶׁה יָת חֲדָא וְאַרְיִמִיהָ אֲרָמָא קָדָם יִי מְדַכֵּר קוֹרְבָּנָא לְמֹשֶׁה הִנּוּ לְחֶלֶק כְּמָא דְּפִקִּיד יִי יָת מֹשֶׁה:

(26) וחלת לחם שמן. היא רצוצה, שהיה מרצה צה שמן כנגד החלות והרקיקין, כך מפורש בזמנחות (עח).
 (28) ויקטר המזבחה. משה שמש כל שצעת ימי המלוואים בחלוק לכן (עבודה זרה לד). על העולה. אחר העולה ולא
 מנינו שוק של שלמים קרב בכל מקום חוץ מזה:

<p>And Moses took of the anointing oil, and of the blood which was 30 upon the altar, and sprinkled it upon Aaron, and upon his garments, and upon his sons, and upon his sons' garments with him, and sanctified Aaron, and his garments, and his sons, and his sons' garments with him.</p>	<p>וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמִן־הַדָּם אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ וַיִּזֶן עַל־אֶהֱרֹן עַל־בְּגָדָיו וְעַל־בְּנָיו וְעַל־בְּגָדֵי בְנָיו אֹתוֹ וַיִּקְדָּשׁ אֶת־אֶהֱרֹן אֶת־בְּגָדָיו וְאֶת־בְּנָיו וְאֶת־בְּגָדֵי בְנָיו אֹתוֹ:</p>	<p>שביעי</p>
<p>And Moses said unto Aaron and to his sons: 'Boil the flesh at the door of the tent of meeting; and there eat it and the bread that is in the basket of consecration, as I commanded, saying: Aaron and his sons shall eat it.</p>	<p>וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אֶהֱרֹן וְאֶל־בְּנָיו בְּשִׁלּוֹ אֶת־הַבָּשָׂר פָּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְשֵׁם תֹּאכְלוּ אֹתוֹ וְאֶת־הַלֶּחֶם אֲשֶׁר בַּסֵּל הַמִּלֻּאִים כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי לֵאמֹר אֶהֱרֹן וּבְנָיו יֹאכְלֻהוּ:</p>	<p>31</p>
<p>And that which remaineth of the flesh and of the bread shall ye burn with fire.</p>	<p>וְהַנּוֹתָר בַּבָּשָׂר וּבַלֶּחֶם בָּאֵשׁ תִּשְׂרְפוּ:</p>	<p>32</p>
<p>And ye shall not go out from the door of the tent of meeting seven days, until the days of your consecration be fulfilled; for He shall consecrate you seven days.</p>	<p>וּמִתָּרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא לֹא תִפְקֹון שִׁבְעָא יוֹמִין עַד יוֹם מִשְׁלֵם יוֹמֵי קוֹרְבָנֹכֶון אֲרִי שִׁבְעָא יוֹמִין יִתְקַרֵּב קוֹרְבָנֹכֶון:</p>	<p>מפטיר</p>
<p>As hath been done this day, so the LORD hath commanded to do, to make atonement for you.</p>	<p>כַּאֲשֶׁר עָשָׂה הַיּוֹם הַזֶּה צִוָּה יְהוָה לַעֲשׂוֹת לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם:</p>	<p>34</p>
<p>And at the door of the tent of meeting shall ye abide day and night seven days, and keep the charge of the LORD, that ye die not; for so I am commanded.</p>	<p>וּפָתַח אֹהֶל מוֹעֵד תֵּשְׁבוּ יוֹמָם וּלְיָלָה שִׁבְעַת יָמִים וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־מִצְוֹת יְהוָה וְלֹא תָמוּתוּ כִּי־כֵן צִוִּיתִי:</p>	<p>35</p>
<p>And Aaron and his sons did all the things which the LORD commanded by the hand of Moses.</p>	<p>וַיַּעַשׂ אֶהֱרֹן וּבְנָיו אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה: (ס)</p>	<p>15</p>

(34) צוה ה' לעשות. כל שצעת הימים ורז"ל דרשו (יומא ז:). לעשות, זה מעשה פרה, לכפר זה מעשה יום הכפורים, וללמד שכהן גדול טעון פרישה קודם יום הכפורים שצעת ימים, וכן הכהן השורף את הפרה:

(35) ולא תמותו. הא אם לא תעשו כן, ריאתם חייבים מיתה:

(36) ויעש אהרן ובניו. להגיד שצמח שלא הטו ימין ושמאל:

The Haftarah is Jeremiah 7:21 – 8:3 & 9:22 – 9:23 on page 143. For Shabbat Zachor the maftir and haftarah are on page 168. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftarah on page 172. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 181.

IX And it came to pass on the eighth day, that Moses called Aaron and his sons, and the elders of Israel;	וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וּלְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל:	שמיני וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וּלְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל:
2 and he said unto Aaron: 'Take thee a bull-calf for a sin-offering, and a ram for a burnt-offering, without blemish, and offer them before the LORD.	וַיֹּאמֶר אֶל-אַהֲרֹן כַּחֲלֹף עֵגֶל בֶּן-בָּקָר לְחַטָּאת וְאַיִל לְעֹלָה תָמִימִם וְהִקְרַב לִפְנֵי יְהוָה:	2 וַיֹּאמֶר אֶל-אַהֲרֹן כַּחֲלֹף עֵגֶל בֶּן-בָּקָר לְחַטָּאת וְאַיִל לְעֹלָה תָמִימִם וְהִקְרַב לִפְנֵי יְהוָה:
3 And unto the children of Israel thou shalt speak, saying: Take ye a he-goat for a sin-offering; and a calf and a lamb, both of the first year, without blemish, for a burnt-offering;	וְעַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּמַלִּיל לְמִימַר סִבּוֹ צִפִּיר בֶּן עֶזִּין לְחַטָּאת וְעִיגֹל וְאֹמֶר בְּנֵי שָׁנָא שְׁלָמִין לְעֹלָתָא:	3 וְאֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּדְבָּר לֵאמֹר קַחוּ שְׁעִיר-עִזִּים לְחַטָּאת וְעֵגֶל וְכֶבֶשׂ בְּנֵי-שָׁנָה תָמִימִם לְעֹלָה:
4 and an ox and a ram for peace-offerings, to sacrifice before the LORD; and a meal-offering mingled with oil; for to-day the LORD appeareth unto you.'	וְתוֹר וְדָבָר לְנִכְסֵת קוֹדֶשֶׁת לִפְנֵי יְהוָה וּמִנְחָה בָּלֻלָה בַשֶּׁמֶן כִּי הַיּוֹם יִהְיֶה נִרְאָה אֲלֵיכֶם:	4 וְשׁוֹר וְאַיִל לְשַׁלְמִים לְזִבְחָ לִפְנֵי יְהוָה וּמִנְחָה בָּלֻלָה בַשֶּׁמֶן כִּי הַיּוֹם יִהְיֶה נִרְאָה אֲלֵיכֶם:
5 And they brought that which Moses commanded before the tent of meeting; and all the congregation drew near and stood before the LORD.	וַיָּקִחוּ אֶת אֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה אֶל-בְּנֵי אֶהֱל מוֹעֵד וַיִּקְרְבוּ כָל-הָעֵדָה וַיַּעֲמֵדוּ לִפְנֵי יְהוָה:	5 וַיָּקִחוּ אֶת אֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶ׈ה אֶל-בְּנֵי אֶהֱל מוֹעֵד וַיִּקְרְבוּ כָל-הָעֵדָה וַיַּעֲמֵדוּ לִפְנֵי יְהוָה:
6 And Moses said: 'This is the thing which the LORD commanded that ye should do; that the glory of the LORD may appear unto you.'	וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה תַּעֲשׂוּ וַיֵּרָא אֲלֵיכֶם כְּבוֹד יְהוָה:	6 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה תַּעֲשׂוּ וַיֵּרָא אֲלֵיכֶם כְּבוֹד יְהוָה:
7 And Moses said unto Aaron: 'Draw near unto the altar, and offer thy sin-offering, and thy burnt-offering, and make atonement for thyself, and for the people; and present the offering of the people, and make atonement for them; as the LORD commanded.'	וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן קִרְבְּ אֶל-הַמִּזְבֵּחַ וַעֲשֵׂה אֶת-חַטָּאתְךָ וְאֶת-עֹלֹתְךָ וְכַפֵּר בְּעֵדֶךָ וּבְעַד הָעָם וַעֲשֵׂה אֶת-קִרְבַּן הָעָם וְכַפֵּר בְּעֵדָם כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה:	7 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן קִרְבְּ אֶל-הַמִּזְבֵּחַ וַעֲשֵׂה אֶת-חַטָּאתְךָ וְאֶת-עֹלֹתְךָ וְכַפֵּר בְּעֵדֶךָ וּבְעַד הָעָם וַעֲשֵׂה אֶת-קִרְבַּן הָעָם וְכַפֵּר בְּעֵדָם כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה:

- (1) ויהי ביום השמיני. שמיני למלואים, הוא ר"ח ניסן, שהוקם המשכן בו זיוס, ונטל י' עטרות השנויות בסדר עולם (פרק ז): ולזקני ישראל. להשמיעם שעל פי הדבור אהרן נכנס ומשמש ככהונה גדולה, ולא יאמרו מאליו נכנס:
- (2) קח לך עגל. להודיע שמכפר לו הקב"ה ע"י עגל זה על מעשה העגל שעשה:
- (4) כי היום ה' נראה אליכם. להשרות שכינתו צמעה ידיכם, לכן קרצנות הללו באין חוצה ליום זה:

8 So Aaron drew near unto the altar, and slew the calf of the sin-offering, which was for himself.	וַיִּקְרַב אֶהָרֹן לְמִדְבַּחַת וַיִּשְׁחַט אֶת־עֹגֶל הַחַטָּאת אֲשֶׁר־לֹוֹ יֵת עֹגֶלָּא דְחַטָּאת דִּילִיהּ:	8 וַיִּקְרַב אֶהָרֹן אֶל־הַמִּזְבֵּחַ וַיִּשְׁחַט אֶת־עֹגֶל הַחַטָּאת אֲשֶׁר־לֹוֹ:
9 And the sons of Aaron presented the blood unto him; and he dipped his finger in the blood, and put it upon the horns of the altar, and poured out the blood at the base of the altar.	וַיִּקְרְבוּ בְנֵי אֶהָרֹן יֵת דְּמָא לִיהּ וַיִּטְבֵּל אֶצְבָּעִיהּ בְּדָמָא וַיִּהַב עַל קַרְנֹת מִדְבַּחַת וַיֵּת דְּמָא אַרְיִק לִיסוּדָא דְּמִדְבַּחַת:	9 וַיִּקְרְבוּ בְנֵי אֶהָרֹן אֶת־הַדָּם אֵלָיו וַיִּטְבֵּל אֶצְבָּעוֹ בַּדָּם וַיִּתֵּן עַל־קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־הַדָּם יִצֹק אֶל־יְסוּד הַמִּזְבֵּחַ:
10 But the fat, and the kidneys, and the lobe of the liver of the sin-offering, he made smoke upon the altar; as the LORD commanded Moses.	וַיֵּת תְּרֵבָא וַיֵּת כּוֹלֵיתָא וַיֵּת חֲצָרָא מִן כְּבֵדָא מִן חַטָּאת אֲסִיק לְמִדְבַּחַת כְּמָא דְּפָשִׁיד יֵי יֵת מִשָּׁה:	10 וְאֶת־הַחֵלֶב וְאֶת־הַכְּפָלִית וְאֶת־הַיִּתְרֹת מִן־הַכְּבֵד מִן־תַּחֲטָאת הַקָּטֹרֶת הַמִּזְבֵּחַה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:
11 And the flesh and the skin were burnt with fire without the camp.	וַיֵּת בִּשְׂרָא וַיֵּת מִשְׁכָּא אֹקִיד בְּנוֹרָא מִבְּרָא לְמִשְׁרִיתָא:	11 וְאֶת־הַבָּשָׂר וְאֶת־הָעוֹר שָׂרַף בָּאֵשׁ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה:
12 And he slew the burnt-offering; and Aaron's sons delivered unto him the blood, and he dashed it against the altar round about.	וַיִּשְׁחַט אֶת־הָעֹלָה וַיִּמְצְאוּ בְנֵי אֶהָרֹן אֶת־הַדָּם וַיִּזְרְקוּהוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	12 וַיִּשְׁחַט אֶת־הָעֹלָה וַיִּמְצְאוּ בְנֵי אֶהָרֹן אֶת־הַדָּם וַיִּזְרְקוּהוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:
13 And they delivered the burnt-offering unto him, piece by piece, and the head; and he made them smoke upon the altar.	וַיֵּת עֲלֹתָא אֲמִטְיָא לִיהּ לְאַבְרָהָא וַיֵּת רִישָׁא וְאֲסִיק עַל מִדְבַּחַת:	13 וְאֶת־הָעֹלָה הַמִּצְיָאוֹ אֵלָיו לִנְתֻחֶיהָ וְאֶת־הָרֹאשׁ וַיִּקְטֹר עַל־הַמִּזְבֵּחַ:
14 And he washed the inwards and the legs, and made them smoke upon the burnt-offering on the altar.	וַיַּחֲלִיל יֵת גִּזָּא וַיֵּת כְּרַעֲיָא וְאֲסִיק עַל עֲלֹתָא לְמִדְבַּחַת:	14 וַיִּרְחֹץ אֶת־הַקֶּרֶב וְאֶת־הַכְּרַעִים וַיִּקְטֹר עַל־הָעֹלָה הַמִּזְבֵּחַה:
15 And the people's offering was presented; and he took the goat of the sin-offering which was for the people, and slew it, and offered it for sin, as the first.	וַיִּקְרִיב יֵת קֹורְבַּן עֲמָא וַיִּנְסִיב יֵת צִפִּירָא דְּחַטָּאת דְּלַעֲמָא וַיִּנְכְּסִיהּ וַיַּכְפֵּר בְּדָמֶיהָ כְּקַדְמָאָה:	15 וַיִּקְרֹב אֶת קָרְבַּן הָעָם וַיִּקָּח אֶת־שְׂעִיר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לָעָם וַיִּשְׁחָטוּהוּ וַיִּתְּטְאוּהוּ כְּרֹאשׁוֹן:
16 And the burnt-offering was presented; and he offered it according to the ordinance.	וַיִּקְרִיב יֵת עֲלֹתָא וַעֲבָדָה כְּדַחֲזִי:	16 וַיִּקְרַב אֶת־הָעֹלָה וַיַּעֲשֶׂהָ כַּמִּשְׁפָּט:

(7) קרב אל המזבח. שהיה אהרן צוש וירא לגשת, אמר לו משה למה אתה צוש, לכך נצחרת (ת"כ פרשת א, ח): את חטאתך. עגל צן צקר: ואת עולתך. איל: קרבן העם. שעיר עזים ועגל וכצנ. כל מקום שנאמר עגל צן שנה הוא, ומכאן אתה למד:

(11) ואת הבשר ואת העור וגו'. לא מנינו חטאת חינוכה נשרפת אלא זו, ושל מלוואים, וכולן על פי הדבור:

(12) וימצאו. לשון הושטה והזמנה:

(15) ויחטאוהו. עשהו כמשפט חטאת: כראשון. כעגל שלו:

17	And the meal-offering was presented; and he filled his hand therefrom, and made it smoke upon the altar, besides the burnt-offering of the morning.	וַיִּקְרַב אֶת־הַמִּנְחָה וַיִּמְלֵא כַּפּוֹ מִמֶּנָּה וַיִּקְטֹרַע עַל־הַמִּזְבֵּחַ מִלִּבָּד עַל־תְּהֵאֲדָרָה: וַיִּקְרַב יָת מִנְחָתָא וַיִּמְלֵא יְדִיָּה מִנָּה וַאֲסִיק עַל מִדְבַּחָא בְּר מַעֲלַת צִפְרָא:	שני
18	He slew also the ox and the ram, the sacrifice of peace-offerings, which was for the people; and Aaron's sons delivered unto him the blood, and he dashed it against the altar round about,	וַיִּשְׁחַט אֶת־הַשּׁוֹר וְאֶת־הָאֵיל וַיִּזְבַּח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לָעָם וַיִּמְצְאוּ בְנֵי אֶהֱרֹן אֶת־הַדָּם אֲלָיו וַיִּזְרְקוּהוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: וְנִכְס יָת תּוֹרָא וַיִּת דְּכָרָא נִכְסָת קוֹדֶשִׁיא דְלַעֲמָא וַאֲמִטְיָאוּ בְנֵי אֶהֱרֹן יָת דָּמָא לִיה וַיִּזְרְקִיהָ עַל מִדְבַּחָא סָחוּר סָחוּר:	18
19	and the fat of the ox, and of the ram, the fat tail, and that which covereth the inwards, and the kidneys, and the lobe of the liver.	וְאֶת־הַחֲלָבִים מִן־הַשּׁוֹר וּמִן־הָאֵיל הָאֵלִיָּה וְהַמְכֶסֶה וְהַכְּבֵד וְיִתְרַת הַכְּבֵד: וַיִּת תַּרְפִּיָּא מִן תּוֹרָא וּמִן דְּכָרָא אֲלִיתָא וְחָפִי גִזָּא וְכֹלִיתָא וְחִצֵּר כְּבֵדָא:	19
20	And they put the fat upon the breasts, and he made the fat smoke upon the altar.	וַיִּשִּׂימוּ אֶת־הַחֲלָבִים עַל־הַחֲזוֹת וַיִּקְטֹרַע הַחֲלָבִים הַמִּזְבֵּחַ: וַשִּׁיאוּ יָת תַּרְפִּיָּא עַל חֲדָתָא וַאֲסִיק תַּרְפִּיָּא לְמִדְבַּחָא:	20
21	And the breasts and the right thigh Aaron waved for a wave-offering before the LORD; as Moses commanded.	וְאֶת הַחֲזוֹת וְאֶת שׁוֹק הַיָּמִין הַיָּיִף אֶהֱרֹן תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה: וַיִּת חֲדָתָא וַיִּת שֶׁקָּא דִימִינָא אֲרִים אֶהֱרֹן אֲרָמָא קָדָם יְיָ כְּמָא דְפִקֵּיד מֹשֶׁה:	21
22	And Aaron lifted up his hands toward the people, and blessed them; and he came down from offering the sin-offering, and the burnt-offering, and the peace-offerings.	וַיִּשָּׂא אֶהֱרֹן אֶת־יָדָיו אֶל־הָעָם וַיְבָרְכֵם וַיֵּרֶד מֵעֲשֵׂת הַחֲטָאֹת וְהָעֹלָה וְהַשְּׁלָמִים: וְאֲרִים אֶהֱרֹן יָת יְדוּהִי לַעֲמָא וַיְבָרִיכֵנוּ וַיִּנְחַת מִלְמַעְבַּד חֲטָאֹת וְעֹלָתָא וְנִכְסָת קוֹדֶשִׁיא:	22
23	And Moses and Aaron went into the tent of meeting, and came out, and blessed the people; and the glory of the LORD appeared unto all the people.	וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאֶהֱרֹן אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּצְאוּ וַיְבָרְכוּ אֶת־הָעָם וַיֵּרָא כְבוֹד־יְהוָה אֶל־כָּל־הָעָם: וַעֲלָ מֹשֶׁה וְאֶהֱרֹן לְמִשְׁכַּן זָמָנָא וַנִּפְקוּ וַיְבָרִיכוּ יָת עָמָא וַאֲתִגְלִי יִקְרָא דִיִּי לְכָל עָמָא:	23

- (16) ויעשה כמשפט. המפורש צעולת נדצה צויקרא (ציה כ).
 (17) וימלא כפו. היא קמינה: מלבד עלת הבקר. כל אלה עשה אחר עולת התמיד:
 (19) והמכסה. חלז המכסה את הקרב:
 (20) וישימו את החלבים על החזות. לאחר התנופה נתן כהן המניף לכהן אחר להקטירם, נמצאו העליונים למטה (מנחות סג).
 (22) ויברכם. ברכת כהנים, יצרכך, יאר, ישא: וירד. מעל המזבח:

(23) ויבא משה ואהרן וגו'. למה נכנסו, מנחת צפרשת מלואים צברייתא הנוספת על תורת כהנים שלנו, למה נכנס משה עם אהרן, ללמדו על מעשה הקטרת, או לא נכנס אלא לדבר אחר, הריני דן ירידה וציאה טעונות ברכה, מה ירידה מעין עבודה, אף ציאה מעין עבודה, הא למדת למה נכנס משה עם אהרן למדו על מעשה הקטרת. דבר אחר כיון שראה אהרן שקרבו כל הקרבנות ונעשו כל המעשים, ולא ירדה שכינה לישראל, היה מזעזע ואומר, יודע אני שכעת הקצ"ה עלי, ובצילי לא ירדה

<p>24 And there came forth fire from before the LORD, and consumed upon the altar the burnt-offering and the fat; and when all the people saw it, they shouted, and fell on their faces.</p>	<p>וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל עַל-הַמִּזְבֵּחַ אֶת-הַעֹלָה וְאֶת-הַחֲלָבִים וַיֵּרָא כָּל-הָעָם וַיִּזְנוּ וַיִּפְּלוּ עַל-פְּנֵיהֶם:</p>	<p>שלישי</p>
<p>X And Nadab and Abihu, the sons of Aaron, took each of them his censer, and put fire therein, and laid incense thereon, and offered strange fire before the LORD, which He had not commanded them.</p>	<p>וַיִּקְחוּ בְנֵי-אַהֲרֹן נָדָב וַאֲבִיהוּא גֹבֵר מִחִיתִיָּה וַיִּהְיוּ בְּהוֹן אִישׁתָּא וְשִׁוְיָאוּ עֲלֶיהָ קִטְרֶת בִּסְמִין וְקָרִיבוּ קֹדֶם יְיָ אִישׁתָּא נֹכְרִיתָא דְלֹא פִקִּיד יְתַהוֹן:</p>	<p>X וַיִּקְחוּ בְנֵי-אַהֲרֹן נָדָב וַאֲבִיהוּא אִישׁ מִחִיתוֹ וַיִּתְּנוּ בָהֶן אֵשׁ וַיִּשְׂמִימוּ עָלֶיהָ קִטְרֶת וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי יְהוָה אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֹתָם:</p>
<p>2 And there came forth fire from before the LORD, and devoured them, and they died before the LORD.</p>	<p>וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמָתוּ לִפְנֵי יְהוָה:</p>	<p>2</p>
<p>3 Then Moses said unto Aaron: 'This is it that the LORD spoke, saying: Through them that are nigh unto Me I will be sanctified, and before all the people I will be glorified.' And Aaron held his peace.</p>	<p>וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן הוּא אֲשֶׁר-דִּבֶּר יְהוָה לֵאמֹר בְּקָרְבִי אֶקְדֹּשׁ וְעַל אִפִּי כָּל עַמָּא אֲתִיבֶר וַיִּשְׁתַּיֵּק אַהֲרֹן:</p>	<p>3 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן הוּא אֲשֶׁר-דִּבֶּר יְהוָה לֵאמֹר בְּקָרְבִי אֶקְדֹּשׁ וְעַל-פְּנֵי כָּל-הָעָם אֶפְבֶּד וַיֵּדֶם אַהֲרֹן:</p>
<p>4 And Moses called Mishael and Elzaphan, the sons of Uzziel the uncle of Aaron, and said unto them: 'Draw near, carry your brethren from before the sanctuary out of the camp.'</p>	<p>וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל-מִישָׁאֵל וְאֶל-עֲזִיָּאל בְּנֵי עֲזִיָּאל אֲחֵיבְהֵי דְאַהֲרֹן וַיֹּאמֶר לָהֶן קְרוּבוּ שׁוּלוּ יְת אֲחִיכֹן מִן קֹדֶם קוּדְשָׁא לְמִבְרָא לְמִשְׁרִיתָא:</p>	<p>4 וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל-מִישָׁאֵל וְאֶל-עֲזִיָּאל בְּנֵי עֲזִיָּאל דִּד אַהֲרֹן וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם קְרִיבוּ שָׂאוּ אֶת-אֲחֵיכֶם מֵאֵת פְּנֵי-הַקֹּדֶשׁ אֶל-מַחֲוִיץ לַמַּחֲנֶה:</p>

שכינה לישראל, אמר לו למשה משה אחי כך עשית לי שנכנסתי ונתציישתי, מיד נכנס משה עמו וצקשו רחמים וירדה שכינה לישראל: ויצאו ויברכו את העם. אמרו ויהי נעם ה' לאלהינו עלינו (תהלים 5, יז), יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם. לפי שכל ז' ימי המלוואים שהעמידו משה למשכן ושמש צו, ופרקו בכל יום, לא שרתה צו שכינה, והיו ישראל נכלמים ואומרים למשה, משה רבינו כל הטורח שטרחנו שתשרה שכינה בינינו ונדע שנמכפר לנו עון העגל, לכך אמר להם זה הדבר אשר צוה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה', אהרן אחי כדאי וחשוב ממני, שעל ידי קרבותיו ועבודתו תשרה שכינה בכם, ותדעו שהמקום צהר צו:

(24) וירגו. כתרומו:

(2) ותצא אש. רבי אליעזר אומר לא מתו בני אהרן אלא על ידי שהורו הלכה בפני משה רבן, רבי ישמעאל אומר שחיי יין נכנסו למקדש. תדע שאחר מיתתן הזהיר הנותרים שלא יכנסו שחיי יין למקדש, משל למלך שהיה לו בן בית וכו', כדאיחא בויקרא רבה (יב, א):

(3) הוא אשר דבר וגו'. היכן דבר, ונעדרתי שמה לגני ישראל ונקדש בצדדי (שמות כט, מג), אל תקרי בצדדי אלא במכוודי (זבחים קטו). אמר משה לאהרן, אהרן אחי, יודע הייתי שיתקדש הצית במיודעיו של מקום, והייתי סבור אז כי אז צד, עכשיו רואה אני שהם גדולים ממני וממך (ת"כ פרשת א, כג. ויקרא רבה יב, צ): וידום אהרן. קבל שכר על שתיקמו, ומה שכר קבל, שנתיחד עמו הדבור, שנאמר לו לצדו פרשת שחיי יין (ת"כ שס לו. ויק"ר שס). בקרובי. בצחירי: ועל פני כל העם אכבד. כשהקב"ה עושה דין בצדיקים ממירא, ומתעלה, ומתקלם, אם כן צאלו, כל שכן ברשעים, וכן הוא אומר נזר אלהים ממקדשך (תהלים סח, לו), אל תקרי ממקדשך אלא ממקודשך:

<p>5 So they drew near, and carried them in their tunics out of the camp, as Moses had said.</p>	<p>וַיִּקְרְבוּ וַיִּשָּׂאֻם בְּכַתְּנֵיהֶם אֶל־מִחוּץ לַמִּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה:</p>	<p>5 וַיִּקְרְבוּ וַיִּשָּׂאֻם בְּכַתְּנֵיהֶם אֶל־מִחוּץ לַמִּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה:</p>
<p>6 And Moses said unto Aaron, and unto Eleazar and unto Ithamar, his sons: 'Let not the hair of your heads go loose, neither rend your clothes, that ye die not, and that He be not wroth with all the congregation; but let your brethren, the whole house of Israel, bewail the burning which the LORD hath kindled.</p>	<p>וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־עֲלֵעֶזֶר וְאֶל־יִתְחָמָר בְּנוֹתָיו וְלֹא־תִשְׁכּוּן לֹא תִרְבֹּזוּ פִּירוֹעַ וְלֹבֹשִׁיכֹן לֹא תִבְזְעוּ וְלֹא תִמוּתוּן וְעַל כָּל בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה רֹוֹגֵז וְאֲחִיכֹן כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל יִבְכּוּ יַת יְקִידָתָא דְאֻקִּיד יְיָ:</p>	<p>6 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־עֲלֵעֶזֶר וְאֶל־יִתְחָמָר בְּנוֹתָיו וְלֹא־תִשְׁכּוּן לֹא תִרְבֹּזוּ פִּירוֹעַ וְלֹבֹשִׁיכֹן לֹא תִבְזְעוּ וְלֹא תִמוּתוּן וְעַל כָּל בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה רֹוֹגֵז וְאֲחִיכֹן כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל יִבְכּוּ יַת־הַשִּׁרְפָּה אֲשֶׁר שָׂרַף יְהוָה:</p>
<p>7 And ye shall not go out from the door of the tent of meeting, lest ye die; for the anointing oil of the LORD is upon you.' And they did according to the word of Moses.</p>	<p>וּמִתְּרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא לֹא תִפְקוּן דְלִמָּא תִמוּתוּן אֲרִי מִשַׁח יְהוָה עֲלֵיכֶם וַיַּעֲשׂוּ כְדִבְרֵי מֹשֶׁה: (פ)</p>	<p>7 וּמִתְּרַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא תִצְאוּ מִפֶּתַח הַתֵּנוּן כִּי־שֶׁמֶן מִשְׁחַת יְהוָה עֲלֵיכֶם וַיַּעֲשׂוּ כְדִבְרֵי מֹשֶׁה: (פ)</p>
<p>8 And the LORD spoke unto Aaron, saying:</p>	<p>וַיִּמְלִל יְיָ עִם אַהֲרֹן לְמִימֶר:</p>	<p>ח וַיִּדְבֶּר יְהוָה אֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר:</p>
<p>9 'Drink no wine nor strong drink, thou, nor thy sons with thee, when ye go into the tent of meeting, that ye die not; it shall be a statute forever throughout your generations.</p>	<p>חֲמַר וּמְרוֹי לֹא תִשְׁתִּי אַתָּה וּבְנֶיךָ עִמָּךְ בְּמִיעֲלֹכֶן לְמִשְׁכַּן זִמְנָא וְלֹא תִמוּתוּן קָיָם עָלֶם לְדֹרֵיכֶם:</p>	<p>9 יִין וְשִׁכָּר אֶל־תִּשְׁתּוּ אַתְּהוּ וּבְנֵיךָ אִתְּךָ בְּבֹאֲכֶם אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וְלֹא תִמוּתוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֵיכֶם:</p>
<p>10 And that ye may put difference between the holy and the common, and between the unclean and the clean;</p>	<p>וְלֹא־פָרָשָׁא בֵין קֹדֶשׁא וּבֵין חוּלָא וּבֵין מְסֻבָּא וּבֵין דְּכִיָּא:</p>	<p>10 וְלֹחֲבָדִיל בֵין קֹדֶשׁ וּבֵין תְּהֵל וּבֵין תְּטֻמָּא וּבֵין תְּהֵדוֹר:</p>
<p>11 and that ye may teach the children of Israel all the statutes which the LORD hath spoken unto them by the hand of Moses.'</p>	<p>וְלֹא־לְפָא יַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יַת כָּל קִימָא דְמִלִּיל יְיָ לְהוֹן בִּידָא דְמֹשֶׁה:</p>	<p>11 וְלַהוֹרֹת אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת כָּל־תְּחֻקִּים אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֲלֵיהֶם בְּיַד־מֹשֶׁה: (פ)</p>

- (4) דד אהרן. עזיאל אחי עמרם היה, שנאמר וַיִּזְנֶי קָהֶת וגו' (שמות ו, יח): שאו את אחיכם וגו'. כאדם האומר לחזירו, העבר את המט מלפני הכלה, שלא לערצב את השמחה:
- (5) בכנתנחם. של מתים, מלמד, שלא נשרפו בגדיהם, אלא נשמחם, כמין שני חוטין של אש נכנסו לתוך חוטמיהם (סנהדרין נב. סג):
- (6) אל תפרעו. אל תגדלו שער, מכאן שְׁאֵל אסור בתספורת (מועד קטן יד:), אבל אחס אל תערצבו שמחתו של מקום: ולא תמוותו. הא אם תעשו כן, מותו: ואחיהם כל בית ישראל. מכאן, שזרתן של תלמידי חכמים מוטלת על הכל להתאבל זה:
- (9) יין ושכר. יין דרך שכרותו: בבאכם אל אהל מועד. אין לי אלא צבואס להיכל, צגשחם למזבח מנין, נאמר כאן ציאת אהל מועד, ונאמר בקידוש ידים ורגלים ציאת אהל מועד (שמות ל, כ), מה להלן עשה גישת מזבח כציאת אהל מועד, אף כאן עשה גישת מזבח כציאת אהל מועד (ת"כ פרשת א, ד):
- (10) ולהבדיל. כדי שתצדילו בין עבודה קדושה למחוללת, הא למדת שאם עבד עבודתו פסולה (שם ח. זכח יז):

12

רצעי

13

13

I4

I4

IS

15

(12) הנותרים. מן המיתה, מלמד שאף עליהם קנסה מיתה על עון העגל, הוא שנאמר וְיָקֵרְלָן הַקְּאָנָף ה' מֵאֵל לְהַשְׁמִידוֹ (דברים ט, כ), ואין השמדה אלא פְּלוּי בָּנִים, שנאמר וְאֶשְׁמִיד פְּרִיָו מִמֶּעַל (עמוס ב, ט), ותפלוּו של משה בטלה מחזה, שנאמר וְאֶשְׁפֹּל לָגַם צֶדֶד אֶלֶּרֶן צֶעֶת הָהוּא (דברים סט): קחו את המנחה. אף על פי שאטם אוניין, וקדשים אסורים לאוּיִן (זבחים קא): את המנחה. זו מנחת שמיני ומנחת נחשון: ואכלוּהּ מִצֹּרֶת. מה תלמוד לומר, לפי שהיא מנחת צבור ומנחת שעה, ואין כיוֹאֵל בה לדורות, הוֹרֵר לפרש בה דין שאר מנחות:

(15) שוק התרומה וחידה התנופה. לשון אשר הונף ואשר הורס. תנופה מוליך ומציא תרומה מעלה ומוריד. ולמה חלקן הכמוז תרומה בשוק ותנופה בחזה. לא ידענו. ששניהם בהרמה והנפה: על אשי החלבים. מכאן שהחלבים למטה בשעת תנופה. וישבו המקראות שלא יכחישו זה את זה כבר פרשתי שלשתן צלו את אהרן (לעיל, ל):

- 16 And Moses diligently inquired for the goat of the sin-offering, and, behold, it was burnt; and he was angry with Eleazar and with Ithamar, the sons of Aaron that were left, saying:
- 17 'Wherefore have ye not eaten the sin-offering in the place of the sanctuary, seeing it is most holy, and He hath given it you to bear the iniquity of the congregation, to make atonement for them before the LORD?
- 18 Behold, the blood of it was not brought into the sanctuary within; ye should certainly have eaten it in the sanctuary, as I commanded.'
- 19 And Aaron spoke unto Moses: 'Behold, this day have they offered their sin-offering and their burnt-offering before the LORD, and there have befallen me such things as these; and if I had eaten the sin-offering to-day, would it have been well-pleasing in the sight of the LORD?
- וַיִּתֵּן צִפְרָא דְחַטָּאת מִתְּבַע מִנְשֵׁה וְהִנֵּה שָׂרָף וַיִּקְצָף עַל-אַלְעָזָר וְעַל-אִיתָמָר בְּנֵי אֶהֱרֹן דְּאִשְׁתָּאֲרוּ לְמִימָר: הַנּוֹתָרִם לְאַמָּר:
- מִדּוּעַ לֹא-אָכַלְתֶּם אֶת-הַחַטָּאת בַּמָּקוֹם הַקֹּדֶשׁ כִּי קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים הוּא וְאִתָּהּ נָתַן לָכֶם לְשֹׂאת אֶת-עֲוֹן הָעֵדָה לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם לִפְנֵי יְהוָה:
- הֵן לֹא-הוּבָא אֶת-דָּמָהּ אֶל-הַקֹּדֶשׁ בְּנִימָה אָכֹל תֹּאכְלוּ אֹתָהּ בַּקֹּדֶשׁ כְּאֲשֶׁר צִוִּיתִי:
- וַיְדַבֵּר אֶהֱרֹן אֶל-מֹשֶׁה הֵן הַיּוֹם הִקְרִיבוּ אֶת-חַטָּאתָם וְאֵת עֹלֹתָם לִפְנֵי יְהוָה וְתִקְרָאנָה אֹתִי כְּאֵלֶּה וְאֶכְלָתִי חַטָּאת הַיּוֹם הַזֶּה בְּעֵינֵי יְהוָה:
- וַיִּמְלִל אֶהֱרֹן עִם מֹשֶׁה הָא יוֹמָא דִּין קָרִיבוּ יֵת חַטּוֹתָהוֹן וַיִּתְּנוּתָהוֹן קֳדָם יְיָ וְעַרְעָא יֵתִי עֲקֹן כְּאֵלֶּין אֱלוּ פֹון אַכְלִית חַטָּאת יוֹמָא דִּין הִתְקִין קֳדָם יְיָ:

(16) שער החטאת. שער מוספי ראש חודש. ושלשה שערי חטאות קרבו צו ציוס שער עזים, ושער נחשון, ושער ראש חודש, ומכולן לא נשרף אלא זה, ונחלקו בדבר חכמי ישראל, (ב"ח פרק ז, ח"י) יש אומרים מפני טומאה שנגעה צו נשרף, ויש אומרים מפני אנינות נשרף, לפי שהוא קדשי דורות, אבל בקדשי שעה סמכו על משה שאמר להם צמנחה ואכלוהו ממות: דרוש דרש. שמי דרשות הללו, מפני מה נשרף זה, ומפני מה נאכלו אלו, כך הוא צמנחה כהנים (פרק ז, ז) על אלעזר ועל איתמר. צמציל כצודו של אהרן הפך פניו כנגד הצנים וכעס: לאמר. אמר להם השיבוני על דברי:

(17) מדוע לא אכלתם את החטאת במקום הקדש. וכי חוץ לקדש אכלוהו, והלא שרפוהו, ומהו אומר צמקום הקדש, אלא אמר להם שמא חוץ לקלעים יאכלו ונפסלה: כי קדש קדשים הוא. ונפסלת ציואל, והם אמרו לו לאו, אמר להם הואיל וצמקום הקדש היתה, מדוע לא אכלתם אותה: ואותה נתן לכם לשאת וגו'. שהכהנים אוכלים ובעליהם מתכפרים: לשאת את עון העדה. מכאן למדנו ששער ראש חודש היה, שהוא מכפר על עון טומאת מקדש וקדשיו, שחטאת שמיני וחטאת נחשון לא לכפרה צאו:

(18) הן לא הובא וגו'. שאילו הוצא היה לכס לשרפה, כמו שנאמר וְכָל חַטָּאת אֲשֶׁר יִזְבֹּחַ מִדְּמָהּ וְגו' (ויקרא, כג). אכול תאכלו אותה. היה לכס לאכלה אף על פי שאחס אוננים: כאשר צויתי. לכס צמנחה:

(19) וידבר אהרן. אין לשון דבור אלא לשון עו, שנאמר וַיְדַבֵּר הָעָם וְגו' (צמנחה כא, ה). אפשר משה קצף על אלעזר ועל איתמר, ואהרן מדבר, הא ידעת שלא היתה אלא מדרך כבוד, אמרו, אינו דדין שיהא אצוני יושב ואנו מדברים לפניו, ואינו דדין שיהא תלמיד משיב את רבו, יכול מפני שלא היה צאלעזר להשיב, תלמוד לומר וַיִּאמֶר אֶלְעָזָר הִפְּהוֹן אֶל אֲשֶׁר הִזְבֹּחַ וְגו' (שם לא, כא). הרי כשרצה דבר לפני משה ולפני הנשיאים, זו מנחתו בצפרי של פנים שני: הן היום הקריבו. מהו אומר, אלא אמר להם משה שמא זרקתם דמה אוננים, שהאונן שעבד חלל, אמר לו אהרן, וכי הם הקריבו שהם הדיעות, אני הקרבתי, שאני כהן גדול, ומקריב אונן (זכח קא). ותקראנה אותי כאלה. אפילו לא היו המתים צני, אלא שאר קרובים שאני חייב להיות אונן עליהם כאלו, כגון כל האמורים בצפרשת כהנים שהכהן מטמא להם: ואכלתי חטאת. ואם אכלתי, הייטב

	20	וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּיטָב בְּעֵינָיו: (פ)	וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּיטָב בְּעֵינָיו: (פ)	20
XI	And the LORD spoke unto Moses and to Aaron, saying unto them:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר אֲלֵהֶם:	וּמַלִּיל יֵי עִם מֹשֶׁה וְלֹאֲהֲרֹן לְמִימַר לָהֶוּן:	21
2	Speak unto the children of Israel, saying: These are the living things which ye may eat among all the beasts that are on the earth.	דַּבְּרוּ אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֹאת הַחַיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ מִכָּל-הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר עַל-הָאָרֶץ:	מַלִּילֵי עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימַר דָּא חַיָּה אֲשֶׁר תִּיכְלוּן מִכָּל בְּעִירָא דְעַל אֲרֻעָא:	2
3	Whatsoever parteth the hoof, and is wholly cloven-footed, and cheweth the cud, among the beasts, that may ye eat.	כָּל מִפְרָסֶת פֶּרֶסָה וְשֹׁסַעַת שֹׁסַע פֶּרֶסֶת מַעֲלַת גֵּרָה בִּבְהֵמָה אֵתָה תֹאכְלוּ:	כָּל דְּסָדִיקָא פֶּרֶסָתָהּ וּמַטְלָפִין טְלָפִין פֶּרֶסָתָהּ מִסְקָא פִּשְׂרָא בְּעִירָא יִתָּה תִּיכְלוּן:	3
4	Nevertheless these shall ye not eat of them that only chew the cud, or of them that only part the hoof: the camel, because he cheweth the cud but parteth not the hoof, he is unclean unto you.	אֲךְ אֵת-זֶה לֹא תֹאכְלוּ מִמַּעֲלֵי הַגֵּרָה וּמִמִּפְרָסֵי הַפֶּרֶסָה אֲתִי-הַגִּמְלָה כִּי-מַעֲלָה גֵּרָה הוּא וּפֶרֶסָה אֵינְנָהּ מִפְרָסִים טָמֵא הוּא לָכֵם:	פֶּרֶס יֵת דִּין לֹא תִיכְלוּן מִמִּסְקֵי פִּשְׂרָא וּמִסְדִּיקֵי פֶּרֶסָתָהּ יֵת גִּמְלָה אֲרִי מִסִּיק פִּשְׂרָא הוּא וּפֶרֶסָתִיהּ לֹא סָדִיקָא מִסָּאב הוּא לָכֹון:	4
5	And the rock-badger, because he cheweth the cud but parteth not the hoof, he is unclean unto you.	וְאֵת-הַשָּׁפָן כִּי-מַעֲלָה גֵּרָה הוּא וּפֶרֶסָה לֹא יִפְרָסִים טָמֵא הוּא לָכֵם:	וְיֵת טַבָּא אֲרִי מִסִּיק פִּשְׂרָא הוּא וּפֶרֶסָתִיהּ לֹא סָדִיקָא מִסָּאב הוּא לָכֹון:	5

וּגוֹרֵי: הַיּוֹם. אֲבָל אֲנִינֹת לֵילָה מוֹתֵר, שֶׁאֵין אוֹיֵן אֶלָּא יוֹם קְבוּרָה (שֵׁם ק): הַיִּיטֵב בַּעֲיֵי ד'. אִם שִׁמְעַת בְּקִדְשֵׁי שָׁעָה, אֵין לָךְ לִהְיוֹת בְּקִדְשֵׁי דִּרְוֹת:

(20) ויישב בעיניו. הודה ולא צוץ לומר לא שמעתי (ת"כ פרק ב, יב):

(1) אל משה ואל אהרן. למשה אמר, שיאמר להרן: לאמר אליהם. אמר שיאמר לאלעזר ולאיתמר, או אינו אלא לאמר לישראל, כשהוא אומר דברו אל בני ישראל, הרי דבור אמור לישראל, הא מה אני מקיים לאמר אליהם, לבניו, לאלעזר ולאיתמר:

(2) דברו אל בני ישראל. את כולם השווה להיות שלוחים בדבור זה, לפי שהשווה צדמימה וקצלו עליהם גזירת המקום מאהבה: זאת החיה. לשון חיים, לפי שישאל דבוקים במקום וראויין להיות חיים, לפיכך הצדילם מן הטומאה וגזר עליהם מנזות, ולאומות העולם לא אסר כלום. משל לרופא שנכנס לבקר את החולה וכו', כדאיתא במדרש רבי נחומא (פ"ו), ויקרא רבה יג, ז: זאת החיה. מלמד שהיה משה אוחז בחיה ומראה אותה לישראל זאת תאכלו וזאת לא תאכלו. את זה תאכלו וגו'. אף צררי המים אחז מכל מין ומין והראה להם, וכן בעוף ואת אלה תשקצו מן העוף, וכן צשרים וזה לכם הטמא: זאת החיה מכל הבהמה. מלמד שהצהמה בכלל חיה (חולין עא):

(3) מפרסת. כתרומו קדיקא: פרסה. פלאנט'יה צלע"ז: ושסעת שסע. שמוצלת מלמעלה ומלמטה צשתיצפריין, כתרומו ומטללךא טלפין, שיש שפרסותיו קדוקות מלמעלה ואינן שסועות ומוצדות לגמרי שמלמטה מחוברות: מעלת גדה. מעלה ומקיה האוכל ממעיה ומחזרת אותו לחוך פיה לכתשו ולטחנו הדק: גרה. כך שמו, ויתכן להיותו מגזרת מים הנקרים (שמואל"ז יד, יד), שהוא נגרר אחר הפה, ותרומו פִּשְׁקָרָה, ש"ע הגרה האוכל נפשר ונמוח: בבדמה. מיצה זו ימירה היא לדרשה, להמיר את השליל הנמצא במעי אמו: אתה תאכלו. ולא בהמה טמאה, והלא באזהרה היא, אלא לעבור עליה בעשה ולא מעשה (וזחים לד.).

6 And the hare, because she cheweth the cud but parteth not the hoof, she is unclean unto you	וְאֶת־הָאֲרֵנֶכֶת כִּי־מַעֲלֶת גֵּרָה הִוא וּפָרְסָהּ לֹא הִפְרִסָהּ מִסָּאָבָא הִיא לָכֵן:	6 וְאֶת־הָאֲרֵנֶכֶת כִּי־מַעֲלֶת גֵּרָה הִוא וּפָרְסָהּ לֹא הִפְרִסָהּ מִסָּאָבָא הִוא לָכֵן:
7 And the swine, because he parteth the hoof, and is cloven-footed, but cheweth not the cud, he is unclean unto you.	וְאֶת־חֲזִיר כִּי־מַפְרִיס פְּרָסָהּ הִוא וּמַטְלֵפֵן טִלְפִין פָּרְסָתִיהּ וְהִוא פֶּשֶׁר לֹא פֶשֶׁר מִסָּאָב הִוא לָכֵן:	7 וְאֶת־חֲזִיר כִּי־מַפְרִיס פְּרָסָהּ הִוא וְשֹׁסֶעַ שֹׁסֶעַ פְּרָסָהּ וְהִוא גֵּרָה לֹא־יִגֵּר טָמֵא הִוא לָכֵן:
8 Of their flesh ye shall not eat, and their carcasses ye shall not touch; they are unclean unto you.	מִבְּשָׂרָהֶן לֹא תִכְלֹן וּבְנִבְלָתָהֶן לֹא תִקְרַב וּמִסָּאָבִין אֲנִין לָכֵן:	8 מִבְּשָׂרָם לֹא תֹאכְלוּ וּבְנִבְלָתָם לֹא תִגְעוּ טִמְאִים הֵם לָכֵן:
9 These may ye eat of all that are in the waters: whatsoever hath fins and scales in the waters, in the seas, and in the rivers, them may ye eat.	יֵת דִּין תִּכְלֹן מִכָּל דְּבַמְיָא כָּל דְּלִיהּ צִיצִין וְקַלְפִין בְּמִיָּא בְּיַמִּים וּבְנַחְלֵיָּא יִתְהוֹן תִּכְלֹן:	9 אֵת־זֶה תֹאכְלוּ מִכָּל אֲשֶׁר בַּמַּיִם כָּל אֲשֶׁר־לוֹ סִנְפִיר וְשִׁשְׁקָשֶׁת בַּמַּיִם בְּיַמִּים וּבְנַחְלִים אֵתֶם תֹאכְלוּ:
10 And all that have not fins and scales in the seas, and in the rivers, of all that swarm in the waters, and of all the living creatures that are in the waters, they are a detestable thing unto you,	וְכָל דְּלִית לִיהּ צִיצִין וְקַלְפִין בְּיַמִּים וּבְנַחְלֵיָּא מִכָּל רַחֲשָׂא דְּמִיָּא וּמִכָּל נִפְשָׂא חַיָּתָא דְּבַמְיָא שִׁקְצָא אֲנִין לָכֵן:	10 וְכָל אֲשֶׁר אֵין־לוֹ סִנְפִיר וְשִׁשְׁקָשֶׁת בְּיַמִּים וּבְנַחְלִים מִכָּל שֶׂרֶץ הַמַּיִם וּמִכָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה אֲשֶׁר בַּמַּיִם שִׁקֵּץ הֵם לָכֵן:
11 and they shall be a detestable thing unto you; ye shall not eat of their flesh, and their carcasses ye shall have in detestation.	וְשִׁקְצָא יִהְיוּ לָכֵן מִפְּסָרָהֶן לֹא תִכְלֹן וְיֵת נִבְלָתָהֶן תִּשְׁקֹצוּן:	11 וְשִׁקֵּץ יִהְיוּ לָכֵם מִבְּשָׂרָם לֹא תֹאכְלוּ וְאֶת־נִבְלָתָם תִּשְׁקֹצוּ:
12 Whatsoever hath no fins nor scales in the waters, that is a detestable thing unto you.	כָּל דְּלִית לִיהּ צִיצִין וְקַלְפִין בְּמִיָּא שִׁקְצָא הִוא לָכֵן:	12 כָּל אֲשֶׁר אֵין־לוֹ סִנְפִיר וְשִׁשְׁקָשֶׁת בַּמַּיִם שִׁקֵּץ הִוא לָכֵן:

(8) מבשרם לא תאכלו. אין לי אלא אלו, שאר בהמה טמאה שאין לה שום סימן טהרה מנין, אמרת קל וחומר, ומה אלו שיש בהן קצת סימני טהרה אסורות וכו' (כל הענין בת"כ פרק ג, ז): מבשרם. על בשרם באזהרה, ולא על עצמותם וגידין וקרניים וטלפים: ובגבלתם לא תגעו. יכול יהו ישראל מזהרים על מגע נבלה, תלמוד לומר לומר קל וחומר (ויקרא כא, א), כהנים מזהרין, ואין ישראל מזהרין, קל וחומר מעתה, ומה טומאת המת חמורה לא הזהיר בה אלא כהנים, טומאת נבלה קלה לא כל שכן, ומה תלמוד לומר לא תגעו, ברגל (ראש השנה טז). (זהו שאמרו חייב אדם לטהר עצמו ברגל): (9) סנפיר. אלו ששט בהם: קשקשת. אלו קליפין הקבועים בו (חולין נט), כמו שנאמר וְשִׁרְיוֹן קַשְׁקָשִׁים הִוא לְבֹשׁ (שמואל"א י, ה):

(10) שרץ. בכל מקום משמעו דבר נמוך שרוחש ונד על הארץ:

(11) ושרץ יהיו. לאסור את עירוביהן אם יש בו צמות טעם (חולין נט): מבשרם. אינו מזהר על הסנפירים ועל העצמות: ואת נבלתם תשקצו. לרבות יבחושין שסינין (חולין סז), יבחושין מושיילוני"ש בלע"ז:

13	And these ye shall have in detestation among the fowls; they shall not be eaten, they are a detestable thing: the great vulture, and the bearded vulture, and the ospray;	וְאֶת־אֵלֶּה תִּשְׁקְצוּ מִן־הָעוֹף לֹא יֵאָכְלוּ שֶׁקֶץ הֵם אֶת־הַנֶּשֶׁר וְאֶת־הַפֶּרֶס וְאֶת־הָעֲזִינָה:	וְיָת אֵלֵין תִּשְׁקְצוּן מִן עוֹפֶא לֹא יִתְאָכְלוּן שִׁקְצָא אֲנִין נִשְׂרָא וְעֶר וְעִזָּא:
14	and the kite, and the falcon after its kinds;	וְאֶת־הַדָּאָה וְאֶת־הָאֵיָה לְמִינָהּ:	וְדִיתָא וְטִרְפִּיתָא לְזִנָּה:
15	every raven after its kinds;	אֶת כָּל־עֹרֵב לְמִינֹו:	יָת כָּל עוֹרְבָא לְזִנָּה:
16	and the ostrich, and the night-hawk, and the sea-mew, and the hawk after its kinds;	וְאֶת בֶּת הַיַּעֲנָה וְאֶת־הַתַּחֲמָס וְאֶת־הַשֶּׁחַף וְאֶת־הַנֶּגֶץ לְמִינֵהוּ:	וְיָת בֶּת נַעֲמִיתָא וְצִיצָא וְצִפֹּר שִׁחָפָא וְנֶצֶץ לְזִנָּהּ:
17	and the little owl, and the cormorant, and the great owl;	וְאֶת־הַכּוֹס וְאֶת־הַשִּׁלָּךְ וְאֶת־הַיִּנְשׁוּף:	וְקִדְיָא וְשְׁלִינִינָא וְקַפּוּפָא:
18	and the horned owl, and the pelican, and the carrion-vulture;	וְאֶת־הַתְּנַשְׁמַת וְאֶת־הַקָּאֵת וְאֶת־הַרְחֵם:	וּבִזָּתָא וְקִתָּא וְיִרְקִיָּקָא:
19	and the stork, and the heron after its kinds, and the hoopoe, and the bat.	וְאֶת הַחֲסִידָה הָאֲנַפָּה לְמִינָהּ וְאֶת־הַדּוּכִיפַת וְאֶת־הָעֵטְלָף:	וְחִירִיתָא וְאַבּוֹ לְזִנָּה וְנֶגֶר טוֹרָא וְעֵטְלִיפָא:
20	All winged swarming things that go upon all fours are a detestable thing unto you.	כָּל שָׂרֵץ הָעוֹף הַהֹלֵךְ עַל־אַרְבַּע שֶׁקֶץ הוּא לָכֶם:	כָּל רַחֲשָׂא דְעוֹפֶא דְמַהֲלִיף עַל אַרְבַּע שִׁקְצָא הוּא לְכוּן:

(12) אשר אין לו גור. (ת"כ) מה תלמוד לומר, שיכול אין לי שיהא מותר אלא המעלה סימנין שלו ליבשה, השירן צמים מנין, תלמוד לומר כל אשר אין לו סנפיר וקשקשת צמים, הא אם היו לו צמים אף על פי שהשירן בעלייתו מותר (ת"כ פרשתא א, יא):

(13) לא יאכלו. לחייב את המאכילן לקטנים (יצמות קיד), שכן משמעו לא יהיו נאכלים על ידך, או אינו אלא לאסרן בהנאה, תלמוד לומר לא תאכלו (דברים יד, יז), באכילה אסורין, בהנאה מותרין. כל עוף שנאמר בו למינה, למינו, למינהו, יש בזהו המין שאין דומין זה לזה לא במראהו ולא בשמותם, וכולן מין אחד: (16) הנץ. אישפרו"ר:

(17) השלך. פירשו רבותינו (חולין סג). זה השולה (פי' מגזיה) דגים מן הים, וזה שחרגס אונקלוס וְשְׁלִינִינָה: כוס וינשוף. הם כו"ט"ש הצועקים בלילה, ויש להם לסחות כחדם, ועוד אחר דומה לו שקורין ייב"ץ: (18) התנשמת. היא קלצ"א שורי"ץ, ודומה לעכבר ופורחת בלילה, ותנשמת האמורה בשרצים היא דומה לה, ואין לה עינים, וקורין לה טלפ"א:

(19) החסידה. זו דיה לצנה, ציגוני"ה, ולמה נקרא שמה חסידה שעושה חסידות עם חצרותיה צמזומות (שם): האנפה. היא דיה רגזנית, ונראה לי שהיא שקורין לה היירו"ן: הדוכיפת. תרגול הבר, וְכַרְצָלָתוֹ כפולה, ובלעז הרופ"א, ולמה נקרא שמו דוכיפת, שהודו כפות, וזו היא כרבלתו, וְנֶגֶר טוֹרָא, נקרא על שם מעשיו, כמו שפירשו רבותינו צמס"ג גיטין בפרק מי שחזו (דף סח):

(20) שרץ העוף. הם הדקים הנמוכים הרוחשין על הארץ, כגון זבובים ורעין ויתושין וחגבים:

<p>21 Yet these may ye eat of all winged swarming things that go upon all fours, which have jointed legs above their feet, wherewith to leap upon the earth;</p>	<p>כָּרֶם יֵת דִּין תִּיכָלוּן מִכָּל רֶחֶשָׁא דְעוּפָא דְמַהֲלִיף עַל אַרְבַּע דְּלִיהּ קְרָסוּלִין מַעֲלִין רַגְלֹהֵי לְקַפְצָא בְּהוֹן עַל אֲרֻעָא:</p>	<p>21 אֵף אֶת־זֶה תֹאכְלוּ מִכָּל שָׂרֵץ הָעוֹף הַהֹלֵךְ עַל־אַרְבַּע אֲשֶׁר־ (כ' לא) [ק' לון] כְּרָעִים מִמַּעַל לְרַגְלָיו לִנְתֹר בָּהֶן עַל־הָאָרֶץ:</p>
<p>22 even these of them ye may eat: the locust after its kinds, and the bald locust after its kinds, and the cricket after its kinds, and the grasshopper after its kinds.</p>	<p>יֵת אֲלִין מִנְהוֹן תִּיכָלוּן יֵת גּוּבָא לְזִנְיָה וְיֵת רְשׁוּנָא לְזִנְיָה וְיֵת חֲרָגָלָא לְזִנְיָה וְיֵת חֲגָבָא לְזִנְיָה:</p>	<p>22 אֶת־אַלֶּה מֵהֶם תֹאכְלוּ אֶת־ הָאֲרָבָה לְמִינֹהּ וְאֶת־הַסִּלְעָם לְמִינֵהוּ וְאֶת־הַחֲרָגָל לְמִינֵהוּ וְאֶת־הַחֲגָב לְמִינֵהוּ:</p>
<p>23 But all winged swarming things, which have four feet, are a detestable thing unto you.</p>	<p>וְכָל רֶחֶשָׁא דְעוּפָא דְלִיהּ אַרְבַּע רַגְלִין שְׂקָצָא הוּא לְכוּן:</p>	<p>23 וְכָל שָׂרֵץ הָעוֹף אֲשֶׁר־לּוֹ אַרְבַּע רַגְלִים שֶׁקֶץ הוּא לָכֶם:</p>
<p>24 And by these ye shall become unclean; whosoever toucheth the carcass of them shall be unclean until even.</p>	<p>וְלֹאֲלִין תִּסְתַּאֲבוּן כָּל דִּיקָרֵב בְּנִבְלָתָהוֹן יְהִי מְסֹאֵב עַד רְמֻשָּׁא:</p>	<p>24 וְלֹאֲלֶה תִטְמָאוּ כָּל־הַנִּגָּע בְּנִבְלָתָם יִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:</p>
<p>25 And whosoever beareth aught of the carcass of them shall wash his clothes, and be unclean until the even.</p>	<p>וְכָל דִּיטוֹל מִנִּבְלָתָהוֹן יִצְבַּע לְבוּשׁוֹיָהּ וְיְהִי מְסֹאֵב עַד רְמֻשָּׁא:</p>	<p>25 וְכָל־הַנִּשָּׂא מִנִּבְלָתָם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְיִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:</p>
<p>26 Every beast which parteth the hoof, but is not cloven footed, nor cheweth the cud, is unclean unto you; every one that toucheth them shall be unclean.</p>	<p>לְכָל בְּעִירָא דְהִיא סְדִיקָא פְּרָסְתָּהּ וְטִלְפִין לִיתְהָא מִטְלָפָא וּפְשָׂרָא לִיתְהָא מְסָקָא מְסָאֲבִין אֲנִין לְכוּן כָּל דִּיקָרֵב בָּהֶן יְהִי מְסֹאֵב:</p>	<p>26 לְכָל־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר הוּא מִפְּרֹסֶת פְּרָסָה וְשִׁנְסָה אֵינָנָה שֹׁסֶטֶת וְגֵרָה אֵינָנָה מֵעֵלָּה טְמֵאִים הֵם לָכֶם כָּל־הַנִּגָּע בָּהֶם יִטְמָא:</p>

(21) על ארבע. על ד'רגלים: ממעל לרגליו. סמוך לזוארו יש לו כמין שתי רגלים לצד ד' רגליו, וכשרוצה לעוף ולקפוץ מן הארץ מתחזק באותן שתי כרעים ופורה, ויש מהן הרבה, כמותן שקורין לנגושט"א, אצל אין אנו בקיאים בהן, ארבעה סימני טהרה נאמרו בהם, ארבע רגלים, וד' כנפים, וקרוסולין אלו כרעים הכתוצים כאן, וכנפיו חופין את רובו (חולין נט.). וכל סימנים הללו מזויין באותן שצינתינו, אצל יש שראשן ארוך ויש שאין להם זנב (שם סה:), ואריך שיהא שמו חגב, ובזה אין אנו יודעים להצדיל ביניהם:

(23) וכל שרץ העוף וגו'. צא ללמד שאם יש לו חמש טהור (ת"כ פרק ה, י):
(24) ולאֶלֶה. (ת"כ) העמידין להאמר למטה צענין: תטמאו. כלומר צנגיעתם יש טומאה:
(25) וכל הנשא מנבלתם. כל מקום שנאמרה טומאת משא, חמורה מטומאת מגע, שהיא טעונה כבוד צגדים (שם פרשתא ד, י):

(26) מפרסת פרסה ושסע איננה שוסעת. כגון גמל שפרסתו סדוקה למעלה, אצל למטה היא מחוברת. כאן למדך שנצלת צהמה טמאה מטמאה, וצענין שצנאן הפרשה פירש על צהמה טהורה:

<p>27 And whatsoever goeth upon its paws, among all beasts that go on all fours, they are unclean unto you; whoso toucheth their carcass shall be unclean until the even.</p>	<p>וְכָל הַחַיָּה הַזֹּלֶהָ עַל-כַּפָּיו בְּכָל הַחַיָּה הַהֹלֶכֶת עַל-אַרְבַּע טְמֵאִים הֵם לָכֶם כָּל-הַנִּגַּע בְּנִבְלָתָם יִטְמָא עַד-הָעֶרֶב:</p>	<p>27 וְכָל הַחַיָּה הַזֹּלֶהָ עַל-כַּפָּיו בְּכָל הַחַיָּה הַהֹלֶכֶת עַל-אַרְבַּע טְמֵאִים הֵם לָכֶם כָּל-הַנִּגַּע בְּנִבְלָתָם יִטְמָא עַד-הָעֶרֶב:</p>
<p>28 And he that beareth the carcass of them shall wash his clothes, and be unclean until the even; they are unclean unto you.</p>	<p>וְיִטְוֹל יָת נְבִילָתָהוֹן יִצְבַּע לְבוּשׁוֹ וְיִהְיֶה מְסֻאָב עַד רִמְשָׁא מְסֻאָבִין אֲנֹן לְכוֹן:</p>	<p>28 וְהַנִּשָּׂא אֶת-נְבִילָתָם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְיִטְמָא עַד-הָעֶרֶב טְמֵאִים הֵמָּה לָכֶם: (ס)</p>
<p>29 And these are they which are unclean unto you among the swarming things that swarm upon the earth: the weasel, and the mouse, and the great lizard after its kinds,</p>	<p>וְדִין לְכוֹן דְּמְסֻאָב בְּרַחֲשָׁא דְרַחֲשֵׁי עַל אֶרֶצָא חוּלְדָּא וְעַכְבָּרָא וְצָבָא לְנוֹהִי:</p>	<p>29 וְזֶה לָכֶם הַטְּמֵא בַשֶּׂרֶץ הַשֹּׁרֵץ עַל-הָאָרֶץ הַחֹלֶד וְהַעֲכָבָר וְהַצָּב לְמִינֵהוּ:</p>
<p>30 and the gecko, and the land-crocodile, and the lizard, and the chameleon.</p>	<p>וְיֵלָא וְכוֹחָא וְהַלְטָא וְחוּמָטָא וְאַשְׁוִתָּא:</p>	<p>30 וְהָאֲנָקָה וְהַכֹּחַ וְהַלְטָא וְהַחֲמָט וְהַתְנַשְּׁמָת:</p>
<p>31 These are they which are unclean to you among all that swarm; whosoever doth touch them, when they are dead, shall be unclean until the even.</p>	<p>אֵלֶּין דְּמְסֻאָבִין לְכוֹן בְּכָל רַחֲשָׁא כָּל דְּיִקְרַב בְּהוֹן בְּמוֹתָהוֹן יִהְיֶה מְסֻאָב עַד רִמְשָׁא:</p>	<p>31 אֵלֶּה הַטְּמֵאִים לָכֶם בְּכָל-הַשֶּׂרֶץ כָּל-הַנִּגַּע בָּהֶם בְּמָתָם יִטְמָא עַד-הָעֶרֶב:</p>
<p>32 And upon whatsoever any of them, when they are dead, doth fall, it shall be unclean; whether it be any vessel of wood, or raiment, or skin, or sack, whatsoever vessel it be, wherewith any work is done, it must be put into water, and it shall be unclean until the even; then shall it be clean.</p>	<p>וְכָל דְּיִפּוֹל עֲלֵוְהִי מִנְהוֹן בְּמוֹתָהוֹן יִהְיֶה מְסֻאָב מִכָּל מֵאֵן דָּאֶע אוֹ לְבוּשׁ אוֹ מְשָׁד אוֹ שֶׁק כָּל מֵאֵן דְּיִתְעַבֵּיד עֲבִידָא בְּהוֹן בְּמֵאֵן יִתְעַל וְיִהְיֶה מְסֻאָב עַד רִמְשָׁא וְיִדְכִי:</p>	<p>32 וְכָל אֲשֶׁר-יִפֹּל-עָלָיו מֵהֶם בְּמָתָם יִטְמָא מִכָּל-כְּלִי-עֵץ אוֹ בִגְד אוֹ-עוֹר אוֹ שֶׁק כָּל-כְּלִי אֲשֶׁר-יַעֲשֶׂה מְלֶאכֶה בָּהֶם בְּמַיִם יוֹבָא וְיִטְמָא עַד-הָעֶרֶב וְיִטְהַר:</p>
<p>33 And every earthen vessel whereinto any of them falleth, whatsoever is in it shall be unclean, and it ye shall break.</p>	<p>וְכָל מֵאֵן דְּחֶסֶף דְּיִפּוֹל מִנְהוֹן לְגִייה כָּל דְּבִגְיִיָּה יִסְתָּאב וְיִתִּיה תִּתְּבֵרוֹן:</p>	<p>שְׂצִיעִי וְכָל-כְּלִי-חֶרֶשׁ אֲשֶׁר-יִפֹּל מֵהֶם אֶל-תּוֹכּוֹ כָּל אֲשֶׁר בְּתוֹכּוֹ יִטְמָא וְאֵתּוֹ תִּשְׁבְּרוּ:</p>

- (27) על כפיו. כגון כלל דודו וחמול: טמאים הם לכם. למגע:
 (29) וזה לכם הטמא. כל טומאות הללו אינן לאיסור אכילה, אלא לטומאה ממש, להיות טמא צמגען, ונאסר לאכול תרומה וקדשים, וליכנס למקדש: החלד. מוש"טילה: והצב. פוי"ט, שדומה לצרדע:
 (30) אנקה. הרינו": הלשאה. לישרד"ה: החמט. לימנ"א: תנשמת. טלפ"א:
 (32) במים יובא. ואף לאחר טבילתו טמא הוא לתרומה: עד הערב. ואחר כך ושהר. צהערצ השמש (יצמות עה):
 (33) אל תוכו. אין כלי חרס מיטמא אלא מאוירו (חולין כד): כל אשר בתוכו יטמא. הכלי חוזר ומטמא מה שצאורו (ס"א ל"ל צמכו): ואתו תשבירו. למד שאין לו טהרה צמקיה (ת"כ פרשתא ו. יג):

34

34

35

35

36

36

37

37

38

38

(34) מכל האכל אשר יאכל. מוסד על מקרא העליון כל אשר צחוכו יטמא, מכל האכל אשר יאכל אשר יצוא עליו מים, והוא צחוך כלי חרס הטמא, יטמא, וכן כל משקה אשר ישחה בכל כלי והוא צחוך כלי חרס הטמא, יטמא. למדנו מכאן דצרים הרבה, למדנו שאין אורל מוכשר ומתוקן לקבל טומאה עד שיצאו עליו מים פעם אחת, ומשצאו עליו מים פעם אחת, מקבל טומאה לעולם, ואפילו נגוב, והיין והשמן וכל הנקרא משקה מכשיר וזעים לטומאה כמים, שכן יש לדרוש המקרא אשר יצוא עליו מים או כל משקה אשר ישחה בכל כלי יטמא האורל. ועוד למדנו דבזיתו מכאן שאין ולד הטומאה מטמא כלים, שכן שנינו (פסחים כ:.) יכול יהיו כל הכלים מטמאין מאויר כלי חרס, תלמוד לומר כל אשר צחוכו יטמא, מכל האורל, אוכל ומשקה מיטמא מאויר כלי חרס ואין כל הכלים מיטמאין מאויר כלי חרס, לפי שהשרץ אצ הטומאה והכלי שנטמא ממנו ולד הטומאה, לפיכך אינו חוזר ומטמא כלים שצחוכו. ולמדנו עוד שהשרץ שנפל לאויר תנור והפת צחוכו ולא נגע השרץ בפת, התנור ראשון והפת שנייה, ולא נאמר רואין את התנור כאלו מלא טומאה ותהא הפת תחילה, שאם אתה אומר כן, לא נתמעטו כל הכלים מליטמא מאויר כלי חרס, שהרי טומאה עצמה נגעה בהן מגבן. ולמדנו עוד, על ביאת מים שאינה מכשרת וזעים אלא אם כן נפלו עליהן משנתלשו, שאם אתה אומר מקצלין הכשר במחוצר, אין לך שלא באו עליו מים, ומהו אומר אשר יצוא עליו מים, משנתלשו. ולמדנו עוד שאין אוכל מטמא אחרים אלא אם כן יש בו כביצה (ת"כ פ"ק ט, א. יומא פ.) שנאמר אשר יאכל, אוכל הנאכל בבת אחת, ושיערו חכמים אין בית הבליעה מחזיק יותר מביצת חרנגולה:

(35) תנודר וכירדים. כלים המטלטלין הם, והם של חרס, ויש להן תוך, ושופת את הקדירה על נקב החלל, ושניהם פיהם למעלה: יתץ. שאין כללי חרס טהרה בטבילה: ושומאים יהיו לכם. שלא תאמר מנזוה אני לנזותם, תלמוד לומר וטמאים יהיו לכם, אם רצה לקיימן בטומאתן רשאי:

(36) אך מעין ובור מקוה מים. המוצרים לקרקע, אין מקבלין טומאה. ועוד יש נך ללמוד: יהיה טהור. הטובל זהם מטומאתו: ונוגע בבבלהם יטמא. אפי' הוא בתוך מעין ובור ונוגע בזבלים יטמא, (ת"כ פרשת ט, ה) שלא תאמר קל וחומר, אם מטהר את הטמאים מטומאתם, קל וחומר שיל' את הטהור מליטמא, לכך נאמר ונוגע בזבלים יטמא:

(38) וְכִי יִתֵּן מַיִם עַל זֶרַע. לְאַחֵר שֶׁנִּתְחַשֵּׁב, שֶׁאֵם תִּאֲמַר יֵשׁ הַכֶּשֶׁר בְּמַחוּבָּר אֵין לָךְ זֶרַע שֶׁלָּה הוּכָשֶׁר (חוֹלִין קי"ח): מֵיִם

<p>And if any beast, of which ye may eat, die, he that toucheth the carcass thereof shall be unclean until the even.</p>	<p>וְאִי זִמּוֹת מִן בְּעִירָא דְּהִיא לְכוֹן לְמִיכַל דִּיקְרַב בְּנִבְלָתָהּ יִהְיִי מְסָאב עַד רְמָשָׁא</p>	<p>וְכִי זִמּוֹת מִן־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר־הִיא לָכֶם לֹא־כֹלָה הַנֶּגַע בְּנִבְלָתָהּ יִטְמָא עַד־הָעֶרֶב׃</p>
<p>And he that eateth of the carcass of it shall wash his clothes, and be unclean until the even; he also that beareth the carcass of it shall wash his clothes, and be unclean until the even.</p>	<p>וְדִיִּיכּוֹל מִנְּבִילָתָהּ יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִהְיִי מְסָאב עַד רְמָשָׁא וְדִיטוֹל יֵת נְבִילָתָהּ יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִהְיִי מְסָאב עַד רְמָשָׁא׃</p>	<p>וְהָאֵכֹל מִנְּבִילָתָהּ יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְיִטְמָא עַד־הָעֶרֶב וְהַנֹּשֵׂא אֶת־נְבִילָתָהּ יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְיִטְמָא עַד־הָעֶרֶב׃</p>
<p>And every swarming thing that swarmeth upon the earth is a detestable thing; it shall not be eaten.</p>	<p>וְכָל רֶחֶשָׁא דִּרְחִישׁ עַל אֲרֻעָא שְׂקָצָא הוּא לֹא יִתְאַכִּיל׃</p>	<p>וְכָל־הַשָּׂרֵץ הַשֹּׁבֵץ עַל־הָאָרֶץ שְׂקָץ הוּא לֹא יֵאָכֵל׃</p>
<p>Whatsoever goeth upon the belly, and whatsoever goeth upon all fours, or whatsoever hath many feet, even all swarming things that swarm upon the earth, them ye shall not eat; for they are a detestable thing.</p>	<p>כָּל דְּמַהֲלִיד עַל מַעוֹהִי וְכָל דְּמַהֲלִיד עַל אַרְבַּע עַד כָּל סִגְוִית רַגְלִין בְּכָל רֶחֶשָׁא דִּרְחִישׁ עַל אֲרֻעָא לֹא תִיכְלוּנְהוֹן אֲרִי שְׂקָצָא אֲנֹן׃</p>	<p>כָּל הוֹלֵךְ עַל־גִּחְזוֹן וְכָל הוֹלֵךְ עַל־אַרְבַּע עַד כָּל־מִרְבָּה רַגְלִים לְכָל־הַשָּׂרֵץ הַשֹּׁבֵץ עַל־הָאָרֶץ לֹא תֹאכְלוּם כִּי־שְׂקָץ הֵם׃</p>
<p>Ye shall not make yourselves detestable with any swarming thing that swarmeth, neither shall ye make yourselves unclean with them, that ye should be defiled thereby.</p>	<p>לֹא תִשְׁקָצוּן יֵת נַפְשְׁכֶם בְּכָל רֶחֶשָׁא דִּרְחִישׁ וְלֹא תִסְתַּאֲבוּן בָּהֶן וְתִסְתַּאֲבוּן פֹּה בָּהֶן׃</p>	<p>אֶת־נַפְשְׁכֶם אֶת־הַשָּׂרֵץ הַשֹּׁבֵץ וְלֹא תִטְמְאוּ בָּהֶם וְנִטְמַתֶּם בָּם׃</p>

על זרע. בין מים, בין שאר משקים, בין הם על הזרע, בין הזרע נפל לחוכן, הכל נדרש בתורת כהנים (פרק יא, ו): ונבל מנבלתם עליו. אף משגג מן המים, שלא הקפידה תורה אלא להיות עליו שם אוכל, ומשירד עליו הכשר קבלת טומאה פעם אחת שוב אינו נעקר הימנו:

(39) בנבלתה. ולא צעזמות וגידים, ולא בקרנים וטלפים, ולא צעור (ת"כ פרשתא י, ה חולין קיח):

(40) והנשא את נבלתה. חמורה טומאת משא, מטומאת מגע, שהנושא מטמא בגדים, והנוגע אין בגדיו טמאין, שלא נאמר בו יכנס בגדיו: והאכל מנבלתה. יכול מטמאנו אכילתו, כשהוא אומר בנבלת עוף טהור נבלה וימקד לא יאכל לטמאה דה (ויקרא כב, ח), אותה מטמאה בגדים באכילתה, ואין נבלת דהמה מטמאה בגדים באכילתה, בלא משא, כגון, אם תחזה לו חזירו צדית הצליעה, אם כן מה תלמוד לומר האכל, ליתן שיעור לנושא ולנוגע כדי אכילה, והוא כזית (נדה מצ): ושמא עד הערב. אף על פי שטבל, צריך הערב שמש:

(41) השורץ על הארץ. להוציא את הימושין שצבליסין ופפולין, ואת הזיזין שצבדשים (חולין סז): שהרי לא שרצו על הארץ אלא בתוך האוכל, אבל משיצאו לאויר ושרצו הרי נאסרו: לא יאכל. לחייב על המאכל כאוכל, ואין קרוי שרץ, אלא דבר נמוך קצר רגלים שאינו נראה אלא כרוחש ונד:

(42) הולך על גחון. זה נחש, ולשון גחון, שחיה, שהולך שם ונופל על מעיו: כל הולך. להביא השלשולין ואת הדומה לדומה: הולך על ארבע. זה עקרב: כל. להביא את החפושית, אשקרב"ט צלע"ז, ואת הדומה לדומה: מרבה רגלים. זה נבל, שרץ, שיש לו רגלים מראשו ועד זנבו לכלא ולכאן, וקורין צינטיפיד"ש:

(43) אל תשקצו. באכילתו, שהרי כתיב נפשותיכם, ואין שקוץ נפש במגע, וכן ולא תטמאו באכילתם: ונטמאתם בם. אם אתם מטמאין בהן בארץ, אף אני מטמא אתכם בעולם הבא, ובישיבת מעלה:

<p>For I am the LORD your God; sanctify yourselves therefore, and be ye holy; for I am holy; neither shall ye defile yourselves with any manner of swarming thing that moveth upon the earth.</p>	<p>כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְהִתְקַדַּשְׁתֶּם וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי וְלֹא תִטְמְאוּ אֶת־נַפְשֵׁיכֶם בְּכָל־הַשָּׂרָץ הֹרֵמֶשׁ עַל־הָאָרֶץ:</p>	<p>44</p>
<p>For I am the LORD that brought you up out of the land of Egypt, to be your God; ye shall therefore be holy, for I am holy. .</p>	<p>כִּי אֲנִי יְהוָה הַמַּעֲלֶה אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי:</p>	<p>מפטיר</p>
<p>This is the law of the beast, and of the fowl, and of every living creature that moveth in the waters, and of every creature that swarmeth upon the earth;</p>	<p>זֹאת תוֹרַת הַבְּהֵמָה וְהָעוֹף וְכָל־נֶפֶשׁ הַחַיָּה הֹרֵמֶשׁ בַּמַּיִם וְכָל־נֶפֶשׁ הַשֹּׁרֶצֶת עַל־הָאָרֶץ:</p>	<p>46</p>
<p>to make a difference between the unclean and the clean, and between the living thing that may be eaten and the living thing that may not be eaten.</p>	<p>לְהַבְדִּיל בֵּין הַטָּמֵא וּבֵין הַטָּהוֹר וּבֵין הַחַיָּה הַנֹּאכֶלֶת וּבֵין הַחַיָּה אֲשֶׁר לֹא תֹאכַל: (פ)</p>	<p>47</p>

The Haftarah is II Samuel 6:1 – 7:17 on page 146. Sepharadim read II Samuel 6:1 – 6:19. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftarah on page 172. For Shabbat HaHodesh the Maftir and Haftarah are on page 176.

<p>XII And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר:</p>	<p>תזריע</p>
<p>Speak unto the children of Israel, saying: If a woman be delivered, and bear a man-child, then she shall be unclean seven days; as in the days of the impurity of her sickness shall she be unclean.</p>	<p>דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וַיֵּלֶדָה זָכָר וְטָמְאָה שִׁבְעַת יָמִים כִּימֵי נִדָּת דֹּתָהּ תִטְמָא:</p>	<p>2</p>

(44) כי אני ה' אלהיכם. כשם שאני קדוש, שאני ה' אלהיכם, כך והתקדשתם, קדשו את עצמכם למטה: והייתם קדושים. לפי שאני אקדש אהכם למעלה, ולעולם הבא: ולא תטמאו וגו'. לעבור עליהם בלאוין הרבה וכל לאו מלקות, וזה שאמרו בגמ' (מכות טז:): אכל פוטיקא לוקה ארבע, נמלה לוקה חמש, צרעה לוקה שש: (45) כי אני ה' המעלה אתכם. על מנת שתקבלו מציאת העליית אתכם. (דבר אחר כי אני ה' המעלה אתכם, כולן כתיב הוצאתי, וכן כתיב המעלה, חנא דצי רצי ישמעאל אלמלי לא העליתי את ישראל ממזרים אלא בשביל שאין מטמאין בשרצים כשאר אומות דיים, ומעלייתא היא גבייהו, והוא לשון מעלה (ב"מ סא:)): (47) להבדיל. לא בלצד השוה אלא שתהא יודע ומכיר וזקיק צדק: בין הטמא ובין הטהור. צריך לומר צין חמור לפרה, והלא כבר מפורשים הם, אלא צין טמאה לך, לטהורה לך, צין נשחט חזיו של קנה, לנשחט רוצו: ובין החיה הנאכלת. צריך לומר צין צבי לערוד, והלא כבר מפורשים הם, אלא צין שגולדו זה סימני טרפה כשרה, לגולדו זה סימני טרפה פסולה:

<p>3 And in the eighth day the flesh of his foreskin shall be circumcised.</p>	<p>וביום השמיני ימול בשר ערלתו: וביום תמינאה יתגזר בשרא דעורלתייה:</p>	<p>3 וביום השמיני ימול בשר ערלתו:</p>
<p>4 And she shall continue in the blood of purification three and thirty days; she shall touch no hallowed thing, nor come into the sanctuary, until the days of her purification be fulfilled.</p>	<p>ותלשם יום ושלשת ימים תשב בדם דכו בכל קודשא לא תקרב ולמקדשא לא תיעול עד משלם יומי דכותרה:</p>	<p>4 ושלשם יום ושלשת ימים תשב בדם דכו בכל קודשא לא תתגע ואל המקדש לא תבא עד מלאת ימי טהרה:</p>
<p>5 But if she bear a maid-child, then she shall be unclean two weeks, as in her impurity; and she shall continue in the blood of purification threescore and six days.</p>	<p>ואם נקבה תלד וטמאה נשבעים כנדתה ושלשם יום ושלשת ימים תשב על דמי טהרה:</p>	<p>5 ואם נקבה תלד וטמאה נשבעים כנדתה ושלשם יום ושלשת ימים תשב על דמי טהרה:</p>
<p>6 And when the days of her purification are fulfilled, for a son, or for a daughter, she shall bring a lamb of the first year for a burnt-offering, and a young pigeon, or a turtle-dove, for a sin-offering, unto the door of the tent of meeting, unto the priest.</p>	<p>ובמלאת ימי דכותרה לברא או לברתא תיתי אמר בר שתיה לעלתא ובר יונה או שפנינא לחטאת לתרע משפן זמנא לות כהנא:</p>	<p>6 ובמלאת ימי טהרה לבן או לבת תביא כבש בן שנתו לעלה ובן יונה או תר לחטאת אל פתח אהל מועד אל הכהן:</p>
<p>7 And he shall offer it before the LORD, and make atonement for her; and she shall be cleansed from the fountain of her blood. This is the law for her that beareth, whether a male or a female.</p>	<p>והקריבו לפני יהוה וכפר עליה וטהרה ממקד דמיה זאת תורת הילדת לזכר או לנקבה:</p>	<p>7 והקריבו לפני יהוה וכפר עליה וטהרה ממקד דמיה זאת תורת הילדת לזכר או לנקבה:</p>

(2) אשה כי תזריע. א"ר שמלאי (ויק"ר יד, א) כשם שיצירתו של אדם אחר כל צהמה חיה ועוף צמחיה בראשית, כך תורתו נחפרה אחר תורת צהמה חיה ועוף: כי תזריע. לרבות שאפי' ילדתו מחוי, שנמחה ונעשה כעין זרע, אמו טמאה לידה (נדה כז:): כימי נדת דותה תטמא. כסדר כל טומאה האמורה בנדה, מטמאה בטומאת לידה, ואפילו נפתח הקצר בלא דם: דותה. לשון דבר הזז מגופה. לשון אחר לשון מדוה וחולי, שאין אשה רואה דם שלא תחלה ראשה ואצריה ככדין עליה:

(4) תשב. אין משג אלא לשון עכזה, כמו וטמא צדקדש (דברים א, מו), וישג צאלני ממרא (בראשית יג, יח): בדמי טהרה. אף על פי שרואה טהרה: בדמי טהרה. לא מפיקה"א, והוא שם דבר, כמו טוהר: ימי טהרה. מפיקה"א, ימי טוהר שלה: לא תגע. אזהרה לאוכל, כמו ששנויה צימוות (דף עה:): בכל קדש וגו'. לרבות את התרומה (מכות יד: יצמות שם), לפי שזו טבולת יום ארוך שטבולה לסוף שצעה ואין שמה מעריצ לטהרה עד שקיעת החמה של יום ארבעים, שלמחר תצא את כפרת טהרתה:

(7) והקריבו. ללמדך, שאין מעכזה לאכול צדשים אלא אחד מהם, ואי זה הוא, זה חטאת, שנאמר וכפר עליה הכהן וטהרה, מי שהוא צא לכפר, זו הטהרה תלויה: וטהרה. מכלל שעד כאן קרויה טמאה (צחיס יט: סנהדרין פג:):

<p>And if her means suffice not for a lamb, then she shall take two 8 turtle-doves, or two young pigeons: the one for a burnt-offering, and the other for a sin-offering; and the priest shall make atonement for her, and she shall be clean.</p>	<p>וְאִם לֹא תִמְצָא יָדָהּ דָּבָר שֶׁהָאִמְרָא וְחֹסֶב תִּרְיִן שְׁפָנִינִין אוֹ תִרְיִן בְּנֵי יוֹנָה חֹד לַעֲלֹתָא וְחֹד לְחַטָּאת וְכִפֹּר עָלֶיהָ כִּהְנָא וְתִדְכִּי:</p>	<p>וְאִם לֹא תִמְצָא יָדָהּ דָּבָר שֶׁהָאִמְרָא וְחֹסֶב תִּרְיִן שְׁפָנִינִין אוֹ תִרְיִן בְּנֵי יוֹנָה חֹד לַעֲלֹתָא וְחֹד לְחַטָּאת וְכִפֹּר עָלֶיהָ כִּהְנָא וְתִדְכִּי: (פ)</p>
<p>XIII And the LORD spoke unto Moses and unto Aaron, saying:</p>	<p>וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה וְלֵאמֹר:</p>	<p>וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר:</p>
<p>When a man shall have in the skin of his flesh a rising, or a scab, or a bright spot, and it become in the skin of his flesh the plague of leprosy, then he shall be brought unto Aaron the priest, or unto one of his sons the priests.</p>	<p>אִנְשׁ אֲרִי יְהִי בְמִשְׁךְ בְּשָׂרִיהָ עֲמָקָא אוֹ עֲדִיא אוֹ בְּתַרְא וְיְהִי בְמִשְׁךְ בְּסַרְיָה לְמַכְתָּשׁ סָגִירוֹ וְיִתִּיתִי לְנֹת אֶהְרֹן כִּהְנָא אוֹ לְנֹת חֹד מִבְּנוֹתָי כִּהְנָא:</p>	<p>אָדָם כִּי־יִהְיֶה בְּעוֹר־בְּשָׁרוֹ שֹׁאֵת אוֹ־סַפְחַת אוֹ בְּהֶרֶת וְיִהְיֶה בְּעוֹר־בְּשָׁרוֹ לְנֹגַע צָרַעַת וְהוּבֹא אֶל־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אוֹ אֶל־אֶחָד מִבְּנָיו הַכֹּהֲנִים:</p>
<p>And the priest shall look upon the plague in the skin of the flesh; and if the hair in the plague be turned white, and the appearance of the plague be deeper than the skin of his flesh, it is the plague of leprosy; and the priest shall look on him, and pronounce him unclean.</p>	<p>וַיַּחְזֵי כִהְנָא יֵת מַכְתָּשָׁא בְּמִשְׁךְ בְּשָׂרִיהָ וְשַׁעֲרָא בְּמַכְתָּשָׁא אֶתְהַפִּיד לְמַחְנֹר וּמַחְזִי מַכְתָּשָׁא עֲמִיק מִמִּשְׁךְ בְּסַרְיָה מַכְתָּשׁ סָגִירוֹתָא הוּא וַיַּחְזִינִיהָ כִּהְנָא וְיִסְאִיב יְתִיהָ:</p>	<p>וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֹּגַע בְּעוֹר־הַבָּשָׂר וְשַׁעֲרָא בְּנֹגַע הַפֶּה לְבָן וּמִרְאֵה הַנֹּגַע עֲמִיק מִעוֹר בְּשָׁרוֹ נֹגַע צָרַעַת הוּא וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן וְשִׁמָּא אֹתוֹ:</p>
<p>And if the bright spot be white in the skin of his flesh, and the appearance thereof be not deeper than the skin, and the hair thereof be not turned white, then the priest shall shut up him that hath the plague seven days.</p>	<p>וְאִם בְּתַרְא חֹרָא הִיא בְּמִשְׁךְ בְּסַרְיָה וְעֲמִיק לִית מַחְזָהָ מִן מִשְׁכָּא וְשַׁעֲרָא לֹא אֶתְהַפִּיד לְמַחְנֹר וְיִסְגֵּר כִּהְנָא יֵת מַכְתָּשָׁא שִׁבְעָא יוֹמִין:</p>	<p>וְאִם־בְּהֶרֶת לְבָנָה הוּא בְּעוֹר בְּשָׁרוֹ וְעֲמִיק אִין־מִרְאֵה מִן־הָעוֹר וְשַׁעֲרָה לֹא־הִפְּדָ לְבָן וְהַסָּגִיר הַכֹּהֵן אֶת־הַנֹּגַע שִׁבְעַת יָמִים:</p>
<p>And the priest shall look on him the seventh day; and, behold, if the plague stay in its appearance, and the plague be not spread in the skin, then the priest shall shut him up seven days more.</p>	<p>וַיַּחְזִינִיהָ כִּהְנָא בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְהָא מַכְתָּשָׁא קָם כִּד הָוָה לֹא אוֹסִיף מַכְתָּשָׁא בְּמִשְׁכָּא וְיִסְגֵּרנִיהָ כִּהְנָא שִׁבְעָא יוֹמִין תַּנְיָנוֹת:</p>	<p>וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהָנָה הַנֹּגַע עֲמִיד בְּעִינָיו לֹא־פָשָׁה הַנֹּגַע בְּעוֹר וְהַסָּגִיר הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים שֵׁנִית:</p>

(8) אחד לעולה ואחד לחטאת. לא הקדימה הכתוב אלא למקראה, אצל להקרבה חטאת קודם לעולה, כך שנינו בזבחים (5). צפ"ל כל המדיר:

(2) שאת או ספחת וגו'. שמות נגעים הם, ולזנות זו מזו (נגעים פ"א מ"א): בהרת. חצרורות טייא"ר צלע"ז, וכן צְהִיר הוּא צִשְׁקִים (איוב לו, כא): אל אהרן וגו'. גזירת הכתוב הוא, שאין טומאת נגעים וטהרתם אלא על פי כהן (ת"כ נגעים פרשתא א, ט):

(3) ושער בנגע הפך לבן. מתחלה שחור והפך ללבן צמח הנגע. ומעוט שער שנים (ת"כ שם פרק ג, ג): עמוק מעור בשרו. כל מראה לבן עמוק הוא, כמראה חמה, עמוקה מן הכלל (שבעות ו): ושמא אותו. יאמר לו שמא אתה, ששער לבן סימן טומאה, הוא גזירת הכתוב:

(4) ועמוק אין מראה. לא ידעתי פירושו: והסגיר. יסגירנו צזית אחד, ולא יראה עד סוף השבוע, ויוכיחו סימנים עליו:

<p>And the priest shall look on him again the seventh day; and, behold, if the plague be dim, and the plague be not spread in the skin, then the priest shall pronounce him clean: it is a scab; and he shall wash his clothes, and be clean.</p>	<p>וַיֵּחֹזֶי כִּהְנָא יִתִּיה בְּיוֹמָא שְׁבִיעָא תַּנְיָנוּת וְהָא עֲמָא מִכְתָּשָׁא וְלֹא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּמִשְׁכָּא וַיִּדְכִּינִיה כִּהְנָא עֲדִיתָא הִיא וַיַּצְבֵּעַ לְבוּשׁוֹהִי וַיִּדְכִּי:</p>	<p>וְרָאָה הַכֹּהֵן אֹתוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שְׁנִית וְהִנֵּה כֶּתֶה הַנֶּגַע וְלֹא־פֶשֶׁה הַנֶּגַע בְּעוֹר וַיִּטְהְרוּ הַכֹּהֵן מִסִּפְחַת הָזֶה וְהוּא וְכִבְּס בְּגָדָיו וַיִּטְהַר:</p>
<p>But if the scab spread abroad in the skin, after that he hath shown himself to the priest for his cleansing, he shall show himself to the priest again.</p>	<p>וְאִם אוֹסְפָא תוֹסִיף עֲדִיתָא בְּמִשְׁכָּא בְּתֵר דְּאִתְחַזִּי לְכִהְנָא לְדְכוּתִיה וַיִּתְחַזִּי תַּנְיָנוּת לְכִהְנָא:</p>	<p>וְאִם־פֶּשֶׁה תִּפְשֶׁה הַמִּסְפַּחַת בְּעוֹר אַחֲרֵי הָרְאֹתוֹ אֶל־הַכֹּהֵן לְטַהֲרָתוֹ וְנִרְאָה שְׁנִית אֶל־הַכֹּהֵן:</p>
<p>And the priest shall look, and, behold, if the scab be spread in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is leprosy.</p>	<p>וַיֵּחֹזֶי כִּהְנָא וְהָא אוֹסִיפַת עֲדִיתָא בְּמִשְׁכָּא וַיִּסְאֲבִינִיה כִּהְנָא סְגִירוּתָא הִיא:</p>	<p>וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה פֶשֶׁתָה הַמִּסְפַּחַת בְּעוֹר וַיִּטְמָאוּ הַכֹּהֵן צִרְעַת הוּא: (פ)</p>
<p>When the plague of leprosy is in a man, then he shall be brought unto the priest.</p>	<p>מִכְתָּשׁ סְגִירוּתוֹ אֲרִי תְהִי בְּאִנְשָׁא וַיִּתִּי לִזְנוֹת כִּהְנָא:</p>	<p>נֶגַע צִרְעַת כִּי תִהְיֶה בָאָדָם וְהוּבֵא אֶל־הַכֹּהֵן:</p>
<p>And the priest shall look, and, behold, if there be a white rising in the skin, and it have turned the hair white, and there be quick raw flesh in the rising,</p>	<p>וַיֵּחֹזֶי כִּהְנָא וְהָא עֲמָקָא חוּרָא בְּמִשְׁכָּא וְהִיא הִפְכַת שַׁעֲרָא לְמַחֲנֹר וְרִשָּׁם בָּשָׂר חַי בְּעִמְקָתָא:</p>	<p>וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה שְׂאֵת־לְבָנָה בְּעוֹר וְהִיא הִפְכָה שַׁעַר לְבָן וּמִחֲנִית בָּשָׂר חַי בַּשְּׂאֵת:</p>
<p>it is an old leprosy in the skin of his flesh, and the priest shall pronounce him unclean; he shall not shut him up; for he is unclean.</p>	<p>סְגִירוּת עֲתִיקָא הִיא בְּמִשְׁדָּ בָּשָׂרִיה וַיִּסְאֲבִינִיה כִּהְנָא לֹא יִסְגְּרִינִיה אֲרִי מִסְאֵב הוּא:</p>	<p>צִרְעַת נוֹשֶׁנֶת הוּא בְּעוֹר בָּשָׂרוֹ וַיִּטְמָאוּ הַכֹּהֵן לֹא יִסְגְּרוּנוּ כִּי טָמֵא הוּא:</p>
<p>And if the leprosy break out abroad in the skin, and the leprosy cover all the skin of him that hath the plague from his head even to his feet, as far as appeareth to the priest;</p>	<p>וְאִם מִסְנָא תִסְגִּי סְגִירוּתָא בְּמִשְׁכָּא וְתַחֲפִי סְגִירוּתָא יֵת כָּל מִשְׁדָּ מִכְתָּשָׁא מִרִּישִׁיה וְעַד רַגְלֹהִי לְכָל חִיזוֹ עֵינֵי כִהְנָא:</p>	<p>וְאִם־פְּרוּחַ תִּפְרָח הַצִּרְעַת בְּעוֹר וְכִסְתָּהּ הַצִּרְעַת אֶת כָּל־עוֹר הַנֶּגַע מֵרָאשׁוֹ וְעַד־רַגְלָיו לְכָל־מִרְאָה עֵינֵי הַכֹּהֵן:</p>

- (5) בעיניו. צמרמור וציעורו הראשון: והסגירו. שנית. הא אם פשה צצוע ראשון טמא מוחלט:
(6) כהה. הוכחה מראיתו, הא אם עמד צמרמור או פשה טמא: מספחת. שם נגע טהור: וכבס בגדיו וטהר.
הואיל וזקוק להסגר נקרא טמא, ואריך טבילה:
(8) ושמאו הכהן. ומשמאו הרי הוא מוחלט, וזקוק לזכרים ולתגלחת ולקרצן האמור צפרשת זאת תהיה: צרעת הוא.
המספחת הזאת: צרעת. לשון נקזה. נגע לשון זכר:
(10) ומחית. שנימינ"ט צלע"ז, שנהפך מקצת הלוזן שצמח השאת למראה צער אף הוא סימן טומאה, שער לבן צלא מחיה, ומחיה צלא שער לבן, ואף על פי שלא נאמרה מחיה אלא צהא, אף בכל המראות ותולדותיהן הוא סימן טומאה:
(11) צרעת נושנת היא. מכה ישנה היא תחת המחיה, וחבורה זו נראית צריאה מלמעלה ומחיה מללה לה, שלא תאמר הואיל ועלמה מחיה אטהרנה:
(12) מראשו. של אדם ועד רגליו: לכל מראה עיני הכהן. פרט לכהן שמשך מאור:

13	then the priest shall look; and, behold, if the leprosy have covered all his flesh, he shall pronounce him clean that hath the plague; it is all turned white: he is clean.	וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהָיָה כִּסְתָּה הַצִּרְעָת אֶת-כָּל-בְּשָׂרוֹ וְטָהַר אֶת-הַנֶּגַע כִּלּוֹ הַפֶּה לָבֵן טָהוֹר הוּא:	וַיַּחְזִי כֹהֵנָּה וְהָאֵת חֲפַת סְגִירוֹתָא יֵת כָּל בְּשָׂרִיה וַיִּדְכִּי יֵת מִכְתָּשָׂא כָלִיה אֶתְחַפִּיד לְמַחְנֹר דְּכִי הוּא:
14	But whensoever raw flesh appeareth in him, he shall be unclean.	וּבְיוֹם הָרְאוֹת בּוֹ בֶּשֶׂר חַי יִטְמָא:	וּבְיוֹמָא דִּיתְחַזִּי בֵּיה בְשָׂרָא חַיָּא יְהִי מִסְאֵב:
15	And the priest shall look on the raw flesh, and pronounce him unclean; the raw flesh is unclean: it is leprosy.	וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת-הַבֶּשֶׂר הַחַי וְטָמְאוּ הַבֶּשֶׂר הַחַי טָמֵא הוּא צִרְעַת הוּא:	וַיַּחְזִי כֹהֵנָּה יֵת בְּשָׂרָא חַיָּא וַיִּסְאֲבִינִיה בְּשָׂרָא חַיָּא מִסְאֵב הוּא סְגִירוֹתָא הוּא:
16	But if the raw flesh again be turned into white, then he shall come unto the priest;	אֹי כִי יָשׁוּב הַבֶּשֶׂר הַחַי וְנִהְפָּךְ לָלָבֵן וְבָא אֶל-הַכֹּהֵן:	אוֹ אַרִי יִתּוּב בְּשָׂרָא חַיָּא וַיִּתְחַפִּיד לְמַחְנֹר וַיִּיְתִי לֹת כֹּהֵנָּה:
17	and the priest shall look on him; and, behold, if the plague be turned into white, then the priest shall pronounce him clean that hath the plague: he is clean.	וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהָיָה נֶהְפָּךְ הַנֶּגַע לָלָבֵן וְטָהַר הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע טָהוֹר הוּא: (פ)	וַיַּחְזִינִיה כֹּהֵנָּה וְהָאֵת חֲפַת מִכְתָּשָׂא לְמַחְנֹר וַיִּדְכִּי כֹהֵנָּה יֵת מִכְתָּשָׂא דְּכִי הוּא:
18	And when the flesh hath in the skin thereof a boil, and it is healed,	וּבֶשֶׂר כִּי-יְהִיָּה בּוֹ-בַעֲרוֹ שָׁחִין וְנִרְפָּא:	וְאִנְשׁ אַרִי יְהִי בֵּיה בְּמִשְׁפִּיה שָׁחֵנָּה וַיִּתְסִי:
19	and in the place of the boil there is a white rising, or a bright spot, reddish-white, then it shall be shown to the priest.	וְהָיָה בַּמָּקוֹם הַשָּׁחִין שְׁאֵת לְבָנָה אוֹ בַּהֲרַת לְבָנָה אֲדַמְדָּמַת וְנִרְאָה אֶל-הַכֹּהֵן:	וַיְהִי בְּאַתֵּר שָׁחֵנָּה עִמָּקָא חוּרָא אוֹ בַּהֲרַת חוּרָא סָמָקָא וַיִּתְחַזִּי לְכֹהֵנָּה:
20	And the priest shall look; and, behold, if the appearance thereof be lower than the skin, and the hair thereof be turned white, then the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy, it hath broken out in the boil.	וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהָיָה מִרְאֵהוּ שֶׁפֶל מִן-הָעוֹר וְשַׁעֲרֵה הַפֶּה לָבֵן וְטָמְאוּ הַכֹּהֵן נֶגַע-צִרְעַת הוּא בְּשָׁחִין פֶּרֶחָה:	וַיַּחְזִי כֹהֵנָּה וְהָאֵת מִחְזֵהָ מִכִּיד מִן מִשְׁכָּא וְשַׁעֲרֵה אֶתְחַפִּיד לְמַחְנֹר וַיִּסְאֲבִינִיה כֹּהֵנָּה מִכְתָּשׁ סְגִירוֹתָא הִיא בְּשָׁחֵנָּה סְגִיָּאת:

(14) וביום הראות בו בשר חי. אם נמצה צו מקוה הרי כבר פירש שהמחיה סימן טומאה, אלא הרי שהיה הנגע צאי מעשרים וארבעה ראשי איברים שאין מטמאין משום מחיה, לפי שאין נראה הנגע כולו כאחד, ששופע חילך וחילך, וחזר ראש האבר ונתגלה שפועו ע"י שומן, כגון שהצריא ונעשה רחב וגראית צו המחיה, למדנו הכחוצ שתטמא (שם פרק ה, א): וביום. מה תלמוד לומר, ללמד יש יום שאתה רואה צו, ויש יום שאין אתה רואה צו, מכאן אמרו חסן נותנין לו כל שצעת ימי המשחה, לו ולאטלימו ולכסותו ולצימו, וכן צרגל נותנין לו כל ימי הרגל:

(15) צרעת הוא. הצער שהוא, צער לשון זכר: (18) שחין. לשון חמוס, שנחמס הצער בלקוי הצא לו מחמת מכה שלא מחמת האור (חולין ת). ונרפא. השחין העלה ארוכה ובמקומו העלה נגע אחר:

(19) או בהרת לבנה אדמדמה. שאין הנגע לנן חלק, אלא פתוך ומעורב צשתי מראות לובן ואודם:

(20) מראה שפל. ואין ממשו שפל, אלא מתוך לבנייתו הוא נראה שפל ועמוק, כמראה חמה עמוקה מן הלל:

<p>21 But if the priest look on it, and, behold, there be no white hairs therein, and it be not lower than the skin, but be dim, then the priest shall shut him up seven days.</p>	<p>וְאִם יִרְאֶנָּה הַכֹּהֵן וְהָנָה אֵינֶן בָּהּ שֹׁעַר חֹר וּמִפִּיכָא לִיתְהָא מִן מִשְׁכָּא וְהִיא עֲמִיא וְיִסְגְּרִינָה כְּהֵנָּה שִׁבְעָא יוֹמִין:</p>	<p>וְאִם יִרְאֶנָּה הַכֹּהֵן וְהָנָה אֵינֶן בָּהּ שֹׁעַר לָבָן וּשְׁפֹלָה אֵינְנָה מִן־הָעוֹר וְהִיא כְּהָה וְהִסְגִּירוּ הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים:</p>
<p>22 And if it spread abroad in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is a plague.</p>	<p>וְאִם אוֹסְפָא תוֹסִיף בְּמִשְׁכָּא וְיִסְאִיב כְּהֵנָּה יִתִּיה מִכְתָּשָׁא הִיא:</p>	<p>וְאִם־פִּשָּׁה תִּפְשֶׁה בְּעוֹר וְטִמָּא הַכֹּהֵן אֹתוֹ נִגַּע הוּא:</p>
<p>23 But if the bright spot stay in its place, and be not spread, it is the scar of the boil; and the priest shall pronounce him clean.</p>	<p>וְאִם בְּאַתְרָה קִמַּת בְּהֶרְתָּא לֹא אוֹסִיפֹת רֶשֶׁם שְׁחֵנָּה הִיא וְיִדְפִּינָה כְּהֵנָּה:</p>	<p>וְאִם־תִּחְלִיָּה תַעֲמֹד הַבְּהֶרֶת לֹא פִשָּׁתָה צָרְבַת הַשְּׁחִין הוּא וְיִטְהַרוּ הַכֹּהֵן: (ס)</p>
<p>24 Or when the flesh hath in the skin thereof a burning by fire, and the quick flesh of the burning become a bright spot, reddish-white, or white;</p>	<p>אוֹ אִנְשׁ אֲרִי יְהִי בְּמִשְׁכִּיָּה כְּהֵנָּה דְּנִיזָר וְיְהִי רֶשֶׁם כְּהֵנָּה כְּהֵנָּה חֹרָא סְמָקָא אוֹ חֹרָא:</p>	<p>אוֹ בָשָׂר כִּי־יִהְיֶה בְּעוֹר מִכּוֹת־אֵשׁ וְהִיָּתָה מִחֵיַת הַמִּכּוֹת בְּהֶרֶת לְבָנָה אֲדַמְדָּמַת אוֹ לְבָנָה:</p>
<p>25 then the priest shall look upon it; and, behold, if the hair in the bright spot be turned white, and the appearance thereof be deeper than the skin, it is leprosy, it hath broken out in the burning; and the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy.</p>	<p>וְיַחְזִי יֵתָה כְּהֵנָּה וְהָא אֶתְהַפִּיף שֹׁעַר לְמַחֲוֹר בְּבִהְרֶתָּא וּמִחֻזָּהָ עֲמִיק מִן מִשְׁכָּא סְגִירוֹתָא הִיא בְּכּוֹאָה סְגִיָּאת וְיִסְאִיב יִתִּיה כְּהֵנָּה מִכְתָּשׁ סְגִירוֹתָא הִיא:</p>	<p>וְרָאָה אֹתָהּ הַכֹּהֵן וְהָנָה נִהַפֵּף שֹׁעַר לָבָן בְּבִהְרֶת וּמִרְאָהָ עֲמִיק מִן־הָעוֹר צָרַעַת הוּא בְּמִכּוֹתָּה פָּרַחָה וְטִמָּא אֹתוֹ הַכֹּהֵן נִגַּע צָרַעַת הוּא:</p>
<p>26 But if the priest look on it, and, behold, there be no white hair in the bright spot, and it be no lower than the skin, but be dim; then the priest shall shut him up seven days.</p>	<p>וְאִם יִחְזִינָה כְּהֵנָּה וְהָא לִית בְּבִהְרֶתָּא סְעַר חִיזָר וּמִפִּיכָא לִיתְהָא מִן מִשְׁכָּא וְהִיא עֲמִיא וְיִסְגְּרִינָה כְּהֵנָּה שִׁבְעָא יוֹמִין:</p>	<p>וְאִם יִרְאֶנָּה הַכֹּהֵן וְהָנָה אֵינֶן בְּבִהְרֶת שֹׁעַר לָבָן וּשְׁפֹלָה אֵינְנָה מִן־הָעוֹר וְהוּא כְּהָה וְהִסְגִּירוּ הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים:</p>
<p>27 And the priest shall look upon him the seventh day; if it spread abroad in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy.</p>	<p>וְיַחְזִינָה כְּהֵנָּה בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה אִם אוֹסְפָא תוֹסִיף בְּמִשְׁכָּא וְיִסְאִיב כְּהֵנָּה יִתִּיה מִכְתָּשׁ סְגִירוֹתָא הִיא:</p>	<p>וְרָאָהּ הַכֹּהֵן בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי אִם־פִּשָּׁה תִּפְשֶׁה בְּעוֹר וְטִמָּא הַכֹּהֵן אֹתוֹ נִגַּע צָרַעַת הוּא:</p>

(22) נגע הוא. השאת הזאת או הצהרת:

(23) תחתיה. במקומה: צרבת השחין. כתרגומו רש"ם שְׁחִינָה, אינו אלא רשם החמום הניכר בצער. כל צרבת לשון רגיעת עור הנרגע מחמת חימום, כמו וְנִגְרָצוּ צֵהָ פְּגִים (יחזקאל כא, ג), רייטריי"ד צלע"ז: צרבת. רייטריי"ש שמענט צלע"ז:

(24) מחית המכוח. שנימיני"ט צלע"ז, כשחיתה המכוח נהפכה לצהרת פתוחה או לצנה חלקה. וסימני מכוח וסימני שחין שוים הם, ולמה חלקן הכתוב, לומר שאין מטריפין זה עם זה, נולד חצי גרים בשחין וחצי גרים במכוח, לא ידונו כגרים (חולין שס):

<p>28 And if the bright spot stay in its place, and be not spread in the skin, but be dim, it is the rising of the burning, and the priest shall pronounce him clean; for it is the scar of the burning.</p>	<p>וְאִם־תִּחְתֶּיָּהּ תִּעֲמֹד הַבִּהְרֹת לֹא־פִשְׁתָּהּ בְּעוֹר וְהוּא כְהָה שְׂאת הַמִּכּוּה הוּא וְשִׁתְּרוּ הַפֶּהן כִּי־צִרְבֹת הַמִּכּוּה הוּא: (פ)</p>	<p>28 וְאִם־תִּחְתֶּיָּהּ תִּעֲמֹד הַבִּהְרֹת לֹא־פִשְׁתָּהּ בְּעוֹר וְהוּא כְהָה שְׂאת הַמִּכּוּה הוּא וְשִׁתְּרוּ הַפֶּהן כִּי־צִרְבֹת הַמִּכּוּה הוּא: (פ)</p>
<p>29 And when a man or woman hath a plague upon the head or upon the beard,</p>	<p>וְגִבֵּר אִו אִתָּא אֲרִי יְהִי בִיה מִכְתָּשָׁא בְרִישׁ אִו בְּדִקָן:</p>	<p>חמישי ח וְאִישׁ אִו אִשָּׁה כִּי־יִהְיֶה בּוֹ נֶגַע בְּרֹאשׁ אִו בִּזְקָן:</p>
<p>30 then the priest shall look on the plague; and, behold, if the appearance thereof be deeper than the skin, and there be in it yellow thin hair, then the priest shall pronounce him unclean: it is a scall, it is leprosy of the head or of the beard.</p>	<p>וַיַּחְזִי כְהֵנָּא יֵת מִכְתָּשָׁא וְהָא מַחְזוּהִי עֲמִיק מִן מִשְׁכָּא וְכִיָּה שְׂעֵר סוּמָק דְּעֵדֶק וַיִּסְאִיב יִתְיָה כְהֵנָּא נִתְקָא הוּא סְגִירוֹת רִישָׁא אִו דְּקֵנָא הוּא:</p>	<p>30 וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע וְהִנֵּה מֵרָאֵהוּ עֲמִיק מִן־הָעוֹר וּבּוֹ שְׂעֵר צָהָב דָּק וְשֹׂמֵא אֹתוֹ הַכֹּהֵן נִתְקָא הוּא צִרְעַת הָרֹאשׁ אִו הַזָּקָן הוּא:</p>
<p>31 And if the priest look on the plague of the scall, and, behold, the appearance thereof be not deeper than the skin, and there be no black hair in it, then the priest shall shut up him that hath the plague of the scall seven days.</p>	<p>וְאֲרִי יַחְזִי כְהֵנָּא יֵת מִכְתָּשׁ נִתְקָא וְהָא לִית מַחְזוּהִי עֲמִיק מִן מִשְׁכָּא וְשְׂעֵר אוֹכֶם לִית בִּיה וַיִּסְגֵּר כְהֵנָּא יֵת מִכְתָּשׁ נִתְקָא שְׁבַע יוֹמִין:</p>	<p>31 וְכִי־יִרְאֶה הַכֹּהֵן אֶת־נֶגַע הַנֶּתֶק וְהִנֵּה אִין־מֵרָאֵהוּ עֲמִיק מִן־הָעוֹר וְשְׂעֵר שְׁחֹר אִין בּוֹ וְהַסְגִּיר הַכֹּהֵן אֶת־נֶגַע הַנֶּתֶק שְׁבַע יָמִים:</p>
<p>32 And in the seventh day the priest shall look on the plague; and, behold, if the scall be not spread, and there be in it no yellow hair, and the appearance of the scall be not deeper than the skin,</p>	<p>וַיַּחְזִי כְהֵנָּא יֵת מִכְתָּשָׁא בְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְהָא לֹא אוֹסִיף נִתְקָא וְלֹא הָוּה בִּיה שְׂעֵר סוּמָק וּמַחְזִי נִתְקָא לִית עֲמִיק מִן מִשְׁכָּא:</p>	<p>32 וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהִנֵּה לֹא־פִשְׁתָּה הַנֶּתֶק וְלֹא־יִהְיֶה בּוֹ שְׂעֵר צָהָב וּמֵרָאֵה הַנֶּתֶק אִין עֲמִיק מִן־הָעוֹר:</p>
<p>33 then he shall be shaven, but the scall shall he not shave; and the priest shall shut up him that hath the scall seven days more.</p>	<p>וַיִּגְלַח סַחְרֵי נִתְקָא וְדַעַם נִתְקָא לֹא יִגְלַח וַיִּסְגֵּר כְהֵנָּא יֵת נִתְקָא שְׁבַע יוֹמִין תַּנְיָנוֹת:</p>	<p>33 וְהִתְגַּלַּח וְאֶת־הַנֶּתֶק לֹא יִגְלַח וְהַסְגִּיר הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּתֶק שְׁבַע יָמִים שְׁנִית:</p>

(29) בראש או בזקן. צא הכתוב לחלק בין נגע שזמקום שער לנגע שזמקום צמר, שזה סימנו ששער לבן, וזה סימנו ששער צהוב (ת"כ פרש"א ה, ה):
(30) ובו שער צהוב. שנהפך שער שחור שבו לצהוב: נתק הוא. כך שמו של נגע שזמקום שער:
(31) ושער שחור אין בו. הא אם היה בו שער שחור טהור, ואין צריך להסגר, ששער שחור סימן טהרה הוא צנתקים, כמו שנאמר ושער שחור צמח בו וגו':
(32) והנה לא פשה וגו'. הא אם פשה, או היה בו שער צהוב, טמא:
(33) והתגלח. סביבות הנתק: ואת הנתק לא יגלח. מניח שמי שערות סמוך לו סביב, כדי שיהא ניכר אם פשה, שאם יפשה יעצור השערות ואלא למקום הגילוח:

<p>And in the seventh day the priest shall look on the scall; and, behold, if the scall be not spread in the skin, and the appearance thereof be not deeper than the skin, then the priest shall pronounce him clean; and he shall wash his clothes, and be clean.</p>	<p>וּרְאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּתֶק בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהָנָה לֹא־פָשָׁה הַנֶּתֶק בְּעוֹר וּמֵרֵאָהוּ אֵינְנוּ עִמָּךְ מִן־הָעוֹר וְטָהַר אֹתוֹ הַכֹּהֵן וַכְּבֹס בְּגָדָיו וְטָהַר׃</p>	<p>34</p>
<p>But if the scall spread abroad in the skin after his cleansing,</p>	<p>וְאִם אֹסְפָא יוֹסִיף נֶתֶקָא בְּמִשְׁכָּא בְּתַר דְּכוּתִיהּ׃</p>	<p>35</p>
<p>then the priest shall look on him; and, behold, if the scall be spread in the skin, the priest shall not seek for the yellow hair: he is unclean.</p>	<p>וּרְאָהוּ הַכֹּהֵן וְהָנָה פָּשָׁה הַנֶּתֶק בְּעוֹר לֹא־יִבְקַר הַכֹּהֵן לִשְׁעַר הַצֹּהָב טָמֵא הוּא׃</p>	<p>36</p>
<p>But if the scall stay in its appearance, and black hair be grown up therein; the scall is healed, he is clean; and the priest shall pronounce him clean.</p>	<p>וְאִם כִּד הָיָה קָם נֶתֶקָא וְסָעַר אוֹכְסָם צִמַּח בֵּית אַחֲסִי נֶתֶקָא דְּכִי הוּא וַיִּדְפְּנִיָּה כָּהֵנָא׃</p>	<p>37</p>
<p>And if a man or a woman have in the skin of their flesh bright spots, even white bright spots;</p>	<p>וְאִישׁ אוֹ־אִשָּׁה כִּי־יִהְיֶה בְּעוֹר־בְּשָׂרָם בְּהֶרֶת בְּהֶרֶת לְבָנֹת׃</p>	<p>38</p>
<p>then the priest shall look; and, behold, if the bright spots in the skin of their flesh be of a dull white, it is a tetter, it hath broken out in the skin: he is clean.</p>	<p>וּרְאָה הַכֹּהֵן וְהָנָה בְּעוֹר־בְּשָׂרָם בְּהֶרֶת כְּהוֹת לְבָנֹת בְּהֶק הוּא פָּרַח בְּעוֹר טָהוֹר הוּא׃ (ס)</p>	<p>39</p>
<p>And if a man's hair be fallen off his head, he is bald; yet is he clean.</p>	<p>וְאִישׁ כִּי יִמְרַט רֹאשׁוֹ קָרַח הוּא טָהוֹר הוּא׃</p>	<p>ששי (שלישי) 40</p>
<p>And if his hair be fallen off from the front part of his head, he is forehead-bald; yet is he clean.</p>	<p>וְאִם מִקְבִּיל אַפּוֹתָי יִתַּר שְׁעָר רִישִׁיהּ גָּלִישׁ הוּא דְּכִי הוּא׃</p>	<p>41</p>

(35) אחרי טהרתו. אין ללא פושה לאחר הפטור, מנין אף בסוף שזוע ראשון ובסוף שזוע שני, תלמוד לומר פשה יפשה:

(37) ושער שחר. מנין אף הירוק והאדום שאינו צהוב, תלמוד לומר ושער. ולשון צהוב, דומה לתצנית הזהב. צהוב כמו זהוב, אור"צל"צלע"ז: טהור הוא וטהרו הכהן. הא טמא שטהרו הכהן לא טהור (מועד קטן ו:):

(38) בהרת. מצרורות:

(39) כהות לבנות. שאין לזון שלהן עו ללא כהה: בהק. כמין לזון, הנראה צבוע אדם, אדם שקורין רש"ו בין מצרורות אדמיותו קרויה צהק, כאיש עדשן שזין עדשה מצהיק הצבוע צלוצן צה:

(40) קרח הוא טהור הוא. טהור מטומאת נתקין, שאינו נדון בסימני ראש וזקן שהם מקום שער, אלא בסימני נגעי עור צער, צער לזון ומחיה ופשיין:

(41) ואם מפאת פניו. משפוע קדקד כלפי פניו, קרוי גחמת, ואף הצדעין שמכאן ומכאן ככלל, ומשפוע קדקד כלפי אחוריו, קרוי קרחת:

<p>42 But if there be in the bald head, or the bald forehead, a reddish-white plague, it is leprosy breaking out in his bald head, or his bald forehead.</p>	<p>וְאִרִי יְהִי בַקְרָחוֹתָא אוֹ בְּגִלְשׁוֹתָא מִכְתָּשׁ חִינּוֹר סְמוֹק סְגִירוֹת סָגִיא הִיא בַקְרָחוֹתָא אוֹ בְּגִלְשׁוֹתָא:</p>	<p>42 וְכִי־יִהְיֶה בַקְרָחַת אוֹ בַגְּבַחַת נִגַע לְבָן אֲדָמָדָם צִרְעַת פְּרַחַת הוּא בַקְרָחַתוֹ אוֹ בַגְּבַחַתוֹ:</p>
<p>43 Then the priest shall look upon him; and, behold, if the rising of the plague be reddish-white in his bald head, or in his bald forehead, as the appearance of leprosy in the skin of the flesh,</p>	<p>וַיַּחְזִי יְתִיבָה כְּהֵנָּה וְהָא עוֹמֵק מִכְתָּשָׁא חִינּוֹר סְמוֹק בַקְרָחוֹתָא אוֹ בְּגִלְשׁוֹתָא כְּמַחְזִי סְגִירוֹת מִשְׁדָּ בִשְׂרָא:</p>	<p>43 וּרְאָה אֹתוֹ הַכֹּהֵן וְהִנֵּה שָׂאתָ הִנֵּנָה לְבָנָה אֲדָמָדָמַת בַקְרָחַתוֹ אוֹ בַגְּבַחַתוֹ כְּמִרְאָה צִרְעַת עוֹר בָּשָׂר:</p>
<p>44 he is a leprous man, he is unclean; the priest shall surely pronounce him unclean: his plague is in his head. .</p>	<p>גִּבֹר סְגִיר הוּא מְסֻבָּא הוּא סֵאבָא יִסְאָבְנִיה כְּהֵנָּה בְּרִישִׁיה מִכְתָּשִׁיה:</p>	<p>44 אִישׁ־צָרוּעַ הוּא טָמֵא הוּא טָמֵא יִטְמָאנוּ הַכֹּהֵן בְּרֹאשׁוֹ נִגְעוֹ:</p>
<p>45 And the leper in whom the plague is, his clothes shall be rent, and the hair of his head shall go loose, and he shall cover his upper lip, and shall cry: 'Unclean, unclean.'</p>	<p>וּסְגִירָא דְבִיה מִכְתָּשָׁא לְבוּשׁוֹ יִהְיוֹן מְבוּזְעִין וְרִישִׁיה יְהִי פָרִיעַ וְעַל שִׁפְם כֹּאבִילָא יִתְעַטֵּף וְלֹא תִסְתָּאבוּ וְלֹא תִסְתָּאבוּ יִקְרִי:</p>	<p>45 וְהַצָּרוּעַ אֲשֶׁר־בּוֹ הִנֵּנָה בְּגָדָיו יִהְיוּ פְרָמִים וְרֹאשׁוֹ יִתֵּיב פָּרוּעַ וְעַל־שִׁפְם יַעֲטֶה וְטָמֵא ׀ טָמֵא יִקְרָא:</p>
<p>46 All the days wherein the plague is in him he shall be unclean; he is unclean; he shall dwell alone; without the camp shall his dwelling be.</p>	<p>כָּל יוֹמִין דְּמִכְתָּשָׁא בִיה יְהִי מְסֻבָּא מְסֻבָּא הוּא בְּלַחוּדְהִי יִתִּיב מִבְּרָא לְמִשְׁרִיתָא מוֹתְבִיה:</p>	<p>46 כָּל־יָמָי אֲשֶׁר הִנֵּנָה בּוֹ יִטְמָא טָמֵא הוּא בְּדָד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשְׁבוֹ: (ס)</p>
<p>47 And when the plague of leprosy is in a garment, whether it be a woolen garment, or a linen garment;</p>	<p>וּלְבוּשָׁא אֲרִי יְהִי בִיה מִכְתָּשׁ סְגִירוֹ בְּלָבוּשׁ עֵמֹר אוֹ בְּלָבוּשׁ כֶּתֶן:</p>	<p>47 וְהִפְגֵּד כִּי־יִהְיֶה בּוֹ נִגַע צִרְעַת בְּבִגְד צֹמֶר אוֹ בְּבִגְד פִּשְׁתִּים:</p>
<p>48 or in the warp, or in the woof, whether they be of linen, or of wool; or in a skin, or in any thing made of skin.</p>	<p>אוֹ בִשְׂתֵיָא אוֹ בְּעֶרְפָא לְכַתְנָא וּלְעִמְרָא אוֹ בְּמִשְׁכָּא אוֹ בְּכָל עֲבִידַת מִשְׁדָּ:</p>	<p>48 אוֹ בִשְׂתֵי אוֹ בְּעֶרֶב לַפִּשְׁתִּים וְלְצֹמֶר אוֹ בְּעוֹר אוֹ בְּכָל־ מְלֹאכֶת עוֹר:</p>

(42) נגע לבן אדמדם. פסוק. מניין שאר המראות תלמוד לומר כמראה נרעת עור זשר, כמראה הנרעת האמור בפרשת עור זשר, אדם כי יהיה זעור זשרו, ומהו אמור זו, שמטמא בארבע מראות, ונדון ז' שזועות, ולא כמראה נרעת האמור זשחין ומכה שהוא נדון זשזוע א', ולא כמראה נחקין של מקום שער שאין מטמאין בארבע מראות, שאת ותולדתה, זהרת ותולדתה:

(44) בראשו נגעו. אין לי אלא נחקין, מנין לרבות שאר המנוגעים, תלמוד לומר טמא יטמאנו, לרבות את כולן. על כולן הוא אומר זגדיו יהיו פרומים וגו'.

(45) פרומים. קרועים (מ"ק טו.). פרוע. מְגָדָל שְׁעָר: ועל שפם יעטה. כאצלו: שפם. שער השפטים, גרינו"ן זלע"ז: וטמא טמא יקרא. משמיע שהוא טמא ויפרשו ממנו (מ"ק ה.).

(46) בדרך ישוב. שלא יהיו שאר טמאים יושבים עמו. ואמרו רבותינו (ערכין טז.), מה נשתנה משאר טמאים לישב זדד, הואיל והוא הזדיל זלשון הרע זין איש לאשמו וזין איש לרעהו, אף הוא יזדל: מחוץ למחנה. חוץ לזלש מחנות (פסחים טז.).

<p>49 If the plague be greenish or reddish in the garment, or in the skin, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin, it is the plague of leprosy, and shall be shown unto the priest.</p>	<p>וְהָיָה מִכְתָּשָׁא יָרוֹק אוֹ סָמוֹק בְּלְבוּשָׁא אוֹ בְּמִשְׁכָּא אוֹ בְּשִׁתָּיָא אוֹ בְּעָרְבָא אוֹ בְּכָל מִן דְּמִשְׁדָּ מִכְתָּשָׁא סְגִירוּתָא הוּא וַיִּתְחַזֵּי לְכַהֵנָּא:</p>	<p>וְהָיָה הַנֶּגַע יֶרֶקְרֶקֶוּ אוֹ אֲדָמָדִם בִּבְגָד אוֹ בְּעוֹר אוֹ-בִשְׁתֵּי אוֹ-בְּעָרֵב אוֹ בְּכָל-כְּלִי-עוֹר נֹגַע צִרְעַת הוּא וְהָרָאָה אֶת-הַכֹּהֵן:</p>
<p>50 And the priest shall look upon the plague, and shut up that which hath the plague seven days.</p>	<p>וַיַּחְזֵי כַהֵנָּא יֵת מִכְתָּשָׁא וַיִּסְגֵּר יֵת מִכְתָּשָׁא שִׁבְעַת יָמִין:</p>	<p>וְהָרָאָה הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע וְהִסְגִּיר אֶת-הַנֶּגַע שִׁבְעַת יָמִים:</p>
<p>51 And he shall look on the plague on the seventh day: if the plague be spread in the garment, or in the warp, or in the woof, or in the skin, whatever service skin is used for, the plague is a malignant leprosy: it is unclean.</p>	<p>וַיַּחְזֵי יֵת מִכְתָּשָׁא בְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה אֲרִי אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּלְבוּשָׁא אוֹ בְּשִׁתָּיָא אוֹ בְּעָרְבָא אוֹ בְּמִשְׁכָּא לְכָל דִּיתְעָבִיד מִשְׁכָּא לְעִבְדִּיתָא סְגִירוּת מִחֲסָרָא מִכְתָּשָׁא מִסָּאב הוּא:</p>	<p>וְהָרָאָה אֶת-הַנֶּגַע בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי כִּי-פָשָׁה הַנֶּגַע בִּבְגָד אוֹ-בִשְׁתֵּי אוֹ-בְּעָרֵב אוֹ בְּעוֹר לְכָל אֲשֶׁר-יַעֲשֶׂה הָעוֹר לְמִלְאָכָה צִרְעַת מִמָּאֲרַת הַנֶּגַע טָמֵא הוּא:</p>
<p>52 And he shall burn the garment, or the warp, or the woof, whether it be of wool or of linen, or any thing of skin, wherein the plague is; for it is a malignant leprosy; it shall be burnt in the fire.</p>	<p>וַיִּקְיֵד יֵת לְבוּשָׁא אוֹ יֵת שִׁתָּיָא אוֹ יֵת עָרְבָא בְּעִמְרָא אוֹ בְּכַתְנָא אוֹ יֵת קָל מָאֵן דְּמִשְׁדָּ דִּיהִי בֵּיה מִכְתָּשָׁא אֲרִי סְגִירוּת מִחֲסָרָא הִיא בְּנוֹרָא תַתּוּקָד:</p>	<p>וַיִּשְׂרֹף אֶת-הַבֶּגֶד אוֹ אֶת-הַשִּׁתִּי אוֹ אֶת-הָעָרֵב בְּצִמְרֵא אוֹ בְּפִשְׁתִּים אוֹ אֶת-כָּל-כְּלִי הָעוֹר אֲשֶׁר-יִהְיֶה בּוֹ הַנֶּגַע כִּי-צִרְעַת מִמָּאֲרַת הוּא בָּאֵשׁ תִּשְׂרָף:</p>
<p>53 And if the priest shall look, and, behold, the plague be not spread in the garment, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin;</p>	<p>וְאִם יַחְזֵי כַהֵנָּא וְהָא לֹא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּלְבוּשָׁא אוֹ בְּשִׁתָּיָא אוֹ בְּעָרְבָא אוֹ בְּכָל מִן דְּמִשְׁדָּ:</p>	<p>וְאִם יִרְאֶה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה לֹא-פָשָׁה הַנֶּגַע בִּבְגָד אוֹ בִשְׁתֵּי אוֹ בְּעָרֵב אוֹ בְּכָל-כְּלִי-עוֹר:</p>
<p>54 then the priest shall command that they wash the thing wherein the plague is, and he shall shut it up seven days more.</p>	<p>וַיִּפְקִיד כַהֵנָּא וַיַּחְזִירוּן יֵת דְּבִיה מִכְתָּשָׁא וַיִּסְגְּרוּנִיה שִׁבְעַת יָמִין תְּנִינֹת:</p>	<p>וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וַיְכַבְּסוּ אֶת אֲשֶׁר-בּוֹ הַנֶּגַע וְהִסְגִּירוּ שִׁבְעַת-יָמִים שְׁנִית:</p>

(48) לפשתיים ולצמר. של פשתיים או של צמר: או בעור. זה עור שלא נעשה צו מלאכה: או בכל מלאכת עור. זה עור שנעשה צו מלאכה:

(49) ירקרק. ירוק שצירוקין: אדמדם. אדום שצאדומים:

(51) צרעת ממארת. לשון סלון ממאיר (יחזקאל כח, כד), פויי"נטש בלע"ז. ומדרשו תן צו מארה שלא תהנה הימנו:

(52) בצמר או בפשתיים. של צמר או של פשתיים, זה פשוטו. ומדרשו יכול יציא גיזי צמר ואניני פשתן וישרפם עמו, תלמוד לומר היא צאש תשרף, אינה צריכה דבר אחר עמה, א"כ מה תלמוד לומר צמר או צפפתיים, להוציא את האיקמריזית שבו שהן ממין אחר אימירות לשון שפה, כמו אימרא:

(54) את אשר בו הנגע. יכול מקום הנגע בלבד, תלמוד לומר את אשר בו הנגע, יכול כל הבגד כולו טעון כצום, תלמוד לומר הנגע, הא כילד, יכנס מן הבגד עמו:

<p>And the priest shall look, after that the plague is washed; and, behold, if the plague have not changed its colour, and the plague be not spread, it is unclean; thou shalt burn it in the fire; it is a fret, whether the bareness be within or without.</p>	<p>וְיַחְזִי כֹהֵנָא בְּתֵר דְּחִנּוּרֵי יָת מַכְתָּשָׁא וְהָא לֹא שֵׁנָא מַכְתָּשָׁא מִן כַּד הָוָה וּמַכְתָּשָׁא לֹא אוֹסִיף מִסָּאב הוּא בְּנוּרָא תִיקְדִּינִיה תִּבְרָא הִיא בְּשִׁחִיקוּתִיהָ אוּ בְּחִדְתוּתִיהָ:</p>	<p>וְרָאָה הַכֹּהֵן אַחֲרָיו הַכֶּבֶס אֶת הַנֶּגַע וְהִנֵּה לֹא־הִפָּךְ הַנֶּגַע אֶת־עֵינֹו וְהַנֶּגַע לֹא־פָשַׁה טָמֵא הוּא בְּאֵשׁ תִּשְׂרַפְנוּ פַחַתָּהּ הוּא בְּקִרְחָתוֹ אוּ בְּגִבְחָתוֹ: שביעי (רביעי)</p>
<p>And if the priest look, and, behold, the plague be dim after the washing thereof, then he shall rend it out of the garment, or out of the skin, or out of the warp, or out of the woof.</p>	<p>וְאִם חָזָא כֹהֵנָא וְהָא עֲמָא מַכְתָּשָׁא בְּתֵר דְּחִנּוּרֵי יִתִּיה וְיִבְזַע יִתִּיה מִן לְבוּשָׁא אוּ מִן מִשְׁכָּא אוּ מִן שְׂתִינָא אוּ מִן עֲרָבָא:</p>	<p>וְאִם רָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה בִּתְּהָ הַנֶּגַע אַחֲרֵי הַכֶּבֶס אֹתוֹ וְקָרַע אֹתוֹ מִן־הַבִּגְד אוּ מִן־הָעוֹר אוּ מִן־הַשִּׁטִּי אוּ מִן־הָעֵרֶב: 56</p>
<p>And if it appear still in the garment, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin, it is breaking out, thou shalt burn that wherein the plague is with fire.</p>	<p>וְאִם תִּתְּחַזֵּי עוֹד בְּלְבוּשָׁא אוּ בְּשִׂתִּי אוּ בְּעֲרָבָא אוּ בְּכָל מִן דְּמִשְׁדָּ סְגִינָא הִיא בְּנוּרָא תִיקְדִּינִיה יָת דְּבִיהָ מַכְתָּשָׁא:</p>	<p>וְאִם־תִּרְאָה עוֹד בְּבִגְד אוּ בְּשִׁטִּי אוּ־בְעֵרֶב אוּ בְּכָל־כְּלִי־עוֹר פַּרְחַתָּהּ הוּא בְּאֵשׁ תִּשְׂרַפְנוּ אֶת אֲשֶׁר־בּוֹ הַנֶּגַע: מפטיר</p>
<p>And the garment, or the warp, or the woof, or whatsoever thing of skin it be, which thou shalt wash, if the plague be departed from them, then it shall be washed the second time, and shall be clean.</p>	<p>וּלְבוּשָׁא אוּ שְׂתִינָא אוּ עֲרָבָא אוּ כָל מָאן דְּמִשְׁדָּ דְּתַחֲנוּר וְיַעֲדֵי מִנְהוֹן מַכְתָּשָׁא וְיִצְטַבַּע תַּנְיָנוֹת וְיִדְכֵי:</p>	<p>וְהַבִּגְד אוּ־הַשִּׁטִּי אוּ־הָעֵרֶב אוּ־כָל־כְּלִי הָעוֹר אֲשֶׁר תִּכְבֹּס וְסָר מֵהֶם הַנֶּגַע וְכִבֹּס שְׁנִית וְטָהַר: 58</p>
<p>This is the law of the plague of leprosy in a garment of wool or linen, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin, to pronounce it clean, or to pronounce it unclean.</p>	<p>דָּא אֲזִרְיָא דְּמַכְתָּשׁ סְגִירוּ לְבוּשׁ עֲמָר אוּ כִתְנָא אוּ שְׂתִינָא אוּ עֲרָבָא אוּ כָל מָאן דְּמִשְׁדָּ לְדִכְּאוּתִיהָ אוּ לְסִאֲבוּתִיהָ:</p>	<p>זֹאת תּוֹרַת נֶגַע־צִרְעַת בִּגְד הַצִּמְרוּ אוּ הַפְּשָׁטִים אוּ הַשִּׁטִּי אוּ הָעֵרֶב אוּ כָל־כְּלִי־עוֹר לְטָהָרוֹ אוּ לְטָמְאוֹ: (פ) ס"ז</p>

(55) אחרי הכבס. לשון העשות: לא הפך הנגע את עינו. לא כהה ממראיתו: והנגע לא פשה. שמענו שאם לא הפך ולא פשה טמא, ואין צריך לומר לא הפך ופשה, הפך ולא פשה איני יודע מה יעשה לו, תלמוד לומר והסגיר את הנגע מכל מקום, דברי רבי יהודה, וחכמים אומרים וכו' כדאיסת צמורת כהנים (פרק טו, ז), ורמזיה כאן לישב המקרא על אופניו: פחתת היא. לשון גומא, כמו צאסת הפקטים (שמואל'י, ט), כלומר שפלה היא, נגע שמראיו שוקעין: בקרחתו או בגבחתו. כמרגומו צִשְׁחִיקוּסָה או צִסְחִיקוּסָה: קרחתו. שחקים, ישנים. ומפני המדרש שהורץ לגזרה שזה, מניין לפריחה צבגדים שהיא טהורה, נאמרה קרחת וגזחת צבגדים, ונאמרה קרחת וגזחת צבגדים מה להלן פרח צבגו טהור (סנהדרין פח.), אף כאן פרח צבגו טהור. לכך אחז הכחוצ לשון קרחת וגזחת. ולענין פירושו ומרגומו זהו משמעו, קרחת לשון ישנים, וגזחת לשון חדשים, כאלו נחת צבגותיו או צבגותו, שהקרחת לשון אחוריים, והגזחת לשון פנים, כמו שכתוב ואם מפאת פניו וגו', והקרחת כל ששופע ויורד מן הקדקד ולאחריו, כך מפורש צמורת כהנים (פרק טו, ט):

(56) וקרע אותה. יקרע מקום הנגע מן הצבג, וישרפנו:

(57) פרחתת הוא. דבר החוזר ונאמ: באש תשרפנו. את כל הצבג:

(58) וסר מהם הנגע. אם כשצבסוהו צמחלה על פי כהן סר ממנו הנגע לגמרי: וכבס שנית. לשון טבילה. תרגום של כבוסין שצפרשה זו לשון לבון, ויִטְמַר, חוץ מזה שאינו ללבון אלא לטבול, לכך תרגומו ויִצְטַבַּע, וכן כל כבוסים צבגים שהן לטבילה מתורגמין ויִצְטַבַּע:

The Haftarah is II Kings 4:42 – 5:19 on page 149. For Shabbat HaHodesh the Maftir and Haftarah are on page 176.

XIV	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:	מִצְרַע ט
2	This shall be the law of the leper in the day of his cleansing: he shall be brought unto the priest.	זֹאת תְּהִי־הַתּוֹרָה הַמְצֻרָע בְּיוֹם טְהַרְתּוֹ וְהוּבָא אֶל־הַכֹּהֵן: דָּא תְּהִי אוֹרִיתָא דְסִגִּירָא בְּיוֹמָא דְדִכּוּתִיהּ וְיִתִּיתִי לָךְ כֹּהֵנָא:	2
3	And the priest shall go forth out of the camp; and the priest shall look, and, behold, if the plague of leprosy be healed in the leper;	וַיֵּצֵא הַכֹּהֵן אֶל־מַחֲוֶיז לְמַחֲנֶה וַיִּרְאֶה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה נִרְפָּא נֶגַע־הַצִּרְעָת מִן־הַצִּרְוֹעַ: וַיֵּהָרֵק לְמִשְׁרִיתָא וַיַּחְזִי כֹהֵנָא וְהָא אִתְּסִי מִכְתָּש סִגִּירוּתָא מִן סִגִּירָא:	3
4	then shall the priest command to take for him that is to be cleansed two living clean birds, and cedar-wood, and scarlet, and hyssop.	וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וְלָקַח לְמִטְהַר שְׁתֵּי צִפּוֹרִים חַיִּים טְהוֹרִים וְעֵץ אֶרֶז וּשְׁנֵי תוֹלְעֵת וְאַזְבִּי: וַיִּפְקִיד כֹּהֵנָא וַיִּסַּב לְדַמְדְּבֵי תְרֵתִין צִפּוֹרִין חַיִּין דְּכִיּוֹן וְאַעֲא דְאַרְזָא וְצִבְעָ וְהוֹרִי וַאֲיוֹבָא:	4
5	And the priest shall command to kill one of the birds in an earthen vessel over running water.	וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וְשַׁחַט אֶת־הַצִּפּוֹר הָאֶחָת אֶל־כֶּלִי־חֶרֶשׁ עַל־מַיִם חַיִּים: וַיִּפְקִיד כֹּהֵנָא וַיִּכּוֹס יֵת צִפּוֹר תְּדָא לְמָאן דְּחִסַּף עַל מִי מְבוּעַ:	5
6	As for the living bird, he shall take it, and the cedar-wood, and the scarlet, and the hyssop, and shall dip them and the living bird in the blood of the bird that was killed over the running water.	אֶת־הַצִּפּוֹר הַחַיָּה יִקַּח אֹתָהּ וְאֶת־עֵץ הָאֶרֶז וְאֶת־שְׁנֵי תוֹלְעֵת וְאֶת־הָאֲזָב וְשִׁבְלֵ אוֹתָם וְאֹתוֹ הַצִּפּוֹר הַחַיָּה בְּדַם הַצִּפּוֹר הַשָּׁחֻטָה עַל הַמַּיִם הַחַיִּים: יֵת צִפּוֹר חַיָּתָא יִסַּב יֵתָּה וְיֵת אֶעֱא דְאַרְזָא וְיֵת צִבְעָ וְהוֹרִי וְיֵת אֲיוֹבָא וַיִּטְבּוֹל יֵתָּהוֹן וְיֵת צִפּוֹר חַיָּתָא בְּדַמָּא דְצִפּוֹר דְּנִכְסִתָּא עַל מִי מְבוּעַ:	וִי
7	And he shall sprinkle upon him that is to be cleansed from the leprosy seven times, and shall pronounce him clean, and shall let go the living bird into the open field.	וְהִזָּה עַל הַמִּטְהַר מִן־הַצִּרְעָת שִׁבְעַ פְּעָמִים וְיִטְהַר וְיִשְׁלַח אֶת־הַצִּפּוֹר הַחַיָּה עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה: וַיְדִי עַל דְּמַדְבֵּי מִן סִגִּירוּתָא שִׁבְעַ זְמַנִּין וַיְדַבְּרִינִי וַיִּשְׁלַח יֵת צִפּוֹר חַיָּתָא עַל אִפִּי חֻקְלָא:	7

(2) זאת תהיה תורת וגר. מלמד שאין מטהרין אותו זלילה (מגילה כא):

(3) אל מחוץ למחנה. חוץ לשלש מחנות שנשלח שם זימי חלוטו:

(4) חיות. פרט לטרפות (חולין קמ). טהרות. פרט לעוף טמא (ס). לפי שהנגעים באים על לשון הרע, שהוא מעשה פְּטוּמִי דְּזָרִים, לפיכך הוזקקו לטהרתם צפריים, שמפטרטין תמיד בצפצוף קול (ערכין טז): ועץ ארז. לפי שהנגעים באין על גסות הרוח (סס). ושני תולעת ואזב. מה תקנמו ויתרפא, ישפיל עצמו מגאווה כחולעת וכאזב: עץ ארז. מקל של ארז: ושני תולעת. לשון של צמר צבוע זהורית (צ"מ כא):

(5) על מים חיים. נותן אותם מחלה בכלי, כדי שיהא דם כפור ניכר בהם, וכמה הם, רביעית (סוטה טז):

(6) את הצפור החיה יקח אותה. מלמד שאינו אוגדה עמהם אלא מפרישה לעצמה, אבל העץ והאזב כרוכים יחד בלשון הזהורית, כענין שנאמר ואת עץ הארז ואת שני החולעת ואת האזב, קימה אחת לשלשמן, יכול כשם שאינה בכלל אגודה כך לא תהא בכלל טבילה, תלמוד לומר וטבל אותם ואת הצפור החיה, החזיר את הצפור לכלל טבילה:

<p>And he that is to be cleansed shall wash his clothes, and shave off all 8 his hair, and bathe himself in water, and he shall be clean; and after that he may come into the camp, but shall dwell outside his tent seven days.</p>	<p>וַיִּצְבַּע דְּמַדְכֵּי ית לבושוהי ויגלח ית כל שעריה ויסחי במיֵא וידפי ובתר פֶּן ייעול למשריתא ויטיב מבֶּרָא למשכניה שבֶּעֲא יומין:</p>	<p>וְכַבֵּס הַמִּטְהָר אֶת-בְּגָדָיו וְגִלַּח אֶת-כָּל-שָׁעָרוֹ וּרְחַץ בַּמֵּיִם וְטָהַר וְאַחֲרָיִם יָבֹא אֶל-הַמַּחֲנֶה וְיָשָׁב מִחוּץ לְאֹהֶלוֹ שִׁבְעַת יָמִים:</p>
<p>And it shall be on the seventh day, that he shall shave all his hair off 9 his head and his beard and his eyebrows, even all his hair he shall shave off; and he shall wash his clothes, and he shall bathe his flesh in water, and he shall be clean.</p>	<p>וַיְהִי בְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְגִלַּח ית כל שעריה ית רישיה וית דקניה וית גביני עינוהי וית כל שעריה ויגלח ויצבע ית לבושוהי ויסחי ית בשריה במיֵא וידפי:</p>	<p>וְהָיָה בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִגְלַח אֶת-כָּל-שָׁעָרוֹ אֶת-רֹאשׁוֹ וְאֶת-זָקְנוֹ וְאֶת גִּבְתֹּת עֵינָיו וְאֶת-כָּל-שָׁעָרוֹ יִגְלַח וְכַבֵּס אֶת-בְּגָדָיו וּרְחַץ אֶת-בָּשָׁרוֹ בַּמֵּיִם וְטָהַר:</p>
<p>And on the eighth day he shall take two he-lambs without blemish, and 10 one ewe-lamb of the first year without blemish, and three tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, and one log of oil.</p>	<p>וּבְיוֹמָא תְּמִינָאָה יִסֵּב תְּרִין אַמְרִין שְׁלָמִין וְאַמְרֵתָא חֲדָא בִּת שְׁתֵּי שְׁלָמָתָא וּתְלָתָא עֶשְׂרוֹנִין סוּלְתָא מִנְחָתָא דְּפִילָא בְּמִשַּׁח וְלֹגָא חֲדָא דְּמִשַּׁח:</p>	<p>וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִקַּח שְׁנֵי-כִבְשִׁים תְּמִימִים וְכִבְשָׁה אֶחָת בֶּת-שָׁנָתָהּ תְּמִימָה וּשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרוֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בָּלוּלָה בְּשֶׁמֶן וְלֹג אֶחָד שֶׁמֶן:</p>
<p>And the priest that cleanseth him 11 shall set the man that is to be cleansed, and those things, before the LORD, at the door of the tent of meeting.</p>	<p>וַיִּקֵּם כֹּהֵנָא דְּמַדְכֵּי ית גּוֹבֵרָא דְּמַדְכֵּי וַיִּתְּהוּן קֳדָם יי בִּתְרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא:</p>	<p>וְהַעֲמִיד הַכֹּהֵן הַמִּטְהָר אֶת הָאִישׁ הַמִּטְהָר וְאֹתָם לִפְנֵי יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>And the priest shall take one of the 12 he-lambs, and offer him for a guilt-offering, and the log of oil, and wave them for a wave-offering before the LORD.</p>	<p>וַיִּסֵּב כֹּהֵנָא ית אַמְרָא חֲדָא וַיִּקְרִיב יִתִּיהָ לְאַשְׁמָא וַיִּתְּהוּן לֹגָא דְּמִשַּׁח וַיִּרְדּוּ יִתְהוּן אֲרָמָא קֳדָם יי:</p>	<p>וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת-הַכִּבְשׁ הָאֶחָד וַיִּקְרִיב אֹתוֹ לְאַשֶׁם וְאֶת-לֹג הַשֶּׁמֶן וַיַּהֲנִיף אֹתָם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>And he shall kill the he-lamb in 13 the place where they kill the sin-offering and the burnt-offering, in the place of the sanctuary; for as the sin-offering is the priest's, so is the guilt-offering; it is most holy.</p>	<p>וַיַּכּוּס ית אַמְרָא בְּאַתְרָא דִּיכּוּס ית חַטָּאת וַיִּתְּ עֲלֵתָא בְּאַתְר קוּדְשָׁא אֲרִי כַּחַטָּאת אַשְׁמָא הוּא לְכִהְנָא קוּדְשׁ קוּדְשִׁין הוּא:</p>	<p>וַיַּשְׁחֵט אֶת-הַכִּבְשׁ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחָט אֶת-הַחַטָּאת וְאֶת-הָעֹלָה בַּמָּקוֹם הַקֹּדֶשׁ כִּי כַּחַטָּאת הָאִשֶּׁם הוּא לְכֹהֵן קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים הוּא:</p>

- (8) וישב מחוץ לאהלו. מלמד שאסור בתשמיש המטה (ת"כ פרק א, יא. חולין קמא).
 (9) את כל שערו וגו'. כלל ופרט וכלל, להציא כל מקום כנוס שער ונראה (סוטה טז).
 (10) וכבשה אחת. למטאת: ושלשה עשרונים. לנסכי שלשה כזשים הללו, שחטאתו ואשמו של מזרע טעוין נסכים (מנחות 65). ולוג אחד שמן. להזות עליו שזע, וליתן ממנו לתנוך אִזו ומתן זהונות:
 (11) לפני ה'. גשער נקנור, ולא גשורה עזמה, לפי שהוא מחוסר כפורים (סוטה ז).
 (12) והקריב אותו לאשם. יקריבנו לחוך העזרה לשם אשם להניף, שהוא טעון מנופה חי: והניף אותו. את האשם ואת הלוג:

<p>14 And the priest shall take of the blood of the guilt-offering, and the priest shall put it upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot.</p>	<p>וַיִּסֹבֶב כֹּהֵן מִדָּמַת דְּאַשְׁמַת וַיִּתֵּן כֹּהֵן עַל רוֹם אוֹרְנָה דְּמַדְכִּי דִּימִינָה וְעַל אֲלִיּוֹן יְדִיהָ דִּימִינָה וְעַל אֲלִיּוֹן רַגְלֶיהָ דִּימִינָה:</p>	<p>14 וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּמַת הָאֲשָׁם וַיִּתֵּן הַכֹּהֵן עַל־תְּנוּדָה אֶזְנוֹ הַמִּטְהָר הַיְמָנִית וְעַל־בֶּהֱן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל־בֶּהֱן רַגְלוֹ הַיְמָנִית:</p>
<p>15 And the priest shall take of the log of oil, and pour it into the palm of his own left hand.</p>	<p>וַיִּסֹבֶב כֹּהֵן מִלֹּגֵי דְמִשְׁחָה וַיִּרִיק עַל יָדָא דִּכְהֵנָה דְּשִׁמְאָלָא:</p>	<p>15 וְלָקַח הַכֹּהֵן מִלֹּג הַשֶּׁמֶן וַיִּצֹק עַל־כַּף הַכֹּהֵן הַשִּׁמְאָלִית:</p>
<p>16 And the priest shall dip his right finger in the oil that is in his left hand, and shall sprinkle of the oil with his finger seven times before the LORD.</p>	<p>וַיִּטְבֹּל כֹּהֵן יָת אֶצְבָּעִיהָ דִּימִינָה מִן מִשְׁחָה דְּעַל יְדִיהָ דְּשִׁמְאָלָא וַיִּדִּי מִן מִשְׁחָה בְּאַצְבָּעִיהָ שִׁבְעָה זְמַנִּין קֳדָם יְיָ:</p>	<p>16 וַיִּטְבֹּל הַכֹּהֵן אֶת־אֶצְבָּעוֹ הַיְמָנִית מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּפוֹ הַשִּׁמְאָלִית וַיִּהְיֶה מִן־הַשֶּׁמֶן בְּאַצְבָּעוֹ שִׁבְעָה פַעַמִּים לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>17 And of the rest of the oil that is in his hand shall the priest put upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot, upon the blood of the guilt-offering.</p>	<p>וּמִשְׁאָר מִשְׁחָה דְּעַל יְדִיהָ וַיִּתֵּן כֹּהֵן עַל רוֹם אוֹרְנָה דְּמַדְכִּי דִּימִינָה וְעַל אֲלִיּוֹן יְדִיהָ דִּימִינָה וְעַל אֲלִיּוֹן רַגְלֶיהָ דִּימִינָה עַל דָּמַת דְּאַשְׁמַת:</p>	<p>17 וּמִיִּתְרֵי הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּפוֹ יִתֵּן הַכֹּהֵן עַל־תְּנוּדָה אֶזְנוֹ הַמִּטְהָר הַיְמָנִית וְעַל־בֶּהֱן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל־בֶּהֱן רַגְלוֹ הַיְמָנִית עַל דָּם הָאֲשָׁם:</p>
<p>18 And the rest of the oil that is in the priest's hand he shall put upon the head of him that is to be cleansed; and the priest shall make atonement for him before the LORD.</p>	<p>וְדִישְׁתָּאָר בְּמִשְׁחָה דְּעַל יָדָא דִּכְהֵנָה וַיִּתֵּן עַל רִישָׁא דְּמַדְכִּי וַיַּכְפֹּר עֲלוֹהֵי כֹהֵנָה קֳדָם יְיָ:</p>	<p>18 וַיַּהֲנוֹתָר בְּשִׁמְנוֹ אֲשֶׁר עַל־כַּף הַכֹּהֵן וַיִּתֵּן עַל־רֹאשׁ הַמִּטְהָר וַיַּכְפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>19 And the priest shall offer the sin-offering, and make atonement for him that is to be cleansed because of his uncleanness; and afterward he shall kill the burnt-offering.</p>	<p>וַיַּעֲבִיד כֹּהֵן יִת חַטָּאת וַיַּכְפֹּר עַל דְּמַדְכִּי מִסְּאֻבְתִּיהָ וּבָתָר כֵּן יַכּוֹס יִת עֹלָתָא:</p>	<p>19 וַעֲשֵׂה הַכֹּהֵן אֶת־חַטָּאת וַיַּכְפֹּר עַל־הַמִּטְהָר מִטְּמֵאָתוֹ וְאַחֲרָיִךְ יִשְׁחַט אֶת־הָעֹלָה:</p>

(13) במקום אשר ישחט וגו'. על ירך המזבח בצפון, ומה תלמוד לומר, והלא כבר נאמר צורת אשם צפרשת לו את אהרן שהאשם טעון שחיטה בצפון, לפי שיצא זה מכלל אשמות לידון בהעמדה, יכול תהא שחיטתו במקום העמדה, לכך נאמר ושחט במקום אשר ישחט וגו' (זבחים מט.). כי כחטאת. כי ככל החטאות: האשם. הוה: הוא לכהן. בכל עבודות התלויות בכהן השוה אשם זה לחטאת, שלא תאמר הואיל ויצא דמו מכלל שאר אשמות להנתן על תנוך ובהונות, לא יהא טעון מתן דמים ואימורים לגבי מזבח, לכך נאמר כי כחטאת האשם הוא לכהן, יכול יהא דמו ניתן למעלה כחטאת, תלמוד לומר וכו', צורת כהנים (פרק ג, א):

(14) תנוך. גדר אמנעי שבאוזן, ולשון תנוך לא נודע לי, והפותרים קורים לו טנדרו"ס: בהן. גודל:

(16) לפני ד'. כנגד בית קדשי הקדשים (ת"כ ט):

<p>20 And the priest shall offer the burnt-offering and the meal-offering upon the altar; and the priest shall make atonement for him, and he shall be clean.</p>	<p>וַיִּסֶּק כֹּהֵנָא יָת עֹלֶתָּא וַיִּת מִנְחָתָא לְמִדְבָּחָא וַיְכַפֵּר עֲלֹהֵי כֹהֵנָא וַיִּדְכֵּי:</p>	<p>וַיַּעֲלֶה הַכֹּהֵן אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־הַמִּנְחָה הַמִּזְבֵּחַה וַיְכַפֵּר עָלָיו הַכֹּהֵן וַיִּטְהַר: (ס)</p>
<p>21 And if he be poor, and his means suffice not, then he shall take one he-lamb for a guilt-offering to be waved, to make atonement for him, and one tenth part of an ephah of fine flour mingled with oil for a meal-offering, and a log of oil;</p>	<p>וְאִם מִסְכֵּן הוּא וְלִית יָדֵיהּ מִדְבָּקָא וַיִּסֶּב אֶמְרָא חַד אֲשָׁמָא לְאַרְמָא לְכַפֵּרָא עֲלֹהֵי וְעִשְׂרוֹנָא סֹלֶתָּא חַד דְּפִיל בְּמִשְׁחָא לְמִנְחָתָא וְלֹנְגָא דְּמִשְׁחָא:</p>	<p>וְאִם־עָל הוּא וְאִין יָדּוֹ מִשְׁנֶה וְלָקַח כֶּבֶשׂ אֶחָד אֲשֶׁם לְתַנּוּפָה לְכַפֵּר עָלָיו וְעִשְׂרוֹן סֹלֶת אֶחָד בְּלוּל בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה וְלֹג שֶׁמֶן:</p>
<p>22 and two turtle-doves, or two young pigeons, such as his means suffice for; and the one shall be a sin-offering, and the other a burnt-offering.</p>	<p>וְתַרְוֵין שְׁפָנִינִין אוֹ תַרְוֵין בְּנֵי יוֹנָה דְּתַדְבִּיק יָדֵיהּ וַיְהִי חַד חֲטָאתָא וְחַד עֹלֶתָּא:</p>	<p>וּשְׁתֵּי תַרְוִים אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה אֲשֶׁר תִּשְׁיֵג יָדּוֹ וְהָיָה אֶחָד חֲטָאתָא וְהָאֲחָד עֹלָה:</p>
<p>23 And on the eighth day he shall bring them for his cleansing unto the priest, unto the door of the tent of meeting, before the LORD.</p>	<p>וַיְהִי יְתַהוֹן בְּיוֹמָא תְּמִינָאָה לְדַכּוּתִּיהּ לְוֹת כֹּהֵנָא לְתַרְע מִשְׁכָּן זְמָנָא לְקִדְּם יי:</p>	<p>וְהָבִיא אֹתָם בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי לְטַהֲרָתוֹ אֶל־הַכֹּהֵן אֶל־פֶּתַח אֹהֶל־מוֹעֵד לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>24 And the priest shall take the lamb of the guilt-offering, and the log of oil, and the priest shall wave them for a wave-offering before the LORD.</p>	<p>וַיִּסֶּב כֹּהֵנָא יָת אֶמְרָא דְּאֲשָׁמָא וַיִּת לֹנְגָא דְּמִשְׁחָא וַיִּתְּהוֹן כֹּהֵנָא אֶרְמָא קִדְּם יי:</p>	<p>וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת־כֶּבֶשׂ הָאֲשָׁם וְאֶת־לֹג הַשֶּׁמֶן וְהִנִּיף אֹתָם הַכֹּהֵן תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>25 And he shall kill the lamb of the guilt-offering, and the priest shall take of the blood of the guilt-offering, and put it upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot.</p>	<p>וַיַּכּוּס יָת אֶמְרָא דְּאֲשָׁמָא וַיִּסֶּב כֹּהֵנָא מִדְּמָא דְּאֲשָׁמָא וַיִּתִּין עַל רוּם אוֹדְנָא דְּמִדְכֵּי דִּימִינָא וְעַל אֶלְיוֹן יָדֵיהּ דִּימִינָא וְעַל אֶלְיוֹן רַגְלִיהּ דִּימִינָא:</p>	<p>וּשְׁחַט אֶת־כֶּבֶשׂ הָאֲשָׁם וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הָאֲשָׁם וַנָּתַן עַל־תְּנוּפָה אֶזְנֵי־הַמִּטְהַר הַיְּמָנִית וְעַל־כֶּהַן יָדּוֹ הַיְּמָנִית וְעַל־כֶּהַן רַגְלוֹ הַיְּמָנִית:</p>
<p>26 And the priest shall pour of the oil into the palm of his own left hand.</p>	<p>וּמִן מִשְׁחָא יִרִיק כֹּהֵנָא עַל יָדָא דְּכֹהֵנָא דְּשִׁמְאָלָא:</p>	<p>וּמִן־הַשֶּׁמֶן יִצֹק הַכֹּהֵן עַל־כַּף הַכֹּהֵן הַשְּׁמָאלִית:</p>
<p>27 And the priest shall sprinkle with his right finger some of the oil that is in his left hand seven times before the LORD.</p>	<p>וַיִּדְּי כֹהֵנָא בְּאַצְבָּעִיהּ דִּימִינָא מִן מִשְׁחָא דְּעַל יָדֵיהּ דְּשִׁמְאָלָא שֶׁבַע זְמַנִּין קִדְּם יי:</p>	<p>וְהִזָּה הַכֹּהֵן בְּאַצְבָּעוֹ הַיְּמָנִית מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּפוֹ הַשְּׁמָאלִית שֶׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה:</p>

- (20) ואת המנחה. מנחת נסכים של צהמה:
 (21) ועשרון סלת אחד. לכזש, זה שהוא אחד יציא עשרון אחד לנסכיו: ולוג שמן. לתת ממנו על הצהובות, ושמן של נסכי המנחה לא הוזקק הכתוב לפרש:
 (23) ביום השמיני לטהרתו. שמיני לנפרים ולהזאת עץ ארז ואזוב ושני תולעת:

<p>28 And the priest shall put of the oil that is in his hand upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot, upon the place of the blood of the guilt-offering.</p>	<p>וְנָתַן הַכֹּהֵן מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּפּוֹ עַל־תְּנוּךְ אָזְנוֹ הַמִּטְהָר הַיְמָנִית וְעַל־בִּהֶן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל־בִּהֶן רַגְלוֹ הַיְמָנִית עַל־מָקוֹם דָּם הָאָשָׁם:</p> <p>וַיִּתֵּן כֹּהֵן מִן־מִשְׁחָא דְעַל יָדָיו עַל רוֹם אֹזְנָא דְמַדְכִּי דִימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן יָדָיו דִימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן רַגְלִיהָ דִימִינָא עַל אֲתַר דְמָא דְאָשָׁמָא:</p>
<p>29 And the rest of the oil that is in the priest's hand he shall put upon the head of him that is to be cleansed, to make atonement for him before the LORD.</p>	<p>וְהַנּוֹתֵר מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּף הַכֹּהֵן יָתֵן עַל־רֹאשׁ הַמִּטְהָר לְכַפֵּר עָלָיו לִפְנֵי יְהוָה:</p> <p>וְדִישְׁתָּאָר מִן־מִשְׁחָא דְעַל יָדָא דְכֹהֵן וַיִּתֵּן עַל רִישָׁא דְמַדְכִּי לְכַפֵּרָא עֲלוּהִי קָדָם יי:</p>
<p>30 And he shall offer one of the turtle-doves, or of the young pigeons, such as his means suffice for;</p>	<p>וְעָשָׂה אֶת־הָאֶחָד מִן־הַתְּלִים אוֹ מִן־בְּנֵי הַיוֹנָה מֵאֲשֶׁר תִּשְׁיֵג יָדוֹ:</p> <p>וַיַּעֲבִיד יֵת חֵד מִן שְׁפִינִינָא אוֹ מִן בְּנֵי יוֹנָה מִדְּתַדְבִּיק יָדָיו:</p>
<p>31 even such as his means suffice for, the one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering, with the meal-offering; and the priest shall make atonement for him that is to be cleansed before the LORD.</p>	<p>אֶת אֲשֶׁר־תִּשְׁיֵג יָדוֹ אֶת־הָאֶחָד חַטָּאת וְאֶת־הָאֶחָד עֹלָה עַל־הַמִּנְחָה וְכַפֵּר הַכֹּהֵן עַל־הַמִּטְהָר לִפְנֵי יְהוָה:</p> <p>יֵת דְּתַדְבִּיק יָדָיו יֵת חֵד חַטָּאת וְיֵת חֵד עֹלָתָא עַל מִנְחָתָא וְיַכְפֵּר כֹּהֵן עַל דְּמַדְכִּי קָדָם יי:</p>
<p>32 This is the law of him in whom is the plague of leprosy, whose means suffice not for that which pertaineth to his cleansing.</p>	<p>זֹאת תּוֹרַת אֲשֶׁר־בּוֹ נִגַע צִרְעַת אֲשֶׁר לֹא־תִשְׁיֵג יָדוֹ בְּטָהֳרָתוֹ: (פ)</p> <p>דָּא אוֹרִיתָא דְבִיָּה מְכַתֵּשׁ סְגִירוֹ דְלֹא תַדְבִּיק יָדָיו בְּדְכוּתִיהָ:</p>
<p>33 And the LORD spoke unto Moses and unto Aaron, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר:</p> <p>וַיִּמְלִיל יי עִם מֹשֶׁה וְלֹאֲהֲרֹן לְמִימַר:</p>
<p>34 When ye are come into the land of Canaan, which I give to you for a possession, and I put the plague of leprosy in a house of the land of your possession;</p>	<p>כִּי תָבֹאוּ אֶל־אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם לְאֻחֻזָּה וְנָתַתִּי נִגַע צִרְעַת בְּבֵית אֶרֶץ אֻחֻזְתְּכֶם:</p> <p>אַרִּי תִיעֲלֹן לְאֶרֶעָא דְכְנַעַן דְאָנָא יְהִיב לָכֹון לְאֻחְסָנָא וְאַתִּין מְכַתֵּשׁ סְגִירוֹ בְּבֵית אֶרֶע אֻחְסִנְתְּכוֹן:</p>
<p>35 then he that owneth the house shall come and tell the priest, saying: 'There seemeth to me to be as it were a plague in the house.'</p>	<p>וּבֹא אֲשֶׁר־לּוֹ הַבַּיִת וְהִגִּיד לַכֹּהֵן לֵאמֹר כִּנָּגַע נִרְאָה לִי בַּבַּיִת:</p> <p>וַיְחִי דְדִילִיה בֵּיתָא וַיְחִי לַכֹּהֵן לְמִימַר כְּמַכְתָּשָׁא אֲתַחֲזִי לִי בְּבֵיתָא:</p>

רצעי (שני)

(28) על מקום דם האשם. אפי' נתקנח הדם, למד, שאין הדם גורם (מנחות י.). אלא המקום גורם: (34) ונתתי נגע צרעת. צרעה היא להם שהנגעים צאים עליהם, לפי שהטמינו אמוריים מטמוניות של זהב צקירות צמיהם כל ארבעים שנה שהיו ישראל צמדצר, (ויק"ר יז, ו) וע"י הנגע נותן הצית ומואלץ: (35) כנגע נראה לי בבית. אפי' תלמיד חכם שידוע שהוא נגע ודאי, לא יפסוק דבר דבר לומר נגע נראה לי, אלא כנגע נראה לי (ת"כ פרשתא ה', י נגעים פ"ב מ"ה):

<p>36 And the priest shall command that they empty the house, before the priest go in to see the plague, that all that is in the house be not made unclean; and afterward the priest shall go in to see the house.</p>	<p>וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וַיִּפְקֹד כֶּהֱנָא וַיִּפְנוּן יֵת בֵּיתָא עַד לֹא יִיעוֹל כֶּהֱנָא לְמַחְזִי יֵת מִכְתָּשָׁא וְלֹא יִסְתָּאב כָּל דְּבִבְיָתָא וּבִתְרָא כֵּן יִיעוֹל כֶּהֱנָא לְמַחְזִי יֵת בֵּיתָא:</p>	<p>וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וַיִּפְנוּ אֶת־הַבַּיִת בְּטָרִם יָבֹא הַכֹּהֵן לִרְאוֹת אֶת־ הַנֶּגַע וְלֹא יִשְׁמָא כָּל־אֲשֶׁר בַּבַּיִת וְאַחֵר כֵּן יָבֹא הַכֹּהֵן לִרְאוֹת אֶת־הַבַּיִת:</p>
<p>37 And he shall look on the plague, and, behold, if the plague be in the walls of the house with hollow streaks, greenish or reddish, and the appearance thereof be lower than the wall;</p>	<p>וַיַּחְזִי יֵת מִכְתָּשָׁא וְהָא מִכְתָּשָׁא בְּכוֹתְלֵי בֵיתָא פִּחְתִּין יִרְקָן אוֹ סַמָּקָן וּמַחְזִיָּהוֹן מִפִּיד מִן כּוֹתֵלָא:</p>	<p>וַיִּרְאֶה אֶת־הַנֶּגַע וְהִנֵּה הַנֶּגַע בְּקִירֵת הַבַּיִת שִׁקְעָרוֹתָא יִרְקָרְקָת אוֹ אֲדַמְדָּמָת וּמִרְאִיָּהוֹן שְׁפָל מִן־הַקִּיר:</p>
<p>38 then the priest shall go out of the house to the door of the house, and shut up the house seven days.</p>	<p>וַיִּפּוֹק כֶּהֱנָא מִן בֵּיתָא לְתַרְע בֵּיתָא וַיִּסְגֹּר יֵת בֵּיתָא שִׁבְעָא יּוֹמִין:</p>	<p>וַיֵּצֵא הַכֹּהֵן מִן־הַבַּיִת אֶל־פֶּתַח הַבַּיִת וַיִּסְגֹּר אֶת־הַבַּיִת שִׁבְעַת יָמִים:</p>
<p>39 And the priest shall come again the seventh day, and shall look; and, behold, if the plague be spread in the walls of the house;</p>	<p>וַיָּתוֹב כֶּהֱנָא בְּיוֹמָא שְׁבִיעֵאָה וַיַּחְזִי וְהָא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּכוֹתְלֵי בֵיתָא:</p>	<p>וַיָּשָׁב הַכֹּהֵן בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיִּרְאֶה וְהִנֵּה פֶשֶׁה הַנֶּגַע בְּקִירֵת הַבַּיִת:</p>
<p>40 then the priest shall command that they take out the stones in which the plague is, and cast them into an unclean place without the city.</p>	<p>וַיִּפְקֹד כֶּהֱנָא וַיִּשְׁלֹפוּן יֵת אֲבָנֵיָא דְּבִהוֹן מִכְתָּשָׁא וַיִּרְמֹזוּן יְתְּהוֹן לְמַבְרָא לְקִרְתָּא לְאַתְרָא מְסָאב:</p>	<p>וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וַיִּחְלְצוּ אֶת־ הָאֲבָנִים אֲשֶׁר בָּהֶן הַנֶּגַע וַיִּשְׁלִיכוּ אֹתָהֶן אֶל־מַחוּץ לְעִיר אֶל־מְקוֹם טָמֵא:</p>
<p>41 And he shall cause the house to be scraped within round about, and they shall pour out the mortar that they scrape off without the city into an unclean place.</p>	<p>וַיֵּת בֵּיתָא יִקְלֹפוּן מִגִּיז סָחוֹר סָחוֹר וַיִּרְמֹזוּן יֵת עִפְרָא דְּשִׁלְפּוֹ לְמַבְרָא לְקִרְתָּא לְאַתְרָא מְסָאב:</p>	<p>וְאֶת־הַבַּיִת יִקְצֹעַ מִבַּיִת סָבִיב וַיִּשְׁכּוּ אֶת־הָעִפְרָא אֲשֶׁר הִקְצֹוּ אֶל־מַחוּץ לְעִיר אֶל־מְקוֹם טָמֵא:</p>
<p>42 And they shall take other stones, and put them in the place of those stones; and he shall take other mortar, and shall plaster the house.</p>	<p>וַיִּסְבוּן אֲבָנִין אַחֲרֵינִין וַיַּעֲלוּן בְּאַתְרָא אֲבָנֵיָא וְעִפְרָא אַחֲרֵין יִסֵּב וַיִּשׁוּעַ יֵת בֵּיתָא:</p>	<p>וַיִּלְקְחוּ אֲבָנִים אַחֲרוֹת וַיִּהְיֶיאוּ אֶל־תַּחַת הָאֲבָנִים וְעִפְרָא אַחֵר יִקַּח וַיִּטַּח אֶת־הַבַּיִת:</p>

(36) בטרם יבא הכהן וגו'. שכל זמן שאין כהן נזקק לו, אין שם תורת טומאה: ולא ישמא כל אשר בבית. שאם לא יפנהו ויצא הכהן ויראה הנגע נזקק להסגר, וכל מה שזמכו יטמא. ועל מה חסה תורה, אם על כלי שטף יטבילם ויטהרו, ואם על אוכלין ומשקין יאכלם טומאמו, הא לא חסה התורה אלא על כלי חרס שאין להם טהרה במקוה (מ"כ שם יז):

(37) שקערורית. שוקעות צמראיהן (מ"כ פרשתא ו, ה):

(40) וחלצו את האבנים. כחרגומו וישלפון, יטלו משם, כמו וחלצה נעלו (דברים כה, ט), לשון הסרה: אל מקום טמא. מקום שאין טהרות משתמשות שם, למדך הכתוב שהאבנים הללו מטמאות מקומן בעודן צו (מ"כ פרק ד, ז):

(41) יקצע. (דריז"ר בלע"ז), ובלשון משנה יש הרבה: מבית. מצפנים (שם ה): סביב. סביבות הנגע, צמ"כ נדרש כן, שיקלף הטיח שסביב אנכי הנגע: הקצו. לשון קלה, אשר קלעו בקלע הנגע סביב:

43	And if the plague come again, and break out in the house, after that the stones have been taken out, and after the house hath been scraped, and after it is plastered;	וְאִם יָשׁוּב הַנִּגַּע וּפָרַח בַּבַּיִת אֲחֵר חֲלָץ אֶת־הָאֲבָנִים וְאַחֲרֵי הַקְצוֹת אֶת־הַבַּיִת וְאַחֲרֵי הַטָּוֶחַ:	43
44	then the priest shall come in and look; and, behold, if the plague be spread in the house, it is a malignant leprosy in the house: it is unclean.	וַיַּעֲזוּל כְּהֵנָּה וַיַּחְזִי וְהָא אִסִּיף מִכְתָּשָׁא בַּבַּיִתָּא סְגִירוֹת מְחֻסָּרָא הִיא בַּבַּיִתָּא מְסֻאָב הוּא:	44
45	And he shall break down the house, the stones of it, and the timber thereof, and all the mortar of the house; and he shall carry them forth out of the city into an unclean place.	וַיִּתְרַע יֵת בֵּיתָא יֵת אֲבָנֹהֵי וַיִּתְּ אַעֲוִהֵי וַיִּתְּ כָּל עֵפֶר בֵּיתָא וַיִּפִּיק לְמַבְרָא לְקִרְתָּא לְאַתֵּר מְסֻאָב:	45
46	Moreover he that goeth into the house all the while that it is shut up shall be unclean until the even.	וְדִיַּעֲזוּל לְבֵיתָא כָּל יוֹמִין דִּי־סָגֵר יִתִּיהּ יְהִי מְסֻאָב עַד רְמָשָׁא:	46
		וְהָבָא אֶל־הַבַּיִת כָּל־יְמֵי הַסְּגִיר אֹתוֹ וְיִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:	

(43) הקצות. לשון העשות, וכן הטוח. אבל חלץ את האבנים, מוסב הלשון אל האדם שחלץ, והוא משקל לשון כבד, כמו פָּרַח דָּגָר ואם ישוב הנגע וגו'. יכול חזר בו ביום יבא טמא, תלמוד לומר ושז הכהן, ואם ישוב, מה שיבה האמורה להלן, בסוף שבוע, אף שיבה האמורה כאן בסוף שבוע (שם פרשתא ז, ו):

(44) ובא הכהן וראה והנה פשה. יכול לא יבא החוזר טמא אלא אם כן פשה, נאמר נרעת ממארת צבחים, ונאמר נרעת ממארת צבגדים, מה להלן טמא את החוזר אף על פי שאינו פושה (שם ה), אף כאן טמא את החוזר אף על פי שאינו פושה, אם כן מה תלמוד לומר והנה פשה, אין כאן מקומו של מקרא זה, אלא ונתן את הבית, היה לו לכתוב אחר ואם ישוב הנגע, וראה והנה פשה, הא לא בא ללמד אלא על נגע העומד בעיניו בשבוע ראשון ובא בסוף שבוע שני ומלאו שפשה, שלא פירש בו הכתוב למעלה כלום בעומד בעיניו בשבוע ראשון, ולמדך כאן בפסיון זה שאינו מדבר אלא בעומד בראשון ופשה בשני, ומה יעשה לו, יכול יתאנו כמו שמך לו ונתן את הבית, תלמוד לומר ושז הכהן, ובא הכהן, נלמד ביאה משיבה, מה שיבה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע, אף ביאה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע, (שם ז) ואם חזר נותן, לא חזר טהור. ומניין שאם עמד בזה ובזה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע, תלמוד לומר (ובא), ואם בא יבא, במה הכתוב מדבר, אם בפושה בראשון, הרי כבר אמור, אם בפושה בשני, הרי כבר אמור, הא אינו אמור (ובא) ואם בא יבא, אלא את שבא בסוף שבוע ראשון ובא בסוף שבוע שני וראה והנה לא פשה, זה העומד מה יעשה לו, יכול יפטר וילך, כמו שכתוב כאן וטהר את הבית, תלמוד לומר כי נרפא הנגע, לא טהרתי אלא את הרפוי, מה יעשה לו, ביאה אמורה למעלה וביאה אמורה למטה, מה בעליונה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע, דגמר לה זהו שיבה זהו ביאה, אף בתחומה כך וכו', כדאיחא בתורת כהנים (פרשתא ז, י). גמרו של דבר, אין נתיבא אלא בנגע החוזר אחר חליצה וקצוי וטיחה, ואין החוזר כריך פסיון. וסדר המקראות כך הוא, ואם ישוב, ונתן, והבא אל הבית, והאוכל צבית, ובא הכהן וראה והנה פשה, ודבר הכתוב בעומד בראשון שנותן לו שבוע שני להסגור, ובסוף שבוע שני להסגור בא וראהו שפשה, ומה יעשה לו, חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע, חזר נותן, לא חזר טעון כפרים, שאין בנגעים יותר מג' שבועות:

(46) כל ימי הסגיר אותו. ולא ימים שקלף את נגעו, יכול שאני מוסיף המוחלט שקלף את נגעו, תלמוד לומר כל ימי (ת"כ פרק ה, ד): ישמא עד הערב. מלמד שאין מטמא בגדים, יכול אפי' שהם בכדי אכילת פרס, תלמוד לומר והאוכל צבית יכבס את בגדיו, אין לי אלא אוכל, שוכב מנין, תלמוד לומר והשוכב, אין לי אלא אוכל ושוכב, לא אוכל ולא שוכב מנין, תלמוד לומר יכבס, יכבס ריבה, אם כן למה נאמר אוכל ושוכב, ליתן שיעור לשוכב כדי אכילת פרס (ת"כ שם ה, ו, ז, ח ברכות מא. עירובין פז):

47 And he that lieth in the house shall wash his clothes; and he that eateth in the house shall wash his clothes.	וְהִשְׁכַּב בַּבַּיִת יִצְבֹּעַ יָת לְבוּשָׁתוֹ וְיִיכֹל בַּבַּיִת יִצְבֹּעַ יָת לְבוּשָׁתוֹ:	47 וְהִשְׁכַּב בַּבַּיִת יִכְבֹּס אֶת־בְּגָדָיו וְהָאָכַל בַּבַּיִת יִכְבֹּס אֶת־בְּגָדָיו:
48 And if the priest shall come in, and look, and, behold, the plague hath not spread in the house, after the house was plastered; then the priest shall pronounce the house clean, because the plague is healed.	וְאִם מִיַּעַל יִיְעוֹל כֹּהֵנָּה וַיֵּחִי וְהָא לֹא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בַּבַּיִת בְּתֵר דְּאַתְשָׁע יָת בֵּיתָא וַיִּדְכִּי כֹהֵנָּה יָת בֵּיתָא אֲרִי אֶתְסִי מִכְתָּשָׁא:	48 וְאִם־בָּא יָבֹא הַכֹּהֵן וַיִּרְאֶה וְהִנֵּה לֹא־פָשָׁה הַנֶּגַע בַּבַּיִת אַחֲרֵי הַטָּח אֶת־הַבַּיִת וְטִהַר הַכֹּהֵן אֶת־הַבַּיִת כִּי נִרְפָּא הַנֶּגַע:
49 And he shall take to cleanse the house two birds, and cedar-wood, and scarlet, and hyssop.	וַיִּסַּב לְדַפָּא יָת בֵּיתָא תְּרֵיתַי צִפְרִין וְאַעָא דְּאַרְזָא וְצִבְעָ זְהוּרִי וְאַיִזוּבָא:	49 וְלָקַח לְחַטָּא אֶת־הַבַּיִת שְׁתֵּי צִפְרִים וְעֵץ אֲרִז וּשְׁנֵי תוֹלַעַת וְאַזְב:
50 And he shall kill one of the birds in an earthen vessel over running water.	וַיַּכּוּס יָת צִפְרָא חֲדָא לְמָאן דְּחִסַּף עַל מִי מְבוּעַ:	50 וְשָׁחַט אֶת־הַצִּפֹּר הָאֶחָת אֶל־כְּלִי־חֶרֶשׁ עַל־מַיִם חַיִּים:
51 And he shall take the cedar-wood, and the hyssop, and the scarlet, and the living bird, and dip them in the blood of the slain bird, and in the running water, and sprinkle the house seven times.	וַיִּסַּב יָת אַעָא דְּאַרְזָא וַיֵּת אִיזוּבָא וַיֵּת צִבְעָ זְהוּרִי וַיֵּת צִפְרָא חַיָּתָא וַיִּטְבֹּל יְתֵהוּן בְּדָמָא דְּצִפְרָא דְּנִכְסִיתָא וּבְמִי מְבוּעַ וַיִּדְי לְבֵיתָא שִׁבְעַ זְמָנִין:	51 וְלָקַח אֶת־עֵץ־הָאֲרִז וְאֶת־הָאִזָּב וְאֶת־שְׁנֵי הַתּוֹלַעַת וְאֶת־הַצִּפֹּר הַחַיָּה וְטָבַל אֹתָם בְּדַם הַצִּפֹּר הַשְּׁחוּטָה וּבְמַיִם חַיִּים וְהִזָּה אֶל־הַבַּיִת שִׁבְעַ פְּעָמִים:
52 And he shall cleanse the house with the blood of the bird, and with the running water, and with the living bird, and with the cedar-wood, and with the hyssop, and with the scarlet.	וַיִּדְכִּי יָת בֵּיתָא בְּדָמָא דְּצִפְרָא וּבְמִי מְבוּעַ וּבְצִפְרָא חַיָּתָא וּבְאַעָא דְּאַרְזָא וּבְאִיזוּבָא וּבְצִבְעָ זְהוּרִי:	52 וְחִטָּא אֶת־הַבַּיִת בְּדַם הַצִּפֹּר וּבְמַיִם חַיִּים וּבְצִפֹּר חַיָּה וּבְעֵץ הָאֲרִז וּבְאִזָּב וּבְשְׁנֵי הַתּוֹלַעַת:
53 But he shall let go the living bird out of the city into the open field; so shall he make atonement for the house; and it shall be clean.	וַיִּשְׁלַח יָת צִפְרָא חַיָּתָא לְמַבְרָא לְקִרְתָּא לְאַפִּי חֻקְלָא וַיִּכְפֹּר עַל בֵּיתָא וַיִּדְכִּי:	53 וְשָׁלַח אֶת־הַצִּפֹּר הַחַיָּה אֶל־מִחוּץ לְעִיר אֶל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה וַיִּכְפֹּר עַל־הַבַּיִת וְטִהַר:
54 This is the law for all manner of plague of leprosy, and for a scall;	דָּא אוֹרִיתָא לְכָל מִכְתָּשׁ סְגִירוּתָא וּלְנִתְקָא:	חֲמִישִׁי זֹאת הַתּוֹרָה לְכָל־נֶגַע הַצִּרְעָת וּלְנִתְקָ:
55 and for the leprosy of a garment, and for a house;	וּלְסִגְרוּת לְבוּשָׁא וּלְבֵיתָא:	55 וּלְצִרְעַת הַבֶּגֶד וּלְבַיִת:

(48) ואם בא יבא. לסוף שזוע שני: וראה והנה לא פשה. מקרא זה צא ללמד צעומד צעיניו צראשון וצשני מה יעשה לו, יכול יטהרנו כמשמעו של מקרא, וטהר הכהן את הבית, תלמוד לומר כי נרפא הנגע, לא טהרתי אלא את הרפוי, ואין רפוי אלא הבית שהוקצה והוטח ולא חזר הנגע, אבל זה טעון חליצה וקצוי וטיחה ושזוע שלישי, וכן המקרא נדרש ואם צא יבא צשני, וראה והנה לא פשה יטיחנו, ואין טיחה בלא חלוץ וקצוי, ואחרי הטוח את הבית, וטהר הכהן את הבית, אם לא חזר לסוף השזוע, כי נרפא הנגע, ואם חזר כצר פירש על החזור שטעון נתיצה:

56	and for a rising, and for a scab, and for a bright spot;	וְלַעֲמָקָא וְלַעֲדִיָּא וּלְבִהָרָא:	וְלִשְׁאָת וּלְסַפְּחָת וּלְבִהָרָת:	56
57	to teach when it is unclean, and when it is clean; this is the law of leprosy.	וְלִמְדוּמָא בְּיוֹם מְסַבָּא וּבְיוֹם דְּכִיָּא דָּא אוֹרִיתָא דְּסִגְרִיתָא:	לְהוֹרִית בְּיוֹם הַטָּמֵא וּבְיוֹם הַטָּהוֹר זֹאת תוֹרַת הַצִּרְעָת: (פ)	57
XV	And the LORD spoke unto Moses and to Aaron, saying:	וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן לֵמֹר:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר:	יא
2	Speak unto the children of Israel, and say unto them: When any man hath an issue out of his flesh, his issue is unclean.	מְלִילוֹ עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִמְרוֹן לְהוֹן גִּבֹּר גִּבֹּר אֲרִי יְהִי דְּאִיב מִבְּשָׂרִיהּ דְּדוֹבִיָּה מְסַבָּא הוּא:	דְּבָרוּ אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתֶּם אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ כִּי יִהְיֶה זָב מִבְּשָׁרוֹ זָבֹו טָמֵא הוּא:	2
3	And this shall be his uncleanness in his issue: whether his flesh run with his issue, or his flesh be stopped from his issue, it is his uncleanness.	וְדָא תְּהִי סְאוּבְתִּיהּ בְּדוֹבִיָּה רִיר בְּסָרִיָּה יֵת דְּדוֹבִיָּה אוֹ חֲתִים בְּסָרִיָּה מִדְּדוֹבִיָּה סְאוּבְתִּיהּ הִיא:	וְזֹאת תִּהְיֶה טְמֵאָתוֹ בְּזָבֹו רָר בְּשָׁרוֹ אֶת-זָבֹו אוֹ-הַחֲתִים בְּשָׁרוֹ מִזָּבֹו טְמֵאָתוֹ הוּא:	3
4	Every bed whereon he that hath the issue lieth shall be unclean; and every thing whereon he sitteth shall be unclean.	כָּל מִשְׁכָּבָא דִּישְׁכָּב עָלֹוּהִי דְּדוֹבִיָּא יְהִי מְסַבָּא וְכָל מְאָנָא דִּיתִיב עָלֹוּהִי יְהִי מְסַבָּא:	כָּל-הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עָלָיו הָזֵב יִטְמָא וְכָל-הַכְּלִי אֲשֶׁר-יֵשֵׁב עָלָיו יִטְמָא:	4
5	And whosoever toucheth his bed shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְגִבֹּר דִּיקָּרֵב בְּמִשְׁכָּבִיהּ יִצְבַּע לְבִישׁוֹהִי וְיִסְחִי בְּמֵיָא וְיִהִי מְסַבָּא עַד רַמְשָׁא:	וְאִישׁ אֲשֶׁר יִגַּע בְּמִשְׁכָּבֹו יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרַחֵץ בְּמַיִם וְיִטְמָא עַד-הָעֶרֶב:	5

(57) להורות ביום וגו'. איזה יום מטהרו, ואיזה יום מטמאו:

(2) כי יהיה זב. יכול זב מכל מקום יהא טמא, תלמוד לומר מצרעו, ולא כל צרעו. (גדה מג.) אחר שחלק הכתוב בין צרע לבשר זכיתי לדין טימא בזב וטימא בזבה, מה זבה ממקום שהיא מטמאה טומאה קלה, גדה, מטמאה טומאה חמורה, זיבה, אף הזב ממקום שמטמא טומאה קלה, קרי, מטמא טומאה חמורה זיבה (ת"כ זבים פרשתא א, ה): זובו טמא. למד על הטפה שהיא מטמאה. זב דומה למי צדק של שעורין ודחוי, ודומה לזבן צינה המוזרת, שכבת זרע קשור כלובן צינה שאינה מוזרת (גדה לה:):

(3) רר. לשון ריר שזב את צרעו: את זובו. כמו ריר שיוצא ללול: או החתים. שיוצא עז וקוּתם את פי האמה, ונסתם צרעו מטפת זובו, וזה פשוטו. ומדרשו (מגילה ט. גדה מג:) מנה הכתוב הראשון ראיות שמים וקראו טמא, שנאמר זב מצרעו וזבו טמא הוא, ומנה הכתוב השני ראיות שלש וקראו טמא, שנאמר טומאתו בזבו רר צרעו את זובו או החתים צרעו מוזבו טומאתו היא, הא כיצד, שמים לטומאה, והשלישית מזיקתו לקרבן:

(4) כל המשכב. הראוי למשכב, יכול אפילו מיוחד למלאכה אחרת, תלמוד לומר אשר ישכב, אשר שכב לא נאמר, אלא אשר ישכב, המיוחד תמיד לכך, יא זה שאומרים לו עמוד ונעשה מלאכתנו: אשר ישב. יָשַׁב לא נאמר, אלא אשר יָשַׁב עליו, הזב, צמיחוד תמיד לכך (שבת נט.):

(5) ואיש אשר יגע במשכבו. לימד על המשכב שחמור מן המגע, שזה נעשה אז הטומאה לטמא אדם לטמא בגדים, והמגע שאינו משכב, אינו אלא ולד הטומאה, ואינו מטמא, אלא אוכלין ומשקין:

<p>6 And he that sitteth on any thing whereon he that hath the issue sat shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְהִישֵׁב עַל-הַכְּלִי אֲשֶׁר-יֹשֵׁב עָלָיו הַזֵּב יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרִחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:</p>	<p>6 וְהִישֵׁב עַל-הַכְּלִי אֲשֶׁר-יֹשֵׁב עָלָיו הַזֵּב יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרִחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:</p>
<p>7 And he that toucheth the flesh of him that hath the issue shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְדִקְרַב בְּבֶשֶׂר הַזֵּב יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרִחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:</p>	<p>7 וְהִנֵּגַע בְּבֶשֶׂר הַזֵּב יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרִחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:</p>
<p>8 And if he that hath the issue spit upon him that is clean, then he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְאִרִי יִדֹּק דֹּבְנָא בְּדִכְיָא וַיִּצְבַּע לְבוּשׁוֹ וְיִסְחִי בְּמִיָּא וְיִהִי מְסָאב עַד רְמָשָׂא:</p>	<p>8 וְכִי-יִרְק הַזֵּב בְּטָהוֹר וְכִבֹּס בְּגָדָיו וְרִחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:</p>
<p>9 And what saddle soever he that hath the issue rideth upon shall be unclean.</p>	<p>וְכָל מְרַכְבָּא דִּיקְרֹב עָלָיו דֹּבְנָא יִהִי מְסָאב:</p>	<p>9 וְכָל-הַמְרַכֵּב אֲשֶׁר יִרְכַּב עָלָיו הַזֵּב יִטָּמֵא:</p>
<p>10 And whosoever toucheth any thing that was under him shall be unclean until the even; and he that beareth those things shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְכָל דִּיקְרַב בְּכָל דִּיהִי תַחְתּוֹתָיו יִהִי מְסָאב עַד רְמָשָׂא וְדִיטוּל יִתְחַזֵּן וַיִּצְבַּע לְבוּשׁוֹ וְיִסְחִי בְּמִיָּא וְיִהִי מְסָאב עַד רְמָשָׂא:</p>	<p>10 וְכָל-הַנִּגַּע בְּכָל אֲשֶׁר יִהְיֶה תַּחְתּוֹ יִטָּמֵא עַד-הָעֶרֶב וְהַנּוֹשֵׂא אוֹתָם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרִחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:</p>
<p>11 And whomsoever he that hath the issue toucheth, without having rinsed his hands in water, he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְכָל דִּיקְרַב בִּיה דֹּבְנָא וִידוּהִי לֹא שְׂטִיף בְּמִיָּא וַיִּצְבַּע לְבוּשׁוֹ וְיִסְחִי בְּמִיָּא וְיִהִי מְסָאב עַד רְמָשָׂא:</p>	<p>11 וְכָל אֲשֶׁר יִגַּע-בּוֹ הַזֵּב וִידָיו לֹא-שְׂטִיף בַּמַּיִם וְכִבֹּס בְּגָדָיו וְרִחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:</p>
<p>12 And the earthen vessel, which he that hath the issue toucheth, shall be broken; and every vessel of wood shall be rinsed in water.</p>	<p>וּמֵאֵן דִּחְסַף דִּיקְרַב בִּיה דֹּבְנָא יִתְבַּר וְכָל מֵאֵן דְּאֵעַ יִשְׁתַּיֵּף בְּמִיָּא:</p>	<p>12 וְכָל-יְחֶרֶשׁ אֲשֶׁר-יִגַּע-בּוֹ הַזֵּב יִשְׁבֹּר וְכָל-כְּלִי-עֵץ יִשְׁתַּיֵּף בַּמַּיִם:</p>

(6) והישוב על הכלי. אפילו לא נגע, אפילו עשרה כלים זה על זה, כולן מטמאין משום מושב, וכן במשכב (ת"כ פרק ג, א):

(8) וכי ירק הזב בטהור. ונגע זו (שס ח) או נשאו שהרוק מטמא במשא (נדה נה):

(9) וכל המרכב. אף על פי שלא ישב עליו, כגון הקפוס של סג'א שקורין ארלו'ן, טמא משום מרכב, והאוכף שקורין אליו'ש, טמא טומאת מושב (עירובין כז):

(10) וכל הנוגע בכל אשר ידחה תחתיו. של זכ (ת"כ פרק ד, א), כל ולימד על המרכב שיהא הנוגע בו טמא ואין טעון כזוס בגדים, והוא חומר במשכב מזמרכב: והנושא אותם. כל האמור בענין הזכ, וזכו ורוקו ושכבת זרעו ומימי רגליו והמשכב והמרכב, משאן מטמא אדם לטמא בגדים:

(11) וידיו לא שטף במים. צעוד שלא טבל מטומאתו, ואפילו פסק מזובו וספר שצעה ומחוסר טבילה, מטמא בכל טומאותיו. וזה שהוליא הכתוב טבילת גופו של זכ צלשון שטיפת ידים, ללמדך שאין בית הסתרים טעון ביאת מים, אלא אבר הגלוי, כמו הידים (ת"כ שס ה נדה סו):

(12) וכלי חרש אשר יגע בו הזב. יכול אפילו נגע בו מאחוריו וכו', כדאיתא בת"כ (פרשתא ג, א), עד איזהו מגעו

13 And when he that hath an issue is cleansed of his issue, then he shall number to himself seven days for his cleansing, and wash his clothes; and he shall bathe his flesh in running water, and shall be clean.

וְאִרְי יִדְכִי דֹבְכָא מְדֻבִּיָּה וַיִּמְנֵי לִיה שִׁבְעָא יוֹמִין לְדִכּוּתִיה וַיִּצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וַיִּסְחִי בִשְׂרִיָּה בְּמִי מְבוּעַ וַיִּדְכִּי:

וְכִי־יִטְהַר הַזֶּבֶב מִזִּבּוֹ וְסָפַר לֹא שִׁבְעַת יָמִים לְטַהֲרָתוֹ וַיִּכְבֹּס בְּגָדָיו וְרָחֵץ בִּשְׂרָו בְּמִי־חַיִּים וְטָהַר:

14 And on the eighth day he shall take to him two turtle-doves, or two young pigeons, and come before the LORD unto the door of the tent of meeting, and give them unto the priest.

וּבְיוֹמָא תְּמִינָאָה יִסֵּב לִיה תְּרִין שְׁפָנִינִין אוֹ תְּרִין בְּנֵי יוֹנָה וַיֵּתִי לְקֹדֶם יְיָ לְתַרְע מִשְׁכַּן זִמְנָא וַיִּתְּנֵנּוּ לְכֹהֵנָא:

וּבְיוֹם הַשְּׁמִינִי יִקַּח־לּוֹ שְׁתֵּי תֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה וַבֹּא לִפְנֵי יְהוָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וַתִּתְּנֵם אֶל־הַכֹּהֵן:

15 And the priest shall offer them, the one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering; and the priest shall make atonement for him before the LORD for his issue.

וַיַּעֲבִיד יִתְּהוֹן כֹּהֵנָא חַד חֲטָאָה וְחַד עֲלֹתָא וַיִּכְפֹּר עֲלוֹהִי כֹהֵנָא קֹדֶם יְיָ מְדֻבִּיָּה:

וַעֲשֵׂה אֹתָם הַכֹּהֵן אֶחָד חַטָּאת וְהָאֶחָד עֹלָה וַיִּכְפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה מִזִּבּוֹ: (ס)

16 And if the flow of seed go out from a man, then he shall bathe all his flesh in water, and be unclean until the even.

וְגִבֹּר אֲרִי תַפּוּק מִנִּיה שִׁכְבַּת זֶרַעַא וַיִּסְחִי בְּמִיָּא יָת כָּל בִּסְרִיָּה וַיְהִי מְסָאֵב עַד רְמֻשָּׂא:

שָׁעִי (שְׂעִיעִי) וְאִישׁ כִּי־תִצָּא מִמֶּנּוּ שִׁכְבַּת־זֶרַע וְרָחֵץ בְּמִי־אֶת־כָּל־בִּשְׂרָו וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:

17 And every garment, and every skin, whereon is the flow of seed, shall be washed with water, and be unclean until the even.

וְכָל־בִּגְד וְכָל־עוֹר אֲשֶׁר־יְהִי עָלָיו שִׁכְבַּת־זֶרַע וַיִּצְטַבַּע בְּמִיָּא וַיְהִי מְסָאֵב עַד רְמֻשָּׂא:

וְכָל־בִּגְד וְכָל־עוֹר אֲשֶׁר־יְהִי עָלָיו שִׁכְבַּת־זֶרַע וַיִּכְבֹּס בְּמִי־וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:

18 The woman also with whom a man shall lie carnally, they shall both bathe themselves in water, and be unclean until the even.

וְאִתְּתָא אֲרִי דִישְׁכּוֹב גִּבֹּר יִתְּה שִׁכְבַּת זֶרַעַא וַיִּסְחֹן בְּמִיָּא וַיְהִי מְסָאֵבִין עַד רְמֻשָּׂא:

וְאִשָּׁה אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אִישׁ אִתָּהּ שִׁכְבַּת־זֶרַע וְרָחֲצוּ בְּמִי־וְטָמְאוּ עַד־הָעֶרֶב: (פ)

19 And if a woman have an issue, and her issue in her flesh be blood, she shall be in her impurity seven days; and whosoever toucheth her shall be unclean until the even.

וְאִתְּתָא אֲרִי תְּהִי דִיבָא דָם יְהִי דֹבְכָה בְּבִשְׂרָהּ שִׁבְעָא יוֹמִין תְּהִי בְּרִיחֻקָּהּ וְכָל דִּיקְרַב בָּהּ יְהִי מְסָאֵב עַד רְמֻשָּׂא:

וְאִשָּׁה כִּי־תִהְיֶה זָבָה דָּם יְהִי זָבָה בְּבִשְׂרָהּ שִׁבְעַת יָמִים תִּהְיֶה בְּנִדְתָּהּ וְכָל־הַנִּגַּע בָּהּ יִטָּמֵא עַד־הָעֶרֶב:

שהוא כנולו, הוי אומר זה היסטור:

(13) וכי יטהר. כשיפסוק (מגילה ט.). שבעת ימים לטהרתו. שבעת ימים טהורים מטומאת זיבה שלא יראה זוב, וכולן רלוּפִין (נדה טז):

(18) ורחצו במים. גזירת מלך היא שִׁטְטָמָא האשה צביאה, ואין הטעם משום נוגע בשכבת זרע, שהרי מגע בית הסתרים היא (נדה מא):

(19) כי תהיה זבה. (ט"ז) יכול מאחד מכל איצריה, תלמוד לומר והיא גלתה את מקור דמיה (ויקרא כ, יח), אין דם מטמא אלא הנצח מן המקור (ט"ז פרשתא ד, ז), דם יהיה זבה בבשרה. אין זיבה קרוי זוב לטמא אלא אם כן הוא אדום (נדה יט.). בנדרתה. כמו ומטמא יִנְדָּהוּ (איוצ יח, יח), שהיא מנודה ממגע כל אדם: תהיה בנדרתה. אפילו לא ראתה אלא ראה ראשונה:

20	And every thing that she lieth upon in her impurity shall be unclean; every thing also that she sitteth upon shall be unclean.	וְכָל־אֲשֶׁר תִּשְׁכַּב עָלָיו בְּנִדְתָּהּ וְכָל־אֲשֶׁר תִּשָּׁב עָלָיו יִטְמָא וְכָל־אֲשֶׁר תִּשָּׁב עָלָיו יִטְמָא:	20
21	And whosoever toucheth her bed shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְכָל־הַנִּגַּע בְּמִשְׁכַּבָּהּ יִכְבֵּס בְּגָדָיו וְרִחֵץ בַּמַּיִם וְיִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:	21
22	And whosoever toucheth any thing that she sitteth upon shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְכָל־הַנִּגַּע בְּכָל־כֶּלִי אֲשֶׁר־תִּשָּׁב עָלָיו יִכְבֵּס בְּגָדָיו וְרִחֵץ בַּמַּיִם וְיִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:	22
23	And if he be on the bed, or on any thing whereon she sitteth, when he toucheth it, he shall be unclean until the even.	וְאִם עַל־הַמִּשְׁכָּב הוּא אָז עַל־הַכֶּלִי אֲשֶׁר־הוּא יִשְׁבֹּת עָלָיו בְּנִגְעוֹ־בּוֹ יִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:	23
24	And if any man lie with her, and her impurity be upon him, he shall be unclean seven days; and every bed whereon he lieth shall be unclean.	וְאִם שָׁכַב יִשְׁכַּב אִישׁ אִתָּהּ וְתִהְיֶה נִדְתָּהּ עָלָיו וְיִטְמָא שִׁבְעַת יָמִים וְכָל־הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר־יִשְׁכַּב עָלָיו יִטְמָא: (ס)	24
25	And if a woman have an issue of her blood many days not in the time of her impurity, or if she have an issue beyond the time of her impurity; all the days of the issue of her uncleanness she shall be as in the days of her impurity: she is unclean.	וְאִשָּׁה כִּי־יִזְוֹב זֹב דָּמָהּ יָמִים רַבִּים בְּלֹא עֵת־נִדְתָּהּ אָז כִּי־תִזְוֹב עַל־נִדְתָּהּ כָּל־יְמֵי זֹב טְמֵאתָהּ כִּי־מִי נִדְתָּהּ תִּהְיֶה טְמֵאתָהּ הוּא:	יב

(23) ואם על המשכב הוא. השוכב, או היושע על משכבה, או על מושבה, אפי' לא נגע בה, אף הוא צדת טומאה האמורה במקרא העליון שטעון כזוס בגדים: על הכלי. לרבות את המרכב: בנגעו בו יטמא. אינו מדבר אלא על המרכב שנתרצה מעל הכלי: בנגעו בו יטמא. ואינו טעון כזוס בגדים, שהמרכב אין מגעו מטמא אדם לטמא בגדים: (24) ותהי נדתה עליו. יכול יעלה לרגלה, שאם בא עליה צחמישי לנדחה לא יטמא אלא ג' ימים כמותה, תלמוד לומר וטמא שבעת ימים, ומה תלמוד לומר ותהי נדתה עליו, מה היא מטמאה אדם וכלי חרס, אף הוא מטמא אדם וכלי חרס (שם פרק ז, ג נדה לג):

(25) ימים רבים. שלשה ימים: בלא עת נדתה. אחר שיצאו שבעת ימי נדתה: או כי תזוב. את ג' הימים הללו: על נדתה. מופלג מנדחתה יום אחד זו היא זבה, ומשפטה חרוץ צפרשה זו, ולא כדת הנדה, שזו טעונה ספירת ז' נקיים וקרבן, והנדה אינה טעונה ספירת ז' נקיים, אלא שבעת ימים תהיה צנדה, צין רואה צין שאינה רואה, ודרשו רבותינו (נדה עג.) צפרשה זו, י"א יום שצין סוף נדה לחלות נדה, שכל שלשה רפופין שתרצה צנדה עשר יום הללו תהא זבה:

26	Every bed whereon she lieth all the days of her issue shall be unto her as the bed of her impurity; and every thing whereon she sitteth shall be unclean, as the uncleanness of her impurity.	כָּל-הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר-תִּשְׁכַּב עָלָיו כָּל-יְמֵי זִוְכָהּ כְּמִשְׁכַּב נִדְתָּהּ יִהְיֶה-לָּהּ וְכָל-הַכְּלִי אֲשֶׁר תֵּשֵׁב עָלָיו טָמֵא יִהְיֶה כְּטִמְאַת נִדְתָּהּ:	כָּל מִשְׁכָּב אֲשֶׁר תִּשְׁכַּב עָלָיו כָּל יְמֵי זִוְכָהּ כְּמִשְׁכַּב נִדְתָּהּ יִהְיֶה-לָּהּ וְכָל-הַכְּלִי אֲשֶׁר תֵּשֵׁב עָלָיו טָמֵא יִהְיֶה כְּטִמְאַת נִדְתָּהּ:
27	And whosoever toucheth those things shall be unclean, and shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְכָל-הַנוֹגֵעַ בָּם יִטְמָא וְכַבֵּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:	וְכָל דֹּיֻקֵּר בָּהֶן יִהְיֶה מְטָא וְיִצְבֹּעַ לְבוּשׁוֹ וְיִסְחִי בַּמַּיִם וְיִהְיֶה מְטָא עַד רִמְשָׁא:
28	But if she be cleansed of her issue, then she shall number to herself seven days, and after that she shall be clean.	וְאִם-טִהַרְהָ מִזִּזְכָּהּ וְסִפְרָהּ לָהּ שִׁבְעַת יָמִים וְאַחֲרֵי תִטְהַר:	וְאִם דְּכִיאת מִזִּזְכָּהּ וְתִמְנִי לָהּ שִׁבְעָא יָמִין וְאַחֲרֵי כֵן תִּדְפִי:
29	And on the eighth day she shall take unto her two turtle-doves, or two young pigeons, and bring them unto the priest, to the door of the tent of meeting.	וּבְיָוֶמָה הַשְּׁמִינִי תִקַּח-לָהּ שְׁתֵּי תֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה וְהֵבִיֹּאָה אוֹתָם אֶל-הַכֹּהֵן אֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:	וּבְיוֹמָא תְּמִינָא תִּקְיָא תִּסְבּ לָהּ תִּרְיִן שְׁפִינִיִן אוֹ תִּרְיִן בְּנֵי יוֹנָה וְתִיָּתִי וְתִהְיוּ לִנְת כְּהֵנָּא לְתִרַּע מִשְׁכָּן זְמָנָא:
30	And the priest shall offer the one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering; and the priest shall make atonement for her before the LORD for the issue of her uncleanness.	וַעֲשֶׂה הַכֹּהֵן אֶת-הָאֶחָד חַטָּאת וְאֶת-הָאֶחָד עֹלָה וְכִפֹּר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה מִזִּב טִמְאַתָּהּ:	וְיַעֲבִיד כְּהֵנָּא יֵת חַד חַטָּאת וְיֵת חַד עֹלָתָא וְיַכְפֹּר עָלֶיהָ כְּהֵנָּא קֳדָם יְיָ מִדִּיב סְאוּבָתָהּ:
31	Thus shall ye separate the children of Israel from their uncleanness; that they die not in their uncleanness, when they defile My tabernacle that is in the midst of them.	וְהִזְרַתֶּם אֶת-בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל מִטִּמְאַתָּם וְלֹא יָמוּתוּ בְּטִמְאַתָּם בְּטִמְאָם אֶת-מִשְׁכְּנִי אֲשֶׁר בְּתוֹכָם:	וְתַפְרִשׁוּן יֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִסְּאוּבָתָהוֹן וְלֹא יָמוּתוּן בְּסִאוּבָתָהוֹן בְּסִאוּבֵיהוֹן יֵת מִשְׁכְּנִי דְּבִינֵיהוֹן:
32	This is the law of him that hath an issue, and of him from whom the flow of seed goeth out, so that he is unclean thereby;	זֹאת תּוֹרַת הַזָּב וְאֲשֶׁר תִּצָּא מִמֶּנּוּ שִׁכְבַּת-זֶרַע לְטִמְאַת-בָּהּ:	דָּא אוֹרִיתָא דְּדִזְכָּנָא וְדִתְפֻק מִנִּיהּ שִׁכְבַּת זֶרַע לְאִסְתַּאבָּא בָּהּ:
33	and of her that is sick with her impurity, and of them that have an issue, whether it be a man, or a woman; and of him that lieth with her that is unclean.	וְהַדְּיוֹה בְּנִדְתָּהּ וְהַזָּב אֶת-זִוְכּוֹ לִזְכָּר וּלְנִקְבָּהּ וְלֹאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עִם-טִמְאַהּ: (פ)	וְלִדְסִאוּבָתָהּ בְּרִיחוּקָהּ וְלִדְדִּיאִב יֵת דִּזְכָּר לְדְּכָר וּלְנוֹקְבָא וּלְגִבֵּר דִּישְׁכּוּב עִם מְטָאבָתָא:

- (31) והזרתם. אין נזירה אלא פרישה, וכן נזיר אֶחָזֵר (ישעי' א, ד), וכן נזיר אֶחָיו (צראשית מט, כו): ולא ימותו בטמאתם. הרי הכרת של מטמא מקדש קרוי מיתה:
- (32) זאת תורת הזב. צעל ראייה אחת, ומהו תורתו: ואשר תצא ממנו שכבת זרע. הרי הוא כצעל קרי, טמא טומאת ערב:

The Haftarah is II Kings 7:3 – 7:20 on page 152. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 181. On Rosh Hodesh, read the Maftir and Haftarah on page 163. On Erev Rosh Hodesh, read the Haftarah on page 166.

<p>XVI And the LORD spoke unto Moses, after the death of the two sons of Aaron, when they drew near before the LORD, and died;</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְנֵי אֶהֱרֹן בְּקִרְבָּתָם לִפְנֵי־יְהוָה וַיָּמָתוּ:</p> <p>וּמַלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה בְּתֹרֵם יְיָ וַיָּמָתוּ:</p>	<p>אחרי מות</p>
<p>and the LORD said unto Moses: 'Speak unto Aaron thy brother, that he come not at all times into the holy place within the veil, before the ark-cover which is upon the ark; that he die not; for I appear in the cloud upon the ark-cover.</p>	<p>וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל־אֶהֱרֹן אֶחֱיָךְ וְאֵל־יָבָא בְּכָל־עֵת אֶל־הַקֹּדֶשׁ מִבֵּית לַפָּרֹכֶת אֶל־פְּנֵי הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל־הָאֹרֹן וְלֹא יָמוּת כִּי בָעֲנָן אֶרְאֶה עַל־הַכַּפֹּרֶת:</p> <p>וַיֹּאמֶר יְיָ לְמֹשֶׁה מַלִּיל עִם אֶהֱרֹן אֶחֱיָךְ וְלֹא יְהִי עָלֶיךָ בְּכָל־עֵת לְקוֹדֶשׁא מִגִּיּוֹ לְפָרוּכָתָא לְקֹדֶם כְּפֹרֶתָא דְעַל אֲרֹנָא וְלֹא יָמוּת אֲרִי בְעֲנָנָא אֲנָא מַתְגַּלִּי עַל בֵּית כְּפֹרֶת:</p>	<p>2</p>
<p>Herewith shall Aaron come into the holy place: with a young bullock for a sin-offering, and a ram for a burnt-offering.</p>	<p>בְּזֹאת יָבֹא אֶהֱרֹן אֶל־הַקֹּדֶשׁ בֶּפֶר בֶּן־בָּקָר לַחֲטָאתָא וְאַיִל לְעֹלָה:</p> <p>בְּזֹאת יָבֹא אֶהֱרֹן לְקוֹדֶשׁא בְּתוֹר בֶּר תוֹרִי לַחֲטָאתָא וְדָכַר לְעֹלָתָא:</p>	<p>3</p>
<p>He shall put on the holy linen tunic, and he shall have the linen breeches upon his flesh, and shall be girded with the linen girdle, and with the linen mitre shall he be attired; they are the holy garments; and he shall bathe his flesh in water, and put them on.</p>	<p>כְּתוּבָא דְבוּצָא דְקוֹדֶשׁא יִלְבַּשׁ וּמִכְנָסִין דְּבוּצָא יִהְיוּ עַל בְּשָׂרֵהּ וְהַמִּנְיָא דְבוּצָא יִסֹּר וּמִצְנֶפֶתָא דְבוּצָא יַחֲתִיב בְּרִישִׁיָּה לְבוּשֵׁי קוֹדֶשׁא אֲנָן וְיִסְחִי בְּמִיָּא יַת בְּשָׂרֵהּ וְיִלְבָּשֶׁנּוּ:</p> <p>כְּתוּבָא דְבוּצָא דְקוֹדֶשׁא יִלְבַּשׁ וּמִכְנָסִין דְּבוּצָא יִהְיוּ עַל בְּשָׂרֵהּ וְהַמִּנְיָא דְבוּצָא יִסֹּר וּמִצְנֶפֶתָא דְבוּצָא יַחֲתִיב בְּרִישִׁיָּה לְבוּשֵׁי קוֹדֶשׁא אֲנָן וְיִסְחִי בְּמִיָּא יַת בְּשָׂרֵהּ וְיִלְבָּשֶׁנּוּ:</p>	<p>4</p>

- (33) והזב את זובו. בעל שתי ראיות ובעל שלש ראיות, שמורתן מפורשת למעלה:
- (1) וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן וגו'. מה תלמוד לומר, היה רצוי אלעזר בן עזריה מושלו, משל לחולה שנכנס אללו רופא, אמר לו אל תאכל זון ואל תשכב בטחב, זא אחר ואמר לו אל תאכל זון ואל תשכב בטחב שלא תמות כדרך שמת פלוני, זה ורזו יותר מן הראשון, לכך נאמר אחרי מות שני בני אהרן:
- (2) ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבא. שלא ימות כדרך שמתו בניו. ולא ימות. שאם זא הוא מת: כי בענן אראה. כי תמיד אני נראה שם עם עמוד ענני, ולפי שגלוי שכינתי שם יזהר שלא ירגיל לזא, זהו פשוטו. ומדרשו לא יבא כי אם בענן הקטרת ציוס הכיפורים (יומא נג.).
- (3) בזאת. גימטריא שלו ד' מאות ועשר, רמז לבית ראשון: בזאת יבא אהרן וגו'. ואף זו לא כלל עת כי אם ציוס הכיפורים, כמו שמפורש בסוף הפרשה בחדש השביעי שעשור לחודש:
- (4) כחבת בד וגו'. מגיד שאינו משמש לפניו בשמונה צדדים שהוא משמש צדדים חמשה בזה שיש בזה זהב, לפי שאין קטיגור נעשה סניגור, (ר"ה כו.) אלא צד כהן הדיוט, וכולן של צון: קדש ילבש. שהיו משל הקדש (ת"כ פרק א, י): יצנף. כתרומתו יצת צניפה, יניח בראשו, כמו ותנח בגדו (בראשית לט, טז), וְאֶסְתַּקִּיָּה: ורחץ במים. אותו היום טעון טבילה בכל חליפותיו. וחמש פעמים היה מחליף מעבודת פנים לעבודת חוץ, ומחוץ לפניו, ומשנה מצבדי זהב לצבדי לבן, ומצבדי לבן לצבדי זהב, ובכל חליפה טעון טבילה ושני קדושי ידים ורגלים מן הכיור (יומא לז.).

<p>5 And he shall take of the congregation of the children of Israel two he-goats for a sin-offering, and one ram for a burnt-offering.</p>	<p>וּמֵאַתַּת עֶדְתִּי בְנֵי יִשְׂרָאֵל יִקַּח וּמִן כִּנְשָׁתָא דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יִסֵּב תְּרִין צִפְרֵי עֲזִי לְחַטָּאת וְדָכַר חֵד לְעֹלָתָא:</p>	<p>5 וּמֵאַתַּת עֶדְתִּי בְנֵי יִשְׂרָאֵל יִקַּח שְׁנֵי-שְׁעִירֵי עֲזִים לְחַטָּאת וְאַיִל אֶחָד לְעֹלָה:</p>
<p>6 And Aaron shall present the bullock of the sin-offering, which is for himself, and make atonement for himself, and for his house.</p>	<p>וְהִקְרִיב אֶהָרֹן אֶת-פָּרִי הַחַטָּאת וּקְרִיב אֶהָרֹן יֵת תּוֹרָא דְּחַטָּתָא דִּילֵיהּ וּיְכַפֵּר עָלוּהִי וְעַל אָנְשׁ בֵּיתֵיהּ:</p>	<p>6 וְהִקְרִיב אֶהָרֹן אֶת-פָּרִי הַחַטָּאת אֲשֶׁר-לוֹ וְכִפֶּר בְּעֵדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ:</p>
<p>7 And he shall take the two goats, and set them before the LORD at the door of the tent of meeting.</p>	<p>וְיִסֵּב יֵת תְּרִין צִפְרִין וְיָקִים יִתְהוֹן קֳדָם יְיָ בַּתָּרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא:</p>	<p>7 וְלָקַח אֶת-שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים וְהָעִמִּיד אֹתָם לִפְנֵי יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>8 And Aaron shall cast lots upon the two goats: one lot for the LORD, and the other lot for Azazel.</p>	<p>וְנָתַן אֶהָרֹן עַל תְּרִין צִפְרִין גִּרְלוֹת גּוֹרֵל אֶחָד לִיהוָה וְגּוֹרֵל אֶחָד לְעִזָּאזֵל:</p>	<p>8 וְנָתַן אֶהָרֹן עַל-שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים גִּרְלוֹת גּוֹרֵל אֶחָד לִיהוָה וְגּוֹרֵל אֶחָד לְעִזָּאזֵל:</p>
<p>9 And Aaron shall present the goat upon which the lot fell for the LORD, and offer him for a sin-offering.</p>	<p>וְהִקְרִיב אֶהָרֹן אֶת-הַשְּׁעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרֵל לִיהוָה וְעָשָׂהוּ חַטָּאת:</p>	<p>9 וְהִקְרִיב אֶהָרֹן אֶת-הַשְּׁעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרֵל לִיהוָה וְעָשָׂהוּ חַטָּאת:</p>
<p>10 But the goat, on which the lot fell for Azazel, shall be set alive before the LORD, to make atonement over him, to send him away for Azazel into the wilderness.</p>	<p>וּצִפְרִיא דְּסָלִיק עָלוּהִי עֲדָבָא לְעִזָּאזֵל יִתְקַם כַּד חֵי קֳדָם יְיָ לְכַפֵּרָא עָלוּהִי לְשִׁלְחָא יִתִּיה לְעִזָּאזֵל לְמַדְבָּרָא:</p>	<p>10 וְהַשְּׁעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרֵל לְעִזָּאזֵל יַעֲמַד-חַי לִפְנֵי יְהוָה לְכַפֵּר עָלָיו לְשִׁלַּח אֹתוֹ לְעִזָּאזֵל הַמִּדְבָּרָה:</p>
<p>11 And Aaron shall present the bullock of the sin-offering, which is for himself, and shall make atonement for himself, and for his house, and shall kill the bullock of the sin-offering which is for himself.</p>	<p>וְהִקְרִיב אֶהָרֹן אֶת-פָּרִי הַחַטָּאת אֲשֶׁר-לוֹ וְכִפֶּר בְּעֵדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ וְשָׁחַט אֶת-פָּרִי הַחַטָּאת וְעַל אָנְשׁ בֵּיתֵיהּ וּיְכַפֵּר יֵת תּוֹרָא דְּחַטָּתָא דִּילֵיהּ:</p>	<p>11 וְהִקְרִיב אֶהָרֹן אֶת-פָּרִי הַחַטָּאת אֲשֶׁר-לוֹ וְכִפֶּר בְּעֵדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ וְשָׁחַט אֶת-פָּרִי הַחַטָּאת וְעַל אָנְשׁ בֵּיתֵיהּ וּיְכַפֵּר יֵת תּוֹרָא דְּחַטָּתָא דִּילֵיהּ:</p>

- (6) את פר החטאת אשר לו. האמור למעלה, ולמדך כאן שמשלו הוא צא ולא משל כזור (שם ג:): וכפר בעדו ובעד ביתו. מתודה עליו עונותיו ועונות ביתו (שם לו: ת"כ פרשתא ז, ג):
- (8) ונתן אהרן על שני השעירים גרלות. מעמיד אחד לימין ואחד לשמאל, ונותן צ' ידי צקלפי, ונטל גורל צימין וחזרו צשמאל, ונותן עליהם, את שכח צו לשם, הוא לשם ואת שכח צו לעזאזל, משתלח לעזאזל (יומא לט:). עזאזל. הוא הר עז וקשה, כוק גבזה (ת"כ פרק ז, ח יומא סז:), שנאמר אֶרֶץ גִּזְרָה, חמוכה:
- (9) ועשהו חטאת. כשמניח הגורל עליו קורא לו שם ואומר לה' חטאת (ת"כ שם ה:):
- (10) יעמד חי. כמו יועמד חי, על ידי אחרים, ותרגומו יִתְקַם כַּד חֵי. מה חלמוד לומר, לפי שנאמר לשלח אותו לעזאזל, ואיני יודע שילוחו אם למיתה אם לחיים, לכך נאמר יעמד חי, עמידתו חי עד שישתלח, מכאן ששליחותו למיתה (שם ו:): לכפר עליו. שיתודה עליו כדכתיב וְהִתְוַדָּה עָלָיו וגו':
- (11) וכפר בעדו וגו'. וידוי שני עליו ועל אחיו הכהנים, שהם כלם קרוים ביתו (שם פרשתא ג, א), שנאמר צֵית אֶהָרֹן צָרְכו

<p>12 And he shall take a censer full of coals of fire from off the altar before the LORD, and his hands full of sweet incense beaten small, and bring it within the veil.</p>	<p>וַיִּסַּב מִלִּי מִחִיתָא גִּימְרִין דְּאִישָׁא מַעְלֵי מִדְּבָחָא מִן קֳדָם יי וּמִלִּי חוּפְנוֹהִי קְטֹרֶת בּוֹסְמִין דְּקִיקִין וְנִיעִיל מְגִיז לְפָרוּכְתָּא:</p>	<p>יִשְׂרָאֵל וְלָקַח מִלֵּא-הַמִּחְתָּה גִּחְלִי-אֵשׁ מִעַל הַמִּזְבֵּחַ מִלִּפְנֵי יְהוָה וּמִלֵּא חֲפָנָיו קְטֹרֶת סָמִים דְּקָה וְהָבִיא מִבֵּית לְפָרְכָת:</p>
<p>13 And he shall put the incense upon the fire before the LORD, that the cloud of the incense may cover the ark-cover that is upon the testimony, that he die not.</p>	<p>וַיִּתֵּן יֵת קְטֹרֶת בּוֹסְמִיָּא עַל אִישָׁתָא קֳדָם יי וְיַחְפִּי עֲנַן קְטוּרָתָא יֵת כְּפֹרֶתָא דְעַל סְהוּתָא וְלֹא יָמוּת:</p>	<p>13 וְנָתַן אֶת-הַקְטֹרֶת עַל-הָאֵשׁ לִפְנֵי יְהוָה וְכֶסְהוּ עֲנַן הַקְטֹרֶת אֶת-הַכְּפֹרֶת אֲשֶׁר עַל-הָעֵדוּת וְלֹא יָמוּת:</p>
<p>14 And he shall take of the blood of the bullock, and sprinkle it with his finger upon the ark-cover on the east; and before the ark-cover shall he sprinkle of the blood with his finger seven times.</p>	<p>וַיִּסַּב מִדָּמָא דְתוּרָא וַיִּנְדִּי בְּאַצְבָּעֵיהּ עַל אָפִי כְּפֹרֶתָא קְדוּמָא וְקֳדָם כְּפֹרֶתָא יְדֵי שִׁבְעַ זְמָנִין מִן דָּמָא בְּאַצְבָּעֵיהּ:</p>	<p>14 וְלָקַח מִדָּם הַפָּר וְהִזָּה בְּאַצְבָּעוֹ עַל-פְּנֵי הַכְּפֹרֶת קֳדָמָה וּלִפְנֵי הַכְּפֹרֶת יִזָּה שִׁבְעַ-פְּעָמִים מִן-הַדָּם בְּאַצְבָּעוֹ:</p>
<p>15 Then shall he kill the goat of the sin-offering, that is for the people, and bring his blood within the veil, and do with his blood as he did with the blood of the bullock, and sprinkle it upon the ark-cover, and before the ark-cover.</p>	<p>וַיְכַסּוּ יֵת צִפִּירָא דְחִטָּתָא דְלַעֲמָא וְנִיעִיל יֵת דָּמִיהּ לְמִגְזֵי לְפָרוּכְתָּא וְיַעֲבִיד לְדָמִיהּ כְּמָא דְעַבֵּד לְדָמָא דְתוּרָא וַיִּנְדִּי יֵתִיהּ עַל כְּפֹרֶתָא וְקֳדָם כְּפֹרֶתָא:</p>	<p>15 וְשָׁחַט אֶת-שְׂעִיר הַחֲטָאתָא אֲשֶׁר לָעָם וְהָבִיא אֶת-דָּמּוֹ אֶל-מִבֵּית לְפָרְכָת וַעֲשֵׂה אֶת-דָּמּוֹ כְּאֲשֶׁר עָשָׂה לְדָם הַפָּר וְהִזָּה אֹתוֹ עַל-הַכְּפֹרֶת וּלִפְנֵי הַכְּפֹרֶת:</p>
<p>16 And he shall make atonement for the holy place, because of the uncleannesses of the children of Israel, and because of their transgressions, even all their sins; and so shall he do for the tent of meeting, that dwelleth with them in the midst of their uncleanness.</p>	<p>וַיְכַפֵּר עַל קֹדֶשׁ מְסֹאֲבָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִמַּדְרֵיהֶן לְכָל חַטָּאתֵיהֶן וְכֵן יַעֲבִיד לְמִשְׁכַּן זְמָנָא דְשָׂרֵי עֲמֵהֶן בְּגִז מְסֹאֲבָתֵיהֶן:</p>	<p>16 וְכַפֵּר עַל-הַקֹּדֶשׁ מִטְּמֵאֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפְשָׁעֵיהֶם לְכָל-חַטָּאתָם וְכֵן יַעֲשֶׂה לְאֹהֶל מוֹעֵד הַשֹּׁכֵן אֹתָם בְּתוֹךְ טְמֵאָתָם:</p>

אֵת ה' וגו' (טהלים קלה, יט), מכאן שהכהנים מתכפרים זו, וכל כפרתן אינה אלא על טומאת מקדש וקדשיו, כמו שנאמר, וְכַפֵּר עַל הַקֹּדֶשׁ מִטְּמֵאֹת וגו' (ת"כ פרק ד, ז):

(12) מעל המזבח. החילון (יומא מה): מלפני ה'. מזד שלפני הפתח, והוא זד מערבי (שם): דקה. מה ת"ל דקה, והלא כל הקטורת דקה היא, שנאמר וְשָׁחַטָהּ מִמְּנֶה דָּק (שמות ל, לו), אלא שמהא דקה מן הדקה (יומא מג:), שמעבר יום הכפורים היה מחזירה למחשת:

(13) על האש. שבתוך המחטה: ולא ימות. הא חס לא עשה כחקנה חייב מיתה (יומא נג:).

(14) והזה באצבעו. הוזה אחת צמסמע: ולפני הכפרת יזה שבע. הרי אחת למעלה ושבע למטה (יומא נה:).

(15) אשר לעם. מה שהפר מכפר על הכהנים מכפר השעיר על ישראל, והוא השעיר שעלה עליו הגורל לשם (שם סא:). כאשר עשה לדם הפר. אחת למעלה ושבע למטה (שם נה:).

(16) מטמאת בני ישראל. על הנכנסין למקדש צטומאה ולא נודע להם צסוף, שנאמר לכל חטאתם, וחטאת היא שוגג (שבועות יז: ת"כ פרק ד, ז): ומפשעיהם. אף הנכנסין מזיד צטומאה (שם ג:). וכן יעשה לאהל מועד. כשם שהזה משניהם צפנים, אחת למעלה ושבע למטה, כך מזה על הפרוכת מצחו משניהם, אחת למעלה ושבע למטה (יומא נז:).

17 And there shall be no man in the tent of meeting when he goeth in to make atonement in the holy place, until he come out, and have made atonement for himself, and for his household, and for all the assembly of Israel.

18 And he shall go out unto the altar that is before the LORD, and make atonement for it; and shall take of the blood of the bullock, and of the blood of the goat, and put it upon the horns of the altar round about.

19 And he shall sprinkle of the blood upon it with his finger seven times, and cleanse it, and hallow it from the uncleannesses of the children of Israel.

20 And when he hath made an end of atoning for the holy place, and the tent of meeting, and the altar, he shall present the live goat.

21 And Aaron shall lay both his hands upon the head of the live goat, and confess over him all the iniquities of the children of Israel, and all their transgressions, even all their sins; and he shall put them upon the head of the goat, and shall send him away by the hand of an appointed man into the wilderness.

22 And the goat shall bear upon him all their iniquities unto a land which is cut off; and he shall let go the goat in the wilderness.

וְכָל-אָדָם לֹא-יִהְיֶה בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּבֹאוֹ לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ עַד-צֵאתוֹ וְכִפֹּר בְּעֻדּוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ וּבְעַד כָּל-קְהַל יִשְׂרָאֵל:

וַיֵּצֵא אֶל-הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי-יְהוָה וְכִפֹּר עָלָיו וְלָקַח מִדָּם הַפָּר וּמִדָּם הַשְּׂעִיר וְנָתַן עַל-קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:

וְהִזָּה עָלָיו מִן-הַדָּם בְּאֶצְבָּעוֹ שִׁבְעַת פְּעָמִים וְטָהְרוּ וְקִדְּשׁוּ מִטְּמֵאֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

וְכִלָּה מִכֹּפֶר אֶת-הַקֹּדֶשׁ וְאֶת-אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת-הַמִּזְבֵּחַ וְהִקְרִיב אֶת-הַשְּׂעִיר הַחַי:

וְסָמַךְ אֶתְרֹן אֶת-שְׁתֵּי יָדָיו עַל-רֹאשׁ הַשְּׂעִיר הַחַי וְהִתְנַדָּה עָלָיו אֶת-כָּל-עֲוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת-כָּל-פְּשָׁעֵיהֶם לְכָל-חַטָּאתָם וְנָתַן אֹתָם עַל-רֹאשׁ הַשְּׂעִיר וְשָׁלַח בְּיַד אִישׁ עֹתִי הַמִּדְבָּרָה:

וְנָשָׂא הַשְּׂעִיר עָלָיו אֶת-כָּל-עֲוֹנוֹתָם אֶל-אֶרֶץ גְּזֵרָה וְשָׁלַח אֶת-הַשְּׂעִיר בַּמִּדְבָּר:

השכן אתם בתוך טומאותם. אף על פי שהם טמאים, שכינה ציניהם:

(18) אל המזבח אשר לפני ה'. זה מזבח הזהב, שהוא לפני ה' צהיכל. ומה תלמוד לומר ויאל, לפי שהזה הזאות על הפרוכת, ועמד מן המזבח ולפנים והזה, וצמתנות המזבח הזקיקו לנאח מן המזבח ולחוך, ויתחיל מקרן מזרחית לפונית (יומא נח:): וכפר עליו. ומה היא כפרתו, ולקח מדם הפר ומדם השעיר, מעורבין זה לחוך זה (יומא נז:):

(19) והזה עליו מן הדם. אחר שנתן מתנות בלעז על קרנותיו, מזה הזאות על גגו: וטהרו. ממה שעבר: וקדשו. לעמיד לנא (ת"כ פרק ד, יג):

(21) איש עתי. המוכן לכך מיום אתמול (יומא סו:):

<p>23 And Aaron shall come into the tent of meeting, and shall put off the linen garments, which he put on when he went into the holy place, and shall leave them there.</p>	<p>וַיָּבֹא אַהֲרֹן אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד וַיַּשְׁטֹף אֶת-בְּגָדֵי הַכֹּהֵן אֲשֶׁר לָבַשׁ בְּבָאוֹ אֶל-הַקֹּדֶשׁ וְהִנִּיחָם שָׁם:</p>	<p>23 וַיָּבֹא אַהֲרֹן אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד וַיַּשְׁטֹף אֶת-בְּגָדֵי הַכֹּהֵן אֲשֶׁר לָבַשׁ בְּבָאוֹ אֶל-הַקֹּדֶשׁ וְהִנִּיחָם שָׁם:</p>
<p>24 And he shall bathe his flesh in water in a holy place and put on his other vestments, and come forth, and offer his burnt-offering and the burnt-offering of the people, and make atonement for himself and for the people.</p>	<p>וַיִּסְחִי יָת בִּשְׂרִיָּה בַּמַּיָּא בְּאַתֵּר קָדִישׁ וַיִּלְבֹּשׁ יָת לְבוּשֹׁהִי וַיִּפְּקֹ וַיַּעֲבִיד יָת עֲלִיתָהּ וַיֵּלֶךְ עִמָּא וַיַּכְפֹּר עֲלוֹהִי וְעַל עַמָּא:</p>	<p>24 וַיִּרְחֹץ אֶת-בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם בַּמָּקוֹם קָדוֹשׁ וַיִּלְבֹּשׁ אֶת-בְּגָדָיו וַיֵּצֵא וַעֲשֶׂה אֶת-עֲלֹתוֹ וְאֶת-עֲלֹת הָעָם וַיַּכְפֹּר בַּעֲדוֹ וּבְעַד הָעָם:</p>
<p>25 And the fat of the sin-offering shall he make smoke upon the altar.</p>	<p>וַיֵּלֶךְ תַּרְבִּי חֲטוּתָא וַיִּסֵּק לַמִּזְבֵּחַ:</p>	<p>וַיֵּלֶךְ חֶלֶב הַחֲטָאתָא וַיִּקְטֹרֶה הַמִּזְבֵּחַ:</p>
<p>26 And he that letteth go the goat for Azazel shall wash his clothes, and bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp.</p>	<p>וְהַמְשַׁלַּח אֶת-הַשְּׂעִיר לַעֲזָאזֵל וַיִּכְבֹּס בְּגָדָיו וַיִּרְחֹץ אֶת-בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֲרֵי-כֵן יָבֹא אֶל-הַמַּחֲנֶה:</p>	<p>26 וְהַמְשַׁלַּח אֶת-הַשְּׂעִיר לַעֲזָאזֵל וַיִּכְבֹּס בְּגָדָיו וַיִּרְחֹץ אֶת-בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֲרֵי-כֵן יָבֹא אֶל-הַמַּחֲנֶה:</p>
<p>27 And the bullock of the sin-offering, and the goat of the sin-offering, whose blood was brought in to make atonement in the holy place, shall be carried forth without the camp; and they shall burn in the fire their skins, and their flesh, and their dung.</p>	<p>וַיֵּלֶךְ תוֹרָא דְחֲטָאתָא וַיֵּלֶךְ דְחֲטָאתָא דְאַתְעֵל מִדְּמֵהוֹן לְכַפֵּרָא בְּקוֹדֶשָׁא וַיִּתְּפֹקֶן לְמַבְרָא לְמַשְׁרִיתָא וַיִּקְדִּינֵן בְּנוֹרָא יָת מַשְׁכָּהוֹן וַיֵּלֶךְ בְּשָׂרָהוֹן וַיֵּלֶךְ אוֹכְלָהוֹן:</p>	<p>27 וַיֵּלֶךְ פֶּרֶךְ הַחֲטָאתָא וְאֵתוֹ שְׂעִיר הַחֲטָאתָא אֲשֶׁר הוּבֵא אֶת-דָּמָם לְכַפֵּר בְּקֹדֶשׁ יוֹצִיא אֶל-מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וַיִּשְׂרְפוּ בָאֵשׁ אֶת-עֲרֹתָם וְאֶת-בְּשָׂרָם וְאֶת-פְּרִשָּׁם:</p>

(23) ובא אהרן אל אהל מועד. אמרו רבותינו, שאין זה מקומו של מקרא זה, ונתנו טעם לדבריהם במסכת יומא (דף לז.), ואמרו כל הפרשה כולה אמור על הסדר חוץ מציאה זו, שהיא אחר עשיית עולתו ועולת העם והקטרת אימורי פר ושעיר שנעשים בחוץ בצגדי זהב, וטובל ומקדש ופושטן ולובש צגדי לבן. ובא אל אהל מועד. להוציא את הכף ואת המחטה שהקטיר זה הקטרת לפני ולפנים: ופשט את בגדי הבד. אחר שהוציאם ולובש צגדי זהב לתמיד של צין הערבים. וזהו סדר העבודות, תמיד של שחר בצגדי זהב, ועבודת פר ושעיר הפנימים וקטרת של מחטה בצגדי לבן, ואילו ואיל העם ומקצת המוספין בצגדי זהב, והוצאת כף ומחטה בצגדי לבן, ושירי המוספין ותמיד של צין הערבים וקטורת ההיכל שעל מזבח הפנימי בצגדי זהב, וסדר המקראות לפי סדר העבודות כך הוא, ושלח את השעיר צמד צר, ורץ את צצרו צמים וגו', ויצא ופשה את עלתו וגו', ואת חלב הסטאת וגו', וכל הפרשה עד ואתה כן יצוא חלב המסכה, ואחר כך וצא חלב: והניחם שם. מלמד שטעונון גניזה, ולא ישתמש באותן ארבעה צגדים ליום כפורים אחר (יומא יב:):

(24) ורחץ את בשרו וגו'. למעלה למדנו מורחץ את בשרו ולבשם שכשהוא משה מנגדי זהב לצגדי לבן טעון טבילה, שצאמה טבילה פשט צגדי זהב שעבד בהן עבודת תמיד של שחר ולבש צגדי לבן לעבודת היום וכאן למדנו שכשהוא משה מנגדי לבן לצגדי זהב טעון טבילה (שם ל.). במקום קדוש. המקדש בקדושת עזרה, והיא הייתה צגדיה הפקדה, וכן ד' טבילות הצאות חוצה ליום, אצל הראשונה הייתה צחיל (שם ל.) ת"כ פרק י, ח: ולבש את בגדיו. שמנה צגדים שהוא עובד בהן כל ימות השנה: ויצא. מן ההיכל אל החצר שמוצא העולה שם: ועשה את עולתו. חיל לעולה האמור למעלה צואת צא חלב: ואת עולת העם. ואיל לעולה האמור למעלה ומאט עדת צגדי צחקל וגו':

(25) ואת חלב החטאת. אימורי פר ושעיר: יקטיר המזבחה. על מזבח החינוך, דאלו צפנימי כתיב לא תעלו עלי קטרת וקרה ועלה ומקסה (שמות ל.):

28 And he that burneth them shall wash his clothes, and bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp.	וְדֹמֶקֶד יִתְהוֹן יִצְבַּע לְבוּשׁוֹ וְיִסְחִי יָת בְּשָׂרָהּ בְּמֵיָּא וּבְתָר כֵּן יֵיעוֹל לְמִשְׁרִיתָא:	28 וְהִשְׂרַף אֹתָם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת־בְּשָׁרוֹ בְּמֵיִם וְאַחֲרֵי־כֵן יָבוֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה:
29 And it shall be a statute for ever unto you: in the seventh month, on the tenth day of the month, ye shall afflict your souls, and shall do no manner of work, the home-born, or the stranger that sojourneth among you.	וְהָיָה לָכֵן לְקִיָּם עָלֶיְכֶם בִּירְחָא שְׁבִיעָהּ בְּעֶשְׂרָא לִירְחָא תַעֲנֹן יָת נַפְשְׁתְּכוֹן וְכָל עֲבִידָא לֹא תַעֲבֹדוּן יִצְיִבִיָּא וְגִירָיָא דִּיתְגִּירוּן בִּיעֵיכוֹן:	29 וְהָיָה לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּעֶשְׂרֵי לַחֹדֶשׁ תַּעֲנִי אֶת־נַפְשְׁתִּיכֶם וְכָל־מְלֹאכְהָ לֹא תַעֲשׂוּ הָאֲזָרָח וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם:
30 For on this day shall atonement be made for you, to cleanse you; from all your sins shall ye be clean before the LORD.	אֲרִי בְיוֹמָא הַדִּין יִכְפֹּר עֲלֵיכוֹן לְדַכָּאָה יִתְכוֹן מִכָּל חוֹבֵיכוֹן קָדָם יְיָ תְדַכּוּן:	30 כִּי־בְיוֹם הַזֶּה יִכְפֹּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֹתְכֶם מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה תִּטְהָרוּ:
31 It is a sabbath of solemn rest unto you, and ye shall afflict your souls; it is a statute for ever.	שַׁבָּת שְׁבֻתָּא הִיא לָכֵן וְתַעֲנֹן יָת נַפְשְׁתְּכוֹן קִיָּם עָלֶיְכֶם:	31 שַׁבֹּת שְׁבֻתוֹן הִיא לָכֶם וְעֲנִיתֶם אֶת־נַפְשְׁתִּיכֶם חֻקַּת עוֹלָם:
32 And the priest, who shall be anointed and who shall be consecrated to be priest in his father's stead, shall make the atonement, and shall put on the linen garments, even the holy garments.	וְיִכְפֹּר כַּהֲנָא דִּירֵבִי יִתִּיה וְדִקְרִיב יָת קוֹרְבָנִיה לְשִׁמְשָׁא תַחֲת אָבִיהִי וְלִבְשֵׁי יָת לְבוּשֵׁי בּוּצָא לְבוּשֵׁי קוֹדֶשָׁא:	32 וְכַפֵּר הַכֹּהֵן אֲשֶׁר־יִמְשַׁח אֹתוֹ וְאֲשֶׁר יִמְלֹא אֶת־יָדָיו לִכְהֵן תַּחַת אָבִיו וְלִבְשֵׁי אֶת־בְּגָדֵי הַקֹּדֶשׁ:
33 And he shall make atonement for the most holy place, and he shall make atonement for the tent of meeting and for the altar; and he shall make atonement for the priests and for all the people of the assembly.	וְיִכְפֹּר עַל מִקְדָּשׁ קוֹדֶשָׁא וְעַל מִשְׁכַּן זִמְנָא וְעַל מִדְבַּחָא יִכְפֹּר וְעַל כַּהֲנָיָא וְעַל כָּל עַמָּא דִּקְהֵלָא יִכְפֹּר:	33 וְכַפֵּר אֶת־מִקְדָּשׁ הַקֹּדֶשׁ וְאֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ יִכְפֹּר וְעַל הַכַּהֲנִים וְעַל־כָּל־עַם הַקֹּהֶל יִכְפֹּר:
34 And this shall be an everlasting statute unto you, to make atonement for the children of Israel because of all their sins once in the year.' And he did as the LORD commanded Moses.	וְהָיָה דָּא לָכֵן לְקִיָּם עָלֶיְכֶם לְכַפֵּרָא עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִכָּל חוֹבֵיהוֹן חֹדָא בְּשָׂתָא וְעַבְדָּא כְּמָא דְּפָקִיד יְיָ יָת מֹשֶׁה:	34 וְהָיְתָה־זֹּאת לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם לְכַפֵּר עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִכָּל־חַטָּאתָם אֶחָת בַּשָּׁנָה וַיַּעַשׂ כְּאֲשֶׁר צֻוְּהָ יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: (פ)

(27) אשר הובא את דמם. להיכל לפני ולפנים:

(32) וכפר הכהן אשר ימשח וגו'. כפרה זו של יום הכיפורים אינה כשרה אלא זכהן גדול (יומא עג. ת"כ פרק ח, ד), לפי שנאמרה כל הפרשה בזהרן הושרך לומר זכהן גדול הצא אחריו שיהא כמוהו: ואשר ימלא את ידו. אין לי אלא המשוח בשמן המשחה, מרובה צגדים מנין, תלמוד לומר ואשר ימלא את ידו וגו' (ת"כ סס), והס כל הכהנים גדולים שעמדו מיאשיהו ואילן, שזימיו נגזזה לזוהית של שמן המשחה (יומא נז:). לכהן תחת אביו. ללמד שאם בנו ממלא את מקומו, הוא קודם לכל אדם (ת"כ סס ה):

XVII And the LORD spoke unto Moses, saying:

2 Speak unto Aaron, and unto his sons, and unto all the children of Israel, and say unto them: This is the thing which the LORD hath commanded, saying:

3 What man soever there be of the house of Israel, that killeth an ox, or lamb, or goat, in the camp, or that killeth it without the camp,

4 and hath not brought it unto the door of the tent of meeting, to present it as an offering unto the LORD before the tabernacle of the LORD, blood shall be imputed unto that man; he hath shed blood; and that man shall be cut off from among his people.

5 To the end that the children of Israel may bring their sacrifices, which they sacrifice in the open field, even that they may bring them unto the LORD, unto the door of the tent of meeting, unto the priest, and sacrifice them for sacrifices of peace-offerings unto the LORD.

6 And the priest shall dash the blood against the altar of the LORD at the door of the tent of meeting, and make the fat smoke for a sweet savour unto the LORD.

7 And they shall no more sacrifice their sacrifices unto the satyrs, after whom they go astray. This shall be a statute for ever unto them throughout their generations. .

וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:

2 דְּבַר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו וְאֶל כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם זֶה תִּדְבֹר אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר:

3 אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִשְׁחַט שׁוֹר אוֹ־כֶשֶׂב אוֹ־עֵז בַּמַּחֲנֶה אוֹ אֲשֶׁר יִשְׁחַט מִחוּץ לַמַּחֲנֶה:

4 וְאֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא הֵבִיאוּ לְהַקְרִיב קָרְבָן לַיהוָה לִפְנֵי מִשְׁכַּן יְהוָה דָּם יַחֲשֹׁב לְאִישׁ הַהוּא דָּם שָׁפָךְ וּנְכַרְתָּ הָאִישׁ הַהוּא מִקֶּרֶב עַמּוֹ:

5 לְמַעַן אֲשֶׁר יָבִיאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־זִבְחֵיהֶם אֲשֶׁר הֵם זֹבְחִים עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה וְהֵבִיִּאם לַיהוָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֶל־הַפֶּתַח וְזָבְחוּ זִבְחֵי שְׁלָמִים לַיהוָה אוֹתָם:

6 וְזָרַק הַפֶּתַח אֶת־הַדָּם עַל־מִזְבֵּחַ יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְהַקְטִיר הַחֵלֶב לְרִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה:

7 וְלֹא־יִזְבְּחוּ עוֹד אֶת־זִבְחֵיהֶם לְשִׁעִירִם אֲשֶׁר זָנִים אַחֲרֵיהֶם חֻקַּת עוֹלָם תִּהְיֶה־זֹאת לָהֶם לְדֹרֹתָם:

(34) ויעש כאשר צוה ה' וגו'. כשהגיע יום הכפורים עשה כסדר הזה, ולהגיד שזכו של אהרן שלא היה לזשן לגדולתו אלא כמקיים גזירת המלך:

(3) אשר ישחט שור או כשב. צמוקדשין הכמוצ מדצר, שנאמר להקריז קרצן: במחנה. חוץ לעזרה (זבחים קז):

(4) דם יחשב. כשופך דם האדם שמתחייב צנפשו: דם שפך. לרצות את הזורק דמים צמוץ (שם):

(5) אשר הם זבחים. אשר הם רגילים לזנות:

חמישי
(שלישי)

8 And thou shalt say unto them:
Whatsoever man there be of the
house of Israel, or of the strangers
that sojourn among them, that
offereth a burnt-offering or
sacrifice,

וְאֵלֵהֶם תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבֵּית
יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר אֲשֶׁר־יָגֹר
בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר־יַעֲלֶה עֹלָה אוֹ־
זֶבַח:

9 and bringeth it not unto the door
of the tent of meeting, to sacrifice
it unto the LORD, even that man
shall be cut off from his people.

וְאֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא
יָבִיאוּ לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ לַיהוָה
וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מֵעַמּוּי:

10 And whatsoever man there be of
the house of Israel, or of the
strangers that sojourn among them,
that eateth any manner of blood, I
will set My face against that soul
that eateth blood, and will cut him
off from among his people.

וְאִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל
וּמִן־הַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר
יֹאכַל כָּל־דָּם וְנָתַתִּי פָנַי בְּנַפְשׁ
הַאֲכֹלֶת אֶת־הַדָּם וְהִכְרַתִּי
אֹתוֹ מִקֶּרֶב עַמּוֹ:

11 For the life of the flesh is in the
blood; and I have given it to you
upon the altar to make atonement
for your souls; for it is the blood
that maketh atonement by reason
of the life.

כִּי נַפֶּשׁ הַבֶּשָׂר בַּדָּם הוּא
וְאֲנִי נָתַתִּיו לָכֶם עַל־הַמִּזְבֵּחַ
לְכַפֵּר עַל־נַפְשֹׁתֵיכֶם כִּי־הַדָּם
הוּא בְּנַפֶּשׁ יִכָּפֵר:

12 Therefore I said unto the children
of Israel: No soul of you shall eat
blood, neither shall any stranger
that sojourneth among you eat
blood.

עַל־כֵּן אָמַרְתִּי לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל
כָּל־נַפֶּשׁ מִכֶּם לֹא־תֹאכַל דָּם
וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם לֹא־יֹאכַל
דָּם:

13 And whatsoever man there be of
the children of Israel, or of the
strangers that sojourn among them,
that taketh in hunting any beast or
fowl that may be eaten, he shall
pour out the blood thereof, and
cover it with dust.

וְאִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן־
הַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר יִצּוֹד
צִיד חַיָּה אוֹ־עוֹף אֲשֶׁר יֹאכַל
וְשָׁפַךְ אֶת־דָּמּוֹ וְכָסָהוּ בְּעָפָר:

(7) לשעירים. לשדים, כמו וּשְׁעִירִים יִרְקְדוּ שָׁם (ישעיה יג, כא):

(8) אשר יעלה עלה. לחייז על המקטיר איברים בחוץ, (עי' זר"א"ס) כשוחט בחוץ, שאם שחט אחד והעלה חזירו, שניהם חייזין (ת"כ פרק י, חולין כט):

(9) ונכרת. זרעו נכרת, וימיו נכרתין.

(10) כל דם. לפי שאמר נפש יכפר, יכול לא יהא חייז אלא על דם המוקדשים, תלמוד לומר כל דם (כריתות ד): ונתתי פני. פנאי שלי, פונה אני מכל עסקי ועוסק זו:

(11) כי נפש הבשר. של כל צריה צדס היא תלויה, ולפיכך נתתיו על המזבח לכפר על נפש האדם, תבוא נפש ותכפר על הנפש:

(12) כל נפש מכם. להזהיר גדולים על הקטנים (יבמות קיד):

(13) אשר יצוד. אין לי אלא ציד, אוזין ותרגולין מנין, תלמוד לומר ציד מכל מקום, אם כן למה נאמר אשר יצוד, שלא יאכל ציד אלא בהזמנה זאת (חולין פד. ת"כ פרק יא, ז): אשר יאכל. פרט לטמאים:

14	For as to the life of all flesh, the blood thereof is all one with the life thereof; therefore I said unto the children of Israel: Ye shall eat the blood of no manner of flesh; for the life of all flesh is the blood thereof; whosoever eateth it shall be cut off.	כִּי־נֶפֶשׁ כָּל־בָּשָׂר דָּמּוֹ בַּנֶּפֶשׁ הוּא וְאָמַרְתִּי לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל דָּם כָּל בָּשָׂר לֹא תֹאכְלוּ כִּי נֶפֶשׁ כָּל־בָּשָׂר דָּמּוֹ הוּא כָּל־אֲכָלֹי יִכָּרֵת:	14
15	And every soul that eateth that which dieth of itself, or that which is torn of beasts, whether he be home-born or a stranger, he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even; then shall he be clean.	וְכָל־נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל נִבְלָה וְטֶרֶף בְּאֶרֶץ וּבְגֵר וּבְכֶסֶם בְּגִדָיו וְרֹחֶץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב וְטָהָר:	15
16	But if he wash them not, nor bathe his flesh, then he shall bear his iniquity.	וְאִם לֹא יִצְבֹּעַ וּבִשְׂרָיָה לֹא יִסְחִי וְיִקְבִּיל חֻבִּיָּה:	16
XVIII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיֹּדֶבֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:	יד
2	Speak unto the children of Israel, and say unto them: I am the LORD your God.	דְּבַר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	2
3	After the doings of the land of Egypt, wherein ye dwelt, shall ye not do; and after the doings of the land of Canaan, whither I bring you, shall ye not do; neither shall ye walk in their statutes.	כַּמַּעֲשֵׂה אֶרֶץ־מִצְרַיִם אֲשֶׁר יִשְׁבַתֶּם־בָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ וְכַמַּעֲשֵׂה אֶרֶץ־כְּנָעַן אֲשֶׁר אֲנִי מְבִיא אֲתֶכֶם שָׁמָּה לֹא תַעֲשׂוּ וּבַחֲקֵיתֶהֶם לֹא תִלְכוּ:	3

(14) דמו בנפשו הוא. דמו הוא לו במקום הנפש שהנפש תלויה בו: כי נפש כל בשר דמו הוא. הנפש היא הדם. דם וזר לשון זכר, נפש לשון נקבה:

(15) אשר תאכל נבלה וטרפה. צנצנת עוף טהור דבר הכתוב, שאין לה טומאה אלא בשעה שנבלעת צבית הצליעה, ולמדך כאן שמטמאה צבית, ואינה מטמאה צמגע, וטרפה האמורה כאן לא נכתבה אלא לדרוש, וכן שנינו יכול תהא נבלת עוף טמא מטמאה צבית הצליעה, תלמוד לומר טרפה, מי שיש צמינו טרפה, ילא עוף טמא שאין צמינו טרפה:

(16) ונשא עונו. אם יאכל קדש, או יכנס למקדש, חייב על טומאה זו ככל שאר טומאות: ובשרו לא ירחץ ונשא עונו. על רחיצת גופו ענוש כרת, ועל כזום בגדים צנצנות:

(2) אני ה' אלהיכם. אני הוא שאמרתי ציני, אנכי ה' אלהיך (שמות כ, ז), וקבלתם עליכם מלכותי, מעתה קבלו גזרותי. רבי אומר גלוי וידוע לפניו שסופן לנחך בעריות צימי עזרא, לפיכך צא עליהם בגזירה אני ה' אלהיכם, דעו מי גוזר עליכם, דיין להפרע וגאמן לשלם שכר:

(3) כמעשה ארץ מצרים. מגיד שמעשיהם של מצרים ושל כנעניים מקולקלים מכל האומות, ואותו מקום שישבו בו ישראל מקולקל מן הכל (ת"כ פרק יג, ה): אשר אני מביא אתכם שמה. מגיד שאותן עממין שכבשו ישראל מקולקלים יותר מכולם: ובחקתיהם לא תלכו. מה הניח הכתוב שלא אחר, אלא אלו נמוסות שלהן, דברים החקוקין להם, כגון טקטיאות ואקטטיאות, ר' מאיר אומר אלו דרכי האמורי שמנו חכמים:

4	Mine ordinances shall ye do, and My statutes shall ye keep, to walk therein: I am the LORD your God.	4	אֶת־מִשְׁפָּטַי תַּעֲשׂוּ וְאֶת־חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ לִלְכַּת בָּהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:
5	Ye shall therefore keep My statutes, and Mine ordinances, which if a man do, he shall live by them: I am the LORD.	5	וְשָׁמְרֶתֶם אֶת־חֻקֹּתַי וְאֶת־מִשְׁפָּטַי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אִתְּכֶם הָאָדָם וְחֵי בָהֶם אֲנִי יְהוָה: (ס)
6	None of you shall approach to any that is near of kin to him, to uncover their nakedness. I am the LORD.	ששי	אִישׁ אִישׁ אֶל־כָּל־שָׂאֵר בְּשָׂרוֹ לֹא תִקְרְבוּ לְגִלּוֹת עֲרוּתָהּ אֲנִי יְהוָה: (ס)
7	The nakedness of thy father, and the nakedness of thy mother, shalt thou not uncover: she is thy mother; thou shalt not uncover her nakedness.	7	עֲרוֹת אָבִיךָ וְעֲרוֹת אִמְּךָ לֹא תִגְלֶה אִמְּךָ הִוא לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתָהּ: (ס)
8	The nakedness of thy father's wife shalt thou not uncover: it is thy father's nakedness.	8	עֲרוֹת אִשְׁת־אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹת אָבִיךָ הִוא: (ס)
9	The nakedness of thy sister, the daughter of thy father, or the daughter of thy mother, whether born at home, or born abroad, even their nakedness thou shalt not uncover. .	9	עֲרוֹת אָחוֹתְךָ בִּתְּאֻבֶּיךָ אוֹ בִּתְּאֻמָּךְ מוֹלְדֶת בֵּית אוֹ מוֹלְדֶת חוּץ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתָן: (ס)
10	The nakedness of thy son's daughter, or of thy daughter's daughter, even their nakedness thou shalt not uncover; for theirs is thine own nakedness.	10	עֲרוֹת בִּתְּבִנְךָ אוֹ בִּתְּבִתְךָ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתָן כִּי עֲרוֹתֶךָ הֵנָּה: (ס)

- (4) את משפטי תעשו. אלו דברים האמורים בתורה במשפט, שאלו לא נאמרו היו כדאי לאומרו: ואת חקתי תשמרו. דברים שהם גזירת המלך, שיצר הרע משיצ עליהם למה לנו לשומרו, ואומות העולם ע"א משיצין עליהן, כגון אכילת חזיר, ולזישת שעטנז, וטהרת מי חטאת, לכך נאמר אני ה', גזרתי עליכם, אי אתם רשאים להפטור: ללכת בהם. אל תפטור מחוסך, שלא תאמר למדתי חכמת ישראל אלך ואלמד חכמת המצריים והכשדים:
- (5) ושמרתם את חקותי. לרצות שאר דקדוקי הפרשה שלא פרט הכתוב בהם (ת"כ שם יא). דבר אחר ליתן שמירה ועשייה לחוקים, ושמירה ועשייה למשפטים (שם פרשת ט, י), לפי שלא נתן אלא עשייה למשפטים ושמירה לחוקים: וחי בהם. לעולם הצא, שאם תאמר בעולם הזה, והלא סופו הוא מות: אני ה'. נאמן לשלם שכר:
- (6) לא תקרבו. להזהיר הנקבה כזכר, לכך נאמר לשון רבים: אני ה'. נאמן לשלם שכר:
- (7) ערות אביך. זו אשת אביך (סנהדרין נד.), או אינו אלא כמשמעו, נאמר כאן ערות אביך, ונאמר להלן ערות אביך (ויקרא כ, יא), מה להלן אשת אביך, אף כאן אשת אביך: וערות אבך. להביא אמו שאינה אשת אביך:
- (8) ערות אשת אביך. לרצות לאחר מיתה:
- (9) בת אביך. אף בת אנוסה כמשמעו: מולדת בית או מולדת חוץ. בין שאומרים לו לאביך קיים את אמה, ובין שאומרים לו הולא את אמה (יצמות כג.), כגון ממזרת או נתינה:
- (10) ערות בת בנך וגו'. צנתו מאנוסתו הכתוב מדבר (סנהדרין עו.), וצנתו וצנת צנתו מאשתו אנו למדין מערות אשה וצנתה

<p>11 The nakedness of thy father's wife's daughter, begotten of thy father, she is thy sister, thou shalt not uncover her nakedness.</p>	<p>עֲרוֹת בֵּת-אִשְׁתֹּ אָבִיךָ מוֹלְדָתָּ עֲרִית בֵּת אֶתֶת אָבוֹךָ דִּילִידָא מִן אָבוֹךָ אַחֲתָךְ הִיא לֹא תִגְלִי עֲרִיתָהּ:</p>	<p>11 עֲרוֹת בֵּת-אִשְׁתֹּ אָבִיךָ מוֹלְדָתָּ אָבוֹךְ אַחֲוֹתָךְ הִוא לֹא תִגְלִי עֲרוֹתָהּ: (ס)</p>
<p>12 Thou shalt not uncover the nakedness of thy father's sister: she is thy father's near kinswoman.</p>	<p>עֲרוֹת אַחֲת־אָבוֹךָ לֹא תִגְלִי עֲרִית אַחֲת אָבוֹךָ קְרִיבַת אָבוֹךְ הִיא:</p>	<p>12 עֲרוֹת אַחֲוֹת-אָבוֹךָ לֹא תִגְלִי עֲרוֹת אָבוֹךְ הִוא: (ס)</p>
<p>13 Thou shalt not uncover the nakedness of thy mother's sister; for she is thy mother's near kinswoman.</p>	<p>עֲרוֹת אַחֲת־אִמְךָ לֹא תִגְלִי אִמִּי קְרִיבַת אִמְךָ הִיא:</p>	<p>13 עֲרוֹת אַחֲוֹת-אִמְךָ לֹא תִגְלִי עֲרוֹת אִמְךָ הִוא: (ס)</p>
<p>14 Thou shalt not uncover the nakedness of thy fathers brother, thou shalt not approach to his wife: she is thine aunt.</p>	<p>עֲרוֹת אַחִי-אָבוֹךָ לֹא תִגְלִי אֶל-אִשְׁתּוֹ לֹא תִקְרַב וְדָתָךְ אֶתְּתִיחַ לֹא תִקְרַב אֶתֶת אַחֲבוֹךְ הִיא:</p>	<p>14 עֲרוֹת אַחִי-אָבוֹךָ לֹא תִגְלִי אֶל-אִשְׁתּוֹ לֹא תִקְרַב וְדָתָךְ הִוא: (ס)</p>
<p>15 Thou shalt not uncover the nakedness of thy daughter-in-law: she is thy son's wife; thou shalt not uncover her nakedness.</p>	<p>עֲרוֹת כְּלָתָךְ לֹא תִגְלִי אֶתֶת בְּרָךְ הִיא לֹא תִגְלִי עֲרִיתָהּ:</p>	<p>15 עֲרוֹת כְּלָתָךְ לֹא תִגְלִי אִשְׁתִּי בְנִי הִוא לֹא תִגְלִי עֲרוֹתָהּ: (ס)</p>
<p>16 Thou shalt not uncover the nakedness of thy brother's wife: it is thy brother's nakedness.</p>	<p>עֲרוֹת אֶתֶת אַחֲוִיךָ לֹא תִגְלִי עֲרִיתָא דְאַחֲוִיךָ הִיא:</p>	<p>16 עֲרוֹת אִשְׁת־אָחִיךָ לֹא תִגְלִי עֲרוֹת אָחִיךָ הִוא: (ס)</p>
<p>17 Thou shalt not uncover the nakedness of a woman and her daughter; thou shalt not take her son's daughter, or her daughter's daughter, to uncover her nakedness: they are near kinswomen; it is lewdness.</p>	<p>עֲרוֹת אִשָּׁה וּבִתָּהּ לֹא תִגְלִי יֵת בֵּת בְּרָה וְיֵת בֵּת בְּרָתָהּ לֹא תִסַּב לְגִלְעָה עֲרִיתָהּ קְרִיבָן אֲנִין עֵיצַת חֲסָאִין הִיא:</p>	<p>17 עֲרוֹת אִשָּׁה וּבִתָּהּ לֹא תִגְלִי אֶת-בֵּת-בִּנְיָ וְאֶת-בֵּת-בְּרָתָהּ לֹא תִקַּח לְגִלּוֹת עֲרוֹתָהּ שְׁאֵרָה הִנֵּה זִמָּה הִוא:</p>
<p>18 And thou shalt not take a woman to her sister, to be a rival to her, to uncover her nakedness, beside the other in her lifetime.</p>	<p>וְאִשָּׁה אֶל-אַחֲתָהּ לֹא תִקַּח וְאֶתְתָּא עִם אַחֲתָהּ לֹא תִסַּב לְצַדֵּר לְגִלּוֹת עֲרוֹתָהּ עָלֶיהָ לְאֶשְׁקָא לָהּ לְגִלְעָה עֲרִיתָהּ עֲלֶיהָ בְּחַיֶּיהָ:</p>	<p>18 וְאִשָּׁה אֶל-אַחֲתָהּ לֹא תִקַּח וְאֶתְתָּא עִם אַחֲתָהּ לֹא תִסַּב לְצַדֵּר לְגִלּוֹת עֲרוֹתָהּ עָלֶיהָ בְּחַיֶּיהָ:</p>

שנאמר בהן לא תגלה, זין שהיא ממנו זין שהיא מאיש אחר: ערות בת בנך. קל וחומר לצנן, אלא לפי שאין מזהירין מן הדין למדורה מגורה שזה, (במסכת יבמות ג.)

(11) ערות בת אביך. לימד שאינו חייב על אחותו משפחה ונקרית, לכך נאמר בת אשת אביך, צראויה לקידושין (יבמות כג.)

(14) ערות אחי אביך לא תגלה. ומה היא ערוה, אל אשמו לא תקרב:

(15) אשת בנך היא. לא אמרתי אלא צניע לזנך אישות זה, פרט לאנוסה ושפחה ונכרית:

(17) ערות אשה ובתה. לא אסר הכתוב אלא ע"י נשואי הראשונה (יבמות יז), לכך נאמר לא תקח, לשון קיחה, וכן לענין העונש ששם קח את אשה ואת אמה (ויקרא כ, יד), לשון קיחה, אצל אנס אשה מותר ליטא בתה: שאררה הנדה. קרובות הן זו לזו: זמה. ענה, כתרומתו ענה קטאין, שיצרך יועצך לחטוא:

(18) אל אחותה. שמהן כחשת (קידושין נ:). לצדד. לשון צרה, לעשות את זו צרה לזו: בחייה. למדך, שאם גרשה לא יטא את אחותה, כל זמן שהיא בחיים (יבמות ח:)

19	And thou shalt not approach unto a woman to uncover her nakedness, as long as she is impure by her uncleanness.	וְלֹא־תִגָּחַן אִשָּׁה בְּנִדְתָּהּ לֹא תִקְרַב לְגִלּוֹת עִרְוֹתָהּ:	19	וְלֹא־אִשָּׁה בְּנִדְתָּהּ לֹא תִקְרַב לְגִלּוֹת עִרְוֹתָהּ:
20	And thou shalt not lie carnally with thy neighbour's wife, to defile thyself with her.	וּבִאֵתָהּ חֲבֵרָהּ לֹא תִתֵּן שְׂכִיבָתָהּ לְזָרָע לְטִמְאָהּ בָּהּ:	20	וְלֹא־אִשְׁתִּי עִמִּיתִי לֹא־תִתֵּן שְׂכִיבָתָהּ לְזָרָע לְטִמְאָהּ בָּהּ:
21	And thou shalt not give any of thy seed to set them apart to Molech, neither shalt thou profane the name of thy God: I am the LORD.	וּמִזְרַעְךָ לֹא תִתֵּן לְאַעֲבָדָא לְמֹלֶךְ וְלֹא תַחֲלִיל יְת שְׁמֵא אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה:	21	וּמִזְרַעְךָ לֹא־תִתֵּן לְהַעֲבִיר לְמֹלֶךְ וְלֹא תַחֲלִיל אֶת־שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה:
22	Thou shalt not lie with mankind, as with womankind; it is abomination.	וְיִת דְּכוּרָא לֹא תִשְׁכָּב מִשְׁכָּבִי אִתָּא תוֹעֵבָא הִיא:	22	וְאִת־זָכָר לֹא תִשְׁכָּב מִשְׁכָּבִי אִשָּׁה תוֹעֵבָה הִוא:
23	And thou shalt not lie with any beast to defile thyself therewith; neither shall any woman stand before a beast, to lie down thereto; it is perversion.	וּבְכָל בְּהֵמָה לֹא תִתֵּן שְׂכִיבָתָהּ לְטִמְאָהּ בָּהּ וְאִשָּׁה לֹא־תַעֲמֹד לִפְנֵי בְהֵמָה לְרִבְעָה תִבֹּל הִוא:	23	וּבְכָל־בְּהֵמָה לֹא־תִתֵּן שְׂכִיבָתָהּ לְטִמְאָהּ בָּהּ וְאִשָּׁה לֹא־תַעֲמֹד לִפְנֵי בְהֵמָה לְרִבְעָה תִבֹּל הִוא:
24	Defile not ye yourselves in any of these things; for in all these the nations are defiled, which I cast out from before you.	לֹא תִסְתַּאֲבוּן בְּכָל אֲלֵין אֲרִי בְּכָל אֲלֵין אִסְתַּאֲבוּ עִמָּיָא דְּאַנָּא מוֹגִילִי מִן קִדְמִיכוֹן:	24	אֲל־תִּטְמָאוּ בְּכָל־אֱלֹהִי כִי בְּכָל־אֱלֹהִי נִטְמָאוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־אֲנִי מְשַׁלַּח מִפְּנֵיכֶם:
25	And the land was defiled, therefore I did visit the iniquity thereof upon it, and the land vomited out her inhabitants.	וְאִסְתַּאֲבַת אֶרֶעָא וְאִסְעֵרִית חוֹבָה עָלֶיהָ וְרוֹקִינַת אֶרֶעָא יָת יִתְבָּהָא:	25	וְנִטְמָא הָאָרֶץ וְאִפְקַד עוֹנָה עָלֶיהָ וְתִקָּא הָאָרֶץ אֶת־יִשְׁבֵּיהָ:
26	Ye therefore shall keep My statutes and Mine ordinances, and shall not do any of these abominations; neither the home-born, nor the stranger that sojourneth among you—	וְתִטְרוּן אֶתְרוֹן יְת קִנְמִי וְיִת דִּינִי וְלֹא תַעֲבֹדוּן מִכָּל תוֹעֵיבָתָא הָאֲלֵין יִצְיָבִיא וְגִירָא דִּיתְגִּירוּן בִּינִיכוֹן:	26	וְשִׁמְרֶתֶם אֹתָם אֶת־חֻקֹּתַי וְאֶת־מִשְׁפָּטַי וְלֹא תַעֲשׂוּ מִכָּל הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה הָאֲזֻלֹּת וְהַגֵּר הֹגֵר בְּתוֹכְכֶם:
27	for all these abominations have the men of the land done, that were before you, and the land is defiled—	אֲרִי יְת כָּל תוֹעֵיבָתָא הָאֲלֵין עֲבָדוּ אַנְשֵׁי אֶרֶעָא דְּקִדְמִיכוֹן וְאִסְתַּאֲבַת אֶרֶעָא:	27	כִּי אֶת־כָּל־הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה עָשׂוּ אַנְשֵׁי־הָאָרֶץ אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם וְנִטְמָא הָאָרֶץ:

(21) למלך. עבודת אלילים היא ששמה מולך, וזו היא עבודה זרה, שמוסר צנו לכומרים ועושין שמי מדורות גדולות ומעבירין את הנין צרגלי צין שמי מדורות האש (סנהדרין 57:). לא תתן. זו היא מסירתם לכומרים: להעביר למלך. זו העברת האש: (23) תבל הוא. לשון קדש וערוה וניאוף, וכן ואפי על סגליקס (ישע"י, כה). דבר אחר תכל הוא, לשון צלילה וערצוב, וזרע אדם וזרע צהמה:

28	that the land vomit not you out also, when ye defile it, as it vomited out the nation that was before you.	וְלֹא-תִקִּיא הָאֲרֶץ אֶתְכֶם בְּטִמְאַכֶּם אֹתָהּ כַּאֲשֶׁר קָאָה אֶת-הַגּוֹי אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם: וְלֹא תְרוֹקִין אֶרֶץ יִתְכוֹן בְּסֹאזְכִּיכֹן יְתָה כְּמֵא דְרוֹקִינַת יֵת עַמִּיָּא דִּקְדָּמִיכוֹן:	מפטיר
29	For whosoever shall do any of these abominations, even the souls that do them shall be cut off from among their people.	כִּי כָל-אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מִכָּל הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה וְנִכְרְתוּ הַנַּפְשׁוֹת הָעֹשֹׂת מִקֶּרֶב עַמָּם:	29
30	Therefore shall ye keep My charge, that ye do not any of these abominable customs, which were done before you, and that ye defile not yourselves therein: I am the LORD your God.	וּשְׁמַרְתֶּם אֶת-מִשְׁמַרְתִּי לִבְלֹתִי עֲשׂוֹת מַחֲקוֹת הַתּוֹעֵבוֹת אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ לִפְנֵיכֶם וְלֹא תִטְמְאוּ בָהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: (פ)	פ'

The Haftarah is Ezekiel 22:1 – 22:19 on page 154. Sepharadim read Ezekiel 22:1 – 22:16. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 181.

XIX	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמַלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימְרֵי:	קדשים טו
2	Speak unto all the congregation of the children of Israel, and say unto them: Ye shall be holy; for I the LORD your God am holy.	דַּבֵּר אֶל-כָּל-עֵדֹת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: מַלִּיל עִם כָּל כְּנַשְׁתָּא דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימַר לְהוֹן קְדִישִׁין תְּהוֹן אֲרִי קְדִישׁ אֲנָא יִי אֱלֹהֵיכוֹן:	2
3	Ye shall fear every man his mother, and his father, and ye shall keep My sabbaths: I am the LORD your God.	אִישׁ אָמוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְאֶת-שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: גִּבֵּר מִן אִמִּיהָ וּמִן אָבִיהָ תִּהְיוּ דְּחָלִין וְיַת יוֹמֵי שַׁבָּתָא דִּילִי תִשְׁרוּן אֲנָא יִי אֱלֹהֵיכוֹן:	3

(28) ולא תקיא הארץ אתכם. משל לבן מלך שהאכילוהו דבר מאוס שאין עומד במעיו אלא מקיאו, כך ארץ ישראל אינה מקיימת עוצרי עצירה. ותרוממו ולא תרוקן, לשון ריקון, מריקה עצמה מהם:
 (29) הנפשות העושות. הזכר והנקבה במשמע (צ"ק לב).
 (30) ושמרתם את משמרת. להזהיר צית דין על כך: ולא תטמאו בהם אני ה' אלהיכם. הא אם תטמאו איני אלהיכם, ואם נפסלים מאחרי, ומה הנאה יש לי בכם, ואם מתחייבים כלליה, לכך נאמר אני ה' אלהיכם:
 (2) דבר אל כל עדת בני ישראל. מלמד שנאמרה פרשה זו בהקלה, מפני שרוב גופי תורה תלויין בה (ויק"ר כד, ה): קדושים תהיו. הוו פרושים מן העריות ומן העצירה, שכל מקום שאמה מוצא גדר ערוה אמה מוצא קדושה (ויק"ר סו, ו), אשה זנה וטללה וגו' (ויקרא כא, ז), חני ה' מקדשכם. (ת"כ פרשתא, א, א)) ולא יטלל זרעו חני ה' מקדשו (שם פסוק טו). קדשים יהיו (שם פסוק ו), אשה זנה וטללה וגו' (שם פסוק ז):
 (3) איש אמו ואביו תיראו. כל אחד מכם תיראו אביו ואמו, זהו פשוט. ומדרשו (ת"כ שם ג קידושין ל:): אין לי אלא איש, אשה מנין, כשהוא אומר תיראו הרי כאן שנים, א"כ למה נאמר איש, שהאיש סיפק בידו לעשות, אבל אשה רשות אחרים עליה: אמו ואביו תיראו. כאן הקדים אס לאב, לפי שגלוי לפניו שהבן ירא את אביו יותר מאמו, וצדקצוד הקדים אב לאם, לפי שגלוי לפניו שהבן מכבד את אמו יותר מאביו, מפני שמסדלתו בדברים (קידושין לא). ואת שבתתי תשמרו. סמך שמירת שבת למורא אב, לומר אף על פי שהזרתיך על מורא אב, אם יאמר לך חלל את השבת, אל תשמע לו, וכן בשאר כל המצוות (צ"מ לב):

4 Turn ye not unto the idols, nor make to yourselves molten gods: I am the LORD your God.	לֹא תִתְּפֹנֶן בְּתֵר טַעֲוֹן וְדַחְלָן דְּמִתְּכָא לֹא תַעֲבֹדוּן לְכוּן אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:	4 אֶל-תִּתְּפֹנֶן אֶל-הַתַּאֲלִילִים וְאֶל-הַיִּזְוֹת מִסִּכָּה לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:
5 And when ye offer a sacrifice of peace-offerings unto the LORD, ye shall offer it that ye may be accepted.	וְאִרִי תִכְסֹן נִכְסֵת קוֹדֶשִׁין קֹדֶם יְיָ לְרַעְוָא לְכוּן תִּכְסֹּנִיהָ:	5 וְכִי תִזְבְּחוּ זֶבַח שְׁלָמִים לַיהוָה לְרִצְוֹנְכֶם תִּזְבְּחֶהוּ:
6 It shall be eaten the same day ye offer it, and on the morrow; and if aught remain until the third day, it shall be burnt with fire.	בְּיוֹמָא דִּיתְנַכְסִים וּתְאָכִיל וּבְיוֹמָא דְבִתְרוֹהִי וְדִישְׁתָּאָר עַד יוֹמָא תְּלִיתָאָה בְּנוֹרָא יִתְקַד:	6 בְּיוֹם זִבְחֲכֶם יֹאכַל וּמִמָּחֳרָת וְהַנּוֹתָר עַד-יוֹם הַשְּׁלִישִׁי בָּאֵשׁ יִשְׂרָף:
7 And if it be eaten at all on the third day, it is a vile thing; it shall not be accepted.	וְאִם אֶתְאָכִיל וּתְאָכִיל בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה מִרְחַק הוּא לֹא יְהִי לְרַעְוָא:	7 וְאִם הֹאכַל יֹאכַל בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי פְּגוּל הוּא לֹא יִרְצָה:
8 But every one that eateth it shall bear his iniquity, because he hath profaned the holy thing of the LORD; and that soul shall be cut off from his people.	וְדִיכְלִינִיה חוֹבִיָּה יִקְבִּיל אֲרִי יֵת קוֹדֶשָׁא דִּי אֲחִיל וְיִשְׁתִּיצִי אֲנָשָׁא הֵהוּא מַעֲמִיָּה:	8 וְאֲכָלֹי עֹנֵנוּ יִשָּׂא כִּי-אֶת-קֹדֶשׁ יְהוָה חָלַל וְנִכְרַתָּה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מֵעַמִּיָּה:
9 And when ye reap the harvest of your land, thou shalt not wholly reap the corner of thy field, neither shalt thou gather the gleaning of thy harvest.	וּבְמַחְצְדְּכוֹן יֵת חֲצָדָא דְּאַרְעֲכוֹן לֹא תִשְׂרִיצִי פְתָא דְּחֻקְלָה לְמַחְצַד וּלְקַטָּא לֹא תִלְקִישׁ:	9 וּבְקַצְרְכֶם אֶת-קְצִיר אֲרָצְכֶם לֹא תִכְלֶה פֶּתַת שְׂדֶךָ לְקַצֹּר וְלִקֹּט קְצִירְךָ לֹא תִלְקֹט:

אני ה' אלהיכם. אחת ואזין חייבים בכבודי (יבמות ה:), לפיכך לא תשמע לו לצטל את דברי (ז"מ לז). איזהו מורא, לא ישב במקומו, ולא ידבר במקומו, ולא יסתור את דבריו. ואיזהו קצוד, מאכיל ומשקה, מלביש ומנעיל, מכניס ומוציא (קידושין לא:):

(4) אל תפנו אל האלילים. לעזדם. (מ"כ שס י) אלילים לשון אל, כלל הוא חשוב: ואלהי מסכה. תחילתן אלילים הם, ואם אחת פונה אחריהם סופך לעשותן אלהות: לא תעשו לכם. לא תעשו לאחרים, ולא אחרים לכם. ואם תאמר לא תעשו לעצמכם אבל אחרים עושין לכם, הרי כבר נאמר לא יהיה לך (שמות כ, ג), לא שלך ולא של אחרים:

(5) וכי תזבחו וגו'. לא נאמרה פרשה זו, אלא ללמד, שלא תהא זביחתן אלא על מנת להאכל בחוץ הזמן הזה, שאם לקבוע להם זמן אכילה, הרי כבר נאמר ואם גדר או נדבדה צח קרצנו וגו' (ויקרא ז, טו): לרצונכם תזבחהו. תחלת זביחתו תהא על מנת נחת רוח שיהא לכם לרצון, שאם תחשבו עליו מחשבת פסול לא ירצה עליכם לפני: לרצונכם. אנפיי"צימנטו, זהו לפי פשוטו. ורבותינו למדו (חולין יג:): מכאן למתעסק בקדשים שפסול, שצריך שימכין לשחוט:

(6) ביום זבחכם יאכל. כשתזבחהו, תשחטוהו על מנת זמן זה שקבעתי לכם כבר:

(7) ואם האכל יאכל וגו'. אם אינו ענין לחוץ, לזמנו, שהרי כבר נאמר ואם האכל יאכל מצטרף צח קרצנו וגו' (ויקרא שס, יח), תנהו ענין לחוץ למקומו, יכול יהיו חייבין כרת על אכילתו, תלמוד לומר והקטש האקלת ממנו עונה פשא (שס), ממנו ולא מחצירו, יא הנשחט במחשבת חוץ למקומו (זבחים כט:). פגול. מתועב, כמו ומרק פגולים קליהם (ישעי"ה סה, ד):

(8) ואכליו עונו ישא. צנות גמור הכתוב מדבר ואינו ענוש כרת על הנשחט חוץ למקומו, שכבר מיעטו הכתוב, וזהו צנות גמור מדבר (זבחים כח:): ובמסכת כריתות (ה). למדוהו מגזירה שוה:

(9) לא תכלה פאת שדך. שניח פאה בסוף שדהו (מ"כ פרק א, ט): ולקט קצירך. שצלים הנושרים צעטת קצירה

<p>10 And thou shalt not glean thy vineyard, neither shalt thou gather the fallen fruit of thy vineyard; thou shalt leave them for the poor and for the stranger: I am the LORD your God.</p>	<p>10 וְכִרְמֶךָ לֹא תַעֲלֹל וּפָרַט כִּרְמֶךָ לֹא תִלְקֹט לַעֲנִי וְלַגֵּר וְלַעֲנִי וְלַגֵּר תַּעֲזֹב אֹתָם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: וְכִרְמֶךָ לֹא תַעֲלֹל וּפָרַט כִּרְמֶךָ לֹא תִלְקֹט לַעֲנִי וְלַגֵּר וְלַעֲנִי וְלַגֵּר תַּעֲזֹב אֹתָם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>
<p>11 Ye shall not steal; neither shall ye deal falsely, nor lie one to another.</p>	<p>ישראל 11 לֹא תִגְנֹבוּ וְלֹא תִכְחֲשׂוּ וְלֹא תִשְׁקְרוּ אִישׁ בְּעַמִּיתוֹ: לֹא תִגְנֹבוּ וְלֹא תִכְחֲשׂוּ וְלֹא תִשְׁקְרוּ אִישׁ בְּעַמִּיתוֹ:</p>
<p>12 And ye shall not swear by My name falsely, so that thou profane the name of thy God: I am the LORD.</p>	<p>12 וְלֹא תִשְׁבַּעוּ בִשְׁמִי לִשְׁקֶר וְחָלַלְתָּ אֶת־שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה: וְלֹא תִשְׁבַּעוּ בִשְׁמִי לִשְׁקֶר וְחָלַלְתָּ אֶת־שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה:</p>
<p>13 Thou shalt not oppress thy neighbour, nor rob him; the wages of a hired servant shall not abide with thee all night until the morning.</p>	<p>13 לֹא־תַעֲשֶׂק אֶת־רֵעֶךָ וְלֹא תִגְזֹל לֹא־תִלְוִין פַּעֲלַת שָׂכִיר אֶתְךָ עַד־בֹּקֶר: לֹא־תַעֲשֶׂק אֶת־רֵעֶךָ וְלֹא תִגְזֹל לֹא־תִלְוִין פַּעֲלַת שָׂכִיר אֶתְךָ עַד־בֹּקֶר:</p>
<p>14 Thou shalt not curse the deaf, nor put a stumbling-block before the blind, but thou shalt fear thy God: I am the LORD.</p>	<p>14 לֹא־תִקְלָל חֵרֶשׁ וּלְפָנֵי עֹרֵר לֹא תִתֵּן מִכְשָׁל וְיִירָאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה: לֹא תִקְלָל חֵרֶשׁ וּלְפָנֵי עֹרֵר לֹא תִתֵּן מִכְשָׁל וְיִירָאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה:</p>

אחת או שתיים, אבל שלש אינן לקט (פאה פ"ו, מ"ה):

(10) לא תעולל. לא תטול עוללות שזהו ויהן ניכרות. איזהו עוללות, כל שאין לה לא קטף ולא נטף (פאה פ"ז, מ"ד): ופרט ברמך. גרגרי ענבים הנושרים בשעת ציריה: אני ה' אלהיכם. דיין להפרע, ואיני גובה מכם אלא נפשות, שנאמר וְלַעֲנִי וְלַגֵּר תַּעֲזֹב אֹתָם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם (משלי כב, ככג):

(11) לא תגנבו. אזהרה לגונב ממון, אבל לא תגנוב שבעשרת הדברות אזהרה לגונב נפשות, דבר הלמד מענינו, דבר שחייבין עליו מיתת ד"ד (סנהדרין פו). ולא תכחשו. לפי שנאמר וְכָסֶף צָדִיק (ויקרא ה, כב), משלם קרן וחומש, למדנו עונש, אזהרה מנין, תלמוד לומר ולא תכחשו: ולא תשקרו. לפי שנאמר וְנִשְׁבַּע עַל שָׁקֶר (שם), ישלם קרן וחומש, למדנו עונש, אזהרה מנין, תלמוד לומר ולא תשקרו: לא תגנבו ולא תכחשו ולא תשקרו ולא תשבועו. אם גנבת סופך לכחש סופך לשקר סופך להשבע לשקר:

(12) ולא תשבועו בשמי. למה נאמר, לפי שנאמר לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹא (שמות כ, ז), יכול לא יהא חייב אלא על שם המיוחד, מנין לרבות כל הכנויין, ת"ל ולא תשבועו בשמי לשקר, כל שם שיש לו:

(13) לא תעשק. זה הכוזב שכן שכיר (ת"כ פרשת צ): לא תלין. לשון נקצה, מוסב על הפעולה: עד בקר. בשכיר יום הכחוז מדבר, שיצאחו משקעה חמה, לפיכך זמן גזיו שכרו כל הלילה, ובמקום אחר הוא אומר וְלֹא תִצְוֹא עָלָיו הַשָּׁמֶשׁ (דברים כד, טו), מדבר בשכיר לילה (בבא מציעא קי), שהשלמת פעולתו משיעלה עמוד השחר, לפיכך זמן גזיו שכרו כל היום, לפי שנאמר תורה זמן לבעל הבית עונה, לבקש מעות:

(14) לא תקלל חרש. אין לי אלא חרש, מנין לרבות כל אדם, תלמוד לומר דַּעֲמָךְ לֹא תִאָּר (שמות כב, כז), אם כן למה נאמר חרש, מה חרש מיוחד שהוא צדיק אף כל שהוא צדיק, יצא המת שאינו צדיק (ת"כ שם יג): ולפני עור לא תתן מכשול. לפני הסומא דדבר לא תתן עצה שאינה הוגנת לו, אל תאמר מכור שדך וקח לך חמור, ואחיה עוקף עליו ונוטלה הימנו (שם יד): ויראת מאלהיך. לפי שהדבר הזה אינו מסור לצדיות לידע אם דעתו של זה לטובה או לרעה, ויכול להשמט ולומר לטובה נכוונתי, לפיכך נאמר זו ויראת מאלהיך, המכיר מחשבותיך. וכן כל דבר המסור ללב של אדם העושהו, ואין שאר הצדיות מכירות זו, נאמר זו ויראת מאלהיך:

- 15 Ye shall do no unrighteousness in judgment; thou shalt not respect the person of the poor, nor favour the person of the mighty; but in righteousness shalt thou judge thy neighbour.
- 16 Thou shalt not go up and down as a talebearer among thy people; neither shalt thou stand idly by the blood of thy neighbour: I am the LORD.
- 17 Thou shalt not hate thy brother in thy heart; thou shalt surely rebuke thy neighbour, and not bear sin because of him.
- 18 Thou shalt not take vengeance, nor bear any grudge against the children of thy people, but thou shalt love thy neighbour as thyself: I am the LORD.
- לֹא-תַעֲשֶׂוּ עוֹל׃ בַּמִּשְׁפָּט לֹא-תִשָּׂא פָנֶי־דָל וְלֹא תִהְדָּר פָּנֵי גִדּוֹל בַּצֹּדֶק תִּשְׁפֹּט עַמִּיתְךָ׃
- לֹא-תִלְךָ רֵכִיל בְּעַמֶּיךָ לֹא תַעֲמֹד עַל-דַּם רֵעֶךָ אֲנִי יְהוָה׃
- לֹא תִשְׁנֹא אֶת-אֲחִיךָ בְּלִבְךָ׃ הוֹכַח תוֹכִיחַ אֶת-עַמִּיתְךָ וְלֹא תִשָּׂא עָלָיו חֲטָא׃
- לֹא תִקְחֶם וְלֹא-תִטַּר אֶת-בְּנֵי עַמֶּיךָ וְאֶת-בָּתְּ לִרְעֶךָ כַּמּוֹד אֲנִי יְהוָה׃
- לֹא תַעֲבֹדוּן שָׁקֵר בְּדִין לֹא תִסָּב אִפִּי מִסְכֵּינָא וְלֹא תִהְדָּר אִפִּי רֵבָא בְּקוֹשְׁטָא תִדְיִינִיה לְחִבְרָךְ׃
- לֹא תִיכּוֹל קוֹרְצִין בְּעַמֶּיךָ לֹא תִקּוּם עַל דָּמָא דְחִבְרָךְ אֲנָא יְיָ׃
- לֹא תִשְׂנֵי יֵת אֲחוּיךָ בְּלִבְךָ׃ אוֹכְחָא תוֹכַח יֵת חִבְרָךְ וְלֹא תִקְבִּיל עַל דִּילִיָּה חוֹבָא׃
- לֹא תִקּוּם וְלֹא-תִטַּר אֶת-בְּנֵי עַמֶּיךָ לְבְנֵי עַמֶּיךָ וְתִרְחִמִּיה לְחִבְרָךְ כַּמּוֹד אֲנָא יְיָ׃

(15) לֹא תַעֲשֶׂוּ עוֹל בַּמִּשְׁפָּט. מלמד שהדיין המקלל את הדין קרוי עול, שנאמר, ומשוקץ, חרס, ותועבה. שהעול קרוי תועבה, שנאמר פי תועבת ה' וגו' כל עשה עול (דברים כה, טו), והתועבה קרויה שקץ וחרס, שנאמר וְלֹא תִבְזֶה תוֹעֵבָה אֶל בְּיָתְךָ וְיָיִם חָרָס כְּמֵהוּ שֶׁקָּץ תִּשְׁקָצֶנּוּ וגו' (שם ז, כו): לֹא תִשָּׂא פָנֵי דָל. שלא תאמר עני הוא זה והעשיר חייב לפרנסו אזכנו דין ונמא מתפרנס צנקיות (ת"כ פרק ד, ז): וְלֹא תִהְדָּר פָּנֵי גִדּוֹל. שלא תאמר עשיר הוא זה, בן גדולים הוא זה, היאך אציינו ואראה צדושמו, עונש יש צדצר, לכך נאמר, ולא תהדר פני גדול: בצדק תשפוט עמיתך. כמשמעו. דצר אחר הו' דן את חצירך לכף זכות:

(16) לֹא תִלְךָ רֵכִיל. אני אומר על שם שכל משלחי מדינים ומספרי לשון הרע הולכים בצתי רעים לרגל מה יראו רע או מה ישמעו רע לספר בשוק, נקראים הולכי רכיל, הולכי רגילה, אשפיי"מנט בלע"ז. וראיה לדברי שלא מצינו רכילות שאין כחוצ בלשון הליכה. לא תלך רכיל, הלכי רכיל נחשט וצ'ל (ירמיה ו, כח), ושאר לשון הרע אין כחוצ בו הליכה, מלשני בַּסֵּטֶר רַעְיָה (תהלים קא, ה), לְשׁוֹן רַמְיָה (שם קכ, ז), לְשׁוֹן מַדְבָּרָת גְּדִלוֹת (שם יב, ד), לִכְךָ אֲנִי אֹמֵר, שֶׁהַלְשׁוֹן הוֹלֵךְ וּמַרְגֵּל, שֶׁהַכֹּ"ף נִחְלַפְתָּ בְּגִימ"ל, שֶׁכָּל הָאוֹתוֹת שֶׁמוֹאֲחִיהֶם מִמָּקוֹם אֶחָד מִתְחַלְפוֹת וְזוֹ, בִּימ"ל בִּכ"ף וקו"ף, ונו"ן בִּלמ"ד, וזי"ן בִּצד"י, וכן וְיִרְגֵּל בְּעֶצְדָּךְ (שמואל"ז ז, כח), רגל במרמה לאמר עלי רעה, וכן לֹא רִגֵּל עַל לִשְׁנוֹ (תהלים טו, ג), וכן רוכל הסוחר ומרגל אחר כל סחורה, וכל המוכר בשמים להתקשט בהם הנשים, על שם שְׁמִימָה צְעִירוֹת נקרא רוכל, לשון רוגל. ומרגומו לֹא יִיכּוֹל קוֹרְצִין, כִּמוֹ וְכָלְו קִרְיָהוֹן דִּי יְהוּדָאִי (דניאל ג, ח), אֶכְלָ צְהוֹ קוֹרְצָא בִּי מִלְכָּא (זכרות נח), נראה צעניי שהיה משפטם לאכול צבית המקבל דבריהם שום הלעטה, והוא גמר חזוק שדצריו מקויימים ומעמידם על האמת, ואותה הלעטה נקראת אכילת קורצין, לשון קָרַץ צְעִינִי (משלי ו, יג), שכן דרך כל הולכי רכיל לקרוץ צעניהם ולרמוז דברי רכילותם שלא יצינו שאר השומעים: לֹא תַעֲמֹד עַל דָּם רֵעֶךָ. לראות במיתמו, ואתה יכול להצילו, כגון טובע צנהר, וחיה או לטמים צאים עליי (ת"כ פרק ד, חסנהדרין עג.) אבי ד'. נאמן לשלם שכר, ונאמן להפרע:

(17) וְלֹא תִשָּׂא עָלָיו חֲטָא. לא תלצין את פניו צרבים (ערכין טז):

(18) לֹא תִקּוּם. אמר לו השאילני מגלך, אמר לו לאו, למחר אמר לו השאילני קרדומך, אמר לו איני משאילך כדרך שלא השאלתני, זו היא נקימה. ואיזו היא נטירה, אמר לו השאילני קרדומך, אמר לו לאו, למחר אמר לו השאילני מגלך, אמר לו הא לך ואיני כמותך שלא השאלתני, זו היא נטירה, שנוטר האביצה בלבו אף על פי שאינו נוקם (יומא כג.). ואהבת לרעך כמוך. אמר ר' עקיבא זה כלל גדול בחמורה (ת"כ שם יב):

<p>19 Ye shall keep My statutes. Thou shalt not let thy cattle gender with a diverse kind; thou shalt not sow thy field with two kinds of seed; neither shall there come upon thee a garment of two kinds of stuff mingled together.</p>	<p>את חקתי תשמרו בהמתך לא תרביע בלאים שדה לא תזרע בלאים ובגד בלאים שעטנז לא יעלה עליך:</p> <p>19 ית קימי תטרונו בעירך לא תרביע עירובין חקלך לא תזרע עירובין ולבוש עירובין שעטניז לא יסך עליך:</p>	<p>19 את חקתי תשמרו בהמתך לא תרביע בלאים שדה לא תזרע בלאים ובגד בלאים שעטנז לא יעלה עליך:</p>
<p>20 And whosoever lieth carnally with a woman, that is a bondmaid, designated for a man, and not at all redeemed, nor was freedom given her; there shall be inquisition; they shall not be put to death, because she was not free.</p>	<p>וגבר ארי ישכב אתה שכבת זרע והיא אמה אחידא לגבר ואתפרקא לא אתפריקת בכספא או חירותא לא אתיהיבת לה בשטר בקורתא תהי בה לא ימותון ארי לא אתחררת:</p>	<p>20 ואיש כיישכב את אשה שכבת זרע והוא שפחה נחרפת לאיש והפדה לא נפדתה או חפשה לא נתן לה בקרת תהיה לא יומתו כילא חפשה:</p>
<p>21 And he shall bring his forfeit unto the LORD, unto the door of the tent of meeting, even a ram for a guilt-offering.</p>	<p>וייתי ית אשמייה לקדם יי לתרע משכן זמנא דכרא לאשמא:</p>	<p>21 והביא את אשמו ליהנה אל פתח אהל מועד איל אשם:</p>
<p>22 And the priest shall make atonement for him with the ram of the guilt-offering before the LORD for his sin which he hath sinned; and he shall be forgiven for his sin which he hath sinned.</p>	<p>ויכפר עלוהי פהנא בדכרא דאשמא קדם יי על חובתיה דחב וישתביק ליה מחובתיה דחב:</p>	<p>22 וכפר עליו הכהן באיל האשם לפני יהנה על חטאתו אשר חטא ונסלח לו מחטאתו אשר חטא: (פ)</p>
<p>23 And when ye shall come into the land, and shall have planted all manner of trees for food, then ye shall count the fruit thereof as forbidden; three years shall it be as forbidden unto you; it shall not be eaten.</p>	<p>וארי תיעלון לארעא ותצבון כל אילן דמיכל ותרחקון רחקא ית אביה תלת שנין יהי לכון מרחק לאבדא לא יתאכיל:</p>	<p>וכי תבאו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל וערלתם ערלתו את פריו שלש שנים יהיה לכם ערלים לא יאכל:</p>

(19) את חקתי תשמרו. ואלו הן בהמתך לא תרביע בלאים וגו', חקים אלו גזרות מלך שאין טעם לדבר: ובגד בלאים. למה נאמר, לפי שנאמר לא תלבוש שעטנז, קמר ופשתים יקדו (דברים כב, יא), יכול לא ילבוש גיזי זמר ואיני פשתן, תלמוד לומר בגד, מניין לרבות הלכדים, למד לומר שעטנז, דבר שהוא שוע טווי וגו', ואומר אני, נז לשון דבר הנמלל ושור זה עס זה לחצרו, מיטע"ר בלע"ז, כמו סניין לגאזי דאית צהון (מועד קטן יב:), שאנו מפרשין לשון כמוש, פלישטרי"א, ולשון שעטנז פירש מנחם, מחברת זמר ופשתים:

(20) נחרפת לאיש. מיעדת ומיוחדת לאיש, ואיני יודע לו דמיון במקרא. ובשפחה כנענית שחזיה שפחה וחזיה צת חורין המאורסת לעד עברי שמוחר בשפחה הכתוב מדבר (כריתות יא:). והפדה לא נפדתה. פדויה ואינה פדויה, וסתם פדיון בכסף (פ"כ פרק ה, גיטין לט:). או חפשה. בשטר: בקרת תהיה. היא לוקה ולא הוא. יש על צית דין לצקר את הדבר שלא לחייבו מיתה, כי לא חפשה, ואין קידושיה קידושין גמורין. ורבותינו (כריתות יא:). למדו מכאן שמי שהוא במלקות יהא צקריאה, שהדיינים המלקין קורין על הלוקה, אם לא תשמר לעשות וגו' (דברים כח, נח), וקלל ה' את מפקד וגו' (שם נט:). כי לא חפשה. לפיכך אין חייב עליה מיתה, שאין קידושיה קידושין, הא אם חופשה, קידושיה קידושין וחייב מיתה (גיטין מג:):

(22) וכפר עליו מחטאתו אשר חטא. לרבות את המניד כשוגג (כריתות ט:).

(23) וערלתם ערלתו. ואטמתם אטימתו, יהא אטום ונסתם מליהנות ממנו: שלש שנים יהיה לכם ערלים.

24	And in the fourth year all the fruit thereof shall be holy, for giving praise unto the LORD.	וּבַשָּׁנָה הָרְבִיעִית יִהְיֶה כָּל־פְּרִי קֹדֶשׁ הִלּוּלִים לַיהוָה: וּבַשָּׁמֶת רְבִיעִיתָא יְהִי כָּל אַבִּיהַּ קוֹדֶשׁ תוֹשְׁבְחֹן קָדָם יי:	24
25	But in the fifth year may ye eat of the fruit thereof, that it may yield unto you more richly the increase thereof: I am the LORD your God.	וּבַשָּׁנָה הַחֲמִישִׁית תֹּאכְלוּ אֹת־פְּרִיָּהּ לְהוֹסִיף לָכֶם תְּבוּאָתוֹ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: וּבַשָּׁמֶת חֲמִישִׁיתָא תִּיכְלוּן יֵת אַבִּיהַּ לְאוֹסְפָא לָכוֹן עַל־לִתְיָה אֲנָא יי אֱלֹהֵכֹן:	25
26	Ye shall not eat with the blood; neither shall ye practise divination nor soothsaying.	לֹא תֹאכְלוּ עַל־הַדָּם לֹא תִנְחֲשׁוּ וְלֹא תַעֲוֹנּוּ: לֹא תִיכְלוּן עַל דָּמָא לֹא תִנְחֲשׁוּן וְלֹא תַעֲנּוּן:	26
27	Ye shall not round the corners of your heads, neither shalt thou mar the corners of thy beard.	לֹא תִקְפוּ פְּאֵת רֹאשְׁכֶם וְלֹא תִשְׁחִית אֶת פְּאֵת זָקְנְךָ: לֹא תִקְפּוּן פְּתָא דְרִישְׁכוֹן וְלֹא תַחֲבִיל יֵת פְּתָא דְדַקְנָךְ:	27
28	Ye shall not make any cuttings in your flesh for the dead, nor imprint any marks upon you: I am the LORD.	וְשָׂרֵט לִנְפֶשׁ לֹא תַתֵּנוּ בְּבִשְׂרְכֶם וּכְתַבַת קַעֲקַע לֹא תַתֵּנוּ בְּכֶם אֲנִי יְהוָה: וְחָבִיל עַל מִית לֹא תַתֵּנוּ בְּבִשְׂרְכוֹן וְרוֹשְׁמִין חֲרִיתִין לֹא תַתֵּנוּן בְּכוֹן אֲנָא יי:	28
29	Profane not thy daughter, to make her a harlot, lest the land fall into harlotry, and the land become full of lewdness.	אֶל־תַּחֲלִל אֶת־בִּתְּךָ לְהַזְנוֹתָהּ וְלֹא־תִזְנֶה הָאָרֶץ וּמְלֵאָה הָאָרֶץ זָמָּה: לֹא תַחֲלִל יֵת בְּרִיתָךְ לְאַשְׁוִיָּתָהּ וְלֹא תַטְעִי אֶרֶץ וּתְמַלִּי אֶרֶץ עִיצַת חֲטָאִין:	29

מאימתי מונה לו, משעת נטיעתו (ת"כ פרשתא ג. ג.), יכול אם הזניעו לאחר שלש שנים יהא מותר, תלמוד לומר יהיה, צהוייתו יהא (ס"ז):

(24) יהיה כל פרי קדש. כמעשר שני (קידושין נד:): שכתוב בו וכל מעשר הארץ וגו' קדש לה' (ויקרא כז, ל), מה מעשר שני אינו נאכל חוץ לחומת ירושלים, אלא בפדיון, אף זה כן. ודבר זה הלולים לה' הוא, שנושא שם לשבח ולהלל לשמים:

(25) להוסיף לכם תבואתו. המנוה הזאת שתשמרו תהיה להוסיף לכם תבואתו, שזכרה אני מצדך לכם פירות הנטיעות, היה ר' עקיבא אומר דברה תורה כנגד יצר הרע, שלא יאמר אדם הרי ארבע שנים אני מצטער בו חנם, לפיכך נאמר להוסיף לכם תבואתו: אני ה' המצטיח על כן, ונאמן לשמור הצטחתי:

(26) לא תאכלו על הדם. להרצה פנים נדרש צנעה דרין, (סג). אזהרה שלא יאכל מבשר קדשים לפני זריקת דמים, ואזהרה לאוכל מזהמת חולין טרם שתמלא נפשה, ועוד הרצה: לא תנחשו. כגון אלו המנחשין בחולדה ובעופות, פתו נפלה מפיו, צדי הפסיקו צדך (סנהדרין סה:): לא תעוננו. לשון עונות ושעות, שאומר יוס פלוני יפה להתחיל מלאכה, שעה פלונית קשה לנאח (סנהדרין סו:):

(27) לא תקיפו פאת ראשכם. זה המשוה זדעיו לאחריו אזנו ולפדחתו (מכות כ:), ונמצא הקף ראשו עגול סביב, שעל אחורי אזניו עקרי שער למעלה מזדעיו הרצה: פאת זקנד. סוף הזקן וגדוליו, והן חמש, שמים בכל לחי, ולחי למעלה אלל הראש שהוא רחב ויש בו שתי פאות, ואחת למטה צנעטרו מקום חזור שני הלחיים יחד (ס"ז):

(28) ושרט לנפש. כן דרכן של אמוריים, להיות משרטין צפרם כשמת להם מת: וכתבת קעקע. כתב המחוקה ושקיע שאינו נמחק לעולם, שמקעקעו צמחט והוא משחיר לעולם (ס"ב כא): קעקע. לשון והקע אוקס (במדבר כה, ד), והקעקעו (שמואל ב כה, ו), תוחצין עץ בארץ ותולין אותם עליהם, ונמצא מחוקין ותוחצין בקרקע, פורפ"ו יינט בלע":

(29) אל תחלל את בתך להזנותה. צמחט צמח פנויה לציאה שלא לשם קידושין (סנהדרין עו:): ולא תזנה הארץ. אם אמה עושה כן הארץ מונה את פירותיה לעשותן צמחט ולא צמחט, וכן הוא אומר וימנעו רציצים וגו' (ירמיה ג, א):

30	Ye shall keep My sabbaths, and reverence My sanctuary: I am the LORD.	אַת־שַׁבְּתַתִּי תִשְׁמְרוּ וּמִקְדָּשִׁי תִירָאוּ אֲנִי יְהוָה:	30
31	Turn ye not unto the ghosts, nor unto familiar spirits; seek them not out, to be defiled by them: I am the LORD your God.	לֹא תִתְּפֹנֶן בְּתֵר בְּדִין וּזְכוּרֹו לֹא תִתְּבַעֲנוּ לְאַסְתָּאֲבָא בְּהוֹן אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	31
32	Thou shalt rise up before the hoary head, and honour the face of the old man, and thou shalt fear thy God: I am the LORD.	מִפְּנֵי שִׂיבָה תָקוּם וְהִדְרֹת פָּנֶי זָקֵן וִירָאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה: (ס)	32
33	And if a stranger sojourn with thee in your land, ye shall not do him wrong.	וְאִרִי יִתְגַּנֵּיר עִמָּכֶם גֵּיּוֹרָא בְּאַרְעֵכֶם לֹא תוֹנוּ יְתִיָּה:	רביעי (שש)
34	The stranger that sojourneth with you shall be unto you as the home-born among you, and thou shalt love him as thyself; for ye were strangers in the land of Egypt: I am the LORD your God.	כִּי־יָבֹא מִנְּכֹון יְתִי לְכֹון גֵּיּוֹרָא דִּיתְגַּנֵּיר עִמָּכֶם וְתִרְחַם לֵיה כְּנֶתֶד אִרִי דִּי־רִין הָוִיתוֹן בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	34
35	Ye shall do no unrighteousness in judgment, in meteyard, in weight, or in measure.	לֹא תַעֲבֹדוּן שֹׁקֵר בְּדִין בְּמִשְׁחָתָא בְּמִתְקָלָא וּבְמִכִּילָתָא:	35

(30) ומקדשי תירא. לא יכנס לא במקלו ולא במנעלו ובאפונדו ובאצק שעל רגליו (יזמות ו). ואף על פי שאני מזהירכם על המקדש את שבתותי תשמורו, אין צנין בית המקדש דוחה שבת (יזמות ו):

(31) אל תפנו אל האובות. אזהרה לבעל אוזו וידעוני (סנהדרין סה). בעל אוזו זה פיתום המדבר משחיו, וידעוני מכניס עטם חיה ששמה ידוע לתוך פיו והעט מדבר: אל תבקשו. להיות עסוקים בם, שאם תעסקו בם אחס מְטַמְאִין לפני ואני מתעב אתכם: אני ה' אלהיכם. דעו את מי אתם מחליפין במי:

(32) מפני שיבה תקום. יכול זקן אשמאי, תלמוד לומר זקן, אין זקן אלא שקנה חכמה (ת"כ פרק ו. יב קידושין לב): והדרת בני זקן. איזהו הדור, לא יצב במקומו, ולא יסתור את דבריו. יכול יעזים עיניו כמי שלא ראהו, לכך נאמר ויראת מאלהיך, שהרי דבר זה מסור ללבו של עושהו שאין מכיר בו אלא הוא, וכל דבר המסור ללבו נאמר בו ויראת מאלהיך (שם):

(33) לא תנונו. אונאת דברים, לא תאמר לו אמש היית עובד עבודת כוכבים, ועכשיו אתה בא ללמוד תורה שנתנה מפי הגבורה:

(34) כי גרים הייתם. מוס שצד אל תאמר לחברך: אני ה' אלהיכם. אלהיך ואלהיו אני:

(35) לא תעשו עול במשפט. אם לדין כבר נאמר לא תעשו עול במשפט (פסוק טו), ומהו משפט השנוי כאן, היא המדה והמשקל והמשורה. מלמד שהמודד נקרא דיין, שאם שיקר במדה הרי הוא כמקלקל את הדין, וקרוי עול שנאוי ומשוך חרס ותועבה, וגורם לחמשה דברים האמורים בדיין, מטמא את הארץ, ומחלל את השם, ומסלק את השכינה, ומפיל את ישראל בצר, ומגלה אותם מארצם: במדה. זו מדת הארץ (צ"מ סא: צבא בתרא פט): במשקל. כמשמעו: ובמשורה. היא מדת הלח (והיצב):

36	<p>Just balances, just weights, a just ephah, and a just hin, shall ye have: I am the LORD your God, who brought you out of the land of Egypt.</p>	<p>מִזְנֵנִים צֶדֶק אֲבִנֵי-צֶדֶק אֵיפֹת צֶדֶק וְהֵינּוּ צֶדֶק יִהְיֶה לָכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר-הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם:</p>	36
37	<p>And ye shall observe all My statutes, and all Mine ordinances, and do them: I am the LORD.</p>	<p>וְשָׁמַרְתֶּם אֶת-כָּל-חֻקֹּתַי וְאֶת-כָּל-מִשְׁפָּטַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְהוָה: (פ)</p>	37
XX	<p>And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>	חמישי
2	<p>Moreover, thou shalt say to the children of Israel: Whosoever he be of the children of Israel, or of the strangers that sojourn in Israel, that giveth of his seed unto Molech; he shall surely be put to death; the people of the land shall stone him with stones.</p>	<p>וְאֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן-הַגֵּר הַגֵּר בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִתֵּן מִזֶּרְעוֹ לְמִלֵּךְ מוֹת יוֹמָת עִם הָאָרֶץ יִרְגְּמוּהוּ בָאֲבָן:</p>	2
3	<p>I also will set My face against that man, and will cut him off from among his people, because he hath given of his seed unto Molech, to defile My sanctuary, and to profane My holy name.</p>	<p>וְאֲנִי אֶתֵּן אֶת-פָּנַי בְּאִישׁ הַהוּא וְהִכַּרְתִּי אוֹתוֹ מִקֶּרֶב עַמּוֹ כִּי מִזֶּרְעוֹ נָתַן לְמִלֵּךְ לְמַעַן טַמֵּא אֶת-מִקְדָּשִׁי וּלְחַלֵּל אֶת-שֵׁם קָדְשִׁי:</p>	3
4	<p>And if the people of the land do at all hide their eyes from that man, when he giveth of his seed unto Molech, and put him not to death;</p>	<p>וְאִם הָעָם יִעֲלִימוּ עִם הָאָרֶץ אֶת-עֵינֵיהֶם מִן-הָאִישׁ הַהוּא בִּתְתּוֹ מִזֶּרְעוֹ לְמִלֵּךְ לְבִלְתִּי הָמִית אוֹתוֹ:</p>	4

(36) אבני צדק. הם המשקולות ששוקלין כנגדן: איפת. היא מדת היבש: הין. זו היא מדת הלח: אשר הוצאתי אתכם. על מנת כן. דבר אחר אני הצחנתי צמצרים בין טפה של צכור לטפה שאינה של צכור, ואני הנאמן להפרע ממי שטומן משקלתי בצמלח להונות את הצריות שאין מכירים בהם (צ"מ סא):

(2) ואל בני ישראל תאמר. עונשין על האזהרות: מות יומת. וחס אין כח לצית דין, עס הארץ מסייעין אותן (ת"כ פרשתא ד, 7): עם הארץ. עס שבגיננו נצרכת הארץ, דבר אחר עס שעתידין לירש את הארץ על ידי מלות הללו (סס):

(3) אתן את בני. פנאי שלי, פונה אני מכל עסקי ועוסק צו (שס יצ): באיש. ולא בצכור, שאין כל הצכור נכרתין: כי מזרעו נתן למלך. לפי שנאמר מעביר צו וצחו צאש (דברים יח, י), צן צו וצן צחו מנין, תלמוד לומר כי מזרעו נתן למלך (ת"כ פרשתא ד, 7), ורע פסול מנין, ת"ל צחו מזרעו למלך (שס ו. סנהדרין סד): למען שמא את מקדשי. את כנסת ישראל שהיא מקודשת לי, כלשון ולא יסללו את מקדשי (ויקרא כא, כג):

(4) ואם העלם יעלימו. אס העלימו צדצרים הרבה, אס העלימו סנהדרי קטנה סוף שיעלימו סנהדרי גדולה:

<p>then I will set My face against that 5 man, and against his family, and will cut him off, and all that go astray after him, to go astray after Molech, from among their people.</p>	<p>וְאֲשֵׁנִי אֲנִי יְתֵּן רֹגְזִי בְּגֹבְרָא הָהוּא וּבְסִעְדֹּהִי וְאֲשִׁיצִי יְתִיָּה וְיֵת כָּל דְּשָׁעֵן בְּתִירוֹהִי לְמִטְעִי בְּתֵר מוֹלֶךְ מִגּוֹ עַמָּהוֹן:</p>	<p>וְשִׁמַּתִּי אֲנִי אֶת־פָּנַי בְּאִישׁ הַהוּא וּבְמִשְׁפַּחְתּוֹ וְהִכְרַתִּי אֹתוֹ וְאֶת־ כָּל־הַזִּנִּים אַחֲרָיו לְזִנוּת אַחֲרֵי הַמֶּלֶךְ מִקֶּרֶב עַמָּם:</p>
<p>And the soul that turneth unto the 6 ghosts, and unto the familiar spirits, to go astray after them, I will even set My face against that soul, and will cut him off from among his people.</p>	<p>וְאִנְשׁ דִּיתְפְּנִי בְּתֵר בְּדִין וּזְכוּרֵי לְמִטְעִי בְּתִירוֹהוֹן וְאֶתֵּן יְתֵּן רֹגְזִי בְּאִנְשָׁא הָהוּא וְאֲשִׁיצִי יְתִיָּה מִגּוֹ עַמָּיָה:</p>	<p>וְהִנָּפֶשׁ אֲשֶׁר תִּפְנֶה אֶל־הָאֵבֶת וְאֶל־הַיִּדְעֹנִים לְזִנוּת אַחֲרֵיהֶם וְנָתַתִּי אֶת־פָּנַי בְּנִפְשׁ הַהוּא וְהִכְרַתִּי אֹתוֹ מִקֶּרֶב עַמּוֹ:</p>
<p>Sanctify yourselves therefore, and 7 be ye holy; for I am the LORD your God.</p>	<p>וְתִתְקַדְּשׁוּן וְתִהְיוּן קְדִישִׁין אֲרֵי אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:</p>	<p>וְהִתְקַדְּשְׁתֶּם וְהִיִּיתֶם קְדֹשִׁים כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>
<p>And keep ye My statutes, and do 8 them: I am the LORD who sanctify you.</p>	<p>וְתִטְרוּן יְתֵּן קִנְמִי וְתַעֲבִדוּן יְתִהוּן אֲנִי יְיָ מְקַדְּשְׁכֶם:</p>	<p>וְשִׁמְרַתֶּם אֶת־חֻקֹּתַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשְׁכֶם:</p>
<p>For whatsoever man there be that 9 curseth his father or his mother shall surely be put to death; he hath cursed his father or his mother; his blood shall be upon him.</p>	<p>אֲרֵי גֹבֵר גֹּבֵר דִּילוּט יְתֵּן אָבוּהִי וְיֵת אִמִּיה אֶתְקַטְּלָא יְתַקְטִיל אָבוּהִי וְאִמִּיה לָט קַטְּלָא חַיִּיב:</p>	<p>כִּי־אִישׁ אִישׁ אֲשֶׁר יִקְלָל אֶת־ אָבִיו וְאֶת־אִמּוֹ מוֹת יוּמָת אָבִיו וְאִמּוֹ קָלָל דָּמִיו בּוֹ:</p>
<p>And the man that committeth 10 adultery with another man's wife, even he that committeth adultery with his neighbour's wife, both the adulterer and the adulteress shall surely be put to death.</p>	<p>וְגֹבֵר דִּיגֻּרָא יְתֵּן אֶתְתָּ גֹבֵר דִּיגֻּרָא יְתֵּן אֶתְתָּ חֲבֵרִיה אֶתְקַטְּלָא יְתַקְטִיל גִּיּוֹפָא וְגִיּוֹפָתָא:</p>	<p>וְאִישׁ אֲשֶׁר יִנְאַף אֶת־אִשְׁתּוֹ אִישׁ אֲשֶׁר יִנְאַף אֶת־אִשְׁתּוֹ רַעְהוּ מוֹת־יוּמָת הַנָּאֵף וְהַנָּאֶפֶת:</p>
<p>And the man that lieth with his 11 father's wife—he hath uncovered his father's nakedness—both of them shall surely be put to death; their blood shall be upon them.</p>	<p>וְגֹבֵר דִּישְׁכּוּב יְתֵּן אֶתְתָּ אָבוּהִי עֲרִיטָא דְּאָבוּהִי גִלִּי אֶתְקַטְּלָא יְתַקְטִילוּן תִּירוֹהוֹן קַטְּלָא חַיִּיבִין:</p>	<p>וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־אִשְׁתּוֹ אָבִיו עֲרוֹת אָבִיו גִּלָּה מוֹת־ יוּמָתוֹ שְׁנֵיהֶם דָּמֵיהֶם בָּם:</p>

(5) ובמשפחתו. אמר ר' שמעון וכי משפחה מה חטאה, אלא ללמדך שאין לך משפחה שיש בה מוכס שאין כולם מוכסין, שכולם מחפין עליו (שזעזעו לט.). והכרתי אותו. למה נאמר, לפי שנאמר וצמשתו, יכול יהיו כל המשפחה זהכרת, תלמוד לומר אותו. אותו זהכרת ולא כל המשפחה זהכרת אלא ציפורין: לזנות אחרי המלך. לרבות שאר עבודת אלילים שעבדה בכך (ת"כ שם טו), ואפילו אין זו עבודתה (סנהדרין סד:):

(7) והתקדשתם. זו פרישות עבודת אלילים: (9) אביו ואמו קלל. לרבות לאחר מיתה (שם פרק ט, ג. סנהדרין פה:): דמיו בו. זו סקילה, וכן כל מקום שנאמר דמיו בו, דמיהם הם, ולמדנו מאז וידענו שנאמר בהם צאצא ירגמו אותם דמיהם הם (שם סו.), ופשוטו של מקרא, כמו דמיו בלאש (יהושע ז, יט), אין נענש על מיתתו, אלא הוא, שהוא גרס לעצמו שֶׁיִּהְיֶה: (10) ואיש. פרט לקטן: אשר ינאף את אשת איש. רט לאשת קטן (קידושין יט. סנהדרין נב:), למדנו שאין לקטן קידושין, ועל איזו אשת איש חייבין לך: אשר ינאף את אשת רעהו. פרט לאשת עובדי גילולים, למדנו שאין קידושין לעובדי גילולים: מות יומת הנאף והנאפת. כל מיתה האמורה בתורה סתם, אינה אלא חנק:

<p>12 And if a man lie with his daughter-in-law, both of them shall surely be put to death; they have wrought corruption; their blood shall be upon them.</p>	<p>וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־כַּלְתּוֹ וּגְבֵר דִּישְׁכּוֹב ית כַּלְתּוֹ מִזֹּת יוֹמָתוֹ שְׁנֵיהֶם תָּבֵל עָשׂוּ אֶתְקַטְּלָא יתְקַטְּלוּ תַרְוֵיהוֹן תָּבֵלָא עֲבָדוּ קַטְלָא חַיִּיבִין:</p>	<p>12 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־כַּלְתּוֹ מִזֹּת יוֹמָתוֹ שְׁנֵיהֶם תָּבֵל עָשׂוּ אֶתְקַטְּלָא יתְקַטְּלוּ תַרְוֵיהוֹן תָּבֵלָא עֲבָדוּ קַטְלָא חַיִּיבִין:</p>
<p>13 And if a man lie with mankind, as with womankind, both of them have committed abomination: they shall surely be put to death; their blood shall be upon them.</p>	<p>וּגְבֵר דִּישְׁכּוֹב ית דְּכוּרָא מִשְׁכָּבִי אִתָּא תוֹעֵיבָא עֲבָדוּ תַרְוֵיהוֹן אֶתְקַטְּלָא יתְקַטְּלוּ קַטְלָא חַיִּיבִין:</p>	<p>13 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־זָכָר מִשְׁכָּבִי אִשָּׁה תוֹעֵבָה עָשׂוּ שְׁנֵיהֶם מִזֹּת יוֹמָתוֹ דְּמֵיהֶם בָּם:</p>
<p>14 And if a man take with his wife also her mother, it is wickedness: they shall be burnt with fire, both he and they; that there be no wickedness among you.</p>	<p>וּגְבֵר דִּישָׁב דִּישָׁב ית אִתָּא וְיִת אִמָּה עֵיצַת חֲטָאִין הִיא בְּנוּרָא יִקְדִּין יִתִּיה וְיִתְּהוֹן וְלֹא תְּהִי עֵיצַת חֲטָאִין בֵּינֵינוּ:</p>	<p>14 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת־אִשָּׁה וְאֶת־ אִמָּהּ זָמָה הִוא בְּאִשׁ יִשְׁרְפוּ אֹתוֹ וְאֶתְּהוֹן וְלֹא־תִהְיֶה זָמָה בְּתוֹכְכֶם:</p>
<p>15 And if a man lie with a beast, he shall surely be put to death; and ye shall slay the beast.</p>	<p>וּגְבֵר דִּיתִין שְׁכּוֹבִתִּיה בְּבִעִרָא אֶתְקַטְּלָא יתְקַטְּלִי וְיִת בְּעִירָא תְקַטְּלוּן:</p>	<p>15 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן שְׁכָבְתוֹ בַּבְּהֵמָה מִזֹּת יוֹמָת וְאֶת־הַבְּהֵמָה תִּהְרָגוּ:</p>
<p>16 And if a woman approach unto any beast, and lie down thereto, thou shalt kill the woman, and the beast: they shall surely be put to death; their blood shall be upon them.</p>	<p>וְאִתָּא דִּתְקַרְב לֹת כָּל בְּעִירָא לְמַשְׁלַט בַּהּ וְתִקְטֹל יִת אִתָּא וְיִת בְּעִירָא אֶתְקַטְּלָא יתְקַטְּלוּן קַטְלָא חַיִּיבִין:</p>	<p>16 וְאִשָּׁה אֲשֶׁר תִּקְרַב אֶל־כָּל־ בְּהֵמָה לְרִבְעָה אֹתָהּ וְהִרְגָּתָּ אֶת־הָאִשָּׁה וְאֶת־הַבְּהֵמָה מִזֹּת יוֹמָתוֹ דְּמֵיהֶם בָּם:</p>
<p>17 And if a man shall take his sister, his father's daughter, or his mother's daughter, and see her nakedness, and she see his nakedness: it is a shameful thing; and they shall be cut off in the sight of the children of their people: he hath uncovered his sister's nakedness; he shall bear his iniquity.</p>	<p>וּגְבֵר דִּישָׁב ית אֶחָתִיה בַּת אָבִיהּ אוֹ בַת אִמָּיה וְיִחְזִי ית עֲרֻתָּהּ וְהִיא תִּחְזִי ית עֲרֻתִּיהּ קִלְנָא הִוא וְיִשְׁתַּיְצוּן לְעֵינֵי בְּנֵי עַמָּהוֹן עֲרֻת אֶחָתִיה גְּלִי חֻבִּיָּה יִקְבִּיל:</p>	<p>17 וְאִישׁ אֲשֶׁר־יִקַּח אֶת־אֶחָתוֹ בַּת־ אָבִיו אוֹ בַת־אִמּוֹ וְרָאָה אֶת־ עֲרֻתָּהּ וְהִיא־תִּרְאֶה אֶת־עֲרוֹתוֹ חֲסֵד הִוא וְנִכְרְתוּ לְעֵינֵי בְּנֵי עַמָּם עֲרוֹת אֶחָתוֹ גְּלָה עֲוֹנוֹ יִשָּׂא:</p>

(12) תבל עשו. גנאי. לישנא אחרינא מבלבלין זרע האז צורע הבן:

(13) משכבי אשה. מכניס כמכחול בשפופרת (עי' סנהדרין נה):

(14) ישרפו אותו ואתהו. אי אתה יכול לומר אשמו הראשונה ישרפו, שהרי נשאה בהיתר ולא נאסרה עליו, אלא אשה ואמה הכמוצין כאן שתייהן לאיסור, שנשא את חמותו ואמה (סנהדרין עו:). ויש מרדכיניו שאומרים (שם) אין כאן אלא חמותו, ומהו אמה, את אחת מהן, ולשון יוני הוא הן אחת:

(15) ואת הבהמה תהרגו. אם אדם חטא בהמה מה חטאה, אלא מפני שצאה לאדם תקלה על ידה, לפיכך אמר הכתוב חסקל. קל וחומר לאדם שידע להבחין בין טוב לרע וגורם רעה לחזירו לעבור עבירה. כיוצא בדבר אתה אומר אֶצְדָּא קֶאֶצְדָּוֹן אֶת קַל הַמְקָמוֹת (דברים יב, ז), הרי דברים קל וחומר ומה אילנות שאינן ראוין ואינן שומעין על שצאת תקלה על ידם אמרה תורה השָׁמַת, שֶׁלֹּף וְכָלָה, המטה את חזירו מדרך חיים לדרכי מיתה, על אחת כמה וכמה:

(17) חסד הוא. לשון ארמי סְרָפָה (בראשית לד, יד), ספודא. ומדרשו (סנהדרין נח:): אם תאמר קין נשא אחותו, חסד עשה

<p>18 And if a man shall lie with a woman having her sickness, and shall uncover her nakedness—he hath made naked her fountain, and she hath uncovered the fountain of her blood—both of them shall be cut off from among their people.</p>	<p>וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־אִשְׁתּוֹ בְּיָמֶיהָ וְגִלָּהָ אֶת־עֲרוֹתֶיהָ אֶת־מִקְרָהּ הָעֵרָה וְהָיָה גִלְתָּהּ אֶת־מִקְוֵה דַּמֶּיהָ וְנִכְרְתוּ שְׁנֵיהֶם מִקֶּרֶב עַמָּם׃</p>	<p>18 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־אִשְׁתּוֹ בְּיָמֶיהָ וְגִלָּהָ אֶת־עֲרוֹתֶיהָ אֶת־מִקְרָהּ הָעֵרָה וְהָיָה גִלְתָּהּ אֶת־מִקְוֵה דַּמֶּיהָ וְנִכְרְתוּ שְׁנֵיהֶם מִקֶּרֶב עַמָּם׃</p>
<p>19 And thou shalt not uncover the nakedness of thy mother's sister, nor of thy father's sister; for he hath made naked his near kin; they shall bear their iniquity.</p>	<p>וְעָרִית אֶחָת אִמְךָ וְאֶחָת אֲבוֹתֶיךָ לֹא תִגְלֶה אֶת־קְרִיבְתֶיהָ גִלִּי חֻבָּהוֹן יִקְבְּלוּן׃</p>	<p>19 וְעָרִית אֶחָת אִמְךָ וְאֶחָת אֲבוֹתֶיךָ לֹא תִגְלֶה אֶת־שְׂאֵרֹי הָעֵרָה עִנָּם יִשְׂאוּ׃</p>
<p>20 And if a man shall lie with his uncle's wife—he hath uncovered his uncle's nakedness—they shall bear their sin; they shall die childless.</p>	<p>וְגִבֹר דִּישְׁכַּב יִתְּ אֶת־אֶחָת בְּנוֹתֵי עֲרִיתָא דְאֶחָת גִּלִּי חֻבָּהוֹן יִקְבְּלוּן דְּלֹא יִלְדוּ יָמוֹתוֹן׃</p>	<p>20 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־דֹּדָתּוֹ עָרִית דָּדוֹ גִּלָּה חֻטְאָם יִשְׂאוּ עֲרִירִים יִמָּתוּ׃</p>
<p>21 And if a man shall take his brother's wife, it is impurity: he hath uncovered his brother's nakedness; they shall be childless.</p>	<p>וְגִבֹר דִּישַׁב יִתְּ אֶת־אֶחָת מִרְחָקָא הִיא עָרִיתָא דְאֶחָת גִּלִּי דְלֹא יִלְדוּ יָהוֹן׃</p>	<p>21 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת־אִשְׁתּוֹ אָחִיו נָדָה הוּא עָרִית אָחִיו גִּלָּה עֲרִירִים יִהְיוּ׃</p>
<p>22 Ye shall therefore keep all My statutes, and all Mine ordinances, and do them, that the land, whither I bring you to dwell therein, vomit you not out.</p>	<p>וְתִטְרוּן יִתְּ כָּל קִימֵי וִיתְּ כָּל דִּינֵי וְתַעֲבִדוּן יִתְּהוֹן וְלֹא תִרְוִחוּן יִתְּכֹן אֶרְעָא דְאֶנָּא מִעִיל יִתְּכֹן לְתַמָּן לְמַתֵּב בֵּיה׃</p>	<p>22 וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־כָּל־חֻקֹּתַי וְאֶת־כָּל־מִשְׁפָּטַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא־תִקְיֹא אֶתְכֶם הָאֲרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי מְבִיא אֹתְכֶם שָׁמָּה לְשִׁבְתָּ בָּהּ׃</p>
<p>23 And ye shall not walk in the customs of the nation, which I am casting out before you; for they did all these things, and therefore I abhorred them.</p>	<p>וְלֹא תִחְבֹּן בְּנִמּוּסֵי עַמֵּינִיא דְאֶנָּא מִגִּלִּי מִן קְדָמִיכֹן אֶרִי יִתְּ כָּל אֲלֹן עֲבָדוֹ וְרַחֵיק מִיִּמְרֵי יִתְּהוֹן׃</p>	<p>וְלֹא תִלְכוּ בְּחֻקֹּת הַגּוֹי אֲשֶׁר־אֲנִי מַשְׁלַח מִפְּנֵיכֶם כִּי אֶת־כָּל־אֱלֹהֵי עֲשׂוֹ וְאֶקְּץ בָּם׃</p>

המקום לזנות עולמו ממנו, שנאמר עולם קסד יצנה (תהלים פט, ג):
 (18) הערה. גלה, וכן כל לשון ערוה גלוי הוא, והיו יורדת צמיצה לשם דבר, כמו זעיה, מגורת ולא קס ולא זע (אסתר ה, ט), וכן אחיה מגורת אח. והערה זו נחלקו זה רבותינו, (יצמות נה): יש אומרים זו נשיקת שמש, ויש אומרים זו הכנסת עטרה:
 (19) וערות אחות אמה. שנה הכתוב באזהרתן, לומר, שהזהר עליהן בין על אחות אביו ואמו מן האב, בין על אחיותיהן מן האם (שם נד:), אבל ערות אשה אביו לא הוזהר אלא על אשת אחי אביו מן האב:
 (20) אשר ישכב את דדתו. המקרא הזה בא ללמד על כרת האמור למעלה, שהוא צעוש הליכת עירי: עירי. כתרומתו פלא ולד, ודומה לו ופלא עירי (בראשית טו, ז), יש לו בנים קוצרן, אין לו נים מת בלא בנים, לכך שנה בשני מקראות אלו, עירי ימותו, עירי ימותו, עירי ימותו אס יהיו לו צעשת עזירה, לא יהיו לו כשימות, לפי שקוצרן בחייו, עירי ימותו, שם אין לו צעשת עזירה יהיה כל ימיו כמו שהוא עכשו (יצמות נה):
 (21) נדה הוא. השכיזה הזאת מנודה היא ומאוסה. ורבותינו דרשו (שם נד:), לאסור הערה זה כנדה שהערה מפורשת זה את מקורה הערה:
 (23) ואקץ. לשון מירוס, כמו קפטי צמיי (בראשית כז, מו), כאדם שהוא קץ במזונו:

<p>24 But I have said unto you: 'Ye shall inherit their land, and I will give it unto you to possess it, a land flowing with milk and honey.' I am the LORD your God, who have set you apart from the peoples.</p>	<p>וַאֲמַרְתִּי לָכֵן אֶתְּנוּ תִירְתּוֹן יֵת אֶרְעֵהוֹן וְאֵנָּה אֶתְּנֶנָּה לָכֵן לְמִירַת יֵתָה אֶרֶע עֲבָדָא חֶלֶב וּדְבַשׁ אֵנָּה יי אֱלֹהִיכֹן דְּאַפְרִישִׁית יִתְכֹּן מִן עַמִּינָא:</p>	<p>וַאֲמַר לָכֶם אַתֶּם תִּירְשׁוּ אֶת־אֲדָמָתְכֶם וְאֲנִי אֶתְּנֶנָּה לָכֶם לְרִשְׁתָּהּ אֶתְּהָ אֶרֶץ זָבֹת חֶלֶב וּדְבַשׁ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־הִבְדַּלְתִּי אֶתְכֶם מִן־הָעַמִּים:</p>	<p>24</p>
<p>25 Ye shall therefore separate between the clean beast and the unclean, and between the unclean fowl and the clean; and ye shall not make your souls detestable by beast, or by fowl, or by any thing wherewith the ground teemeth, which I have set apart for you to hold unclean.</p>	<p>וְהִבְדַּלְתֶּם בֵּין־הַבְּהֵמָה וּבֵין־הַטְּמֵאָה לְטֵמֵאָה וּבֵין־הָעוֹף הַטָּמֵא לְטָהוֹר וְלֹא־תִשְׁקְצוּ אֶת־נַפְשֵׁיכֶם בַּבְּהֵמָה וּבָעוֹף וּבְכָל־אֲשֶׁר תִּרְמַשׁ הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־הִבְדַּלְתִּי לָכֶם לְטָמֵא:</p>	<p>וְהִבְדַּלְתֶּם בֵּין־הַבְּהֵמָה וּבֵין־הַטְּמֵאָה לְטֵמֵאָה וּבֵין־הָעוֹף הַטָּמֵא לְטָהוֹר וְלֹא־תִשְׁקְצוּ אֶת־נַפְשֵׁיכֶם בַּבְּהֵמָה וּבָעוֹף וּבְכָל־אֲשֶׁר תִּרְמַשׁ הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־הִבְדַּלְתִּי לָכֶם לְטָמֵא:</p>	<p>מפסיר</p>
<p>26 And ye shall be holy unto Me; for I the LORD am holy, and have set you apart from the peoples, that ye should be Mine.</p>	<p>וְתִהְיוּ קְדָמִי קְדִישִׁין אֲרִי קְדִישׁ אֵנָּה יי וְאַפְרִישִׁית יִתְכֹּן מִן עַמִּינָא לְמַהְיוּ פִּלְחִין קְדָמִי:</p>	<p>וְהִיִּיתֶם לִי קְדוֹשִׁים כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה וְאַבְדַּלְתִּי אֶתְכֶם מִן־הָעַמִּים לְהִיוֹת לִי:</p>	<p>26</p>
<p>27 A man also or a woman that divineth by a ghost or a familiar spirit, shall surely be put to death; they shall stone them with stones; their blood shall be upon them.</p>	<p>וְגִבֹּר אוֹ אִתָּא אֲרִי יְהִי בְּהוֹן בְּדִין אוֹ זְכוּרוֹ אֶתְקַטְּלָא יִתְקַטְּלוּן בְּאֲבָנָא יְרֻגְמוּן יִתְהוֹן קַטְלָא חַיִּיבִין:</p>	<p>וְאִישׁ אוֹ־אִשָּׁה כִּי־יִהְיֶה בָהֶם אוֹב אוֹ יִדְעֵנִי מוֹת יוֹמָתוֹ בְּאֶבֶן יְרֻגְמוּ אֹתָם דְּמִיָּהּ בָּם: (פ)</p>	<p>ס"ד</p>

The Haftarah is Amos 9:7 – 9:15 on page 156. Sepharadim read Ezekiel 20:2 – 20:20.

<p>XXI And the LORD said unto Moses: Speak unto the priests the sons of Aaron, and say unto them: There shall none defile himself for the dead among his people;</p>	<p>וַאֲמַר יי לְמֹשֶׁה אִמַּר לְכֹהֲנֵינָא בְּנֵי אַהֲרֹן וְאִמַּרְתֶּם עַל מִית לֹא יִסְתָּאֵב בְּעַמִּיָּה:</p>	<p>וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אֲמַר אֶל־הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן וְאִמַּרְתֶּם אֲלֵהֶם לִנְפֹשׁ לֹא־יִטְמָא בְּעַמִּיו:</p>	<p>אמור יי</p>
--	---	--	----------------

(25) והבדלתם בין הבהמה הטהורה לטמאה. אין צריך לומר בין פרה לחמור, שהרי מוזדללין ונכרין הם, אלא בין טהורה לך לטמאה בין שנשחט רוצו של סימן, לנשחט חזיו, וכמה בין רוצו לחזיו מלא שיערה: אשר הבדלתי לכם לטמא. לאסור:

(26) ואבדל אתכם מן העמים להיות לי. אם אתם מוזדלים מהם הרי אתם שלי, ואם לאו, אתם של נצודכנזר וחציריו, רצי אלעזר בן עזריה אומר מנין שלא יאמר אדם, נפשי קנה בצשר חזיר, אי אפשר ללבוש כלאים, אבל יאמר אפשר, ומה אעשה ואזי שצשמים גזר עלי, תלמוד לומר ואבדל אתכם מן העמים להיות לי, שמהא הדללתם מהם לשמי, פורש מן העזירה ומקבל עליו עול מלכות שמים:

(27) כי יהיה בהם אוב וגו'. כאן נאמר בהם מיתה, ולמעלה כרת, עדים והתראה במקילה, מויד בלא התראה בהכרת, ושגגתם חטאת, וכן בכל חייבי מיתות שנאמר בהם כרת:

(1) אמור אל הכהנים. אמור, ואמרת, להזהיר גדולים על הקטנים (יצמות קיד. ת"כ פרשתא א, א). בני אהרן. יכול כללים, תלמוד לומר הכהנים: בני אהרן. אף בעלי מומין צמשמע: בני אהרן. ולא צנות אהרן (קידושין לה:): לא

<p>except for his kin, that is near unto him, for his mother, and for his father, and for his son, and for his daughter, and for his brother;</p>	<p>כִּי אִם-לְשֹׂארוֹ הַקָּרֵב אֵלָיו לְאִמּוֹ וּלְאָבִיו וּלְבִתּוֹ וּלְאֶחָיו לְאֶחָיו לְקָרִיבָהּ דְּקָרִיב לִיה לְאִמִּיה וּלְאָבִיהּ וּלְבָרִיה וּלְבָרְתִיה וּלְאֶחָיו:</p>	<p>2</p>
<p>and for his sister a virgin, that is near unto him, that hath had no husband, for her may he defile himself.</p>	<p>וּלְאֶחָתּוֹ הַבְּתוּלָה הַקְרוּבָה אֵלָיו אֲשֶׁר לֹא-הָיְתָה לְאִישׁ לָהּ יִטְמָא: וּלְאֶחָתּיה בְּתוּלָתָהּ דְּקָרִיבָה לִיה דְּלֹא הָיְתָה לְגֵבֶר לָהּ יִטְמָא:</p>	<p>3</p>
<p>He shall not defile himself, being a chief man among his people, to profane himself.</p>	<p>לֹא יִטְמָא בְּעַמּוֹ לְהַחֲלוֹ: לֹא יִטְמָא בְּרֵאשׁ בְּעַמִּיה לְאֶחָלוּתִיה:</p>	<p>4</p>
<p>They shall not make baldness upon their head, neither shall they shave off the corners of their beard, nor make any cuttings in their flesh.</p>	<p>לֹא יִקְרְחוּ קְרָחָהּ בְּרֵאשָׁם וּפָאֵת זָקָנָם לֹא יִגְלְחוּ וּבְבָשָׂרָם לֹא יִשְׁרְטוּ שְׂרָטָתָהּ: לֹא יִמְרְטוּן מֵרֹט בְּרִישָׁהוֹן וּפָתָה דְּדִקְנָהוֹן לֹא יִגְלְחוּן וּבְבָשָׂרָהוֹן לֹא יַחְבְּלוּן חֲבוּלָה:</p>	<p>5</p>
<p>They shall be holy unto their God, and not profane the name of their God; for the offerings of the LORD made by fire, the bread of their God, they do offer; therefore they shall be holy.</p>	<p>קִדְּשִׁים יִהְיוּ לֵאלֹהֵיהֶם וְלֹא יַחְלְלוּ שֵׁם אֱלֹהֵיהֶם כִּי אֶת- אֲשֵׁי יְהוָה לֶחֶם אֱלֹהֵיהֶם הֵם מִקְרִיבִם וְהָיוּ קִדְּשׁ: קִדְּשִׁין יִהְיוּ קֹדֶם אֱלֹהֵהוֹן וְלֹא יַחְלְלוּ שְׁמָא דְּאֱלֹהֵהוֹן אַרְי יֵת קוֹרְבָנֵי דִּי קוֹרְבָן אֱלֹהֵהוֹן אֲנֹן מִקְרִבִין וִיהוֹן קִדְּשִׁין:</p>	<p>6</p>
<p>They shall not take a woman that is a harlot, or profaned; neither shall they take a woman put away from her husband; for he is holy unto his God.</p>	<p>אִשָּׁה זֵנָה וְחִלְלָהּ לֹא יִקְחוּ וְאִשָּׁה גְרוּשָׁה מֵאִישָׁהּ לֹא יִקְחוּ כִּי-קִדְּשׁ הוּא לֵאלֹהָיו: אִתְתָּא מְטַעֲיָה וּמַחְלָהּ לֹא יִסְבִּין וְאִתְתָּא דְּמַתְרַכָּה מִבְּעֻלָּהּ לֹא יִסְבִּין אַרְי קִדְּשׁ הוּא קֹדֶם אֱלֹהֵיהּ:</p>	<p>ווי</p>

יטמא בעמיו. צעוד שהמת בתוך עמיו, ילא מת מזוה (ת"כ שס ג):

(2) כי אם לשארו. אין שארו אלא אשתו (שס ד):

(3) הקרובה. לרצות את הארוסה (שס יב. יצמות ס). אשר לא היתה לאיש. למשכב: לה יטמא. מזוה (ת"כ שס):

(4) לא יטמא בעל בעמיו להחלו. לא יטמא לאשתו פסולה שהוא מחולל זה צעודה עמו (שס טו. יצמות כב), וכן פשוטו של מקרא לא יטמא בעל בשארו, צעוד שהיא בתוך עמיו שיש לה קוצרין, שאינה מת מזוה, ובאיזה שאר אמרתי, באותו שהיא להחלו, להחלל הוא מכהונתו:

(5) לא יקרחו קרחה. על מת, והלא אף ישראל הוזהרו על כך, אלא לפי שנאמר בישראל צין עיניכם, (דברים יד, א) יכול לא יהא חייב על כל הראש, תלמוד לומר בראשם, וילמדו ישראל מהכהנים בגזרה שוה, נאמר כאן קרחה ונאמר להלן בישראל קרחה, מה כאן כל הראש אף להלן כל הראש צממע, כל מקום שיקרח בראש, ומה להלן על מת, אף כאן על מת (ת"כ פרק א, ג. קידושין לו. מכות כ). ובאת זקבם לא יגלחו. לפי שנאמר בישראל ולא תשחית (ויקרא יט, כז), יכול לקטו צמלקט וקריטני יהא חייב, לכך נאמר לא יגלחו, שאינו חייב אלא על דבר הקרוי גלוח ויש בו השחתה וזהו מער: ובבשרם לא ישרטו שרשית. לפי שנאמר בישראל (מכות כא). וְשָׂרָט לִקְפָּשׁ לֹא תִתְּנוּ (שס כח), יכול שרט חמש שריטות לא יהא חייב אלא אחת, תלמוד לומר לא ישרטו שרשית, לחייב על כל שריטה ושריטה, שתיבה זו יתירה היא לדרוש, שהיה לו לכתוב לא ישרטו ואני יודע שהיא שרשית:

(6) קדושים יהיו. על כרחם יקדישו צית דין צכך (ת"כ פרק א, ו):

(7) זונה. שנבעלה בעילת ישראל האסור לה, כגון חייבי כריתות או נחין או ממזר (יצמות סא): חללה. שנולדה מן

<p>8 Thou shalt sanctify him therefore; for he offereth the bread of thy God; he shall be holy unto thee; for I the LORD, who sanctify you, am holy.</p>	<p>וְקִדְשָׁתוּ פִּי-אֶת-לֶחֶם אֱלֹהֶיךָ הוא מקריב קדש יהיה-לךָ פִּי קדוש אני יהוה מקדשכם:</p>	<p>8 וְקִדְשָׁתוּ פִּי-אֶת-לֶחֶם אֱלֹהֶיךָ הוא מקריב קדש יהיה-לךָ פִּי קדוש אני יהוה מקדשכם:</p>
<p>9 And the daughter of any priest, if she profane herself by playing the harlot, she profaneth her father: she shall be burnt with fire.</p>	<p>ובת איש כהן פִּי תחל לזנות את-אביה היא מחללת באש תשרף: (ס)</p>	<p>9 ובת איש כהן פִּי תחל לזנות את-אביה היא מחללת באש תשרף: (ס)</p>
<p>10 And the priest that is highest among his brethren, upon whose head the anointing oil is poured, and that is consecrated to put on the garments, shall not let the hair of his head go loose, nor rend his clothes;</p>	<p>והכהן הגדול מאחיו אשר- יוצק על-ראשו שמן המשחה ומלא את-ידיו ללבוש את- הבגדים את-ראשו לא יפרע ובגדיו לא יפרם:</p>	<p>10 והכהן הגדול מאחיו אשר- יוצק על-ראשו שמן המשחה ומלא את-ידיו ללבוש את- הבגדים את-ראשו לא יפרע ובגדיו לא יפרם:</p>
<p>11 neither shall he go in to any dead body, nor defile himself for his father, or for his mother;</p>	<p>ועל כל נפש מת לא יעול לאביו ולאמו ולאמיה לא יסתאב:</p>	<p>11 ועל כל נפש מת לא יבא לאביו ולאמו לא יטמא:</p>
<p>12 neither shall he go out of the sanctuary, nor profane the sanctuary of his God; for the consecration of the anointing oil of his God is upon him: I am the LORD.</p>	<p>ומן המקדש לא יצא ולא יחלל את מקדש אלהיו פִּי נזר שמן משחת אלהיו עליו אני יהוה:</p>	<p>12 ומן המקדש לא יצא ולא יחלל את מקדש אלהיו פִּי נזר שמן משחת אלהיו עליו אני יהוה:</p>
<p>13 And he shall take a wife in her virginity.</p>	<p>והוא אתתא בבתולה יסב:</p>	<p>ישראל והוא אשה בבתוליה יקח:</p>
<p>14 A widow, or one divorced, or a profaned woman, or a harlot, these shall he not take; but a virgin of his own people shall he take to wife.</p>	<p>ארמלא ומתרכא וחלילא משעא ית אלן לא יסב אלהין בתולתא מעמיה יסב אתתא:</p>	<p>14 אלמנה וגרושה וחללה זנה את-אלה לא יקח פִּי אם- בתולה מעמיו יקח אשה:</p>

הפסולים שזכרונה, כגון בת אלמנה מכהן גדול, או בת גרושה וחלוצה מכהן הדיוט, וכן שנתחללה מן הכהונה על ידי ציאת אחד מן הפסולים לכהונה (קידושין עז):

(8) וקדשתו. על כרחו, שאם לא רצה לגרש, הלקהו ויסרהו עד שיגרש (יצמות פח): קדוש יהיה לך. נהוג צו קדושה לפתוח ראשון בכל דבר, ולדרך ראשון צעודה (גיטין נט: ט"ז):

(9) כי תחל לזנות. כשתחלל על ידי זנות, שהיתה זה זיקת צעל, וזנחה או מן האירוסין או מן הנשואין, ורבותינו נחלקו בדבר (סנהדרין נא). והכל מודים שלא דבר הכתוב צפנויה: את אביה היא מחללת. חללה וזנחה את כבודו, שאומרים עליו ארור שזו ילד, ארור שזו גדל (שם נב):

(10) לא יפרע. לא יגדל פרע על אצל (ת"כ פרשתא ז, ג), ואיזהו גידול פרע יותר משלשים יום (סנהדרין כב):

(11) ועל כל נפש מת. צאהל המת: נפש מת. להציא רביעית דם מן המת שמטמא צאהל (נזיר לח): לאביו ולאמו לא יטמא. לא צא אלא להסיר לו מת מזה (שם מז: ת"כ שם ד):

(12) ומן המקדש לא יצא. אינו הולך אחר המטה (ת"כ שם ה. סנהדרין יח). ועוד מכאן למדו רבותינו (שם פד). שכהן גדול מקריב אונן, וכן משמעו, אף אם מתו אביו ואמו אינו צריך לנאח מן המקדש אלא עובד עבודה: ולא יחלל את מקדש. שאינו מחלל כן את העבודה, שהסיר לו הכתוב, הא כהן הדיוט שעבד אונן חלל:

15	And he shall not profane his seed among his people; for I am the LORD who sanctify him.	וְלֹא־יִחַלֵּל זֶרְעוֹ בְּעַמּוֹ כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשׁוֹ: (ס)	וְלֹא יִחַל זרעה בעמו אֲנִי מְקַדְּשִׁי:
16	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:	וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימֹר:
17	Speak unto Aaron, saying: Whosoever he be of thy seed throughout their generations that hath a blemish, let him not approach to offer the bread of his God.	דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר אִישׁ מִזֶּרְעֶךָ לְדֹרֹתָם אֲשֶׁר יִהְיֶה בּוֹ מוֹמָא לֹא יִקְרָב לְהִקְרִיב לַחֶם אֱלֹהֵי:	מִלִּיל עִם אַהֲרֹן לְמִימֹר גִּבֵּר מִבְּנֵי לְדֹרֵיהֶן דִּיהֵי בִיה מוֹמָא לֹא יִקְרָב לְקַרְבָּא קוֹרְבָנָא קָדִים אֱלֹהֵיהּ:
18	For whatsoever man he be that hath a blemish, he shall not approach: a blind man, or a lame, or he that hath any thing maimed, or anything too long,	כִּי כָל־אִישׁ אֲשֶׁר־בּוֹ מוֹם לֹא יִקְרָב אִישׁ עִוֵּר אוֹ פֶסֶח אוֹ חֲרָם אוֹ שְׂרוּעַ:	אִישׁ כָּל גִּבֵּר דִּבִּיה מוֹמָא לֹא יִקְרָב גִּבֵּר עִוֵּר אוֹ חֲגִיר אוֹ חֲרָם אוֹ סְרִיעַ:
19	or a man that is broken-footed, or broken-handed,	אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר־יִהְיֶה בּוֹ שִׁבְר רֶגֶל אוֹ שִׁבְר יָד:	אוֹ גִּבֵּר דִּיהֵי בִיה תִּבְר רֶגֶל אוֹ תִבְר יָד:
20	or crook-backed, or a dwarf, or that hath his eye overspread, or is scabbed, or scurvy, or hath his stones crushed;	אוֹ־גִבֵּן אוֹ־דֶק אוֹ תִבְלָל בְּעֵינָיו אוֹ גֶרֶב אוֹ יִלְפַת אוֹ מְרוּחַ אֲשֶׁךְ:	אוֹ גִבֵּן אוֹ דוֹקָא אוֹ חֲלִיז בְּעֵינֵיהֵי אוֹ גֶרֶב אוֹ חֲזִזוֹ אוֹ מְרִים פְּחָדִין:
21	no man of the seed of Aaron the priest, that hath a blemish, shall come nigh to offer the offerings of the LORD made by fire; he hath a blemish; he shall not come nigh to offer the bread of his God.	כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר־בּוֹ מוֹם מִזֶּרַע אַהֲרֹן הַכֹּהֵן לֹא יִגֵּשׁ לְהִקְרִיב אֶת־אֲשֵׁי יְהוָה מוֹם בּוֹ אֶת לַחֶם אֱלֹהֵי לֹא יִגֵּשׁ לְהִקְרִיב:	כָּל גִּבֵּר דִּבִּיה מוֹמָא מִזֶּרַע דְּאַהֲרֹן כְּהֵנָּא לֹא יִקְרָב לְקַרְבָּא יְת קוֹרְבָנָא דִּי מוֹמָא בִּיה יְת קוֹרְבָן אֱלֹהֵיהּ לֹא יִקְרָב לְקַרְבָּא:

- (14) וחללה. שגולדה מפסולי כהונה:
 (15) ולא יחלל זרעו. הא אם נשא אחת מן הפסולות, זרעו הימנה חלל מדין קדושת כהונה:
 (17) לחם אלהיו. מאכל אלהיו, כל סעודה קרויה לחם, כמו עֶצֶד לֶחֶם רֹצ (דניאל ה, א):
 (18) כי כל איש אשר בו מום לא יקרב. אינו דין שיקרב, כמו הקריבהו נָא לְפָסֶקֶת (מלאכי א, ח): חרם. שחוטמו שקוע בין שתי העינים, שחול שתי עיניו כאחת (בכורות מג:): שרוע. שאחד מאיבריו גדול מחצירו, עינו אחת גדולה ועינו אחת קטנה, או שוקו אחת ארוכה מחצרתה (שם מ:):
 (20) או גבן. שוריוול"ש בלע"ז, שגבני עיניו שערן ארוך ושוכב (שם מג:): או דק. שיש לו צעיני דוק שקורין טיל"א (שם לח.), כמו הנוטה בלע (ישעיה מ, כב): או תבלל. דבר המבלבל את העין, כגון חוט לבן הנמשך מן הלבן ופוסק בסריא, שהוא עוגל המקיף את השחור שקוראים פרוניל"א, והחוט הזה פוסק את העוגל ונכנס בשחור. ותרגום תבולל קיליז, לשון חלזון, שהוא דומה לתולעת אותו החוט, וכן כינוהו חכמי ישראל צמומי הצכור חלזון נחש עֵינֶצ (שם): גרב וילפת. מיני שחין הם: גרב. זו החרס, שחין היבש מצפנים ומצחוך: ילפת. היא חזוית המצרית, ולמה נקראת ילפת, שמלפפת והולכת עד יום המיתה, והוא לח מצחוך ויבש מצפנים. ובמקום אחר קורא לגרב שחין הלח מצחוך ויבש מצפנים, שנאמר ויִבְרָצַ ויִצְחָק (דברים כח, כו), כשסמוך גרב אלל חרס קורא לילפת גרב, וכשהוא סמוך אלל ילפת קורא לחרס גרב, כך מפורש בבכורות (בכורות מא:). מרוח אשך. לפי התרגום מְרִים פְּחָדִין, שפחדיו מרוססים, שצִיִּים שלו כמותין. פחדין כמו גידי פְּחָדִין וְשָׁרְגוֹ (איוב מ, יז):

22	He may eat the bread of his God, both of the most holy, and of the holy.	לֶחֶם אֱלֹהֵיוּ מִקְדָּשֵׁי הַקִּדְּשִׁים קֹדֶרֶן אֱלֹהִיהָ מִקְדָּשֵׁי וּמִן־הַקִּדְּשִׁים יֹאכֵל:	22
23	Only he shall not go in unto the veil, nor come nigh unto the altar, because he hath a blemish; that he profane not My holy places; for I am the LORD who sanctify them.	אֲךְ אֶל־הַפָּרֹכֶת לֹא יָבֹא וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא יִגַּשׁ כִּי־מוֹם בּוֹ וְלֹא יַחַלֵּל אֶת־מִקְדָּשֵׁי כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשֵׁם:	23
24	So Moses spoke unto Aaron, and to his sons, and unto all the children of Israel.	וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו וְאֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:	24
XXII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:	XXII
2	Speak unto Aaron and to his sons, that they separate themselves from the holy things of the children of Israel, which they hallow unto Me, and that they profane not My holy name: I am the LORD.	דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו וַיִּנָּזְרוּ מִקְדָּשֵׁי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל וְלֹא יַחַלְלוּ אֶת־שְׁמִי קֹדֶשׁ אֲשֶׁר הֵם מְקַדְּשִׁים לִי אֲנִי יְהוָה:	2
3	Say unto them: Whosoever he be of all your seed throughout your generations, that approacheth unto the holy things, which the children of Israel hallow unto the LORD, having his uncleanness upon him, that soul shall be cut off from before Me: I am the LORD.	אָמַר אֲלֵהֶם לְדֹרֹתֵיכֶם כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר־יִקְרַב מִכָּל־זֶרְעֵכֶם אֶל־הַקִּדְּשִׁים אֲשֶׁר יִקְדִּישׁוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לַיהוָה וְטִמְאָתוֹ עָלָיו וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִלִּפְנֵי אֲנִי יְהוָה:	3

(21) כל איש אשר בו מום. לרצות שאר מומין (ת"כ פרק ג, א): מום בו. צעוד מומו צו פסול, הא אם עזר מומו כשר: לחם אלהיו. כל מאכל קרוי לחם:

(22) מקדשי הקדשים. אלו קדשי הקדשים: ומן הקדשים יאכל. אלו קדשים קלים, ואם נאמרו קדשי הקדשים, למה נאמרו קדשים קלים, אם לא נאמר הייתי אומר בקדשי הקדשים יאכל צעל מום, שמצינו שהותרו לזר, שאכל משה בשר המלוואים, אבל צחזה ושוק של קדשים קלים לא יאכל, שלא מצינו זר חולק צהן, לכך נאמרו קדשים קלים (ת"כ פרק ג, ח), כך מפורש בזנחים (קא):

(23) אך אל הפרכת. להזות שצד הזאות שעל הפרכת: ואל המזבח. החילון. ושניהם הוצרכו להכתב, ומפורש בת"כ (שם י): ולא יחלל את מקדשי. שאם עזב, עבודתו מחוללת להפסל:

(24) וידבר משה. המצה הזאת: אל אהרן וגר ואל כל בני ישראל. להזהיר צית דין על הכהנים (שם יב).

(2) וינזרו. אין נזירה אלא פרישה, וכן הוא אומר וינזר וינזר (יחזקאל יד, ו), וינזר אחר (ישעיה א, ד), יפרשו מן הקדשים צימי טומאתן. דבר אחר וינזרו מקדשי בני ישראל, אשר הם מקדישים לי ולא יחללו את שם קדשי, סרס המקרא ודרשהו: אשר הם מקדישים לי. לרצות קדשי כהנים עזמן:

(3) כל איש אשר יקרב. אין קריצה זו אלא אכילה, וכן מצינו שנאמרה אזהרת אכילת קדשים בטומאה צלשון נגיעה, בכל קדש לא טעם, (ויקרא יב, ד) אזהרה לאוכל, ולמדוה רבותינו (זנחים לג): מגזירה שיה. ואי אפשר לומר שחייב על הנגיעה, שהרי נאמר כרת על האכילה צו את אהרן שתי כריתות זו אל זו, ואם על הנגיעה חייב לא הוצרך לחייבו על האכילה, וכן נדרש

<p>What man soever of the seed of Aaron is a leper, or hath an issue, he shall not eat of the holy things, until he be clean. And whoso toucheth any one that is unclean by the dead; or from whomsoever the flow of seed goeth out;</p>	<p>גִּבֹר גִּבֹר מִזֶּרַע דֹּאֲהָרִן וְהוּא סָגִיר אוֹ דְּאִיב בְּקִדְשֵׁי לֹא יִיכּוֹל עַד דִּיִּדְכִי וְדִיִּקְרַב בְּכָל טָמִי נִפְשָׁא אוֹ גִּבֹר דִּתְפּוֹק מִזִּיָּה שְׂכַבְתָּ זֶרַע:</p>	<p>אִישׁ אִישׁ מִזֶּרַע אֲהָרֹן וְהוּא צָרוּעַ אוֹ זָב בִּקְדָשִׁים לֹא יֹאכַל עַד אֲשֶׁר יִטְהַר וְהִנָּלַע בְּכָל-טָמֵא-נֶפֶשׁ אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר-תִּצָּא מִמֶּנּוּ שְׂכַבְתָּ זֶרַע:</p>
<p>or whosoever toucheth any swarming thing, whereby he may be made unclean, or a man of whom he may take uncleanness, whatsoever uncleanness he hath;</p>	<p>אוֹ גִּבֹר דִּיִּקְרַב בְּכָל רַחֲשָׂא דִּיִּסְתָּאב לִיָּה אוֹ בְּאִנְשָׂא דִּיִּסְתָּאב לִיָּה לְכָל סְאוֹבְתִיָּה:</p>	<p>אוֹ-אִישׁ אֲשֶׁר יִגַּע בְּכָל-שֶׂרֶץ אֲשֶׁר יִטְמָא-לוֹ אוֹ בְּאָדָם אֲשֶׁר יִטְמָא-לוֹ לְכָל טָמְאָתוֹ:</p>
<p>the soul that toucheth any such shall be unclean until the even, and shall not eat of the holy things, unless he bathe his flesh in water.</p>	<p>אִנְשׁ דִּיִּקְרַב בִּיָּה וְיָהִי מִסָּאב עַד רַמְשָׂא וְלֹא יִיכּוֹל מִן קִדְשֵׁי אֱלֹהִין אֲסַחִי בִּשְׂרִיָּה בְּמִיָּא:</p>	<p>נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגַּע-בּוֹ וְטָמְאָה עַד-הָעֶרֶב וְלֹא יֹאכַל מִן-הַקְּדָשִׁים כִּי אִם-דָּתַץ בְּשָׂרוֹ בְּמֵי־מַיִם:</p>
<p>And when the sun is down, he shall be clean; and afterward he may eat of the holy things, because it is his bread.</p>	<p>וּכְמִיעַל שְׁמֶשׁא וְיִדְכִי וּבִתֵּר כֵּן יִיכּוֹל מִן קִדְשֵׁי אֲרִי לַחֲמִיָּה הוּא:</p>	<p>וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ וְיִטְהַר וְאַחֲרָיִם יֹאכַל מִן-הַקְּדָשִׁים כִּי לַחֲמֹהּ הוּא:</p>
<p>That which dieth of itself, or is torn of beasts, he shall not eat to defile himself therewith: I am the LORD.</p>	<p>נִבְלָא וְתִבְרָא לֹא יִיכּוֹל לְאִסְתָּאבָּא בִּיה אֲנָא יי:</p>	<p>נִבְלָה וּטְרֵפָה לֹא יֹאכַל לְטָמְאָה-בָּהּ אֲנִי יְהוָה:</p>
<p>They shall therefore keep My charge, lest they bear sin for it, and die therein, if they profane it: I am the LORD who sanctify them.</p>	<p>וַיִּטְרוּן יָת מִטְרַת מִימְרִי וְלֹא יִסְבְּלוּן עֲלוֹהֵי חֻבָּא וַיִּמּוּתוּן בִּיָּה אֲרִי וַיַּחֲלוּנִיָּה אֲנָא יי מְקַדְּשֵׁהוֹן:</p>	<p>וְשָׁמְרוּ אֶת-מִשְׁמַרְתִּי וְלֹא-יִשְׁאֲוּ עָלֵיו חֲטָא וּמָתוּ בּוֹ כִּי יַחֲלִלְהוּ אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשָׁם:</p>

צ"כ (פרשתא ד, ז), וכי יש נוגע חייב, אם כן מה תלמוד לומר יקרב, משיכשר להקרב, שאין חייבין עליו משום טומאה, אלא אם כן קרבו מתיריו, ואם תאמר שלש כריתות צטומאת כהנים למה, כבר נדרשו צמס' שצועות (ז). אחת לכלל, ואחת לפרט וכו': וטומאתו עליו. וטומאת האדם עליו. יכול בצער הכחוש מדבר וטומאתו של צער עליו, וצטור שכל את הטמא הכחוש מדבר, על כרחך ממשמעו אתה למד, צמי שטומאתו פורחת ממנו הכחוש מדבר, וזה האדם שיש לו טהרה צטצילה (זצחיס מג): ובכרתה וגו'. יכול מלד זה ללד זה, יכרת ממקומו ויחייש צמקוס אחר, תלמוד לומר אני ה', ככל מקום אני:

- (4) בכל טמא נפש. צמי שנטמא צמת:
- (5) בכל שרץ אשר ישמא לו. צשיעור הראוי לטמא ("כפרק ד, ד), צכעדה (חגיגה יא. ת"כ): או באדם. צמת: אשר ישמא לו. כשיעורו לטמא, וזהו כזית: לכל שומאתו. לרצות נוגע צז, וזה, נדה, ויולדת:
- (6) נפש אשר תגע בו. צאחד מן הטמאים הללו:
- (7) ואחר יאכל מן הקדשים. נדרש ציצמות (עד): צתרומה, שמותר לאכלה צהערב השמש: מן הקדשים ולא כל הקדשים:
- (8) נבלה וטרפה לא יאכל לשמאה בה. לענין הטומאה הזהיר כאן, שאם אכל נבלת עוף טהור שאין לה טומאת מגע ומשא, אלא טומאת אכילה צצית הנליעה, אסור לאכול צקדשים, וצריך לומר וטרפה, מי שיש צמינו טרפה, ילא נבלת עוף טמא שאין צמינו טרפה:
- (9) ושמרו את משמרת. מלאכול צרומה צטומאת הגוף: ומתו בו. למדנו שהיא מיתה צידי שמים (סנהדרין פג):

<p>10 There shall no acommon man eat of the holy thing; a tenant of a priest, or a hired servant, shall not eat of the holy thing.</p>	<p>וְכָל-זֶרֹם לֹא-יֹאכַל קֹדֶשׁ וְשֹׁכֵר לֹא-יֹאכַל קֹדֶשׁ: כֹּהֵן וְשֹׁכֵר לֹא-יֹאכַל קֹדֶשׁ: וְכָל-חִלּוּנִי לֹא יִכּוֹל קוֹדֶשׁ: וְכֹהֵן וְשֹׁכֵר לֹא-יֹאכַל קֹדֶשׁ: וְכָל-חִלּוּנִי לֹא יִכּוֹל קוֹדֶשׁ:</p>	<p>10 וְכָל-זֶרֹם לֹא-יֹאכַל קֹדֶשׁ וְשֹׁכֵר לֹא-יֹאכַל קֹדֶשׁ: כֹּהֵן וְשֹׁכֵר לֹא-יֹאכַל קֹדֶשׁ: וְכָל-חִלּוּנִי לֹא יִכּוֹל קוֹדֶשׁ:</p>
<p>11 But if a priest buy any soul, the purchase of his money, he may eat of it; and such as are born in his house, they may eat of his bread.</p>	<p>וְכֹהֵן כִּי-יִקְנֶה נַפְשׁ קִנְיָן כֶּסֶף: הוּא יֹאכַל בּוֹ וְיִלְדֵי הֵם יֹאכְלוּ בְלַחְמֹו: וְכֹהֵן אֲרִי יִקְנֶה נַפְשׁ קִנְיָן כֶּסֶף: הוּא יֹאכַל בּוֹ וְיִלְדֵי הֵם יֹאכְלוּ בְלַחְמֵי: וְכֹהֵן אֲרִי יִקְנֶה נַפְשׁ קִנְיָן כֶּסֶף: הוּא יֹאכַל בּוֹ וְיִלְדֵי הֵם יֹאכְלוּ בְלַחְמֵי:</p>	<p>11 וְכֹהֵן כִּי-יִקְנֶה נַפְשׁ קִנְיָן כֶּסֶף: הוּא יֹאכַל בּוֹ וְיִלְדֵי הֵם יֹאכְלוּ בְלַחְמֹו: וְכֹהֵן אֲרִי יִקְנֶה נַפְשׁ קִנְיָן כֶּסֶף: הוּא יֹאכַל בּוֹ וְיִלְדֵי הֵם יֹאכְלוּ בְלַחְמֵי:</p>
<p>12 And if a priest's daughter be married unto a common man, she shall not eat of that which is set apart from the holy things.</p>	<p>וְכֹהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זֶר: הִוא בְּתוּרֹמַת הַקֹּדָשִׁים לֹא תֹאכַל: וְכֹהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זֶר: הִוא בְּתוּרֹמַת הַקֹּדָשִׁים לֹא תֹאכַל:</p>	<p>12 וְכֹהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זֶר: הִוא בְּתוּרֹמַת הַקֹּדָשִׁים לֹא תֹאכַל:</p>
<p>13 But if a priest's daughter be a widow, or divorced, and have no child, and is returned unto her father's house, as in her youth, she may eat of her father's bread; but there shall no common man</p>	<p>וְכֹהֵן כִּי תִהְיֶה אֶלְמָנָה וְגֵרוּשָׁה וְזָרָעָאִין לָהּ וְשֹׁכֵה אֶל-בֵּית אָבִיהָ כְּנַעֲנֻתָהּ מִלְּחָם: אָבִיהָ יֹאכַל וְכָל-זֶר לֹא-יֹאכַל בּוֹ: וְכֹהֵן כִּי תִהְיֶה אֶלְמָנָה וְגֵרוּשָׁה וְזָרָעָאִין לָהּ וְשֹׁכֵה אֶל-בֵּית אָבִיהָ כְּנַעֲנֻתָהּ מִלְּחָם: אָבִיהָ יֹאכַל וְכָל-זֶר לֹא-יֹאכַל בּוֹ:</p>	<p>13 וְכֹהֵן כִּי תִהְיֶה אֶלְמָנָה וְגֵרוּשָׁה וְזָרָעָאִין לָהּ וְשֹׁכֵה אֶל-בֵּית אָבִיהָ כְּנַעֲנֻתָהּ מִלְּחָם: אָבִיהָ יֹאכַל וְכָל-זֶר לֹא-יֹאכַל בּוֹ:</p>
<p>14 And if a man eat of the holy thing through error, then he shall put the fifth part thereof unto it, and shall give unto the priest the holy thing.</p>	<p>וְגִבֹר אֲרִי יִכּוֹל קוֹדֶשׁ בְּשָׁגָה: וְיֹסִיף חֲמִישִׁית עָלָיו וְיָתִין לְכֹהֵן יֵת קוֹדֶשׁ: וְגִבֹר אֲרִי יִכּוֹל קוֹדֶשׁ בְּשָׁגָה: וְיֹסִיף חֲמִישִׁית עָלָיו וְיָתִין לְכֹהֵן יֵת קוֹדֶשׁ:</p>	<p>14 וְאִישׁ כִּי-יֹאכַל קֹדֶשׁ בְּשָׁגָה: וְיֹסִיף חֲמִישִׁית עָלָיו וְנָתַן לַכֹּהֵן אֶת-הַקֹּדֶשׁ:</p>
<p>15 And they shall not profane the holy things of the children of Israel, which they set apart unto the LORD;</p>	<p>וְלֹא יַחֲלוּן יֵת קוֹדֶשִׁי דְבָנֵי יִשְׂרָאֵל יֵת דִּיפְרָשִׁין קָדָם יי: וְלֹא יַחֲלוּן יֵת קוֹדֶשִׁי דְבָנֵי יִשְׂרָאֵל יֵת דִּיפְרָשִׁין קָדָם יי:</p>	<p>15 וְלֹא יַחֲלוּ אֶת-קֹדְשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת אֲשֶׁר-יִרְמֹו לַיהוָה:</p>
<p>16 and so cause them to bear the iniquity that bringeth guilt, when they eat their holy things; for I am the LORD who sanctify them.</p>	<p>וְיִקְבְּלוּן עָלֵיהוֹן עֲוִיִין וְחֻבִּין בְּמִיכְלָהוֹן בְּסוּאָבָא יֵת קוֹדֶשִׁיהוֹן אֲרִי אֲנִי יי מְקַדְּשֵׁהוֹן: וְיִקְבְּלוּן עָלֵיהוֹן עֲוִיִין וְחֻבִּין בְּמִיכְלָהוֹן בְּסוּאָבָא יֵת קוֹדֶשִׁיהוֹן אֲרִי אֲנִי יי מְקַדְּשֵׁהוֹן:</p>	<p>16 וְהִשְׁיִאוּ אוֹתָם עֲנֹן אֲשָׁמָה בְּאֲכָלָם אֶת-קֹדְשֵׁיהֶם כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשָׁם: (פ)</p>

- (10) לא יאכל קדש. צתרומה הכתוב מדבר, שכל הענין דבר זה (שם פג): תושב כהן ושכיר. תושבו של כהן ושכירו, לפיכך תושב זה נקוד פתח, לפי שהוא דבוק, ואיזהו תושב, זה נרצע שהוא קנוי לו עד היוצל, ואיזהו שכיר, זה קנוי קנין שנים שיוצא בשש, צא הכתוב ולמדך כאן, שאין גופו קנוי לאדוניו לאכול צתרומתו (יצמות ע.).
- (11) וכהן כי יקנה נפש. עזר כנעני שקנוי לגופו: ויליד ביתו. אלו בני השפחות, ואשת כהן אוכלת צתרומה מן המקרא הזה, שאף היא קנין כספו (כתובות נו:), ועוד למד ממקרא אחר כל טהור צביתך וגו' בצפרי (קרח יז):
- (12) לאיש זר. ללוי וישראל:
- (13) אלמנה וגרושה. מן האיש הזר: וזרע אין לה. ממנו: ושבח. האם יש לה זרע ממנו, אסורה צתרומה כל זמן שהזרע קיים (יצמות פז:). וכל זר לא יאכל בו. לא צא אלא להוציא את האונן שמוצא צתרומה, וזו אמתית לך, ולא אנינות (שם סח:):
- (14) כי יאכל קדש. תרומה: ונתן לכהן את הקדש. דבר הראוי להיות קדש, שאינו פורע לו מעות, אלא פירות של חולין, והן נעשין תרומה (פסחים לב:).
- (15) ולא יחללו וגו'. להאכילם לזרים:

17	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וימליל יי עם מֹשֶׁה לְמִימֹר:	וידבר יהוה אל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:	שלישי יח
18	Speak unto Aaron, and to his sons, and unto all the children of Israel, and say unto them: Whosoever he be of the house of Israel, or of the strangers in Israel, that bringeth his offering, whether it be any of their vows, or any of their free-will-offerings, which are brought unto the LORD for a burnt-offering;	מִלִּיל עִם אֶהְרֹן וְעִם בְּנוֹהֵי וְעִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימֹר לְהוֹן גִּבֹּר גִּבֹּר מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן גֵּיּוֹרֵי־אֵל בְּיִשְׂרָאֵל דִּיקָרִיב קוֹרְבָנִיהָ לְכָל נְדָרֵיהוֹן וּלְכָל נִדְבָתָהוֹן דִּיקָרְבוֹן קָדָם יי לַעֲלֹתָא:	דִּבֶּר אֶל־אֶהְרֹן וְאֶל־בְּנָיו וְאֶל כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִקְרִיב קָרְבָּנוֹ לְכָל־נְדָרֵיהֶם וּלְכָל־נִדְבוֹתָם אֲשֶׁר־יִקְרִיבוּ לַיהוָה לַעֲלֹתָא:	18
19	that ye may be accepted, ye shall offer a male without blemish, of the beeves, of the sheep, or of the goats.	לְרַעְנָא לְכוֹן שְׁלִים דְּכֹר בְּתוֹרֵי־אֵל בְּאִמְרֵי־אֵל וּבַעֲזֵי־אֵל:	לְרַצְוֹכֶם תָּמִים זָכָר בְּבָקָר בְּכֹשֶׁבִים וּבַעֲזִים:	19
20	But whatsoever hath a blemish, that shall ye not bring; for it shall not be acceptable for you.	כָּל דְּבִיחַ מוּמָא לֹא תִקְרְבוֹן אֲרִי לֹא לְרַעְנָא יְהִי לְכוֹן:	כָּל אֲשֶׁר־בּוֹ מוּם לֹא תִקְרִיבוּ כִּי־לֹא לְרַצְוֹן יְהִיָּה לָכֶם:	20
21	And whosoever bringeth a sacrifice of peace-offerings unto the LORD in fulfilment of a vow clearly uttered, or for a freewill-offering, of the herd or of the flock, it shall be perfect to be accepted; there shall be no blemish therein.	וּגִבֹּר אֲרִי יִקְרִיב נִכְסָתָא קוֹדֶשִׁי־אֵל קָדָם יי לְפָרִשָׁא נְדָרָא אוֹ לְנִדְבָתָא בְּתוֹרֵי אוֹ בְּעֵנָא שְׁלִים יְהִי לְרַעְנָא כָּל מוּם לֹא יְהִי בֵּיהּ:	וְאִישׁ כִּי־יִקְרִיב זֶבַח־שְׁלָמִים לַיהוָה לְפֶלֶא־נְדָר אוֹ לְנִדְבָה בְּבָקָר אוֹ בַּצֹּאן תָּמִים יְהִיָּה לְרַצְוֹן כָּל־מוּם לֹא יְהִיָּה־בּוֹ:	21
22	Blind, or broken, or maimed, or having a wen, or scabbed, or scurvy, ye shall not offer these unto the LORD, nor make an offering by fire of them upon the altar unto the LORD.	עוֹר אוֹ תִבִּיר אוֹ פְּסִיק אוֹ יִבְלָן אוֹ גֶּרֶבָן אוֹ חֲזָזָן לֹא תִקְרְבוֹן אֲלֵין קָדָם יי וְקוֹרְבָנָא לֹא תַתְּנוּן מִנְהוֹן עַל מִדְּבָחָא קָדָם יי:	עוֹרָתָּ אוֹ שְׂבוּר אוֹ־חֲרוּץ אוֹ־יִבְלָת אוֹ גֶּרֶב אוֹ יִלְפָת לֹא־תִקְרִיבוּ אֵלָה לַיהוָה וְאִשָּׁה לֹא־תִתְּנוּ מֵהֶם עַל־הַמִּזְבֵּחַ לַיהוָה:	22

(16) והשיאו אותם. את עצמם יטענו עון זאכלם את קדשיהם, שהוצדלו לשם תרומה וקדשו, וגאסרו עליהם. ואונקלוס שחגסם צְמִינְלָהוֹן צְסוֹפְצָא, שלא לזרוך תרגמו כן: והשיאו אותם. זה אחד מג' אחים שהיה רבי ישמעאל דורש בתורה שמדברים בדם עצמו, וכן צִיּוֹם מִלֵּאֵת יְמֵי נִזְרוּ יִצְאֵת אִתּוֹ (במדבר ו, יג), הוא יציא את עצמו, וכן וַיִּקְצֹר אִתּוֹ צִיָּא (דברים לד, ו), הוא קצר את עצמו, כך נדרש בספרי (נשא לב):

(18) נדריהם. הרי עלי: נדבותם. הרי זו (מגילה ח.):

(19) לרצונכם. הציאו דבר הראוי לרצות אתכם לפני, שיהא לכם לרצון, אפיישמנ"ט צלע"ז. ואיזהו הראוי לרצון: תמים זכר בבקר בכשבים ובעזים. אצל צעולת העוף אין צריך תמות וזכרות, ואינו נפסל בזמם, אלא בחסרון אבר: (21) לפלא נדר. להפריש צדיצורו:

(22) עורת. שם דבר של מום, עורוץ צלשון נקבה, שלא יהא צו מום של עורת: או שבור. לא יהיה: חרוץ. ריס של עין שנמדק או שנפגס (בזכרות לח), וכן שפתו שנמדקה או נפגמה (שם לט): יבלת. ורוא"ה צלע"ז: גרב. מין חזזית, וכן ילפת ולשון ילפת כמו וילפת שמשון (שופטים טו, כט), שאחזה בו עד יום מיתתו, שאין לה רפואה (בזכרות מא):

23	<p>Either a bullock or a lamb that hath any thing too long or too short, that mayest thou offer for a freewill-offering; but for a vow it shall not be accepted.</p>	<p>וְשׁוֹר וְשֶׁה שְׂרוּעַ וְקָלוֹט נִדְבָה תַעֲשֶׂה אֹתוֹ וּלְנֹדֶר לֹא יִרְצֶה׃</p>	<p>וְתֹר וְאֹמֶר וְתִיר וְחֹסִיר נִדְבָתָא תַעֲבִיד וְתִיהַ וּלְנִדְרָא לֹא יִתְרַעֵי׃</p>
24	<p>That which hath its stones bruised, or crushed, or torn, or cut, ye shall not offer unto the LORD; neither shall ye do thus in your land.</p>	<p>וּמַעֲוֹד וְכַתּוֹת וְנִתּוּק וְכָרוֹת לֹא תִקְרִיבוּ לַיהוָה וּבְאַרְצְכֶם לֹא תַעֲשׂוּ׃</p>	<p>וּדְמָרִיס וְדָרְסִיס וְדִשְׁלִיף וְדִמְזִיר לֹא תִקְרְבוּן קָדָם יי וּבְאַרְעֲכֶון לֹא תַעֲבִדוּן׃</p>
25	<p>Neither from the hand of a foreigner shall ye offer the bread of your God of any of these, because their corruption is in them; there is a blemish in them; they shall not be accepted for you.</p>	<p>וּמִיַּד בֶּן־נֹכֶר לֹא תִקְרִיבוּ אֶת־לֶחֶם אֱלֹהֵיכֶם מִכָּל־אֱלֹהַ כִּי מִשְׁחָתָם בָּהֶם מוֹם בָּם לֹא יִרְצֻוּ לָכֶם׃ (ס)</p>	<p>וּמִיַּד בֶּר עַמְמִין לֹא תִקְרְבוּן יֵת קוֹרְבַן אֱלֹהֲכֶון מִכָּל אֱלִין אֲרִי חֲבוּלָהוֹן בָּהוֹן מוּמָא בָהוֹן לֹא לִרְעוּא יְהוֹן לָכוֹן׃</p>
26	<p>And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃</p>	<p>וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר׃</p>
27	<p>When a bullock, or a sheep, or a goat, is brought forth, then it shall be seven days under the dam; but from the eighth day and thenceforth it may be accepted for an offering made by fire unto the LORD.</p>	<p>שׁוֹר אוֹ־כֶשֶׁב אוֹ־עֵז כִּי יוֹלֵד וְהָיָה שִׁבְעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְהִלָּאָה יִרְצֶה לְקָרְבַן אִשֶּׁה לַיהוָה׃</p>	<p>תֹּר אוֹ אֹמֶר אוֹ עֵז אֲרִי יִתְּלִיד וְיִהִי שִׁבְעָא יוֹמִין בְּתֵר אִמִּיהַ וּמִיּוֹמָא תְּמִינָאָה וְלִהְלָאָה יִתְרַעֵי לְקָרְבָא קוֹרְבָנָא קָדָם יי׃</p>
28	<p>And whether it be cow or ewe, ye shall not kill it and its young both in one day.</p>	<p>וְשׁוֹר אוֹ־שֶׁה אֹתוֹ וְאֶת־בָּנוֹ לֹא תִשְׁחָטוּ בְּיוֹם אֶחָד׃</p>	<p>וְתוֹרְתָא אוֹ שִׁתָּא לָהּ וּלְבָרָהּ לֹא תַכְסִּנוּ בְּיוֹמָא חָד׃</p>

לא תקריבו. שלש פעמים, להזהיר על הקדשתן, ועל שחיטתן, ועל זריקת דמן (תמורה ו): ואשה לא תתנו. אזכרת הקטרת:

(23) שרוע. אבר גדול מחזירו (זכורות מ.): וקלוש. פרסותיו קלוטות: נדבה תעשה אתו. לצדק הצית: ולנדר.

למזבח: לא ירצה. איזה הקדש בא לרעות, הוי אומר זה הקדש המזבח (ת"כ פרק ז, ו):

(24) ומעורך וכתות ונתוק וכרות. צצילים או צגיד: מעורך. ציליו מעוכין ציד: כתות. כתושים יותר ממעורך

(זכורות למט): נתוק. תלושין ציד עד שנפסקו חומים שתלויים בהן, אצל נתונים הם צמח הכים, והכים לא נתלש: וברות.

כרותין בכלי ועודן צכים: ומעוך. תרגומו ודמרים, זה לשונו בארמית, לשון כתישה: וכתות. תרגומו ודרסים, כמו

הַצִּית הַגָּדוֹל רָקִיסִים (עמוס ו, יא), בְּקִיעוֹת דָּקוֹת, וְכֵן קִנָּה הַמְרוֹסָה (שְׁנַת פ:): וּבֵארְצֵכֶם לֹא תַעֲשׂוּ. דָּבָר זֶה לִסְרָם

שום זהמה וחייה ואפילו טמאה, לכך נאמר בארנכם, לרבות כל אשר בארנכם, שאי אפשר לומר לא נטוּוּ על הסרוס אלא בארץ,

שהרי מרום חוצת הגוף הוא, וכל חוצת הגוף נוהגת בין בארץ בין בחו"ל לארץ (קידושין לו:):

(25) ומיד בין נכר. נכרי שהציא קרבן ציד כהן להקריבו לשמים. לא תקריבו. לו בעל מום, ואף על פי שלא נאסרו בעלי

מומים לקרבן בני נח אלא אם כן מחוסרי אבר, זאת נוהגת בצמה שבשדות, (תמורה ו.) אבל על המזבח שבמשכן לא תקריבוהו,

אבל תמימה תקבלו מהם, לכך נאמר למעלה (פסוק יח) איש איש, לרבות את הנכרים שנודרים נדרים ונדבות כישראל (חולין

(יג:): משחתם. חֲצוֹלָהוֹן: לא ירצו לכם. לכפר עליכם:

(27) כי יולד. פרט ליוצא דופן (שם לח:):

(28) אתו ואת בנו. נוהג בנקבה, שאסור לשחוט האם והבן או הזת, ואינו נוהג בזכרים, ומותר לשחוט האב והבן (ת"כ)

פרק ח, א חולין עח: אתו ואת בנו. אף צנו ואותו צמשמע (חולין פב):

<p>29 And when ye sacrifice a sacrifice of thanksgiving unto the LORD, ye shall sacrifice it that ye may be accepted.</p>	<p>וְכִי־תִזְבְּחוּ זֶבַח־תֹּדָה לַיהוָה וְאֵרִי תַּכְסִּין נִכְסַת תֹּדֶתָא קָדָם יְיָ לְרַעְיָא לְכוּן תַּכְסִּין: לְרַצְנָכֶם תִּזְבְּחוּ:</p>	<p>29</p>
<p>30 On the same day it shall be eaten; ye shall leave none of it until the morning: I am the LORD.</p>	<p>בְּיוֹם הַהוּא יֵאָכֵל לֹא־תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר אֲנִי יְהוָה: בְּיוֹמָא הַהוּא יתְאָכִיל לָא תִשְׁאַרִין מִנֶּיהָ עַד צַפְרָא אֲנָא יְיָ:</p>	<p>30</p>
<p>31 And ye shall keep My commandments, and do them: I am the LORD.</p>	<p>וְשָׁמַרְתֶּם מִצְוֹתַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְתִטְּרוּן פִּקּוּדֵי וְתַעֲבְדוּן יְתִהוּן אֲנִי יְהוָה: וְתִטְּרוּן פִּקּוּדֵי וְתַעֲבְדוּן יְתִהוּן אֲנָא יְיָ:</p>	<p>31</p>
<p>32 And ye shall not profane My holy name; but I will be hallowed among the children of Israel: I am the LORD who hallow you,</p>	<p>וְלֹא תַחֲלִלּוּ אֶת־שְׁם קִדְשִׁי וְלֹא תַחֲלִין יֵת שְׁמָא דְקִדְשִׁי וְלִקְדָּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשְׁכֶם: וְלֹא תַחֲלִלּוּ אֶת־שְׁם קִדְשִׁי וְלֹא תַחֲלִין יֵת שְׁמָא דְקִדְשִׁי וְלִקְדָּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנָא יְיָ מְקַדְּשִׁכֶן:</p>	<p>32</p>
<p>33 that brought you out of the land of Egypt, to be your God: I am the LORD.</p>	<p>הַמּוֹצִיא אֹתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם דְּאַפִּיק וְתַכּוּן מֵאֶרְעָא דְּמִצְרַיִם לְמַתְנִי לְכוּן לְאַלְהָא אֲנִי יְהוָה: (פ)</p>	<p>33</p>
<p>XXIII And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וַיִּמְלִיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:</p>	<p>רביעי</p>
<p>2 Speak unto the children of Israel, and say unto them: The appointed seasons of the LORD, which ye shall proclaim to be holy convocations, even these are My appointed seasons.</p>	<p>דְּבַר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם מוֹעֲדֵי יְהוָה אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֵלֶּה הֵם מוֹעֲדָי: מְלִיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימַר לְהוֹן מוֹעֲדֵי דִי דְתַעֲרְעוּן יְתִהוּן מְעַרְעֵי קִדְשֵׁי אֵלִין אֲנִין מוֹעֲדֵי:</p>	<p>2</p>

(29) לְרַצְנָכֶם תִּזְבְּחוּ. תַּחֲלַת זְבִיחַתְכֶם הִזְהִירוּ שְׂתֵּהֵא לְרַצוֹן לָכֵס, וּמֵהוּ הִרְצוֹן:
 (30) בְּיוֹם הַהוּא יֵאָכֵל. לֹא צָא לְהַזְהִיר אֲלֵא שְׂתֵּהֵא שְׁחִיטָה עַל מִנַּח כֶּן, אֲלֵא שְׂחִיטָה עַל מִנַּח לֹאכְלוּ לְמַחַר, שֶׁאִם תַּחֲשַׁבּוּ צוּ מַחֲשַׁבַת פִּסּוֹל לֹא יֵהָא לָכֵס לְרַצוֹן. דְּבַר אַחֵר לְרַצוֹנְכֶם, לְדַעַתְכֶם, מִכָּאן לְמַתְעַסֵּק שְׂפָסוֹל בְּשַׁחֲטִית קִדְשִׁים (חֻלִּין י.ג.), וְאִף עַל פִּי שְׂפָרְט בְּנִאכְלִים לִשְׁנֵי יָמִים, חֹזֵר וּפְרַט בְּנִאכְלִין לְיוֹם אֶחָד, שְׂתֵּהֵא זְבִיחַתָּן עַל מִנַּח לֹאכְלֵן בְּזִמְנָן: בְּיוֹם הַהוּא יֵאָכֵל. לֹא צָא לְהַזְהִיר אֲלֵא שְׂתֵּהֵא שְׁחִיטָה עַל מִנַּח כֶּן, שֶׁאִם לְקַבֵּעַ לֵה זִמְנָן אֲכִילָה, כִּבְר כְּתִיב וְצִבְרָא וְצִבְרָא תִּזְכֹּר שְׁלָמִיו וְגו' (ויקרא ז, טו): אֲנִי ה'. דַּע מִיגִזֵּר עַל הַדְּבַר וְאֵל יִקַּל בְּעֵינֶיךָ:
 (31) וְשָׁמַרְתֶּם. זוּ הַמִּשְׁנָה (ת"כ פֶּרֶק ט, ג): וַעֲשִׂיתֶם. זֶה הַמַּעֲשֶׂה:
 (32) וְלֹא תַחֲלִלּוּ. לַעֲזוֹר עַל דְּצַרֵּי מִזִּידִין. מִמַּשְׁמַע שְׂנֵאמֵר וְלֹא תַחֲלִלּוּ, מֵהַ תַּלְמוּד לֹמַר וְנִקְדַּשְׁתִּי, מִסּוּר עֲזָמֶךָ וְקִדְשִׁי, יָכוֹל בְּיָחִיד, תַּלְמוּד לֹמַר בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְכִשְׁהוּא מוֹסֵר עֲזָמוֹ יִמְסוּר עֲזָמוֹ עַל מִנַּח לְמוֹת, שְׂכַל הַמוֹסֵר עֲזָמוֹ עַל מִנַּח הַנֶּסֶךְ, אֵין עוֹשִׂין לוֹ נֶסֶךְ, שֶׁכֵּן מִזִּינוּ בְּחִנְיָה מִישָׁאֵל וְעִזְרִיָּה שְׁלֹא מִסְרוּ עֲזָמָן עַל מִנַּח הַנֶּסֶךְ שְׂנֵאמֵר וְהֵן לֹא יָדְעוּ לְהוֹאֵל לָךְ מִלְּפָא וְגו' (דניאל ג, יח), מִזִּיל וְלֹא מִזִּיל יָדִיעַ לְהוֹי לָךְ וְגו':
 (33) הַמּוֹצִיא אֹתְכֶם. עַל מִנַּח כֶּן: אֲנִי ה'. נִאֲמַן לְשַׁלֵּם שְׂכָר:
 (2) דְּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו' מוֹעֲדֵי ה'. עֲשֶׂה מוֹעֲדוֹת שֶׁיְהִיוּ יִשְׂרָאֵל מְלֻמְדִין בָּהֶם, שְׂמַעְזְרִים אֶת הַשְּׁנָה עַל גְּלוּיָת שְׁנַעֲקֵרוּ מִמִּקְוָמָם לַעֲלוֹת לְרַגֵּל וְעִדִּין לֹא הִגִּיעוּ לִירוּשָׁלַם:

<p>3 Six days shall work be done; but on the seventh day is a sabbath of solemn rest, a holy convocation; ye shall do no manner of work; it is a sabbath unto the LORD in all your dwellings.</p>	<p>שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת שַׁבְתוֹן מִקְרָא-קֹדֶשׁ כָּל-מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ שַׁבַּת הוּא לַיהוָה בְּכָל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם: (פ)</p>	<p>שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת שַׁבְתוֹן מִקְרָא-קֹדֶשׁ כָּל-מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ שַׁבַּת הוּא לַיהוָה בְּכָל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם: (פ)</p>
<p>4 These are the appointed seasons of the LORD, even holy convocations, which ye shall proclaim in their appointed season.</p>	<p>אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה מוֹעֲדֵי קֹדֶשׁ אֲשֶׁר-תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם:</p>	<p>אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֲשֶׁר-תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם:</p>
<p>5 In the first month, on the fourteenth day of the month at dusk, is the LORD'S passover.</p>	<p>בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאַרְבַּעַת עָשָׂר לַחֹדֶשׁ בֵּין הָעֶרְבַּיִם פֶּסַח לַיהוָה:</p>	<p>בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאַרְבַּעַת עָשָׂר לַחֹדֶשׁ בֵּין הָעֶרְבַּיִם פֶּסַח לַיהוָה:</p>
<p>6 And on the fifteenth day of the same month is the feast of unleavened bread unto the LORD; seven days ye shall eat unleavened bread.</p>	<p>וּבַחֲמִישֶׁת עָשָׂר יוֹמָא לִירְחָא הַדִּין חֲמֵי דְפִטְרִיא קֳדָם יְיָ שִׁבְעָא יוֹמִין פִּטְרָא תִּכְלֹן:</p>	<p>וּבַחֲמִישֶׁת עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה חַג הַמִּצּוֹת לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים מִצּוֹת תֹּאכְלוּ:</p>
<p>7 In the first day ye shall have a holy convocation; ye shall do no manner of servile work.</p>	<p>בְּיוֹמָא קֳדָמָא מְעֵרַע קֳדִישׁ יְהִי לְכוֹן כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחָן לֹא תַעֲבֹדוּן:</p>	<p>בְּיוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא-קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל-מְלָאכַת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ:</p>
<p>8 And ye shall bring an offering made by fire unto the LORD seven days; in the seventh day is a holy convocation; ye shall do no manner of servile work.</p>	<p>וּתִקְרְבוּן קוֹרְבָנָא קֳדָם יְיָ שִׁבְעָא יוֹמִין בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה מְעֵרַע קֳדִישׁ כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחָן לֹא תַעֲבֹדוּן:</p>	<p>וְהִקְרַבְתֶּם אֹשֶׁה לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא-קֹדֶשׁ כָּל-מְלָאכַת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: (פ)</p>
<p>9 And the LORD spoke unto Moses saying:</p>	<p>וּמִלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>

(3) ששֶׁת יָמִים. מה ענין שֶׁשֶׁת אֵלֶּל מוֹעֲדוֹת, ללמדך שכל המַחֲלֵל אֶת הַמוֹעֲדוֹת, מַעֲלִין עָלָיו כֹּאִילוֹ חָלַל אֶת הַשַּׁבָּתוֹת, וְכָל הַמִּקְיִים אֶת הַמוֹעֲדוֹת, מַעֲלִין עָלָיו כֹּאִילוֹ קִיִּים אֶת הַשַּׁבָּתוֹת:
(4) אֵלֶּה מוֹעֲדֵי ד'. לַמַּעֲלָה מִדְּבַר צָעֵצוֹר שָׁנָה וְכֹחַן מִדְּבַר צִקְדוֹשׁ הַחֹדֶשׁ:
(5) בֵּין הָעֶרְבַּיִם. מִשַּׁשׁ שְׁעוֹת וְלַמַּעֲלָה: פֶּסַח לַה'. הַקְרַצַּת קֳרָנִין שֶׁשֶׁמוֹ פֶּסַח:
(8) וְהִקְרַבְתֶּם אֹשֶׁה וּגו'. הֵם הַמוֹסָפִין הָאֲמוּרִים צִפְרַשַׁת פִּנְחָס, וְלֹמָה נֹאמְרוּ כֹּחַן, לֹאמַר לֹךְ שֹׁאִין הַמוֹסָפִין מִעֲבָדִין זֶה אֵת זֶה (מִנְחוֹת מַט'). וְהִקְרַבְתֶּם אֹשֶׁה לַה'. מִכָּל מִקּוֹס, אֵס אִין פִּרִּים, הֶצֶא אֵילִים, וְאֵס אִין פִּרִּים וְאֵילִים, הֶצֶא כִּבְשִׁים: שִׁבְעַת יָמִים. כָּל מִקּוֹס שֶׁנֹּאמַר שֶׁזֶּעַת, שֶׁסֶּ דְּבַר הוּא שֶׁזֶּעַת שֶׁל יָמִים, שְׁטִיִּינִי"א צִלַּע"ו, וְכֵן כָּל לִשׁוֹן שְׁמוֹנֶה, שֶׁשֶׁת, חֲמִשָּׁת, שְׁלֹשָׁת: מִלֹּאכַת עֲבָדָה. אֲפִילוֹ מִלֹּאכֹת הַחֲשׂוֹבוֹת לָכֶם עֲבֹדָה וְזִיכָר שֶׁיֵּשׁ חֲסֵרוֹן כִּים צִבְטָלָה שֶׁלֹּהֶן, כִּגוֹן דְּבַר הָאֵצֶד, כִּךְ הַצְנֵתִי מִתּוֹרַת כֹּהֲנִים (פִּרְשָׁתָא יב, ח), דִּקְתַּנִּי יִכּוֹל אֶף חוּלֵי שֶׁל מוֹעֵד יֵהָא אֲסוּר בְּמִלֹּאכַת עֲבֹדָה וְכו':

<p>Speak unto the children of Israel, and say unto them: When ye are 10 come into the land which I give unto you, and shall reap the harvest thereof, then ye shall bring the sheaf of the first-fruits of your harvest unto the priest.</p>	<p>מִלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִמַּר לְהוֹן אֲרִי תִיעָלוֹן לָאֲרֶעָא דְּאַנָּא יְהִיב לָכוֹן וְתַחֲצִדּוֹן יֵת חֲצִדָּה וְתִיתּוֹן יֵת עוֹמֵר רִישׁ חֲצִדְכוֹן לְיֹת כְּהֵנָּא:</p>	<p>דִּבֶּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ 10 אֲלֵהֶם כִּי-תָבֹאוּ אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם וּקְצַרְתֶּם אֶת-קְצִירָהּ וְהִבֵּאתֶם אֶת-עֹמֶר רִאשִׁית קְצִירְכֶם אֶל-הַכֹּהֵן:</p>
<p>And he shall wave the sheaf before 11 the LORD, to be accepted for you; on the morrow after the sabbath the priest shall wave it.</p>	<p>וִירִים יֵת עוֹמֶרָא קָדָם יי לְרִעָנָא לָכוֹן מִבְּתַר יוֹמָא טָבָא יְרִמְנִיה כְּהֵנָּא:</p>	<p>וְהִנִּיף אֶת-הָעֹמֶר לִפְנֵי יְהוָה 11 לְרִצְנֶכֶם מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת יִנִּיפֶנּוּ הַכֹּהֵן:</p>
<p>And in the day when ye wave the 12 sheaf, ye shall offer a he-lamb without blemish of the first year for a burnt-offering unto the LORD.</p>	<p>וְתַעֲבִדּוֹן בְּיוֹם אֲרָמוֹתְכוֹן יֵת 12 עוֹמֶרָא אֹמֵר שְׁלִים בֶּר שַׁתִּיה לְעֻלָּה קָדָם יי:</p>	<p>וַעֲשִׂיתֶם בְּיוֹם הַנִּיפְכֶם אֶת- 12 הָעֹמֶר כֶּבֶשׂ תָּמִים בֶּן-שָׁנָתוֹ לְעֻלָּה לַיהוָה:</p>
<p>And the meal-offering thereof shall 13 be two tenth parts of an ephah of fine flour mingled with oil, an offering made by fire unto the LORD for a sweet savour; and the drink-offering thereof shall be of wine, the fourth part of a hin.</p>	<p>וּמִנְחַתִּיהָ תִרְיִן עֶשְׂרֻנִין 13 סוּלְתָא דְּפִילָא בְּמִשַּׁח קוֹרְבָנָא קָדָם יי לְאַחַקְבֵּלָא בְּרִעָנָא וְנִסְכֵּיהָ חֲמִרָא רְבָעוֹת הִינָּא:</p>	<p>וּמִנְחָתוֹ שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֻלֶּת 13 בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן אִשָּׁה לַיהוָה רִיחַ נִיחֹחַ וְנִסְכָּהּ יֵין רְבִיעִית הִהִין:</p>
<p>And ye shall eat neither bread, nor 14 parched corn, nor fresh ears, until this selfsame day, until ye have brought the offering of your God; it is a statute for ever throughout your generations in all your dwellings.</p>	<p>וְלֶחֶם וְקִלִּי וְכֶרְמֶל לֹא תֹאכְלוּ 14 עַד-עֲצֹם הַיּוֹם הַזֶּה עַד הִבֵּאתֶם אֶת-קֹרְבַן אֱלֹהֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם: (ס)</p>	<p>וְלֶחֶם וְקִלִּי וְכֶרְמֶל לֹא תֹאכְלוּ 14 עַד-עֲצֹם הַיּוֹם הַזֶּה עַד הִבֵּאתֶם אֶת-קֹרְבַן אֱלֹהֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם: (ס)</p>
<p>And ye shall count unto you from 15 the morrow after the day of rest, from the day that ye brought the sheaf of the waving; seven weeks shall there be complete;</p>	<p>וְתַמְנִין לָכוֹן מִבְּתַר יוֹמָא טָבָא 15 מִיּוֹם אִיתְוָאִיכוֹן יֵת עוֹמֶרָא דְּאֲרָמוֹתָא שְׁבַע שָׁבוּעֵן שְׁלֵמִין יְהִינִין:</p>	<p>וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת 15 מִיּוֹם הַבִּיאָכֶם אֶת-עֹמֶר הַתְּנוּפָה שְׁבַע שָׁבָּתוֹת תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה:</p>

(10) ראשית קצירכם. שמה ראשונה לקציר (מנחות עא): עומר. עשירית האיפה, כך היתה שמה, כמו וימדו צעמר (שמות טז, יח):

(11) והניף. כל תנופה מוליך ומביא מעלה ומוריד, מוליך ומביא לעזור רוחות רעות, מעלה ומוריד לעזור טללים רעים (מנחות סג): לרצנכם. אם תקריצו כמשפט זה יהיה לרצון לכם: ממחרת השבת. ממחרת יום טוב הראשון של פסח, שאם אתה אומר שבת בראשית אי אתה יודע איזהו (שם סו):

(12) ועשיתם. כבש. חוצה לעומר הוא צא:

(13) ומנחתו. מנחת נסכיו: שני עשרנים. כפולה היתה: ונסכו יין רביעית ההין. אף על פי שמנחתו כפולה, אין נסכיו כפולים (מנחות פט):

(14) וקלי. קמה עשוי מכרמל רך שמייצגין אותו צתנור: וכרמל. הן קליות שקורין גרניילי"ש: בכל משבתיכם. נחלקו צו חכמי ישראל (קידושין לז), יש שלמדו מכאן, שהחדש נהוג בחוזה לארץ, ויש אומרים, לא צא אלא ללמד שלא נטוו על החדש אלא לאחר ירושה ושיצה משכצשו וחלקו:

16	even unto the morrow after the seventh week shall ye number fifty days; and ye shall present a new meal-offering unto the LORD.	עד מִבֶּתַר שְׁבוּעָתָא שְׁבִיעִיתָא תִּמְנֹנֵי חֲמִשִּׁין יוֹמִין וְתִקְרְבוּן מִנְחָתָא חֲדָתָא קֹדֶם יי:	עַד מִמַּחֲרַת הַשָּׁבֹעַת הַשְּׁבִיעִית תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיהוָה:	16
17	Ye shall bring out of your dwellings two wave-loaves of two tenth parts of an ephah; they shall be of fine flour, they shall be baked with leaven, for first-fruits unto the LORD.	מִמּוֹשְׁבֵיכֶם תֵּבִיאוּ לֶחֶם תְּנוּפָה שְׁתֵּים שְׁנֵי עֶשְׂרִים סֵלֹת תִּהְיֶינָה חֲמֵץ תֵּאֲפִינָה בִּכּוּרִים לַיהוָה:	מִמּוֹשְׁבֵיכֶם תֵּבִיאוּ לֶחֶם תְּנוּפָה שְׁתֵּים שְׁנֵי עֶשְׂרִים סֵלֹת תִּהְיֶינָה חֲמֵץ תֵּאֲפִינָה בִּכּוּרִין בְּכוּרִין קֹדֶם יי:	17
18	And ye shall present with the bread seven lambs without blemish of the first year, and one young bullock, and two rams; they shall be a burnt-offering unto the LORD, with their meal-offering, and their drink-offerings, even an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.	וְהִקְרַבְתֶּם עַל-הַלֶּחֶם שִׁבְעַת כִּבְשִׂים תְּמִימִם בְּנֵי שָׁנָה וּפָר בֶּן-בָּקָר אֶחָד וְאַיִלִם שְׁנָיִם יִהְיוּ עֹלָה לַיהוָה וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם אֵשֶׁה רֵיחַ-נִיחֹחַ לַיהוָה:	וְתִקְרְבוּן עַל לֶחֶם שִׁבְעָא אֲמָרִין שְׁלָמִין בְּנֵי שָׁנָה וְתוֹר פֶּר תוֹרֵי חֹד וְדִכְרִין תְּרִין יִהְיוּ עֹלָתָא קֹדֶם יי וּמִנְחָתָהוֹן וְנִסְכֵּיהוֹן קוֹרְבָן דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעְיָא קֹדֶם יי:	18
19	And ye shall offer one he-goat for a sin-offering, and two he-lambs of the first year for a sacrifice of peace-offerings.	וְעָשִׂיתֶם שְׁעִיר-עֲזִים אֶחָד לַחֲטָאת וּשְׁנֵי כִבְשִׂים בְּנֵי שָׁנָה לִזְבִּיחַ שְׁלָמִים:	וְתַעֲבְדוּן צִפִּיר בֶּר עֲזִין חֹד לַחֲטָא וְתִרִין אֲמָרִין בְּנֵי שָׁנָה לְנִכְסַת קוֹדֶשֶׁי־א:	19
20	And the priest shall wave them with the bread of the first-fruits for a wave-offering before the LORD, with the two lambs; they shall be holy to the LORD for the priest.	וְהִנִּיף הַכֹּהֵן אֹתָם עַל לֶחֶם הַבִּכּוּרִים תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה עַל-שְׁנֵי כִבְשִׂים קֹדֶשׁ יִהְיוּ לַיהוָה לִכְהֵן:	וְיָרִים כֹּהֵן יִתְּהוֹן עַל לֶחֶם דְּבִכּוּרֵי־אֲרָמָא קֹדֶם יי עַל תְּרִין אֲמָרִין קוֹדֶשֶׁי־א יִהְיוּ קֹדֶם יי לְכֹהֵנָא:	20

- (15) ממחרת השבת. ממחרת יום טוב (מנחות סה): תמימות תהיינה. מלמד שמתחיל ומונה מצרע, שאם לא כן אינן תמימות (שם סו):
- (16) השבת השביעת. כמרגמו שצוּעָא שְׁבִיעָא: עד ממחרת השבת השביעת תספרו. ולא עד בכלל, והן ארבעים ומשעה יום: חמשים יום והקרבתם מנחה חדשה לה'. ציום חמשים מקריציה. ואומר אני זהו מדרשו, אצל פשוטו עד ממחרת השבת השביעת שהוא יום חמשים תספרו, ומקרא מסורס הוא: מנחה חדשה. היא המנחה הראשונה שהוצאה מן החדש, ואם תאמר הרי קרבה מנחת העומר, אינה כשאר כל המנחות שהיא צאה מן השעורים:
- (17) ממושבתיכם. ולא מחוזה לארץ (מנחות פג): לחם תנופה. לחם תרומה המורס לשם גזוה, וזו היא המנחה החדשה האמורה למעלה: בכורים. ראשונה לכל המנחות, אף למנחת קנאות הצאה מן השעורים לא תקרב מן החדש קודם לשתי הלחם (שם פד):
- (18) על הלחם. בגלל הלחם, חוצה ללחם: ומנחתם ונסכיהם. כמשפט מנחה ונסכים המפורשים בכל צהמה בפרשת נסכים, ג' עשרונים לפר, וצ' עשרונים לאיל, ועשרון לכזש, זו היא המנחה. והנסכים, חצי ההין לפר, ושלישית ההין לאיל, ורביעית ההין לכזש (במדבר טו, ד' ט"י):
- (19) ועשיתם שעיר עזים. יכול ז' כזשים והשעיר האמורים כאן הם ז' הכזשים והשעיר האמורים בחומש הפקודים, כשאתה מגיע אל פרים ואילים אינן הם, אמור מעתה אלו לעזמן ואלו לעזמן, אלו קרבז בגלל הלחם ואלו למוספין (ת"כ פרק יג, ו מנחות מה):
- (20) והניף הכהן אותם תנופה. מלמד שטעונין תנופה מחיים (מנחות סג), יכול כולם, תלמוד לומר על שני כזשים: קדש יהיו. לפי ששלמי יחיד קדשים קלים, הוזהב לומר ששלמי צבור שהם קדשי קדשים:

<p>21 And ye shall make proclamation on the selfsame day; there shall be a holy convocation unto you; ye shall do no manner of servile work; it is a statute for ever in all your dwellings throughout your generations.</p>	<p>וּקְרֹאתֶם בְּעֶצְמוֹ הַיּוֹם הַזֶּה מִקְרָא-קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל-מְלֹאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ חֻקַּת עוֹלָם בְּכָל-מוֹשְׁבֵיכֶם לְדֹרֹתֵיכֶם:</p>	<p>21 וּקְרֹאתֶם בְּעֶצְמוֹ הַיּוֹם הַזֶּה מִקְרָא-קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל-מְלֹאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ חֻקַּת עוֹלָם בְּכָל-מוֹשְׁבֵיכֶם לְדֹרֹתֵיכֶם:</p>
<p>22 And when ye reap the harvest of your land, thou shalt not wholly reap the corner of thy field, neither shalt thou gather the gleanings of thy harvest; thou shalt leave them for the poor, and for the stranger: I am the LORD your God.</p>	<p>וּבְקַצְרְכֶם אֶת-קְצִיר אֲרָצְכֶם לֹא-תִכְלֶה פֶּאֶת שְׂדֵךְ בְּקַצְרְךָ וְלֶקֶט קְצִירְךָ לֹא תִלְקֹט לְעָנִי וְלִגְרָל תַּעֲזֹב אֹתָם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: (פ)</p>	<p>22 וּבְקַצְרְכֶם אֶת-קְצִיר אֲרָצְכֶם לֹא-תִכְלֶה פֶּאֶת שְׂדֵךְ בְּקַצְרְךָ וְלֶקֶט קְצִירְךָ לֹא תִלְקֹט לְעָנִי וְלִגְרָל תַּעֲזֹב אֹתָם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: (פ)</p>
<p>23 And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיֹּמַר יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:</p>	<p>חמישי וַיֹּדְבֵר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>
<p>24 Speak unto the children of Israel, saying: In the seventh month, in the first day of the month, shall be a solemn rest unto you, a memorial proclaimed with the blast of horns, a holy convocation.</p>	<p>מִלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימַר בִּירוּחַא שְׁבִיעָא בְּחֹד לִירוּחַא יְהִי לָכֹן נִיחָא דִּיכֶרֶן וּבְקֹדֶשׁ קְדִישׁ:</p>	<p>24 דְּבַר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם שַׁבָּתוֹן זָכְרוֹן תְּרוּעָה מִקְרָא-קֹדֶשׁ:</p>
<p>25 Ye shall do no manner of servile work; and ye shall bring an offering made by fire unto the LORD.</p>	<p>כָּל עֲבֹדַת פּוֹלְחַן לֹא תַעֲבֹדוּן וְתִקְרְבוּן קוֹרְבָּנֵא קָדָם יְיָ:</p>	<p>25 כָּל-מְלֹאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ וְהִקְרַבְתֶּם אֹשֶׁה לַיהוָה: (ס)</p>
<p>26 And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיֹּמַר יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:</p>	<p>26 וַיֹּדְבֵר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>
<p>27 Howbeit on the tenth day of this seventh month is the day of atonement; there shall be a holy convocation unto you, and ye shall afflict your souls; and ye shall bring an offering made by fire unto the LORD.</p>	<p>בְּרֵם בְּעֶשְׂרָא לִירוּחַא שְׁבִיעָא הַדִּין יוֹמָא דְּכַפּוּרִיא הוּא מְעַרְע קְדִישׁ יְהִי לָכֹן וְתַעֲנוּן יֵת נַפְשְׁכֹן וְתִקְרְבוּן קוֹרְבָּנֵא קָדָם יְיָ:</p>	<p>27 אֲךְ בְּעֶשְׂרֵי לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא מִקְרָא-קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְעִנִּיתֶם אֶת נַפְשֵׁיכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אֹשֶׁה לַיהוָה:</p>

(22) ובקצרכם. חזר ושנה, לעצור עליהם צני לאוין. אמר רבי אצדימי צרבי יוסף, מה ראה הכתוב ליתנם צאמנע הרגלים, פסח ועזרת מכאן, וראש השנה ויום הכפורים וחג מנאן, ללמדך שכל הנותן לקט שכחה ופאה לעני כראוי, מעלין עליו כאילו צנה צית המקדש והקריב קרבנותיו צמוכו: תעזוב. הנח לפנייהם, והם ילקטו ואין לך לסייע לאחד מהם: אני ה' אלהיכם. נאמן לשלם שכר:

(24) זכרון תרועה. זכרון פסוקי זכרונות ופסוקי שופרות (כ"ה לז.), לזכור לכם עקידת יצחק שקרב תחתיו איל:

(25) והקרבתם אשה. המוספים האמורים צמומש הפקודים:

(27) אך. כל אכין ורקין שצמורה מיעוטין, מכפר הוא לצדיק ואינו מכפר לשאינם שצים (שזועות יג.):

<p>28 And ye shall do no manner of work in that same day; for it is a day of atonement, to make atonement for you before the LORD your God.</p>	<p>וְכָל-מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ בַעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה כִּי יוֹם כִּפּוּרִים הוּא לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>	<p>28 וְכָל-מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ בַעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה כִּי יוֹם כִּפּוּרִים הוּא לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>
<p>29 For whatsoever soul it be that shall not be afflicted in that same day, he shall be cut off from his people.</p>	<p>אִרִי כָל אִנֶּשׁ דָּלָא יִתְעַנִּי בַכֶּרֶן יוֹמָא הַדִּין וְנִשְׁתַּיְצִי מֵעַמִּיהָ:</p>	<p>29 כִּי כָל-הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר לֹא-תִעַנֶּה בַעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה וְנִכְרְתָה מֵעַמִּיהָ:</p>
<p>30 And whatsoever soul it be that doeth any manner of work in that same day, that soul will I destroy from among his people.</p>	<p>וְכָל אִנֶּשׁ דִּיעֲבִיד כָּל עֲבִידָא בַכֶּרֶן יוֹמָא הַדִּין וְאִבִּיד יֵת אִנֶּשָׁא הַהוּא מִגּוֹ עַמִּיהָ:</p>	<p>30 וְכָל-הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה כָל-מְלָאכָה בַעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה וְהָאִבִּידְתִּי אֶת-הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִקִּרְבַּ עַמִּיהָ:</p>
<p>31 Ye shall do no manner of work; it is a statute for ever throughout your generations in all your dwellings.</p>	<p>כָּל עֲבִידָא לֹא תַעֲבִדוּן קִיָּם עָלֵם לְדִרְיֹכּוֹן בְּכָל מוֹתְבִיכּוֹן:</p>	<p>31 כָּל-מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדִרְתֵּיכֶם בְּכָל מוֹשְׁבֵיכֶם:</p>
<p>32 It shall be unto you a sabbath of solemn rest, and ye shall afflict your souls; in the ninth day of the month at even, from even unto even, shall ye keep your sabbath.</p>	<p>שַׁבָּת שְׁבֻתָּא הוּא לְכוֹן וְתַעֲנוּן יֵת נַפְשְׁכוֹן בְּתַשְׁעָא לִירְחָא בְּרַמְשָׁא מְרַמְשָׁא עַד רַמְשָׁא תְּנוּחוֹן נִיחָכוֹן:</p>	<p>32 שַׁבֹּת שְׁבֻתוֹן הוּא לָכֶם וְעַנִּיתֶם אֶת-נַפְשֵׁיכֶם בְּתַשְׁעָה לַחֹדֶשׁ בְּעֶרֶב מֵעֶרֶב עַד-עֶרֶב תִּשְׁבֹּתוּ שְׁבֻתְכֶם: (פ)</p>
<p>33 And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וּמַלִּיל יֵי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:</p>	<p>שִׁי וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>
<p>34 Speak unto the children of Israel, saying: On the fifteenth day of this seventh month is the feast of tabernacles for seven days unto the LORD.</p>	<p>מַלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימַר בְּחֻמִּישָׁתָא עֲשָׂא יוֹמָא לִירְחָא שְׁבִיעָאָה הַדִּין חֻגָא דְמִטְלָא שְׁבַע יוֹמִין קָדָם יֵי:</p>	<p>34 דִּבֶּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בְּחֻמִּישָׁה עֲשֹׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה חֻג הַסֻּכּוֹת שִׁבְעַת יָמִים לַיהוָה:</p>
<p>35 On the first day shall be a holy convocation; ye shall do no manner of servile work.</p>	<p>בְּיוֹמָא קְדָמָאָה מְעֻרַע קָדִישׁ כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחָן לֹא תַעֲבִדוּן:</p>	<p>35 בְּיוֹם הָרֵאשׁוֹן מִקְרָא-קָדֹשׁ כָּל-מְלָאכַת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ:</p>

(30) והאבדת. לפי שהוא אומר כרת ככל מקום ואיני יודע מה הוא, כשהוא אומר והאבדת, למד על הכרת שאינו אלא אבדן:

(31) כל מלאכה וגו'. לעצור עליו בלאוין הרבה, או להזהיר על מלאכת לילה כמלאכת יום (יומא פא.):

(35) מקרא קדש. [צויה"כ] קדשהו בכסות נקיה ובתפלה, ובשאר ימים טובים, במאכל ובמשתה ובכסות נקיה ובתפלה:

<p>Seven days ye shall bring an offering made by fire unto the LORD; on the eighth day shall be a holy convocation unto you; and ye shall bring an offering made by fire unto the LORD; it is a day of solemn assembly; ye shall do no manner of servile work.</p>	<p>שבעת ימים תקריבו אֵשׁ קֹדֶשׁ יְיָ בְּיוֹמָא תְּמִינָא מְעֹרַע קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֵן וּתְקַרְבוּן קֹרְבָנָא קֹדֶשׁ יְיָ כְּנִישִׁין תַּהֲוֶה כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחִין לֹא תַעֲבֹדוּן:</p>	<p>שבעת ימים תקריבו אֵשׁ ליהוה ביום השמיני מקרא קֹדֶשׁ יהיה לכם והקרבתם אֵשׁ ליהוה עצרת הוא כל־מלאכת עבדה לא תעשו:</p>
<p>These are the appointed seasons of the LORD, which ye shall proclaim to be holy convocations, to bring an offering made by fire unto the LORD, a burnt-offering, and a meal-offering, a sacrifice, and drink-offerings, each on its own day;</p>	<p>אלו מועדי יהוה וְתִקְרְבוּן יְהוֹנִין מְעֹרַע קֹדֶשׁ לְקֹרְבָנָא קֹרְבָנָא קֹדֶשׁ יְיָ עֲלֵתָא וּמִנְחָתָא נִכְסֵת קֹדֶשׁ יְיָ וְנִסְכֵּינ פְּתָגִם יוֹם בְּיוֹמֵיהּ:</p>	<p>אלה מועדי יהוה אשר־תקראו אתם מקראי קֹדֶשׁ להקריב אֵשׁ ליהוה עלה ומנחה וְנִכְסֵי דְבִרְיוֹם בְּיוֹמוֹ:</p>
<p>beside the sabbaths of the LORD, and beside your gifts, and beside all your vows, and beside all your freewill-offerings, which ye give unto the LORD.</p>	<p>בְּרַ מְשַׁבְּיָא דְיָ וּבְרַ מִמְּחֻנְתְּכוֹן וּבְרַ מִכָּל נְדָרֵיכוֹן וּבְרַ מִכָּל נְדָבָתְכוֹן דְּתַתְּנוּן קֹדֶשׁ יְיָ:</p>	<p>מִלְבָּד שַׁבָּתַת יְהוָה וּמִלְבָּד מִמְּחֻנְתֵּיכֶם וּמִלְבָּד כָּל־נְדָרֵיכֶם וּמִלְבָּד כָּל־נְדָבָתֵיכֶם אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לַיהוָה:</p>
<p>Howbeit on the fifteenth day of the seventh month, when ye have gathered in the fruits of the land, ye shall keep the feast of the LORD seven days; on the first day shall be a solemn rest, and on the eighth day shall be a solemn rest.</p>	<p>בְּרַם בְּחֻמִּישָׁתָא עֲשֵׂרָא יוֹמָא לִירְחָא שְׁבַעֲשָׂא בְּמִכְנָשְׁכוֹן יֵת עֲלֵלְתָא דְאַרְעָא תִּיחְגֹּון יֵת חֲגָא קֹדֶשׁ יְיָ שְׁבַעֲשָׂא יוֹמִין בְּיוֹמָא קֹדֶשׁ יְיָ נִיחָא וּבְיוֹמָא תְּמִינָא נִיחָא:</p>	<p>אֲךְ בְּחֻמֶּשֶׁת עֲשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַסְפְּכֶם אֶת־תְּבוּאֹת הָאָרֶץ תַּחֲגֹוּ אֶת־חַג־יְהוָה שְׁבַעֲשָׁנָה יָמִים בְּיוֹם הָרֵאשׁוֹן שַׁבָּתוֹן וּבְיוֹם הַשְּׁמִינִי שַׁבָּתוֹן:</p>
<p>And ye shall take you on the first day the fruit of goodly trees, branches of palm-trees, and boughs of thick trees, and willows of the brook, and ye shall rejoice before the LORD your God seven days.</p>	<p>וּתְסַבִּין לָכוֹן בְּיוֹמָא קֹדֶשׁ יְיָ פִּירֵי אֵילָנָא אֲתֵרוּגִין לוֹלְבִין וְהַדְסִין וְעֶרְבִין דְּנַחַל וּתְחַדְדוּן קֹדֶשׁ יְיָ אֲלֵהֲכוֹן שְׁבַעֲשָׂא יוֹמִין:</p>	<p>וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בְּיוֹם הָרֵאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפֹּת תְּמָרִים וְעֶנְף עֵץ־עָבֹת וְעֶרְבֵי־נַחַל וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם שְׁבַעֲשָׁנָה יָמִים:</p>

(36) עצרת הוא. ערתי אתכם אללי, כמלך שזימן את בניו לסעודה לכך וכך ימים, כיון שהגיע זמנו להפטר אמר, בני, צדקה מכס עכצו עמי עוד יום אחד, קשה עלי פרידתכם: כל מלאכת עבדה. אפילו מלאכה שהיא עבודה לכם, שאם לא תעשו יש חסרון כיס בדבר: לא תעשו. יכול אף חולו של מועד יהא חסור במלאכת עבודה, תלמוד לומר, היא: (37) עלה ומנחה. מנחת נסכים הקריצה עם העולה (מנחות מד:). דבר יום ביומו. חוק הקלוז בחומש הפקודים: דבר יום ביומו. הא אם עזר יומו צטל קרצנו:

(39) אך בחמשה עשר יום תחגו. קרצו שלמים לחגיגה, יכול תדחה את השבת, תלמוד לומר, אך, הואיל ויש לה תשלומין כל שבעה: באספכם את תבואת הארץ. שיהא חדש שביעי זה בא זמן אסיפה, מכאן שנלטו לעצור את השנים שאם אין העבור, פעמים שהוא בא באמצע הקיץ או החורף: תחגו. שלמי חגיגה: שבעת ימים. אם לא הביא בזה יציא בזה, יכול יהא מזיזין כל שבעה, תלמוד לומר וחגותם אותו, יום אחד במשמע, ולא יותר, ולמה נאמר שבעה, לתשלומין (חגיגה ט.).

(40) פרי עץ הדר. עץ, שטעם עזו ופריו שזה (סוכה לה:). הדר. הדר באילנו משנה לשנה, וזהו אחריו (שם):

41	<p>And ye shall keep it a feast unto the LORD seven days in the year; it is a statute for ever in your generations; ye shall keep it in the seventh month.</p>	<p>וְחַגְתֶּם אֹתוֹ תֵּג לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים בַּשָּׁנָה חֶקֶת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי תִּחְגֹּן אֹתוֹ</p>	41
42	<p>Ye shall dwell in booths seven days; all that are home-born in Israel shall dwell in booths;</p>	<p>בְּמִטְלֵא תִּתְּבוּן שִׁבְעַת יוֹמִין כָּל יֹצֵי־אֶרֶץ מִצְרָיִם וְיִתְּבוּן בְּמִטְלֵא</p>	42
43	<p>that your generations may know that I made the children of Israel to dwell in booths, when I brought them out of the land of Egypt: I am the LORD your God.</p>	<p>בְּדִיל דִּידְעוּן דְּרִיכֻן אֲרִי בְּמִטְלֵת עֲנִי אוֹתִיבִית יֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאַפְקוֹתֵי יִתְהוֹן מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם אֲנָא יי אֱלֹהֵכֻן</p>	43
44	<p>And Moses declared unto the children of Israel the appointed seasons of the LORD.</p>	<p>וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת־מַעֲדֵי יְהוָה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (פ)</p>	44
XXIV	<p>And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וַיִּמְלִל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:</p>	<p>שְׂעִי יֵט*</p>
2	<p>'Command the children of Israel, that they bring unto thee pure olive oil beaten for the light, to cause a lamp to burn continually.</p>	<p>צִו אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ שֶׁמֶן זֵית זָךְ כֶּתִית לַמָּאֹר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד:</p>	2
3	<p>Without the veil of the testimony, in the tent of meeting, shall Aaron order it from evening to morning before the LORD continually; it shall be a statute for ever throughout your generations.</p>	<p>מִחוּץ לַפָּרֹכֶת הָעֵדוּת בְּאַהֶל מוֹעֵד יַעֲרוֹךְ אֹתוֹ אַהֲרֹן מֵעֶרֶב עַד־בֹּקֶר לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד חֶקֶת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם:</p>	3

כפת חמרים. חסר וי"ו, למד שאינה אלא אחת (שם לז): וענף עץ עבת. שענפיו קלועים כעצמות וכחצלים, וזהו הדם, העשוי כמין קליעה (שם לז):

(42) האזור. זה אזור: בישראל. לרבות את הגרים (שם כח: ת"כ פרק יז, ט):

(43) כי בסכות הושבת. ענני כבוד (סוכה יא):

(2) צו את בני ישראל. זו פרשת מנחת הנרות, ופרשת ואתה תנח לא נאמרה אלא על סדר מלאכת המשכן, לפרש צורך המנורה, וכן משמע ואתה סופך לנאות את בני ישראל על כך: שמן זית זך. שלשה שמנים יוצאים מן הזית, הראשון קרוי זך, והן מפורשים צמנחות (פז). וצ"כ (פרשת יג, א): תמיד. מלילה ללילה, כמו עולת תמיד (צמדז כח ו), שאינה אלא מיום ליום:

(3) לפרכת העדת. שלפני הארון, שהוא קרוי עדות. ורבותינו דרשו (שבת כז. ת"כ שם ט), על נר מערבי, שהוא עדות לכל באי עולם, שהשכינה שורה בישראל, שנותן זה שמן כמדת חצרותיה, וממנה היה מתחיל, וזה היה מקיים: יערוך אותו אהרן מערב עד בוקר. יערוך אותו, עריכה הראויה למדת כל הלילה (ת"כ שם יא), ושערו חכמים, חזי לוג לכל נר ונר, והן כדאי אף ללילי תקופת טבת, ומדה זו הוקצעה להם (מנחות פט):

4 He shall order the lamps upon the pure candlestick before the LORD continually.	על המנורה הטהרה יערוך את הנרות לפני יהוה תמיד: (פ) על מנרתא דכיתא יסדר ית בוצינא קדם יי תדירא:	4 על המנורה הטהרה יערוך את הנרות לפני יהוה תמיד: (פ)
5 And thou shalt take fine flour, and bake twelve cakes thereof: two tenth parts of an ephah shall be in one cake.	ותסב סולתא ותיפי יתה תרתא עשרי גריצן תרין עשרונין תהי הווא גריצתא חדא:	5 ולקחת סלת ואפית אתה שתיים עשרה חלות שני עשרנים יהיה החלה האחת:
6 And thou shalt set them in two rows, six in a row, upon the pure table before the LORD.	ותשני יתהון תרתין סדרין שית סדרא על פתורא דכיתא קדם יי:	6 ושמת אותם שתיים מערכות שש המערכת על השלחן הטהר לפני יהוה:
7 And thou shalt put pure frankincense with each row, that it may be to the bread for a memorial-part, even an offering made by fire unto the LORD.	ותתין על סדרא לבונתא דכיתא ותהי ללחים לאדכרא קורבנא קדם יי:	7 ונתת על המערכת לבנה זכה והיתה ללחם לאזכרה אשה ליהוה:
8 Every sabbath day he shall set it in order before the LORD continually; it is from the children of Israel, an everlasting covenant.	ביום השבת דשבתא ביומא דשבתא יסדרניה קדם יי תדירא מן בני ישראל קים עלם:	8 ביום השבת ביום השבת יערכנו לפני יהוה תמיד מאת בני ישראל ברית עולם:
9 And it shall be for Aaron and his sons; and they shall eat it in a holy place; for it is most holy unto him of the offerings of the LORD made by fire, a perpetual due.	והיה לאהרן ולבניו ויכלניה באתר קדיש ארי קדש קודשין הוא ליה מקורבנא דיי קים עלם:	9 והיתה לאהרן ולבניו ואכלהו במקום קדש כי קדש קדשים הוא לו מאשי יהוה חק-עולם: (ס)
10 And the son of an Israelitish woman, whose father was an Egyptian, went out among the children of Israel; and the son of the Israelitish woman and a man of Israel strove together in the camp.	וינפק בר אתתא בת ישראל והוא בר גבר מצראי בגו בני ישראל ואתנציו במשריתא בר אתתא בת ישראל וגוברא בר ישראל:	10 ויצא בן-אשה ישראלית והוא בן-איש מצרי בתוך בני ישראל וינצו במחנה בן הישראלית ואיש הישראלי:

(4) המנורה הטהרה. שהיא זהב טהור. דבר אחר על טהרה של מנורה, שמטהרה ומדשנה תחלה מן האפר:
(6) שש המערכות. שש חלות המערכה האחת: השלחן הטהר. של זהב טהור. דבר אחר על טהרו של שלחן, שלא יהיו הסניפין מגביהין את הלחם מעל גבי השלחן (ת"כ פרק יח, ד):
(7) ונתת על המערכת. על כל אחת משתי המערכות, היו שני ציזי לבונה, מלא קומץ לכל אחת: והיתה. הלבונה הזאת: ללחם לאזכרה. שאין מן הלחם לגזוה כלום, אלא הלבונה נקטרת כשמתלקין אותו ככל שצת ושצת, והיא לזכרון ללחם, שעל ידה הוא נזכר למעלה כקומץ, שהוא אזכרה למנחה:
(9) והיתה. המנחה הזאת, שכל דבר הצא מן התבואה, בכלל מנחה היא: ואכלהו. מוסב על הלחם, שהוא לשון זכר:
(10) ויצא בן אשה ישראלית. מהיכן יצא, רצי לוי אומר מעולמו יצא, רצי זרכיה אומר מפרשה שלמעלה יצא, לגלג ואמר, ציוס השצת יערכנו, דרך המלך לאכול פת חמה בכל יום שמא פת צוננת של תשעה ימים, צתמיה. ומתיתא אמרה (ת"כ פרשתא יד, א), מבית דינו של משה יצא מחוייב, צא ליעט אהלו בתוך מחנה דן, אמרו לו מה טיבך לכאן, אמר להם מבני דן אני,

<p>And the son of the Israelitish woman blasphemed the Name, and cursed; and they brought him unto Moses. And his mother's name was Shelomith, the daughter of Dibri, of the tribe of Dan.</p>	<p>וַיִּקַּב בֶּן־הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת־הַשֵּׁם וַיְקַלֵּל וַיְבִיאוּ אֹתוֹ אֶל־מֹשֶׁה וְשֵׁם אִמּוֹ שְׁלֹמִית בַּת־דִּבְרִי לַמְטֵה־דָן:</p>	<p>וַיִּקַּב בֶּן־הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת־הַשֵּׁם וַיְקַלֵּל וַיְבִיאוּ אֹתוֹ אֶל־מֹשֶׁה וְשֵׁם אִמּוֹ שְׁלֹמִית בַּת־דִּבְרִי לַמְטֵה־דָן:</p>
<p>And they put him in ward, that it might be declared unto them at the mouth of the LORD.</p>	<p>וַיִּנְיְחוּהוּ בַּמִּשְׁמֶר לַפָּרֹשׁ לָהֶם עַל־פִּי יְהוָה: (פ)</p>	<p>וַיִּנְיְחוּהוּ בַּמִּשְׁמֶר לַפָּרֹשׁ לָהֶם עַל־פִּי יְהוָה: (פ)</p>
<p>And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>	<p>וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>
<p>'Bring forth him that hath cursed without the camp; and let all that heard him lay their hands upon his head, and let all the congregation stone him.</p>	<p>הוֹצֵא אֶת־הַמְקַלֵּל אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וְסָמְכוּ כָל־הַשֹּׁמְעִים אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁוֹ וְרָגְמוּ אֹתוֹ כָּל־הָעֵדָה:</p>	<p>הוֹצֵא אֶת־הַמְקַלֵּל אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וְסָמְכוּ כָל־הַשֹּׁמְעִים אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁוֹ וְרָגְמוּ אֹתוֹ כָּל־הָעֵדָה:</p>
<p>And thou shalt speak unto the children of Israel, saying: Whosoever curseth his God shall bear his sin.</p>	<p>וְאַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי־יִקְלֵל אֱלֹהָיו וְנָשָׂא חֲטָאוֹ:</p>	<p>וְאַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי־יִקְלֵל אֱלֹהָיו וְנָשָׂא חֲטָאוֹ:</p>
<p>And he that blasphemeth the name of the LORD, he shall surely be put to death; all the congregation shall certainly stone him; as well the stranger, as the home-born, when he blasphemeth the Name, shall be put to death.</p>	<p>וְנִקְבַּ שֵׁם־יְהוָה מוֹת יוֹמָת רָגוּם יִרְגְּמוּ־בּוֹ כָּל־הָעֵדָה כִּגֹּר כְּאֶזְרוֹחַ בְּנִקְבוֹ־שֵׁם יוֹמָת:</p>	<p>וְנִקְבַּ שֵׁם־יְהוָה מוֹת יוֹמָת רָגוּם יִרְגְּמוּ־בּוֹ כָּל־הָעֵדָה כִּגֹּר כְּאֶזְרוֹחַ בְּנִקְבוֹ־שֵׁם יוֹמָת:</p>

אמרו לו איש על דגלו צאחת לבית הצדק (צמדצר ב, צ) כתיב, נכנס לבית דינו של משה ויאל מחוייב עמד וגדף: בן איש מצרי. הוא המצרי שהרגו משה: בחוך בני ישראל. מלמד שנחגיג: וינצו במחנה. על עסקי המחנה: ואיש הישראלי. זה שכנגדו שמיחה בו מטעם אהלו: (11) ויקב. כתרומתו, ופריש שנקב שם המיוחד וגדף (סנהדרין נו), והוא שם המפורש ששמע מסיני: ושם אמו שלומית בת דברי. שכן של ישראל שפרסמה הכחוז לזו לומר, שהיא לצדה היתה זונה: שלמית. דהות פטופטה שלם עלך, שלם עלך, שלם עליכון, מפטופטה צדצרים, שואלת צשלוס הכל: בת דברי. דצרנית היתה, מדצרת עם כל אדם לפיכך קלקלה: למטה דן. מגיד שהרשע גורם גנאי לו, גנאי לאציו, גנאי לשצטו, כיוצא בו אהליאצ בן אחיסמך למטה דן (שמות לא, ו), שצח לו שצח לאציו שצח לשצטו: (12) וינחהו. לצדו, ולא הניחו מקושש עמו, ששניהם היו צפרק אחד, ויודעים היו שהמקושש צמיתה, (סנהדרין עח): שנאמר מקללי מות יומת (שמות שס יד), אצל לא פורש להם צאיו מיתה, לכך נאמר כי לא פרש מה יעשה לו (צמדצר טו, לד), אצל צמקלל הוא אומר, לפרוש להם, שלא היו יודעים אם חייב מיתה אם לאו: (14) השמעים. אלו העדים: כל. להציא את הדיינים: את ידיהם. אומרים לו דמך צראשך, ואין אנו נעשים צמיתך, שאתה גרמת לך: כל העדה. צמעמד כל העדה (ת"כ פרק יט, ג), מכאן, ששלוהו של אדם כמותו: (15) ונשא חטאו. צכרת, כשאין התראה: (16) ונקב שם. אינו חייב עד שיפרש את השם, ולא המקלל כדיוני: ונקב. לשון קללה, כמו מה קלץ (צמדצר כג, ח. סנהדרין נו):

17	And he that smiteth any man mortally shall surely be put to death.	וְגֵבֶר אֲדָרִי יִקְטֹל כָּל נֶפֶשׁ אָדָם וְאִנְשָׁא אַחְקָטְלָא וְתִקְטִיל:	וְאִישׁ כִּי יַכֶּה כָּל-נֶפֶשׁ אָדָם מוֹת יוּמָת:	17
18	And he that smiteth a beast mortally shall make it good: life for life.	וְדִיקְטֹל נֶפֶשׁ בְּעִירָא יִשְׁלַמְנָה נֶפֶשׁ חֲלָף נֶפֶשׁ:	וּמִכָּה נֶפֶשׁ-בְּהֶמָּה יִשְׁלַמְנָה נֶפֶשׁ תַּחַת נֶפֶשׁ:	18
19	And if a man maim his neighbour; as he hath done, so shall it be done to him:	וְגֵבֶר אֲדָרִי יִתֵּן מוּמָא בְּחִבְרִיהָ כִּמָּא דְעֵבֶד כֵּן יִתְעַבִּיד לִיהָ:	וְאִישׁ כִּי-יִתֵּן מוּם בְּעַמִּיתוֹ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה כֵּן יַעֲשֶׂה לוֹ:	19
20	breach for breach, eye for eye, tooth for tooth; as he hath maimed a man, so shall it be rendered unto him.	תִּבְרָא חֲלָף תִּבְרָא עֵינָא חֲלָף עֵינָא שֵׁנָא חֲלָף שֵׁנָא כִּמָּא דִּיהִב מוּמָא בְּאִנְשָׁא כֵּן יִתְיָהֵב בֵּיהָ:	שֹׁבֵר תַּחַת שֹׁבֵר עֵין תַּחַת עֵין שֵׁן תַּחַת שֵׁן כַּאֲשֶׁר יִתֵּן מוּם בְּאָדָם כֵּן יִנָּתֵן בּוֹ:	20
21	And he that killeth a beast shall make it good; and he that killeth a man shall be put to death.	וְדִיקְטֹל בְּעִירָא יִשְׁלַמְנָה וְדִיקְטֹל אִנְשָׁא יִתְקַטֵּל:	וּמִכָּה בְּהֶמָּה יִשְׁלַמְנָה וּמִכָּה אָדָם יוּמָת:	מפטיר
22	Ye shall have one manner of law, as well for the stranger, as for the home-born; for I am the LORD your God.'	דִּינָא חֵד יְהִי לְכוּן גִּיּוֹרָא כַּאֲדָרְחָא יְהִי כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	מִשְׁפָּט אֶחָד יִהְיֶה לָכֶם כִּגְר כַּאֲדָרְחָא יְהִי כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	22
23	And Moses spoke to the children of Israel, and they brought forth him that had cursed out of the camp, and stoned him with stones. And the children of Israel did as the LORD commanded Moses.	וּמִלִּיל מֹשֶׁה עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲפִיקוּ יֵת דְּאֶרְגִּין לְמִבְרָא לְמַחְנֶה וַיִּרְגְּמוּ יְתִיהָ בְּאִבְנָא וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל עָבְדוּ כִּמָּא דְּפִקִּיד יְיָ יֵת מֹשֶׁה:	וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיּוֹצִיאוּ אֶת-הַמְקַלֵּל אֶל-מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וַיִּרְגְּמוּ אוֹתוֹ אֲבָן וּבִגְדֵי יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה: (פ)	קד"ד

The Haftarah is Ezekiel 44:15 - 44:31 on page 157.

XXV	And the LORD spoke unto Moses in mount Sinai, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה בְּהָר סיני לֵאמֹר:	זֶהר
-----	---	--	------

- (17) ואיש כי יכה. לפי שנאמר מכה איש וגו' (שמות כא, יז), אין לי אלא שהרג את האיש, אשה וקטן מנין, תלמוד לומר כל נפש אדם:
- (20) כן ינתן בו. פירשו רבותינו (ב"ק פד.) שאינו נתינת מוס ממנו, אלא תשלומי ממונו שמיין אותו כעבד, לכך כתוב זו לשון נתינה, דבר הנתון מיד ליד:
- (21) ומכה בהמה ישלמנה. למעלה דָּבַר זהורג זהמה, וכאן דָּבַר עושה זה חצורה: ומכה אדם יומת. אפילו לא הרגו, אלא עשה זו חצורה, שלא נאמר כאן נפש, וזמכה אציו ואמו דבר הכתוב, וזא להקישו למכה זהמה, מה מכה זהמה מחיים, אף מכה אציו ואמו מחיים, פרט למכה לאחר מיתה, לפי שמצינו שהמקללו לאחר מיתה חייב, הוצרך לומר זמכה שפטור, ומה בזממה בחצלה, שאם אין חצלה אין תשלומין, אף מכה אציו ואמו אינו חייב עד שיעשה זה חצורה:
- (22) אני ה' אלהיכם. כשם שאני מיחד שמי עליכם, כך אני מיחד שמי על הגרים:
- (23) ובני ישראל עשו. כל המנוה האמורה במקילה במקום אחר דחייה, רגימה, ותלייה:

<p>Speak unto the children of Israel, ² and say unto them: When ye come into the land which I give you, then shall the land keep a sabbath unto the LORD.</p>	<p>דִּבֶּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ ² אֲלֵהֶם כִּי תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם וְשָׁבַתָה הָאָרֶץ שְׁבַת לַיהוָה:</p>
<p>Six years thou shalt sow thy field, ³ and six years thou shalt prune thy vineyard, and gather in the produce thereof.</p>	<p>שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שְׂדֶךְ וְשֵׁשׁ ³ שָׁנִים תִּזְמַר כַּרְמְךָ וְאָסַפְתָּ אֹתָהּ תְּבוּאָתָהּ:</p>
<p>But in the seventh year shall be a ⁴ sabbath of solemn rest for the land, a sabbath unto the LORD; thou shalt neither sow thy field, nor prune thy vineyard.</p>	<p>וּבִשְׁנַת הַשְּׁבִיעִת שְׁבַת שְׁבִיתוֹן ⁴ יִהְיֶה לָאָרֶץ שְׁבַת לַיהוָה שְׂדֶךְ לֹא תִזְרַע וּכְרֶמְךָ לֹא תִזְמַר:</p>
<p>That which groweth of itself of thy ⁵ harvest thou shalt not reap, and the grapes of thy undressed vine thou shalt not gather; it shall be a year of solemn rest for the land.</p>	<p>אֵת סִפִּיחַ קִצִּירְךָ לֹא תִקְצֹר ⁵ וְאֶת־עֲנָבֵי נִזְיֶרְךָ לֹא תִבְצֹר שְׁנַת שְׁבִיתוֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ:</p>
<p>And the sabbath-produce of the ⁶ land shall be for food for you: for thee, and for thy servant and for thy maid, and for thy hired servant and for the settler by thy side that sojourn with thee;</p>	<p>וְהָיָה שְׂמַטַּת אֲרֻצְךָ לָכֶם ⁶ לֶאֱכֹלָה לָךְ וּלְעַבְדְּךָ וּלְאִמָּתְךָ וּלְשִׁכְרֶךָ וּלְתוֹשֵׁבְךָ הַגֵּרִים עִמָּךְ:</p>
<p>and for thy cattle, and for the beasts ⁷ that are in thy land, shall all the increase thereof be for food.</p>	<p>וּלְבִהֲמֹתֶיךָ וּלְחִיתֶיהָ אֲשֶׁר ⁷ בְּאֶרְצְךָ תִּהְיֶה כָּל־תְּבוּאָתָהּ לֶאֱכֹל: (ס)</p>

- (1) בהר סיני. מה ענין שמיטה אלזל הר סיני, והלא כל המצות נאמרו מסיני, אלא מה שמיטה נאמרו כללותיה (ופרטותיה) ודקדוקיה מסיני, אף כולן נאמרו כללותיהן ודקדוקיהן מסיני, כך שנויה בת"כ (פרשתא א, א). ונראה לי שכך פירושה, לפי שלא מצינו שמיטת קרקעות שנשנית בערבות מואב במשנה תורה, למדנו שכללותיה ופרטותיה כולן נאמרו מסיני, וזא הכתוב ולמד כאן על כל דבור שנדבר למשה שמיני היו כולם כללותיהן ודקדוקיהן, וחזרו ונשנו בערבות מואב:
- (2) שבת לה. לשם ה' כשם שנאמר בשבת בראשית:
- (4) יהיה לארץ. לשדות ולכרמים: לא תזמור. שקולצין וזמורותיה, ותרגומו לֹא תִקְצֹר, ודומה לו קוֹצִים פְּסוּקִים (ישעיה לג, יז), שָׁרְפָה צֹאשׁ פְּסוּקָה (תהלים פ, יז):
- (5) את ספיח קצירך. אפילו לא זרעתה, והיא נמחה מן הזרע שנפל בה צעת הקציר, הוא קרוי ספיח: לא תקצור. להיות מחזיק בו כשאר קציר אלא הפקר יהיה לכל: נזירך. שהנזרת והפרשת בני אדם מהם ולא הפקרתם: לא תבצר. אותם אינך בוצר, אלא מן המופקר:
- (6) והייתה שבת הארץ וגו'. אע"פ שאסרתם עליך לא באכילה ולא בהנאה אסרתם אלא שלא תנהוג בהם כבעל הבית אלא הכל יהיו שווים בה אמה ושכירך ותושבך: שבת הארץ לכם לאכלה. מן השָׁבִיחַ אמה אוכל, ואי אמה אוכל מן השמור (ת"כ פרק א, ג): לך ולעבדך ולאמתך. לפי שנאמר וְאָסַפְתָּ אֶצְיָנִי עִמָּךְ (שמות כג, יא), יכול יהיו אסורים באכילה לעשירים, תלמוד לומר לך ולעבדך ולאמתך, הרי בעלים ועבדים ושפחות אמורים כאן (ת"כ שסו): ולשכירך ולתושבך. אף הגוים (שסו):

<p>And thou shalt number seven 8 sabbaths of years unto thee, seven times seven years; and there shall be unto thee the days of seven sabbaths of years, even forty and nine years.</p>	<p>וּסְפַרְתָּ לָךְ שִׁבְעַת שָׁנִים שִׁבְעַת שָׁנִים שִׁבְעַת שָׁנִים וְהָיוּ לָךְ יָמֵי שִׁבְעַת שָׁנִים תֵּשַׁע וָאַרְבָּעִים שָׁנָה:</p>	<p>וּסְפַרְתָּ לָךְ שִׁבְעַת שָׁנִים שִׁבְעַת שָׁנִים שִׁבְעַת שָׁנִים וְהָיוּ לָךְ יָמֵי שִׁבְעַת שָׁנִים תֵּשַׁע וָאַרְבָּעִים שָׁנָה:</p>
<p>Then shalt thou make 9 proclamation with the blast of the horn on the tenth day of the seventh month; in the day of atonement shall ye make proclamation with the horn throughout all your land.</p>	<p>וְהִעֲבַרְתָּ שׁוֹפָר תְּרוּעָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים תִּעְבְּרוּ שׁוֹפָר בְּכָל־ אֲרָצְכֶם:</p>	<p>וְהִעֲבַרְתָּ שׁוֹפָר תְּרוּעָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים תִּעְבְּרוּ שׁוֹפָר בְּכָל־ אֲרָצְכֶם:</p>
<p>And ye shall hallow the fiftieth year, 10 and proclaim liberty throughout the land unto all the inhabitants thereof; it shall be a jubilee unto you; and ye shall return every man unto his possession, and ye shall return every man unto his family.</p>	<p>וְקִדְשְׁתֶּם אֶת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וּקְרַאתֶם דְּרוֹר בְּאֶרֶץ לְכָל־יֹשְׁבֵיהָ יוֹבֵל הוּא תִּהְיֶה לָכֶם וְשִׁבְתֶּם אִישׁ אֶל־אֲחֻזָּתוֹ וְאִישׁ אֶל־מִשְׁפַּחְתּוֹ תָּשֻׁבוּ:</p>	<p>וְקִדְשְׁתֶּם אֶת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וּקְרַאתֶם דְּרוֹר בְּאֶרֶץ לְכָל־יֹשְׁבֵיהָ יוֹבֵל הוּא תִּהְיֶה לָכֶם וְשִׁבְתֶּם אִישׁ אֶל־אֲחֻזָּתוֹ וְאִישׁ אֶל־מִשְׁפַּחְתּוֹ תָּשֻׁבוּ:</p>
<p>A jubilee shall that fiftieth year be 11 unto you; ye shall not sow, neither reap that which groweth of itself in it, nor gather the grapes in it of the undressed vines.</p>	<p>יוֹבֵל הוּא שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה תִּהְיֶה לָכֶם לֹא תִזְרְעוּ וְלֹא תִקְצְרוּ אֶת־סִפְיָהֶּיהָ וְלֹא תִבְצְרוּ אֶת־נִזְרֶיהָ:</p>	<p>יוֹבֵל הוּא שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה תִּהְיֶה לָכֶם לֹא תִזְרְעוּ וְלֹא תִקְצְרוּ אֶת־סִפְיָהֶּיהָ וְלֹא תִבְצְרוּ אֶת־נִזְרֶיהָ:</p>
<p>For it is a jubilee; it shall be holy 12 unto you; ye shall eat the increase thereof out of the field.</p>	<p>כִּי יוֹבֵל הוּא קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לָכֶם מִן־הַשְּׂדֵה תֹאכְלוּ אֹת־ עֲלֵתָהּ:</p>	<p>כִּי יוֹבֵל הוּא קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לָכֶם מִן־הַשְּׂדֵה תֹאכְלוּ אֹת־ עֲלֵתָהּ:</p>

(7) ולבהמתך ולחיה. אם חיה אוכלת, זהמה לא כל שכן, שמונותיה עליך, מה תלמוד לומר ולזהמתך, מקיש זהמה לחיה, כל זמן שחיה אוכלת מן השדה האכל לזהמתך מן הזית, פֶּלֶה לחיה מן השדה פֶּלֶה לזהמתך מן הזית (ת"כ. שם ח. תענית י:).

(8) שבתת שנים. שמונות שנים, יכול יעשה שבע שנים רכופות שמטה ויעשה יוצל אחריהם, תלמוד לומר שבע שנים שבע פעמים, הוי אומר כל שמטה ושמטה בזמנה (ת"כ פרשתא ב, א): והיו לך ימי שבע וגו'. מגיד לך שאף על פי שלא עשית שמונות עשה יוצל לסוף מ"ט שנה. ופשוטו של מקרא יעלה לך חשבון שנות השמונות למספר מ"ט:

(9) והעברת. לשון ויעצירו קול צמחנה (שמות לו, ו), לשון הכרזה (ר"ה לד): ביום הכפורים. ממשמע שנאמר ציוס הכפורים, איני יודע שהוא צמחנה, אלא נאמר צמחנה, אלא לומר לך, תקיעת עשור לחדש דוחה שנת ככל ארצם, ואין תקיעת ראש השנה דוחה שנת ככל ארצם, אלא צבית דין בלבד (ת"כ שם ה):

(10) וקדשתם. (ת"כ פרק ב, א) כניסתה מקדשין אותה צבית דין, ואומרים מקודשת השנה (ר"ה ח): וקראתם דרור. לעצדים, צין נרצע, צין שלא קלו לו שש שנים משנמכר, אמר ר' יהודה, מהו לשון דרור, כמדיר צי דיירא וכו' (ראש השנה ט:), שדר ככל מקום שהוא רוצה ואינו צרעות אחרים: יובל הוא. שנה זאת מוצלת משאר שנים צניקצת שם לה לצדה, ומה שמה, יוצל שמה, על שם תקיעת שופר: ושבתם איש אל אחזתו. שהשדות חוזרות לצעליהן: ואיש אל משפחתו תשובו. לרבות את הנרצע (קידושין טו):

(11) יובל הוא שנת החמשים שנה. מה תלמוד לומר, לפי שנאמר וקדשתם וגו', כדאיחא צראש השנה (ח:), וצ"כ (פרק ג, א): את נזריה. את הענבים המשומרים, אצל נזר אחת מן המופקרים. כשם שנאמר צשציעית, כך נאמר ציוצל, נמלא שמי שנים קדושות סמוכות זו לזו, שנת מ"ט שמטה, ושנת החמשים יוצל:

13	In this year of jubilee ye shall return every man unto his possession.	בשנת היובל תושבו איש אל-אחוזתו: בשנת דיובלא תדא תחובון גבר לאחסנתיה:	13
14	And if thou sell aught unto thy neighbour, or buy of thy neighbour's hand, ye shall not wrong one another.	וכי-תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך אל-תונן איש את-אחיו: וארי תזבין זבין לחברך או תזבון מיד חברך לא תונן גבר ית אחיה:	שני כ
15	According to the number of years after the jubilee thou shalt buy of thy neighbour, and according unto the number of years of the crops he shall sell unto thee.	במספר שנים אחר היובל תקנה מאת עמיתך במספר שני-תבואת ימכר-לך: במנן שניא בחר יובילא תזבון מן חברך במנן שני עללחא יזבין לך:	15
16	According to the multitude of the years thou shalt increase the price thereof, and according to the fewness of the years thou shalt diminish the price of it; for the number of crops doth he sell unto thee.	לפי רב השנים תרבה מקנתו ולפי מעט השנים תמעט מקנתו כי מספר תבואת הוא מכר לך: לפום סגיות שניא תסגי זביוהי ולפום זעירות שניא תזער זביוהי ארי מנן עללחא הוא מזבין לך:	16
17	And ye shall not wrong one another; but thou shalt fear thy God; for I am the LORD your God.	ולא תונן איש את-עמיתו ויראת מאלהיך כי אני יהוה אלהיכם: ולא תונן גבר ית חבריה ותדחל מאלתך ארי אנא יי אלקכון:	17
18	Wherefore ye shall do My statutes, and keep Mine ordinances and do them; and ye shall dwell in the land in safety.	ועשיתם את-חקתי ואת-משפטי תשמרו ועשיתם אתם וישבתם על-הארץ לבטח: ותעבדון ית קימי וית דיני תטרוון ותעבדון יתהון ותתבון על ארעא לרחצן:	18

(12) קדש תהיה לכם. תופסת דמיה כהקדש, יכול תלא היא לחולין, תלמוד לומר תהיה, צהוייתה תהא (סוכה מ: ת"כ פרק ג, א): מן השדה תאכלו. על ידי השדה אתה אוכל מן הצית, שאם קלה לחיה מן השדה, אתה צריך לצער מן הצית (שם ד). כשם שנאמר בשביעית, כך נאמר ציוצול:

(13) תשובו איש אל אחוזתו. והרי כבר נאמר וְשָׁבְתָם אִישׁ אֶל אֲחֻזָּתוֹ, אלא לרבות, המוכר שדה ועמד בנו וגאלה, שחזרת לאצו ציוצול:

(14) וכי תמכרו וגו'. לפי פשוטו, כמשמעו. ועוד יש דרשה, מנין כשאתה מוכר מכור לישראל חברך, תלמוד לומר וכי תמכרו ממכר לעמיתך, מכור, ומנין שאם זאת לקנות, קנה מישראל חברך, תלמוד לומר או קנה מיד עמיתך: אל תונן. זו אונאת ממון (שם פרשת ג, ד ז"מ נח):

(15) במספר שנים אחר היובל תקנה. זהו פשוטו, לייסד המקרא על אופניו, על האונאה צא להזהיר, כשתמכור או תקנה קרקע דע כמה שנים יש עד היובל, ולפי השנים ותצואות השדה שהיא ראויה לעשות ימכור המוכר ויקנה הקונה, שהרי סופו להחזירה לו בשנת היובל, ואם יש שנים מועטות וזה מוכרה צדמים יקרים, הרי נתאנה לוקח, ואם יש שנים מרובות ואכל ממנה תצואות הרבה, הרי נתאנה מוכר, לפיכך צריך לקנותה לפי הזמן, וזהו שנאמר, במספר שני תצואות ימכר לך, לפי מנין שני התצואות שהיא עומדת ציד הלוקח תמכור לו. ורבותינו דרשו מכאן (ערכין כט:), שהמוכר שדה אינו רשאי לגאול פחות משתי שנים, שתעמוד שתי שנים ציד הלוקח מיום ליום, ואפילו יש שלש תצואות צאות שתי שנים, כגון, שמכרה לו צקמותיה, ושני, אינו יולא מפשוטו, כלומר, מספר שנים של תצואות, ולא של שדפון, ומיעוט שנים שנים:

(16) תרבה מקנתו. תמכרה ציוקר: תמעט מקנתו. תמעט צדמיה:

(17) ולא תונן איש את עמיתו. כאן הזהיר על אונאת דברים (ת"כ פרק ד, א), שלא יקניט איש את חבירו, ולא ישיאנו ענה שאינה הוגנת לו, לפי דרכו והנאותו של יועץ, ואם תאמר מי יודע אם נתכוונתי לרעה, לכך נאמר ויראת מאלהיך, היודע מחשבות הוא יודע. כל דבר המסור ללב, שאין מכיר אלא מי שהמחשבה בלבו, נאמר בו ויראת מאלהיך (ז"מ נח):

19	And the land shall yield her fruit, and ye shall eat until ye have enough, and dwell therein in safety.	וְנָתַנָּה הָאֲרֶץ פְּרִיָּהּ וְאָכַלְתֶּם לְשִׁבְעָה וַיִּשְׁבַּחְתֶּם לְבָטַח עָלֶיהָ: וְתָתִין אֲרֶעָא אִבְהָ וְתִיכְלוּן לְמַשְׁבַּע וְתִתְבִּין לְרַחֲצָן עָלֶיהָ:	שלישי (שני)
20	And if ye shall say: 'What shall we eat the seventh year? behold, we may not sow, nor gather in our increase';	וְכִי תֹאמְרוּ מַה-נֹּאכַל בַּשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִת הֵן לֹא נִזְרַע וְלֹא נֶאֱסַף אֶת-תְּבוּאָתָנוּ: וְאִרִי תִימְרוּן מֵאֵיכֹל בַּשָּׁתָא שְׁבִיעִיתָא הָא לֹא נִזְרַע וְלֹא נִכְנוֹשׁ יָת עַלְלָתָנָא:	20
21	then I will command My blessing upon you in the sixth year, and it shall bring forth produce for the three years.	וְצִוִּיתִי אֶת-בְּרַכְתִּי לָכֶם בַּשָּׁנָה הַשְּׁשִׁית וְעָשָׂת אֶת-תְּבוּאָהּ לְשָׁלֹשׁ הַשָּׁנִים: וְאֶפְקִיד יָת בְּרַכְתִּי לָכֶן בַּשָּׁתָא שְׁתִּיתָא וְתַעֲבִיד יָת עַלְלָתָא לְתַלַּת שָׁנִין:	21
22	And ye shall sow the eighth year, and eat of the produce, the old store; until the ninth year, until her produce come in, ye shall eat the old store.	וְזִרְעֻתֶם אֶת הַשָּׁנָה הַשְּׁמִינִת וְאָכַלְתֶּם מִן-תְּבוּאָהּ יָשֵׁן עַד הַשָּׁנָה הַתְּשִׁיעִת עַד-בּוֹא תְּבוּאָתָהּ תֹאכְלוּ יָשֵׁן: וְתִזְרְעוּן יָת שָׂתָא תְּמִינִיתָא וְתִיכְלוּן מִן עַלְלָתָא עַתִּיקָא עַד שָׂתָא תְּשִׁיעִיתָא עַד מִיעַל עַלְלָתָהּ תִּיכְלוּן עַתִּיקָא:	22
23	And the land shall not be sold in perpetuity; for the land is Mine; for ye are strangers and settlers with Me.	וְהָאֲרֶץ לֹא תִמָּכַר לְצִמְתָּת כִּי-לִי הָאֲרֶץ כִּי-גֵרִים וְתוֹשָׁבִים אַתֶּם עִמָּדִי: וְאֲרֶעָא לֹא תִזְדָּבֵן לְחִלּוּטִין אֲרִי דִּילִי אֲרֶעָא אֲרִי דִּיִּירִין וְתוֹתְבִין אִתּוֹן קְדָמִי:	23
24	And in all the land of your possession ye shall grant a redemption for the land.	וּבְכָל אֲרֶץ אֲחֻזְתְּכֶם גְּאֻלָּהּ תִּתְּנוּ לְאֲרֶץ: (ס) וּבְכָל אֲרֶעָא אֲחֻסְנַתְכוֹן פּוּדְקָנָא תִתְּנוּן לְאֲרֶעָא:	24
25	If thy brother be waxen poor, and sell some of his possession, then shall his kinsman that is next unto him come, and shall redeem that which his brother hath sold.	כִּי-יִמּוֹךְ אָחִיךָ וּמָכַר מֵאֲחֻזָּתוֹ וּבָא גְאֻלּוֹ הַקָּרֵב אֵלָיו וּגְאָל אֶת מִמָּכְרוֹ אָחִיו: אֲרִי יְתִמָּסְכֵן אָחִיךָ מֵאֲחֻסְנִיתָא וַיִּתִּי פְּרִיקָיָה דְּקָרִיב לֵיהּ וַיַּפְדּוּךְ יָת זְבִינֵי אָחִיו:	רביעי

- (18) וישבתם על הארץ לבטח. שָׁעֲשֹׂן שְׁמֹטָה יִשְׂרָאֵל גּוֹלִים, שְׁנֹאֲמַר אֵל תְּרָכָה הָאֲרֶץ אֶת שְׁבָחָתָיָהּ, וְהִרְכָּת אֶת שְׁבָחָתָיָהּ (ויקרא כו, לד שצח לג), ושצעים שנה של גלות צל כנגד שצעים שצטלו היו:
- (19) ונתנה הארץ וגו' וישבתם לבטח עליה. שלא תדאגו משנת צוורת: ואכלתם לשבע. אף בתוך המעיס תהא צו צרכה:
- (20) ולא נאסף. אל הצית: את תבואתנו. כגון יין ופירות האילן, וספיחין הצאים מאלהים (פסחים נא):
- (21) לשלש השנים. למקטת הששית מניסן ועד ראש השנה, ולשביעית, ולשמינית, שיזרעו בשמינית במרחשון ויקצרו בניסן:
- (22) עד השנה התשיעת. עד חג הסוכות של תשיעת שהיא עת צוא תבואתה של שמינית לתוך הצית, שכל ימות הקיץ היו צודה בגרנות, ובמשרי הוא עת האסיף לבית. ופעמים שהיתה צריכה לעשות לארבע שנים, בששית שלפני השמטה השביעית, שהן בטלן מעבודת קרקע שתי שנים רגילות והיזבל, ומקרא זה נאמר בשאר השמטות כולן:
- (23) והארץ לא תמכר. ליתן לאו על חזרת שדות לצעלים ציזבל, שלא יהא הלוקח כושבה (ת"כ שס ח): לצמחת. לפסיקה, למכירה פסוקה עולמית: כי לי הארץ. (ת"כ) אל תרע עיניך זה (שס), שאינה שלך:
- (24) ובכל ארץ אחזתכם. (ת"כ) לרבות צמים, ועצד עברי (שס ט), ודבר זה מפורש בקידושין צפרק א' (דף כא). ולפי פשוטו, סמון לפרשה שלאחריו, שהמוכר אחוזתו רשאי לגאלה לאחר שתי שנים, או הוא, או קרובו, ואין הלוקח יכול לעכב:
- (25) כי ימוך אחיד ומכר. מלמד שאין אדם רשאי למכור שדהו אלא מחמת דוחק עוני (ת"כ פרק ה, א): מאחוזתו.

<p>26 And if a man have no one to redeem it, and he be waxen rich and find sufficient means to redeem it;</p>	<p>וְגֵבֶר אֲרִי לֹא יִהְיֶה לִיָּה פְּרִיק וְתִדְבִּיק יָדֶיהָ וַיִּשְׁכַּח כְּמֹסֶת פּוֹרְקָנֶיהָ:</p>	<p>26 וְאִישׁ כִּי לֹא יִהְיֶה-לּוֹ גָּאֹל וְהִשְׁגִּיהָ יָדוֹ וּמָצָא כְּדֵי גְאֻלָּתוֹ:</p>
<p>27 then let him count the years of the sale thereof, and restore the overplus unto the man to whom he sold it; and he shall return unto his possession.</p>	<p>וַיַּחְשִׁיב יָת שְׁנֵי זְבִינוֹהֵי וַיָּתִיב יָת מוֹתָרָא לְגֵבֶר דְּזָבִין לִיָּה וַיָּתִיב לְאַחֲסָנֶיהָ:</p>	<p>27 וַחֲשַׁב אֶת-שְׁנֵי מִמְכָּרוֹ וְהָשִׁיב אֶת-הַעֲדָף לְאִישׁ אֲשֶׁר מָכְרָהּ לּוֹ וָשִׁב לְאַחֲזָתוֹ:</p>
<p>28 But if he have not sufficient means to get it back for himself, then that which he hath sold shall remain in the hand of him that hath bought it until the year of jubilee; and in the jubilee it shall go out, and he shall return unto his possession.</p>	<p>וְאִם לֹא אֲשַׁכַּחַת יָדֶיהָ כְּמֹסֶת דִּיתִיב לִיָּה וַיְהִי זְבִינוֹהֵי בְּיַד דְּזָבִין וַיְהִי עַד שְׁתָּא דִּיּוֹבִילָא וַיּוֹפֹק בְּיוֹבִילָא וַיָּתִיב לְאַחֲסָנֶיהָ:</p>	<p>28 וְאִם לֹא-מָצָאָהּ יָדוֹ דִּי הָשִׁיב לּוֹ וְהָיָה מִמְכָּרוֹ בְּיַד הַקֹּנֶה אֹתוֹ עַד שְׁנַת הַיּוֹבֵל וַיֵּצֵא בַּיּוֹבֵל וָשִׁב לְאַחֲזָתוֹ: (ס)</p>
<p>29 And if a man sell a dwelling-house in a walled city, then he may redeem it within a whole year after it is sold; for a full year shall he have the right of redemption.</p>	<p>וְגֵבֶר אֲרִי יִזְבִּין בֵּית מוֹתָב קִרְתָּא מְקֻפָּא שׁוּר וַיְהִי פּוֹרְקָנֶיהָ עַד מְשָׁלֻם שְׁתָּא דְּזְבִינוֹהֵי עֲדָן בְּעֲדָן יְהִי פּוֹרְקָנֶיהָ:</p>	<p>חמשי (שלישי) וְאִישׁ כִּי-יִמְכֹּר בֵּית-מוֹשָׁב עִיר חוֹמָה וְהָיְתָה גְאֻלָּתוֹ עַד-תֶּם שְׁנַת מִמְכָּרוֹ יָמִים תִּהְיֶה גְאֻלָּתוֹ:</p>
<p>30 And if it be not redeemed within the space of a full year, then the house that is in the walled city shall be made sure in perpetuity to him that bought it, throughout his generations; it shall not go out in the jubilee.</p>	<p>וְאִם לֹא יִתְפָּדֶיק עַד מְשָׁלֻם לִיָּה שְׁתָּא שְׁלֻמְתָּא וַיִּקּוּם בֵּיתָא דְּבִקְרָתָא דְּלִיָּה שׁוּרָא לְחֻלוּטִין לְדְּזָבִין וַיְהִי לְדִירוֹהֵי לֹא יוֹפֹק בְּיוֹבִילָא:</p>	<p>30 וְאִם לֹא-יִגְאָל עַד-מְלֹאת לּוֹ שְׁנָה תְּמִימָה וְקָם הַבֵּית אֲשֶׁר-בְּעִיר אֲשֶׁר-(כ' לא) ק' לִין חֲמָה לְצִמְיֻתָּהּ לִקְנָה אֹתוֹ לְדִירוֹתָיו לֹא יֵצֵא בַּיּוֹבֵל:</p>

ולא כולה, למדה תורה דרך ארץ, שישיר שדה לעצמו: וגאל את ממכר אחיו. ואין הלוקח יכול לעכב: (26) ואיש כי לא יהיה לו גאל. וכי יש לך אדם בישראל שאין לו גואלים, אלא גואל שיוכל לגאול ממכרו (קידושין ס ט"ב פרק ה, ג):

(27) וחשב את שני ממכרו. כמה שנים היו עד היוצל, כך וכך, וצמחה מכרתיה לך, צכך וכך, עמיד היית להחזירה ציוצל, נמצאת קונה מספר התצואות כפי חשבון של כל שנה, אכלת אותה שלש שנים או ארבע, הוצא את דמיהן מן החשבון, וטול את השאר, וזהו: והשיב את העודף. בדמי המקח על האכילה שאכל, ויתנם ללוקח: לאיש אשר מכר לו. המוכר הזה, שצא לגאלה (ערכין ל):

(28) די השיב לו. מכאן שאינו גואל לחצאין: עד שנת היובל. שלא יכנס לתוך אותה שנה כלום, שהיוצל משמט בתחלתו (ת"כ ס ז):

(29) בית מושב עיר חומה. בית צמח עיר המוקפת חומה מימות יהושע בן נון (שם פרשתא ד, א): והיתה גאלתו. לפי שנאמר בשדה שיכול לגאלה משתי שנים ואילך כל זמן שירצה, ובתוך שמי שנים הראשונים אינו יכול לגאלה, הושרך לפדש צוה שהוא חלוק, שאם רצה לגאול בשנה ראשונה גואלה, ולאחר מכאן אינו גואלה: והיתה גאלתו. של בית: ימים. ימי שנה שלימה קרוים ימים, וכן פשט הגערה אפני ימים (בראשית כד, נה):

(30) וקם הבית וגו' לצמיתתו. יצא מכחו של מוכר ועומד צמח של קונה: (אשר לא חמה. לו קרינן, אמרו רז"ל (ערכין לז). אע"פ שאין לו עכשיו, הואיל והיתה לו קודם לכן. ועיר נקבה היא, והושרך לכמוצ לה, אלא מתוך שצריך לכמוצ לא צפנים, תקנו לו במסורת זה נופל על זה): לא יצא ביבול. אמר רב ספרא (אף) אם פגע צו יוצל צמח שנמו לא יצא (שם לא):

<p>But the houses of the villages which have no wall round about them shall be reckoned with the fields of the country; they may be redeemed, and they shall go out in the jubilee.</p>	<p>ובתי החצרים אשר אין להם חמה סביב על שדה הארץ יחשב וגאלה תהיה לו ויביל יצא:</p>	<p>31</p>
<p>But as for the cities of the Levites, the houses of the cities of their possession, the Levites shall have a perpetual right of redemption.</p>	<p>וקרני ליואי בתי קרני אחסנתהון פורקן עלם יהי לליואי:</p>	<p>32 וערי הלויים בתי ערי אחוזתם וגאלת עולם תהיה ללויים:</p>
<p>And if a man purchase of the Levites, then the house that was sold in the city of his possession, shall go out in the jubilee; for the houses of the cities of the Levites are their possession among the children of Israel.</p>	<p>ודיפרוק מן ליואי ויפקון זביני ביתא וקרני אחסנתיה בויבילא ארי בתי קרני ליואי אנין אחסנתהון בגו בני ישראל:</p>	<p>33 ואשר יגאל מן הלויים ויצא ממכר בית ועיר אחוזתו ביביל כי בתי ערי הלויים הוא אחוזתם בתוך בני ישראל:</p>
<p>But the fields of the open land about their cities may not be sold; for that is their perpetual possession.</p>	<p>וחקל רוח קרניהון לא יודבן ארי אחסנת עלם הוא להון:</p>	<p>34 ושדה מגרש עריהם לא ימכר כי אחוזת עולם הוא להם: (ס)</p>
<p>And if thy brother be waxen poor, and his means fail with thee; then thou shalt uphold him: as a stranger and a settler shall he live with thee.</p>	<p>וארי יתמסכן אחוזך ותמוט ידיה עמך ותתקוף ביה ידו ויתתב ויחי עמך:</p>	<p>כא וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך ויחזקת בו גר ותושב וחי עמך:</p>
<p>Take thou no interest of him or increase; but fear thy God; that thy brother may live with thee.</p>	<p>אלתקח מאתו נשך ותרבית לא תסב מניה חיבוליא ויראת מאלהיך וחי אחיך ויחי אחוזך עמך:</p>	<p>36</p>

(31) ובתי החצרים. כמרגומו פלסא, עיירות פתוחות מאין חומה, ויש הרבה בספר יהושע הערים וסלגריהם (יהושע יג, כח), צלגריהם וצטילקס (צדאשית כה, טז): על שדה הארץ יחשב. הרי הן כשדות הנגאלים עד היוכל, ויואלין ציובל לזעלים, אם לא נגאלו: גאלה תהיה לו. מיד אם ירצה, וזיה יפה כח מכח שדות, שהשדות אין נגאלות עד שתי שנים (ת"כ פרקו, צערכין לג.): וציובל יא. בחנס:

(32) וערי הלויים. ארבעים ושמנה עיר שנתנו להם: גאלת עולם. גואל מיד אפילו לפני שתי שנים אם מכרו שדה משדותיהם הנמונות להם באלפים אמה סביבות הערים, או אם מכרו בית בעיר חומה גואלין לעולם, ואינו חלוט לסוף שנה (שס):

(33) ואשר יגאל מן הלויים. ואם יקנה בית או עיר מהם. ויאכל ציבל. אותו ממכר של בית, או של עיר, וישוצ ללוי שמכרו, ולא יהיה חלוט כשאר בתי ערי חומה של ישראל, וגאלה זו, לשון מכירה. דבר אחר לפי שנאמר גאלות עולם תהיה ללויים, יכול לא דבר הכחוצ אלל צלוקה ישראל שקנה בית בערי הלויים, אצל לוי שקנה מלוי יהיה חלוט, ת"ל ואשר יגאל מן הלויים, אף הגואל מיד לוי גואל גאלות עולם: ויצא ממכר בית. הרי זו מצוה אחרת, ואם לא גאלה, יוצאה ציובל ואינו נחלט לסוף שנה כבית של ישראל: כי בתי ערי הלויים הוא אחוזתם. לא היה להם נחלת שדות וכרמים, אלא ערים לשבת ומגרשיהם, לפיכך הם להם במקום שדות, ויש להם גאלה כשדות, כדי שלא יופקע נחלתם מהם:

(34) ושדה מגרש עריהם לא ימכר. מקר גזר, שאם הקדיש בן לוי את שדהו ולא גאלה ומכרה גזר אינה יוצאה לכהנים ציובל, כמו שנאמר בישראל ואם מכר את השדה לאיש אחר לא יגאל עוד (ויקרא כז, כ), אצל בן לוי גואל לעולם:

(35) והחזקת בו. אל תניחם שירד ויפול, ויהיה קשה להקיים, אלא חזקה משעת מוטת היד. למה זה דומה, למשאוי שעל החמור, עודהו על החמור, אחד תופס בו ומעמידו, נפל לארץ, חמשה אין מעמידין אותו: גר ותושב. אף אם הוא גר או תושב, ואיזה תושב כל שקבל עליו שלא לעבד עבדות אלילים ואוכל נבלות:

37	Thou shalt not give him thy money upon interest, nor give him thy victuals for increase.	אֶת־כֶּסֶףְךָ לֹא־תִתֵּן לוֹ בַּנִּשְׁךְ וּבַמִּדְבָּרִית לֹא־תִתֵּן אֹכֶלְךָ:	יֵת כֶּסֶףְךָ לֹא תִתֵּן לֵיהֶ בַּחֲבִילִיָּא וּבַרְבִּיתָא לֹא תִתֵּן מִיִּכְלֶךָ:
38	I am the LORD your God, who brought you forth out of the land of Egypt, to give you the land of Canaan, to be your God.	אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לָתֵת לָכֶם אֶת־אֶרֶץ כְּנָעַן לְהִיְוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים: (ס)	אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם דְּאַפִּיקִית יִתְכּוֹן מֵאֶרְעָא דְּמִצְרַיִם לְמַתָּן לְכּוֹן יֵת אֶרְעָא דְּכְנַעַן לְמַהְוֵי לְכּוֹן לְאַלְהֵ:
39	And if thy brother be waxen poor with thee, and sell himself unto thee, thou shalt not make him to serve as a bondservant.	וְכִי־יִמְוֶה אֶתְּיָךְ עִמָּךְ וְנִמְכַר־לָךְ לֹא־תַעֲבֹד בּוֹ עֲבָדַת עָבֵד:	וְאִרִי יִתְמַסְכֵּן אֶחָדְךָ עִמָּךְ וְיִזְדָּבֵן לָךְ לֹא תַפְלַח בֵּיהּ פּוֹלְחֵן עֲבָדִין:
40	As a hired servant, and as a settler, he shall be with thee; he shall serve with thee unto the year of jubilee.	כְּשָׂכִיר כְּתוּשָׁב יִהְיֶה עִמָּךְ עַד־שְׁנַת הַיָּבֵל יַעֲבֹד עִמָּךְ:	כְּאַגִּירָא כְּתוּבָא יִהְיֶה עִמָּךְ עַד שְׁתָּא דִּי־יָבִילָא יַפְלַח עִמָּךְ:
41	Then shall he go out from thee, he and his children with him, and shall return unto his own family, and unto the possession of his fathers shall he return.	וְיֵצֵא מֵעִמָּךְ הוּא וּבָנָיו עִמּוֹ וְשָׁב אֶל־מִשְׁפַּחְתּוֹ וְאֶל־אֲחֻזַּת אֲבֹתָיו יָשׁוּב:	וְיַפּוֹק מֵעִמָּךְ הוּא וּבְנֵהוּ עִמִּיהּ וְיָתוּב לְיִרְעִיתִיהּ וּלְאַחְסִנָּתָא בְּתַתְּהוּ יָתוּב:
42	For they are My servants, whom I brought forth out of the land of Egypt; they shall not be sold as bondmen.	כִּי־עֲבָדֵי הֵם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יִמְכְּרוּ מִמִּכְרַת עָבֵד:	אִרִי עֲבָדֵי אֲנִי דְּאַפִּיקִית יִתְהוֹן מֵאֶרְעָא דְּמִצְרַיִם לֹא יִזְדָּבְנוּ וּבֵין עֲבָדִין:
43	Thou shalt not rule over him with rigour; but shalt fear thy God.	לֹא־תִרְדֶּה בּוֹ בַּפֶּרֶךְ וַיִּירָאֵת מֵאֱלֹהֶיךָ:	לֹא תַפְלַח בֵּיהּ בְּקִשְׁיוֹ וְתִדְחַל מֵאֱלֹהֶךָ:

(36) נשך ותרבית. חד שווינהו רבנן, ולעצור עליו בשני לאוין (צ"מ ס): ויראת מאלהיך. לפי שדעתו של אדם נמשכת אחר הרבית, וקשה לפרוש הימנו, ומורה לעצמו היתר בשביל מעותיו שהיו בטלות אצלו, הולך לומר ויראת מאלהיך, או המולה מעותיו בנכרי כדי להלוותם לישראל ברבית, הרי זה דבר המסור ללבו של אדם ומחשבתו, לכן הולך לומר, ויראת מאלהיך (צ"מ נח):

(38) אשר הוצאתי וגו'. והבחנו צין בכור לשאינו בכור, אף אני יודע ונפרע מן המלוה מעות לישראל ברבית, ואומר של נכרי הם. דבר אחר אשר הוצאתי אהכם מארץ מצרים על מנת שתקבלו עליכם מצותי, אפילו הן כבודות עליכם: לתת לכם את ארץ כנען. בשכר שתקבלו מצותי: להיות לכם לאלהים. שכל הדבר צריך לישראל, אני לו לאלהים, וכל היוצא ממנה, כעובד עבודת אלילים (ת"כ פרשתא ה, ד כתובות קי):

(39) עבודת עבד. עבודה של גנאי שיהא ניכר בה כעבד, שלא יוליך כליו אחריו לבית המרחץ, ולא ינעול לו מנעליו: (40) כשכיר כתושב. עבודת קרקע, ומלאכת אומנות, כשאר שכירים התנהגו בו: עד שנת היבול. אם פגע בו יוצל לפני שש שנים היוצל מוסיאו:

(41) הוא ובניו עמו. אמר רבי שמעון אם הוא נמכר בניו מי מכרן, אלא מכאן, שרצו חייב צמונות בניו (ת"כ פרק ז, ג קידושין כג): ואל אחוזת אבותיו. אל כבוד אבותיו, ואין לזלזל בן (מכות יג): אחוזת. חזקת:

(42) כי עבדי הם. שטרי קודם (ת"כ פרשתא ו, א): לא ימכרו ממכרת עבד. בהכרזה, כאן יש עבד למכור, ולא יעמידנו על אפן הלקס:

(43) לא תרדה בו בפרך. מלאכה שלא לזרוך, כדי לענותו, אל תאמר לו הֵס לי את הכוס הזה, והוא אינו צריך, עֲדָר

<p>44 And as for thy bondmen, and thy bondmaids, whom thou mayest have: of the nations that are round about you, of them shall ye buy bondmen and bondmaids.</p>	<p>וְעַבְדְּךָ וְאִמָּתְךָ אֲשֶׁר יִהְיוּ לְךָ מֵמֵאֵת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבְתֶיכֶם מֵהֶם תִּקְנֶנּוּ עֶבֶד וְאִמָּה:</p>	<p>44 וְעַבְדְּךָ וְאִמָּתְךָ אֲשֶׁר יִהְיוּ לְךָ מֵמֵאֵת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבְתֶיכֶם מֵהֶם תִּקְנֶנּוּ עֶבֶד וְאִמָּה:</p>
<p>Moreover of the children of the strangers that do sojourn among you, of them may ye buy, and of their families that are with you, which they have begotten in your land; and they may be your possession.</p>	<p>וְגַם מִבְּנֵי הַתּוֹשְׁבִים הַגֵּרִים עִמָּכֶם מֵהֶם תִּקְנֶנּוּ וּמִמִּשְׁפַּחְתָּם אֲשֶׁר עִמָּכֶם אֲשֶׁר הוֹלִידוּ בְּאֶרֶצְכֶם וְהָיוּ לָכֶם לְאֻחָזָה:</p>	<p>45 וְגַם מִבְּנֵי הַתּוֹשְׁבִים הַגֵּרִים עִמָּכֶם מֵהֶם תִּקְנֶנּוּ וּמִמִּשְׁפַּחְתָּם אֲשֶׁר עִמָּכֶם אֲשֶׁר הוֹלִידוּ בְּאֶרֶצְכֶם וְהָיוּ לָכֶם לְאֻחָזָה:</p>
<p>And ye may make them an inheritance for your children after you, to hold for a possession: of them may ye take your bondmen for ever; but over your brethren the children of Israel ye shall not rule, one over another, with rigour.</p>	<p>וְהִתְנַחֲלָתֶם אֹתָם לְבָנֵיכֶם אַחֲרֵיכֶם לְרֶשֶׁת אֻחָזָה לְעֹלָם בָּהֶם תַּעֲבֹדוּ וּבְאֲחֵיכֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ בְּאֲחָיו לֹא-תִרְדּוּהָ בּוֹ בְּכַפְדָּךְ: (ס)</p>	<p>46 וְהִתְנַחֲלָתֶם אֹתָם לְבָנֵיכֶם אַחֲרֵיכֶם לְרֶשֶׁת אֻחָזָה לְעֹלָם בָּהֶם תַּעֲבֹדוּ וּבְאֲחֵיכֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ בְּאֲחָיו לֹא-תִרְדּוּהָ בּוֹ בְּכַפְדָּךְ: (ס)</p>
<p>And if a stranger who is a settler with thee be waxen rich, and thy brother be waxen poor beside him, and sell himself unto the stranger who is a settler with thee, or to the offshoot of a stranger's family,</p>	<p>וְכִי תִשְׁגֶּה יָד גֵּר וְתוֹשֵׁב עִמָּךְ וּמִן אַחֶיךָ עִמּוֹ וְנִמְכָּר לַגֵּר וְתוֹשֵׁב עִמָּךְ אוֹ לְעֹקֵר מִשְׁפַּחַת גֵּר:</p>	<p>שביעי 47 וְכִי תִשְׁגֶּה יָד גֵּר וְתוֹשֵׁב עִמָּךְ וּמִן אַחֶיךָ עִמּוֹ וְנִמְכָּר לַגֵּר וְתוֹשֵׁב עִמָּךְ אוֹ לְעֹקֵר מִשְׁפַּחַת גֵּר:</p>
<p>after that he is sold he may be redeemed; one of his brethren may redeem him;</p>	<p>אֲחֵרֵי נִמְכָּר גְּאֻלָּה תִּהְיֶה-לּוֹ אֶחָד מֵאֲחָיו וְגֹאֲלֹנּוּ:</p>	<p>48 אֲחֵרֵי נִמְכָּר גְּאֻלָּה תִּהְיֶה-לּוֹ אֶחָד מֵאֲחָיו וְגֹאֲלֹנּוּ:</p>

תחת הגפן, עד שאצוצה, שמא תאמר אין מכיר בדבר אם לזורך אם לאו ואומר אני לו שהוא לזורך, הרי הדבר הזה מסור ללז, לכך נאמר ויראת:

(44) ועבדך ואמתך אשר יהיו לך. אם תאמר אם כן צמה אשתמש, בעצדי איני מושל, צו' אומות איני נוהל, שהרי הזהרתני לא תספיה כל נשמה (דברים כ, טז), אלא מי ישמשני: מאת הגוים. הם יהיו לך לעצדים: אשר סביבתיכם. ולא שצמך גבול ארצכם, שהרי זה אמרתי, לא תחיה כל נשמה:

(45) וגם מבני התושבים. שצאו מסביבותיכם לישא נשים צארכם וילדו להם, הבן הולך אחר האב, ואינו בכלל לא תחיה, אלא אתה מותר לקנותו בעצד (קידושין סז:): מהם תקנו. אותם תקנו:

(46) והתנחלתם אתם לבניכם. החזיקו זהם לנחלה לזורך בניכם אחריכם ולא יתכן לפרש הנחילים לבניכם, שאם כן היה לו לכמוז והנחלתם אותם לבניכם: והתנחלתם. כמו והתחזקתם: איש באחיו. להציא נשיא עצמו ומלך צמשתיו שלא לרדות בצפרך:

(47) יד גר ותושב. גר והוא תושב, כהרגומו על כל חוק, וסופו מוכיח ומכר לגר תושב: וכי תשיג יד גר ותושב עמך. מי גרס לו שיעשיר, דצוקו עמך: ומך אחיך עמו. מי גרס לו שימור, דצוקו עמו, על ידי שלמד ממעשיו: משפחת גר. זהו עכו"ם, כשהוא אומר לעקר, זה הנמכר לעבדות אלילים עצמה (שם כ. כ"ג ע"א), להיות לה שמש, ולא לאלהות, אלא לחטוב עצים, ולשחוב מים:

(48) גאולה תהי' לו. מיד, אל תניחהו שיתעמע:

<p>49 or his uncle, or his uncle's son, may redeem him, or any that is nigh of kin unto him of his family may redeem him; or if he be waxen rich, he may redeem himself.</p>	<p>או אחבדו או בר אחבדו יפקדניה או מקריב בשריה מורעיתה יפקדניה או דתדביק ידיו ונתפריק:</p>	<p>49 או־דָּוֹ או־בְּנֵי־דָּוֹ יִגְאָלֻהוּ או־מִשְׁאֵר בְּשָׂרוֹ מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ יִגְאָלֻהוּ או־הַשִּׁיגָה יָדוֹ וַיִּגְאָלֶּה:</p>
<p>50 And he shall reckon with him that bought him from the year that he sold himself to him unto the year of jubilee; and the price of his sale shall be according unto the number of years; according to the time of a hired servant shall he be with him.</p>	<p>וַיַּחְשִׁיב עִם זְבִנְיָה מִשְׁתָּא דְּאִזְדָּבֵן לִיה עַד שְׁתָּא דִּיּוֹבִילָא וַיְהִי כֶסֶף זְבִנְיָהּ בְּמִנְיַן שְׁנֵינָא כְּיוֹמֵי אֲגִירָא יְהִי עִמָּיה:</p>	<p>50 וַחֲשַׁב עִם־קִנְיָהּ מִשְׁנַת הַמִּכְרֹו לֹא עַד שְׁנַת הַיָּבֵל וְהָיָה כֶסֶף מִמִּכְרוֹ בַּמִּסְפָּר שָׁנִים כִּימֵי שָׂכִיר יִהְיֶה עִמּוֹ:</p>
<p>51 If there be yet many years, according unto them he shall give back the price of his redemption out of the money that he was bought for.</p>	<p>אם עוד סגיות בשניא לפומהון יתיב פורקניה מִכֶּסֶף זְבִנְיָהּ:</p>	<p>51 אִם־עוֹד רַבּוֹת בַּשָּׁנִים לְפִיָּהּ יָשִׁיב גְּאֻלָּתוֹ מִכֶּסֶף מִקְנָתוֹ:</p>
<p>52 And if there remain but few years unto the year of jubilee, then he shall reckon with him; according unto his years shall he give back the price of his redemption.</p>	<p>וְאִם זָעִיר אֲשַׁתָּא בְּשִׁנְיָא עַד שְׁתָּא דִּיּוֹבִילָא וַיַּחְשִׁיב לִיה כְּפֹם שְׁנוֹהֵי יְתִיב יְת פּוֹרְקָנִיה:</p>	<p>52 וְאִם־מְעַט נִשְׁאָר בַּשָּׁנִים עַד־שְׁנַת הַיָּבֵל וַחֲשַׁב־לּוֹ כְּפִי שְׁנוֹי יָשִׁיב אֶת־גְּאֻלָּתוֹ:</p>
<p>53 As a servant hired year by year shall he be with him; he shall not rule with rigour over him in thy sight.</p>	<p>כְּאֲגִיר שְׁנָא בְּשִׁנָּא יְהִי עִמָּיה לֹא יַפְלַח בֵּיה בְּקִשְׁיוֹ לְעֵינְךָ:</p>	<p>53 כְּשָׂכִיר שְׁנָה בְּשָׁנָה יִהְיֶה עִמּוֹ לֹא־יִרְדְּגוּ בְּפָרְךָ לְעֵינֶיךָ:</p>
<p>54 And if he be not redeemed by any of these means, then he shall go out in the year of jubilee, he, and his children with him.</p>	<p>וְאִם לֹא יִתְּפָרֵק בְּאֵלִין וַיִּפּוֹק בְּשְׁתָּא דִּיּוֹבִילָא הוּא וּבְנֵיהּ עִמָּיה:</p>	<p>54 וְאִם־לֹא יִגְאָל בְּאֵלָה וַיֵּצֵא בְּשְׁנַת הַיָּבֵל הוּא וּבָנָיו עִמּוֹ:</p>
<p>55 For unto Me the children of Israel are servants; they are My servants whom I brought forth out of the land of Egypt: I am the LORD your God.</p>	<p>אֲרִי דִילִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִין עֲבָדֵי אֲנִי דְאַפִּיקוּתִי יְתָהוֹן מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנָא יי אֱלֹהֵכֶן:</p>	<p>מִפְטִיר כִּי־לִי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים עֲבָדֵי הֵם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>

(50) עד שנת היובל. שהרי כל עצמו לא קנאו אלא לעוצדו עד היובל, שהרי ציובל יגאל, כמו שנאמר למטה, ויגאל בשנת היובל, ובנכרי שמחם ידך הכחז מדבר, ואף על פי כן לא תצא עליו צעקיפין, מפני חלול השם (צ"ק קיג.), אלא כשצא ליגאל ידקדק בחשבון לפי המגיע בכל שנה ושנה ינכה לו הנכרי מן דמיו, אם היו עשרים שנה משנמכר עד היובל וקנאו צעשרים מנה, נמלא שקנה הנכרי עזרת שנה צמנה, ואם שהה זה אצלו חמש שנים וצא ליגאל ינכה לו חמשה מנים, ויתן לו העבד ט"ו מנים, וזהו והיה כסף ממכרו צמספר שנים: כימי שכיר יהיה עמו. חשבון המגיע לכל שנה ושנה יחשוב כאלו נשכר עמו כל שנה צמנה, וינכה לו:

(51) אם עוד רבות בשנים. עד היובל: לפיהן. הכל כמו שפירשתי:

(53) לא ירדנו בפרך לעיניך. כלומר ואמה רואה:

(54) ואם לא יגאל באלה. צאלה הוא גאל, ואינו גאל בש (קידושין טו:): (הוא ובניו עמו. הנכרי חייב צמוזנות צניו (קידושין כג.))

(55) כי לי בני ישראל עבדים. שטרי קודם: אני ה' אלהיכם. כל המשעבדן מלמטה, כאלו משעבדן מלמעלה:

The Haftarah is Jeremiah 32:6 – 32:27 on page 159.

124

<p>6 And I will give peace in the land, and ye shall lie down, and none shall make you afraid; and I will cause evil beasts to cease out of the land, neither shall the sword go through your land.</p>	<p>וְנָתַתִּי שְׁלוֹם בְּאַרְצְךָ וּשְׁכַבְתֶּם וְאֵין מַחְרִיד וְהַשְׁבַּתִּי חַיָּה רָעָה מִן־הָאָרֶץ וְחָרֵב לֹא־תַעֲבֹר בְּאַרְצְכֶם:</p>	<p>שני</p>
<p>7 And ye shall chase your enemies, and they shall fall before you by the sword.</p>	<p>וּרְדַפְתֶּם אֶת־אֹיְבֵיכֶם וּנְפְלוּ לִפְנֵיכֶם לְחָרֵב: וְתִרְדְּפוּן יָת בְּעָלֵי דְבָבִיכֹן וַיִּפְּלוּן קִדְמִיכֹן לְחִרְבָּא:</p>	<p>7</p>
<p>8 And five of you shall chase a hundred, and a hundred of you shall chase ten thousand; and your enemies shall fall before you by the sword.</p>	<p>וּרְדְּפוּ מִכֶּם חֲמִשָּׁה מֵאָה וּמֵאָה מִכֶּם רַבְּבָה יִרְדְּפוּ וּנְפְלוּ אֹיְבֵיכֶם לִפְנֵיכֶם לְחָרֵב: וַיִּרְדְּפוּן מִנְכֹּן חֲמִשָּׁה לְמֵאָה וּמֵאָה מִנְכֹּן לְרַבּוּתָא יַעֲרְקוּן וַיִּפְּלוּן בְּעָלֵי דְבָבִיכֹן קִדְמִיכֹן לְחִרְבָּא:</p>	<p>8</p>
<p>9 And I will have respect unto you, and make you fruitful, and multiply you; and will establish My covenant with you.</p>	<p>וּפָנִיתִי אֵלֵיכֶם וְהִפְרִיתִי אֶתְכֶם וְהִרְבִּיתִי אֶתְכֶם וְהִקִּמַּתִּי אֶת־בְּרִיתִי אִתְּכֶם: וְאֶתְפְּנִי בְּמִימְרֵי לֹא־יִשָּׁבָא לְכֹן וְאֶפְיֵשׁ יִתְכֹּן וְאֶסְגִּי יִתְכֹּן וְאֶשִׁים יָת קִנְמִי עִמְכֹּן:</p>	<p>9</p>
<p>10 And ye shall eat old store long kept, and ye shall bring forth the old from before the new.</p>	<p>וְאָכַלְתֶּם יִשְׁן נוֹשֵׁן וַיִּשְׁן מִפְּנֵי חֹדֶשׁ תּוֹצִיאוּ: וְתִכְלוּן עֵתִיקָא דְעֵתִיק וְעֵתִיקָא מִן קִדָּם חֲדָתָא תִּפְנוּן:</p>	<p>שלישי (חמישי)</p>
<p>11 And I will set My tabernacle among you, and My soul shall not abhor you.</p>	<p>וְנָתַתִּי מִשְׁכְּנִי בְּתוֹכְכֶם וְלֹא־תִגְעַל נַפְשִׁי אֶתְכֶם: וְאֶתִּין מִשְׁכְּנִי בִּינִיכֹן וְלֹא יִרְחִיק מִימְרֵי יִתְכֹּן:</p>	<p>11</p>

(6) ונתתי שלום. שמה תאמרו הרי מאכל והרי משתה, אם אין שלום אין כלום, תלמוד לומר אחר כל זאת ונתתי שלום בארץ, מכאן שהשלום שקול כנגד הכל, וכן הוא אומר עושה שלום וצורא את הכל: וחרב לא תעבר בארצכם. אין צריך לומר שלא יצאו למלחמה, אלא אפילו לעזור דרך ארצכם ממדינה למדינה (ת"כ פרק ז, ג):

(7) לפניכם לחרב. איש צהר צהר רעהו (שם):

(8) ורדפו מכם. מן החלשים שצרכם, ולא מן הגבורים שצרכם (שם ד): חמשה מאה ומאה מכם רבבה. וכי כך הוא החשבון, והלא לא היה צריך לומר אלא ומאה מכם שני אלפים ירדפו, (יש מדקדקים בלשון רש"י שהוא כמו כפל ואריכות וכי כך הוא החשבון והלא לא היה צריך לומר, וכמו כן מדקדקים כל גדולי המפרשים וחשובים בלשון רש"י צפרשת צראשית, לא היה צריך להתחיל, ומה טעם פתח, שגם כן כפל ועיין שם ב"ש צ"ס, וכאן נראה לפרש למורי הגאון המופלג מוהר"ר משה חריף נר"ו, שמלת רבבה סובל צ' פירושים, פירוש א' עשרת אלפים, ועל זה מקשה רש"י וכי כך הוא החשבון, ופירוש ב', רבבה מספר מרובה, על שם ריבוי, וזה הפירוש שולל רש"י. באומרו והלא לא היה צריך לומר וכו'. ודו"ק) אלא אינו דומה מועטין העושין את התורה, למרובים העושין את התורה (שם): ונפלו איביכם וגו'. שיהיו נופלין לפניכם, שלא כדרך הארץ:

(9) ופניתי אליכם. אפנה מכל עסקי לשלם שכרכם. משל למה הדבר דומה, למלך ששכר פועלים וכו', כדאיתא ב"כ (פרק ז, ה): והפריתי אתכם. צפריה ורביה (שם ה): והרביתי אתכם. נקומה זקופה (שם): והקימתי את בריתי אתכם. ברית חדשה, לא כברית הראשונה שהפרתם אותה, אלא ברית חדשה שלא תופר, שנאמר וְכָרַתִּי אֶת בְּרִיתִי אִתְּךָ לְאֶת בְּרִית יְהוּדָה צְרִית תִּדְבָּרָה, (ירמיה לא, ל-לא), לא כְּצִרִית וגו' (ת"כ שם):

(10) ואכלתם ישן נושן. הפירות יהיו משתמרין וטובים להתיישן, שיהא ישן הנושן של שלש שנים יפה לאכול משל אשתקד (שם פרק ג, א צ"צ א'): וישן מפני חדש תוציאו. שיהיו הגרנות מלאות חדש והאוצרות מלאות ישן, וצריכים אחס לפנות האוצרות למקום אחר, לתת החדש למוכין:

(11) ונתתי משכני. זה בית המקדש: ולא תגעל נפשי. אין רוחי קנה צדק. כל געילה לשון פליטת דבר הצלוע בדבר, כמו פִּי־עָם נָעַל מִגֶּן גְּדוּרִים (שמואל ב' א, כא), לא קבל המשיחה, שמושחין מגן של עור צִהָלָב מבושל כדי להחליק מעליו מכת

12 And I will walk among you, and will be your God, and ye shall be My people.	וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם וְהִיִּיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ-לִי לְעָם:	12 וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם וְהִיִּיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ-לִי לְעָם:
13 I am the LORD your God, who brought you forth out of the land of Egypt, that ye should not be their bondmen; and I have broken the bars of your yoke, and made you go upright.	אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִמָּהִית לָהֶם עֲבָדִים וְאֲשַׁבֵּר מִטַּת עֲלֵכֶם וְאוֹלֶךְ אֶתְכֶם קוֹמְמוֹת: (פ)	ע"כ צחול 13 אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִמָּהִית לָהֶם עֲבָדִים וְאֲשַׁבֵּר מִטַּת עֲלֵכֶם וְאוֹלֶךְ אֶתְכֶם קוֹמְמוֹת: (פ)
14 But if ye will not hearken unto Me, and will not do all these commandments;	וְאִם לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל-הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה:	14 וְאִם לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל-הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה:
15 and if ye shall reject My statutes, and if your soul abhor Mine ordinances, so that ye will not do all My commandments, but break My covenant;	וְאִם בָּקִימִי תִקְוִצוּ וְאִם יְיָ תִרְחִיק נַפְשְׁכֶם בְּדִיל דְּלֹא לְמַעַבְדִּי יֵת כָּל פְּקוּדֵי לְאֻשְׁנוֹתֵיכֶם יֵת קִימִי:	15 וְאִם-בַּחֲקֹתִי תִמָּאֲסוּ וְאִם-אֶת-מִשְׁפָּטִי תִגְעַל נַפְשְׁכֶם לְבַלְתִּי עֲשׂוֹת אֶת-כָּל-מִצְוֹתִי לְהַפְרֹכֶם אֶת-בְּרִיתִי:
16 I also will do this unto you: I will appoint terror over you, even consumption and fever, that shall make the eyes to fail, and the soul to languish; and ye shall sow your seed in vain, for your enemies shall eat it.	אֲפִי אֲנִי אֶעֱבִיד דָּא לְכֹן וְאֶסְעַר עֲלֵיכֶם בִּיהוּלְתָּא שְׁחִפְתָּא וְקִדְחָתָא מִחֲשָׁן עֵינִין וּמִפְחָן נָפֶשׁ וְתִזְרְעוּן לְרִיקָנָא וְיִכְלֹנְיָה בְּעַלֵּי דְבִיכֹן:	16 אֲפִי-אֲנִי אֶעֱשֶׂה-זֹאת לָכֶם וְהִפְקַדְתִּי עֲלֵיכֶם בְּהִלָּה אֶת-הַשְׁחִפָּת וְאֶת-הַקִּדְחָת מִכְלֹת עֵינַיִם וּמִדִּיכָת נָפֶשׁ וְיִזְרְעֻתֶם לְרִיק זֶרְעְכֶם וְאִכְלֹהוּ אֹיְבֵיכֶם:

חן או חנית שלא יקוצ העור:
 (12) והתהלכתי בתוכם. אטייל עמכם בגן עדן כאחד מכם, ולא תהיו מזדעזעים ממני, יכול לא תיראו ממני, תלמוד לומר והייתי לכם לאלהים:
 (13) אני ה' אלהיכם. כדאי אני שתאמינו בי שאני יכול לעשות כל אלה, שהרי הוצאתי אתכם מארץ מצרים, ועשיתי לכם נסים גדולים: משת. כמין יחד זשני ראשי העול המעכבים המוסרה שלא תלא מראש השור ויחיר הקשר, כמו עשה לך מוסרות ומטות (ירמיה כז, ז), קבילי"א זלע"ז: קוממיות. בקומה זקופה:
 (14) ואם לא תשמעו לי. להיות עמלים צמורה, ולדעת מדרש חכמים. יכול לקיום המצות, כשהוא אומר ולא תעשו וגו' הרי קיום מצות אמור, הא מה אני מקיים ואם לא תשמעו לי, להיות עמלים צמורה. ומה תלמוד לומר לי, אין לי אלא זה המכיר את רצונו ומתכוין למרוד בו, וכן צנמרוד ג' צ' ל' פ' ה' (צראשית י, ט), שמכירו ומתכוין למרוד בו, וכן צאנשי סדום קעים וספאס לה' מאד (שם יג, יג), מכירים את רצונם ומתכוונים למרוד בו: ולא תעשו. משלל תלמודו, לא תעשו, הרי שתי עצירות (ת"כ פרשתא ז, ג):
 (15) ואם בחקתי תמאסו. מואס צאחרים העושים: משפטי תגעל נפשכם. שונא החכמים: לבלתי עשות. מונע את אחרים מעשות: את כל מצותי. כופר שלא צויתם, לכן נאמר את כל מצותי, ולא נאמר את כל המצות: להפרכם את בריתי. כופר צעיקר. הרי שצע עצירות, הראשונה גוררת השניה, וכן עד השציעות, ואלו הן, לא למד, ולא עשה, מואס צאחרים העושים, שונא את החכמים, מונע את האחרים, כופר צממות, כופר צעיקר:
 (16) והפקדתי עליכם. וצויתי עליכם: שחפת. חולי שמסחף את הבשר, אנפול"ש זלע"ז, (געשוואלען) דומה לנפוח שהקלה נפחתו ומראית פניו זעופה: קדחת. חולי שמקדיח את הגוף ומחממו ומצעריו, כמו פ' אש קדקה צאפי (דברים

<p>17 And I will set My face against you, and ye shall be smitten before your enemies; they that hate you shall rule over you; and ye shall flee when none pursueth you.</p>	<p>וַנִּתְּתִי פָנַי בְּכֶם וְנִגַּפְתֶּם לִפְנֵי אֹיְבֵיכֶם וְרָדּוּ בְכֶם שְׂנְאֵיכֶם וְנִסְתָּם וְאִין־רִדְּךָ אֶתְכֶם:</p> <p>וְאֶתִּין רוּגְזִי בְכֶם וְתִתְּבֹרֹן קֶדֶם בְּעַלִי דְבִבִּיכֹן וִירְדּוֹן בְּכֶם שְׂנְאֵיכֹן וְתַעֲרְקִין וְלִית דְּרִדְּדִיף יִתְּכֹן:</p>	<p>17 וְנִתְּתִי פָנַי בְּכֶם וְנִגַּפְתֶּם לִפְנֵי אֹיְבֵיכֶם וְרָדּוּ בְכֶם שְׂנְאֵיכֶם וְנִסְתָּם וְאִין־רִדְּךָ אֶתְכֶם:</p>
<p>18 And if ye will not yet for these things hearken unto Me, then I will chastise you seven times more for your sins.</p>	<p>וְאִם־עַד־אַלֶּה לֹא תִשְׁמְעוּ לִי וְיִסְפְּתִי לִי־סַרְהָ אֶתְכֶם שִׁבְעַ עַל־חַטָּאתֵיכֶם:</p> <p>וְאִם עַד אֵלִין לֹא תִקְבְּלוֹן לְמִימְרִי וְאִסִּיף לְמִרְדִּי יִתְּכֹן שִׁבְעַ עַל חֹבִיכֹן:</p>	<p>18 וְאִם־עַד־אַלֶּה לֹא תִשְׁמְעוּ לִי וְיִסְפְּתִי לִי־סַרְהָ אֶתְכֶם שִׁבְעַ עַל־חַטָּאתֵיכֶם:</p>
<p>19 And I will break the pride of your power; and I will make your heaven as iron, and your earth as brass.</p>	<p>וְשִׁבַרְתִּי אֶת־גִּזְאוֹן עֵינֵיכֶם וְנִתְּתִי אֶת־שָׁמַיְכֶם כְּבַרְזִל וְאֶת־אֶרְצְכֶם כְּנַחֲשָׁה:</p> <p>וְאֶתְּבַר יֵת יִקְרַ תִּיקְפְּכוֹן וְאֶתִּין יֵת שְׁמַיָּא דְעִלְיֹכֹן תִּקְיִין כְּבַרְזִלָּא מְלֶאחְתָּא מְטָרָא וְאַרְעָא דְתַחֲתִיכֹן חֲסִינָא כְּנַחֲשָׁא מְלֶמְעַבֵּד פִּירִין:</p>	<p>19 וְשִׁבַרְתִּי אֶת־גִּזְאוֹן עֵינֵיכֶם וְנִתְּתִי אֶת־שָׁמַיְכֶם כְּבַרְזִל וְאֶת־אֶרְצְכֶם כְּנַחֲשָׁה:</p>

לז, כז): מכללות עיניים ומדיבת נפש. העיניים נופות וכלות לראות שִׁינְקֵל וְיִקְפָּא, וסוף שלא ירפא, וידאזו הנפשות של משפחתו צמותו. כל תאנה שאינה צאה ותוחלת ממושכה, קרויה כליון עיניים: וזרעתם לריק. תזרעו ולא תלמח, ואם תלמח, ואכלוהו אויביכם:

(17) ונתתי פני, פונה אני מכל עסקי להרע לכם: ורדו בכם שנאיכם. כמשמעו, ישלטו בכם. אגדת ת"כ מפרשה זו (פרק ד): אף אני אעשה זאת. איני מדבר אלא צאף, וכן אף אֶלְי אֶלְךָ עֵמֶס צָקְרִי (פסוק מא): והפקדתי עליכם. שיהיו המכות פוקדות אחכם מזו לזו, עד שהראשונה פקודה אללכם, אציא אחרת ואסמכנה לה: בהלה. מכה המזהלת את הצריות, ואיזו, זו מכת מותן: את השחפת. יש לך אדם שהוא חולה ומוטל צמטה אצל צרור שמור עליו, תלמוד לומר שחפת, שהוא נשחף, או עתים שהוא נשחף אצל נוח ואינו מקדית, תלמוד לומר ואת הקדחת, תלמוד לומר שהוא מקדית, או עתים שהוא מקדית וצבור הוא צעזעמו שיחיה, תלמוד לומר מכלות עינים, או הוא אינו צבור צעזעמו שיחיה אצל אחרים סבורים שיחיה, תלמוד לומר ומדיבות נפש: וזרעתם לריק וזרעה ואינה מלמחת, ומעתה מה אויביכם צאים ואוכלים, ומה ת"ל ואכלוהו אויביכם, הא כיצד, זרעה שנה ראשונה, ואינה מלמחת, שנה שנייה מלמחת ואויבים צאים ומואליס תצואה לימי המזור, ושצפנים מתים צרעב שלא לקטו תצואה אשתקד. ד"א וזרעתם לריק וזרעכם, כנגד הצנים והצנות הכתוב מדבר, שאתה עמל צה ומגדלן, והחטא צה ומכלה אותם, שנאמר אֶשְׁרַחֲשֶׁר טַפְקָטִי וְרִצִּיתִי אֶצִּי כָלָם (איכה ז, כז): ונתתי פני בכם. כמו שנאמר צטוצה ופניתי אליכם, כך נאמר צרעה ונתתי פני. משלו משל למלך שאמר לעצדיו פונה אני מכל עסקי ועוסק אני עמכם לרעה: ונגפתם לפני איביכם. שיהא המות הורג אחכם מצפנים, ובעלי דְּצִיכֹן מקיפין אחכם מצחוץ (ת"כ פרק ד, ה): ורדו בכם שנאיכם. שאיני מעמיד שונאים אלא מכס וצכס, שצשעה שאומות העולם עוצדי אלילים עומדים על ישראל אינם מצקשים אלא מה שבגלוי, שנאמר וְקִיָּה אִם זָרַע יִשְׂרָאֵל וְשָׁלָה מִדִּין וְעַמְלָק וְצִי קָדֶם וְגו' (שופטים ו, ג), וְיִצְחָק וְעִיִּים וְיִשְׁחִיתוּ אֶת צִבּוֹל הָאֶרֶץ (שם ד), אצל צשעה שאעמיד עליכם מכס וצכס הם מחפשים אחר המטמוניות שלכם, וכן הוא אומר וְאֶשְׁרַחֲשֶׁר אֶכְלוּ עַמִּי וְעוֹרָם מִעֲלֵיָּהֶם הַפְּשִׁיטוּ וְגו' (מיכה ג, ג. ת"כ שם): ונסתם. מפני אימה: ואין רודף אתכם. מבלי כח:

(18) ואם עד אלה. ואם צעוד אלה לא תשמעו: ויספתי. עוד יסורין אחרים: שבע על חטאתיכם. שצעפורעניות על ז' העצירות האמורות למעלה (ת"כ פרק ה, א):

(19) ושבירתי את גאון עינכם. זה בית המקדש, וכן הוא אומר הנני מחלל את מקדשי גאון עינכם (יחזקאל כד, כא): ונתתי את שמיכם כברזל ואת ארצכם כנחשה. זו קשה משל משה ששם הוא אומר וְקִיָּה אִם זָרַע יִשְׂרָאֵל וְשָׁלָה מִדִּין וְעַמְלָק וְצִי קָדֶם וְגו' (דברים כח, כג), שיהיו השמים מזיעין כדרך שהנחשת מזיעה, והארץ אינה מזיעה כדרך שאין הברזל מזיע, והיא משמרת פירותיה, אצל כאן השמים לא יהיו מזיעין כדרך שאין הברזל מזיע, והארץ תהא מזיעה כדרך שהנחשת מזיעה, והיא מאצדת פירותיה:

<p>20 And your strength shall be spent in vain; for your land shall not yield her produce, neither shall the trees of the land yield their fruit.</p>	<p>וְתִם לָרִיק כַּחֲכֶם וְלֹא־תִתֶּן אֶרְצְכֶם אֶת־יְבוּלָהּ וְעֵץ הָאָרֶץ לֹא יִתֵּן פְּרִיָּו: וְיִסּוּף לָרִיקְנִי חִילְכֹּן וְלֹא תִתִּין אֶרְעֲכֹן יֵת עַל־לֶחֶם וְאֵילָן חֲקָלָא לֹא יִתִּין אֲבִיָּה:</p>
<p>21 And if ye walk contrary unto Me, and will not hearken unto Me; I will bring seven times more plagues upon you according to your sins.</p>	<p>וְאִם־תֵּלְכוּ עִמִּי קָרִי וְלֹא תִאָּבוּ לְשִׁמְעַי לִי וְיִסְפַּתִּי עֲלֵיכֶם מִכָּה שִׁבְעַת כַּחֲטָאתֵיכֶם: וְאִם תִּהְיוּ קִדְמִי בְּקִשְׁוִי וְלֹא תִיָּבוּן לְקַבֵּלָא לְמִימְרִי וְאִוְסִיף לֵאמֹר לֹא־תֵאָחַז עֲלֵיכֹן מִכָּה שִׁבְעַת כַּחֲטָאתֵיכֹן:</p>
<p>22 And I will send the beast of the field among you, which shall rob you of your children, and destroy your cattle, and make you few in number; and your ways shall become desolate.</p>	<p>וְהִשְׁלַחְתִּי בְכֶם אֶת־חַיֵּי הַשָּׂדֶה וְשִׁכְלָה אֶתְכֶם וְהִכְרִיתָה אֶת־בְּהֶמְתְּכֶם וְהִמְעִיטָה אֶתְכֶם וְנָשְׁמוּ דַרְכֵיכֶם: וְאֶשְׁלַח בְּכֹן יֵת חַיֵּי הַבָּרָא וְתִתְּכִיל יִתְכֹּן וְתִשְׁחַד יֵת בְּעִירְכֹן וְתִזְעַר יִתְכֹּן וְיִצְדִּין אִוְרְחֵתְכֹן:</p>
<p>23 And if in spite of these things ye will not be corrected unto Me, but will walk contrary unto Me;</p>	<p>וְאִם־בְּאִלָּה לֹא תִוָּסְרוּ לִי וְהִלַּכְתֶּם עִמִּי קָרִי: וְאִם בְּאִלִּין לֹא תִתְּרֹדוּן לְמִימְרִי וְתִהְיוּ קִדְמִי בְּקִשְׁוִי:</p>
<p>24 then will I also walk contrary unto you; and I will smite you, even I, seven times for your sins.</p>	<p>וְהִלַּכְתִּי אַף־אֲנִי עִמָּכֶם בְּקָרִי וְהִכֵּיתִי אֶתְכֶם גַּם־אֲנִי שִׁבְעַת עַל־חַטָּאתֵיכֶם: וְאֶהְיֶה אַף אֲנִי עִמָּכֹן בְּקִשְׁוִי וְאֶלְקִי יִתְכֹּן אַף אֲנִי שִׁבְעַת עַל חֲטָאתֵיכֹן:</p>

(20) וְתִם לָרִיק כַּחֲכֶם. הרי אדם שלא עמל שלא חרש שלא זרע שלא נכש שלא כסה שלא עדר ובשעת הקציר צא שדפון ומלקה אותו אין צדק כלום, אבל אדם שעמל וחרש וזרע ונכש וכסה ועדר וצא שדפון ומלקה אותו, הרי שניו של זה קהות (מ"כ שס"ד): ולא תתן ארצכם את יבוליה. אף מה שאתה מוציל לה בשעת הזרע (שס): ועץ הארץ. אפילו מן הארץ יהא לקוי, שלא יחניט פירותיו בשעת החנטה (שס): לא יתן. משמש למעלה ולמטה, אע"פ ואפרי: לא יתן פרי. כשהוא מפרה מִשִּׁיר פירותיו, הרי שמי קללות, ויש אן שצד פורעניות:

(21) וְאִם תֵּלְכוּ עִמִּי קָרִי. רבותינו אמרו עראי, במקרה, שאינו אלא לפרקים, כן תלכו עראי צמנות. ומנחם פירש לשון מניעה, וכן הקר רגלך (משלי כה, יז), וכן יקר רוח (משלי יז, כז), וקרוצ לשון זה לתרגומו של אונקלוס, לשון קושי, שמקשים לבם להמנע מהתקרב אלי: שבע כחטאתיכם. שצד פורעניות אחרים במספר שבע כחטאתיכם:

(22) וְהִשְׁלַחְתִּי בְכֶם אֶת־חַיֵּי הַשָּׂדֶה וְשִׁכְלָה אֶתְכֶם. אין לי אלא חיה משכלת שדרכה צדק, בהמה שאין דרכה צדק מנין, תלמוד לומר וְשִׁן צִהְמַת אֶשְׁלַח (דברים לב, כד), הרי שמים, ומנין שמהא ממיתה בנשיכתה, תלמוד לומר עַם תָּמַת וְשִׁלִּי עָפָר (שס), מה אלו נושכין וממיתין, אף אלו נושכין וממיתין כזר היו שנים בארץ ישראל, חמור נושך וממית, ערוד נושך וממית: ושכלה אתכם. אלו הקטנים: והכריתה את בהמתכם. מצומצם: והמעטיה אתכם. מצפנים: ונשמו דרכיכם. שצילים גדולים ושצילים קטנים, הרי שצד פורעניות, שן בהמה, ושן חיה, חמת וזחלי עפר, ושכלה, והכריתה, והמעטיה, ונשמו:

(23) לֹא תִוָּסְרוּ לִי. לשון אלי:

<p>And I will bring a sword upon you, that shall execute the vengeance of the covenant; and ye shall be gathered together within your cities; and I will send the pestilence among you; and ye shall be delivered into the hand of the enemy.</p>	<p>וְאִתִּי עָלֶיכוֹן דְּקַטְלִין בְּחֶרֶב וּבַחֲרָב וּבַחֲרָב וּבַחֲרָב פּוֹרְעָנוּתָא עַל דְּעִבְרִיתוֹן עַל אוֹרִיתָא וְתַתְּכַנְשׁוֹן לְקַרְוִיכוֹן וְאֶגְרִי מוֹתָנָא בְּיָדִיכוֹן וְתַתְּמַסְרוֹן בְּיַד שָׁנְאָה:</p>	<p>וְהִבֵּאתִי עֲלֵיכֶם חֶרֶב נִקְמַת נֶקֶם-בְּרִית וְנִאֲסַפְתֶּם אֶל- עָרֵיכֶם וּשְׁלַחְתִּי דָבָר בְּתוֹכְכֶם וְנִתְּתֶם בְּיַד-אֹיֵב:</p>
<p>When I break your staff of bread, ten women shall bake your bread in one oven, and they shall deliver your bread again by weight; and ye shall eat, and not be satisfied.</p>	<p>בְּדֹאֲתֵבֶר לָכוֹן סַעִיד מִיכְלָא וְיִפְּזוּ עֶשֶׂר נָשִׁין לְחֶמְכֹן בְּתַנּוּרָא חַד וְיִתִּיבוּן לְחֶמְכֹן בְּמִתְקָלָא וְתִיכְלוּן וְלֹא תִשְׂבְּעוּן:</p>	<p>בְּשִׁבְרִי לָכֶם מִטֶּה-לֶחֶם וְאֶפֶז עֶשֶׂר נָשִׁים לְחֶמְכֶם בְּתַנּוּר אֶחָד וְהִשִּׁיבוּ לְחֶמְכֶם בְּמִשְׁקָל וְאָכְלֹתֶם וְלֹא תִשְׂבְּעוּ: (ס)</p>
<p>And if ye will not for all this hearken unto Me, but walk contrary unto Me;</p>	<p>וְאִם בְּדָא לֹא תִקְבְּלוּן לְמִימְרֵי וְתִהְיוּן קְדָמִי בְּקָשִׁיו:</p>	<p>וְאִם-בִּזְאֵת לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְהִלַּכְתֶּם עִמִּי בְּקָרִי:</p>
<p>then I will walk contrary unto you in fury; and I also will chastise you seven times for your sins.</p>	<p>וְאֶהְיֶה עִמְכֹן בְּתַקּוּף רָגִז וְאֶרְדִּי וְתִכּוֹן אֶף אֲנִי שִׁבְעַת חֻבִּיכוֹן:</p>	<p>וְהִלַּכְתִּי עִמָּכֶם בְּחֶמֶת-קָרִי וְיִסְרַתִּי אֶתְכֶם אֶף-אֲנִי שִׁבְעַת עַל-חַטֹּאתֵיכֶם:</p>
<p>And ye shall eat the flesh of your sons, and the flesh of your daughters shall ye eat.</p>	<p>וְתִיכְלוּן בָּסָר בְּנֵיכוֹן וּבָסָר בְּנִתֵיכֹן תִּיכְלוּן:</p>	<p>וְאָכְלֹתֶם בָּשָׂר בְּנֵיכֶם וּבָשָׂר בְּנִתֵיכֶם תֹּאכְלוּ:</p>
<p>And I will destroy your high places, and cut down your sun-pillars, and cast your carcasses upon the carcasses of your idols; and My soul shall abhor you.</p>	<p>וְאֶשְׁרִי יִתְּ בְּמִתְכּוֹן וְאֶקְצִיץ יִת חֲנוּסִיכוֹן וְאֶתִּין יִת בְּגִרְיָכוֹן עַל פְּגוּר טַעוֹתִיכוֹן וִירְחִיק מִימְרֵי יִתְכּוֹן:</p>	<p>וְהִשְׁמַדְתִּי אֶת-בְּמִתֵּיכֶם וְהִכְרַתִּי אֶת-חֲמוֹנֵיכֶם וְנִתְּתִי אֶת-פְּגִרְיָכֶם עַל-פְּגִרֵי גִלּוּלֵיכֶם וְגִעְלָה נַפְשִׁי אֶתְכֶם:</p>

(25) נקם ברית. ויש נקם שאינו צדק, כדרך שאר נקמות, והוא סמוי עיניו של דקיהו. דבר אחר נקם צדק, נקמת צדקת אדם עמו. כל הצדק חרב שזמקרא, היא מלחמת חילות אויבים: ונאספתם. מן החוץ אל תוך הערים מפני המזור: ושלחתי דבר בתוכם. וע"י הדבר, ונתתם ציד האויבים הנרעים עליכם, לפי שאין מלינים את המה צירושלים, וכשהם מוילאים את המה לקצרו נתנים ציד אויב:

(26) מטה לחם. לשון משען, כמו מטה עז (ירמיה מט, יז): בשבירי לכם מטה לחם. אשזור לכם כל מסעד אוכל, והם חלי רע: ואפו עשר נשים לחמכם בתנור אחד. מחוסר עזים: והשיבו לחמכם במשקל. שמהם המזורה נרקת ונעשית פת נפולה ומשתצרת בתנור, והן יושבות ושוקלות את השצרים לחלקם ציניהם: ואכלתם ולא תשבעו. זה מארה צמח המעים בלחם. הרי' פורעניות, חרב, מזור, דבר, שצר מטה לחם, חוסר עזים, פת נפולה, מארה צמעים. ונתתם אינה מן המנין שהיא חרב:

(30) במתיכם. מגדלים וצריחות: חמונים. מין עזודת אלילים שמעמידין על הגגות, ועל שם שמעמידין צממה קרויין חמונים: ונתתי את פגריכם. קפוצי רעז היו, ומוילאים יראתם מחיקם ומנשקים אותם, וכרסו נקצעת ונפול עליה: וגעלה נפשי אתכם. זה סילוק שכינה (ת"כ פרק ו, ד):

<p>31 And I will make your cities a waste, and will bring your sanctuaries unto desolation, and I will not smell the savour of your sweet odours.</p>	<p>וְנָתַתִּי אֶת־עֲרֵיכֶם חֲרָבָה וְהִשְׁמֹתִי אֶת־מִקְדָּשֵׁיכֶם וְלֹא אֲרִיחַ בְּרִיחַ נִיחֻחֵכֶם:</p> <p>וְאֶתִּין יְת קְרָנוֹכֹן חֲרָבָה וְאֶצְדִּי יְת מִקְדָּשֵׁיכֹן וְלֹא אֶקְבִּיל בְּרֵעֹא קוֹרְבָן כְּנִישָׁחֹכֹן:</p>	<p>31 וְנָתַתִּי אֶת־עֲרֵיכֶם חֲרָבָה וְהִשְׁמֹתִי אֶת־מִקְדָּשֵׁיכֶם וְלֹא אֲרִיחַ בְּרִיחַ נִיחֻחֵכֶם:</p>
<p>32 And I will bring the land into desolation; and your enemies that dwell therein shall be astonished at it.</p>	<p>וְהִשְׁמַתִּי אֲנִי אֶת־הָאָרֶץ וְשָׁמֹמוֹ עָלֶיהָ אִיְבֵיכֶם הִישָׁבִים בָּהּ:</p> <p>וְאֶצְדִּי אֲנִי יְת אֶרְעָא וְיִצְדֹן עָלָה בְּעָלִי דְכְּבִיכֹן דִּיתְבִּין בָּהּ:</p>	<p>32 וְהִשְׁמַתִּי אֲנִי אֶת־הָאָרֶץ וְשָׁמֹמוֹ עָלֶיהָ אִיְבֵיכֶם הִישָׁבִים בָּהּ:</p>
<p>33 And you will I scatter among the nations, and I will draw out the sword after you; and your land shall be a desolation, and your cities shall be a waste.</p>	<p>וְאֶתְכֶם אֲזַרְה בְּגוֹיִם וְהִרִיקֹתִי אַחֲרֵיכֶם חֲרֵב וְהִיְתָה אֶרְצְכֶם שְׁמָמָה וְעֲרֵיכֶם יִהְיוּ חֲרָבָה:</p> <p>וְיִתְכֹן אֲבָדֵר בִּינִי עַמִּיָּא וְאֲגִרִי בְּתֵרִיכֹן דְּקַטְלִין בְּחֲרָבָה וְתַחֲי אֶרְעֹכֹן צְדִיָּא וְקְרָנוֹכֹן יִהְיוּ חֲרָבָה:</p>	<p>33 וְאֶתְכֶם אֲזַרְה בְּגוֹיִם וְהִרִיקֹתִי אַחֲרֵיכֶם חֲרֵב וְהִיְתָה אֶרְצְכֶם שְׁמָמָה וְעֲרֵיכֶם יִהְיוּ חֲרָבָה:</p>
<p>34 Then shall the land be paid her sabbaths, as long as it lieth desolate, and ye are in your enemies' land; even then shall the land rest, and repay her sabbaths.</p>	<p>כִּכִּין תִּרְעִי אֶרְעָא יְת שְׁמָטָהּ כָּל יוֹמִין דְּצָדִיאָת וְאַתּוֹן בְּאֶרֶע בְּעָלִי דְכְּבִיכֹן כִּכִּין תִּשְׁמִיט אֶרְעָא וְתִרְעִי יְת שְׁמָטָהּ:</p> <p>אֹ תִרְצָה הָאָרֶץ אֶת־שְׁבַת־תִּיהָ כָּל יְמֵי הַשְּׁמָה וְאַתֶּם בְּאֶרֶץ אִיְבֵיכֶם אֹ תִשְׁבַּת הָאָרֶץ וְהִרְצַת אֶת־שְׁבַת־תִּיהָ:</p>	<p>34 אֹ תִרְצָה הָאָרֶץ אֶת־שְׁבַת־תִּיהָ כָּל יְמֵי הַשְּׁמָה וְאַתֶּם בְּאֶרֶץ אִיְבֵיכֶם אֹ תִשְׁבַּת הָאָרֶץ וְהִרְצַת אֶת־שְׁבַת־תִּיהָ:</p>
<p>35 As long as it lieth desolate it shall have rest; even the rest which it had not in your sabbaths, when ye dwelt upon it.</p>	<p>כָּל יוֹמִין דְּצָדִיאָת תִּשְׁמִיט יְת דְּלֹא שְׁמַטַּת בְּשַׁמְטִיכֹן כַּד הָיוּתוֹן יְתְבִין עָלָה:</p> <p>כָּל־יְמֵי הַשְּׁמָה תִּשְׁבַּת אֶת אֲשֶׁר לֹא־שְׁבַתְתָּה בְּשַׁבַּת־יִיכֶם בְּשַׁבַּתְכֶם עָלֶיהָ:</p>	<p>35 כָּל־יְמֵי הַשְּׁמָה תִּשְׁבַּת אֶת אֲשֶׁר לֹא־שְׁבַתְתָּה בְּשַׁבַּת־יִיכֶם בְּשַׁבַּתְכֶם עָלֶיהָ:</p>

(31) ונתתי את עריכם חרבה. יכול מאדס, כשהוא אומר והשימותי אני את הארץ, הרי אדם אומר, הא מה אני מקיים חרבה, מעוזר וש: והשימותי את מקדשיכם. יכול מן הקרבנות, כשהוא אומר ולא אריח הרי קרבנות אמורים, הא מה אני מקיים והשימותי את מקדשיכם מן הגדודיות, שירות של ישראל שהיו מתקדשות ונועדות לצא שם. הרי שבע פורעניות, אכילת זשר צנים וצנות, והשמדת צמות הרי שמים, כריתת חמנים אין כאן פורענות אלא על ידי השמדת הצירניות יפלו החמנים שצראשי הגנות ויכרתו, ונחתי את פגריכם וגו' הרי שלש, סלוק שכינה ארבע, חרץ ערים, שממון מקדש מן הגדודיות, ולא אריח קרבנות, הרי שבע:

(32) והשמתי אני את הארץ. זו מדה טובה לישראל שלא ימצאו האויבים נחת רוח בצרעם, שמהא שוממה מיושבה: (33) ואחכם אזרה בגוים. זו מדה קשה, שצטעה שצני מדינה גולים למקום אחד רואים זה את זה ומהנחמין, וישראל נזרו כצמורה, כאלס הזורה שעורים צנפה ואין אחת מהן דצוקה צחציתה: והריקתי. כשולף החרצ מתרוקן הנדן. ומדרשו חרצ הנשמטת אחריכם אינה חוזרת מהר, כאלס שמריק את המים ואין סופן לחזור: והיתה ארצכם שוממה. שלא תמהרו לשוב לתוכה, ומתוך כך עריכם יהיו חרצה, נראות לכס חרצות, שצטעה שאלס גולה מציתו ומכרמו ומעירו סופו לחזור כאילו אין כרמו וציתו חרצים, כך שנויה צת"כ (פרק ז, א):

(34) אז תרצה. תפייס את כעס המקום, שבעם על שמטותיה: והרצת. למלך את צמותיה: (35) כל ימי השמה. לשון העשות, ומ"ס דגש צמקום כפל שממה: את אשר לא שבתה. שבעים שנה של גלות צבל הן היו כנגד ע' שנות השמטה ויובל שהיו צנים שהכעיסו ישראל בצרעם לפני המקום ארבע מאות ושלשים שנה. שלש מאות ותשעים היו שני עונס משנכנסו לארץ עד שגלו עשרת השצטים, וצני יהודה הכעיסו לפניו מ' שנה משגלו עשרת השצטים עד חרצות ירושלים, הוא שנאמר ציחוקאל ואספה שָׁכַב על צֶדֶךָ הַשְּׁמָלִי וגו' (יחזקאל ד, ד), וכלים את אֱלֹהֵי הַשְּׁכָבָה על צֶדֶךָ הַיְמָנִי שְׁנִית אֶרְצֵיכֶם יוֹם וְלָשָׁאֵת אֶת עֵוֹן צִית יְהוּדָה (שם ו), ונצואה זו נאמרה ליחזקאל צנהה החמישית לגלות המלך יהויכין, ועוד עשו שש שנים עד גלות נדקיהו, הרי ארבעים ושש. ואם תאמר שנות מנשה חמשים וחמש היו, מנשה עשה תשובה שלשים ושלש שנה, וכל שנות רשעו עשרים ושנים, כמו שאמרו צאגדת חלק (סנהדרין קג), ושל ארון שמים, ואחת עשרה ליהויקים, וכנגדן נדקיהו. לא וחשוב לארבע מאות ושלשים ושש שנה שמיטין ויובלות שצבה, והם שש עשרה למאה י"ד שמיטין וצ' יובלות הרי

<p>And as for them that are left of you, I will send a faintness into their 36 heart in the lands of their enemies; and the sound of a driven leaf shall chase them; and they shall flee, as one fleeth from the sword; and they shall fall when none pursueth.</p>	<p>וְדִישָׁתָּאֲרוּן בְּכוֹן וְאַעִיל תִּכְרָא בְּלִבָּהוֹן בְּאַרְעָתָא דְּשִׁנְאִיהוֹן וְיִרְדּוּף יִתְהוֹן קַל טַרְפָּא דְּשִׁקְרָא וְיַעֲרְקוֹן מֵעַרְק כַּד מִן קֳדָם דְּקַטְלִין בְּחִרְבָּא וְיַפְּלוּן וְלִית דְּרִדִּיף:</p>	<p>וְהַנְשָׂאֲרִים בְּכֶם וְהִבֵּאתִי מִרְדָּף 36 בְּלִבְכֶם בְּאַרְצֵת אִיבֵיהֶם וְרִדְרָף אֹתָם קוֹל עֹלָה נִדְרָף וְנָסוּ מִנִּסְתָּ חֶרֶב וְנָפְלוּ וְאֵין רִדְף:</p>
<p>And they shall stumble one upon 37 another, as it were before the sword, when none pursueth; and ye shall have no power to stand before your enemies.</p>	<p>וְיִתְקַלּוּן גַּבְר בְּאַחוּהִי כַּד מִן קֳדָם דְּקַטְלִין בְּחִרְבָּא וְרִדְרָף לִית וְלֹא תְהִי לְכוֹן תְּקוּמָה קֳדָם בְּעָלֵי דְבִבִּיכוֹן:</p>	<p>וְכִשְׁלֹו אִישׁ-בְּאַחוּיו כַּמִּפְנֵי- 37 חֶרֶב וְרִדְרָף אֵין וְלֹא-תִהְיֶה לְכֶם תְּקוּמָה לִפְנֵי אִיבֵיכֶם:</p>
<p>And ye shall perish among the 38 nations, and the land of your enemies shall eat you up.</p>	<p>וְתִיבְדוּן בֵּינֵי עַמֵּמָא וְתִגְמַר יִתְכוֹן אֶרֶע בְּעָלֵי דְבִבִּיכוֹן:</p>	<p>וְאִבְדִּיתֶם בְּגוֹיִם וְאָכְלָה אֶתְכֶם 38 אֶרֶץ אִיבֵיכֶם:</p>
<p>And they that are left of you shall 39 pine away in their iniquity in your enemies' lands; and also in the iniquities of their fathers shall they pine away with them.</p>	<p>וְדִישָׁתָּאֲרוּן בְּכוֹן יִתְמָסוּן בְּחוּבֵיהוֹן בְּאַרְעָתָא דְּסִנְאִיכוֹן וְאִף בְּחוּבֵי אֲבֹהֵיהוֹן בִּישְׂיָא דְּאֲחִידִין בְּיָדֵיהוֹן יִתְמָסוּן:</p>	<p>וְהַנְשָׂאֲרִים בְּכֶם יִמְקוּ בְּעוֹנֵם 39 בְּאַרְצֵת אִיבֵיכֶם וְאִף בְּעוֹנֵת אֲבֹתָם אֹתָם יִמְקוּ:</p>
<p>And they shall confess their 40 iniquity, and the iniquity of their fathers, in their treachery which they committed against Me, and also that they have walked contrary unto Me.</p>	<p>וְיִנְדוּן יַת חוּבֵיהוֹן וְיַת חוּבֵי אֲבֹהֵיהוֹן בְּשִׁקְרָהוֹן דְּשִׁקְרוּ בְּמִמְרֵי וְאִף דְּהִלִּיכוּ קֳדָמִי בְּקִשְׁיוֹ:</p>	<p>וְהִתְנַדְּו אֶת-עוֹנֵם וְאֶת-עוֹן 40 אֲבֹתָם בְּמַעֲלָם אֲשֶׁר מַעֲלֹו-בִי וְאִף אֲשֶׁר-הִלְכוּ עִמִּי בְּקָרִי:</p>
<p>I also will walk contrary unto them, 41 and bring them into the land of their enemies; if then perchance their uncircumcised heart be humbled, and they then be paid the punishment of their iniquity;</p>	<p>אִף אֲנִי אֶהְדֵּף עִמָּהוֹן בְּקִשְׁיוֹ וְאַעִיל יִתְהוֹן בְּאַרְעֵי בְּעָלֵי דְּבִבֵּיהוֹן אוּ בְּכוֹן יִתְכַבֵּר לְבָהוֹן טַפְשָׁא וּבְכוֹן יִרְעוּן יַת חוּבֵיהוֹן:</p>	<p>אִף-אֲנִי אֶלְדֵּף עִמָּם בְּקָרִי 41 וְהִבֵּאתִי אֹתָם בְּאַרְץ אִיבֵיהֶם אוּ-אֲנִי יִפְנֵעַ לְבָבָם הָעֲרֵל וְאֲנִי יִרְצוּ אֶת-עוֹנֵם:</p>

לארבע מאות שנה ששים וארבע, לשלשים ושש שנה חמש שמיות, הרי שבעים חסר אחת, ועוד שנה יחירה שנכנסה בשמטה המשלמת לשבעים. (נ"א ואותו יוצל שגלו שלא נגמר צעונם נחשצ להם) ועליהם נגזר שבעים שנה שלמים, וכן הוא אומר בדברי הימים עד רָקָסָה הָרָקֶץ אֶת שְׁמֹתֶיהָ וגו', לְמַלְאוֹת שְׁבַעִים שָׁנָה (דברים הימים-צ"ו, כא):

(36) והבאתי מִרְדָּף. פחד ורץ לצד מ"ס של מִרְדָּף יסוד נופל הוא, כמו מ"ס של מועד ושל מוקש: ונסו מנסת חרב. כאילו רודפים הורגים אותם: עלה נדף. שהרוח דוחפו ומכהו על עלה אחר ומקשקש ומוציא קול, וכן תרגומו קל טַרְפָּא דְּשִׁקְרָא, לשון חצטה, שְׂדוּפַת קָדִים (בראשית מא, ו). שְׂקִיפֵן קָדוּם, לשון משקוף, מקום חצטת הדלת וכן תרגומו של חצורה (שמות כא, כה), מִשְׁקוּפִי:

(37) וכשלו איש באחיו. כשירצו לנוס יכשלו זה צוה, כי יצהלו לרוץ: כמפני חרב. כאילו צורחים מלפני הורגים, שיהא בלצטס פחד וכל שעה סצורים שאלס רודפס. ומדרשו (ת"כ פרק ז, ה), וכשלו איש צאחיו, זה נכשל בצעונו של זה, שכל ישראל ערצין זה לזה (שזועות לט):

(38) ואבדתם בגוים. כשתהיו פזורים תהיו אצודים זה מזה: ואכלה אתכם. אלו המתים בגולה:

(39) בעונת אבותם אתם. כשעונות אצותם אתם כשאחוזים מעשה אצותיהם צדיהם (שם פרק ח, צ סנהדרין כז): ימקו. לשון המסה, כמו ימסו, וכמוהו טַמְקָה צַחֲרִיָּה (זכרי' יד, יצ), נְמָקוּ טַצוּרִיָּה (תהלים לח, ו):

42	then will I remember My covenant with Jacob, and also My covenant with Isaac, and also My covenant with Abraham will I remember; and I will remember the land.	וְזָכַרְתִּי אֶת־בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאֶת־בְּרִיתִי יִצְחָק וְאֶת־בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֲנִי דָכִיר וְאֶרְעָא אֲנִי דָכִיר:	42
43	For the land shall lie forsaken without them, and shall be paid her sabbaths, while she lieth desolate without them; and they shall be paid the punishment of their iniquity; because, even because they rejected Mine ordinances, and their soul abhorred My statutes.	וְהָאֶרֶץ תַּעֲזֹב מֵהֶם וְתִרְץ אֶת־שַׁבְּתֹתֶיהָ בְּהִשְׁמָהּ מֵהֶם וְהֵם יִרְצוּ אֶת־עֹנֵם יֶעַן וּבִישׁוֹן בְּמִשְׁפָּטִי מֵאִסּוּ וְאֶת־חֻקֹּתַי גָּעְלָה נַפְשָׁם:	43
44	And yet for all that, when they are in the land of their enemies, I will not reject them, neither will I abhor them, to destroy them utterly, and to break My covenant with them; for I am the LORD their God.	וְאִם־גַּם־זֹאת בְּהִיּוֹתָם בְּאֶרֶץ אֲיִבֵיהֶם לֹא־מֵאֲסָתִים וְלֹא־גְעָלָתִים לְכָל־תָּם לְהַפֵּר בְּרִיתִי אִתָּם כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם:	44
45	But I will for their sakes remember the covenant of their ancestors, whom I brought forth out of the land of Egypt in the sight of the nations, that I might be their God: I am the LORD.	וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רְאשֵׁימִי אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי־אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם לְהַזְכִּיר לָהֶם לֹא־אֱלֹהִים אֲנִי יְהוָה:	45
46	These are the statutes and ordinances and laws, which the LORD made between Him and the children of Israel in mount Sinai by the hand of Moses.	אֵלֶּה הַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים וְהַתּוֹרֹת אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי בְּיַד־מֹשֶׁה: (פ)	46
XXVII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיֹּדְבֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימֹר:	רציעי (ששי) כג

(41) והבאתי אתם. אני בעצמי אביאם. 12 מדה טובה לישראל, שלא יהיו אומרים הואיל וגלינו בין האומות עוזדי אלילים נעשה כמעשיהם, אני איני מניחם, אלא מעמיד אני את נביאי ומחזירן לתחת כנפי, שנאמר וְהָעֵלָה עַל רוֹפְקָם הָיוּ לֹא תִהְיֶה וְגו' (יחזקאל כ, 13), הִי אֲנִי וְגו' אֵס לֹא צִדַּד תִּזְקָה וְגו' (שם לג, ת"כ שם ה): או אז יכנע. כמו אז נזדעף שור נָגַם הוּא (שמות כא, 10), אֵס אִז יכנע. לשון אחר אולי, שמה אז יכנע לזבס וגו': ואז ירצו את עונם. יכפרו על עונם דיסוריהם:

(42) וזכרתי את בריתי יעקוב. צחמה מקומות נכתב מלא, ואלהיו חסר צחמה מקומות, יעקב נטל אות משמו של אליהו ערבון שיצוא ויצטר גאולת צני: וזכרתי את בריתי יעקוב. למה נמנו אחרונים, כלומר, כדאי הוא יעקב הקטן לכן, ואם אינו כדאי, הרי יצחק עמו, ואם אינו כדאי הרי אברהם עמו, שהוא כדאי. ולמה לא נאמרה זכירה ציחק, אלא אפרו של יצחק נראה לפני צבור ומונח על המזבח:

(43) יען וביען. גמול, ובגמול אשר צמחשפטי מאסו:

(44) ואף גם זאת. ואף אפילו אני עושה עמהם זאת, הפורענות אשר אמרתי, בהיותם צורך אויביהם, לא מאסתי כלל וכללם ולהפר צריתי אשר אחס:

(45) ברית ראשונים. של שבטים:

(46) והתורת. אחת נכתב ואחת בעל פה, מגיד שכולם נתנו למשה צניני:

<p>2 Speak unto the children of Israel, and say unto them: When a man shall clearly utter a vow of persons unto the LORD, according to thy valuation,</p>	<p>דִּבֶּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ כִּי יִפְלֹא נָדָר בְּעֶרְכּוֹ נִפְשָׁתָא לַיהוָה:</p>	<p>2 דִּבֶּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ כִּי יִפְלֹא נָדָר בְּעֶרְכּוֹ נִפְשָׁתָא לַיהוָה:</p>
<p>3 then thy valuation shall be for the male from twenty years old even unto sixty years old, even thy valuation shall be fifty shekels of silver, after the shekel of the sanctuary.</p>	<p>וְהָיָה עֶרְכּוֹ הַזָּכָר מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְעַד בֶּן־שִׁשִּׁים שָׁנָה וְהָיָה עֶרְכּוֹ חֲמִשִּׁים שֶׁקֶל כֶּסֶף בַּשֶּׁקֶל הַקֹּדֶשׁ:</p>	<p>3 וְהָיָה עֶרְכּוֹ הַזָּכָר מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְעַד בֶּן־שִׁשִּׁים שָׁנָה וְהָיָה עֶרְכּוֹ חֲמִשִּׁים שֶׁקֶל כֶּסֶף בַּשֶּׁקֶל הַקֹּדֶשׁ:</p>
<p>4 And if it be a female, then thy valuation shall be thirty shekels.</p>	<p>וְאִם־נְקֵבָה הִוא וְהָיָה עֶרְכּוֹ שְׁלֹשִׁים שֶׁקֶל:</p>	<p>4 וְאִם־נְקֵבָה הִוא וְהָיָה עֶרְכּוֹ שְׁלֹשִׁים שֶׁקֶל:</p>
<p>5 And if it be from five years old even unto twenty years old, then thy valuation shall be for the male twenty shekels, and for the female ten shekels.</p>	<p>וְאִם מִבֶּן חֲמִשׁ שָׁנִים וְעַד בֶּן־עֶשְׂרִים שָׁנִים וְהָיָה עֶרְכּוֹ הַזָּכָר עֶשְׂרִים שֶׁקֶל וְלַנְּקֵבָה עֶשְׂרֵת שֶׁקֶלִים:</p>	<p>5 וְאִם מִבֶּן חֲמִשׁ שָׁנִים וְעַד בֶּן־עֶשְׂרִים שָׁנִים וְהָיָה עֶרְכּוֹ הַזָּכָר עֶשְׂרִים שֶׁקֶל וְלַנְּקֵבָה עֶשְׂרֵת שֶׁקֶלִים:</p>
<p>6 And if it be from a month old even unto five years old, then thy valuation shall be for the male five shekels of silver, and for the female thy valuation shall be three shekels of silver.</p>	<p>וְאִם מִבֶּן יָרֵחָא וְעַד בֶּן חֲמִישׁ שָׁנִים וְהָיָה עֶרְכּוֹ הַזָּכָר חֲמִישׁ סָלְעִין וְלַנְּקֵבָה תְּלָת סָלְעִין דְּכֶסֶף:</p>	<p>6 וְאִם מִבֶּן־חֹדֶשׁ וְעַד בֶּן־חֲמִישׁ שָׁנִים וְהָיָה עֶרְכּוֹ הַזָּכָר חֲמִישָׁה שֶׁקֶלִים וְלַנְּקֵבָה עֶרְכּוֹ שְׁלֹשָׁה שֶׁקֶלִים כֶּסֶף:</p>
<p>7 And if it be from sixty years old and upward: if it be a male, then thy valuation shall be fifteen shekels, and for the female ten shekels.</p>	<p>וְאִם מִבֶּן שִׁשִּׁים שָׁנִים וְלַעֲלֵא אִם דְּכֹרָא וְהָיָה עֶרְכּוֹ הַזָּכָר חֲמִישׁ עֶשְׂרֵת סָלְעִין וְלַנְּקֵבָה עֶשְׂרֵת סָלְעִין:</p>	<p>7 וְאִם מִבֶּן־שִׁשִּׁים שָׁנָה וּמַעְלָה אִם־זָכָר וְהָיָה עֶרְכּוֹ חֲמִישָׁה עֶשְׂרֵת שֶׁקֶל וְלַנְּקֵבָה עֶשְׂרֵת שֶׁקֶלִים:</p>
<p>8 But if he be too poor for thy valuation, then he shall be set before the priest, and the priest shall value him; according to the means of him that vowed shall the priest value him.</p>	<p>וְאִם מִסְכֵּן הוּא מִפּוֹרְסָנִיה וְיִקְיִמְנִיה קֹדֶם כְּהֵנָּה וְיִפְרוֹס יִתִּיה כְּהֵנָּה עַל פּוֹם דְּתַדְבִּיק יָד נָדָרָא וְיִפְרְסָנִיה כְּהֵנָּה:</p>	<p>8 וְאִם־מָדָּה הוּא מִעֶרְכּוֹ וְהָעֲמִידוֹ לִפְנֵי הַכֹּהֵן וְהָעֲרִיךְ אֹתוֹ הַכֹּהֵן עַל־פִּי אֲשֶׁר תִּשְׁיֹג יַד הַנָּדָר יַעֲרִיכֵנוּ הַכֹּהֵן: (ס)</p>

- (2) כי יפלא. יפריש צפיו: בערכך נפש. ליתן ערך נפשו, לומר ערך דבר שנפשו תלויה בו, עלי:
(3) והיה ערכך וגו'. אין ערך זה לשון דמים, אלא צין שהוא יוקר צין שהוא זול, כפי שניו, הוא הערך הקצוב עליו צפרשה זו: ערכך. כמו ערך, וכפל הכפיו, לא ידעתי מאיזה לשון הוא:
(5) ואם מבין חמש שנים. לא שיהא הנודר קטן שאין דצדרי קטן כלום, אלא גדול שאמר ערך קטן הזה שהוא צן חמש שנים עלי:
(7) ואם מבין ששים שנה וגו'. כשמגיע לימי הזקנה האשה קרובה להחשב כאיש, לפיכך האיש פוחת בהזדקנו יותר משליש בערכו, והאשה אינה פוחתת אלא שליש בערכה, דאמרי אינשי (ערכין יט). קצא צציתא פחא צציתא, קצא צציתא סיקמא צציתא וסימנא טצא צציתא:
(8) ואם מד הוא. שאין ידו משגת ליתן הערך הזה: והעמידו. לנערך לפני הכהן ויעריכנו לפי השגת ידו של מעריך:

9 And if it be a beast, whereof men bring an offering unto the LORD, all that any man giveth of such unto the LORD shall be holy.	וְאִם-בְּהֵמָה אֲשֶׁר יִקְרִיבוּ מִמֶּנָּה קִרְבָּן לַיהוָה כֹּל אֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ לַיהוָה יִהְיֶה-קֹדֶשׁ׃	9 וְאִם-בְּהֵמָה אֲשֶׁר יִקְרִיבוּ מִמֶּנָּה קִרְבָּן לַיהוָה כֹּל אֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ לַיהוָה יִהְיֶה-קֹדֶשׁ׃
10 He shall not alter it, nor change it, a good for a bad, or a bad for a good; and if he shall at all change beast for beast, then both it and that for which it is changed shall be holy.	לֹא יִחַלֶּפְנֶיהָ וְלֹא יַעֲבֹר יְתִיָּה טָב בְּכִישׁ אִוּ כִישׁ בְּטָב וְאִם חֲלָפָא יִחַלֶּף בְּעִירָא בְּבֵעִירָא וְיִהְיֶה הוּא וְהַלּוּפִיָּה יְהִי קֹדֶשׁ׃	10 לֹא יִחַלֶּפְנֶהּ וְלֹא יַעֲבִיר אֹתוֹ טוֹב בְּרָע אֹדֶרַע בְּטוֹב וְאִם-הֶמֶר יִמִּיר בְּהֵמָה בְּבֵהֶמָה וְהָיָה-הוּא וְתַמּוּרָתוֹ יִהְיֶה-קֹדֶשׁ׃
11 And if it be any unclean beast, of which they may not bring an offering unto the LORD, then he shall set the beast before the priest.	וְאִם כֹּל בְּעִירָא מִסְּאָבָא דְלֹא יִקְרִיבוּ מִמֶּנָּה קִרְבָּן לַיהוָה וְהָעֶמִיד אֶת-הַבְּהֵמָה לִפְנֵי הַכֹּהֵן׃	11 וְאִם כֹּל-בְּהֵמָה טְמֵאָה אֲשֶׁר לֹא-יִקְרִיבוּ מִמֶּנָּה קִרְבָּן לַיהוָה וְהָעֶמִיד אֶת-הַבְּהֵמָה לִפְנֵי הַכֹּהֵן׃
12 And the priest shall value it, whether it be good or bad; as thou the priest valuest it, so shall it be.	וְיִפְרוֹס כְּהֵנָּא יְתָהּ בֵּין טָב וּבֵין רָע כְּפִירְסָהּ כְּהֵנָּא כֹּן יִהְיֶה׃	12 וְהָעֲרִיד הַכֹּהֵן אֹתָהּ בֵּין טוֹב וּבֵין רָע כְּעֶרְכָּהּ הַכֹּהֵן כֹּן יִהְיֶה׃
13 But if he will indeed redeem it, then he shall add the fifth part thereof unto thy valuation.	וְאִם מִפְּדֹק יִפְדֶּקְנָהּ וְיוֹסִיף חֹמֶשֶׁיהָ עַל פִּירְסָנֶיהָ׃	13 וְאִם-גָּאֹל יִגְאֹלְנָהּ וְיֹסֶף חֲמִישֶׁתּוֹ עַל-עֶרְכָּהּ׃
14 And when a man shall sanctify his house to be holy unto the LORD, then the priest shall value it, whether it be good or bad; as the priest shall value it, so shall it stand.	וְגִבֵּר אָרִי יִקְדִּישׁ יְת בֵּיתִיהָ קֹדֶשׁא קֹדֶם יְיָ וְיִפְרֹסְנֶיהָ כְּהֵנָּא בֵּין טָב וּבֵין כְּמָא דְיִפְרוֹס יְתִיָּה כְּהֵנָּא כֹּן יִקּוּם׃	14 וְאִישׁ כִּי-יִקְדֹּשׁ אֶת-בֵּיתוֹ קֹדֶשׁ לַיהוָה וְהָעֲרִיכוּ הַכֹּהֵן בֵּין טוֹב וּבֵין רָע כְּאֲשֶׁר יַעֲרִיד אֹתוֹ הַכֹּהֵן כֹּן יִקּוּם׃
15 And if he that sanctified it will redeem his house, then he shall add the fifth part of the money of thy valuation unto it, and it shall be his.	וְאִם דְּאִקְדִּישׁ יִפְרוֹק יְת בֵּיתִיהָ וְיוֹסִיף חֹמֶשׁ כֶּסֶף פִּירְסָנֶיהָ עָלֶיהָ וְיִהְיֶה לִּיהִ׃	15 וְאִם-הַמְקַדֵּשׁ יִגָּאֹל אֶת-בֵּיתוֹ וְיֹסֶף חֲמִישִׁית כֶּסֶף-עֶרְכָּהּ עָלָיו וְהָיָה לוֹ׃

על פי אשר חשיג. לפי מה שיש לו יסדרנו, וישאיר לו כדי חייו, מטה כר וכסת וכלי אומנות, אם היה חמר משאיר לו חמורו (ערכין כג):

(9) כל אשר יתן ממנו. אמר רגלה של זו עולה, דבריו קיימין, ותמכר לזרכי עולה, ודמיה חולין, חוץ מדמי אותו האזר:

(10) טוב ברע. חס צנעל מוס (ת"כ פרק ט, ו): או רע בטוב. וכל שכן טוֹב צטוֹב, ורע צרע (תמורה ט):

(11) ואם כל בהמה טמאה. צנעל מוס הכחוש מדצר שהיא טמאה להקרבה, ולמדך הכחוש שאין קדשים תמימים יולאין לחולין צפדין, אלא א"כ הוממו (שם לז: ת"כ פרשתא ד, א):

(12) כערבך הכהן כן יהיה. לשאר כל אדם הצא לקנותה מיד הקדש:

(13) ואם גאל יגאלנה. צנעלים החמיר הכחוש, להוסיף חומש, וכן צמקדיש צית, וכן צמקדיש את השדה, וכן צפדין מעשר שני, הצנעלים מוסיפין חומש, ולא שאר כל אדם (ת"כ שם ז):

חמישי
(שניע)

16 And if a man shall sanctify unto the LORD part of the field of his possession, then thy valuation shall be according to the sowing thereof; the sowing of a homer of barley shall be valued at fifty shekels of silver.

וְאִם מִשְׁדֵּה אֶחָדָתוֹ יִקְדִּישׁ אִישׁ
לַיהוָה וְהָיָה עֶרְכָּהּ לְפִי זֶרְעוֹ
זֶרַע חֶמֶר שְׁעָרִים בְּחֻמִּשִּׁים
שֶׁקֶל כֶּסֶף:

17 If he sanctify his field from the year of jubilee, according to thy valuation it shall stand.

17 אִם מִשְׁנַת הַיָּבֵל יִקְדִּישׁ שָׂדֵהוּ
כְּעֶרְכָּהּ יָקוּם:

18 But if he sanctify his field after the jubilee, then the priest shall reckon unto him the money according to the years that remain unto the year of jubilee, and an abatement shall be made from thy valuation.

18 וְאִם אַחֲרֵי הַיָּבֵל יִקְדִּישׁ שָׂדֵהוּ
וַחֲשַׁב־לּוֹ הַכֹּהֵן אֶת־הַכֶּסֶף
עַל־פִּי הַשָּׁנִים הַנּוֹתָרֹת עַד
שְׁנַת הַיָּבֵל וְנִגְרַע מִעֶרְכָּהּ:

19 And if he that sanctified the field will indeed redeem it, then he shall add the fifth part of the money of thy valuation unto it, and it shall be assured to him.

19 וְאִם־גָּאֹל יִגְאֹל אֶת־הַשָּׂדֶה
הַמִּקְדָּשׁ אֹתוֹ וְיֹסֵף חֻמִּשׁ
כֶּסֶף עֶרְכָּהּ עָלָיו וְקָם לוֹ:

20 And if he will not redeem the field, or if he have sold the field to another man, it shall not be redeemed any more.

20 וְאִם־לֹא יִגְאֹל אֶת־הַשָּׂדֶה וְאִם־
מָכַר אֶת־הַשָּׂדֶה לְאִישׁ אַחֵר
לֹא יִגְאֹל עוֹד:

21 But the field, when it goeth out in the jubilee, shall be holy unto the LORD, as a field devoted; the possession thereof shall be the priest's.

21 וְהָיָה הַשָּׂדֶה בְּצֵאתוֹ בַּיָּבֵל
קֹדֶשׁ לַיהוָה כְּשָׂדֶה הַחֵרֶם
לַכֹּהֵן תִּהְיֶה אֶחָדָתוֹ:

(16) והיה ערכך לפי זרעו. ולא כפי שוויה, אחת שדה טובה ואחת שדה רעה פדיון הקדשן שוים, בית כור שעורים צחמשים שקלים, כך גזירת הכתוב, והוא שצא לגאלה צחמלת היוכל, ואם צא לגאלה צחמלעו נותן לפי החשבון, סלע ופונדיון לשנה (ערכין כה). לפי שאינה הקדש אלא למנין שני היוכל, שאם נגאלה הרי טוב, ואם לאו הגזר מוכרה צדמים הללו לאחר ועומדת ציד הלוקח עד היוכל כשאר כל השדות המכורות, וכשהיא יוצאה מידו חוזרת לכהנים של אותו משמר שהיוכל פוגע בו ומחלקת ציניהם (שם כח), וזה המשפט האמור במקדש שדה, ועכשיו אפרשנו על סדר המקראות:

(17) אם משנת היובל יקדיש וגר. אם משעברה שנת היוכל מיד הקדישה וצא זה לגאלה מיד: כערכך יקום. כערך הזה האמור יהיה, חמשים כסף יתן:

(18) ואם אחר היובל יקדיש. וכן אם הקדישה משנת היוכל ונשתהה ציד גזר וצא זה לגאלה אחר היוכל: וחשב לו הכהן את הכסף על פי השנים הנותרות. כפי חשבון. כיצד הרי קצב דמיה של ארבעים ותשע שנים חמשים שקל, הרי שקל לכל שנה ושקל יתר על כולו, והשקל ארבעים ושמונה פונדיוני, הרי סלע ופונדיון לשנה אלא שחסר פונדיון אחד לכולו, ואמרו רבותינו (בכורות נ). שאותו פונדיון קלצון לפרוקטרוט, והבא לגאול יתן סלע ופונדיון לכל שנה לשנים הנותרות עד שנת היוכל: ונגרע מערכך. מנין השנים שמשנת היוכל, עד שנת הפדיון:

(19) ואם גאל יגאל. המקדיש אותו יוסיף חומש על הקצבה הזאת:

(20) ואם לא יגאל את השדה. המקדיש: ואם מכר. הגזר (ערכין כה): את השדה לאיש אחר לא יגאל עוד. לשונו ציד המקדיש:

22 And if he sanctify unto the LORD a field which he hath bought, which is not of the field of his possession;	וְאִם יֵת חֶקֶל זְבִינוֹהִי דֹלָא מִחֶקֶל אַחְסֹנְתִּיהּ יִקְדִּישׁ קֳדָם יְיָ	שִׁי וְאִם אֶת־שָׂדֶה מִקְנָתוֹ אֲשֶׁר לֹא מִשָּׂדֶה אַחְזָתוֹ יִקְדִּישׁ לַיהוָה:
23 then the priest shall reckon unto him the worth of thy valuation unto the year of jubilee; and he shall give thy valuation in that day, as a holy thing unto the LORD.	וַיַּחְשִׁיב לֵיהּ כְּהֵנָּא יֵת נָסִיב פּוּרְסָנִיהּ עַד שְׁנַת הַיָּבֵל וְנָתַן וַיִּתֵּן יֵת פּוּרְסָנִיהּ בְּיוֹמָא הַהוּא קוּדְשָׁא קֳדָם יְיָ:	23 וַחֲשַׁב־לּוֹ הַכֹּהֵן אֶת מִכְסָּת הָעֶרְפָּךָ עַד שְׁנַת הַיָּבֵל וְנָתַן אֶת־הָעֶרְפָּךָ בַּיּוֹם הַהוּא קֹדֶשׁ לַיהוָה:
24 In the year of jubilee the field shall return unto him of whom it was bought, even to him to whom the possession of the land belongeth.	בְּשְׁנַת הַיָּבֵל יָשׁוּב הַשָּׂדֶה לְאִשְׁרֵי קְנָהּוּ מֵאֲתוֹ לְאִשְׁרֵי־לּוֹ אַחְזָת הָאָרֶץ:	24 בְּשְׁנַת הַיָּבֵל יָשׁוּב הַשָּׂדֶה לְאִשְׁרֵי קְנָהּוּ מֵאֲתוֹ לְאִשְׁרֵי־לּוֹ אַחְזָת הָאָרֶץ:
25 And all thy valuations shall be according to the shekel of the sanctuary; twenty gerahs shall be the shekel.	וְכָל פּוּרְסָנִיהּ יְהִי בְּסֻלֵּי קוּדְשָׁא עֶסְרִין מָעִין יְהִי סֻלֵּא:	25 וְכָל־עֶרְפָּךָ יִהְיֶה בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ עֶשְׂרִים גֵּרָה יִהְיֶה הַשֶּׁקֶל:
26 Howbeit the firstling among beasts, which is born as a firstling to the LORD, no man shall sanctify it; whether it be ox or sheep, it is the LORD'S.	בָּרֶם בּוֹכְרָא דִּיתְבַּכְרָא קֳדָם יְיָ בְּבַעֲרָא לֹא יִקְדִּישׁ גִּבְרִי יִתִּיהּ אִם תּוֹר אִם אֹמֶר דִּיֵּי הוּא:	26 אֲדָ־בְכוֹר אֲשֶׁר־יִבְכֹּר לַיהוָה בְּבִהְמָה לֹא־יִקְדִּישׁ אִישׁ אֹתוֹ אִם־שׁוֹר אִם־שֶׂה לַיהוָה הוּא:
27 And if it be of an unclean beast, then he shall ransom it according to thy valuation, and shall add unto it the fifth part thereof; or if it be not redeemed, then it shall be sold according to thy valuation.	וְאִם בְּבַעֲרָא מִסְּאָבָא וַיִּפְרוֹק בְּפּוּרְסָנִיהּ וַיּוֹסֶיף חֲמִישִׁיהּ עֲלוּהִי וְאִם לֹא יִתְפָּרֵק וַיִּזְדָּבֵן בְּפּוּרְסָנִיהּ:	27 וְאִם בְּבִהְמָה טְמֵאָה וּפְדָהּ בְּעֶרְפָּךָ וַיֹּסֶף חֲמִשְׁתּוֹ עָלָיו וְאִם־לֹא יִגְאָל וְנִמְכַּר בְּעֶרְפָּךָ:

(21) והיה השדה בצאתו ביבול. מיד הלוקחו מן הגזר, כדרך שאר שדות היוצאות מיד לוקחיהם ציובל: קדש לה'. לא שישב להקדש צדק הצית ליד הגזר, אלא כשדה החרס הנחון לכהנים, שנאמר קל חרס צִיבְרָאֵל לָךְ יְהִיָּה (במדבר יח, ד), אף זו תחלק לכהנים של אותו משמר שיום הכפורים של יוצל פוגע בו (ערכין כח:):

(22) ואם את שדה מקנתו וגר. חלוק יש צין שדה מקנה לשדה אחוזה, ששדה מקנה לא תחלק לכהנים ציובל, לפי שאינו יכול להקדישה אלא עד היוצל, שהרי ציובל הייתה עתידה לזאת מידו ולשוב לבעלים, לפיכך, אם צא לגאלה, יגאל בדמים הללו הקצוצים לשדה אחוזה, ואם לא יגאל, וימכרנה גזר לאחר, או אם לא יגאל הוא, בשנת היוצל ישוב השדה לאשר קנהו מאתו, אותו שהקדישה, ופן תאמר לאשר קנהו הלוקח הזה האחרון מאתו, וזהו הגזר, לכך הוצרך לומר לאשר לו אחוזת הארץ, מירושת אבות, וזהו בעלים הראשונים שמכרוה למקדיש (שם כו:):

(25) וכל ערכך יהיה בשקל הקדש. כל ערכך שנתבצו שקלים יהיה בשקל הקדש: עשרים גרה. עשרים מעות, כך היו מתחלה, ולאחר מכאן הוסיפו שמות, ואמרו רבותינו (בכורות ג.) שש מעה כסף דינר, עשרים וארבע מעות לסלע:

(26) לא יקדיש איש אתו. לשם קרבן אחר, לפי שאינו שלו:

(27) ואם בבהמה הטמאה וגר. אין המקרא הזה מוסב על הזכור, שאין לומר צכור בהמה טמאה ופדה בערכך, וחמור אין זה, שהרי אין פדין פטר חמור אלא טלה, והוא מתנה לכהן ואינו להקדש, אלא הכתוב מוסב על ההקדש, שהכתוב שלמעלה דבר בצדיון בהמה טהורה שהוממה, וכאן דבר במקדיש בהמה טמאה לצדק הצית (מנחות קא.). ופדה בערכך. כפי מה שיעריכנה הכהן: ואם לא יגאל. ע"י בעלים (ת"כ פרק ג, צ). ונמכר בערכך. לאחרים:

<p>28 Notwithstanding, no devoted thing, that a man may devote unto the LORD of all that he hath, whether of man or beast, or of the field of his possession, shall be sold or redeemed; every devoted thing is most holy unto the LORD.</p>	<p>אִישׁ אֶחָד-כָּל-חֲרָם אֲשֶׁר יִחָרֵם אִישׁ לַיהוָה מִכָּל-אֲשֶׁר-לוֹ מֵאָדָם וּבְחֵמָה וּמִשְׁדֵּה אֲחֻזָּתוֹ לֹא יִמָּכַר וְלֹא יִגָּאֵל כָּל-חֲרָם קֹדֶשׁ-קֹדָשִׁים הוּא לַיהוָה:</p>	<p>28 אִישׁ אֶחָד-כָּל-חֲרָם אֲשֶׁר יִחָרֵם אִישׁ לַיהוָה מִכָּל-אֲשֶׁר-לוֹ מֵאָדָם וּבְחֵמָה וּמִשְׁדֵּה אֲחֻזָּתוֹ לֹא יִמָּכַר וְלֹא יִגָּאֵל כָּל-חֲרָם קֹדֶשׁ-קֹדָשִׁים הוּא לַיהוָה:</p>
<p>29 None devoted, that may be devoted of men, shall be ransomed; he shall surely be put to death.</p>	<p>כָּל חֲרָמָא דִּיתְחָרֵם מִן אַנְשָׂא לֹא יִתְפָּרִיק אֶתְקַטְלָא יִתְקַטֵּיל:</p>	<p>שביעי 29 כָּל-חֲרָם אֲשֶׁר יִחָרֵם מִן-הָאָדָם לֹא יִפְדֶּה מוֹת יוּמָת:</p>
<p>30 And all the tithe of the land, whether of the seed of the land, or of the fruit of the tree, is the LORD'S; it is holy unto the LORD.</p>	<p>וְכָל מַעֲשֵׂר הָאָרֶץ מִזֶּרַע וְכָל מַעֲשֵׂר אֲרֶעָא מִזֶּרַע וְכָל מַעֲשֵׂר הָאָרֶץ מִפְּרִי הָעֵץ לַיהוָה הוּא קֹדֶשׁ לַיהוָה:</p>	<p>30 וְכָל-מַעֲשֵׂר הָאָרֶץ מִזֶּרַע וְכָל מַעֲשֵׂר הָאָרֶץ מִפְּרִי הָעֵץ לַיהוָה הוּא קֹדֶשׁ לַיהוָה:</p>
<p>31 And if a man will redeem aught of his tithe, he shall add unto it the fifth part thereof.</p>	<p>וְאִם מִפְּרָק יִפְרוֹק גְּבֵר מִמַּעֲשֵׂרֶיהָ חֲמִישִׁיהָ יוֹסִיף עָלֹהִי:</p>	<p>31 וְאִם-יִגָּאֵל אִישׁ מִמַּעֲשָׁרוֹ חֲמִשִּׁיתוֹ יוֹסֵף עָלָיו:</p>
<p>32 And all the tithe of the herd or the flock, whatsoever passeth under the rod, the tenth shall be holy unto the LORD.</p>	<p>וְכָל מַעֲשֵׂר תוֹרִין וְעֶאֱן אֲשֶׁר-יַעֲבֹר תַּחַת הַשֶּׁבֶט הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה-קֹדֶשׁ לַיהוָה:</p>	<p>מפטיר 32 וְכָל-מַעֲשֵׂר בָקָר וְצֹאן כָּל אֲשֶׁר-יַעֲבֹר תַּחַת הַשֶּׁבֶט הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה-קֹדֶשׁ לַיהוָה:</p>

(28) אך כל חרם וגו'. נחלקו רבותינו בדבר (ערכין כח:), יש אומרים סתם חרמים להקדש (שם ה), ומה אני מקיים כל חרם בישראל לך יהיה (במדבר יח, יד), בחרמי כהנים, שפירש ואמר הרי זה חרם לכהן, ויש שאמרו סתם חרמים לכהנים: לא ימכר ולא יגאל. אלא ניתן לכהן, לדברי האומר סתם חרמים לכהנים, מפרש מקרא זה בסתם חרמים, והאומר סתם חרמים לדק הבית, מפרש מקרא זה, בחרמי כהנים, שהכל מודים שחרמי כהנים אין להם פדיון (ערכין כח:), עד שיצואו ליד כהן, וחרמי גבוה נפדים: כל חרם קדש קדשים הוא. האומר סתם חרמים לדק הבית, מביא ראיה מכאן, והאומר סתם חרמים לכהנים, מפרש כל חרם קדש קדשים הוא לה', ללמד שחרמי כהנים חלים על קדשי קדשים, ועל קדשים קלים, ונותן לכהן כמו ששנינו במסכת ערכין (כח:): אס נדר, נותן דמיהם, ואס נדבה, נותן את טובתה: מאדם. כגון שהחרים עצדיו ושפחותיו הכנענים (שם כח:).

(29) כל חרם אשר יחרם וגו'. היוצא ליהרג ואמר אחד ערכו עלי, לא אמר כלום (שם ו. ת"כ שם ז): מות יומת. הרי הולך למות, לפיכך לא יפדה, אין לו לא דמים, ולא ערך:

(30) וכל מעשר הארץ. במעשר שני הכתוב מדבר: מזרע הארץ. דגן: מפרי העץ. תירוש וינר: לח' הוא. קנאו השם ומשולחנו צוה לך לעלות ולאכול בירושלים, כמו שנאמר וְאָכַלְתָּ לֶפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ מַעֲשֶׂר דְּגָנְךָ וְתִירְשְׁךָ וגו' (דברים יד, כג קידושין נג:).

(31) ממעשרו. ולא ממעשר חצירו, הפודה מעשר של חצירו אין מוסיף חומש (שם כד). ומה היא גאולתו, כדי להחירו באכילה בכל מקום, והמעות יעלה ויאכל בירושלים, כמו שכתוב וְנִסְתַּחֲפָה בְּקֶסֶף וגו':

(32) תחת השבט. כשאם לעשרן מוציאן בפחת זה אחר זה, והעשירי מכה בשבט צבועה בסקרא להיות ניכר שהוא מעשר, כן עושה לטלאים ועגלים של כל שנה ושנה (בכורות נח:): יהיה קדש. ליקרב למזבח דמו ואמוריו, והבשר נאכל לבעלים, שהרי לא נמנה עם שאר מתנות כהונה, ולא מצינו שיהא בשרו ניתן לכהנים:

<p>He shall not inquire whether it be good or bad, neither shall he change it; and if he change it at all, then both it and that for which it is changed shall be holy; it shall not be redeemed.</p>	<p>לֹא יִבְקֹר בֵּין-טוֹב לָרָע וְלֹא יִמְרְנוּ וְאִם-הִמָּר יִמְרְנוּ וְהָיָה-הוּא וְתַמּוּרָתוֹ יִהְיֶה-קֹדֶשׁ לֹא יִגָּאֵל:</p> <p>לֹא יִבְקֹר בֵּין טֹב לְבִישׁ וְלֹא יַחֲלֹפֶנִּיה וְאִם חֲלָפָהּ יַחֲלֹפֶנִּיה וִיְהִי הוּא וְחִלּוּפֶיהָ יִהְיֶה קֹדֶשׁ לֹא יִתְפָּדֶיךָ:</p>	<p>לֹא יִבְקֹר בֵּין-טוֹב לָרָע וְלֹא יִמְרְנוּ וְאִם-הִמָּר יִמְרְנוּ וְהָיָה-הוּא וְתַמּוּרָתוֹ יִהְיֶה-קֹדֶשׁ לֹא יִגָּאֵל:</p>
<p>These are the commandments, which the LORD commanded Moses for the children of Israel in mount Sinai.</p>	<p>אֵלֶּה הַמִּצְוֹת אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי:</p> <p>אֵלֶּיךָ פְּקוּדֵי יְיָ יִתְּ מֹשֶׁה לְוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּטוֹרַת דְּסִינַי:</p>	<p>אֵלֶּה הַמִּצְוֹת אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי:</p>

The Haftarah is Jeremiah 16:19 – 17:14 on page 161.

(33) לא יבקר וגו'. לפי שנאמר וכל מצטר נדריקס (שם יב, יא), יכול יהא צורר ומוציא את היפה, תלמוד לומר לא יבקר בין טוב לרע, בין חס בין בעל מוס, חלה עליו קדושה, ולא שיקריב בעל מוס, אלא יאכל בתורת מעשר, ואסור ליגזז וליעבד (זכורות יד:):

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר סִינַי
בְּאַהֲל מוֹעֵד בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי בַּשָּׁנָה
הַשְּׁנִית לְצֵאתָם מִמִּצְרַיִם מִצְרַיִם לֵאמֹר:

שָׂאוּ אֶת־רֹאשׁ כָּל־עֵדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת
כָּל־זָכָר לְגִלְגָּלָתָם:

מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמוֹעַלָה כָּל־יָצֵא צָבָא
בְּיִשְׂרָאֵל תִּפְקְדוּ אֹתָם לְצָבָאתָם אַתָּה
וְאַהֲרֹן:

וְאַתְּכֶם יְהִי אִישׁ אִישׁ לְמִטָּה אִישׁ רֹאשׁ
לְבֵית־אֲבֹתָיו הוּא:

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר יַעֲמְדוּ אִתְּכֶם
לְרֹאוּבֵן אֶלְיָצוּר בֶּן־שְׂדִיאוּר:

לְשִׁמְעוֹן שְׁלִמְיָאֵל בֶּן־צוּרִישַׁדָּי:

לְיְהוּדָה נַחֲשֹׁן בֶּן־עֲמִינָדָב:

לְיִשָּׁשָׁכָר נֶתַנְאֵל בֶּן־צוּר:

לְזִבּוּלֹן אֱלִיאָב בֶּן־חֶלֶן:

לְבִנְיָמִן יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם אֱלִישַׁמָּע בֶּן־עֲמִיחֻד
לְמְנַשֶּׁה גַּמְלִיאֵל בֶּן־פְּדָהזוּר:

לְבִנְיָמִן אֲבִידָן בֶּן־גִּידְעִי:

לְדָן אַחִיעֶזֶר בֶּן־עֲמִישַׁדָּי:

לְאַשֶׁר פַּגְעִיאֵל בֶּן־עֶכְרָן:

לְגָד אֶלְיָסָפ בֶּן־דְּעוּאֵל:

לְנַפְתָּלִי אַחִירָע בֶּן־עֵינָן:

אֵלֶּה (כ' קריאי) (ק' קרואי) הַעֲדָה נְשִׂאֵי
מִטּוֹת אֲבוֹתָם רָאשֵׁי אֲלֵפֵי יִשְׂרָאֵל הֵם:

וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֵת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה
אֲשֶׁר נִקְּבוּ בְּשֵׁמֹת: (בספרי ספרד ואשכנז
בשמות)

1:1 AND THE LORD spoke unto Moses in the wilderness
of Sinai, in the tent of meeting, on the first day of the
second month, in the second year after the were come
out of the land of Egypt, saying:

2 'Take ye the sum of all the congregation of the
children of Israel, by their families, by their fathers'
houses, according to the number of names, every
male, by their polls;

3 from twenty years old and upward, all that are able to
go forth to war in Israel: ye shall number them by
their hosts, even thou and Aaron.

4 And with you there shall be a man of every tribe,
every one head of his fathers' house.

וַיְהִי וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר יַעֲמְדוּ אִתְּכֶם
וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר יַעֲמְדוּ אִתְּכֶם
וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר יַעֲמְדוּ אִתְּכֶם

6 Of Simeon, Shelumiel the son of Zurishaddai.

7 Of Judah, Nahshon the son of Amminadab.

8 Of Issachar, Nethanel the son of Zuar.

9 Of Zebulun, Eliab the son of Helon.

10 Of the children of Joseph: of Ephraim, Elishama the
son of Ammihud; of Manasseh, Gamaliel the son of
Pedahzur.

11 Of Benjamin, Abidan the son of Gideoni.

12 Of Dan, Ahiezer the son of Ammishaddai.

13 Of Asher, Pagiel the son of Ochran.

14 Of Gad, Eliasaph the son of Deuel.

15 Of Naphtali, Ahira the son of Enan.'

16 These were the elect of the congregation, the princes
of the tribes of their fathers; they were the heads of
the thousands of Israel.

וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֵת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה
וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמֵיהֶם וַיִּתְּנוּ אֵת־הָאֲנָשִׁים
וַיִּתְּנוּ אֵת־הָאֲנָשִׁים וַיִּתְּנוּ אֵת־הָאֲנָשִׁים

וְאֵת כָּל־הָעֵדָה הִקְהִילוּ בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ
הַשֵּׁנִי וַיִּתְּלֻדּוּ עַל־מִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם
בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְנֹמְעָה
לְגֻלְגֻלָּתָם:

כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה וַיַּפְקְדֵם
בְּמִדְבַּר סִינַי: (ס)

18

And they assembled all the congregation together on the first day of the second month, and they declared their pedigrees after their families, by their fathers' houses, according to the number of names, from twenty years old and upward, by their polls.

19

As the LORD commanded Moses, so did he number them in the wilderness of Sinai.

הפטרות

הפטרת ויקרא

The Haftarah is Isaiah 43:21 – 44:23. For Shabbat Zachor the maftir and haftarah are on page 168. On Shabbat HaHodesh read the Maftir and Haftarah on page 176.

עם-זו יצַרְתִּי לִי תַחֲלִתִּי יִסְפְּרוּ: (ס)	XLIII:21	The people which I formed for Myself, That they might tell of My praise.
וְלֹא-אֲתִי קָרָאתָ יַעֲקֹב כִּי-יִגְעֶתָ בִּי יִשְׂרָאֵל:	22	Yet thou hast not called upon Me, O Jacob, Neither hast thou wearied thyself about Me, O Israel.
לֹא-הֵבִיאתָ לִי שֶׂה עֹלְתֶיךָ וּזְבַחֶיךָ לֹא כִבַּדְתָּנִי לֹא הִעֲבַדְתִּיךָ בַּמִּנְחָה וְלֹא הוֹגַעְתִּיךָ בַּלְבֹּנָה:	23	Thou hast not brought Me the small cattle of thy burnt-offerings; Neither hast thou honoured Me with thy sacrifices. I have not burdened thee with a meal-offering, Nor wearied thee with frankincense.
לֹא-קָנִיתָ לִּי בַכֶּסֶף קֶנֶה וְחֶלֶב זִבְחֶיךָ לֹא הִרְוִיתָנִי אֹךְ הִעֲבַדְתָּנִי בַחֲטָאוֹתֶיךָ הוֹגַעְתָּנִי בַעֲוֹנוֹתֶיךָ:	24	Thou hast bought Me no sweet cane with money, Neither hast thou satisfied Me with the fat of thy sacrifices; But thou hast burdened Me with thy sins, Thou hast wearied Me with thine iniquities.
אֲנֹכִי אֲנֹכִי הוּא מַחֶה פֶשְׁעֶיךָ לְמַעְנִי וְחֲטָאוֹתֶיךָ לֹא אֶזְכֹּר:	25	I, even I, am He that blotteth out thy transgressions for Mine own sake; And thy sins I will not remember.
הִזְכִּירְנִי נִשְׁפָּטָה יַחַד סִפֵּר אֶתָּה לְמַעַן תִּצְדָּק:	26	Put Me in remembrance, let us plead together; Declare thou, that thou mayest be justified.
אָבִיךָ הִרְאָשׁוֹן חָטָא וּמְלִיצֶיךָ פָּשְׁעוּ בִּי:	27	Thy first father sinned, And thine intercessors have transgressed against Me.
וְאֶחָלָל שָׂרֵי קֹדֶשׁ וְאַתָּנָה לַחֲרָם יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל לְגִדּוּפִים: (פ)	28	Therefore I have profaned the princes of the sanctuary, And I have given Jacob to condemnation, And Israel to reviling.
וְעַתָּה שְׁמַע יַעֲקֹב עַבְדִּי וְיִשְׂרָאֵל בְּתַרְתִּי בּוֹ:	XLIV:1	Yet now hear, O Jacob My servant, And Israel, whom I have chosen;
כֹּה-אָמַר יְהוָה עֹשֶׂה וַיִּצְרֶה מִבֶּטֶן יַעֲזֹרָה אֶל-תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב וַיִּשְׁרֹן בְּתַרְתִּי בּוֹ:	2	Thus saith the LORD that made thee, And formed thee from the womb, who will help thee: Fear not, O Jacob My servant, And thou, Jeshurun, whom I have chosen.
כִּי אֶצְקֶם מַיִם עַל-צָמָא וְנִזְלִים עַל-יְבֶשֶׁתָּה אֶצְקֶם רוּחִי עַל-זֶרְעֶךָ וּבִרְכָתִי עַל-צִאצְאֶיךָ:	3	For I will pour water upon the thirsty land, And streams upon the dry ground; I will pour My spirit upon thy seed, And My blessing upon thine offspring;
וְצִמְחוּ בֵּין חֲצִיר כַּעֲרָבִים עַל-יְבֵלִי-מַיִם:	4	And they shall spring up among the grass, As willows by the watercourses.

זֶה יֹאמֶר לַיהוָה אֲנִי וְזֶה יִקְרָא בְשֵׁם־
יַעֲקֹב וְזֶה יִכְתֹּב יָדוֹ לַיהוָה וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל
יִכְנֶה: (פ)

5

One shall say: 'I am the LORD'S'; And another shall call himself by the name of Jacob; And another shall subscribe with his hand unto the LORD, And surname himself by the name of Israel.

כֹּה־אָמַר יְהוָה מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וּגְאֻלוֹ יְהוָה
צִבְאוֹת אֲנִי רִאשׁוֹן וְאַחֲרֹן וּמִבִּלְעָדִי
אֵין אֱלֹהִים:

6

Thus saith the LORD, the King of Israel, And his Redeemer the LORD of hosts: I am the first, and I am the last, And beside Me there is no God.

וּמִי־כִמּוֹנִי יִקְרָא וַיְגִידָהּ וַיַּעֲרֹכָהּ לִי
מְשׁוּמֵי עַם־עוֹלָם וְאַתָּנֹת וְאֲשֶׁר תִּבְאֲנָה
יִגִּידוּ לָמוֹ:

7

And who, as I, can proclaim— Let him declare it, and set it in order for Me— Since I appointed the ancient people? And the things that are coming, and that shall come to pass, let them declare.

אֶל־תִּפְחָדוּ וְאֶל־תִּרְחוּ הֲלֹא מֵאֶז
הַשְּׁמַעְתִּיךָ וְהִגַּדְתִּי וְאַתֶּם עַדִּי הִנֵּשׂ אֱלֹהִים
מִבִּלְעָדִי וְאֵין צוּר בַּל־יָדַעְתִּי:

8

Fear ye not, neither be afraid; Have I not announced unto thee of old, and declared it? And ye are My witnesses. Is there a God beside Me? Yea, there is no Rock; I know not any.

יִצְרֵי־פֶסֶל כָּל־מִלְּמֵי וְחִמּוּדֵיהֶם בַּל־
יִשְׁעִילוּ וְעַדִּיהֶם הִמָּחֶה בַּל־יֵרְאוּ וּבַל־יָדְעוּ
לִמְעַן יִבְשׁוּ:

9

They that fashion a graven image are all of them vanity, And their delectable things shall not profit; And their own witnesses see not, nor know; That they may be ashamed.

מִי־יֵצֵר אֵל וּפֶסֶל נֹסֵף לְבִלְתִּי הוֹעִיל:

10

Who hath fashioned a god, or molten an image That is profitable for nothing?

הֵן כָּל־חֲבֵרָיו יִבְשׁוּ וְחֲרָשִׁים הִמָּחֶה מֵאֲדָם
יִתְקַבְּצוּ כָּל־יַעֲמָדוֹ יִפְחָדוּ יִבְשׁוּ יִחַד:

11

Behold, all the fellows thereof shall be ashamed; And the craftsmen skilled above men; Let them all be gathered together, let them stand up; They shall fear, they shall be ashamed together.

חֲרָשׁ בְּרוֹז' מַעֲצָד וּפָעַל בִּפְחָם וּבִמְקַבּוֹת
יִצְרֵהוּ וַיַּפְעֵלְהוּ בְּזִרְעוֹ כָּחוֹ גַם־רָעֵב וְאֵין
פֶּחַ לֹא־שָׁתָה מַיִם וַיֵּיעַף:

12

The smith maketh an axe, And worketh in the coals, and fashioneth it with hammers, And worketh it with his strong arm; Yea, he is hungry, and his strength faileth; He drinketh no water, and is faint.

חֲרָשׁ עֲצִים נֹטֶה קוֹ וְתֹאחֲרֵהוּ בַשָּׂרָד
יַעֲשֶׂהוּ בִּמְקַצְעוֹת וּבִמְחוּגָה וְתֹאחֲרֵהוּ
וַיַּעֲשֶׂהוּ כְּתִבְנִית אִישׁ כְּתִפְאֲרַת אָדָם
לְשֵׁבֶת בֵּית:

13

The carpenter stretcheth out a line; He marketh it out with a pencil; He fitteth it with planes, And he marketh it out with the compasses, And maketh it after the figure of a man, According to the beauty of a man, to dwell in the house.

לִכְרֹת־לוֹ אֲרָזִים וַיִּקַּח תְּרִזָּה וְאֵלֹן
וַיֹּאמֶץ־לוֹ בַּעֲצֵי־יָעַר נָטַע אֲרֹן וְגִשְׁם
יִגְדֵּל:

14

He heweth him down cedars, And taketh the ilex and the oak, And strengtheneth for himself one among the trees of the forest; He planteth a bay-tree, and the rain doth nourish it.

וְהָיָה לְאָדָם לְכַעַר וַיִּקַּח מֵהֶם וַיִּחַם אֶף־
יִשִּׁיק וְאָפָה לָחֶם אֶף־יַפְעֵל־אֵל וַיִּשְׁתַּחֲוֶה
עֲשֶׂהוּ פֶסֶל וַיִּסְגְּד־לָמוֹ:

15

Then a man useth it for fuel; And he taketh thereof, and warmeth himself; Yea, he kindleth it, and baketh bread; Yea, he maketh a god, and worshippeth it; He maketh it a graven image, and falleth down thereto.

16	חֲצִיֹּ שְׂרָף בְּמוֹ-אֵשׁ עַל-חֲצִיֹּ בָשָׂר יֹאכֹל וְצִלָּה צָלִי וְשִׁבַּע אֶף-יָחֵם וַיֹּאמֶר הָאֵח חֲמוּתִי רָאִיתִי אֹר: וְשִׁאֲרֵיתוֹ לֵאלֹ עֲשֵׂה לְפִסְלוֹ (כ) יִסְגֹד(ק) [יִסְגֹד-] וְיִשְׁתַּחֲוֶה וְיִתְפַּלֵּל אֱלֹיו וַיֹּאמֶר הַצִּילֵנִי כִי אֵלִי אַתָּה: לֹא יָדְעוּ וְלֹא יָבִינוּ כִי טַח מִרְאוֹת עֵינֵיהֶם מִהַשְׂכִּיל לִבָּתָם: וְלֹא-יָשִׁיב אֶל-לִבּוֹ וְלֹא דַעַת וְלֹא-תְבוּנָה לֵאמֹר חֲצִיֹ שְׂרָפְתִי בְּמוֹ-אֵשׁ וְאֶף אֶפִּיתִי עַל-גִּחְלִיו לֶחֶם אֲצַלֶּה בָשָׂר וְאֹכֵל וְיִתְרוֹ לְתוֹעֵבָה אֲעֲשֶׂה לְבֹל עַץ אֶסְגֹד: רַעְנָה אַפֶּר לֵב הוֹתֵל הִטָּהוּ וְלֹא- יִצִּיל אֶת-נַפְשׁוֹ וְלֹא יֹאמֶר הֲלוֹא שָׂקֶר בְּיָמֵי: (ס) זָכֹר-אַלֶּה יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל כִּי עַבְדִּי-אַתָּה יִצְרָתִיךָ עַבְדִּי-לִי אַתָּה יִשְׂרָאֵל לֹא תִשְׁכַּח: מִחֲתִיתִי כַעֲבֹ הַשָּׁעִיר וְכַעֲנֹן חַטָּאוֹתֶיךָ שׁוֹבָה אֵלַי כִּי גֹאֲלֶיךָ: רְנֵנוּ שָׁמַיִם כִּי-עֲשֵׂה יְהוָה הֲרִיעַל תַּחְתִּינֹת אֶרֶץ פָּצְחוּ הָרִים רִנָּה יַעַר וְכָל- עֵץ בּוֹ כִּי-גֹאֵל יְהוָה יַעֲקֹב וּבִישְׂרָאֵל יִתְפָּאֵר: (ס)	He burneth the half thereof in the fire; With the half thereof he eateth flesh; He roasteth roast, and is satisfied; Yea, he warmeth himself, and saith: 'Aha, I am warm, I have seen the fire'; And the residue thereof he maketh a god, even his graven image; He falleth down unto it and worshippeth, and prayeth unto it, And saith: 'Deliver me, for thou art my god.' They know not, neither do they understand; For their eyes are bedaubed, that they cannot see, And their hearts, that they cannot understand. And none considereth in his heart, Neither is there knowledge nor understanding to say: 'I have burned the half of it in the fire; Yea, also I have baked bread upon the coals thereof; I have roasted flesh and eaten it; And shall I make the residue thereof an abomination? Shall I fall down to the stock of a tree?' He striveth after ashes, A deceived heart hath turned him aside, That he cannot deliver his soul, nor say: 'Is there not a lie in my right hand?' Remember these things, O Jacob, And Israel, for thou art My servant; I have formed thee, thou art Mine own servant; O Israel, thou shouldest not forget Me. I have blotted out, as a thick cloud, thy transgressions, And, as a cloud, thy sins; Return unto Me, for I have redeemed thee. Sing, O ye heavens, for the LORD hath done it; Shout, ye lowest parts of the earth; Break forth into singing, ye mountains, O forest, and every tree therein; For the LORD hath redeemed Jacob, And doth glorify Himself in Israel.
----	--	--

הפטרת צו

The Haftarah is Jeremiah 7:21 – 8:3 & 9:22 – 9:23. For Shabbat Zachor the maftir and haftarah are on page 168. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftarah on page 172. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 181.

VII:21	כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עֲלוֹתֵיכֶם סָפוּ עַל-זִבְחֵיכֶם וְאָכְלוּ בָשָׂר: Thus saith the LORD of hosts, the God of Israel: Add your burnt-offerings unto your sacrifices, and eat ye flesh.
--------	--

כִּי לֹא־דִבַּרְתִּי אֶת־אֲבוֹתֵיכֶם וְלֹא צִוִּיתִים
בְּיוֹם (כ' הוציא) [ק' הוציא] אוֹתָם מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם עַל־דִּבְרֵי עוֹלָה וְזֶבַח:

22

For I spoke not unto your fathers, nor commanded them in the day that I brought them out of the land of Egypt, concerning burnt-offerings or sacrifices;

כִּי אִם־אֶת־הַדְּבָר הַזֶּה צִוִּיתִי אוֹתָם
לֵאמֹר שְׁמָעוּ בְּקוֹלִי וְהָיִיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים
וְאַתֶּם תְּהִיוּ־לִי לְעָם וְהִלַּכְתֶּם בְּכָל־
הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר אֲצַוֶּה אֹתְכֶם לַמַּעַן יֵשֶׁב
לָכֶם:

23

but this thing I commanded them, saying: 'Hearken unto My voice, and I will be your God, and ye shall be My people; and walk ye in all the way that I command you, that it may be well with you.'

וְלֹא שְׁמָעוּ וְלֹא־הִטּוּ אֶת־אָזְנָם וַיִּלְכוּ
בְּמַעֲצוֹת בְּשָׂרָהֶם לִבָּם הָרַע וַיִּהְיוּ
לְאַחֲזֹר וְלֹא לְפָנִים:

24

But they hearkened not, nor inclined their ear, but walked in their own counsels, even in the stubbornness of their evil heart, and went backward and not forward,

לְמִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר יָצְאוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם עַד הַיּוֹם הַזֶּה וְאֲשַׁלַּח אֲלֵיכֶם
אֶת־כָּל־עֲבָדַי הַנְּבִיאִים יוֹם הַשָּׁבַע
וְשָׁלַח:

25

even since the day that your fathers came forth out of the land of Egypt unto this day; and though I have sent unto you all My servants the prophets, sending them daily betimes and often,

וְלֹא שְׁמָעוּ אֵלַי וְלֹא הִטּוּ אֶת־אָזְנָם וַיַּקְשּׁוּ
אֶת־עַרְפָּם הָרַעוּ מֵאֲבוֹתָם:

26

yet they hearkened not unto Me, nor inclined their ear, but made their neck stiff; they did worse than their fathers.

וְדִבַּרְתָּ אֲלֵיהֶם אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
וְלֹא יִשְׁמָעוּ אֵלַיִךְ וְקָרָאתָ אֲלֵיהֶם וְלֹא
יַעֲנוּכָה:

27

And thou shalt speak all these words unto them, but they will not hearken to thee; thou shalt also call unto them, but they will not answer thee.

וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם זֶה הַגּוֹי אֲשֶׁר לֹא־שָׁמָעוּ
בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהָיו וְלֹא לָקָחוּ מוֹסֵר
אֲבָדָה הָאֲמוּנָה וְנִכְרְתָה מִפִּיהֶם: (ס)

28

Therefore thou shalt say unto them: This is the nation that hath not hearkened To the voice of the LORD their God, Nor received correction; Faithfulness is perished, And is cut off from their mouth.

גָּזַי נִזְרַדְי וְהִשְׁלִיכִי וּשְׂאִי עַל־שָׁפָיִם קִינָה
כִּי מָאָס יְהוָה וַיִּטֹּשׁ אֶת־דָּוָר עֲבָרְתוֹ:

29

Cut off thy hair, and cast it away, And take up a lamentation on the high hills; For the LORD hath rejected and forsaken the generation of His wrath.

כִּי־עָשׂוּ בְנֵי־יְהוּדָה הָרַע בְּעֵינֵי נְאֻם־יְהוָה
שְׁמוֹ שְׁקוּצִיָּהֶם בְּבֵית אֲשֶׁר־נִקְרָא־שְׁמִי
עָלָיו לְטַמְאוֹ:

30

For the children of Judah have done that which is evil in My sight, saith the LORD; they have set their detestable things in the house whereon My name is called, to defile it.

וּבְנוּ בָמֹת הַתֹּפֶת אֲשֶׁר בְּגִיא בֶן־הַנֶּם
לְשַׂרְף אֶת־בְּנֵיהֶם וְאֶת־בָּנֹתֵיהֶם בָּאֵשׁ
אֲשֶׁר לֹא צִוִּיתִי וְלֹא עָלְתָה עַל־לִבִּי: (פ)

31

And they have built the high places of Topheth, which is in the valley of the son of Hinnom, to burn their sons and their daughters in the fire; which I commanded not, neither came it into My mind.

לִכְן הִנֵּה יָמִים בָּאִים נֹאם־יְהוָה וְלֹא־
יֵאמָר עוֹד הַתֶּפֶת וְגִיא בֶן־הַנֶּם כִּי אִם־
גִּיא הַחֲרָגָה וְקָבְרוּ בַתֶּפֶת מֵאֵין מְקוֹם:

וְהַיּוֹתָה נִבְלַת הָעָם הַזֶּה לְמֶאֱכָל לְעוֹף
הַשָּׁמַיִם וּלְבִהֲמַת הָאָרֶץ וְאֵין מַחְרִיד:

וְהִשְׁבַּתִּיו מֵעָרֵי יְהוּדָה וּמִחֲצוֹת יְרוּשָׁלַם
קוֹל שִׁשׁוֹן וְקוֹל שִׁמְחָה קוֹל חֲתָן וְקוֹל
כַּלָּה כִּי לַחֲרָבָה תִּהְיֶה הָאָרֶץ:

בְּעֵת הַהִיא נֹאם־יְהוָה (כ' וַיֵּצֵאוּ) וְקִי
יֵצֵאוּן אֶת־עַצְמוֹת מְלָכֵי־יְהוּדָה וְאֶת־
עַצְמוֹת־שָׂרָיו וְאֶת־עַצְמוֹת הַכֹּהֲנִים וְאֶת
עַצְמוֹת הַנְּבִיאִים וְאֶת עַצְמוֹת יוֹשְׁבֵי־
יְרוּשָׁלַם מִקְבְּרֵיהֶם:

וְשִׁטְחוּם לְשֶׁמֶשׁ וּלְיָרֵחַ וּלְכָל צֶבֶא
הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר אֶהְבּוּם וְאֲשֶׁר עָבְדוּם וְאֲשֶׁר
הָלְכוּ אַחֲרֵיהֶם וְאֲשֶׁר דָּרְשׁוּם וְאֲשֶׁר
הִשְׁתַּחֲוּוּ לָהֶם לֹא יֵאָסְפוּ וְלֹא יִקָּבְרוּ
לְדָמֶן עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה יִהְיוּ:

וְנִבְחַר מוֹת מֵחַיִּים לְכָל הַשְּׂאֲרִית
הַנִּשְׁאָרִים מִן־הַמִּשְׁפָּחָה הָרָעָה הַזֹּאת
בְּכָל־הַמְּקוֹמוֹת הַנִּשְׁאָרִים אֲשֶׁר הִדְחֵתִים
שָׁם נֹאם יְהוָה צְבָאוֹת: (ס)

כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי־יִתְהַלָּל חֲכָם בְּחֻמָּתוֹ
וְאֱלֹהֵי־יִתְהַלָּל הַגִּבּוֹר בְּגִבּוֹרָתוֹ אֱלֹהֵי־יִתְהַלָּל
עָשִׂיר בְּעֶשְׂרוֹ:

כִּי אִם־בִּזְאֵת יִתְהַלָּל הַמִּתְהַלָּל הַשֶּׁבֶל
וַיֵּדַע אוֹתוֹ כִּי אֲנִי יְהוָה עֹשֶׂה חֶסֶד מִשְׁפָּט
וַיִּצְדָּקָה בָּאָרֶץ כִּי־בִאֵלָה חִפְצָתִי נֹאם־
יְהוָה: (ס)

32 Therefore, behold, the days come, saith the LORD,
that it shall no more be called Topheth, nor The
valley of the son of Hinnom, but The valley of
slaughter; for they shall bury in Topheth, for lack of
room.

33 And the carcasses of this people shall be food for the
fowls of the heaven, and for the beasts of the earth;
and none shall frighten them away.

34 Then will I cause to cease from the cities of Judah, and
from the streets of Jerusalem, the voice of mirth and
the voice of gladness, the voice of the bridegroom and
the voice of the bride; for the land shall be desolate.

VIII:1 At that time, saith the LORD, they shall bring out the
bones of the kings of Judah, and the bones of his
princes, and the bones of the priests, and the bones of the
prophets, and the bones of the inhabitants of
Jerusalem, out of their graves;

2 and they shall spread them before the sun, and the
moon, and all the host of heaven, whom they have
loved, and whom they have served, and after whom
they have walked, and whom they have sought, and
whom they have worshipped; they shall not be
gathered, nor be buried, they shall be for dung upon
the face of the earth.

3 And death shall be chosen rather than life by all the
residue that remain of this evil family, that remain in
all the places whither I have driven them, saith the
LORD of hosts.

IX:22 Thus saith the LORD: Let not the wise man glory in
his wisdom, neither let the mighty man glory in his
might, Let not the rich man glory in his riches;

23 But let him that glorieth glory in this, that he
understandeth, and knoweth Me, That I am the
LORD who exercise mercy, justice, and righteousness,
in the earth; for in these things I delight, Saith the
LORD.

הפטרת שמיני

The Haftarah is II Samuel 6:1 – 7:17. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftarah on page 172. For Shabbat HaHodesh the Maftir and Haftarah are on page 176.

וַיִּסַּף עוֹד דָּוִד אֶת-כָּל-בָּחוּר בְּיִשְׂרָאֵל
שְׁלָשִׁים אָלֶף:

VI:1 And David again gathered together all the chosen men of Israel, thirty thousand.

וַיִּקָּם וַיֵּלֶךְ דָּוִד וְכָל-הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ
מִבְּעַלְי יְהוּדָה לְהַעֲלֹת מִשָּׁם אֶת אֲרוֹן
הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר-נִקְרָא שֵׁם שָׁם יְהוָה
צִבְאוֹת יֹשֵׁב הַכְרָבִים עָלָיו:

2 And David arose, and went with all the people that were with him, from Baale-judah, to bring up from thence the ark of God, whereupon is called the Name, even the name of the LORD of hosts that sitteth upon the cherubim.

וַיִּרְכְּבוּ אֶת-אֲרוֹן הָאֱלֹהִים אֶל-עֲגֹלָה
חֲדָשָׁה וַיִּשְׁאָהוּ מִבֵּית אֲבִינָדָב אֲשֶׁר
בְּגִבְעָה וַעֲזָא וַאֲחִיו בְּנֵי אֲבִינָדָב נִהְגִּים
אֶת-הָעֲגֹלָה חֲדָשָׁה:

3 And they set the ark of God upon a new cart, and brought it out of the house of Abinadab that was in the hill; and Uzzah and Ahio, the sons of Abinadab, drove the new cart.

וַיִּשְׁאָהוּ מִבֵּית אֲבִינָדָב אֲשֶׁר בְּגִבְעָה עִם
אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַאֲחִיו הַלֵּךְ לִפְנֵי הָאֲרוֹן:

4 And they brought it out of the house of Abinadab, which was in the hill, with the ark of God, and Ahio went before the ark.

וַדָּוִד וְכָל-בֵּית יִשְׂרָאֵל מְשַׁחֲקִים
לִפְנֵי יְהוָה בְּכָל עֲצֵי בְרוֹשִׁים
וּבִכְנָרוֹת וּבִנְבָלִים וּבַתְּפִלִּים וּבַמְּנַעֲנָעִים
וּבַצִּלְצְלִים:

5 And David and all the house of Israel played before the LORD with all manner of instruments made of cypress-wood, and with harps, and with psalteries, and with timbrels, and with sistra, and with cymbals.

וַיָּבֹאוּ עַד-גֶּרֶן נָכוֹן וַיִּשְׁלַח עֲזָא אֶל-אֲרוֹן
הָאֱלֹהִים וַיִּנְאֲחֻ בּוֹ כִּי שָׁמְטוּ הַבָּקָר:

6 And when they came to the threshing-floor of Nacon, Uzzah put forth his hand to the ark of God, and took hold of it; for the oxen stumbled.

וַיִּחַר-אַף יְהוָה בְּעֲזָא וַיַּכֵּהוּ שָׁם הָאֱלֹהִים
עַל-הַשָּׂל וַיָּמָת שָׁם עִם אֲרוֹן הָאֱלֹהִים:

7 And the anger of the LORD was kindled against Uzzah; and God smote him there for his error; and there he died by the ark of God.

וַיִּחַר לְדָוִד עַל אֲשֶׁר פָּרַץ יְהוָה פָּרֶץ
בְּעֲזָא וַיִּקְרָא לַמָּקוֹם הַהוּא פָּרֶץ עֲזָא עַד
הַיּוֹם הַזֶּה:

8 And David was displeased, because the LORD had broken forth upon Uzzah; and that place was called Perez-uzzah, unto this day

וַיִּירָא דָּוִד אֶת-יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא וַיֹּאמֶר
אֵיךְ יָבוֹא אֵלַי אֲרוֹן יְהוָה:

9 And David was afraid of the LORD that day; and he said: 'How shall the ark of the LORD come unto me?'

וְלֹא-אַבָּה דָּוִד לְהַסִּיר אֹלָיו אֶת-אֲרוֹן
יְהוָה עַל-עֵיר דָּוִד וַיִּטָּהוּ דָּוִד בֵּית עֲבֵד-
אָדָם הַגִּטִּי:

10 So David would not remove the ark of the LORD unto him into the city of David; but David carried it aside into the house of Obed-edom the Gittite.

<p>וַיֵּשֶׁב אֲרוֹן יְהוָה בֵּית עֲבֹד אֲדָם תְּגִמִּי שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים וַיְבָרֶךְ יְהוָה אֶת-עֲבֹד אֲדָם וְאֶת-כָּל-בֵּיתוֹ:</p>	11	<p>And the ark of the LORD remained in the house of Obed-edom the Gittite three months; and the LORD blessed Obed-edom, and all his house.</p>
<p>וַיִּגְדַּל לְמֶלֶךְ דָּוִד לֵאמֹר בֵּרַךְ יְהוָה אֶת- בֵּית עֲבֹד אֲדָם וְאֶת-כָּל-אֲשֶׁר-לוֹ בַּעֲבוּר אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיֵּלֶךְ דָּוִד וַיַּעַל אֶת-אֲרוֹן הָאֱלֹהִים מִבֵּית עֲבֹד אֲדָם עִיר דָּוִד בְּשִׂמְחָה:</p>	12	<p>And it was told king David, saying: 'The LORD hath blessed the house of Obed-edom, and all that pertaineth unto him, because of the ark of God.' And David went and brought up the ark of God from the house of Obed-edom into the city of David with joy.</p>
<p>וַיְהִי כִּי צָעְדוּ נֹשְׂאֵי אֲרוֹן-יְהוָה שֵׁשָׁה צָעָדִים וַיִּזְבַּח שׁוֹר וּמְרִיא:</p>	13	<p>And it was so, that when they that bore the ark of the LORD had gone six paces, he sacrificed an ox and a fatling.</p>
<p>וְדָוִד מְכַרְכֵּר בְּכָל-עֹז לִפְנֵי יְהוָה וְדָוִד חָגוּר אֶפֶוד בָּד:</p>	14	<p>And David danced before the LORD with all his might; and David was girded with a linen ephod.</p>
<p>וְדָוִד וְכָל-בֵּית יִשְׂרָאֵל מְעִלִּים אֶת-אֲרוֹן יְהוָה בַּתְּרוּעָה וּבִקְוֹל שׁוֹפָר:</p>	15	<p>So David and all the house of Israel brought up the ark of the LORD with shouting, and with the sound of the horn.</p>
<p>וַהֲיָה אֲרוֹן יְהוָה בָּא עִיר דָּוִד וּמִיכַל בַּת- שָׁאוּל נִשְׁקָפָהּ בַּעַד הַחֲלוֹן וַתֵּרָא אֶת- הַמֶּלֶךְ דָּוִד מִפָּנָיו וּמְכַרְכֵּר לִפְנֵי יְהוָה וַתִּבֹּז לוֹ בְּלִבָּהּ:</p>	16	<p>And it was so, as the ark of the LORD came into the city of David, that Michal the daughter of Saul looked out at the window, and saw king David leaping and dancing before the LORD; and she despised him in her heart.</p>
<p>וַיָּבֹאוּ אֶת-אֲרוֹן יְהוָה וַיַּצְגּוּ אֹתוֹ בְּמִקְוָמוֹ בַּתּוֹךְ הָאֹהֶל אֲשֶׁר נָטָה-לוֹ דָּוִד וַיַּעַל דָּוִד עֹלֹת לִפְנֵי יְהוָה וּשְׁלָמִים:</p>	17	<p>And they brought in the ark of the LORD, and set it in its place, in the midst of the tent that David had pitched for it; and David offered burnt-offerings and peace-offerings before the LORD.</p>
<p>וַיְכַל דָּוִד מִהַעֲלֹת הָעֹלָה וּהַשְׁלָמִים וַיְבָרֶךְ אֶת-הָעָם בְּשֵׁם יְהוָה צְבָאוֹת:</p>	18	<p>And when David had made an end of offering the burnt-offering and the peace-offerings, he blessed the people in the name of the LORD of hosts.</p>
<p>וַיַּחֲלֶק לְכָל-הָעָם לְכָל-חֲמוֹן יִשְׂרָאֵל לְמֵאִישׁ וְעַד-אִשָּׁה לֵאשׁ חֶלֶת לֶחֶם אֶחָת וְאֶשְׁפָּר אֶחָד וְאִשִּׁישָׁה אֶחָת וַיֵּלֶךְ כָּל- הָעָם אִישׁ לְבֵיתוֹ:</p>	19	<p>And he dealt among all the people, even among the whole multitude of Israel, both to men and women, to every one a cake of bread, and a cake made in a pan, and a sweet cake. So all the people departed every one to his house.</p>
<p>וַיָּשֶׁב דָּוִד לְבָרֶךְ אֶת-בֵּיתוֹ (ס) וַתֵּצֵא מִיכַל בַּת-שָׁאוּל לִקְרֹאת דָּוִד וַתֹּאמֶר מִה-נִּכְבַּד הַיּוֹם מִלִּדְּ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר נִגְלָה הַיּוֹם לְעֵינֵי אִמָּהוֹת עַבְדָּיו כִּהְגִּילוּת נִגְלֹת אֶתְּךָ הָרָקִים:</p>	20	<p>Then David returned to bless his household. And Michal the daughter of Saul came out to meet David, and said: 'How did the king of Israel get him honour to-day, who uncovered himself to-day in the eyes of the handmaids of his servants, as one of the vain fellows shamelessly uncovereth himself.'</p>

וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל-מִיכָל לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר
בְּחַר-בִּי מֵאֲבִיךָ וּמִכָּל-בֵּיתוֹ לְצִוּוֹת אֹתִי
נָגִיד עַל-עַם יְהוָה עַל-יִשְׂרָאֵל וְשִׁחֲקֹתִי
לִפְנֵי יְהוָה:

21 And David said unto Michal: 'Before the LORD, who chose me above thy father, and above all his house, to appoint me prince over the people of the LORD, over Israel, before the LORD will I make merry.

וְנִקְלָתִי עוֹד מִזֹּאת וְהָיִיתִי שָׁפֵל בְּעֵינֵי
וְעַם-הָאֲמָהוֹת אֲשֶׁר אָמַרְתָּ עִמָּם אֶכְבְּדָהּ:

22 And I will be yet more vile than thus, and will be base in mine own sight; and with the handmaids whom thou hast spoken of, with them will I get me honour.'

וּלְמִיכָל בַּת-שָׁאוּל לֹא-הָיָה לָּהּ יֶלֶד עַד
יוֹם מוֹתָהּ: (פ)

23 And Michal the daughter of Saul had no child unto the day of her death.

וַיְהִי כִּי-יָשָׁב הַמֶּלֶךְ בְּבֵיתוֹ וַיִּהְיֶה הַנִּיחָ-
לוֹ מִסָּבִיב מִכָּל-אִיָּבּוֹ:

VII:1 And it came to pass, when the king dwelt in his house, and the LORD had given him rest from all his enemies round about,

וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל-נָתָן הַנָּבִיא רְאֵה נָא
אֲנִכִּי יוֹשֵׁב בְּבֵית אֲרָזִים וְאָרוֹן הָאֱלֹהִים
יֹשֵׁב בַּתּוֹךְ הַיְרִיעָה:

2 that the king said unto Nathan the prophet: 'See now, I dwell in a house of cedar, but the ark of God dwelleth within curtains.'

וַיֹּאמֶר נָתָן אֶל-הַמֶּלֶךְ כֹּל אֲשֶׁר בְּלִבְּךָ
לַךְ עֲשֵׂה כִּי יְהוָה עִמָּךְ:

3 And Nathan said to the king: 'Go, do all that is in thy heart; for the LORD is with thee.'

וַיְהִי בַלַּיְלָה הַהוּא (ס) וַיְהִי דְבַר-יְהוָה
אֶל-נָתָן לֵאמֹר:

4 And it came to pass the same night, that the word of the LORD came unto Nathan, saying:

לֵךְ וְאָמַרְתָּ אֶל-עַבְדִּי אֶל-דָּוִד (ס) כֹּה
אָמַר יְהוָה הֵאֵתָה תִּבְנֶה-לִּי בַּיִת לְשִׁבְתִּי:

5 'Go and tell My servant David: Thus saith the LORD: Shalt thou build Me a house for Me to dwell in?

כִּי לֹא יָשַׁבְתִּי בְּבֵית לְמִיּוֹם הָעֹלָתִי אֶת-
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה
וְאֵהְיָה מִתְהַלֵּךְ בְּאֹהֶל וּבְמִשְׁכָּן:

6 for I have not dwelt in a house since the day that I brought up the children of Israel out of Egypt, even to this day, but have walked in a tent and in a tabernacle.

בְּכֹל אֲשֶׁר-הִתְהַלַּכְתִּי בְּכָל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
הַדָּבָר דִּבַּרְתִּי אֶת-אֶחָד שְׁבָטֵי יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר צִוִּיתִי לִרְעוֹת אֶת-עַמִּי אֶת-יִשְׂרָאֵל
לֵאמֹר לָמָּה לֹא-בִנִיתֶם לִי בַּיִת אֲרָזִים:

7 In all places wherein I have walked among all the children of Israel, spoke I a word with any of the tribes of Israel, whom I commanded to feed My people Israel, saying: Why have ye not built Me a house of cedar?

וְעַתָּה כֹּה-תֹאמַר לְעַבְדִּי לְדָוִד כֹּה אָמַר
יְהוָה צְבָאוֹת אֲנִי לָקַחְתִּיךָ מִן-הַנֶּחֱלָה
מֵאַחֲרֵי הַצֹּאן לְהָנוֹת נָגִיד עַל-עַמִּי עַל-
יִשְׂרָאֵל:

8 Now therefore thus shalt thou say unto My servant David: Thus saith the LORD of hosts: I took thee from the sheepcote, from following the sheep, that thou shouldest be prince over My people, over Israel.

וְאֶהְיֶה עִמָּךְ בְּכָל אֲשֶׁר תֵּלַכְתָּ וְאֶכְרַתָּה
אֶת-כָּל-אֹיְבֶיךָ מִפְּנֵיךָ וְעָשִׂיתִי לְךָ שֵׁם
גָּדוֹל כְּשֵׁם הַגְּדֹלִים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ:

9 And I have been with thee whithersoever thou didst go, and have cut off all thine enemies from before thee; and I will make thee a great name, like unto the name of the great ones that are in the earth.

וְשִׁמַּתִּי מָקוֹם לְעַמִּי לְיִשְׂרָאֵל וְנִטְעֵתִיו
וְשָׁכַן תַּחְתָּיו וְלֹא יִרְגָּז עוֹד וְלֹא-יִסְפּוּ
בְנֵי-עוֹלָה לְעַנּוּתוֹ כְּאֲשֶׁר בְּרִאשׁוֹנָה:

10 And I will appoint a place for My people Israel, and will plant them, that they may dwell in their own place, and be disquieted no more; neither shall the children of wickedness afflict them any more, as at the first,

וּלְמִן-הַיּוֹם אֲשֶׁר צִוִּיתִי שְׁפָטִים עַל-עַמִּי
יִשְׂרָאֵל וְהִנֵּחְתִּי לְךָ מִכָּל-אֹיְבֶיךָ וְהִגִּיד
לְךָ יְהוָה כִּי-בֵית יַעֲשֶׂה-לְךָ יְהוָה:

11 even from the day that I commanded judges to be over My people Israel; and I will cause thee to rest from all thine enemies. Moreover the LORD telleth thee that the LORD will make thee a house.

כִּי יִמְלְאוּ יָמֶיךָ וְשָׁכַבְתָּ אֶת-אֲבֹתֶיךָ
וְהִקִּמַּתִּי אֶת-זֶרְעֶךָ אַחֲרֶיךָ אֲשֶׁר יֵצֵא
מִמֶּעֶיךָ וְהִכִּנֵּתִי אֶת-מַמְלַכְתּוֹ:

12 When thy days are fulfilled, and thou shalt sleep with thy fathers, I will set up thy seed after thee, that shall proceed out of thy body, and I will establish his kingdom.

הוּא יִבְנֶה-בֵּית לְשִׁמִּי וְכִנֵּנְתִּי אֶת-כִּסֵּא
מַמְלַכְתּוֹ עַד-עוֹלָם:

13 He shall build a house for My name, and I will establish the throne of his kingdom for ever.

אֲנִי אֶהְיֶה-לּוֹ לְאָב וְהוּא יִהְיֶה-לִּי לְבֵן
אֲשֶׁר בְּהַעֲוָתוֹ וְהִכַּחֲתִיו בְּשֶׁבֶט אַנְשִׁים
וּבִגְזֵי בְנֵי אָדָם:

14 I will be to him for a father, and he shall be to Me for a son; if he commit iniquity, I will chasten him with the rod of men, and with the stripes of the children of men;

וְחַסְדִּי לֹא-יִסּוּר מִמֶּנּוּ כְּאֲשֶׁר חִסֵּרְתִּי
מֵעַם שָׁאוּל אֲשֶׁר חִסֵּרְתִּי מִלְּפָנֶיךָ:

15 but My mercy shall not depart from him, as I took it from Saul, whom I put away before thee.

וְנֶאֱמַן בֵּיתְךָ וּמַמְלַכְתְּךָ עַד-עוֹלָם לְפָנֶיךָ
כְּסָאֲךָ יִהְיֶה נָכוֹן עַד-עוֹלָם:

16 And thy house and thy kingdom shall be made sure for ever before thee; thy throne shall be established for ever.'

כָּל דְּבָרִים הָאֵלֶּה וְכָל תַּחֲזִינוֹן הַזֶּה
בֵּן דָּבָר נָתַן אֶל-דָּוִד: (פ)

17 According to all these words, and according to all this vision, so did Nathan speak unto David. .

הפטרת תזריע

The Haftarah is II Kings 4:42 – 5:19. For Shabbat HaHodesh the Maftir and Haftarah are on page 176.

וַאִישׁ בָּא מִבְּעַל שָׁלִישָׁה וַיָּבֵא לְאִישׁ
הָאֱלֹהִים לֶחֶם בַּכּוּרִים עֲשָׂרִים-לֶחֶם
שְׁעָרִים וְכֶרֶמֶל בָּצֵק לָנֹז וַיֹּאמֶר תֵּן לָעָם
וַיֹּאכְלוּ:

IV:42 And there came a man from Baal-shalishah, and brought the man of God bread of the first-fruits, twenty loaves of barley, and fresh ears of corn in his sack. And he said: 'Give unto the people, that they may eat.'

וַיֹּאמֶר מִשְׁרָתוֹ מָה אֵתָּן זֶה לִפְנֵי מֵאָה אִישׁ
וַיֹּאמֶר תֵּן לָעָם וַיֹּאכְלוּ כִּי כֹה אָמַר יְהוָה
אָכַל וְהוּתַר:

43

And his servant said: 'How should I set this before a hundred men?' But he said: 'Give the people, that they may eat; for thus saith the LORD: They shall eat, and shall leave thereof.'

וַיֵּתֶן לִפְנֵיהֶם וַיֹּאכְלוּ וַיּוּתְרוּ כַּדְּבַר
יְהוָה: (פ)

44

So he set it before them, and they did eat, and left thereof, according to the word of the LORD.

וְנַעֲמָן שַׂר־צָבָא מֶלֶךְ־אַרָם הָיָה אִישׁ
גָּדוֹל לִפְנֵי אֲדֹנָיו וַנִּשָּׂא פָנָיו כִּי־בָּו נָתַן־
יְהוָה תְּשׁוּעָה לְאַרָם וְהָאִישׁ הָיָה גִבּוֹר
חֵיל מְצָרַע:

V:1

Now Naaman, captain of the host of the king of Aram, was a great man with his master, and held in esteem, because by him the LORD had given victory unto Aram; he was also a mighty man of valour, but he was a leper.

וְאַרָם יָצְאוּ גְדוּדִים וַיִּשָּׁבוּ מֵאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל
נַעֲרָה קַטְנָה וּתְלִי לִפְנֵי אִשְׁתּוֹ נַעֲמָן:

2

And the Arameans had gone out in bands, and had brought away captive out of the land of Israel a little maid; and she waited on Naaman's wife.

וַתֹּאמֶר אֶל־גְּבִרְתָּהּ אַחֲלִי אֲדֹנִי לִפְנֵי
הַנָּבִיא אֲשֶׁר בְּשַׁמְרוֹן אִזּוּ יִאֲסֹף אֹתוֹ
מִצָּרְעָתוֹ:

3

And she said unto her mistress: 'Would that my lord were with the prophet that is in Samaria! then would he recover him of his leprosy.'

וַיָּבֹא וַיִּגֵּד לְאֲדֹנָיו לֵאמֹר כְּזֹאת וְכֹזֹאת
דִּבְרָה הַנַּעֲרָה אֲשֶׁר מֵאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל:

4

And he went in, and told his lord, saying: 'Thus and thus said the maid that is of the land of Israel.'

וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ־אַרָם לְדָבָא וַאֲשַׁלְּחָה סֶפֶר
אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיִּלְךָ וַיִּקַּח בְּיָדוֹ עֶשֶׂר
כִּפְרֵי־כֶסֶף וְשֵׁשֶׁת אֲלָפִים זָהָב וְעֶשֶׂר
חֲלִיפוֹת בְּגָדִים:

5

And the king of Aram said: 'Go now, and I will send a letter unto the king of Israel.' And he departed, and took with him ten talents of silver, and six thousand pieces of gold, and ten changes of raiment.

וַיָּבֹא הַסֶּפֶר אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
וַעֲתָה כְּבוֹא הַסֶּפֶר הַזֶּה אֵלַיָּה הִנֵּה
שְׁלַחְתִּי אֵלַיָּה אֶת־נַעֲמָן עַבְדִּי וַאֲסַפְתּוֹ
מִצָּרְעָתוֹ:

6

And he brought the letter to the king of Israel, saying: 'And now when this letter is come unto thee, behold, I have sent Naaman my servant to thee, that thou mayest recover him of his leprosy.'

וַיְהִי כִּקְרָא מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַסֶּפֶר
וַיִּקְרַע בְּגָדָיו וַיֹּאמֶר הָאֱלֹהִים אֲנִי לְהַמִּית
וּלְהַחְיֹת כִּי־זֶה שְׁלַח אֵלַי לְאֶסֶף אִישׁ
מִצָּרְעָתוֹ כִּי אֶדְעֶנּוּ וְרָאוּ כִּי־מִתְאַנֶּה
הוּא לִי:

7

And it came to pass, when the king of Israel had read the letter, that he rent his clothes, and said: 'Am I God, to kill and to make alive, that this man doth send unto me to recover a man of his leprosy? but consider, I pray you, and see how he seeketh an occasion against me.'

וַיְהִי כִשְׁמַע אֱלִישָׁע אִישׁ־הָאֱלֹהִים כִּי־
קָרַע מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶת־בְּגָדָיו וַיִּשְׁלַח אֶל־
הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר לָמָּה קָרַעְתָּ בְּגָדֶיךָ יְבֹאֲנָא
אֵלַי וַיָּדַע כִּי יֵשׁ נָבִיא בְּיִשְׂרָאֵל:

8

And it was so, when Elisha the man of God heard that the king of Israel had rent his clothes, that he sent to the king, saying: 'Wherefore hast thou rent thy clothes? let him come now to me, and he shall know that there is a prophet in Israel.'

<p>וַיָּבֹא נָעֲמָן בְּסוּסָיו וּבְרֶכָבוֹ וַיַּעֲמֵד פֶּתַח־ הַבַּיִת לְאֵלִישָׁע:</p>	<p>9 So Naaman came with his horses and with his chariots, and stood at the door of the house of Elisha.</p>
<p>וַיִּשְׁלַח אֵלָיו אֵלִישָׁע מַלְאָךְ לֵאמֹר הֲלוֹךְ וְחִצְצֵת שָׁבַע פְּעָמִים בִּיַּרְדֵּן וַיָּשָׁב בְּשָׂרְךָ לָךְ וְטָהָר:</p>	<p>10 And Elisha sent a messenger unto him, saying: 'Go and wash in the Jordan seven times, and thy flesh shall come back to thee, and thou shalt be clean.'</p>
<p>וַיִּקְצֹף נָעֲמָן וַיֵּלֶךְ וַיֹּאמֶר הֲנֵה אֲמַרְתִּי אֵלָיו יֵצֵא יֵצֵא וְעָמַד וְקָרָא בְּשֵׁם־ יְהוָה אֱלֹהָיו וְהִנֵּף יָדוֹ אֶל־הַמָּקוֹם וְאָסַף הַמִּצְרָע:</p>	<p>11 But Naaman was wroth, and went away, and said: 'Behold, I thought: He will surely come out to me, and stand, and call on the name of the LORD his God, and wave his hand over the place, and recover the leper.</p>
<p>הֲלֹא טוֹב (כ' אַבְנָה) ק' אֲמָנָה וּפַרְפָּר נְהָרוֹת דְּמִשְׁק מִכָּל מִיַּמי יִשְׂרָאֵל הֲלֹא־ אֶרְחֵץ בָּהֶם וְטָהַרְתִּי וַיָּפֶן וַיֵּלֶךְ בַּחֲמָה:</p>	<p>12 Are not Amanah and Pharpar, the rivers of Damascus, better than all the waters of Israel? may I not wash in them, and be clean?' So he turned, and went away in a rage.</p>
<p>וַיִּגָּשׁוּ עֲבָדָיו וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו וַיֹּאמְרוּ אָבִי דָּבָר גָּדוֹל הִנָּבִיא דְּבַר אֱלֹהִי הֲלוֹא תַעֲשֶׂה וְאָף כִּי־אָמַר אֵלֶיךָ רְחֵץ וְטָהָר:</p>	<p>13 And his servants came near, and spoke unto him, and said: 'My father, if the prophet had bid thee do some great thing, wouldest thou not have done it? how much rather then, when he saith to thee: Wash, and be clean?'</p>
<p>וַיֵּרֶד וַיִּטְבֹּל בִּיַּרְדֵּן שָׁבַע פְּעָמִים כְּדָבָר אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיָּשָׁב בְּשָׂרוֹ כְּבֶשֶׂר נֶעַר קָטָן וַיִּטָּהָר:</p>	<p>14 Then went he down, and dipped himself seven times in the Jordan, according to the saying of the man of God; and his flesh came back like unto the flesh of a little child, and he was clean.</p>
<p>וַיָּשָׁב אֶל־אִישׁ הָאֱלֹהִים הוּא וְכָל־מַחֲנֵהוּ וַיָּבֹא וַיַּעֲמֵד לִפְנָיו וַיֹּאמֶר הִנֵּה־נָא יָדַעְתִּי כִּי אֵין אֱלֹהִים בְּכָל־הָאָרֶץ כִּי אִם־ בְּיִשְׂרָאֵל וְעַתָּה קַח־נָא בְּרָכָה מֵאֵת עַבְדֶּךָ:</p>	<p>15 And he returned to the man of God, he and all his company, and came, and stood before him; and he said: 'Behold now, I know that there is no God in all the earth, but in Israel; now therefore, I pray thee, take a present of thy servant.'</p>
<p>וַיֹּאמֶר חִי־יְהוָה אֲשֶׁר־עָמַדְתִּי לִפְנָיו אִם־ אֶקַּח וַיִּפְצַר־בּוֹ לִקְחַת וַיִּמָּאֵן:</p>	<p>16 But he said: 'As the LORD liveth, before whom I stand, I will receive none.' And he urged him to take it; but he refused.</p>
<p>וַיֹּאמֶר נָעֲמָן וְלֹא יִתֵּן־נָא לְעַבְדְּךָ מִשָּׂא צֶמֶד־פָּרָדִים אֲדָמָה כִּי לֹא־יַעֲשֶׂה עוֹד עַבְדְּךָ עֹלָה וְזֶבַח לֵאלֹהִים אֲחֵרִים כִּי אִם־לַיהוָה:</p>	<p>17 And Naaman said: 'If not, yet I pray thee let there be given to thy servant two mules' burden of earth; for thy servant will henceforth offer neither burnt-offering nor sacrifice unto other gods, but unto the LORD.</p>

לְדַבֵּר הַזֶּה יִסְלַח יְהוָה לְעַבְדְּךָ בְּכוֹא
אֲדֹנִי בֵּית־רִמּוֹן לְהִשְׁתַּחֲוֹת שָׁמָּה וְהוֹא
נִשְׁעַן עַל־יָדָי וְהִשְׁתַּחֲוִיתִי בֵּית רִמּוֹן
בְּהִשְׁתַּחֲוִיתִי בֵּית רִמּוֹן יִסְלַח־ (כתיב extit
ולא קרי נא) יְהוָה לְעַבְדְּךָ בְּדַבֵּר הַזֶּה:
וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ לְשָׁלוֹם וַיֵּלֶךְ מֵאִתּוֹ בְּכֶבֶד־
אָרְץ: (ס)

18 In this thing the LORD pardon thy servant: when my master goeth into the house of Rimmon to worship there, and he leaneth on my hand, and I prostrate myself in the house of Rimmon, when I prostrate myself in the house of Rimmon, the LORD pardon thy servant in this thing.
19 And he said unto him: 'Go in peace.' So he departed from him some way.

הפטרת מצרע

The Haftarah is II Kings 7:3 – 7:20. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 181. On Rosh Hodesh, read the Maftir and Haftarah on page 163. On Erev Rosh Hodesh, read the Haftarah on page 166.

וְאַרְבַּעָה אֲנָשִׁים הָיוּ מִצְרָעִים פֶּתַח הַשָּׁעַר
וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ מָה אֲנַחְנוּ יֹשְׁבִים
כֹּה עַד־מָוֶתנוּ:

VII:3 Now there were four leprous men at the entrance of the gate; and they said one to another: 'Why sit we here until we die?

אִם־אָמְרֵנוּ נָבוֹא הָעִיר וְהָרָעָב בָּעִיר
וּמָתָנוּ שָׁם וְאִם־יִשְׁכְּנוּ כֹּה וּמָתָנוּ וְעַתָּה
לָכוּ וּנְפַלֶּה אֶל־מַחֲנֵה אֲרָם אִם־יַחְיֶינוּ
נַחֲוֶה וְאִם־יָמִיתֵנוּ וּמָתָנוּ:

4 If we say: We will enter into the city, then the famine is in the city, and we shall die there; and if we sit still here, we die also. Now therefore come, and let us fall unto the host of the Arameans; if they save us alive, we shall live; and if they kill us, we shall but die.'

וַיָּקֻמוּ בַּצֹּהֶר לָבוֹא אֶל־מַחֲנֵה אֲרָם וַיָּבֹאוּ
עַד־קֶצֶה מַחֲנֵה אֲרָם וְהָנָה אֵין־שָׁם אִישׁ:

5 And they rose up in the twilight, to go unto the camp of the Arameans; and when they were come to the outermost part of the camp of the Arameans, behold, there was no man there.

וְאֲדֹנֵי הַשְּׂמִיעָה אֶת־מַחֲנֵה אֲרָם קוֹל רֶכֶב
קוֹל סוּס קוֹל תֵּיִל גָּדוֹל וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־
אָחִיו הִנֵּה שָׁכַר־עָלֵינוּ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶת־
מַלְכֵי הַחֲתִיִּים וְאֶת־מַלְכֵי מִצְרָיִם לָבוֹא
עָלֵינוּ:

6 For the Lord had made the host of the Arameans to hear a noise of chariots, and a noise of horses, even the noise of a great host; and they said one to another: 'Lo, the king of Israel hath hired against us the kings of the Hittites, and the kings of the Egyptians, to come upon us.'

וַיָּקֻמוּ וַיָּנֻסוּ בַּצֹּהֶר וַיַּעֲזְבוּ אֶת־אֹהֲלֵיהֶם
וְאֶת־סוּסֵיהֶם וְאֶת־חֲמֹרֵיהֶם הַמַּחֲנֵה
כַּאֲשֶׁר־הָיָא וַיָּנֻסוּ אֶל־נַפְשָׁם:

7 Wherefore they arose and fled in the twilight, and left their tents, and their horses, and their asses, even the camp as it was, and fled for their life.

וַיָּבֹאוּ הַמְּצָרְעִים הָאֵלֶּה עַד-קִצֵּה הַמַּחֲנֶה
וַיָּבֹאוּ אֶל-אֶהֱלֹ אֶחָד וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ וַיִּשְׂאוּ
מִשֶּׁם כֶּסֶף וְזָהָב וּבגָדִים וַיִּלְכוּ וַיִּטְמְנוּ
וַיָּשָׁבוּ וַיָּבֹאוּ אֶל-אֶהֱלֹ אֶחָד וַיִּשְׂאוּ מִשֶּׁם
וַיִּלְכוּ וַיִּטְמְנוּ:

8

And when these lepers came to the outermost part of the camp, they went into one tent, and did eat and drink, and carried thence silver, and gold, and raiment, and went and hid it; and they came back, and entered into another tent, and carried thence also, and went and hid it.

וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-רֵעֵהוּ לֹא-כָן אֲנַחְנוּ
עֹשִׂים הַיּוֹם הַזֶּה יוֹם-בִּשְׂרָה הוּא וְאֲנַחְנוּ
מַחֲשִׁים וְחֻכֵּינוּ עַד-אֹרֶן הַבֶּקֶר וּמִצָּאֵנוּ
עוֹנוֹן וְעֵתָהּ לָבוֹ וְנִבְאָה וְנִגִּידָה בֵּית
הַמֶּלֶךְ:

9

Then they said one to another: 'We do not well; this day is a day of good tidings, and we hold our peace; if we tarry till the morning light, punishment will overtake us; now therefore come, let us go and tell the king's household.'

וַיָּבֹאוּ וַיִּקְרְאוּ אֶל-שְׂעֵר הָעִיר וַיִּגִּידוּ לָהֶם
לֵאמֹר בָּאֵנוּ אֶל-מַחֲנֶה אֲדָם וְהִנֵּה אִין-
שָׁם אִישׁ וְקוֹל אָדָם כִּי אִם-הַסּוֹס אֲסוּר
וְהַחֲמֹר אֲסוּר וְהָהָלִים כְּאֲשֶׁר-הָמָה:

10

So they came and called unto the porters of the city; and they told them, saying. 'We came to the camp of the Arameans, and, behold, there was no man there, neither voice of man, but the horses tied, and the asses tied, and the tents as they were.'

וַיִּקְרָא הַשְּׂעָרִים וַיִּגִּידוּ בֵּית הַמֶּלֶךְ
כְּנִימָה:

11

And the porters called, and they told it to the king's household within.

וַיָּקָם הַמֶּלֶךְ לַיְלָה וַיֹּאמֶר אֶל-עֲבָדָיו
אֲנִידָה-נָּא לָכֶם אֶת אֲשֶׁר-עָשׂוּ לָנוּ אֲדָם
יָדְעוּ כִּי-רַעֲבִים אֲנַחְנוּ וַיֵּצְאוּ מִן-הַמַּחֲנֶה
לְהַחֲבֹה (כ' בַּהֲשָׁדָה) [ק' בַּשָּׂדֶה] לֵאמֹר
כִּי-יֵצְאוּ מִן-הָעִיר וְנִתְפָּשׂוּ חַיִּים וְאֶל-
הָעִיר נָבֹא:

12

And the king arose in the night, and said unto his servants: 'I will now tell you what the Arameans have done to us. They know that we are hungry; therefore are they gone out of the camp to hide themselves in the field, saying: When they come out of the city, we shall take them alive, and get into the city.'

וַיַּעַן אֶחָד מֵעֲבָדָיו וַיֹּאמֶר וַיִּקְחוּ-נָּא
חֲמִשָּׁה מִן-הַסּוֹסִים הַנִּשְׁאָרִים אֲשֶׁר
נִשְׁאָרוּ-בָּהּ הֵנָּה כָּל- (כ' הַחֲמוּן) [ק'
הַחֲמוּן] יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר נִשְׁאָרוּ-בָּהּ הֵנָּה
כָּל-הַחֲמוּן יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר-תָּמוּ וְנִשְׁלַחַה
וְנִרְאָה:

13

And one of his servants answered and said: 'Let some take, I pray thee, five of the horses that remain, which are left in the city— behold, they are as all the multitude of Israel that are left in it; behold, they are as all the multitude of Israel that are consumed—and let us send and see.'

וַיִּקְחוּ שְׁנֵי רֶכֶב סוֹסִים וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ
אֶחָד מִחֲנֵה-אֲדָם לֵאמֹר לָבוֹ וּרְאוּ:

14

They took therefore two chariots with horses; and the king sent after the host of the Arameans, saying: 'Go and see.'

וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵיהֶם עַד־הַיַּרְדֵּן וְהָנָה כָּל־
הַיָּרֵךְ מְלֵאָה בְּגָדִים וְכֵלִים אֲשֶׁר־
הִשְׁלִיכוּ אֲרָם (כ' בַּהַחֲפֹז) [ק' בַּחֲפֹז]
וַיָּשָׁבוּ הַמַּלְאָכִים וַיַּגִּדוּ לַמֶּלֶךְ:

וַיֵּצֵא הָעָם וַיִּבְּזוּ אֶת מַחֲנֵה אֲרָם וַיְהִי
סֵאֶה־סֵלֶת בְּשֶׁקֶל וְסֵאֶתִים שְׁעָרִים בְּשֶׁקֶל
כְּדִבְרֵי יְהוָה:

וְהַמֶּלֶךְ הִפְקִיד אֶת־הַשְּׁלִישׁ אֲשֶׁר־נִשְׁעַן
עַל־יָדוֹ עַל־הַשַּׁעַר וַיִּרְמְסוּהוּ הָעָם בְּשַׁעַר
וַיָּמָת כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר
דִּבֶּר בְּרִדָּת הַמֶּלֶךְ אֵלָיו:

וַיְהִי כְּדִבְרֵי אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶל־הַמֶּלֶךְ
לֵאמֹר סֵאֶתִים שְׁעָרִים בְּשֶׁקֶל וְסֵאֶה־סֵלֶת
בְּשֶׁקֶל יִהְיֶה כַּעֲת מָחָר בְּשַׁעַר שְׁמֶרֶן:

וַיַּעַן הַשְּׁלִישׁ אֶת־אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֹּאמֶר
וְהָנָה יִהְיֶה עֲשֵׂה אַרְבּוֹת בְּשָׁמַיִם תִּהְיֶה
כְּדִבְרֵי הַזֶּה וַיֹּאמֶר הַנֶּךְ רֹאֵה בְּעֵינֶיךָ
וּמִשָּׁם לֹא תֹאכַל:

וַיְהִי־לוֹ כֵּן וַיִּרְמְסוּ אֹתוֹ הָעָם בְּשַׁעַר
וַיָּמָת: (ס)

And they went after them unto the Jordan; and, lo,
all the way was full of garments and vessels, which the
Arameans had cast away in their haste. And the
messengers returned, and told the king.

And the people went out, and spoiled the camp of the
Arameans. So a measure of fine flour was sold for a
shekel, and two measures of barley for a shekel,
according to the word of the LORD.

And the king appointed the captain on whose hand
he leaned to have the charge of the gate; and the
people trod upon him in the gate, and he died as the
man of God had said, who spoke when the king came
down to him.

And it came to pass, as the man of God had spoken to
the king, saying: 'Two measures of barley for a shekel,
and a measure of fine flour for a shekel, shall be
to-morrow about this time in the gate of Samaria';

and that captain answered the man of God, and said:
'Now, behold, if the LORD should make windows in
heaven, might such a thing be?' and he said: 'Behold,
thou shalt see it with thine eyes, but shalt not eat
thereof';

it came to pass even so unto him; for the people trod
upon him in the gate, and he died.

הפטרת אחרי מות

The Haftarah is Ezekiel 22:1 – 22:19. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 181.

וַיְהִי דְּבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר:

וְאַתָּה בֶן־אָדָם הַתְּשֹׁפֵט הַתְּשֹׁפֵט אֶת־עִיר
הַדְּמָיִם וְהוֹדַעְתָּהּ אֶת כָּל־תּוֹעֲבוֹתֶיהָ:

וְאָמַרְתָּ כֵּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה עִיר שִׁפְכַת
דָּם בְּתוֹכָהּ לִבּוֹא עָתָה וְעֲשֵׂתָה גְלוּלִים
עָלֶיהָ לְשִׁמְאָה:

XXII.1

Moreover the word of the LORD came unto me,
saying:

2

'Now, thou, son of man, wilt thou judge, wilt thou
judge the bloody city? then cause her to know all her
abominations.

3

And thou shalt say: Thus saith the Lord GOD: O city
that sheddest blood in the midst of thee, that thy
time may come, and that makest idols unto thyself to
defile thee;

בְּדַמְךָ אֲשֶׁר-שָׁפַכְתָּ אֲשָׁמָהּ וּבַגְלוּלֶיךָ
אֲשֶׁר-עָשִׂיתָ טְמֵאתָ וּתְקַרְבִּי יָמֶיךָ וּתְבוֹא
עַד-שְׁנוֹתֶיךָ עַל-כֵּן נִתְּתִיךָ חֶרֶף לַגּוֹיִם
וּקְלָסָה לְכָל-הָאָרְצוֹת:

הַקְרֵבֹת וְהַרְחָקוֹת מִמֶּנִּי יִתְקַלְסוּ-בְךָ
טְמֵאת הַשֵּׁם רַבַּת הַמְּהוּמָה:

הִנֵּה נְשִׂאֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ לְזִרְעוֹ הָיוּ בְךָ
לְמַעַן שָׁפַךְ-דָּם:

אָב וְאִם הִקְלוּ בְךָ לַגֵּר עָשׂוּ בַעֲשָׁק
בְּתוֹכְךָ יָתוֹם וְאַלְמָנָה הוֹנוּ בְךָ:

קִדְשֵׁי בְּזִיתָ וְאֶת-שַׁבְּתֹתַי חָלַלְתָּ:

אֲנָשִׁי רְכִיל הָיוּ בְךָ לְמַעַן שָׁפַךְ-דָּם וְאֶל-
הַהָרִים אָכְלוּ בְךָ זִמָּה עָשׂוּ בְּתוֹכְךָ:

עֲרוֹת-אָב גִּלְהָ בְךָ טְמֵאת הַנְּדָה עֲנוּ-בְךָ:

וְאִישׁ אֶת-אִשְׁתּוֹ רָעָהוּ עָשָׂה תוֹעֵבָה וְאִישׁ
אֶת-כַּלְתּוֹ טָמֵא בְּזִמָּה וְאִישׁ אֶת-אֲחֹתוֹ
בֶּת-אָבִיו עֲנָה-בְךָ:

שָׁחַד לָקַחוּ-בְךָ לְמַעַן שָׁפַךְ-דָּם נֶשֶׁךְ
וּתְרִבִּית לָקַחְתָּ וּתְבַצְעִי רַעִיף בַּעֲשָׁק
וְאֵתִי שָׁכַחְתָּ נָא אֲדֹנָי יְהוֹה:

וְהִנֵּה הִכִּיתִי כַּפִּי אֶל-בִּצְעֶךָ אֲשֶׁר עָשִׂיתָ
וְעַל-דָּמְךָ אֲשֶׁר הָיוּ בְּתוֹכְךָ:

הִיַּעֲמֵד לְבָבְךָ אִם-תִּחְזַקְנָה יָדֶיךָ לַיָּמִים
אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה אוֹתְךָ אֲנִי יְהוֹה דְּבַרְתִּי
וְעָשִׂיתִי:

וְהַפִּיצוֹתִי אוֹתְךָ בַּגּוֹיִם וְזִרְתִּיךָ בָּאָרְצוֹת
וְהִתְמַתִּי טְמֵאתְךָ מִמֶּנִּי:

וְנִחַלְתָּ בְךָ לְעֵינֵי גוֹיִם וְיָדַעַתָּ כִּי-אֲנִי
יְהוֹה: (פ)

thou art become guilty in thy blood that thou hast
shed, and art defiled in thine idols which thou hast
made; and thou hast caused thy days to draw near,
and art come even unto thy years; therefore have I
made thee a reproach unto the nations, and a
mocking to all the countries!

Those that are near, and those that are far from thee,
shall mock thee, thou defiled of name and full of
tumult.

Behold, the princes of Israel, every one according to
his might, have been in thee to shed blood.

In thee have they made light of father and mother; in
the midst of thee have they dealt by oppression with
the stranger; in thee have they wronged the fatherless
and the widow.

Thou hast despised My holy things, and hast profaned
My sabbaths.

In thee have been talebearers to shed blood; and in
thee they have eaten upon the mountains; in the
midst of thee they have committed lewdness.

In thee have they uncovered their fathers' nakedness;
in thee have they humbled her that was unclean in
her impurity.

And each hath committed abomination with his
neighbour's wife; and each hath lewdly defiled his
daughter-in-law; and each in thee hath humbled his
sister, his father's daughter.

In thee have they taken gifts to shed blood; thou hast
taken interest and increase, and thou hast greedily
gained of thy neighbours by oppression, and hast
forgotten Me, saith the Lord GOD.

Behold, therefore, I have smitten My hand at thy
dishonest gain which thou hast made, and at thy
blood which hath been in the midst of thee.

Can thy heart endure, or can thy hands be strong, in
the days that I shall deal with thee? I the LORD have
spoken it, and will do it.

And I will scatter thee among the nations, and
disperse thee through the countries; and I will
consume thy filthiness out of thee.

And thou shalt be profaned in thyself, in the sight of
the nations; and thou shalt know that I am the
LORD.'

וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר:	17	And the word of the LORD came unto me, saying:
בֶּן־אָדָם הָיָה לִי בֵּית־יִשְׂרָאֵל (כ) לְסוּגָה) [ק' לְסִיג] כָּלָם נְחָשֶׁת וּבְדִיל וּבְרֹזָל וְעוֹפֶרֶת בְּתוֹךְ כּוֹר סָגִים כֶּסֶף הָיָה: (ס)	18	'Son of man, the house of Israel is become dross unto Me; all of them are brass and tin and iron and lead, in the midst of the furnace; they are the dross of silver.
לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה יֵשֶׁן הָיִיתָ כָּל־כֶּסֶם לְסָגִים לָכֵן הִנְנִי קֹבֵץ אֶתְכֶם אֶל־תּוֹךְ יְרוּשָׁלַם:	19	Therefore thus saith the Lord GOD: Because ye are all become dross, therefore, behold, I will gather you into the midst of Jerusalem.

הפטרת קדשים

The Haftarah is Amos 9:7 – 9:15.

הֲלֹא כַבְנֵי כְּשִׁיִּים אַתֶּם לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל נֹאם־יְהוָה הֲלֹא אֶת־יִשְׂרָאֵל הֵעֵלִיתִי מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּפְלִשְׁתִּים מִכַּפְתּוֹר וְאַרָם מִקִּיר:	IX:7	Are ye not as the children of the Ethiopians unto Me, O children of Israel? saith the LORD. Have not I brought up Israel out of the land of Egypt, And the Philistines from Caphtor, And Aram from Kir?
הִנֵּה עֵינָי אֲדֹנָי יְהוִה בַּמַּמְלָכָה הַחַטָּאָה וְהַשְׁמַדְתִּי אֹתָהּ מֵעַל פְּנֵי הָאָדָמָה אֲפֹס כִּי לֹא הַשְׁמִיד אֲשֶׁמִּיד אֶת־בֵּית יַעֲקֹב נֹאם־ יְהוָה:	8	Behold, the eyes of the Lord GOD Are upon the sinful kingdom, And I will destroy it from off the face of the earth; Saving that I will not utterly destroy the house of Jacob, Saith the LORD.
כִּי־הִנֵּה אֲנִכִּי מִצִּיָּה וְהִנֵּעוֹתִי בְּכָל־הַגּוֹיִם אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר יִנּוּעַ בַּכֶּבֶדָה וְלֹא־יִפּוֹל צָרוֹר אֶרֶץ:	9	For, lo, I will command, and I will sift the house of Israel among all the nations, Like as corn is sifted in a sieve, Yet shall not the least grain fall upon the earth.
בַּחֶרֶב יָמוּתוּ כָּל חַטָּאֵי עַמִּי הָאֹמְרִים לֹא־ תִּגִּישׁ וְתִקְדֶּה בְּעַדֵּינוּ הָרָעָה:	10	All the sinners of My people shall die by the sword, That say: 'The evil shall not overtake nor confront us.'
בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת־סֶכֶת דָּוִיד הַנִּפְלֶת וְגִדַרְתִּי אֶת־פְּרֻצֵּיהֶן וְהִרְסֹתִיו אָקִים וּבְנִיתִיהָ כִּימֵי עוֹלָם:	11	In that day will I raise up The tabernacle of David that is fallen, And close up the breaches thereof, And I will raise up his ruins, And I will build it as in the days of old;
לְמַעַן יִירְשׁוּ אֶת־שְׂאֵרֵיט אֲדוֹם וְכָל־ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־נִקְרָא שְׁמִי עֲלֵיהֶם נֹאם־יְהוָה עֲשֵׂה זֹאת: (פ)	12	That they may possess the remnant of Edom, And all the nations, upon whom My name is called, Saith the LORD that doeth this.

הִנֵּה יָמִים בָּאִים נֹאֵם יְהוָה וְגִשׁ חֹרֶשׁ
בְּקֶצֶר וְדֹרֶךְ עֲנָבִים בְּמִשְׁךְ הַזֶּרַע וְהַטִּיפוּ
הַהָרִים עָסִיס וְכָל־הַגְּבָעוֹת תִּתְמוּגְגְּנָה׃

13 Behold, the days come, saith the LORD, That the plowman shall overtake the reaper, And the treader of grapes him that soweth seed; And the mountains shall drop sweet wine, And all the hills shall melt.

וְשִׁבְתִּי אֶת־שִׁבּוֹת עַמִּי יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי עָרִים
נִשְׁמֹות וַיִּשְׁבּוּ וְנָטְעוּ כִרְמִים וְשָׁתוּ אֶת־יֵינֵם
וְעָשׂוּ גִזְזוֹת וְאָכְלוּ אֶת־פְּרִיהֶם׃

14 And I will turn the captivity of My people Israel, And they shall build the waste cities, and inhabit them; And they shall plant vineyards, and drink the wine thereof; They shall also make gardens, and eat the fruit of them.

וְנִטְעָתִים עַל־אֲדָמָתָם וְלֹא יִנָּתְשׁוּ עוֹד
מֵעַל אֲדָמָתָם אֲשֶׁר נָתַתִּי לָהֶם אָמַר יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ׃

15 And I will plant them upon their land, And they shall no more be plucked up Out of their land which I have given them, Saith the LORD thy God.

הפטרות אמור

The Haftarah is Ezekiel 44:15 – 44:31.

וְהַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם בְּנֵי צָדוֹק אֲשֶׁר שָׁמְרוּ
אֶת־מִשְׁמֶרֶת מִקְדָּשִׁי בְּתַעֲזוֹת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
מֵעָלִי הַמָּזָה יִקְרְבוּ אֵלַי לְשִׁרְתָּנִי וְעָמְדוּ
לִפְנֵי לְהַקְרִיב לִי חֶלֶב וְדָם נֹאֵם אֲדֹנָי
יְהוָה׃

XLIV:15 But the priests the Levites, the sons of Zadok, that kept the charge of My sanctuary when the children of Israel went astray from Me, they shall come near to Me to minister unto Me; and they shall stand before Me to offer unto Me the fat and the blood, saith the Lord God;

הַמָּזָה יָבֹאוּ אֶל־מִקְדָּשִׁי וְהַמָּזָה יִקְרְבוּ אֵלַי
שְׁלַחֲנִי לְשִׁרְתָּנִי וְשָׁמְרוּ אֶת־מִשְׁמֶרֶתִי׃

16 they shall enter into My sanctuary, and they shall come near to My table, to minister unto Me, and they shall keep My charge.

וְהָיָה בְּבֹאֵם אֶל־שַׁעְרֵי הַחֲצָר הַפְּנִימִית
בְּגָדֵי פִשְׁתִּים וְלֹבְשׁוּ וְלֹא־יֵעָלָה עֲלֵיהֶם
צִמָּר בְּשָׂרָתָם בְּשַׁעְרֵי הַחֲצָר הַפְּנִימִית
וּבֵיתָה׃

17 And it shall be that when they enter in at the gates of the inner court, they shall be clothed with linen garments; and no wool shall come upon them, while they minister in the gates of the inner court, and within.

פָּאָרֵי פִשְׁתִּים יִהְיוּ עַל־רֹאשָׁם וּמִכְנָסֵי
פִשְׁתִּים יִהְיוּ עַל־מַתְנֵיהֶם לֹא יִחְגְּרוּ בִּגְזָע׃

18 They shall have linen tires upon their heads, and shall have linen breeches upon their loins; they shall not gird themselves with any thing that causeth sweat.

וּבְצֵאתָם אֶל־הַחֲצָר הַחִיצוֹנָה אֶל־הַחֲצָר
הַחִיצוֹנָה אֶל־הָעָם יִפְשְׁטוּ אֶת־בְּגָדֵיהֶם
אֲשֶׁר־הִמָּזָה מִשְׁרָתָם בָּם וְהִנִּיחוּ אוֹתָם
בְּלִשְׁכַת הַקֹּדֶשׁ וְלֹבְשׁוּ בְּגָדִים אֲחֵרִים
וְלֹא־יִקְדָּשׁוּ אֶת־הָעָם בְּבִגְדֵיהֶם׃

19 And when they go forth into the outer court, even into the outer court to the people, they shall put off their garments wherein they minister, and lay them in the holy chambers, and they shall put on other garments, that they sanctify not the people with their garments.

וְרֹאשָׁם לֹא יַגְלִחוּ וּפְרָע לֹא יִשְׁלַחוּ כְּסוּם
וּכְסוּם אֶת־רֹאשֵׁיהֶם:

20 Neither shall they shave their heads, nor suffer their locks to grow long; they shall only poll their heads.

וַיֵּין לֹא־יִשְׁתּוּ כָּל־כֹּהֵן בְּבֹאֵם אֶל־הַחֲצֵר
הַפְּנִימִית:

21 Neither shall any priest drink wine, when they enter into the inner court.

וְאֶלְמִנָּה וּגְרוּשָׁה לֹא־יִקְחוּ לָהֶם לְנָשִׁים כִּי
אִם־בְּתוּלָת מִזֶּרַע בֵּית יִשְׂרָאֵל וְהָאֶלְמָנָה
אֲשֶׁר תִּהְיֶה אֶלְמָנָה מִכֹּהֵן יִקְחוּ:

22 Neither shall they take for their wives a widow, nor her that is put away; but they shall take virgins of the seed of the house of Israel, or a widow that is the widow of a priest.

וְאֶת־עַמִּי יוֹדוּ בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל וּבֵין טָמֵא
לְטָהוֹר וְיִדְעוּם:

23 And they shall teach My people the difference between the holy and the common, and cause them to discern between the unclean and the clean.

וְעַל־רִיב הִמָּה יַעֲמְדוּ (כ' לַשֹּׁפֵט) [ק'
לְמִשְׁפָּט] בְּמִשְׁפָּטִי (כ' וּשְׁפֹטוּ) [ק'
יִשְׁפָּטוּ] וְאֶת־תּוֹרָתִי וְאֶת־חֻקֹּתַי בְּכָל־
מוֹעֲדֵי יִשְׁמְרוּ וְאֶת־שַׁבְּתוֹתַי יִקְדְּשׁוּ:

24 And in a controversy they shall stand to judge; according to Mine ordinances shall they judge it; and they shall keep My laws and My statutes in all My appointed seasons, and they shall hallow My sabbaths.

וְאֶל־מֵת אָדָם לֹא יָבֹא לְטַמְּאָה כִּי אִם־
לְאָב וּלְאֵם וּלְבֶן וּלְבַת לְאָח וּלְאֲחֹת
אֲשֶׁר־לֹא־הָיְתָה לְאִישׁ יִטְמְאוּ:

25 And they shall come near no dead person to defile themselves; but for father, or for mother, or for son, or for daughter, for brother, or for sister that hath had no husband, they may defile themselves.

וְאַחֲרֵי טְהִירָתוֹ שִׁבְעַת יָמִים יִסְפְּרוּ־לוֹ:

26 And after he is cleansed, they shall reckon unto him seven days.

וּבְיוֹם בָּאוּ אֶל־הַקֹּדֶשׁ אֶל־הַחֲצֵר
הַפְּנִימִית לְשֵׁרֶת בְּקֹדֶשׁ יִקְרִיב חַטָּאתוֹ
נֶאֱמַר אֲדֹנָי יְהוִה:

27 And in the day that he goeth into the sanctuary, into the inner court, to minister in the sanctuary, he shall offer his sin-offering, saith the Lord GOD.

וְהָיְתָה לָהֶם לְנַחֲלָה אֲנִי נָחֳלָתָם וְאַחֲזָה
לֹא־תִתְּנוּ לָהֶם בְּיִשְׂרָאֵל אֲנִי אֲחֻזָּתָם:

28 And it shall be unto them for an inheritance: I am their inheritance; and ye shall give them no possession in Israel: I am their possession.

הַמִּנְחָה וְהַחַטָּאת וְהָאֵשֶׁם הִמָּה יֹאכְלוּם
וְכָל־תְּרוֹם בְּיִשְׂרָאֵל לָהֶם יְהִי:

29 The meal-offering, and the sin-offering, and the guilt-offering, they, even they, shall eat; and every devoted thing in Israel shall be theirs.

וְרֵאשִׁית כָּל־בְּכוֹרֵי כָל וְכָל־תְּרוֹמַת כָּל
מִכַּל תְּרוֹמוֹתֵיכֶם לַכֹּהֲנִים יְהִי וְרֵאשִׁית
עֲרֹסוֹתֵיכֶם תִּתְּנוּ לַכֹּהֵן לְהָנִיחַ בִּרְכָה
אֶל־בֵּיתְךָ:

30 And the first of all the first-fruits of every thing, and every heave-offering of every thing, of all your offerings, shall be for the priests; ye shall also give unto the priest the first of your dough, to cause a blessing to rest on thy house.

כָּל־נֶבֶלָה וְטֶרֶפָּה מִן־הָעוֹף וּמִן־הַבְּהֵמָה
לֹא יֹאכְלוּ הַכֹּהֲנִים: (פ')

31 The priests shall not eat of any thing that dieth of itself, or is torn, whether it be fowl or beast.

The Haftarah is Jeremiah 32:6 – 32:27.

וַיֹּאמֶר יְרֵמְיָהוּ הִנֵּה דְבַר־יְהוָה אֵלַי
לֵאמֹר:

XXXII:6 And Jeremiah said: 'The word of the LORD came unto me, saying:

הִנֵּה חֲנַמֶּל בֶּן־שָׁלֹם דִּדְךָ בָּא אֵלֶיךָ
לֵאמֹר קִנְיָה לְךָ אֶת־שָׂדֵי אֲשֶׁר בְּעִנְתוֹת כִּי
לְךָ מִשְׁפָּט הַגְּאֻלָּה לְקִנְיֹת:

7 Behold, Hanamel, the son of Shallum thine uncle, shall come unto thee, saying: Buy thee my field that is in Anathoth; for the right of redemption is thine to buy it.'

וַיָּבֹא אֵלַי חֲנַמֶּל בֶּן־דָּדִי כַּדְבָר יְהוָה
אֶל־חֲצֵר הַמִּטְרָה וַיֹּאמֶר אֵלַי קִנְיָה
נָא אֶת־שָׂדֵי אֲשֶׁר בְּעִנְתוֹת אֲשֶׁר בְּאַרְצֵן
בְּנֵימִין כִּי־לְךָ מִשְׁפָּט הִירָשָׁה וְלְךָ
הַגְּאֻלָּה קִנְיָה־לְךָ וְאַדַּע כִּי דְבַר־יְהוָה
הוּא:

8 So Hanamel mine uncle's son came to me in the court of the guard according to the word of the LORD, and said unto me: 'Buy my field, I pray thee, that is in Anathoth, which is in the land of Benjamin; for the right of inheritance is thine, and the redemption is thine; buy it for thyself.' Then I knew that this was the word of the LORD.

וַאֲקִנְיָה אֶת־הַשָּׂדֶה מֵאֵת חֲנַמֶּל בֶּן־דָּדִי
אֲשֶׁר בְּעִנְתוֹת וַאֲשַׁקְלֶה־לוֹ אֶת־הַכֶּסֶף
שִׁבְעָה שֶׁקֶלִים וְעֶשְׂרֵה הַכֶּסֶף:

9 And I bought the field that was in Anathoth of Hanamel mine uncle's son, and weighed him the money, even seventeen shekels of silver.

וַאֲכָתֹב בִּסְפָר וְאָחֲזֹם וְאָעֵד עֵדִים
וַאֲשַׁקֵּל הַכֶּסֶף בְּמֵאזְנַיִם:

10 And I subscribed the deed, and sealed it, and called witnesses, and weighed him the money in the balances.

וַאֲקַח אֶת־סֵפֶר הַמִּקְנָה אֶת־הַחֲתוּמִּים
הַמִּצְנָה וְהַחֲקִים וְאֶת־הַגְּלוּי:

11 So I took the deed of the purchase, both that which was sealed, containing the terms and conditions, and that which was open;

וְאִתָּן אֶת־הַסֵּפֶר הַמִּקְנָה אֶל־בָּרוּךְ בֶּן־
נְרִיָּה בֶּן־מַחְסִיָּה לְעֵינַי חֲנַמֶּל דָּדִי
וּלְעֵינַי הָעֵדִים הַכּוֹתְבִים בִּסְפָר הַמִּקְנָה
לְעֵינַי כָּל־יְהוּדִים הַיֹּשְׁבִים בַּחֲצֵר
הַמִּטְרָה:

12 and I delivered the deed of the purchase unto Baruch the son of Neriah, the son of Mahseiah, in the presence of Hanamel mine uncle['s son], and in the presence of the witnesses that subscribed the deed of the purchase, before all the Jews that sat in the court of the guard.

וְאִצְוֶה אֶת־בָּרוּךְ לְעֵינֵיהֶם לֵאמֹר:

13 And I charged Baruch before them, saying:

כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
לְקֹחַת אֶת־הַסִּפְרִים הָאֵלֶּה אֶת סֵפֶר
הַמִּקְנָה הַזֶּה וְאֶת הַחֲתוּמִּים וְאֶת סֵפֶר הַגְּלוּי
הַזֶּה וּנְתַתֶּם בְּכֵל־חָרָשׁ לְמַעַן יַעֲמִדוּ
יָמִים רַבִּים: (ס)

14 'Thus saith the LORD of hosts, the God of Israel: Take these deeds, this deed of the purchase, both that which is sealed, and this deed which is open, and put them in an earthen vessel; that they may continue many days.

כִּי כֹה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
עוֹד יִקְנוּ בָתִּים וּשְׂדוֹת וּכְרָמִים בָּאָרֶץ
הַזֹּאת: (פ)

15 For thus saith the LORD of hosts, the God of Israel:
Houses and fields and vineyards shall yet again be
bought in this land.'

וְאַתָּפִלֵּל אֶל־יְהוָה אַחֲרֵי תַתִּי אֶת־סִפְּרִי
הַמִּקְנָה אֶל־בָּרוּךְ בֶּן־נְרִיָּה לֵאמֹר:

16 Now after I had delivered the deed of the purchase
unto Baruch the son of Neriah, I prayed unto the
LORD, saying:

אֲהֵהָ אֲדֹנָי יְהוִה הַנִּתְּנוּ אֶתְּהָ עָשִׂיתָ
אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ בְּכַחֲךָ הַגָּדוֹל
וּבְזַרְעֶךָ הַנִּשְׁטוּיָה לֹא־יִפְלֹא מִמֶּךָ כָּל־
דְּבָר:

17 'Ah Lord God! behold, Thou hast made the heaven
and the earth by Thy great power and by Thy
outstretched arm; there is nothing too hard for Thee;

עָשִׂיתָ חֶסֶד לְאַלְפִּים וּמִשְׁלֵם עֵזֶן אֲבוֹת
אֶל־חֵיק בְּנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם הָאֵל הַגָּדוֹל
הַגִּבּוֹר יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ:

18 who showest mercy unto thousands, and
recompensest the iniquity of the fathers into the
bosom of their children after them; the great, the
mighty God, the LORD of hosts is His name;

גָּדֹל הָעֲצָה וְרַב הָעֲלִילָה אֲשֶׁר־עֵינֶיךָ
פָּקְחוֹת עַל־כָּל־דֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם לַתַּת
לְאִישׁ כְּדַרְכּוֹ וּכְפָרֵי מַעַלְלָיו:

19 great in counsel, and mighty in work; whose eyes are
open upon all the ways of the sons of men, to give
every one according to his ways, and according to the
fruit of his doings;

אֲשֶׁר־שָׂמִיתָ אֱלֹתוֹת וּמִפְתִּים בָּאָרֶץ־מִצְרַיִם
עַד־הַיּוֹם הַזֶּה וּבִישְׂרָאֵל וּבְאֲדָם וַתַּעֲשֶׂה־
לָךְ שֵׁם כִּיּוֹם הַזֶּה:

20 who didst set signs and wonders in the land of Egypt,
even unto this day, and in Israel and among other
men; and madest Thee a name, as at this day;

וַתֵּצֵא אֶת־עַמְּךָ אֶת־יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם
מִצְרַיִם בְּאֱתוֹת וּבְמוֹפְתִים וּבְיָד חֲזָקָה
וּבְאֲזִרַת נְטוּיָה וּבְמוֹרָא גָּדוֹל:

21 and didst bring forth Thy people Israel out of the
land of Egypt with signs, and with wonders, and with
a strong hand, and with an outstretched arm, and
with great terror;

וַתִּתֵּן לָהֶם אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר־
נִשְׁבַּעְתָּ לְאֲבוֹתָם לַתַּת לָהֶם אֶרֶץ זָבֶת
חֶלֶב וְדָבָשׁ:

22 and gavest them this land, which Thou didst swear to
their fathers to give them, a land flowing with milk
and honey;

וַיָּבֹאוּ וַיִּירָשׁוּ אֹתָהּ וְלֹא־שָׁמְעוּ בְּקוֹלֶךָ (כ)
וּבְתוֹרֹתֶיךָ (ק) וּבְתוֹרֹתֶיךָ לֹא־הִלְכוּ אֶת
כָּל־אֲשֶׁר צִוִּיתָה לָהֶם לַעֲשׂוֹת לֹא עָשׂוּ
וַתִּקְרָא אֹתָם אֶת כָּל־הָרָעָה הַזֹּאת:

23 and they came in, and possessed it; but they
hearkened not to Thy voice, neither walked in Thy
law; they have done nothing of all that Thou
commandedst them to do; therefore Thou hast
caused all this evil to befall them;

הִנֵּה הַסְּלָלוֹת בָּאוּ הָעִיר לְלִכְדָּהּ וְהָעִיר
נִתְּנָה בְּיַד הַכַּשְׂדִּים הַנִּלְחָמִים עָלֶיהָ מִפְּנֵי
הַחֶרֶב וְהָרָעָב וְהַדָּבָר וְאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ הִיא
וְהִנֵּה רְאֵה:

24 behold the mounds, they are come unto the city to
take it; and the city is given into the hand of the
Chaldeans that fight against it, because of the sword,
and of the famine, and of the pestilence; and what
Thou hast spoken is come to pass; and, behold, Thou
seest it.

וְאַתָּה אָמַרְתָּ אֵלַי אֲדֹנָי יְהוֹה קְנֵה-לָךְ הַשָּׂדֶה בַּכֶּסֶף וְהָעֵד עֵדִים וְהָעִיר נְתָנָה בְּיַד הַכַּשְׁדִּים: (ס)	25	Yet Thou hast said unto me, O Lord God: Buy thee the field for money, and call witnesses; whereas the city is given into the hand of the Chaldeans.
וַיְהִי דְבַר-יְהוֹה אֶל-יִרְמְיָהוּ לֵאמֹר:	26	Then came the word of the LORD unto Jeremiah, saying:
הִנֵּה אֲנִי יְהוֹה אֱלֹהֵי כָל-בָּשָׂר הַמִּמְּנִי וּפְלֵא כָל-דָּבָר:	27	'Behold, I am the LORD, the God of all flesh; is there any thing too hard for Me?

הפסרת בחקתי

The Haftarah is Jeremiah 16:19 – 17:14.

יְהוֹה עֲזִי וּמַעֲזִי וּמְנוּסִי בְּיוֹם צָרָה אֵלִיךָ גּוֹיִם יָבֹאוּ מֵאַפְסֵי-אֶרֶץ וַיֹּאמְרוּ אִךְ-שָׁקֶר נָחֲלוּ אֲבוֹתֵינוּ הָבֵל וְאִין-בָּם מוֹעִיל:	XVI:19	O LORD, my strength, and my stronghold, And my refuge, in the day of affliction, Unto Thee shall the nations come From the ends of the earth, and shall say: 'Our fathers have inherited nought but lies, Vanity and things wherein there is no profit.'
הֲיַעֲשֶׂה-לּוֹ אֱלֹהִים וְהֵמָּה לֹא אֱלֹהִים:	20	Shall a man make unto himself gods, And they are no gods?
לְכֵן הִנְנִי מוֹדִיעִם בַּפֶּעַם הַזֹּאת אוֹדִיעִם אֶת-יָדִי וְאֶת-גְּבוּרָתִי וַיֵּדְעוּ כִּי-שְׁמִי יְהוֹה: (ס)	21	Therefore, behold, I will cause them to know, This once will I cause them to know My hand and My might; And they shall know that My name is the LORD.
חַטָּאת יְהוּדָה כְּתוּבָה בַּעֵט בְּרֹזֶל בְּצַפְרָן שָׁמִיר חֲרוּשָׁה עַל-לֵוֶחַ לִבָּם וּלְקַרְנֹת מִזְבְּחֹתֵיכֶם:	XVII:1	The sin of Judah is written With a pen of iron, and with the point of a diamond; It is graven upon the tablet of their heart, And upon the horns of your altars.
כַּזָּכָר בְּנֵיהֶם מִזְבְּחֹתָם וְאַשְׁרֵיהֶם עַל-עֵץ רַעֲנָן עַל גְּבַעֹת הַגְּבוּהֹת:	2	Like the symbols of their sons are their altars, And their Asherim are by the leafy trees, Upon the high hills.
הָרָרִי בַשָּׂדֶה חִילָךְ כָּל-אוֹצְרוֹתֶיךָ לְבַז אֶתָּן בְּמַתִּיךְ בַּחֲטָאת בְּכָל-גְּבוּלֶיךָ:	3	O thou that sittest upon the mountain in the field, I will give thy substance and all thy treasures for a spoil, And thy high places, because of sin, throughout all thy borders.
וְשִׁמְטֶתָּה וּבָךְ מִנִּחֲלָתְךָ אֲשֶׁר נָתַתִּי לָךְ וְהַעֲבַדְתִּיךָ אֶת-אֲבִיךָ בָּאֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא- יָדַעְתָּ כִּי-אֵשׁ קִדְחָתָם בְּאַפִּי עַד-עוֹלָם תִּוְקַד: (ס)	4	And thou, even of thyself, shalt discontinue from thy heritage That I gave thee; And I will cause thee to serve thine enemies In the land which thou knowest not; For ye have kindled a fire in My nostril, Which shall burn for ever.

כֹּה אָמַר יְהוָה אֱרֹוּר הַגֹּבֵר אֲשֶׁר יִבְטַח
בְּאָדָם וְשֵׁם בָּשָׂר זִרְעוֹ וּמִן־יְהוָה יִסּוּר
לִבּוֹ:

5 Thus saith the LORD: Cursed is the man that trusteth in man, And maketh flesh his arm, And whose heart departeth from the LORD.

וְהָיָה כְּעֶרְעֵר בְּעֶרְבָה וְלֹא יֵרָאֶה כִּי־יָבוֹא
טוֹב וְשָׁכֵן חֲרָרִים בַּמִּדְבָּר אֶרֶץ מְלַחָה
וְלֹא תִשָּׁב: (ס)

6 For he shall be like a tamarisk in the desert, And shall not see when good cometh; But shall inhabit the parched places in the wilderness, A salt land and not inhabited.

בְּרוּךְ הַגֹּבֵר אֲשֶׁר יִבְטַח בִּיהוָה וְהָיָה
יְהוָה מִבְטָחוֹ:

7 Blessed is the man that trusteth in the LORD, And whose trust the LORD is.

וְהָיָה כְּעֵץ שֶׁנִּיזָּל עַל־מַיִם וְעַל־יּוֹבֵל
יִשְׁלַח שָׁרְשָׁיו וְלֹא (כ) יֵרָא [ק' יֵרָאֶה] כִּי־
יָבֵא חֹם וְהָיָה עֲלָהּ רֵעָנָן וּבִשְׁנַת בָּצָרָה
לֹא יִדָּאָג וְלֹא יִמָּשׁ מִעֲשׂוֹת פְּרִי:

8 For he shall be as a tree planted by the waters, And that spreadeth out its roots by the river, And shall not see when heat cometh, But its foliage shall be luxuriant; And shall not be anxious in the year of drought, Neither shall cease from yielding fruit.

עֵקֶב הַלֵּב מִכָּל וְאֵנֶשׁ הוּא מִי יֵדְעֵנוּ:

9 The heart is deceitful above all things, And it is exceeding weak—who can know it?

אֲנִי יְהוָה חֹקֵר לֵב בַּחֲנוּן כְּלִיּוֹת וְלִתְתּוֹ
לְאִישׁ כְּדַרְכּוֹ כַּפְרִי מִעֲלָלָיו: (ס)

10 I the LORD search the heart, I try the reins, Even to give every man according to his ways, According to the fruit of his doings.

קִרְא דָגֵר וְלֹא יֵלֵד עֲשֶׂה עֹשֶׂר וְלֹא
בְּמִשְׁפָּט בִּחְצֵי יָמוֹ יַעֲזֹבֵנוּ וּבְאַחֲרֵיתוֹ
יְהִי נָבִיל:

11 As the partridge that broodeth over young which she hath not brought forth, So is he that getteth riches, and not by right; In the midst of his days he shall leave them, And at his end he shall be a fool.

כִּסֵּא כְבוֹד מְרוֹם מְרֹאשׁוֹן מְקוֹם
מִקְדָּשֵׁנוּ:

12 Thou throne of glory, on high from the beginning, Thou place of our sanctuary,

מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל יְהוָה כָּל־עֹזְבֵיהֶּ יִבָּשׁוּ (כ)
יִסּוּרִי) [ק' וְסוּרִי] בְּאֶרֶץ יִכְתְּבוּ כִּי עֲזָבוּ
מִקְוֵה מַיִם־חַיִּים אֶת־יְהוָה: (פ)

13 Thou hope of Israel, the LORD! All that forsake Thee shall be ashamed; They that depart from Thee shall be written in the earth, Because they have forsaken the LORD, The fountain of living waters. .

רַפְּאֵנִי יְהוָה וְאֶרְפָּא הוֹשִׁיעֵנִי וְאֶנְשָׁעָה כִּי
תַחֲלִתִּי אֲתָה:

14 Heal me, O LORD, and I shall be healed; Save me, and I shall be saved; For Thou art my praise.

מפטיר לשבת ראש חודש

The Maftir for Shabbat Rosh Hodesh is Numbers 28:9 – 15.

וביום השבת שני-כבשים בני-שנה
תמימם ושני עשרנים סלת מנחה בלולה
בשמן ונסכו:

XXVIII:9

And on the sabbath day two he-lambs of the first year without blemish, and two tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, and the drink-offering thereof.

עלת שבת בשבתו על-עלת התמיד
ונסכה: (פ)

10

This is the burnt-offering of every sabbath, beside the continual burnt-offering, and the drink-offering thereof.

ובראשי חדשיכם תקריבו עליה ליהוה
פרים בני-בקר שנים ואיל אחד כבשים
בני-שנה שבעה תמימם:

11

And in your new moons ye shall present a burnt-offering unto the LORD: two young bullocks, and one ram, seven he-lambs of the first year without blemish;

ושלשה עשרנים סלת מנחה בלולה
בשמן לפר האחד ושני עשרנים סלת
מנחה בלולה בשמן לאיל האחד:

12

and three tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, for each bullock; and two tenth parts of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, for the one ram;

ועשרן עשרון סלת מנחה בלולה בשמן
לכבש האחד עליה בית ניהח אשה
ליהוה:

13

and a several tenth part of fine flour mingled with oil for a meal-offering unto every lamb; for a burnt-offering of a sweet savour, an offering made by fire unto the LORD.

ונסכיהם חצי תהין יהיה לפר ושלישת
תהין לאיל ורביעת תהין לכבש יין זאת
עלת חדש בחדשו לחדשי השנה:

14

And their drink-offerings shall be half a hin of wine for a bullock, and the third part of a hin for the ram, and the fourth part of a hin for a lamb. This is the burnt-offering of every new moon throughout the months of the year.

ושעיר עזים אחד לחטאת ליהוה
על-עלת התמיד יעשה ונסכו: (ס)

15

And one he-goat for a sin-offering unto the LORD; it shall be offered beside the continual burnt-offering, and the drink-offering thereof.

הפטרת שבת ראש חודש

The Haftarah for Shabbat Rosh Hodesh is Isaiah 66:1 – 24.

כֹּה אָמַר יְהוָה הַשָּׁמַיִם כִּסֵּאִי וְהָאָרֶץ תַּדֹּם
רִגְלִי אֵי-יָה בֵּית אֲשֶׁר תִּבְנוּ-לִי וְאֵי-יָה
מָקוֹם מְנוּחָתִי:

LXVI:1

Thus saith the LORD: The heaven is My throne, and the earth is My footstool; where is the house that ye may build unto Me? And where is the place that may be My resting-place?

וְאֵת-כָּל-אֲלֹהֵי יָדַי עָשָׂתָה וַיְהִיו כָּל-אֲלֹהֵי
נֶאֱמַר-יְהוָה וְאֵל-יָה אֶפְשִׁי וְנִכְבְּה-רוּחַ וְחָרָד עַל-דְּבָרִי:

2

For all these things hath My hand made, and so all these things came to be, saith the LORD; but on this man will I look, even on him that is poor and of a contrite spirit, and trembleth at My word.

שׁוֹחֵט הַשּׁוֹר מִכֶּה-אִישׁ זֹבֵחַ הַשֶּׁה עֶרְף
כָּלֵב מַעֲלָה מִנְחַח דָּם-חֲזִיר מִזְכִּיר לְבָנָה
מִבְרָךְ אֲנֹן גַּם-הֵמָּה בָּחֲרוּ בְּדַרְכֵיהֶם
וּבִשְׁקוּצֵיהֶם נַפְשָׁם חִפְצָה:

He that killeth an ox is as if he slew a man; he that sacrificeth a lamb, as if he broke a dog's neck; He that offereth a meal-offering, as if he offered swine's blood; he that maketh a memorial-offering of frankincense, as if he blessed an idol; according as they have chosen their own ways, and their soul delighteth in their abominations;

גַּם-אֲנִי אֶבְחַר בַּתְּעֲלָלֵיהֶם וּמִגִּוֹרָתָם
אָבִיא לָהֶם יַעַן קִרְאתִי וְאֵין עֹנָה דְּבַרְתִּי
וְלֹא שָׁמְעוּ וַיַּעֲשׂוּ הָרַע בְּעֵינַי וּבִאֲשֶׁר
לֹא-חִפְצָתִי בָּחֲרוּ: (ס)

Even so I will choose their mockings, And will bring their fears upon them; Because when I called, none did answer; When I spoke, they did not hear, But they did that which was evil in Mine eyes, And chose that in which I delighted not.

שָׁמְעוּ דְּבַר-יְהוָה הַחֲרָדִים אֶל-דְּבָרוֹ
אָמְרוּ אֲחֵיכֶם שְׂנֵאִיכֶם מִנְדִּיכֶם לְמַעַן שְׁמִי
יִכְבֹּד יְהוָה וְנִרְאָה בְּשִׂמְחַתְכֶם וְהֵם יִבְשׁוּ:

Hear the word of the LORD, Ye that tremble at His word: Your brethren that hate you, that cast you out for My name's sake, have said: 'Let the LORD be glorified, That we may gaze upon your joy', But they shall be ashamed.

קוֹל שָׁאוֹן מֵעִיר קוֹל מִהֵיכָל קוֹל יְהוָה
מִשְׁלֵם גְּמוּל לְאִיבָיו:

Hark! an uproar from the city, Hark! it cometh from the temple, Hark! the LORD rendereth recompense to His enemies.

בְּטָרֶם תַּחֲלִיל יִלְדָה בְּטָרֶם יָבֹא תֵּבֶל לָהּ
וְהַמְלִיטָה זָכָר:

Before she travailed, she brought forth; Before her pain came, She was delivered of a man-child.

מִי-שָׁמַע כְּזֹאת מִי רָאָה כְּאֵלֶּה הַיּוֹחֵל
אֶרֶץ בְּנוֹם אֶחָד אִם-יִוָּלֵד גּוֹי פַּעַם אַחַת
כִּי-תֵלֶּה גַם-יִלְדָה צִיּוֹן אֶת-בָּנֶיהָ:

Who hath heard such a thing? Who hath seen such things? Is a land born in one day? Is a nation brought forth at once? For as soon as Zion travailed, She brought forth her children.

הֲאֲנִי אֲשַׁבֵּיר וְלֹא אוֹלִיד יֹאמֶר יְהוָה
אִם-אֲנִי הַמוֹלִיד וְעֲצַרְתִּי אֹמֶר אֱלֹהֶיךָ: (ס)

Shall I bring to the birth, and not cause to bring forth? Saith the LORD; Shall I that cause to bring forth shut the womb? Saith thy God.

שִׂמְחוּ אֶת-יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בָּהּ כָּל-אֲהֻבֶיהָ
שִׂישׂוּ אִתָּהּ מְשׁוֹשׁ כָּל-הַמְתַּאבְּלִים עָלֶיהָ:

Rejoice ye with Jerusalem, And be glad with her, all ye that love her; Rejoice for joy with her, All ye that mourn for her;

לְמַעַן תִּינָקוּ וּשְׂבַעְתֶּם מִשָּׁד תִּנְחַמֶּיהָ
לְמַעַן תִּמְצְוּ וְהִתְעַנְּגַתֶּם מִזֵּי כְבוֹדָהּ: (ס)

That ye may suck, and be satisfied With the breast of her consolations; That ye may drink deeply with delight Of the abundance of her glory.

כִּי-כֵּן אֹמֶר יְהוָה הִנְנִי נֹתֶה אֶלֶיָּהּ כְּנָחַר
שְׁלוֹם וּכְנַחַל שׁוֹטֵף כְּבוֹד גּוֹיִם וַיִּנְקַתֶּם
עַל-צֶדֶד תִּנְשְׂאוּ וְעַל-בְּרָכִים תִּשְׁעֹשְׁעוּ:

For thus saith the LORD: Behold, I will extend peace to her like a river. And the wealth of the nations like an overflowing stream, and ye shall suck thereof: Ye shall be borne upon the side, and shall be dandled upon the knees.

כְּאִישׁ אֲשֶׁר אָמוֹ תִּנְחַמְנוּ כֵּן אֲנִכִּי אֲנַחֲמָכֶם
וּבִירוּשָׁלַם תִּנְחַמוּ:

As one whom his mother comforteth, So will I comfort you; and ye shall be comforted in Jerusalem.

וּרְאִיתֶם וְשֵׁשׁ לִבְכֶּם וְעֲצְמוֹתֵיכֶם כַּדָּשָׁא
תִּפְרַחְנָה וְנוֹדַעַה יְד־יְהוָה אֶת־עַבְדּוֹ
וְזַעַם אֶת־אֹיְבָיו: (ס)

14 And when ye see this, your heart shall rejoice, and your bones shall flourish like young grass; and the hand of the LORD shall be known toward His servants, and He will have indignation against His enemies.

כִּי־הִנֵּה יְהוָה בָּאֵשׁ יָבוֹא וְכִסּוּפָה
מִרְכַּבְתָּיו לְהָשִׁיב בְּחִמָּה אָפּוֹ וְגַעְרָתוֹ
בְּלֹה־בִיאָשׁ:

15 For, behold, the LORD will come in fire, And His chariots shall be like the whirlwind; to render His anger with fury, And His rebuke with flames of fire.

כִּי בָאֵשׁ יְהוָה נִשְׁפָּט וּבְחֶרֶב
אֶת־כָּל־בָּשָׂר וְרַבּוֹ חָלָל יְהוָה:

16 For by fire will the LORD contend, And by His sword with all flesh; And the slain of the LORD shall be many.

הַמְתַּקְּדִּים וְהַמְטַהֲרִים אֶל־הַגְּנוֹת אַחֵר
(כ' אַחֵר) [ק' אַחֵת] בַּתְּנוּךְ אֲכָלִי בָשָׂר
הַחֲזִיר וְהַשֶּׁקֶץ וְהָעֶכְבֵּר יַחְדָּו יִסָּפוּ
נָא־יְהוָה:

17 They that sanctify themselves and purify themselves to go unto the gardens, behind one in the midst, Eating swine's flesh, and the detestable thing, and the mouse, Shall be consumed together, saith the LORD.

וְאֶנֶכִּי מַעֲשֵׂיהֶם וּמַחְשְׁבֹתֵיהֶם בָּאָה לְקַבֵּץ
אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם וְהַלְשֹׁנוֹת וּבָאוּ וְרָאוּ
אֶת־כְּבוֹדִי:

18 For I [know] their works and their thoughts; [the time] cometh, that I will gather all nations and tongues; and they shall come, and shall see My glory.

וְשִׁמְתִּי בָהֶם אוֹת וְשַׁלַּחְתִּי מֵהֶם וּפְלִיטִים
אֶל־הַגּוֹיִם תַּרְשִׁישׁ פּוּל וְלֹד וְיָוָן הַיָּאִים הָרַחֲקִים אֲשֶׁר לֹא־שָׁמְעוּ
אֶת־שִׁמְעִי וְלֹא־רָאוּ אֶת־כְּבוֹדִי וְהִגִּידוּ
אֶת־כְּבוֹדִי בְּגוֹיִם:

19 And I will work a sign among them, and I will send such as escape of them unto the nations, to Tarshish, Pul and Lud, that draw the bow, to Tubal and Javan, to the isles afar off, that have not heard My fame, neither have seen My glory; and they shall declare My glory among the nations.

וְהֵבִיאוּ אֶת־כָּל־אֲחֵיכֶם מִכָּל־הַגּוֹיִם
מִנְחָה לַיהוָה בַּסּוּסִים וּבַרְכָב וּבַצִּבִּיִּם
וּבַפָּרָדִּים וּבַכֶּרְפוֹת עַל הָר קָדְשִׁי
יְרוּשָׁלַם אָמַר יְהוָה כֹּאֲשֶׁר יָבִיאוּ בְנֵי
יִשְׂרָאֵל אֶת־הַמִּנְחָה בְּכֵלִי טָהוֹר בֵּית
יְהוָה:

20 And they shall bring all your brethren out of all the nations for an offering unto the LORD, upon horses, and in chariots, and in fitters, and upon mules, and upon swift beasts, to My holy mountain Jerusalem, saith the LORD, as the children of Israel bring their offering in a clean vessel into the house of the LORD.

וְגַם־מֵהֶם אֶקַּח לַכֹּהֲנִים לְלוֹוִים אָמַר
יְהוָה:

21 And of them also will I take for the priests and for the Levites, saith the LORD.

כִּי כֹאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ
הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עִמָּדִים לִפְנֵי
נָא־יְהוָה כֵּן יַעֲמֵד זֶרְעֲכֶם וְשִׁמְכֶם:

22 For as the new heavens and the new earth, which I will make, shall remain before Me, saith the LORD, so shall your seed and your name remain.

וְהָיָה מְדֵי-חֹדֶשׁ בְּחֹדְשׁוֹ וּמְדֵי שַׁבָּת
בְּשַׁבְּתוֹ יָבוֹא כָּל-בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לִפְנֵי
אֲמַר יְהוָה:

23

And it shall come to pass, that from one new moon to another, and from one sabbath to another, shall all flesh come to worship before Me, Saith the LORD.

וַיֵּצְאוּ וַיֵּרְאוּ בַּפְּגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפְּשָׁעִים בִּי
כִּי תוֹלַעְתָּם לֹא תָמוּת וְאִשָּׁם לֹא תִכָּבֵּה
וְהָיוּ דְרָאוֹן לְכָל-בָּשָׂר: וְהָיָה מְדֵי חֹדֶשׁ
בְּחֹדְשׁוֹ וּמְדֵי שַׁבָּת בְּשַׁבְּתוֹ יָבוֹא כָּל בָּשָׂר
לְהִשְׁתַּחֲוֹת לִפְנֵי יְהוָה

24

And they shall go forth, and look Upon the carcasses of the men that have rebelled against Me; For their worm shall not die, Neither shall their fire be quenched; And they shall be an abhorring unto all flesh.

הפטרת שבת מחר חודש

The Haftarah for Shabbat Maḥar Ḥodesh is I Samuel 20:18 – 42.

וַיֹּאמֶר-לוֹ יְהוֹנָתָן מָחָר חֹדֶשׁ וּנִפְקְדָתָ כִּי
יִפְקֹד מוֹשְׁבֶךָ:

XX:18

And Jonathan said unto him: 'To-morrow is the new moon; and thou wilt be missed, thy seat will be empty.

וְשַׁלַּשְׁתָּ תִּהְיֶה מָאֹד וּבֹאֲתָ אֶל-הַמָּקוֹם
אֲשֶׁר-נִסְתַּרְתָּ שָׁם בְּיוֹם הַמַּעֲשֶׂה וַיִּשְׁבֶּתָ
אֶצֶּל הָאֶבֶן הָאֵזֶל:

19

And in the third day thou shalt hide thyself well, and come to the place where thou didst hide thyself in the day of work, and shalt remain by the stone Ezel.

וְאֲנִי שְׁלַשְׁתָּ הַחֲצִים צָדָה אֹרֶחַ
לְשַׁלַּח-לִי לַמַּטְרָה:

20

And I will shoot three arrows to the side-ward, as though I shot at a mark.

וְהִנֵּה אֲשַׁלַּח אֶת-הַנָּעַר לְךָ מֵצָא
אֶת-הַחֲצִים אִם-אָמַרְתָּ אֲמַר לַנָּעַר הִנֵּה
הַחֲצִים מִמֶּנִּי וְהִנֵּה קָחְנִי וּנְבָאָה כִּי-שָׁלוֹם
לָךְ וְאִין דְּבַר חַי-יְהוָה:

21

And, behold, I will send the lad: Go, find the arrows. If I say unto the lad: Behold, the arrows are on this side of thee; take them, and come; for there is peace to thee and no hurt, as the LORD liveth.

וְאִם-כֹּה אָמַר לְעֵלָם הִנֵּה הַחֲצִים מִמֶּנִּי
וְהִלָּאָה לָךְ כִּי שָׁלַחְךָ יְהוָה:

22

But if I say thus unto the boy: Behold, the arrows are beyond thee; go thy way; for the LORD hath sent thee away.

וְהַדְּבָר אֲשֶׁר דִּבַּרְנוּ אֲנִי וְאַתָּה הִנֵּה יְהוָה
בֵּינִי וּבֵינֶךָ עַד-עוֹלָם: (ס)

23

And as touching the matter which I and thou have spoken of, behold, the LORD is between me and thee for ever.'

וַיִּסְתֵּר דָּוִד בַּשָּׂדֶה וַיְהִי הַחֹדֶשׁ וַיֵּשֶׁב
הַמֶּלֶךְ (כ' ע"ל) [ק' אֶל-] לֶאֱכֹל:

24

So David hid himself in the field; and when the new moon was come, the king sat him down to the meal to eat.

וַיֵּשֶׁב הַמֶּלֶךְ עַל-מוֹשְׁבּוֹ כַּפְּעָם בַּפְּעָם
אֶל-מוֹשֵׁב הַקִּיר וַיִּקָּם יְהוֹנָתָן וַיֵּשֶׁב אֲבִנָּר
מִצַּד שְׂאוּל וַיִּפְקֹד מְקוֹם דָּוִד:

25

And the king sat upon his seat, as at other times, even upon the seat by the wall; and Jonathan stood up, and Abner sat by Saul's side; but David's place was empty.

וְלֹא־דָבַר שְׁאוּל מֵאוֹמְהָ בַּיּוֹם הַהוּא כִּי
אָמַר מִקֶּרֶה הוּא בְּלִתי טָהוֹר הוּא כִּי־לֹא
טָהוֹר: (ס)

26 Nevertheless Saul spoke not any thing that day; for he thought: 'Something hath befallen him, he is unclean; surely he is not clean.'

וַיְהִי מִמָּחָרֶת הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי וַיִּפָּקֶד מְקוֹם
דָּוִד (פ) וַיֹּאמֶר שְׁאוּל אֶל־יְהוֹנָתָן בְּנוֹ
מִדָּוִעַ לֹא־בָא בֶן־יִשִׁי גַם־תָּמוּל גַּם־חַיִּים
אֶל־הַלֶּחֶם:

27 And it came to pass on the morrow after the new moon, which was the second day, that David's place was empty; and Saul said unto Jonathan his son: 'Wherefore cometh not the son of Jesse to the meal, neither yesterday, nor to-day?'

וַיַּעַן יְהוֹנָתָן אֶת־שְׁאוּל נִשְׁאֵל נִשְׁאֵל דָּוִד
יִמְעָמְדִי עַד־בֵּית לָחֶם:

28 And Jonathan answered Saul: 'David earnestly asked leave of me to go to Beth-lehem;

וַיֹּאמֶר שְׁלַחֲנִי נָא כִּי זָבַחַ מִשְׁפָּחָה
לָנוּ בְעִיר וְהוּא צִוָּה־לִּי אָחִי וְעַתָּה
אִם־מָצָאתִי חַן בְּעֵינֶיךָ אִמְלֹטָה נָא וְאֶרְאֶה
אֶת־אָחִי עַל־כֵּן לֹא־בָא אֶל־שֻׁלְחַן
הַמֶּלֶךְ: (ס)

29 and he said: Let me go, I pray thee; for our family hath a sacrifice in the city; and my brother, he hath commanded me; and now, if I have found favour in thine eyes, let me get away, I pray thee, and see my brethren. Therefore he is not come unto the king's table.'

וַיַּחַר־אַף שְׁאוּל בַּיהוֹנָתָן וַיֹּאמֶר לוֹ
בֶּן־נַעֲוֹת הַמְרִדּוֹת הֲלוֹא יָדַעְתִּי כִּי־בָחַר
אֶתָּה לְבֶן־יִשִׁי לְבָשֶׁתְּךָ וּלְבָשֶׁת עֶרְוַת
אִמֶּךָ:

30 Then Saul's anger was kindled against Jonathan, and he said unto him: 'Thou son of perverse rebellion, do not I know that thou hast chosen the son of Jesse to thine own shame, and unto the shame of thy mother's nakedness?

כִּי כָל־הַיָּמִים אֲשֶׁר בֶּן־יִשִׁי חַי
עַל־הָאָדָמָה לֹא תִכּוֹן אֶתָּה וּמַלְכוּתְךָ
וְעַתָּה שְׁלַח וְקַח אֹתוֹ אֵלַי כִּי בֶן־מָוֶת
הוּא: (ס)

31 For as long as the son of Jesse liveth upon the earth, thou shalt not be established, nor thy kingdom. Wherefore now send and fetch him unto me, for he deserveth to die.'

וַיַּעַן יְהוֹנָתָן אֶת־שְׁאוּל אָבִיו וַיֹּאמֶר אֵלָיו
לָמָּה יוֹמַת מָוֶה עָשָׂה:

32 And Jonathan answered Saul his father, and said unto him: 'Wherefore should he be put to death? what hath he done?'

וַיִּטֵּל שְׁאוּל אֶת־הַחֲנִית עָלָיו לְהַכּוֹתוֹ וַיַּדַּע
יְהוֹנָתָן כִּי־כָלָה הָיָא מֵעַם אָבִיו לְהָמִית
אֶת־דָּוִד: (ס)

33 And Saul cast his spear at him to smite him; whereby Jonathan knew that it was determined of his father to put David to death.

וַיָּקָם יְהוֹנָתָן מֵעַם הַשְּׁלָחַן בְּחַר־יָאָף
וְלֹא־אָכַל בַּיּוֹם־הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי לֶחֶם כִּי
נִעְצַב אֶל־דָּוִד כִּי הִכְלִמוּ אָבִיו: (ס)

34 So Jonathan arose from the table in fierce anger, and did eat no food the second day of the month; for he was grieved for David, and because his father had put him to shame.

וַיְהִי בַּבֹּקֶר וַיֵּצֵא יְהוֹנָתָן הַשָּׂדֶה לְמוֹעֵד
דָּוִד וְנָעַר קָטָן עִמּוֹ:

35 And it came to pass in the morning, that Jonathan went out into the field at the time appointed with David, and a little lad with him.

וַיֹּאמֶר לְנַעֲרוֹ רֵץ מֵצֵא נָא אֶת־תַּחֲצִים
אֲשֶׁר אֲנִי מוֹרֶה הַנֶּעֱר רֵץ וְהוּא־יָרָה
הַחֲצִי לְהַעֲבֹרוֹ:

36 And he said unto his lad: 'Run, find now the arrows which I shoot.' And as the lad ran, he shot an arrow beyond him.

וַיָּבֹא הַנֶּעֱר עַד־מְקוֹם הַחֲצִי אֲשֶׁר יָרָה
יְהוֹנָתָן וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן אַחֲרֵי הַנֶּעֱר וַיֹּאמֶר
הֲלוֹא הַחֲצִי מִמֶּנּוּ וְהִלָּאָה:

37 And when the lad was come to the place of the arrow which Jonathan had shot, Jonathan cried after the lad, and said: 'Is not the arrow beyond thee?'

וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן אַחֲרֵי הַנֶּעֱר מִהֵרָה חֲוֹשָׁה
אֶל־תַּעֲמֹד וַיִּלָּקֵט נֶעֱר יְהוֹנָתָן אֶת־
(כ) הַחֲצִי [ק' תַּחֲצִים] וַיָּבֹא אֶל־אֲדֹנָיו:

38 And Jonathan cried after the lad: 'Make speed, hasten, stay not.' And Jonathan's lad gathered up the arrows, and came to his master.

וְהַנֶּעֱר לֹא־יָדָע מְאוּמָה אֵד יְהוֹנָתָן וְדָוִד
יָדְעוּ אֶת־הַדָּבָר: (ס)

39 But the lad knew not any thing; only Jonathan and David knew the matter.

וַיִּתֵּן יְהוֹנָתָן אֶת־כְּלָיו אֶל־הַנֶּעֱר אֲשֶׁר־לוֹ
וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ הִבֵּא הָעִיר:

40 And Jonathan gave his weapons unto his lad, and said unto him: 'Go, carry them to the city.'

הַנֶּעֱר בָּא וְדָוִד קָם מֵאֲצֹל הַגִּבּוֹב וַיִּפֹּל
לְאַפּוֹ אַרְצָה וַיִּשְׁתַּחוּ שְׁלֹשׁ פְּעָמִים
וַיִּשְׁקֻן אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ וַיִּבְכּוּ אִישׁ
אֶת־רֵעֵהוּ עַד־דָּוִד הִגְדִּיל:

41 And as soon as the lad was gone, David arose out of a place toward the South, and fell on his face to the ground, and bowed down three times; and they kissed one another, and wept one with another, until David exceeded.

וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן לְדָוִד לֵךְ לְשָׁלוֹם אֲשֶׁר
נִשְׁבַּעְנוּ שְׁנֵינוּ אֲנַחְנוּ בְּשֵׁם יְהוָה לֵאמֹר
יְהוָה יִהְיֶה בֵּינִי וּבֵינְךָ וּבֵין זֵרְעִי וּבֵין
זֵרְעֶךָ עַד־עוֹלָם: (פ)

42 And Jonathan said to David: 'Go in peace, forasmuch as we have sworn both of us in the name of the LORD, saying: The LORD shall be between me and thee, and Between my seed and thy seed, for ever.'

פרשת זכור

The Maftir for Shabbat Zakhor is Deuteronomy 25:17 – 19.

זְכוֹר אֶת אֲשֶׁר־עָשָׂה לְךָ עַמְלֶק בְּדָרְךָ
בְּצֹאתְכֶם מִמִּצְרָיִם:

XXV:17 Remember what Amalek did unto thee by the way as ye came forth out of Egypt;

אֲשֶׁר קָרַךְ בְּדָרְךָ וַיִּזְנֹב בְּךָ
כָּל־הַנֶּחֱשָׁלִים אַחֲרֶיךָ וְאַתָּה עָיֵף
וַיִּגַע וְלֹא יָרָא אֱלֹהִים:

18 how he met thee by the way, and smote the hindmost of thee, all that were enfeebled in thy rear, when thou wast faint and weary; and he feared not God.

וְהָיָה בְּהֵנִיחַ יְהוָה אֶל־תִּיָּךְ וְלֹךְ מִכָּל־אֹיְבֶיךָ
מִסָּבִיב בְּאַרְצְךָ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ
נַחֲלָה לְרִשְׁתָּהּ תִּמְחָה אֶת־זִכְרֵ עַמְלֶק מִתַּחַת
הַשָּׁמַיִם לֹא תִשְׁכַּח: (פ)

19

Therefore it shall be, when the LORD thy God hath given thee rest from all thine enemies round about, in the land which the LORD thy God giveth thee for an inheritance to possess it, that thou shalt blot out the remembrance of Amalek from under heaven; thou shalt not forget.

הפטרת פרשת זכור

The Haftarah for Shabbat Zakhor is I Samuel 15:2 – 34.

כֹּה אָמַר יְהוָה זְבָאוֹת פִּקְדֹתִי אֶת־
אֲשֶׁר־עָשָׂה עִמָּלֶק לְיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־שָׁם לוֹ
בְּדֶרֶךְ בְּעֹלְתוֹ מִמִּצְרָיִם:

XV:2

Thus saith the LORD of hosts: I remember that which Amalek did to Israel, how he set himself against him in the way, when he came up out of Egypt.

עַתָּה לֹךְ וְחִכִּיתָה אֶת־עַמְלֶק וְהַחֲרַמְתָּם
אֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ וְלֹא תַחֲמַל עָלָיו
וְהַמִּיתָה מֵאִישׁ עַד־אִשָּׁה מֵעַלְלִי וְעַד־יוֹנֵק
מִשׁוֹר וְעַד־שֶׁה מִגִּזְמֹל וְעַד־חֲמוֹר: (ס)

3

Now go and smite Amalek, and utterly destroy all that they have, and spare them not; but slay both man and woman, infant and suckling, ox and sheep, camel and ass.' .

וַיִּשְׁמַע שָׁאוּל אֶת־הָעָם וַיִּפְקְדֵם בְּטֵלַיִם
מֵאֲתָיִם אֶלֶף רִגְלֵי וְעֶשְׂרֵת אֲלָפִים
אֶת־אִישׁ יְהוּדָה:

4

And Saul summoned the people, and numbered them in Telaim, two hundred thousand footmen, and ten thousand men of Judah.

וַיָּבֹא שָׁאוּל עַד־עִיר עַמְלֶק וַיַּרְבּ בְּנַחַל:

5

And Saul came to the city of Amalek, and lay in wait in the valley.

וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־חֲקִינֵי לְכוּ סְרוּ רְדּוּ
מִתּוֹךְ עַמְלֶקִי בֶן־אִסְפָּךְ עִמּוֹ וְאַתָּה
עֲשִׂיתָה חֶסֶד עִם־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
בְּעֹלֹתָם מִמִּצְרָיִם וַיִּסַּר קִינֵי מִתּוֹךְ
עַמְלֶק:

6

And Saul said unto the Kenites: 'Go, depart, get you down from among the Amalekites, lest I destroy you with them; for ye showed kindness to all the children of Israel, when they came up out of Egypt.' So the Kenites departed from among the Amalekites.

וַיִּךְ שָׁאוּל אֶת־עַמְלֶק מִחֲוִילָה בּוֹאֵךְ שׁוֹר
אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי מִצְרָיִם:

7

And Saul smote the Amalekites, from Havilah as thou goest to Shur, that is in front of Egypt.

וַיִּתְּפֹשׂ אֶת־אַגַּג מֶלֶךְ־עַמְלֶק חִי
וְאֶת־כָּל־הָעָם הַחֲרִים לְפִי־חֶרֶב:

8

And he took Agag the king of the Amalekites alive, and utterly destroyed all the people with the edge of the sword.

וַיַּחְמַל שְׂאוּל וְהָעָם עַל-אַגַּג וְעַל-מִיטֵב
הַצֹּאן וְהַבָּקָר וְהַמְּשָׁנִים וְעַל-הַכְּרִים
וְעַל-כָּל-הַטּוֹב וְלֹא אָבוּ הַחֲרִימָם
וְכָל-הַמָּלְאכָה נִמְכְּזָה וְנִמְסָה אֹתָהּ
הַחֲרִימוּ: (פ)

9

But Saul and the people spared Agag, and the best of the sheep, and of the oxen, even the young of the second birth, and the lambs, and all that was good, and would not utterly destroy them; but every thing that was of no account and feeble, that they destroyed utterly.

וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֶל-שְׁמוּאֵל לֵאמֹר:

10

Then came the word of the LORD unto Samuel, saying:

נִחַמְתִּי כִּי-הִמְלַכְתִּי אֶת-שְׂאוּל לְמֶלֶךְ
כִּי-שָׁב מֵאַחֲרַי וְאֶת-דְּבָרִי לֹא הָקִים וַיִּחַר
לְשְׁמוּאֵל וַיִּזְעַק אֶל-יְהוָה כָּל-הַלַּיְלָה:

11

'It repenteth Me that I have set up Saul to be king; for he is turned back from following Me, and hath not performed My commandments.' And it grieved Samuel; and he cried unto the LORD all night.

וַיִּשְׁכֶּם שְׁמוּאֵל לִקְרַאת שְׂאוּל בַּבֹּקֶר
וַיִּגֹּד לְשְׁמוּאֵל לֵאמֹר בָּא-שְׂאוּל הַכְּרִמְלָה
וְהִנֵּה מְצִיב לוֹ יָד וַיִּסֹּב וַיַּעֲבֹר וַיֵּרֶד
הַגִּלְגָּל:

12

And Samuel rose early to meet Saul in the morning; and it was told Samuel, saying: 'Saul came to Carmel, and, behold, he is setting him up a monument, and is gone about, and passed on, and gone down to Gilgal.'

וַיָּבֹא שְׁמוּאֵל אֶל-שְׂאוּל וַיֹּאמֶר לוֹ שְׂאוּל
בָּרוּךְ אַתָּה לַיהוָה הִקִּמְתִּי אֶת-דְּבַר
יְהוָה:

13

And Samuel came to Saul; and Saul said unto him: 'Blessed be thou of the LORD; I have performed the commandment of the LORD.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל וּמָה קוֹל-הַצֹּאן הַזֶּה בְּאָזְנִי
וְקוֹל הַבָּקָר אֲשֶׁר אֲנִי שֹׁמֵעַ:

14

And Samuel said: 'What meaneth then this bleating of the sheep in mine ears, and the lowing of the oxen which I hear?'

וַיֹּאמֶר שְׂאוּל מֵעַמְלֵקִי הֵבִיאוּם אֲשֶׁר
חָמַל הָעָם עַל-מִיטֵב הַצֹּאן וְהַבָּקָר לְמַעַן
זָבַח לַיהוָה אֱלֹהֵיהֶם וְאֶת-הַיֹּתֵר הַחֲרִמְנוּ:
(פ)

15

And Saul said: 'They have brought them from the Amalekites; for the people spared the best of the sheep and of the oxen, to sacrifice unto the LORD thy God; and the rest we have utterly destroyed.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל-שְׂאוּל הֲרָף וַאֲגִידָה
לְךָ אֶת אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֵלַי הַלַּיְלָה (כ)
וַיֹּאמְרוּ (ק) וַיֹּאמֶר לוֹ דַּבֵּר: (ס)

16

Then Samuel said unto Saul: 'Stay, and I will tell thee what the LORD hath said to me this night.' And he said unto him: 'Say on.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הֲלוֹא אִם-קָטָן אַתָּה
בְּעֵינֵיךָ רֹאשׁ שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אַתָּה וַיִּמְשַׁחֲךָ
יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל-יִשְׂרָאֵל:

17

And Samuel said: 'Though thou be little in thine own sight, art thou not head of the tribes of Israel? And the LORD anointed thee king over Israel;

וַיִּשְׁלַחֲךָ יְהוָה בְּדֶרֶךְ וַיֹּאמֶר לְךָ
וְהַחֲרַמְתָּה אֶת-הַחַטָּאִים אֶת-עַמְלֵק
וְנִלְחַמְתָּ בּוֹ עַד כְּלוֹתָם אֹתָם:

18

and the LORD sent thee on a journey, and said: Go and utterly destroy the sinners the Amalekites, and fight against them until they be consumed.

וְלָמָּה לֹא־שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְהוָה וַתַּעַט
אֶל־הַשָּׁלָל וַתַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה: (ס)

19 Wherefore then didst thou not hearken to the voice of the LORD, but didst fly upon the spoil, and didst that which was evil in the sight of the LORD?

וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־שְׁמוּאֵל אֲשֶׁר שְׁמַעְתִּי
בְּקוֹל יְהוָה וְאַלֶּךְ בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר־שְׁלַחְנִי
יְהוָה וְאָבִיא אֶת־אַגַּג מֶלֶךְ עַמְלֵק
וְאֶת־עַמְלֵק הַחֲרַמְתִּי:

20 And Saul said unto Samuel: 'Yea, I have hearkened to the voice of the LORD, and have gone the way which the LORD sent me, and have brought Agag the king of Amalek, and have utterly destroyed the Amalekites.

וַיִּקַּח הָעָם מִהַשָּׁלָל צֹאן וּבָקָר רֵאשִׁית
הַחֲרָם לְזִבְחַ לַיהוָה אֱלֹהֵיךָ בְּגִלְגָּל: (ס)

21 But the people took of the spoil, sheep and oxen, the chief of the devoted things, to sacrifice unto the LORD thy God in Gilgal.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הַחֲפֹץ לַיהוָה בְּעֹלֹת
וּזְבָחִים כְּשָׁמַע בְּקוֹל יְהוָה הִנֵּה שְׁמַע
מִזְבֵּחַ טוֹב לְהִקְשִׁיב מִחֶלֶב אֵילִים:

22 And Samuel said: 'Hath the LORD as great delight in burnt-offerings and sacrifices, As in hearkening to the voice of the LORD? Behold, to obey is better than sacrifice, And to hearken than the fat of rams.

כִּי חַטָּאת־קִסָּם מְרִי וְאָוֶן וַתִּרְפִּים הַפֶּצֶר
יַעַן מָאֲסָתָּ אֶת־דְּבַר יְהוָה וַיִּמְאָסֶךָ
מִמֶּלֶךְ: (ס)

23 For rebellion is as the sin of witchcraft, And stubbornness is as idolatry and teraphim. Because thou hast rejected the word of the LORD, He hath also rejected thee from being king.'

וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־שְׁמוּאֵל חַטָּאתִי
כִּי־עָבַרְתִּי אֶת־פִּי־יְהוָה וְאֶת־דְּבָרֶיךָ כִּי
יֵרָאִתִּי אֶת־הָעָם וְאֲשָׁמַע בְּקוֹלָם:

24 And Saul said unto Samuel: 'I have sinned; for I have transgressed the commandment of the LORD, and thy words; because I feared the people, and hearkened to their voice.

וְעַתָּה שָׂא נָא אֶת־חַטָּאתִי וְשׁוּב עִמִּי
וְאֲשַׁתְּחִוָּה לַיהוָה:

25 Now therefore, I pray thee, pardon my sin, and return with me, that I may worship the LORD.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־שָׁאוּל לֹא אָשׁוּב עִמָּךְ
כִּי מָאֲסָתָהּ אֶת־דְּבַר יְהוָה וַיִּמְאָסֶכָּה יְהוָה
מִמְּהוּיֹת מֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל: (ס)

26 And Samuel said unto Saul: 'I will not return with thee; for thou hast rejected the word of the LORD, and the LORD hath rejected thee from being king over Israel.'

וַיִּסָּב שְׁמוּאֵל לָלֶכֶת וַיִּחַזַק בְּכַנְף־מַעֲלֹו
וַיִּקְרַע: (ס)

27 And as Samuel turned about to go away, he laid hold upon the skirt of his robe, and it rent.

וַיֹּאמֶר אֵלָיו שְׁמוּאֵל קִרַּע יְהוָה
אֶת־מַמְלְכוֹת יִשְׂרָאֵל מֵעַלְיָךְ הַיּוֹם
וַנִּתְּנָה לְרַעֲךָ הַטּוֹב מִמָּךְ: (ס)

28 And Samuel said unto him: 'The LORD hath rent the kingdom of Israel from thee this day, and hath given it to a neighbour of thine, that is better than thou.

וְגַם גִּצְחַ יִשְׂרָאֵל לֹא יִשְׁקַר וְלֹא יִנְחָם כִּי
לֹא אָדָם הוּא לְהִנָּחֵם:

29 And also the Glory of Israel will not lie nor repent; for He is not a man, that He should repent.'

וַיֹּאמֶר חַטָּאתִי עָתָה כִּבְדֵּנִי נָא נִגְדִי
זְקִנִי־עִמִּי וְנִגְדִי יִשְׂרָאֵל וְשׁוּב עִמִּי
וְהִשְׁתַּחֲוִיתִי לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ:

30 Then he said: 'I have sinned; yet honour me now, I pray thee, before the elders of my people, and before Israel, and return with me, that I may worship the LORD thy God.'

וַיָּשָׁב שְׁמוּאֵל אַחֲרֵי שָׁאוּל וַיִּשְׁתַּחוּ שָׁאוּל לַיהוָה: (ס)

31 So Samuel returned after Saul; and Saul worshipped the LORD.

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הִגִּישׁוּ אֵלַי אֶת-אַגַּג מֶלֶךְ עַמְלֵק וַיֵּלֶךְ אֵלָיו אַגַּג מֵעַדְנָת וַיֹּאמֶר אַגַּג אֲכַן סֵר מֵרֶמְנוֹת: (ס)

32 Then said Samuel: 'Bring ye hither to me Agag the king of the Amalekites.' And Agag came unto him in chains. And Agag said: 'Surely the bitterness of death is at hand.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל כַּאֲשֶׁר שָׂכְלָה נָשִׁים חֶרֶבְךָ בֶּן-תִּשְׁכַּל מִנָּשִׁים אַמָּךְ וַיִּשְׁפֹּף שְׁמוּאֵל אֶת-אַגַּג לִפְנֵי יְהוָה בְּגִלְגָּל: (ס)

33 And Samuel said: As thy sword hath made women childless, So shall thy mother be childless among women. And Samuel hewed Agag in pieces before the LORD in Gilgal.

וַיֵּלֶךְ שְׁמוּאֵל הָרָמָתָה וּשָׁאוּל עָלָה אֶל-בֵּיתוֹ גִּבְעַת שָׁאוּל:

34 Then Samuel went to Ramah; and Saul went up to his house to Gibeath-shaul.

פרשת פרה

The Maftir for Shabbat Parah is Numbers 19:1 – 22.

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר:

XIX:1 And the LORD spoke unto Moses and unto Aaron, saying:

זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר-צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר דִּבְרוּ אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֵיךְ פָּרָה אֲדָמָה תְּמִימָה אֲשֶׁר אֵין-בָּהּ מוֹם אֲשֶׁר לֹא-עָלָה עָלֶיהָ עֹל:

2 This is the statute of the law which the LORD hath commanded, saying: Speak unto the children of Israel, that they bring thee a red heifer, faultless, wherein is no blemish, and upon which never came yoke.

וַנִּתֵּן אֹתָהּ אֶל-אַלְעָזָר הַכֹּהֵן וְהוֹצִיא אֹתָהּ אֶל-מַחֲוִיץ לַמַּחֲנֶה וְשָׁחַט אֹתָהּ לִפְנָיו:

3 And ye shall give her unto Eleazar the priest, and she shall be brought forth without the camp, and she shall be slain before his face.

וַלָּקַח אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן מִדָּמָהּ בְּאֶצְבָּעוֹ וְהִזָּה אֶל-נֹכַח פָּנָיו אֶחָל-מוֹעֵד מִדָּמָהּ שִׁבְעַ פְּעָמִים:

4 And Eleazar the priest shall take of her blood with his finger, and sprinkle of her blood toward the front of the tent of meeting seven times.

וְשָׂרַף אֶת-הַפָּרָה לְעֵינָיו אֶת-עוֹרָהּ וְאֶת-בְּשָׂרָהּ וְאֶת-דָּמָהּ עַל-פְּרִשָּׁה וְשָׂרַף:

5 And the heifer shall be burnt in his sight; her skin, and her flesh, and her blood, with her dung, shall be burnt.

וַלָּקַח הַכֹּהֵן עֵץ אָרְזוֹ וְאֶזְבִּיב וְשֵׁנִי תוֹלַעַת וְהִשְׁלִיךְ אֶל-תּוֹךְ שְׂרִפַּת הַפָּרָה:

6 And the priest shall take cedar-wood, and hyssop, and scarlet, and cast it into the midst of the burning of the heifer.

וְכַבֵּס בְּגָדָיו הַכֹּהֵן וְרָחַץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֲרָיָהּ יָבֹא אֶל-הַמַּחֲנֶה וְטָמֵא הַכֹּהֵן עַד-הָעֶרֶב:

7 Then the priest shall wash his clothes, and he shall bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp, and the priest shall be unclean until the even.

וְהִשְׂרָף אֹתָהּ יִכְבֹּס בְּגָדָיו בַּמַּיִם וְרָחַץ
בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:

8

And he that burneth her shall wash his clothes in water, and bathe his flesh in water, and shall be unclean until the even.

וְאִם אִישׁ טָהוֹר אֶת אֶפְרַיִם הַפָּרָה וְהָנִיחַ
מִחוּץ לַמַּחֲנֶה בְּמָקוֹם טָהוֹר וְהִיתָה
לְעֹדֶת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁמֶרֶת לַמִּי נָדָה
חֲטָאת הָהוּא:

9

And a man that is clean shall gather up the ashes of the heifer, and lay them up without the camp in a clean place, and it shall be kept for the congregation of the children of Israel for a water of sprinkling; it is a purification from sin.

וְכִבֹּס הָאִשָּׁף אֶת-אֶפְרַיִם הַפָּרָה אֶת-בְּגָדָיו
וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב וְהִיתָה לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל
וְלִגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכָם לְחֻקַּת עוֹלָם:

10

And he that gathereth the ashes of the heifer shall wash his clothes, and be unclean until the even; and it shall be unto the children of Israel, and unto the stranger that sojourneth among them, for a statute for ever.

הַנֹּגֵעַ בְּמֵת לְכָל-נֶפֶשׁ אָדָם וְטָמֵא שִׁבְעַת
יָמִים:

11

He that toucheth the dead, even any man's dead body, shall be unclean seven days;

הוּא יִתְחַטֵּא-בּוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי יִטְהַר וְאִם-לֹא יִתְחַטֵּא בַּיּוֹם
הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי לֹא יִטְהַר:

12

the same shall purify himself therewith on the third day and on the seventh day, and he shall be clean; but if he purify not himself the third day and the seventh day, he shall not be clean.

כָּל-הַנֹּגֵעַ בְּמֵת בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם אֲשֶׁר-יָמוּת
וְלֹא יִתְחַטֵּא אֶת-מִשְׁכַּן יְהוָה טָמֵא
וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִיִּשְׂרָאֵל כִּי מִי
נָדָה לֹא-זָרַק עָלָיו טָמֵא יְהִי עוֹד
טָמְאָתוֹ בּוֹ:

13

Whosoever toucheth the dead, even the body of any man that is dead, and purifieth not himself—he hath defiled the tabernacle of the LORD—that soul shall be cut off from Israel; because the water of sprinkling was not dashed against him, he shall be unclean; his uncleanness is yet upon him.

זֹאת הַתּוֹרָה אֲדָם כִּי-יָמוּת בְּאֶהֱל
כָּל-הַבָּא אֶל-הָאֶהֱל וְכָל-אֲשֶׁר בְּאֶהֱל
יִטָּמֵא שִׁבְעַת יָמִים:

14

This is the law: when a man dieth in a tent, every one that cometh into the tent, and every thing that is in the tent, shall be unclean seven days.

וְכָל כְּלִי פָתוּחַ אֲשֶׁר אֵין-צִמּוּד פָּתִיל
עָלָיו טָמֵא הוּא:

15

And every open vessel, which hath no covering close-bound upon it, is unclean.

וְכָל אֲשֶׁר-יָנַע עַל-פָּנָי הַשָּׂדֶה
בְּחִל-חֶרֶב אֹו בְּמֵת אֹו-בְּעֵצִים אָדָם אֹו
בְּקִבְר יִטָּמֵא שִׁבְעַת יָמִים:

16

And whosoever in the open field toucheth one that is slain with a sword, or one that dieth of himself, or a bone of a man, or a grave, shall be unclean seven days.

וְלִקְחוּ לַטָּמֵא מִעֵפָר שְׂרָפַת חֲטָאת וְנָתַן
עָלָיו מֵיִם חַיִּים אֶל-כָּלִי:

17

And for the unclean they shall take of the ashes of the burning of the purification from sin, and running water shall be put thereto in a vessel.

וְלָקַח אִזּוֹב וְטָבַל בַּמַּיִם אִישׁ טָהוֹר
וְהֵזָה עַל-הָאֹהֶל וְעַל-כָּל-הַכֵּלִים
וְעַל-הַנֶּפֶשׁוֹת אֲשֶׁר הָיוּ שָׁם וְעַל-הַנֶּגֶז
בַּעֲצָם אוֹ בְּחָלָל אוֹ בַּמָּוֶת אוֹ בַּקֶּבֶר:

18

And a clean person shall take hyssop, and dip it in the water, and sprinkle it upon the tent, and upon all the vessels, and upon the persons that were there, and upon him that touched the bone, or the slain, or the dead, or the grave.

וְהֵזָה הַטָּהוֹר עַל-הַטָּמֵא בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי
וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וַחֲטָאוּ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
וּכְבָּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָהַר בָּעֶרֶב:

19

And the clean person shall sprinkle upon the unclean on the third day, and on the seventh day; and on the seventh day he shall purify him; and he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and shall be clean at even.

וְאִישׁ אֲשֶׁר-יִטְמָא וְלֹא יִתְחַטֵּא וְנִכְרְתָה
הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִתּוֹךְ הַקָּהָל כִּי אֶת-מִקְדָּשׁ
יְהוָה טָמֵא מִי נִדָּה לֹא-זָרַק עָלָיו טָמֵא
הוּא:

20

But the man that shall be unclean, and shall not purify himself, that soul shall be cut off from the midst of the assembly, because he hath defiled the sanctuary of the LORD; the water of sprinkling hath not been dashed against him: he is unclean.

וְהָיְתָה לָהֶם לְחֻקַּת עוֹלָם וּמִזֶּה מִי-הַנֶּדָּה
יִכָּבֵס בְּגָדָיו וְהַנֶּגֶז בְּמַי הַנֶּדָּה יִטְמָא
עַד-הָעֶרֶב:

21

And it shall be a perpetual statute unto them; and he that sprinkleth the water of sprinkling shall wash his clothes; and he that toucheth the water of sprinkling shall be unclean until even.

וְכֹל אֲשֶׁר-יַגֵּעַ-בּוֹ הַטָּמֵא יִטְמָא וְהַנֶּפֶשׁ
הַנֶּגֶזֶת הַטָּמֵא עַד-הָעֶרֶב: (פ)

22

And whatsoever the unclean person toucheth shall be unclean; and the soul that toucheth him shall be unclean until even.

הפטרות פרשת פרה

The Haftarah for Shabbat Parah is Ezekiel 36:16 – 38.

וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר:

XXXVI:16

Moreover the word of the LORD came unto me, saying:

בֶּן-אָדָם בֵּית יִשְׂרָאֵל יֹשְׁבִים עַל-אֲדָמָתָם
וַיִּטְמְאוּ אוֹתָהּ בְּדַרְכָּם וּבַעֲלִילוֹתָם
כַּטְּמֵאת הַנֶּדָּה הָיְתָה דַּרְכָּם לִפְנֵי:

17

'Son of man, when the house of Israel dwelt in their own land, they defiled it by their way and by their doings; their way before Me was as the uncleanness of a woman in her impurity.

וְאֲשַׁפֵּךְ חֲמָתִי עֲלֵיהֶם עַל-הַדָּם
אֲשֶׁר-שָׁפְכוּ עַל-הָאָרֶץ וּבְגִלּוֹלֵיהֶם
טָמְאוּהָ:

18

Wherefore I poured out My fury upon them for the blood which they had shed upon the land, and because they had defiled it with their idols;

וְאֶפֶץ אֹתָם בְּגוֹיִם וַיִּזְרוּ בְּאַרְצוֹת כְּדַרְכָּם
וּכְעִלּוֹלֹתָם שִׁפְטֹתַי:

19

and I scattered them among the nations, and they were dispersed through the countries; according to their way and according to their doings I judged them.

וַיָּבֹאוּ אֶל-הַגּוֹיִם אֲשֶׁר-בָּאוּ שָׁם וַיְחַלְּלוּ
אֶת-שֵׁם קְדֹשִׁי בְּאָמַר לָהֶם עַם-יְהוָה אֱלֹהֵי
וַיֵּאָרְצוּ יִצְאוּ:

20 And when they came unto the nations, whither they came, they profaned My holy name; in that men said of them: These are the people of the LORD, and are gone forth out of His land.

וְאֶחָמֶל עַל-שֵׁם קְדֹשִׁי אֲשֶׁר חָלְלֵהוּ בֵּית
יִשְׂרָאֵל בְּגוֹיִם אֲשֶׁר-בָּאוּ שָׁמָּה: (פ)

21 But I had pity for My holy name, which the house of Israel had profaned among the nations, whither they came.

לִכֵּן אָמַר לְבֵית-יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר אֲדֹנָי
יְהוָה לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי עֹשֶׂה בֵּית יִשְׂרָאֵל
כִּי אִם-לְשֵׁם-קְדֹשִׁי אֲשֶׁר חָלְלֵתֶם בְּגוֹיִם
אֲשֶׁר-בָּאתֶם שָׁם:

22 Therefore say unto the house of Israel: Thus saith the Lord GOD: I do not this for your sake, O house of Israel, but for My holy name, which ye have profaned among the nations, whither ye came.

וְקִדְשָׁתִי אֶת-שְׁמִי הַגָּדוֹל הַמְּחַלְלֵל בְּגוֹיִם
אֲשֶׁר חָלְלֵתֶם בְּתוֹכָם וַיְדַעוּ הַגּוֹיִם כִּי-אֲנִי
יְהוָה נָא אֲדֹנָי יְהוָה בְּהַקְדְּשִׁי בְּכֶם
לְעֵינֵיהֶם:

23 And I will sanctify My great name, which hath been profaned among the nations, which ye have profaned in the midst of them; and the nations shall know that I am the LORD, saith the Lord GOD, when I shall be sanctified in you before their eyes.

וְלִקְחֹתִי אֹתְכֶם מִן-הַגּוֹיִם וּקְבַצְתִּי
אֹתְכֶם מִכָּל-הָאֲרָצוֹת וְהֵבֵאתִי אֹתְכֶם
אֶל-אֲדָמַתְכֶם:

24 For I will take you from among the nations, and gather you out of all the countries, and will bring you into your own land.

וּזְרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מִים טְהוֹרִים וְטָהַרְתֶּם
מִכָּל טְמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל-גִּלּוּלֵיכֶם אֲטַהֵר
אֹתְכֶם:

25 And I will sprinkle clean water upon you, and ye shall be clean; from all your uncleannesses, and from all your idols, will I cleanse you.

וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב חָדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה
אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וְחִסֵּרְתִּי אֶת-לֵב הָאֶבֶן
מִבְּשָׂרְכֶם וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב בָּשָׂר:

26 A new heart also will I give you, and a new spirit will I put within you; and I will take away the stony heart out of your flesh, and I will give you a heart of flesh.

וְאֶת-רוּחִי אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וְעָשִׂיתִי אֵת
אֲשֶׁר-בְּחָקִי תֵּלְכוּ וּמִשְׁפָּטִי תִשְׁמְרוּ
וְעָשִׂיתֶם:

27 And I will put My spirit within you, and cause you to walk in My statutes, and ye shall keep Mine ordinances, and do them.

וַיִּשְׁבְּתֶם בָּאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְאֲבֹתֵיכֶם
וְהָיִיתֶם לִי לְעָם וְאֲנִי אֶהְיֶה לָכֶם
לֵאלֹהִים:

28 And ye shall dwell in the land that I gave to your fathers; and ye shall be My people, and I will be your God.

וְהוֹשַׁעְתִּי אֹתְכֶם מִכָּל טְמְאוֹתֵיכֶם וּקְרָאתִי
אֶל-תְּדִגְנִי וְהִרְבֵּיתִי אוֹתוֹ וְלֹא-אֶתֵּן עֲלֵיכֶם
רָעָב:

29 And I will save you from all your uncleannesses; and I will call for the corn, and will increase it, and lay no famine upon you.

והרביתִי אֶת־פְּרֵי הָעֵץ וְהִנְבִּיתִי הַשָּׂדֶה
לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא תִקְחוּ עוֹד חֲרַפַּת רָעָב
בְּגוֹיִם:

30 And I will multiply the fruit of the tree, and the increase of the field, that ye may receive no more the reproach of famine among the nations.

וְזָכַרְתֶּם אֶת־דַּרְכֵיכֶם הָרָעִים וּמַעַלְלֵיכֶם
אֲשֶׁר לֹא־טוֹבִים וְנִקְטַתֶּם בְּפְנֵיכֶם עַל
עוֹנְתֵיכֶם וְעַל תּוֹעֲבוֹתֵיכֶם:

31 Then shall ye remember your evil ways, and your doings that were not good; and ye shall loathe yourselves in your own sight for your iniquities and for your abominations.

לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי־עֹשֶׂה נֶאֱמַר אֲדֹנָי יְהוִה
יִידָע לְכֶם בּוֹשׁוּ וְהִכְלִמוּ מִדַּרְכֵיכֶם בֵּית
יִשְׂרָאֵל: (ס)

32 Not for your sake do I this, saith the Lord GOD, be it known unto you; be ashamed and confounded for your ways, O house of Israel.

כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה בְּיוֹם טַהַר אֶתְכֶם
מִכָּל עֲוֹנוֹתֵיכֶם וְהוֹשַׁבְתִּי אֶת־הָעָרִים
וְנִבְנוּ הַחֲרָבוֹת:

33 Thus saith the Lord GOD: In the day that I cleanse you from all your iniquities, I will cause the cities to be inhabited, and the waste places shall be builded.

וְהָאֶרֶץ הַנִּשְׁמָה תַעֲבֹד תַּחַת אֲשֶׁר הָיְתָה
שְׁמָמָה לְעֵינֵי כָל־עוֹבֵר:

34 And the land that was desolate shall be tilled, whereas it was a desolation in the sight of all that passed by.

וְאָמְרוּ הָאֶרֶץ הַלֵּזֶל הַנִּשְׁמָה הָיְתָה
כְּגֹן־עֵדֶן וְהָעָרִים הַחֲרָבוֹת וְהַנִּשְׁמָוֹת
וְהַנְּהַרְסוֹת בְּצוּרוֹת יִשְׁבּוּ:

35 And they shall say: This land that was desolate is become like the garden of Eden; and the waste and desolate and ruined cities are fortified and inhabited.

וַיִּידְעוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר יִשְׁאַרֻּ סְבִיבוֹתֵיכֶם כִּי
אֲנִי יְהוִה בְּנִיתִי הַנְּהַרְסוֹת נִשְׁמָתִי הַנִּשְׁמָה
אֲנִי יְהוִה דִּבַּרְתִּי וְעָשִׂיתִי: (ס)

36 Then the nations that are left round about you shall know that I the LORD have builded the ruined places, and planted that which was desolate; I the LORD have spoken it, and I will do it.

כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה עוֹד זֹאת אֶדְרֹשׁ
לְבֵית־יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת לָהֶם אֲרֻבָּה אֲתֶם
כְּצֹאן אָדָם:

37 Thus saith the Lord GOD: I will yet for this be inquired of by the house of Israel, to do it for them; I will increase them with men like a flock.

כְּצֹאן קֹדָשִׁים כְּצֹאן יְרוּשָׁלַם בְּמוֹעֲדֶיהָ
כֵּן תִּהְיֶינָה הָעָרִים הַחֲרָבוֹת מְלֵאוֹת צֹאן
אָדָם וַיִּידְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוִה: (פ)

38 As the flock for sacrifice, as the flock of Jerusalem in her appointed seasons, so shall the waste cities be filled with flocks of men; and they shall know that I am the LORD.'

פרשת החודש

The Maftir for Shabbat HaHodesh is Exodus 12:1 – 20.

וַיֹּאמֶר יְהוִה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן בְּאֶרֶץ
מִצְרַיִם לֵאמֹר:

XII:1 And the LORD spoke unto Moses and Aaron in the land of Egypt, saying:

הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רִאשׁ חֳדָשִׁים רִאשׁוֹן
הוּא לָכֶם לַחֹדֶשׁ הַשָּׁנָה:

2 'This month shall be unto you the beginning of months; it shall be the first month of the year to you.

וַיְדַבְּרוּ אֶל-כָּל-עֵדֶת יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּעֲשֹׂר
לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וּיקַחוּ לָהֶם אִישׁ שֶׁה
לְבֵית-אָבִתָּה שֶׁה לְבֵית:

3 Speak ye unto all the congregation of Israel, saying: In the tenth day of this month they shall take to them every man a lamb, according to their fathers' houses, a lamb for a household;

וְאִם-יִמְעַט הַבַּיִת מִהֵנֹת מִשֶּׁה וְלָקַח הוּא
וּשְׁכֵנוֹ הַקָּרֹב אֶל-בֵּיתוֹ בְּמִכְסֹת נַפְשָׁת
אִישׁ לִפִּי אֲכָלוּ תִּכְסּוּ עַל-הַשֶּׁה:

4 and if the household be too little for a lamb, then shall he and his neighbour next unto his house take one according to the number of the souls; according to every man's eating ye shall make your count for the lamb.

שֶׁה תָּמִים זָכָר בֶּן-שָׁנָה יִהְיֶה לָכֶם
מִן-הַכֹּבָשִׁים וּמִן-הָעִזִּים תִּקְחוּ:

5 Your lamb shall be without blemish, a male of the first year; ye shall take it from the sheep, or from the goats;

וְהָיָה לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת עַד אַרְבַּעַת עָשָׂר
יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וּשְׁחֲטוּ אוֹתוֹ כָּל קָהָל
עֵדֶת-יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעֶרְבִים:

6 and ye shall keep it unto the fourteenth day of the same month; and the whole assembly of the congregation of Israel shall kill it at dusk.

וְלָקַחוּ מִן-הַדָּם וַיָּנִתּוּ עַל-שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת
וְעַל-הַמִּשְׁקוֹף עַל הַבָּתִּים אֲשֶׁר-יֹאכְלוּ
אוֹתוֹ בָּהֶם:

7 And they shall take of the blood, and put it on the two side-posts and on the lintel, upon the houses wherein they shall eat it.

וְאֲכָלוּ אֶת-הַבָּשָׂר בַּלַּיְלָה הַזֶּה צֹלִי-אֵשׁ
וּמִצּוֹת עַל-מֵרָרִים יֹאכְלֻהוּ:

8 And they shall eat the flesh in that night, roast with fire, and unleavened bread; with bitter herbs they shall eat it.

אֶל-תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נָא וּבִשָּׁל מִבִּשָּׁל
בָּמִים כִּי אִם-צֹלִי-אֵשׁ רִאשׁוֹ עַל-כִּרְעָיו
וְעַל-קַרְבּוֹ:

9 Eat not of it raw, nor sodden at all with water, but roast with fire; its head with its legs and with the inwards thereof.

וְלֹא-תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד-בֹּקֶר וְהַנֹּתֵר מִמֶּנּוּ
עַד-בֹּקֶר בָּאֵשׁ תִּשְׂרְפוּ:

10 And ye shall let nothing of it remain until the morning; but that which remaineth of it until the morning ye shall burn with fire.

וְכַכֵּה תֹאכְלוּ אוֹתוֹ מִתְּנִיכֶם חֲגוּרִים
נֶעְלִיכֶם בְּרִגְלֵיכֶם וּמִקְלָכֶם בְּיָדְכֶם
וְאֲכַלְתֶּם אוֹתוֹ בְּחִפְזוֹן פֶּסַח הוּא לַיהוָה:

11 And thus shall ye eat it: with your loins girded, your shoes on your feet, and your staff in your hand; and ye shall eat it in haste—it is the LORD's passover.

וְעָבַרְתִּי בָאָרֶץ-מִצְרַיִם בַּלַּיְלָה הַזֶּה
וְהַכֵּיתִי כָל-בְּכוֹר בָּאָרֶץ מִצְרַיִם מֵאָדָם
וְעַד-בְּהֵמָה וּבְכָל-אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֶעֱשֶׂה
שְׁפָטִים אֲנִי יְהוָה:

12 For I will go through the land of Egypt in that night, and will smite all the first-born in the land of Egypt, both man and beast; and against all the gods of Egypt I will execute judgments: I am the LORD.

וְהָיָה הַדָּם לָכֶם לְאֵת עַל הַבָּתִּים אֲשֶׁר
אַתֶּם שָׁם וְרָאִיתִי אֶת-הַדָּם וּפָסַחְתִּי עֲלֵכֶם
וְלֹא-יְהִיָּה בְכֶם נֶגֶף לְמִשְׁחִית בְּהַכֹּתִי
בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם:

13 And the blood shall be to you for a token upon the houses where ye are; and when I see the blood, I will pass over you, and there shall no plague be upon you to destroy you, when I smite the land of Egypt.

וְהָיָה הַיּוֹם הַזֶּה לָכֶם לְזִכְרוֹן וְחַגְתֶּם אֹתוֹ
חֹג לַיהוָה לְדֹרֹתֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם תִּחְגַּגְהוּ:

14 And this day shall be unto you for a memorial, and ye shall keep it a feast to the LORD; throughout your generations ye shall keep it a feast by an ordinance for ever.

שִׁבְעַת יָמִים מִצּוֹת תֹּאכְלוּ אֶדְ בַּיּוֹם
הָרִאשׁוֹן תִּשְׁבִּיתוּ שְׂאֹר מִבָּתֵּיכֶם כִּי
כָל-אֹכֵל חֻמֶּץ וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא
מִיִּשְׂרָאֵל מִיּוֹם הָרִאשׁוֹן עַד-יוֹם הַשְּׁבִיעִי:

15 Seven days shall ye eat unleavened bread; howbeit the first day ye shall put away leaven out of your houses; for whosoever eateth leavened bread from the first day until the seventh day, that soul shall be cut off from Israel.

וּבַיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא-קֹדֶשׁ וּבַיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא-קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם
כָּל-מְלָאכָה לֹא-יַעֲשֶׂה בָהֶם אִם אִם אֲשֶׁר
יֹאכֵל לְכָל-נֶפֶשׁ הוּא לִבְדּוֹ יַעֲשֶׂה לָכֶם:

16 And in the first day there shall be to you a holy convocation, and in the seventh day a holy convocation; no manner of work shall be done in them, save that which every man must eat, that only may be done by you.

וּשְׁמַרְתֶּם אֶת-הַמִּצְוֹת כִּי בְעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה
הוֹצֵאתִי אֶת-עַבְדֹּתֵיכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם
וּשְׁמַרְתֶּם אֶת-הַיּוֹם הַזֶּה לְדֹרֹתֵיכֶם חֻקַּת
עוֹלָם:

17 And ye shall observe the feast of unleavened bread; for in this selfsame day have I brought your hosts out of the land of Egypt; therefore shall ye observe this day throughout your generations by an ordinance for ever.

בְּרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בְּעָרֵב
תֹּאכְלוּ מִצָּת עַד יוֹם הָאֶחָד וְעֶשְׂרִים
לַחֹדֶשׁ בְּעָרֵב:

18 In the first month, on the fourteenth day of the month at even, ye shall eat unleavened bread, until the one and twentieth day of the month at even.

שִׁבְעַת יָמִים שְׂאֹר לֹא יִמָּצָא בְּבָתֵּיכֶם כִּי
כָל-אֹכֵל מִחֻמֶּצֶת וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא
מֵעֵדֶת יִשְׂרָאֵל בֶּגֶר וּבְאֶזְרָח הָאָרֶץ:

19 Seven days shall there be no leaven found in your houses; for whosoever eateth that which is leavened, that soul shall be cut off from the congregation of Israel, whether he be a sojourner, or one that is born in the land.

כָּל-מִחֻמֶּצֶת לֹא תֹאכְלוּ בְּכָל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם
תֹּאכְלוּ מִצּוֹת: (פ)

20 Ye shall eat nothing leavened; in all your habitations shall ye eat unleavened bread.'

הפסטר פרשת החודש

The Haftarah for Shabbat HaHodesh is Ezekiel 45:16 – 46:18.

כָּל הָעָם הָאָרֶץ יִהְיוּ אֶל־הַתְּרוּמָה הַזֹּאת
לְנָשִׂיא בִּישְׂרָאֵל:

XLV:16

All the people of the land shall give this offering for the prince in Israel.

וְעַל־הַנָּשִׂיא יִהְיֶה הָעֹלֹת וְהַמִּנְחָה
וְהַזֶּכֶּן בַּחֲגִים וּבְחֻדָּשִׁים וּבְשַׁבָּתוֹת
בְּכָל־מוֹעֲדֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל הוּא־יַעֲשֶׂה
אֶת־הַחֲטָאֹת וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֶת־הָעֹלָה
וְאֶת־הַשְּׁלָמִים לְכַפֵּר בְּעֵד בֵּית־יִשְׂרָאֵל:
(ס)

17

And it shall be the prince's part to give the burnt-offerings, and the meal-offerings, and the drink-offerings, in the feasts, and in the new moons, and in the sabbaths, in all the appointed seasons of the house of Israel; he shall prepare the sin-offering, and the meal-offering, and the burnt-offering, and the peace-offerings, to make atonement for the house of Israel.

כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה בְּרִאשׁוֹן בָּאֶתֶד
לְחֹדֶשׁ תִּקַּח פֶּרֶךְ־בֶּן־בָּקָר תָּמִים וְחִטָּאת
אֶת־הַמִּקְדָּשׁ:

18

Thus saith the Lord GOD: In the first month, in the first day of the month, thou shalt take a young bullock without blemish; and thou shalt purify the sanctuary.

וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּמַם הַחֲטָאֹת וְנָתַן אֶל־מְזוֹזֹת
הַבַּיִת וְאֶל־אַרְבַּע פְּנוֹת הָעֲזָרָה לְמִזְבֵּחַ
וְעַל־מְזוֹזֹת שַׁעַר הַחֲצֵר הַפְּנִימִית:

19

And the priest shall take of the blood of the sin-offering, and put it upon the door-posts of the house, and upon the four corners of the settle of the altar, and upon the posts of the gate of the inner court.

וְכֵן תַּעֲשֶׂה בַּשְּׁבִיעִה בְּחֹדֶשׁ מֵאִישׁ שֹׁגֵה
וּמִפְּתֵי וּכְפָרְתָם אֶת־הַבַּיִת:

20

And so thou shalt do on the seventh day of the month for every one that erreth, and for him that is simple; so shall ye make atonement for the house.

בְּרִאשׁוֹן בְּאַרְבַּעַת עָשָׂר יוֹם לְחֹדֶשׁ יִהְיֶה
לָכֶם הַפֶּסַח חֹג שִׁבְעוֹת יָמִים מִצּוֹת יֹאכְל:

21

In the first month, in the fourteenth day of the month, ye shall have the passover; a feast of seven days; unleavened bread shall be eaten.

וַעֲשֶׂה הַנָּשִׂיא בַּיּוֹם הַהוּא בְּעֵדוֹ וּבְעֵד
כָּל־עַם הָאָרֶץ פֶּר חֲטָאֹת:

22

And upon that day shall the prince prepare for himself and for all the people of the land a bullock for a sin-offering.

וּשְׁבַעַת יְמֵי־הַחֹג יַעֲשֶׂה עֹלָה לַיהוָה
שִׁבְעַת פָּרִים וּשְׁבַעַת אֵילִים תְּמִימִם לַיּוֹם
שִׁבְעַת הִימָּים וְחֲטָאֹת שְׁעִיר עִזִּים לַיּוֹם:

23

And the seven days of the feast he shall prepare a burnt-offering to the LORD, seven bullocks and seven rams without blemish daily the seven days; and a he-goat daily for a sin-offering.

וּמִנְחָה אֵיפָה לֶפָר וְאֵיפָה לְאֵיל יַעֲשֶׂה
וְשֶׁמֶן הֵינן לְאֵיפָה:

24

And he shall prepare a meal-offering, an ephah for a bullock, and an ephah for a ram, and a hin of oil to an ephah.

בַּשְּׁבִיעִי בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לְחֹדֶשׁ בְּחֹג
יַעֲשֶׂה כְּאֵלֶּה שִׁבְעַת הַיָּמִים כְּחֲטָאֹת
כְּעֹלָה וּכְמִנְחָה וּכְשֶׁמֶן: (ס)

25

In the seventh month, in the fifteenth day of the month, in the feast, shall he do the like the seven days; to the sin-offering as well as the burnt-offering, and the meal-offering as well as the oil.

כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה שַׁעַר הַחֲצֵר
הַפְּנִימִית הַפֶּנֶה קְדִימִים יִהְיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת
יָמֵי הַמַּעֲשֶׂה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִפָּתַח וּבַיּוֹם
הַחֹדֶשׁ יִפָּתַח:

XLVI:1

Thus saith the Lord GOD: The gate of the inner court that looketh toward the east shall be shut the six working days; but on the sabbath day it shall be opened, and in the day of the new moon it shall be opened.

וּבָא הַנָּשִׂיא דֶּרֶךְ אֹלָם הַשַּׁעַר מִחוּץ
וְעָמַד עַל־מְזוֹזַת הַשַּׁעַר וְעָשׂוּ הַכֹּהֲנִים
אֶת־עוֹלָתוֹ וְאֶת־שְׁלָמָיו וְהִשְׁתַּחֲוָה
עַל־מִפְתָּן הַשַּׁעַר וַיֵּצֵא וְהַשַּׁעַר לֹא־יִסָּגֵר
עַד־הָעֶרֶב:

וְהִשְׁתַּחֲוּוּ עִם־הָאָרֶץ פֶּתַח הַשַּׁעַר הַהוּא
בְּשַׁבָּתוֹת וּבְחֻדְשֵׁים לִפְנֵי יְהוָה:

וְהַעֲלָה אֲשֶׁר־יִקְרַב הַנָּשִׂיא לַיהוָה בְּיוֹם
הַשַּׁבָּת שֵׁשֶׁה כִּבְשִׂים תְּמִימִם וְאֵיל תְּמִים:

וּמִנְחָה אֵיפָה לְאֵיל וְלִכְבָּשִׂים מִנְחָה מִתַּת
יָדוֹ וְשֶׁמֶן הֵין לְאֵיפָה: (ס)

וּבְיוֹם הַחֹדֶשׁ פֶּר בֶּן־בֶּקָר תְּמִימִם וְשֵׁשֶׁת
כִּבְשִׂים וְאֵיל תְּמִימִם יִהְיוּ:

וְאֵיפָה לֶפֶר וְאֵיפָה לְאֵיל יַעֲשֶׂה מִנְחָה
וְלִכְבָּשִׂים כַּאֲשֶׁר תִּשְׁיֵג יָדוֹ וְשֶׁמֶן הֵין
לְאֵיפָה:

וּבְבֹא הַנָּשִׂיא דֶּרֶךְ אֹלָם הַשַּׁעַר יָבֹא
וּבְדֶרְכוֹ יֵצֵא:

וּבְבֹא עִם־הָאָרֶץ לִפְנֵי יְהוָה בְּמוֹעֲדִים
הַבָּא דֶּרֶךְ־שַׁעַר צָפוֹן לְהִשְׁתַּחֲוֹת יֵצֵא
דֶּרֶךְ־שַׁעַר נֹגֵב וְהַבָּא דֶּרֶךְ־שַׁעַר נֹגֵב יֵצֵא
דֶּרֶךְ־שַׁעַר צָפוֹנָה לֹא יָשׁוּב דֶּרֶךְ הַשַּׁעַר
אֲשֶׁר־בָּא בּוֹ כִּי נִכְחוּ (כ' יֵצֵאוּ) [ק' יֵצֵא]:

וְהַנָּשִׂיא בְּתוֹכָם בְּבֹאֵם יָבֹא וּבִצְאתָם
יֵצֵאוּ:

וּבַחֲגִים וּבְמוֹעֲדִים תַּחֲנוּהַ מִנְחָה אֵיפָה
לֶפֶר וְאֵיפָה לְאֵיל וְלִכְבָּשִׂים מִתַּת יָדוֹ
וְשֶׁמֶן הֵין לְאֵיפָה: (פ)

And the prince shall enter by the way of the porch of
the gate without, and shall stand by the post of the
gate, and the priests shall prepare his burnt-offering
and his peace-offerings, and he shall worship at the
threshold of the gate; then he shall go forth; but the
gate shall not be shut until the evening.

Likewise the people of the land shall worship at the
door of that gate before the LORD in the sabbaths
and in the new moons.

And the burnt-offering that the prince shall offer
unto the LORD shall be in the sabbath day six lambs
without blemish and a ram without blemish;

and the meal-offering shall be an ephah for the ram,
and the meal-offering for the lambs as he is able to
give, and a hin of oil to an ephah.

And in the day of the new moon it shall be a young
bullock without blemish; and six lambs, and a ram;
they shall be without blemish;

and he shall prepare a meal-offering, an ephah for the
bullock, and an ephah for the ram, and for the lambs
according as his means suffice, and a hin of oil to an
ephah.

And when the prince shall enter, he shall go in by the
way of the porch of the gate, and he shall go forth by
the way thereof.

But when the people of the land shall come before the
LORD in the appointed seasons, he that entereth by
the way of the north gate to worship shall go forth by
the way of the south gate; and he that entereth by the
way of the south gate shall go forth by the way of the
north gate; he shall not return by the way of the gate
whereby he came in, but shall go forth straight before
him.

And the prince, when they go in, shall go in in the
midst of them; and when they go forth, they shall go
forth together.

And in the feasts and in the appointed seasons the
meal-offering shall be an ephah for a bullock, and an
ephah for a ram, and for the lambs as he is able to
give, and a hin of oil to an ephah.

וְכִי־יַעֲשֶׂה הַנָּשִׂיא נְדָבָה עוֹלָה אוֹ־שְׁלָמִים
נְדָבָה לַיהוָה וּפָתַח לוֹ אֶת־הַשַּׁעַר הַפָּנִי
קִדְּיִם וַעֲשֶׂה אֶת־עֹלֹתוֹ וְאֶת־שְׁלָמָיו כַּאֲשֶׁר
יַעֲשֶׂה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וַיֵּצֵא וְסָגַר אֶת־הַשַּׁעַר
אַחֲרָי צֵאתוֹ:

וְכִבֶּשׂ בֶּן־שָׁנָתוֹ תָּמִים תַּעֲשֶׂה עוֹלָה לַיּוֹם
לַיהוָה בַּבֶּקֶר בַּבֶּקֶר תַּעֲשֶׂה אוֹתוֹ:

וּמִנְחָה תַעֲשֶׂה עָלָיו בַּבֶּקֶר בַּבֶּקֶר
שְׁשִׁית הָאֵיפָה וְשֶׁמֶן שְׁלִישִׁית הַהֵינִן לָרֶס
אֶת־הַסֶּלֶת מִנְחָה לַיהוָה חֲקוֹת עוֹלָם
תָּמִיד:

(כ' ועש') [ק' יַעֲשֶׂן] אֶת־הַכֶּבֶשׂ
וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֶת־הַשֶּׁמֶן בַּבֶּקֶר בַּבֶּקֶר
עוֹלֹת תָּמִיד: (ס)

כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה כִּי־יִתֵּן הַנָּשִׂיא מִתְּנָה
לְאִישׁ מִבָּנָיו נַחֲלָתוֹ הִיא לְבָנָיו תִּהְיֶה
אֲחֻזָּתָם הִיא בְּנַחֲלָה: (ס)

וְכִי־יִתֵּן מִתְּנָה מִנַּחֲלָתוֹ לְאֶחָד מֵעַבְדָּיו
וְהָיְתָה לוֹ עַד־שָׁנַת הַדְּרוֹר וְשָׁבַת לַנָּשִׂיא
אֲדָ נַחֲלָתוֹ בָּנָיו לָהֶם תִּהְיֶה:

וְלֹא־יִקַּח הַנָּשִׂיא מִנַּחֲלַת הָעָם לְהוֹנֵתָם
מֵאֲחֻזָּתָם מֵאֲחֻזָּתוֹ יִנָּחַל אֶת־בָּנָיו לְמַעַן
אֲשֶׁר לֹא־יִפְצְצוּ עַמִּי אִישׁ מֵאֲחֻזָּתוֹ:

And when the prince shall prepare a freewill-offering,
a burnt-offering or peace-offerings as a
freewill-offering unto the LORD, one shall open for
him the gate that looketh toward the east, and he
shall prepare his burnt-offering and his
peace-offerings, as he doth on the sabbath day; then
he shall go forth; and after his going forth one shall
shut the gate.

And thou shalt prepare a lamb of the first year
without blemish for a burnt-offering unto the LORD
daily; morning by morning shalt thou prepare it.

And thou shalt prepare a meal-offering with it
morning by morning, the sixth part of an ephah, and
the third part of a hin of oil, to moisten the fine flour:
a meal-offering unto the LORD continually by a
perpetual ordinance.

Thus shall they prepare the lamb, and the
meal-offering, and the oil, morning by morning, for
a continual burnt-offering.

Thus saith the Lord GOD: If the prince give a gift
unto any of his sons, it is his inheritance, it shall
belong to his sons; it is their possession by inheritance.

But if he give of his inheritance a gift to one of his
servants, it shall be his to the year of liberty; then it
shall return to the prince; but as for his inheritance, it
shall be for his sons.

Moreover the prince shall not take of the people's
inheritance, to thrust them wrongfully out of their
possession; he shall give inheritance to his sons out of
his own possession; that My people be not scattered
every man from his possession.'

הפטרות שבת הגדול

The Haftarah for Shabbat HaGadol is Malachi 3:4 - 24.

וְעָרְבָה לַיהוָה מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם
כִּי־יִמְי עוֹלָם וְכִשְׁנִים קִדְּמִנִיט:

III:4

Then shall the offering of Judah and Jerusalem be
pleasant unto the LORD, as in the days of old, and as
in ancient years.

וְקָרַבְתִּי אֲלֵיכֶם לְמַשְׁפָּט וְהִיטִיו עַד
מִמֶּהָר בְּמַכְשָׁפִים וּבַמְנַאפִּים וּבַנִּשְׁבָּעִים
לְשָׁקֵר וּבַעֲשָׂקֵי שְׂכָר־שָׂכִיר אֶלְמָנָה וַיִּתּוֹם
וּמִטִּיגֵר וְלֹא יִרְאוּנִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת:

כִּי אֲנִי יְהוָה לֹא שִׁנִּיתִי וְאַתֶּם בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
לֹא כָלִיתֶם:

לְמִימֵי אֲבֹתֵיכֶם סָרְתֶם מִחֻקִּי וְלֹא
שָׁמַרְתֶּם שׁוּבוּ אֵלַי וְאֶשְׁוֹבָה אֲלֵיכֶם אָמַר
יְהוָה צְבָאוֹת וְאַמַּרְתֶּם בְּמָה נָשׁוּב׃

הֲיִקְבַּע אָדָם אֱלֹהִים כִּי אַתֶּם קֹבְעִים
אֹתִי וְאַמַּרְתֶּם בְּמָה קִבְּעֵנוּךְ הַמַּעֲשֶׂה
וְהַתְרוּמָה:

בְּמִאֲרָה אַתֶּם נֹאֲרִים וְאֹתִי אַתֶּם קֹבְעִים
הַגּוֹי כָּלוֹ:

הֵבִיאוּ אֶת־כָּל־הַמַּעֲשֶׂה אֶל־בֵּית הָאוֹצָר
וַיְהִי טֶרֶף בְּבֵיתִי וּבְחֲנוּנֵי נֹא בִזְזַת אָמַר
יְהוָה צְבָאוֹת אִם־לֹא אֶפְתָּח לָכֶם אֶת
אֲרָבוֹת הַשָּׁמַיִם וְהִרִיקְתִּי לָכֶם בִּרְכָה
עַד־בְּלִי־דֵי:

וְגִעַרְתִּי לָכֶם בְּאֹכֵל וְלֹא־יִשְׁחַת לָכֶם
אֶת־פְּרֵי הָאֲדָמָה וְלֹא־תִשְׁכַּח לָכֶם הַגֶּפֶן
בְּשָׂדֶה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת:

וְאִשְׁרוּ אֶתְכֶם כָּל־הַגּוֹיִם כִּי־תִהְיוּ אֶתֶם
אֶרֶץ חֶפֶץ אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת: (פ)

חֲזָקוּ עָלַי דְּבָרֵיכֶם אָמַר יְהוָה וְאַמַּרְתֶּם
מִה־נִּדְבַרְנוּ עָלַיךְ:

אָמַרְתֶּם שׁוֹא עֲבַד אֱלֹהִים וּמִה־בָצַע כִּי
שָׁמַרְנוּ מִשְׁמַרְתּוֹ וְכִי הִלְכְנוּ קֶדְרָנִית מִפְּנֵי
יְהוָה צְבָאוֹת:

וְעַתָּה אֲנַחְנוּ מְאֻשְׁרִים זָדִים גַּם־נִבְנֶה עֲשִׂי
רְשָׁעָה גַם בָּחֲנוּ אֱלֹהִים וַיִּמָּלְטוּ:

And I will come near to you to judgment; and I will
be a swift witness against the sorcerers, and against
the adulterers, and against false swearers; and against
those that oppress the hireling in his wages, The
widow, and the fatherless, and that turn aside the
stranger from his right, and fear not Me, Saith the
LORD of hosts.

For I the LORD change not; and ye, O sons of Jacob,
are not consumed.

From the days of your fathers ye have turned aside
from Mine ordinances, and have not kept them.
Return unto Me, and I will return unto you, Saith the
LORD of hosts. But ye say: 'Wherein shall we return?'

Will a man rob God? Yet ye rob Me. But ye say:
'Wherein have we robbed Thee?' In tithes and
heave-offerings.

Ye are cursed with the curse, Yet ye rob Me, Even this
whole nation.

Bring ye the whole tithe into the store-house, that
there may be food in My house, and try Me now
herewith, Saith the LORD of hosts, if I will not open
you the windows of heaven, and pour you out a
blessing, that there shall be more than sufficiency. .

And I will rebuke the devourer for your good, and he
shall not destroy the fruits of your land; Neither shall
your vine cast its fruit before the time in the field,
Saith the LORD of hosts.

And all nations shall call you happy; For ye shall be a
delightful land, Saith the LORD of hosts.

Your words have been all too strong against Me, Saith
the LORD. Yet ye say: 'Wherein have we spoken
against thee?'

Ye have said: 'It is vain to serve God; and what profit is
it that we have kept His charge, and that we have
walked mournfully because of the LORD of hosts?'

And now we call the proud happy; yea, they that work
wickedness are built up; yea, they try God, and are
delivered.'

אִז נִדְבְּרוּ יִרְאֵי יְהוָה אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ
וַיִּקְשֹׁב יְהוָה וַיִּשְׁמַע וַיִּכְתֹּב סֵפֶר זִכְרוֹן
לִפְנֵי לִירְאֵי יְהוָה וּלְחֹשְׁבֵי שְׁמוֹ:

וְהָיוּ לִי אֹמֶר יְהוָה צְבָאוֹת לַיּוֹם אֲשֶׁר אֲנִי
עֹשֶׂה סִגְלָה וְחִמְלָתִי עֲלֵיהֶם כְּאִשֶּׁר יַחְמֹל
אִישׁ עַל־בְּנוֹ הָעֶבֶד אֹתוֹ:

וּשְׁבַתְמֹם וּרְאִיתָם בֵּין צַדִּיק לְרָשָׁע בֵּין
עֶבֶד אֱלֹהִים לְאִשֶּׁר לֹא עֲבָדוֹ: (פ)

כִּי־הִנֵּה הַיּוֹם בָּא בַּעַר כְּתָנוֹר וְהָיוּ
כָּל־זֵדִים וְכָל־עֹשֶׂה רָשָׁעָה קֵשׁ וְלֹהֵט
אֹתָם הַיּוֹם הַבֹּא אֹמֶר יְהוָה צְבָאוֹת אֲשֶׁר
לֹא־יֵעָזֵב לָהֶם שָׂרֵשׁ וְעֵנָף:

וּזְרָחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שְׁמַשׁ צִדְקָה
וּמִרְפָּא בְּכִנְפֶיהָ וַיֵּצְאָתָם וַיַּשְׁתֵּם כְּעֹגְלֵי
מִרְבֶּק:

וְעִסּוֹתָם רְשָׁעִים כִּי־יִהְיוּ אֶפֶר תַּחַת כַּפּוֹת
רַגְלֵיכֶם בַּיּוֹם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה אֹמֶר יְהוָה
צְבָאוֹת: (פ)

זָכְרוּ תוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי אֲשֶׁר צִוִּיתִי אוֹתוֹ
בְּחֶרֶב עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים:

הִנֵּה אֲנִכִּי שִׁלַּח לָכֶם אֶת אֵלֶיָּה הַנָּבִיא
לִפְנֵי בּוֹא יוֹם יְהוָה הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא:

וְהָשִׁיב לִב־אֲבוֹת עַל־בָּנִים וְלֵב בָּנִים
עַל־אֲבוֹתָם פֶּן־אָבֹא וְהִכִּיתִי אֶת־הָאָרֶץ
חֲרָם: הִנֵּה אֲנִי שׁוֹלַח לָכֶם אֶת אֵלֶיָּה הַנָּבִיא
לִפְנֵי בּוֹא יוֹם יְהוָה הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא

16 Then they that feared the LORD Spoke one with another; and the LORD hearkened, and heard, and a book of remembrance was written before Him, for them that feared the LORD, and that thought upon His name.

17 And they shall be Mine, saith the LORD of hosts, in the day that I do make, even Mine own treasure; and I will spare them, as a man spareth His own son that serveth him.

18 Then shall ye again discern between the righteous and the wicked, between him that serveth God and him that serveth Him not.

19 For, behold, the day cometh, It burneth as a furnace; and all the proud, and all that work wickedness, shall be stubble; and the day that cometh shall set them ablaze, Saith the LORD of hosts, that it shall leave them neither root nor branch.

20 But unto you that fear My name shall the sun of righteousness arise with healing in its wings; and ye shall go forth, and gambol as calves of the stall.

21 And ye shall tread down the wicked; for they shall be ashes under the soles of your feet in the day that I do make, Saith the LORD of hosts.

22 Remember ye the law of Moses My servant, which I commanded unto him in Horeb for all Israel, even statutes and ordinances.

23 Behold, I will send you Elijah the prophet Before the coming Of the great and terrible day of the LORD.

24 And he shall turn the heart of the fathers to the children, and the heart of the children to their fathers; lest I come and smite the land with utter destruction. [Behold, I will send you Elijah the prophet before the coming of the great and terrible day of the LORD.]